

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANABİLİM DALI

NECCÂR-ZÂDE RİZÂ DİVANI'NIN
EDİSYON KRİTİĞİ
(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

92241

HAZIRLAYAN
Mehmet ÖZDEMİR

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Halil İbrahim HAKSEVER

AFYON-1999

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

NECCÂR-ZÂDE RİZÂ DİVANI'NIN

EDİSYON KRİTİĞİ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Mehmet ÖZDEMİR

AFYON-1999

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

KABUL-ONAY SAYFASI

Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda hazırlanan Yüksek Lisans tezi jürimiz tarafından incelenerek, aday Mehmet ÖZDEMİR, .../...../..... tarihinde tez savunmasına alınmış ve yapılan sınav sonucunda sunulan tezin olduğuna oy ile karar verilmiştir.

BASKAN

Üye

Üye

ÖZGEÇMİŞ

1971 yılında K. Maraş'ın Andırın ilçesine bağlı Erenler köyünde doğmuşum. İlkokulu Dırdıbtılı İlkokulunda, Ortaokulu Kadirli Cevdet Paşa Ortaokulu'nda, Liseyi Adana Erkek Lisesi'nde bitirdim. Yükseköğrenimimi İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümü'nde tamamladım. 1996 yılı'nın Ekim ayından itibaren Afyon Kocatepe Üniversitesi, Uşak Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda Araştırma Görevlisi olarak çalışmaya başladım. Hâlen bu göreve devam etmekteyim ve Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans öğrenimimi sürdürmekteyim.

ÖZET

Neccâr-zâde Rızâ Divânı'nın Edisyon Kritiği, Hazırlayan: Mehmet ÖZDEMİR, Danışman: Yrd. Doç Dr. Halil İbrahim HAKSEVER, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Afyon, 1999 XV + 500 s.

Neccarzade Rızâ, 1679'da İstanbul'un Beşiktaş semtinde doğmuş ve 1846 yılında aynı yerde vefat etmiştir. Beşiktaş'ta dergahı bulunan şâir, Nakşî tarîkatı şeyhlerinden olup otuz yıl şeyhlik yapmıştır.

Neccâr-zâde'nin Divan'ının yanında Muhtasarı'l-Velâyet adlı tercüme eseri ve Hac-nâme adlı risalesi başta olmak üzere tasavvufî nitelikli küçük risaleleri vardır. Neccarzâde Rıza, daha çok na'tleriyle tanınmış bir şâirdir. Divan'ında Hz. Peygamber'in evsafını anlatan hilyeler ve na'tler şiirlerinin ekseriyetini teşkil eder. Bu şiirlerde Hz. Peygamber'e karşı duyulan sevgi, hayranlık ve teslimiyetin derin izleri görülür. Mutasavvıf bir şâir olan Neccâr-zâde Rızâ, dînî ve tasavvufî aşkla kaleme aldığı şiirlerinde genellikle Hz. Peygamber'e olan aşkı dile getirmektedir. Nakşî tarîkatı şeyhlerinden olan şâir, insanlara nasihat etme gayesini hedeflemiş ve Klasik Türk edebiyatı şâirlerimizden Nâbî gibi hikemî tarzda şiirler de yazmıştır.

Neccarzâde Divân'ı, Klasik edebiyatımızın alışlagelmiş divan tertibi tarzından farklı olarak tertip edilmiştir. Divan, dört bölüme ayrılmış ve her bölüme ayrı bir isim verilmiştir. Bu bölümlerin her biri ayrı birer divan gibi tertip edilmiş olup her bölüm başlı başına bir divan niteliğindedir. Bu bölümler şu şekilde adlandırılmıştır: Tuhfetü'l-İrşâd, Vâridât-ı Gaybiyye, Zuhûrât-ı Mekkiyye ve Hâtimetü'l-Vâridât.

Neccar-zâde Divân'ı ile ilgili bir diğer hususiyet de şudur: Gazeller, harf sırasına göre kâfiyelenmeden önce, o harfle kafiye bir dördlük yazılmış sonra gazeller kaleme

alınmıştır. Bu işlem her harf için aynı şekilde tekrar edilmiştir. Klasik divan tertibinde fazla raslanmayan bu tarz dikkat çekicidir.

Neccarzâde Rızâ'nın Divan'ı, daha çok dînî-tasavvufî yönüyle dikkat çektiğinden incelemede bu konular üzerinde durulmuştur.

ABSTRACT

Neccâr-zâde Rızâ Divânı'nın Edisyon Kritisî, Prepared by: Mehmet ÖZDEMİR, Supervisor: Yrd. Doç Dr. Halil İbrahim HAKSEVER, Afyon Kocatepe Üniversty, Institute of Science, (Master Thesis) Afyon, 1999 XV + 500 s.

Neccar-zâde Rızâ was born in Beşiktaş quarter in İstanbul and he died at the same quarter. The poet who had a dervish convent in Beşiktaş is a sheik of Nakşî religious order and he did sheikdom 30 years.

Addition to his "Divan", he had a translating work which called "Muhtasaru'l-Velâyet" and he had a little mystical booklet addition to more popular booklet of "Hac-nâme". Neccarzade Rıza is well-known poet with his commendational poet (na't). In amount of his poets include commendational poets and good characteristics of Hz. Prophet. In the poets, general theme is love, admiration and submission of Hz. Prophet. Generally, Neccarzâde Rızâ who was Sufi, with religional and mystical theme, talked about love of Hz. Prophet. He who was a sheik of Nakşî religious order aimed to advice and he wrote his poem in advising style (hikemî) like Nâbi who was Turkish Classical Literature.

Divan of Neccar-zâde was differently arranged unordinary way to divan composition of our classical literature. The Divan was separated four part and each part was named differently. Each part of these parts was composed as a different divan and included further of divan. These parts was named as follows: Tuhfetü'l-İrşâd, Vâridât-ı Gaybiyye, Zuhûrât-ı Mekkiyye and Hâtimetü'l-Vâridât.

Particularity of Divan of Neccar-zâde is that; before rhyming according to letter order, firstly lyric poems had been written out a quatrain than written the same letter.

The procedure was repeated with same way for each letter. This usage which is not so frequently seen at the Classical Divan composition is notable.

Because of it's striking religious-mystical style, Divan of Neccar-zâde Rızâ was studied according to these subjects.

İÇİNDEKİLER

ÖZGEÇMİŞ.....	I
ÖZET.....	II
ABSTRACT.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	VI
ÖNSÖZ.....	X
KISALTMALAR.....	XIII
TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ.....	XIV
I. BÖLÜM.....	1
NECCÂR-ZÂDE RIZÂ'NIN HAYATI.....	2
NECCÂR-ZÂDE RIZÂ'NIN EDEBÎ ŞAHSİYETİ	11
NECCÂR-ZÂDE RIZÂ'NIN ESERLERİ.....	13
NECCÂR-ZÂDE RIZA DİVAN'IN NÜSHALARI.....	16
II. BÖLÜM	19
NECCÂR-ZÂDE RIZÂ DİVAN'IN TAHLİLİ.....	20
A. DİN	20
1. Allah.....	20
2. Melekler	22
3. Kitaplar	22
4. Âyetler ve Hadisler.....	24
5. Peygamberler	28
<i>Hz. Âdem</i>	28
<i>Hz. Nûh</i>	29
<i>Hz. İbrahim-Hz. İsmâil</i>	30

<i>Hz. Mûsâ</i>	31
<i>Hz. Ya 'kub-Hz. Yûsuf</i>	31
<i>Hz. İsdâ</i>	33
<i>Hz. Dâvud</i>	34
<i>Hz. Süleyman</i>	35
<i>Hz. İbrahim</i>	35
<i>Hızır</i>	36
<i>Hz. Muhammed</i>	37
6. Dört Halife	38
7. Ehl-i Beyt	39
8. İslam Büyükleri	40
<i>a. Bilâl-i Habeşî</i>	40
<i>b. Veysel Karânî</i>	41
<i>c. İbrahim Edhem</i>	42
9. Ahiret İle İlgili Mefhumlar	43
<i>a. Mahşer, Kıyâmet</i>	43
<i>b. Âhir Zaman</i>	45
<i>c. Cennet (Behişt, Huld, Cinnân)</i>	45
<i>ç. Cehennem (Dûzah)</i>	46
<i>d. Rûz-ı Ezel</i>	48
10. İtikâdî Mefhumlar	48
<i>a. İmân, Şeriat</i>	48
<i>b. Ölüm</i>	49
<i>c. Ruh</i>	50
<i>ç. Peri</i>	51
<i>d. Cin</i>	51
<i>e. Küfür</i>	52
<i>e.a. Put</i>	53
<i>e.b. Zünnâr</i>	53
<i>e.c. Çelîpâ</i>	54
11. Çeşitli Dînî Mefhumlar	54

<i>a. Abdest, Namaz</i>	54
<i>b. Cāmi, Mescid</i>	55
<i>c. Kible, Kiblegāh</i>	56
<i>ç. Mihrab, Kürsü, Minber</i>	57
<i>d. İmam</i>	58
<i>e. Vâiz</i>	58
<i>f. Dua</i>	59
<i>g. Oruç</i>	60
<i>ğ. Zekat</i>	61
<i>h. Hac</i>	62
<i>1. Kâbe ve İlgili Mefhumlar</i>	62
1. a. Kâbe	62
1.b. Hacerü'l-Esved	63
B. TASAVVUF	64
1. Nakşilik	64
2. Pîr, Mürşid, Şeyh	65
3. Tekye (Harâbat, Dergâh, Hânkâh)	66
4. Hırka	67
5. Tecellî	68
6. Uzlet, Halvet	69
7. Kanâat, Sabır, Ferâgat	70
8. Gayb	71
9. Ezel, Kıdem	71
10. Bezm-i Elest	72
11. İstignâ	73
12. Belâ	73
13. Vahdet, Kesret	74
14. Hakikat	74
15. Mâsivâ	75
16. Nefs	76
17. Terk	77

18. Vird, Zikr	78
19. Rind, Zâhid, Sofî,.....	79
20. Günah, Tevbe.....	79
21. Nûr	81
22. Bâtın, Zâhir	82
23. Bazı Mutasavvıflar.....	82
a. İbrahim Edhem	82
b. Hallâc-ı Mansur	83
c. Bâyezîd-i Bistâmî	83
ç. Muhammed Bahâüddin (Şâh-ı Nakşibend)	84
C. CEMİYET.....	84
1.Şahıslar.....	84
a. Tarihi Şahsiyetler ve Efsanevi Şahsiyetler	85
b. Masal Kahramanları, Onlarla İlgili Unsurlar	86
2. Kavimler	87
3. Ülkeler.....	88
4. Nehirler	89
5. İctimâî Hayat.....	89
III. BÖLÜM.....	90
NECCÂR-ZÂDE RİZÂ DİVANI'NIN TENKİTLİ METNİ.....	91
TUHFETÜ'L-İRŞÂD	92
VÂRİDÂT-I ĞAYBÎYYE.....	215
ZUHÛRÂT-I MEKKÎYYE.....	235
HÂTİMETÜ'L-VÂRİDÂT.....	398
KAYNAKÇA	499

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasında, 17.yy. sonları ile 18.yy başlarında yaşayan (1679-1746) ve özellikle na't türünde yazdığı şiirleri ile tanınmış olan mutasavvıf şâirlerden Neccâr-zâde Rızâ, hayatı, eserleri, edebî yönü ile takdim edilmeye çalışıldı.

Bu çalışma üç bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölümde, Neccar-zâde'nin hayatı, sanatı ve eserleri ele alındı.

İkinci bölümde, Neccar-zâde Divanı sadece dînî-tasavvufî yönüyle incelenmeye çalışıldı. Buna sebep, şâirin edebî şahsiyeti ve şiirlerinin konusunun daha çok dînî ve tasavvufî ağırlıklı olmasıydı.

Üçüncü bölümde ise, Neccar-zâde Divânı'nın karşılaştırmalı metni, üç nüsha dikkate alınarak transkribe edildi ve nüsha farklılıkları dipnotta verildi.

Çalışma yapılırken eserin yazma nüshalarını tespit edebilmek için yurtiçindeki kütüphaneler ve kataloglar tarandı ve dokuz yazma nüsha tespit edildi. Bu nüshalardan altısı, dört bölümden oluşan Neccar-zâde Rızâ Divânı'nın bölümlerinden sadece birini içermektedir. Eksik olan bu altı nüsha, karşılaştırmada esas alınmadı. Bu altı nüshaya göre daha sağlam olduğu kanâatine varılan ve aşağıda adı verilen üç nüsha üzerinde nüsha karşılaştırması yapıldı.

Bu nüshalara sırasıyla PP (Millet Kütüphanesi Pertev Paşa 411), HE (Süleymaniye Kütüphanesi Halet Efendi 656) ve ME (Süleymaniye Kütüphanesi Mahmud Efendi 3595) rumuzları verildi. Bu nüshalar arasında PP nüshasının diğer nüshalara göre daha sağlam olduğu kanâatine varılarak bu nüsha asıl nüsha olarak kabul edildi.

Nüsha farklılıkları gösterilirken her iki farklı yazılışın da doğru olabileceği durumlarda PP nüshasındaki yazım dikkate alındı. PP nüshasındaki yazımın anlam olarak beyite oturmaması ya da vezinde bozukluk meydana getirmesi durumunda diğer nüshalardaki okunuşlar esas alınıp doğru kabul edildi.

Beyitlerin numaralandırılması sırasında da bu nüsha, asıl nüsha olarak kabul edildi ve eserin karşılaştırmalı ve transkripsiyonlu bir metni hazırlandı. Bu suretle aslına en yakın olacağına inanılan metin ortaya çıkarılmaya çalışıldı. Yine beyitler numaralandırılırken göz kalabalığı ve görüntü karmaşıklığına sebebiyet vermesinden sakınıldığı için her beyitin başına beyit numarası konulmayıp her beş beyitte bir numara verilerek, metnin takibinde rahatlık ve kolaylık sağlanacağı düşünüldü.

Metinde geçen âyet, hadis ve bazı kalıp halindeki ifadeler, kolay farkedilebilmesi için tırnak işaretiyle verildi.

Nüsha farklılıkları sayfa sonlarında dipnotlarla verildi. Dipnotlar, her sayfada yeniden başlatılarak, birden çok haneli dipnot numaralarının, mısralardaki harflerin arasında uzun boşluklar oluşturmaması ve görünümü bozmaması düşünüldü. Kolay takip edilebilmesi için dipnot numarasından sonra şiir ve beyit numarası da verildi. Beyit numarası verilirken birinci mısra için “a”, ikinci mısra için “b” harfi kullanıldı. Bu numaraların ardından, önce kelimenin doğru kabul edilen yazılışı verildi. Daha sonra ise, farklı veya yanlış olarak düşünülen kelime, hangi nüshada geçiyorsa, kelimenin bu nüsha ya da nüshalarda geçtiği şekliyle okunuşu, bazen de yazılışı verildi. Son olarak da, nüsha rumuzu yazıldı.

Metin imlasında, Arapça ve Farsça kelimeler sözlüklerdeki okunuşlarına bağlı kalınarak Türkçe kelimeler ise, devrin fonetik ve morfolojik özellikleri göz önünde tutularak verildi.

Neccar-zâde Divanı'nın incelemesi yapılırken, şâirin mutasavvıf kişiliği dikkate alınarak Divan sadece dinî-tasavvufî yönden incelendi.

Divanın bölüm adları yazma nüshalarda bulunmadığından bu bölümlerin başlıkları matbu nüshadan alındı. Matbu nüshadaki sıralamaya göre bölümler sırayla: Tuhfetü'l-İrşâd, Vâridât-ı Gaybiyye, Zuhûrât-ı Mekkiyye ve Hâtimetü'l-Vâridât adlarıyla adlandırıldı. Şiirlere numaralar verilirken, numaralamaya her bölümde yeniden başlandı. Her bölüm ayrı bir divan şeklinde olup tertip ve kâfiyeleniş bakımından diğer bir bölümden bağımsız olduğu için, her bölüm başlı başına bir divan gibi düşünüldü.

Divan'ın okunmasında Eski Anadolu Türkçesi'nin morfolojisi dikkate alındı. Vir-, di-, ir- ... v.s. Yuvarlak vokallerin okunmasında ise, metne bağlı kalındı. İtsün, gelstün, bilstün ... gibi kelimelerin güntümüzdeki şekilleri dikkate alınmayıp metindeki şekiller göz önünde bulunduruldu.

Şiirlerin vezinleri, her şiirin başına yazıldı. Manzumelerdeki hece eksikliğinden ya da fazlalığından kaynaklanan vezin hataları dipnot olarak belirtildi.

Çalışma sırasında yaralanılan ve istifade edilmek istendiğinde başvurulabilecek kaynaklar, çalışmanın sonunda "Kaynakça" başlığı altında verildi.

Bu çalışma şüphesiz eksiksiz ve hatasız değildir. Kusurlarıyla beraber böyle bir eseri ve sahibini tanıtmaktan mutluluk duyduğumu ifade edebilirim. Çalışmam sırasında yardımı dokunanlara ve bilhassa bu tezin hazırlanmasında bana yön veren, başından sonuna kadar yakın ilgi ve desteklerini esirgemeyen, muhterem hocam Yrd. Doç. Dr. Halil İbrahim HAKSEVER'e şükranlarımı sunarım.

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
Ank.	: Ankara
Bs. evi	: Basım evi
C	: Cilt
Ef.	: Efendi
H.V.	: Hâtimetü'l-Vâridât
HE	: Hâlet Efendi
Hz.	: Hazreti
İst.	: İstanbul
Kit.	: Kitaplığı
Ktp.	: Kütüphanesi
ME	: Mahmud Efendi
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
N.R.D.	: Neccâr-zâde Rızâ Divanı
PP	: Pertev Paşa
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
T.İ.	: Tuhfetü'l-İrşâd
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
TKAE	: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü
TTK	: Türk Tarih Kurumu
Ty	: Türkçe yazmalar
V.Ğ.	: Vâridât-ı Gaybiyye
vr.	: Varak
yay.	: Yayınları
yk.	: Yaprak
yy.	: Yüzyıl
Z.M.	: Zuhûrât-ı Mekkiyye

TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ

1. Arap alfabesinde bulunup da yeni Türk alfabesinde bulunmayan işaretler-harfler şu şekilde gösterilmiştir;

ا	A	ط	T
ب	B	ظ	Z
پ	P	غ	c
ث	S	ف	F
ج	C	ق	Ḳ
چ	Ç	ك	K
ح	H	گ	G
خ	Ḥ	ك	Ń
د	D	ل	L
ذ	Ẓ	م	M
ر	R	ن	N
ز	Z	و	V
ژ	J	ه	H
س	S	ی	Y
ش	Ş	آ	Â
ص	Ş̣	ای	Î
ض	Ḍ / Ż	ار	Ū, O, Ŏ, U, Ŭ
		ا	,

2. Arapça ve Farsça kelimelerdeki hurûf-ı med denilen harfler şöyle gösterilmiştir;

Â, â آ

Ū, ŭ او

Î, î ای

3. Arapça ve Farsça kelimelerin başına gelen edat ve ön ekler ve harf-i cerler bir tire (-) işareti ile ayrılmış, buna karşılık sona gelen edat ve ekler kelimeye bitişik yazılmıştır;

mâ-sivâ, bî-mecâl, ber-kadem / nighbân, neyâsâ, gonceveş / min-vechin, gibi.

4. Atıf terkibi ile yapılan Farsça tamlamalarda aradaki atıf vâvının düşmüş olduğu durumlarda tamlamayı oluşturan kelimeler bir tire (-) ile birbirlerinden ayrılmıştır;

güft-gû, cüst-cû gibi.

5. Farsça kelimelelerde yer alan fakat okunmayan “vâv-ı ma’dûle”ler “ v ” şeklinde gösterilmiştir;

h^vân-ı irşâd, h^vân u nân, h^vâce-i ledünnî, sebak^vân gibi

6. Özel isimler, Divan metninde ilk harfi büyük olarak yazıldı.

I. BÖLÜM

NECCÂR-ZÂDE RIZÂ'NIN HAYATI

Neccâr-zâde Rızâ'nın asıl ismi Rızâüddin Mustafa'dır. H.1090/M.1679'da İstanbul'un Beşiktaş semtinde doğdu.¹ Babasının adı İbrahim olup aslen Şebinkarahisarlıdır. Üsküdar önlerinde bulunan Dolmabahçe'de Karaabalı Bostancıları'nda "ulûfegîr" olmuş ve daha sonra Neccâr-zâde'nin tekkesinin bulunduğu Beşiktaş semtine yerleşmiştir.²

İbrahim Efendi, bilâhare dergâh-ı âlî topçularıyla birlikte katıldığı seferlerde, karşılaşılan nehirlerden top geçirmek için, tamiri icabeden köprülerin inşâsı ve onarılmasında gösterdiği maharetten dolayı -asıl mesleği marangozluk olmadığı halde- arkadaşları tarafından kendisine "neccâr" ünvanı verilmiştir.³

Beşiktaş'ta doğan şâir, Divan'daki manzumelerinde Beşiktaş ismini sekiz yerde kullanmış, hatta iki manzumesinde tamamıyla Beşiktaş'ı ve güzelliklerini anlatmıştır: (Tuhfetü'l-İrşâd-40. Gazel, Vâridât-ı Gaybiyye-IX. Kaside)

Açıldı yine gence-i gülzâr-ı Beşiktaş
Mânend-i cinân oldu çemenzâr-ı Beşiktaş

N.R.D. s.136

Ülfetgede-i melce' vü me'vâ-yı Beşiktaş
Revnâk-dih-i ins oldu ser-â-pây-ı Beşiktaş

N.R.D. s.231

¹ Sâlim, Tezkiretül'ş-Şuarâ, İkdam Matbaası, İst. H.1315/M.1897, s. 305

Safâî Mustafa, Nuhbetü'l-Âsâr min-Fevâ'idü'l-Eş'âr, Süleymaniye Ktp. Esad Ef. 2549, yk.110a -110b

Râmiz, Âdâb-ı Zurâfâ, Haz: Sâdık Erdem, Atatürk Kültür Merkezi Yay. Ankara, 1994, s. 132

Mehmed Süreyyâ, Sicill-i Osmânî, C. IV, Matbaa-i Âmire, İstanbul, H.1308/M. 1889, s. 429

² Ahmed Nûzhet Efendi, Menkıbe-i Evliyâiyye fî-Ahvâl-i Rızâiyye, Matbaa-i Âmire, Litografya Destgâhı, İst., 1272/1855, s.67

Muallim Nâci, Osmanlı Şairleri, Haz: Yrd. Doç. Dr. Cemal Kumaz, Kültür Bakanlığı Yay. Ank., 1986, s.154

³ Ahmed Nûzhet Efendi, a.g.e., s.67

Muallim Nâci, a.g.e., s.154

Şâir, Beşiktaşlı olmasından dolayı mahlasını bazen “Beşiktaşî Rızâ” şekliyle de kullanmıştır:

Münîb-i dest-i irşâd-ı elestüz mehd-i ‘âlemde
Beşiktaşî Rızâ hem-dest-i abdâl-ı Hudâyuz biz

N.R.D. s.301

Olup burc-i şafâda şems-i ‘irfânile hem-âgûş
Beşiktaşî Rızâ ehl-i şerefde dâyedâr oldu

N.R.D. s.200

Neccâr-zâde Rızâ’nın evliliği ve çocukları hakkında kaynaklarda fazla bilgi yoktur. Sicill-i Osmânî’de çocuklarından Âli Efendi’nin H.1152/M.1739’da vefat ettiği belirtilmektedir. Oğlu Mehmed Sıddık Efendi ise, babasının vefâtından sonra, babasının vârisi olarak, Nakşî ve Halvetî tarikatlarını birlikte Sinan Paşa Tekyesi’nde ifâ edip sonra evini de tekye yapmıştır. Sıddık Efendi’den sonra yerine Rûşen Efendi, daha sonra ise Hudâyî Efendi şeyh olmuşlardır.¹

Mehmed Sıddık Efendi’nin “Esfâr-ı Erbaa” adlı bir eseri vardır. Mehmed Sıddık Efendi’nin hal tercümesi müridlerinden Ömer Faik Efendi tarafından “Makâlât-ı Sıdkıyye” adıyla kaleme alınmıştır.²

Kaynakların belirttiğine göre Neccâr-zâde Rızâ, devrinde iyi bir tahsil görmüş, sarf ve nahiv ilminde ileri bir seviyeye ulaşmıştır. Hacimli divanındaki Arapça-Farsça ifadeler, âyet ve hadislerle vukûfu, dinî terimleri kullanışı, tasavvufî kavramları ve mazmunları kullanması, onun ilmî seviyesinin göstergesidir.

Neccâr-zâde Rızâ henüz doğmadan, babasının rüyasında zuhur eden bir derviş: “Cenâb-ı perverdgâr sana bir veled-i sâlih ihsân eylemiştir. Bu çocuk ulemâdan ve

¹ Mehmed Süreyyâ, a.g.e., s. 429

² Bursalı Mehmed Tâhir, Osmanlı Mûellifleri, Matbaa-i Âmire, İstanbul, H.1333/M.1914, C.II, s.187

urafâdan olup idâd-ı etkiyâyı teksîr edecektir. Emr-i terbiyyetinde ihtimâmı tam edesin..." diyerek gözden kaybolmuştur. Babsı, çocukluğunda kendisine nasihat ederken "ben vefat ettikten sonra vâlidiniz sizi erbâb-ı sanâyîden bir kimsenin yanına verir ise, sakın buna razı olmayasız ki, siz tarîk-i ilm ve maârifte çok başarılı olacaksınız" der imiş. Rızâ küçük yaşta iken babsı vefat etmiştir. Annesi onu sanat öğrenmesi için bir üstâda vermek istediğinde o, babasının vasiyetiyle hareket ederek bunu istememiştir.¹

Neccâr-zâde Rızâ, bülûğa ermeden evvel, vaktini boşa geçirmeyip sarf ve nahiv ilmini tahsil etmiştir. Onyediyâşında geldiğinde, Sinan Paşa Medresesi'nde okurken, Üsküdarlı Aziz Hüdâyî Mahmud Efendi'nin dergâhında irşâd vazifesi gören Yakub Efendi merhumun büyük dedesi, Odabaşı Şeyhî demekle meşhur Fenâyî Mustafa Efendi'nin derslerine de devam etmiştir. Bir kaç gün içinde dervişlerin başı olmuş ve Hazret-i Şeyh'in sohbet halkasına dâhil olmuş ve Celvetî tarikatına intisap etmiştir.²

Fenâyî Efendi, Rızâ'ya: "benim kurre-i bâsire-i iftihârım, nûr-ı dîde-i mübâhatım Mustafa Efendi, inşallah sizler bir şeyh-i kâmil ve pîr-i muhterem, sâhib-i fezâil olursuz ki, cevher-i kelâm-ı hikmet-nizâmımız kurr-i lümme-i binâ-gûş-ı hâss u âm ve güftâr-ı lû'li-intizâmımız zîver-i mengûş-ı eşrâf-ı kirâm ola" demekle onun daha sonra elde edeceği manevî derecelerin müjdesini vermiştir.³

Yine bu sıralarda Beşiktaş Mevlevîhânesinde post-nişân olan Şeyh Mehmed Efendi'nin sohbetlerine katılıp Mesnevî-i Şerîf okumuştur. Moskof harbine iştirak edip zaferden dönerken, Osmanlı Ordusu'ndan merhum Telhîsî Abdurrahman Ağa ile Edirne'ye gelmiştir. Burada Nakşibendî tarîkatı şeyhlerinden Arab-zâde Hâce Muhammed İlmi Efendi'nin sohbetlerine katılmış ve bir müddet ondan sülûk-ı Nakşibendiyye'nin esaslarını

¹ Ahmed Nûzhet, a.g.e. s. 68

² Ahmed Nûzhet, a.g.e. s. 68
Bursalı Mehmed Tâhir, a.g.e., s.187
Safâyî Mustafa, a.g.e., yk.110a, 110b

³ Ahmed Nûzhet, a.g.e. s. 69

öğrenip icaplarını yerine getirdikten sonra H.1123/M.1711 senesi şevval ayının üçüncü gününde icazetnâme almıştır.¹

Emr-i hilâfeti aldıktan bir yıl sonra İstanbul'a dönerek Kaptân-ı Deryâ Sinan Paşa'nın Beşiktaş'ta yaptırdığı zaviyeye H.1124/M.1712'de şeyh olmuştur.² Daha sonra Beşiktaş'ta Sinan Paşa tekyesinde post-nişân olmuştur.³

Şâirin Beşiktaş'taki dergâha şeyh olduğunu imâ eden ve kendi ağzından delil teşkil eden beyitler de vardır. Şu beyitte Neccâr-zâde, kendisinin tekyeye şeyh olmasıyla sevinç hây hûyunun gülbangının âlemi doldurduğunu ifade etmektedir:

Rızâ bu tekye-i hâlet-fezâda şeyh olalı
Pür itdi ʿâlemi gülbang-ı hây u hûy-ı neşât

N.R.D. s.139

Neccâr-zâde Rızâ Divanı'nda, Arab-zâde Muhammed İlmi Efendi'nin adı sıkça zikredilmektedir. Hatta Divan'daki iki manzumenin konusu tamamıyla bu zâttır. Şâir, bu zâtın kendisinin şeyhi olduğunu ifade eder ve ondan övgü ile bahseder. (Zuhûrât-ı Mekkiyye-82.Gazel, Zuhûrât-ı Mekkiyye-Muhammes)

ʿArab-zâde Efendi Nakşbendî şeyh-i irşâdum
Tarîk-i maʿrifetde serverümdür yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.176

¹ Bursalı Mehmed Tâhir, a.g.e., s.187
Sâlim, a.g.e. s.305
Ahmed Nüzhet, a.g.e., s.72
Râmiz, a.g.e., s. 132

² Mehmed Süreyyâ, a.g.e., s.429
Safâî, a.g.e., yk.166
Bursalı Mehmed Tâhir, a.g.e., s.187
Sâlim, a.g.e., s. 305
Ahmed Nüzhet, a.g.e., s.75
Râmiz, a.g.e., s.132

³ Şemseddin Sâmî, Kâmûsü'l-A'lâm, Tıpkıbasım, Kaşgar Neşriyat, Ankara, 1996, C.III, s. 1285

°Arab-zâde Efendi Nakşbendî °İlmi-i fâzıl

Cenâb-ı h^vâcegân şadrında oldur mürşid-i kâmil

N.R.D. s. 336

Heme evliyânunî gül ü dil-pesendi

Gülistân-ı °aşkuñ nihâl-i bülendi

Serîr-i şafânunî şeh-i ercümendi

Zehî h^vâce-i zümre-i Nakşbendi

°Arab-zâde °İlmî Muhammed Efendi

N.R.D. s.393

Arab-zâde Hâce İlmî Muhammed Efendi kendisine hilâfet vermek istediğinde eğilip özür dileyerek “beni pîr-i himmet-perverim bu fakîr hakkında hâssaten zuhûr eden derûn-ı kerâmet meşhûdunuz rûz-be-rûz efzun olsun. Lâkin henüz bu fakîrde zuhûr eden sâlik-i mutavassıt ahvalleri iken mertebe-i nihâyetde olan emr-i hilâfeti sipâriş buyurursunuz. İstidâdım bu emânetin icrâsına kâbil midir?” dediğinde O, “benim nûr-ı dîdem oğlum Mustafa Efendi, biz size biraz tarîkat ve hâcegân-ı bâzâr-ı hakîkat taraflarından tenbih-i aliyyeleri üzre bir kâğıt ve emânet verdik. Bunların hakîkatı ve emrin tamâm-ı gâyeti Cenâb-ı Hazret-i Hak ve Feyyâz-ı Mutlak azze şânuhû hareketlerinin kerem-i bî-nihâyetlerinden zuhûr ve bürûz edecektir. En yakın zamanda şem’a-i hurşîd, lem’a-i tarîkat sizin nûr-ı derûnunuzdan âfâka ziyâ verecektir. Hemen ta’lim ve telkin olunduğu üzre sa’y ü gûşîş buyurmanız melhûzdur” buyurmuştur.¹

Neccâr-zâde Divânı’nında, şâirin Nakşî-meşreb olduğuna işâret eden pek çok beyit -hatta başlı başına Nakşîliği ve bu tarîkatın kurucusu ünlü mutasavvıf Şâh-ı Nakşibend’i medh eden mazumeler vardır. (Tuhfetü’l-İrşâd-24 ve 29.Gazeller)

Pîr-i kirâm kutb-ı cihân şâh-ı Nakşbend

Şeyh-ı be-nâm gavş-ı be-nâm şâh-ı Nakşbend

N.R.D. s.125

¹ Ahmed Nüzhet Efendi, a.g.e., s.73

Gül-i şad-berg-i gülzâr-ı cinândur Nakşbendîler

Hezâr-ı gül-sitân-ı lâ-mekândur Nakşbendîler

N.R.D. s.128

Hekimoğlu Ali Paşa -birinci sadrazamlığında- Altımermer'deki câmi-i şerîfi binâ edince asrın şâirleri tarafından tarihler söylenmiş idi. Neccâr-zâde'nin bulduğu "câmiü'r-rızâ" tarihi paşanın pek ziyade övgüsüne mazhar olmuştur. Bu vesileyle, kıskananlar dilinden işitilmeye başlanan "Bu tarih söylemek değil, âdetâ câmiye postu sermektir. Böyle hırslı emeller hakikat erbâbı geçinen bir zâta yakışır mı ?" yollu dedi-kodulara kulak vermeyen Paşa, bir müddet sonra câmiin vâizliğini Rızâ'ya vermiştir. Hekimoğlu Ali Paşa ikinci defa sadrazamlığa getirilince zikrolunan yerin önceki mutasarrıfı olan Ünfi-zâde Mehmed Efendi onun kendisine iadesi için gerek Paşa'ya, gerek diğer vekillere müracattan uzak kalmamış ise de bir türlü ümit ışığı görememiştir. Şeyh Rızâ ise Ünfi-zâde'nin bu teşebbüslerini işitince: "Bizim hizmetimiz kendilerine vekâlet etmekten ibâret idi. Madem ki arzu ediyorlar, makamlarına gelebilirler. Bunun için şuraya buraya müracaatla yerinden koparmak için baş ağrıtmaya ne hâcet!" haberiyle beraber vakıf beratını kendisine göndermiştir. Neccâr-zâde Rızâ, ölümünden bir kaç yıl önce hac farîzasını yerine getirmiştir. Haremeyn'de bulunduğu sırada yazdığı şiirler, o mübarek yerlerde daha cezbeli olduğunu gösterir. Meselâ Kâbe-i mükerrerme'den ayrılırken söylediği aşağıdaki kıt'a sahip olduğu kudsf hislere tercüman olur:¹

Vaqt-i vedâ^c-ı âteş-i âhum şerârıdur

Reng-i kabâ-yı beyt-i harâmı siyâh iden

Deycûr-ı hicri maîla^c-ı nûr-ı server ider

Âh-ı derûnı meş^c-ale-i şubhgâh ider"

N.R.D. s.205

Bu şiirin yanında, Neccâr-zâde Rızâ Divanı'nda hac konusunu mevzu eden pek çok manzume vardır. Bu manzumelerde, şâirin hacca gitmeye niyet ettiğinde hissettiklerini,

¹ Muallim Nâcî, a.g.e., s.155

hac sırasındaki duygularını ve dönerkenki ruh halini yansıtan beyitler bulmak mümkündür:

Şükür ki kıldı Rızâ hacc u  umre niyyetini
Metâ -ı vuslata şarf itdi nakd-i himmetini
Tarfık-i  aşkda vird-i lisân-ı hâl itdüm
   en istet  a ileyhi seb len    yetini

N.R.D. s.197

Beşiktaş  Rız yem râg b-ı hacc oldu dil t fl 
Cen b-ı m şra t hr k-i r k b-ı esb-i n z itdüm

N.R.D. s.150

Fikr-i ruhs r n har m-i k lbe rehber eyledüm
Ka be-i ma n ya vardum hacc-i ekber eyledüm

N.R.D. s.343

Necc r-z de Rız , H.1153/M.1740 senesi cem ziyel ahirinin g rresinde hac niyetiyle dostları ve dervişleriyle beraber Cuma kaptan isimli bir kişinin gemisine binerek yola çıkmıştır.  nce  skenderiye'ye oradan Bolak'a geçmişlerdir. Bolak'ta -o dönemde Mısır valisi olan, vez r-i  zam-ı s b k Hekimoğlu Ali Paşa'nın sarayında- bir hafta dinlenmiştir. Bolak'tan Bender-i Süveyş'e, oradan Cidde'ye geçmiştir. Cidde'de, Cidde G mr    k tibi N t k   brahim Efendi'nin evine misafir olmuştur. Daha sonra ise Mekke'ye geçmiştir.

Hac mevsiminden bir kaç ay önce umre niyetiyle Mekke'ye gelmiş bulunduğundan umresini yapıp, Hac mevsimine kadar B b-ı  brahim taraflarında bir evde ik met etmiş ve Ramazan ayını burada geçirmiştir.

Medine'den Şam'a gidinceye kadar D r ssa de A ası Be ir A a'nın B b 's-sel m yakınında yaptırdığı medresede ik met eder. Hac d n      stanbul'a gelir.

İstanbul'a geldikten sonra Konya'ya gidip Mevlânâ'yı ziyaret eder. Ziyâret sırasında Farsça olarak kaleme aldığı ve beyitlerinde Mevlâna ve Sultan Veled'in de zikredildiği bir şiiri vardır.

.....

Zi-füyûzât-ı ezel tâ-be-ebed muhtâcend
Bendegân-ı der-i Mevlâ be-der-i Mevlânâ

.....

An civân-merd ki ferzend-i Celâleddînest
Yâ'ni Sultân Veled-i kutb-ı izâm-ı nücebâ

N.R.D. s.117

Konya'dan dönerken Akşehir'e uğrayıp Nasreddin Hoca'nın türbesini de ziyaret eder. Ziyaret sırasında aşağıdaki dörtlüğü kaleme alır:¹

Gel ziyâret idelüm merkad-i Nasrî' d-dîni
Zîver-efzâ-yı le'âyifdür anuñ her sühânı
Hâk budur türbe-i pâkındaki rûhâniyyet
Gârka-i nûr u sürûr eyledi rûh u bedeni

N.R.D. s.208

Neccâr-zâde Rızâ, H.1157/M.1744 senesinde hastalanır. Hastalığı sırasında yanında bulunanlara, şu anda defnedilmiş olduğu yeri göstererek "Azm-i semt-i bekâ oldukça beni bu mahalle defn idesiz." diye vasiyet etmiştir.²

¹ Ahmed Nüzhet, a.g.e., s.105

² Ahmed Nüzhet, a.g.e., s.108

H.1159/M.1746 senesi Muharrem Ayı'nın 13. günü hastalığı ağırlaşır, 16. günü de vefat eder.¹ Neccâr-zâde Rızâ, vasiyet ettiği yere defnedilir. Türbesi, İstanbul'un Beşiktaş semtindedir.² Ölüm tarihine istinaden "Nakşibendî-i Beşiktâşî" ve "Âh göçdü Rızâ veliyyu'llah" mısra'ları ile tarih düşürülmüştür.³

¹ Şemseddin Sâmî, a.g.e., C.III, s. 1285

Râmiz, a.g.e., s.132

Muallim Nâcî, a.g.e., s. 154

² Mehmed Süreyyâ, a.g.e., s.429

³ Bursalı Mehmed Tâhir Efendi, a.g.e., s.187

NECCÂR-ZÂDE RIZÂ'NIN EDEBÎ ŞAHSİYETİ

17.yy sonları ile, 18.yy başlarında yaşayan (1679-1846) Neccâr-zâde Rızâ, yaşadığı devirde yazdığı na'tler ve dînî-tasavvufî şiirleri ile tanınmıştır. Şâirin dört bölümden oluşan Divan'ındaki şiirlerin çoğu Hz. Peygamber'e övgü niteliği taşıyan şiirlerdir. Divan'daki şiirlerin çoğu "gazel" nazım şekliyle kaleme alınmış na'tlerdir. Bu şiirler, Hz. Peygamber'in güzelliklerini ve evsafını da anlattığı için, aynı zamanda "hilye" olarak da değerlendirilebilir.

Neccâr-zâde Rızâ, devrinde tanınmış ve güçlü şairler arasında yer alır. Şiirlerinin çoğu, dînî ve tasavvufî nitelikte olup dili zengin, anlatımı sağlamdır. Divanında yer yer Nâbî'yi hatırlatan hikmetli sözler ve bazen de lirik mısralar görülür. Şâir, Klasik divan şiirinin mazmunlarını hep tasavvufî aşkla ifade eder. Rızâ şiirlerinde İlahî aşkı, içtenlikle anlatır. Söz sanatlarına önem vermez. Divanının sonunda devrindeki çeşitli olaylara düşürülmüş, manzum tarihler yer alır.

Divanda kullanılan mazmunlar, daha çok dîni-tasavvufî mazmunlardır. Bu mazmunları kullanmadaki ustalığı, şâirin tasavvuf konusundaki bilgisinin oldukça ileri bir seviyede olduğuna işaret sayılabilir.

Nakşî tarikatına mensup olan şâir, Divan'ındaki pek çok manzumede bu tarikatın âdâb ve erkânını dile getirmiş ve Nakşîliğin kurucusu Şâh-ı Nakşibend'den övgüyle söz etmiştir. Beşiktaş'taki kendi dergahında otuz yıl şeyhlik yapmıştır. Bu yönünün etkisiyle olsa gerek, Klasik edebiyatımızda hikemî tarzın temsilcisi sayılan meşhur şâir Nâbî'nin etkisinde kalarak, bu tarzda şiirler de yazmıştır.

Neccâr-zâde'nin divan terbinde, diğer şâirlerin divanlarında pek rastlanmayan bir durum da söz konusudur. Şâir Divan'ı dört bölüme ayırmış ve her bölüme bir isim vermiştir.

Arapça ve Farsça kelimeler ve terkipler divanda çokça zikredilmiştir denilebilir. Hatta Divan'da sekizer adet olmak üzere Arapça ve Farsça yazılmış şiirler de mevcuttur. Bu durum şâirin aynı zamanda Arapça ve Farsça'yı çok iyi bildiğini gösterir. Şiirlerde Kur'ân-ı Kerîm'den ve Hadîs-i Şerîfler'den iktibaslar da yapılmıştır. Kısmî iktibas yoluyla yapılan bu iktibaslar şâirin dînî ilimlerde de yeteri kadar bilgi sahibi olduğunu göstermektedir.

Türkçe deyim ve atasözlerine pek rastlanmayan divanda Arapça-Farsça kelâm-ı kibarlar ve tabirler de -tasavvuf ağırlıklı olmak üzere- çokça yer almaktadır.

Ĥâre yâr olma meded  ısy ndur

K avl-i Ĥa 'dur "n   alef olmaz ĥalef"

N.R.D. s.463

Genc ne-i  umm 'l-kit b mecm  a-i fa lu'l- it b

"Vall  h  a lem bi's  av b" A med Mu ammed Mu ta  

N.R.D. s.240

Dili sağlam ve nazmı kuvvetli olan R z 'ın divanında vezin hatasına çok az rastlanır. Arapça-Farsça iz fetleri bolca kullanan ş irin dili de fazla sade sayılmaz.

Gazeller bölümünde k fiye harfi de i ti inde rub  , nazım veya k t'a şekilleriyle yazılmış dörtlüklerin bulunması, divanlarda çok rastlanmayan bir özelliktir.

Necc r-z de R z , şiirlerini yazarken, vezin olarak genellikle na'tler için kullanılan ve "mef  l  n" ile ba layan vezinleri kullanmıştır. Bunun yanında "mef  l  " ile ba layan ahreb vezinleri ve "f  l  t  n" ile ba layan vezinler de divanda çok sık kullanılan vezinlerdir. Necc r-z de R z , hece vezniyle de şiirler de yazmıştır. Zuh r t-ı Mekkiyye adlı b l m de bulunan ve toplam sekiz adet olan bu şiirlerin dili aruzla yazılan şiirlere oranla daha sadedir.

NECCÂR-ZÂDE RIZÂ'NIN ESERLERİ

1. *Divân*: Neccâr-zâde Divânı oldukça hacimlidir. Dört bölümden oluşan Divan'da 560 gazel, 27 kaside 10 murabba', 23 rubâî, 93 nazım, 5 kı'a, 3 tarih, 7 müfred ve bununla beraber değişik türde hece vezniyle yazılmış 9 adet şiir mevcuttur. Eser, İstanbul'da 1262/1845-46 yılında müridlerinden Hâmid Mehmed Said tarafından yayınlandı. Divan, müridlerinden Ahmed Nüzhet Efendi'nin *Menkabe-i Evliya'diyye fî Ahvâl-i Rızâiyye*¹ adıyla kaleme aldığı eserinde anlattığına göre, şâir tarafından dört bölüme ayrılmış, her bölüme ayrı bir ad verilmiştir.²

Birinci bölüm, *Tuhfetü'l-İrşâd* olup 1b-48b, arasındadır. Bu bölümde 7 kaside, 156 gazel, 7 rubâî, 5 kıt'a, 52 nazım, 7 müfred, 3 adet de tarih vardır.

Bu bölümdeki esrarlı sözler, kalpteki düğümleri çözen marifet nurlarıdır. İçerik hakikatla dolu bu mecmua H.1114/M.1702 senesinde nazma çekilmeye başlanmış ve H.1151/M.1738 senesinde bilindiği şekliyle tertip olunmuştur.³

Neccâr-zâde Rızâ, bu bölümü kalbine gelen vâridâtla (manevî ilhamla) yazmış ve dervişlerine, tarikat yolunda bir sıkıntıya düştüklerinde bu eseri okumalarını tavsiye etmiştir. Eserin pek çok nüshası müridleri elinde dolaşmaya başlamış, kısa zamanda ikiyüzden fazla nüshası yazılmıştır. Bu eseri (Tuhfetül-İrşâd adlı bölümü) insanlar tefe'ül edecek kadar sevmişler, hatta yazarın kendisi de herhangi bir müşkil ile karşılaştığında kitabın herhangi bir sayfasını açarak orada gördüğü mana ile amel etmiştir. Bu usûl, müşkilâtı olan diğer insanların da mürâcat ettikleri yöntem olmuştur. Bu bölüme takriz yazmak üzere şâir tarafından, müridlerinden Fethi Efendi ve Ahmed Nüzhet Efendi görevlendirilmişler ve birer manzum takriz yazmışlardır.⁴

¹ Ahmed Nüzhet Efendi, a.g.e., s.67

² Ahmed Nüzhet Efendi, a.g.e. s.78

³ Ahmed Nüzhet Efendi, a.g.e. s.78

⁴ Ahmed Nüzhet Efendi, a.g.e. s.80

İkinci bölüm *Varidât-ı Gaybiyye* olarak adlandırılmıştır. 49b-57b, arasında olan bu bölümde, 11 kaside ve 1 murabba vardır. Bu bölümdeki kasidelerdeki beyit sayısı, alışlagelen kaside türünden farklı olarak, 15-20 beyit arasındadır. Diğer bölümlere göre daha az şiir kapsayan bu bölüm, alfabetik olarak dizilmemiştir.

Üçüncü bölüm *Zuhûrât-ı Mekkiyye* olup 58b-125a arasındadır. Kaside bulunmayan ve gazellerle başlayan bu bölümde 286 gazel, 8 rubâî, 18 nazım, 9 murabba vardır. Ayrıca bu bölümde, hece vezniyle yazılan şiirler de vardır. Bu şiirlerden, ikisi bentlerle, dördü gazel gibi beyitlerle kurulmuştur. Bununla beraber iki dördü ve bir beşli şiir vardır. Neccâr-zâde Rızâ, H.1153/M.1740 senesinde Hacc'a gitmiş ve gelinceye kadar hac seyâhati esnasında hikmet dolu şiirlerinden oluşan bu bölümü kaleme almıştır. Hacda iken Muhyiddîn-i Arabî'nin "Fütühât" adlı eserini kaleme aldığı yerde yazdığından şâir bu bölüme "*Zuhûrât-ı Mekkiyye*" adını münasip görmüştür.¹

Dördüncü bölüm ise *Hatimetü'l-Varidât* olarak adlandırılmış olup 125b-167b arasındadır. Bu bölümde ise, 9 kaside, 118 gazel, 8 rubâî ve 23 nazım vardır. Bu bölümde, diğer gazellerden farklı olarak yirmi beyittten oluşan bir gazel vardır. (38. Gazel) Manzumelerin çoğu mânevî istiğrak hâlinde yazılmış olup iradesinin dışında kerâmet izhariyle kaleme alınmıştır.²

Neccâr-zâde'nin matbu Divan'ının sonuna, eseri yayımlayan Hâmid Mehmed Said, eserin sonuna "Divanda Yer Almayan Şiirler" başlığı ile şâirin yazma nüshalarında olmayan birçok tevhid, na't, muammâ, tarih ve lugazını eklenmiştir.

Ayrıca bu bölümlerin dışında, *Hac-nâme* adıyla bilinen, ancak yazma nüshalarda bulunmayıp matbu nüshada yer olan bir bölüm vardır. Bu bölüm şekil itibariyle diğer dört bölüm gibidir. Müretteb olan bu bölüm, muhtemelen şâirin hac esnâsında ya da döndükten sonra yazdığı şiirlerden meydana geldiği için Neccâr-zâde Rızâ tarafından böyle adlandırılmış olmalıdır. Kaside, gazel ve rubâîlerden oluşan bu bölüm, sadece matbu

¹ Ahmed Nüzhet Efendi, a.g.e. s.78

³ Ahmed Nüzhet Efendi, a.g.e. s.82

nüshada vardır. Bununla bereber matbu nüshada, bütün bu bölümlerin dışında nâ-müretteb olan ve Hacc-nâme olarak adlandırılan bölümün sonuna ilave edilen şiirler de vardır. Bu şiirler, eseri yayınlayan Hâmid Mehmed Sâid'in, "Divan'da yer almayan şiirler" olduğunu belirten notundan sonra, en sona ilâve edilmiştir. Bu şiirler, ekseriyetle dönemin olaylarına düşürülmüş tarihlerdir.

2.Tercüme-i Muhtasarı'l-Velâyet: Neccâr-zâde Rızâ, şeyhi Arab-zâde Muhamed İlmî Efendi'nin isteği üzerine, Ebû Abdullah Semerkandî'nin Fars diliyle kaleme aldığı Muhtasarı'l-Velâyet adlı eserini Türkçe'ye tercüme etmiştir. Bu eser tasvufî nitelikli bir eser olup tarîkat, hakikat ve sülûke dâir esaslardan müridleri haberdar etmek maksadıyla yazılmış ve 1876 yılında İstanbul'da basılmıştır.

Neccâr-zâde hakkında anlatılan menkıbeleri, şâirin kendisine anlattığı sırları ve hayat hikayesini, müridlerinden Ahmed Nüzhet Efendi (öl.H.1192/M.1778) toplamış ve bunları H.1272/M.1855 yılında İstanbul'da *Menkıbe-i Evliyâiyye fî-Ahvâl-i Rızâiyye*¹ adıyla bastırmıştır.

¹ Ahmed, Nüzhet Efendi, *Menkıbe-i Evliyâiyye fî-Ahvâl-i Rızâiyye*, Matbaa-i Âmire Litografya Destgâhı, İst., 1272/1855

NECCÂR-ZÂDE RIZA DİVANI'NIN NÜSHALARI

1

<i>Nüsha Adı ve Numarası</i>	<i>Süleymaniye Kütüphanesi Halet Efendi Kütaphı, 656</i>
<i>Müstensih / İstinsah Tarihi</i>	İsmail Hakkı, H.1234/M.1818
<i>Varak Sayısı / Satır Sayısı / Ölçü</i>	165 varak, 17satır, 22.4x13.9, 16.5x8.5 mm
<i>Baş</i>	Melâhat gülşeninde olsa bir sahib-nazar peydâ Ohur nergislerinde kuhl-ı mâ-zâga'l basar peydâ
<i>Son</i>	Taht-ı hayâle illet-i gâiyye eyledüm Şehr-i Rızâda hüsrev-i âlf-cenâbumı

2

<i>Nüsha Adı ve Numarası</i>	<i>Süleymaniye Kütüphanesi Halet Efendi Kütaphı, 655</i>
<i>Müstensih / İstinsah Tarihi</i>	İsmail Hakkı, H.1234/M.1818
<i>Varak Sayısı / Satır Sayısı / Ölçü</i>	168 varak, 17satır, 23.5x14.2, 16.3x8.1 mm
<i>Baş</i>	Melâhat gülşeninde olsa bir sahib-nazar peydâ Ohur nergislerinde kuhl-ı mâ-zâga'l basar peydâ
<i>Son</i>	Taht-ı hayâle illet-i gâiyye eyledüm Şehr-i Rızâda hüsrev-i âlf-cenâbumı

3

<i>Nüsha Adı ve Numarası</i>	<i>Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Kütaphı, 3595</i>
<i>Müstensih / İstinsah Tarihi</i>	?
<i>Varak Sayısı / Satır Sayısı / Ölçü</i>	167 varak, 17satır, 21.4x13.8, 16.3x8.7 mm
<i>Baş</i>	Melehat gülşeninde olsa bir sahib-nazar peydâ Ohur nergislerinde kuhl-ı mâ-zâga'l basar peydâ
<i>Son</i>	Taht-ı hayâle illet-i gâiyye eyledüm Şehr-i Rızâda hüsrev-i âlf-cenâbumı

4

<i>Nüsha Adı ve Numarası</i>	<i>Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Kütaphı, 3559</i>
<i>Müstensih / İstinsah Tarihi</i>	?
<i>Varak Sayısı / Satır Sayısı / Ölçü</i>	71 varak, 15satır, 19.5x13.4, 16.0x8.0 mm
<i>Baş</i>	Hamdülî'llâh hârne-i ser-nâme-i sun ^c -ı Hudâ Lâ vü illâ peykerinden eyledi ref ^c -i atâ
<i>Son</i>	Vecednâ ravzaten finâ fe-fihe'l-levhü medfûnâ Ketebnâ nüshaten min-hâ tûsemme tühfetü'l-irşâd

5

<i>Nüsha Adı ve Numarası</i>	<i>Millet Kütüphanesi Pertev Paşa Kütaphı, 411</i>
<i>Müstensih / İstinsah Tarihi</i>	İsmail Hakkı, H.1235/M.1819
<i>Varak Sayısı / Satır Sayısı / Ölçü</i>	167 varak, 17satır, 23.3x14.4, 16.6x8.6 mm
<i>Baş</i>	Melâhat gülşeninde olsa bir sahib-nazar peydâ Ohur nergislerinde kuhl-ı mâ-zâga'l basar peydâ
<i>Son</i>	Taht-ı hayâle illet-i gâiyye eyledüm Şehr-i Rızâda hüsrev-i âlf-cenâbumı

6

<i>Nüsha Adı ve Numarası</i>	<i>İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Türkçe Yazmalar, 2880</i>
<i>Müstensih / İstinsah Tarihi</i>	?
<i>Varak Sayısı / Satır Sayısı / Ölçü</i>	71 varak, 15 satır, 19.5x13.4, 16.0x8.0 mm
<i>Baş</i>	Ey nahl-ı bustân-ı çemenzâr-ı ıstifâ Vey serv-i hoş-hurâm-ı harem-hâne-i vefâ
<i>Son</i>	Vecednâ ravzaten finâ fe-fihe'l-levhü medfûnâ Ketebnâ nüshâten min-hâ tûsem mâ tuhfetü'l-irşâd

7

<i>Nüsha Adı ve Numarası</i>	<i>İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Türkçe Yazmalar, 2899</i>
<i>Müstensih / İstinsah Tarihi</i>	Derviş İsmâil, ?
<i>Varak Sayısı / Satır Sayısı / Ölçü</i>	52 varak, 15 satır, 20.8x13.8, 16.0x8.0 mm
<i>Baş</i>	Melâhat gülşeninde olsa bir sahib-nazar peydâ Ohur nergislerinde kuhl-ı mâ-zâga'l basar peydâ
<i>Son</i>	Sal-ı fevti eyledi imâ Beşiktâşî Rızâ Sâhil-i fevz ü necâta irdi tâ ki fîlk-i Nûh

8

<i>Nüsha Adı ve Numarası</i>	<i>Süleymaniye Kütüphanesi Selimağa Kitaplığı, 919</i>
<i>Müstensih / İstinsah Tarihi</i>	?
<i>Varak Sayısı / Satır Sayısı / Ölçü</i>	55 varak, 17 satır, 21.2x13.5, 14.0x7.5 mm
<i>Baş</i>	Ser-kâfile-i âlem-i bâlâsın sen Sâlâr-ı reh-i arş-ı muallâsın sen
<i>Son</i>	Vecednâ ravzaten finâ fe-fihe'l-levhü medfûnâ Ketebnâ nüshâten min-hâ tûsem mâ tuhfetü'l-irşâd

9

<i>Nüsha Adı ve Numarası</i>	<i>Topkapı Sarayı Kütüphanesi Revan Köşkü Kitaplığı, 821</i>
<i>Müstensih / İstinsah Tarihi</i>	?
<i>Varak Sayısı / Satır Sayısı / Ölçü</i>	48 varak, 17 satır, 21.0x15.5, 16.0x8.0 mm
<i>Baş</i>	?
<i>Son</i>	?

Çalışmamızda bu nüshalar arasından beyit sayısı ve istinsah tarihleri göz önünde tutularak şu üç nüshanın karşılaştırması yapılmış, dipnotlarda nüsha farkları verilirken karşılarındaki kısaltmalar kullanılmıştır.

Millet Kütüphanesi Pertev Paşa Kitaplığı	: 411
Süleymaniye Kütüphanesi Hâlet Efendi Kitaplığı	: 656
Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Ef. Kitaplığı	: 3595

Bu nüshalar arasında diğerlerine göre en az eksikliği bulunan Pertev Paşa nüshası daha sağlam görüldüğü için çalışmamızda asıl nüsha olarak kullanıldı.

Neccâr-zâde Rızâ Divanı dört bölümden oluşmaktadır. Bu nüshalardan dört tanesi (Millet Kütüphanesi Pertevpaşa 411, Süleymaniye Ktp. Hacı Mahmud Ef. 3595, Süleymaniye Ktp. Halet Efendi 655, Süleymaniye Ktp. Halet Efendi 656) bu bölümlerin tamamını kapsamakta diğer beş nüsha (Süleymaniye Ktp. Hacı Mahmud Ef. 3559, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Ty 2899, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Ty 2880, Süleymaniye Ktp. Selimağa 919, Topkapı Sarayı Revan Köşkü Ktp. 821) ise, bir kısım şiirlerini ya da bölümlerden sadece birini içermektedir.

II. BÖLÜM

NECCÂR-ZÂDE RIZÂ DİVANI'NIN TAHLİLİ

A. DİN

1. Allah

Neccâr-zâde Rızâ Divanı'nda, divan tertibine uygun olarak tevhid ve münâcaat konulu kasideler vardır. Bu kasidelerde ve gazellerde, "Esmâü'l-Hüsna"dan bazı isimler yer alır. Bu isimlerden bazıları şunlardır: Basîr, Bâri, Celâl, Fettâh, Feyyâz, Gaffâr, Gaffûr, Hak, Hakîm, Kâdir, Kahrîr, Kebîr, Kerîm, Mu'în, Musavvir, Mücîb, Nûr, Rab, Rahmân, Rahîm, Semî', Vâhid

Allah, bunların dışında şu isimlerle de anılır: Hudâ, Sübhân, Yezdân, Mevlâ, Dâna, Dâver, Ekber, Perverdgâr

İslam inancına göre Allah birdir ve mutlak varlıktır. Divanda Allah, bu inanca uygun olarak zikredilir. Allah hâliktir; cihanda ondan gayri her şey mahluktur. Her şey Allah'ın emriyle (kûn) var olur, onun emriyle fenâ bulur. Duâ mahiyetindeki beyitlerde şâir isyanda olduğunu, günahkar olduğunu ve kalbinin mâsivâ ile meşgul olduğunu dile getiriyor. Şair, Allah'tan, "sa'yini meşkûr, haccını mebrûr, zenbini mağfûr" eylemesini, kalbini gaflet uykusundan uyandırıp nûr ile doldurmasını istiyor.

Allah, zâtî ve subutî sıfatlarıyla ve "Esmâü'l-Hüsna" ile divanda çokça zikredilir, verdiği nimetlerden dolayı şükür ve minnetle zikredilir. Kula her şeyi nasib ve ikram eden O'dur.

Allâh'ın, Hz. Peygamber'e Mîrac hadisesini yaşatmasına telmih vardır ve onun vücudunu arşın minberine hatib kılmasına işâret edilmiştir.

Cenâb-ı Hâzret-i Vehhâb kılmış “leyletü'l-isrâ”
Vücûduñ minber-i ‘arşuñ hañfî yâ Rasûla’llâh

N.R.D. s.494

Şâir, kendini tevekkülde sâbit-kadem edip gönlünden mâsiva fikrini uzaklaştırması için Allah’a ilticâda bulunuyor:

Beni sâbit-kadem it rûz u şeb bâb-ı tevekkülde
Göñülden mâ-sivâ efkârını dûr eyle yâ Rabbî

N.R.D. s.199

Kişiler için duâ makamında sarf edilen sözlerde de Allâh’ın ismi zikredilmektedir:

Serîr-i salâtatda ‘ömr-i devletle be-kâm olsun
Livâ-yı şevket-i iqbâlini te’bîd ide Mevlâ

N.R.D. s.213

Allâh lafzı bazen de, onun nasip ettiği nimetler için, şükür ve minnet ifâdesi olarak zikredilir:

Hacerü'l-Esvede âdâbile yüzler sürdüm
Minnet Allâh’a hele nûr-ı siyâhı gördüm

N.R.D. s.210

İnsan için, Allâh’ın müntesibi olmak kâfidir. Kişi başka kişilerden ve işlerden ferâgat edip Allâh’a yönelmelidir:

Ferâgat eylemedüñ hîzmet-i ‘alâyıkdan
Der-i Hudâ var iken intisâbı neylersin

N.R.D. s.103

2. Melekler

Melekler, nurdan yaratıldığına inanılan, güzellik ve letâfet timsali olan, günah işlemekten berî, Allah'ın emirlerini yerine getirmekle mükellef günahsız varlıklardır. Melekler kanatlı olarak tasavvur edilir. Meleklerin, gökyüzünde, "melekût âlemi" diye adlandırılan alemde yaşadığı kabul edilir. Melekler ve huriler, güzellikleri ile sevgili için müşebbeh olma vasfına sahiptirler. Sevgilinin yüzü, meleğe teşbih edilir. Sevgili melek huyudur.

Sevgili bazen melekten daha üstün olarak gösterilir; bu durumda melekler sevgiliyi kıskanarak ve imrenerek seyrederek. Şairin daha çok na't şairi olma hüviyetine sahip olmasından dolayı, divanda mevzu olan aşk, Hz. Peygamber'e duyulan aşktır. Bu münasebetle sevgilinin (Hz. Peygamber'in) bir çok yönü meleğe banzetilir. Melek, Hz. Peygamberin ayağını öpmeye müştakdır. Melek, Hz. Peygamberin adını anmakla övünür; Hz. Peygamber'e gıpta ile nazar eder. Divanda meleklerden bahseden muhtelif beyitler vardır. Cebrâil, Hz. Peygamber'in ravzasına yüz sürme iştiağıyla yanmaktadır:

Melekler, günah işleme, isyan etme gibi olumsuz fiillerden tenzih edilmiş olup ve her an ibâdet ile meşgul oldukları için, insanlar tarafından imrenilen varlıklardır. Şâir, Hz. Peygamber'e âşık bir zat olduğundan onun huy güzelliğini meleklerin huyuna benzetmiştir:

Saîa maşûşdur hulk-i mekârim hüsni ta'birât

Ne mümkündür beşerde bu melek-hû yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.165

Divanda, Cebrâil'in ve Kirâmen Kâtibîn meleklerinin adları zikredilmiştir. Cebrâil, Allah ile peygamberleri arasında elçilik görevini ifâ eden ve Allâh'ın emir ve vahiylerini tebliğe memur olan dört büyük melekten birdir. Cebrâil bile Hz. Peygamber'in ravzasına yüz sürme iştiağıyla yanarken, şâirin o dergâhın eşliğini öpmesi büyük bir nimettir.

Harîm-i ravzaya yüz sürmege müstâk iken Cibrîl

Kıyâs eyle baña takbîl-i dergâhuñ ne devletdür

N.R.D. s.280

Bu lânegehden itmedi pervâz Cebra'îl

Dutdı maqâm-ı sidre-i evvelde istivâ

N.R.D. s.400

Kirâmen Kâtibîn inşâ iderken nüsha-i zâtuñ

Geltir şîf u şadâ levh u kalem-den yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.163

Hz. Peygamber, Allâh'ın habîbi ve rasûlü olduğu için melekler, Hz. Peygamber'e hayrandırlar ve ona itâat etmede kusur etmezler. Melekler âlemi, onun adıyla övünür.

Fahr ider nâm-ı şerîfîñ ile mülk ü melekût

Hâk u eflâke şeref-zâ vü şeref-efzâsın

N.R.D. s.220

3. Kitaplar

Dîvanda, kitap ism-i olarak Kur'ân-ı Kerîm ve Hz. Dâvud'a gönderilen Zebûr zikredilir. Hz Dâvud'a indirilen Zebûr, sadece bir beyittte geçmektedir. Hz. Davud'un güzel sesiyle Zebur'u okumasının, tüm cihan sardığı ifade edilmektedir.

Âfâkı dutdı nağme-i Dâvudî-i Rızâ

Sem^c-i belâğa velvele virdi Zebûr-i 'aşk

N.R.D. s.323

Kur'ân-ı Kerîm ise, divanda ekseriyetle “mushaf ” olarak zikredilmektedir. Sevgilinin yüzü, mushaf ya da Kur'ân'a teşbih edilir. Şair, Hz. Peygamber'in yüzünü uğur saydığını onun sayesinde bahtının açık olduğunu ifade ediyor:

Rızânuñ niyyet-i bahtı güzellerden güzel geldi
Kemâlün mushafın itdüm tefe'ül yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.185

Kur'ân ayetlerinin sırrının, Hz. Peygamber olduğu düşünülmüştür:

Kutb-ı medâr-ı levh u kalem nokta-i kadem
Sırr-ı suţûr-ı âyet-i Kur'ân sen misin

N.R.D. s.361

Kur'ân-ı Kerîm, âyetlerinin Hz. Peygamber'in kaşlarına teşbihi münasebetiyle de beyitlerde zikredilmiştir. Hz. Peygamber'in yüzü sureye, kaşları ise Kur'ân âyetlerine teşbih edilmiştir:

Mişâl-i besmele ser-sûre-i cemâlinde
Ol ebruvân-ı dü-satr âyetân-ı Kur'ândur

N.R.D. s.294

4. Âyetler ve Hadisler

Ayetler ve hadisler kısmî iktibas yoluyla şiire dahil edilir. Bu divanda da bu yol izlenmiştir. Ayetler ve hadisler, sıklıkla kullanılmıştır. Kullanılan âyetlerden bazıları şunlardır:

Mütercemdür Rızâ bâbında **fi't-Tevrâti ve'l-İncil**¹
 Nebiyy-i Hâşimiyy-i bi't-tihâmî yâ Rasûla'llâh
N.R.D. s.494

Varlığum mahv eyle yâ Rab benliğim olsun hebâ
 Yokluğa mir'âtdur **ke'l-ihni menfûş**²-i hayâl
N.R.D. s.468

Nesîm-i 'âtıfat pertev bıraktı kulzüm-i 'aşka
 Göründi nûr-ı **bismillâhi mecrâhâ ve mürsâhâ**³
N.R.D. s.428

Fezkürûnî⁴ buyurdu ol Vehhâb
 Gûş-ı cân-ı Rızâ'ya irdi hitâb
 'Aşk u şevkile "eyyühe'l-aḥbâb"
 Diyeltim "lâ ilâhe illâ hû"
N.R.D. s.366

Ey hâme-i reşha-baḥş-ı levḥ-i iclâl
 Vey kıṭ'a-i nokta-i kitâb-ı iḳbâl
Ve'n-necmi izâ hevâ⁵ işâretdür bes
 Her şubḥ u mesâ huceste-fâlümdür ḥâl
N.R.D. s.332

¹ Kur'ân-ı Kerîm, 7/157

² Kur'ân-ı Kerîm, 101/5

³ Kur'ân-ı Kerîm, 11/41

⁴ Kur'ân-ı Kerîm, 2/152

⁵ Kur'ân-ı Kerîm, 53/1

Vaşf eyledi Allâhü Te'âlâ ve tekâddes
 Levlâke "le 'amrük" ile ey zât-ı mukâddes
 Bi'llâhi siyeh zülfüne ruhsârûña besdür
 Ve'l-leyli izâ 'as'ase ve's-subhi teneffes¹

N.R.D. s.304

Ve yerzukhtî min-haystî lâ yahtesib²
 Tevekkülde rızq-ı füzûn isterüz

N.R.D. s.297

Rızâya bâb-ı teslîm-i tevekkülden su'âl itme
 Bu remzi leyse li'l-insânî illâ mâ se'â³dan şor

N.R.D. s.293

'İlm-i efrâz-ı şu'ûnât-ı ilâhîsin sen
 Râyet-i feth-i ve me'n-nasr⁴ ile müsteşnâsın

N.R.D. s.220

Ṭarîk-i 'aşqda vird-i lisân-ı hâl itdüm
 Men istetâ'a ileyhi sebîlen⁵ âyetini

N.R.D. s.197

Ḳarîn-i tebbet-vârdan olan bed-h^vâh-ı gümrâhuñ
 Resen-pîrâ-yı hablûn min-mesed⁶dür yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.187

¹ Kur'ân-ı Kerîm, 81/17-18

² Kur'ân-ı Kerîm, 65/3

³ Kur'ân-ı Kerîm, 53/39

⁴ Kur'ân-ı Kerîm, 3/126; 8/10

⁵ Kur'ân-ı Kerîm, 3/97

⁶ Kur'ân-ı Kerîm, 111/1

Tecellî-hâne-i dilde gören sen görinen sensin
Terânî peykerinden len-terâni¹ remzin îmâ kıl

N.R.D. s.337

Zemîn ü âsmânı mazhar-ı esmâ-i hüsnâdur
Binâ-yı çâr-tâkı sebbih isme rabbike'l-a'la²

N.R.D. s.428

Rızânuñ kalbine 'aks itdi nûr-ı semme vechu'llâh³
Hüveydâdur cemâlüñ Ka'besi bakdukça eşbâha

N.R.D. s.197

Dil-dâde mûy u rûyuña ve'l-leyli ve'd-dubâ⁴
Üftâde hâk-i pâytine leyl ü nehârumuz

N.R.D. s.96

Tarḥ eyledükçe bâğ-ı fenâ i'tibârını
Hel min-mezîd⁵ bülbulidür i'tibârumuz

N.R.D. s.96

Gönce-i bâğ-ı "arafnâke" ve mâ-erselnâk
Gül-i ra'câ-yı nihâl-i çemen-i mâ-evhâ⁶

N.R.D. s.112

¹ Kur'ân-ı Kerîm, 7/143; 23/93

² Kur'ân-ı Kerîm, 19/1

³ Kur'ân-ı Kerîm, 2/115

⁴ Kur'ân-ı Kerîm, 93/1

⁵ Kur'ân-ı Kerîm, 50/30

⁶ Kur'ân-ı Kerîm, 53/10

Neccâr-zâde Rızâ Divânı'nda, hadisler de ayetler gibi ekseriyetle kısmî iktibas yoluyla zikredilmiştir. Diğer edebî eserlerde de sıkça geçen, ancak kaynağını tespit edemediğimiz bu hadisler şunlardır:

“Men ‘araf ” tâcını giy devletile eyle cülûs

Sırt-ı lâ-ya‘rifûhüm kişverine şâhâne

N.R.D. s.231

Bu gün **el-fakru fahrî** mülketinde kâmrân oldum

Şükûh-ı ‘izz-i câh-ı saltanatla iftîhârım yok

N.R.D. s.321

Men ‘araf dersinde lâl oldu lisân-ı ehl-i hâl

Harf ü imlâdan münezzehdür makâlât-ı ricâl

N.R.D. s.146

Ey şeh-i kişver-i levlâke “ve mâ-erselnâk”

Vaşf iderken şeref-i zatuñı zât-ı mutlak

N.R.D. s.464

Rumûz-ı **kıntîl kenzi** “men ‘araf ” dersinde itdük hâl

Bize fetğ oldu müşkil şûfiyâ müşkil-güşâyuz biz

N.R.D. s.410

5. Peygamberler

Hz.Âdem

Hz. Âdem, semâvî dinlere göre Allah'ın yarattığı ilk insan ve ilk peygamberdir. Eb'ü-l Beşer (insanların babası) ve Safiyyu'llah (Allah'ın temiz kulu) sıfatlarıyla anılır. Şair, neslinin Âdem'den numune olduğunu belirtiyor:

Fıtrat-ı cinsiyyetüm nev^c-i beşerden zübdedür
Zübde-i evlâd-ı nesl-i Âdem ü Havvâ menem

N.R.D. s.415

Bilindiği gibi Hz. Âdem ve Havvâ, yasak meyveden yedikleri için Allâh tarafından cennetten çıkarılmışlardı. Hz. Âdem'in cennetten kovulmasına telmih yapılarak, cennete girmek isteyen insanın Hz. Âdem'in sırrını araması lüzumuna işaret edilmektedir:

Olmağ isterseñ sekiz cennet şafâsından be-kâm
Cüst-cû it cennet-i ʿunşurda sırr-ı Âdem'i

N.R.D. s.394

Hz. Âdem, bütün insanlığın babası, atası kabul edilmektedir. Şâir, Hz. Peygamber'e: "Hz. Âdem ve Havvâ'nın mirası sana emanettir. Sen Âdem'in temiz soyundansın" demektedir:

Vedîʿadur saña mîrâs-ı Âdem u Havvâ
Necîb-i ser-selef-i âdem ibn-i Âdemsin

N.R.D. s.101

Şâir, bazı manzumelerde ise, Hz. Adem'in toprak ve sudan yaratılmasına telmih yapmıştır:

İderdi mürğ-ı dil bir gül cemâlün vaşfını ezber
Bürûz itmezden evvel âb u kilden Âdem ü Havvâ

N.R.D. s.119

Hz. Nûh

Hz. Nuh, uzun ömürlülüğü ve "Tufan" hadisesi sebebiyle beyitlerde zikredilir. Gönülle bağlantı kurularak gam derdinden kurtulma, Nûh'un gemisinin sâhile yanaşmasına

benzetilir. Sevgiliye ulaşma, sahil-i selamete çıkmaktır. Sevgilinin köyü, Nuh Tûfânı'ndan etkilenmez ve burası emin yer (cây-ı emân) olarak kabul edilir. Bundan mahrum olma ise Tufândır. Şair, maruz kaldığı gam tûfânını “ayn-i selâmet” kabul ediyor. Sevgiliden ayrı olma Tûfan zamânıdır.

Ğarķa-i baķr-i nevâl-i re'fetüñdür fülk-i dâl

Nûhveş tûfân-ı ğam 'ayn-i selâmetdür baña

N.R.D. s.239

Hz. Nûh ile bağlantılı olarak onun gemisinin Tûfan'dan zarar görmeden sahile ulaşması da beyitlerde mevzu edilir:

Sâl-ı fevtin eyledi îmâ Beşiktaşî Rızâ

Sâhil-i fevz ü necâta irdi tâ ki fülk-i Nûh

N.R.D. s.214

Gönül Hz. Nûh'a benzetilmiş ve şâir, zamanın tûfanlarından kurtulup, sevgilinin cömertlik sahiline ulaşma arzusunu dile getirmiştir:

Ârzû-yı sâhil-i cûduñdurur maķşûd olan

Yohsa Nûh-ı dil bu tûfân-ı zamânı neylesün

N.R.D. s.356

Hz. İbrahim-Hz. İsmâil

Hz. İbrahim ve Hz. İsmâil beyittte birlikte zikredilir. Şair, Hz. Peygamber'in bu iki peygamberin nurunun yüceliğinden nurlandığına işaret eder.

Cenâbuñdur bi-nûr-ı vech-i İbrâhîm ü İsmâ'il
Kerîm ibn-i kerîm ibn-i kerîmüm yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.169

Hz. Mûsâ

Hz. Musa, mucizeleriyle ve Allah'ın Tûr-ı Sinâ'da tecellî etmesiyle anılır. Asası, yed-i beyzâ mucizesi, Firavun'la mücadelesi konu edilir. Ayrıca Nil nehri de bir beyitte geçer ve Allah'ın adaleti Nil nehrine teşbih edilir. Şair, Allah'ın adaletinin güzellik şehrine Nil nehri gibi aktığını dile getirmektedir.

Şâir, sevgilinin nefesinin, gama sebep olan sihirbazlara, Hz. Mûsâ'nın asâsı gibi tesir ettiğini söyleyerek Hz. Mûsâ'nın mucizelerine telmihte bulunmuştur:

Sâhîrân-ı gam-ı efkâra 'aşâdur nefesüñ
Dest-i i'câzile Mûsâya yed-i beyzâsın

N.R.D. s.220

Nil nehri, Hz. Mûsa ve Mısır ile bağlantılı olarak geçer ve Allah'ın adaletinin akışı ile Nil nehrinin akışı arasında bir benzerlik kurulur. Allah'ın Tûr-ı Sinâ'da, Hz. Mûsâ'ya tecellî etmesi hadisesine istinaden "tecellî" mucizesine telmihler de vardır:

Temâşâ-yı cemâle her varak bir Tûr-ı Sînâdur
İder îmâ bu remzi kilik-i i'câz-ı yed-i beyzâ

N.R.D. s.237

Hz. Ya'kub-Hz. Yûsuf

Hz Ya'kûb, Yûsuf kıssası münasebetiyle mevzu edilir. Kayıp olan oğlu, Hz. Yûsuf'a duyduğu hasret ve ayrılığın verdiği acı nedeniyle, Hz. Ya'kûb'un çaresizliği dile

getirilir. ve mü'minlerin onun gibi Hz. Peygamber'e hasret ve muhabbet besledikleri ifade edilir. Beyitlerde Ku'ân'da geçen Yûsuf Kıssası'na telmih vardır. Hz. Ya'kûb'un Hz. Yûsuf'un kaybolması neticesinde oğluna duyduğu hasret ve sevgi de beyitlerde zikredilen mevzular arsındadır:

Hayâl-i Yûsuf-ı ümmîd ile Ya'kûb-ı vâkıd oldum

Ziyâ vir külbe-i ahzânuma ey mâh-ı Ken'ânım

N.R.D. s.341

Hz. Ya'kûb'un, oğlu Hz. Yûsuf için çektiği hasret ile, bütün âlemin Hz. Peygamber için çektiği hasret arasında teşbih alakası kurulmuş ve bu hasreti çeken gönüller için "beytü'l-hazen" tabiri kullanılmıştır.

Sen ol Yûsuf-melâhatsin saña Ya'kûbdur 'âlem

Gönüller hicrile "beytü'l-hazen"dür yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.380

Hz. Yûsuf, Klasik edebiyatta güzellik unsuru olarak kabul edilir. Beyitlerde Yûsuf-ı Mısır, Yûsuf-ı Ken'ân olarak da zikredilen Hz. Yûsuf, güzellik timsalidir. Güzelliği yönüyle sevgili, (Hz. Muhammed) Hz. Yûsuf'a benzetildiği için Yûsuf peygamber beyitlerde en çok geçen peygamberlerdendir.

Şâir, Hz. Peygamber'in Yûsuf peygamber'den daha güzel olduğunu, Hz. Ya'kûb'un Hz. Yûsuf için çektiği hasret ve beslediği muhabbeti, bütün mü'minlerin Hz. Peygamber'e, karşı hissettiklerini ifade ediyor.

Sevgili (Hz. Peygamber),güzellik timsali Hz. Yûsuf'a bile parlaklık vermiştir. ondan daha güzel bir insan da yaratılmamıştır:

Cemâlûñ tâb-bahş-ı Yûsuf-ı Mısr-ı melâhatdur
Vücûda gelmedi hiç senden ecmel yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.173

Bir beyitte, sevgili hasretle aranması yönüyle Hz. Yûsuf'a, âşığın da sevgiliyi onun gibi (Hz. Ya'kub'un oğlu Yûsuf'u araması gibi) araması sebebiyle Hz. Ya'kub'a benzetildiği görülmektedir:

Hayâl-i Yûsuf-ı ümmîd ile Ya'kûb-ı vakt oldum
Ziyâ vir külbe-i ahzânuma ey mâh-ı Ken'ânım

N.R.D. s.341

Hz. İsâ

Beyitlerde Hz. İsâ ve Hz. Meryem ile ilgili mucizelere de işaret edilmiştir. Hz. Meryem'in yenine, Cebrail tarafından üflenerek bakire iken hamile kalması, Hz. İsâ'nın göğse çekilmesi ve üzerinde maddî âleme ait bir unsur bulunduğu için dördüncü felekte kalışı anılır. İsâ Peygamberin beyitlerde sık sık yer almasına sebep olan en önemli özelliği, nefesinin "hayât-bahş" oluşu ve Allah ile konuşmasıdır. Beyitlerde "Mesîhâ-mîzâc", "İbn-i Meryem", "Mesîh-dem" gibi ifadeler hep bu özelliklere işaretdir.

Tezkîr ider i'câz-ı Mesîhâ'yı dem-â-dem
Rencûr-ı gam-ı miñneti dârû-yı muhabbet

N.R.D. s.259

Çarhveş nazzâre-i kûyûñ ile eyler semâc
Bezm-i kurbuñda Mesîhâ âsmânı neylestün

N.R.D. s.356

Hız. İsa'nın beşikte iken konuşması mucizesine ve bu mucizeye istinaden Hız. Meryem'in masumiyetine işaret edilir. Beyitlerde, Hız. İsa'nın nefesiyle ölüleri diriltme mucizesi de zikredilir:

Kitâb-hâne-i dânişde şâhid-i nutkuñ
Güvâh-ı ʿismet-i Meryem Mesih-dem bilürem
N.R.D. s.107

Şu beyitte Hız. Peygamber'in güzel sözleriyle âlemin can bulduğı anlatılırken, Hız. İsa'nın nefesiyle hâyat bahşetmesine telmih vardır:

Mesih-i nutk-ı latîfûñle zindedür ʿâlem
Hayât-bahş-ı dil ü cân-ı İbn-i Meryemsin
N.R.D. s.101
Bir ʿârif-i cân-bahş Mesihâ-deme muhtâc
Fânûs-ı hayâlüimde olan şûret-i bî-cân
N.R.D. s.154

Hız. Dâvud

Dâvud peygamber divanda, güzel sesi sebebiyle yer almıştır. Hız. Dâvud'un sesinin bütün âfâkı kaplaması, aşkın Zebur kitabını okumasıyla kulaklara velvele vermesi konu edilir:

Âfâkı dutdı nağme-i Dâvûdî-i Rızâ
Semʿ-i belâğa velvele virdi Zebûr-i ʿaşk
N.R.D. s.323

Hz. Süleyman

Dâvûd pegamberin oğlu, peygamber ve aynı zamanda hükümdar olan Hz. Süleyman, tahtının havada seyretmesi, hayvanlarla konuşması gibi mucizeleri ve Hüdhdüd dolayısıyla söz konusu edilir. Beyitlerde, Hz. Süleymân'ın Hüdhdüd kuşu ile konuşması ve onunla haber göndermesi de telmih yoluyla zikredilir. Hüdhdüd kuşu, "hidâyet Hüdhdüd"ü olarak tabir edilmiş ve Allâh'a Hüdhdüd göndermesi için ilticâda bulunulmuştur. Bu kuş ayrıca "Hüdhdüd-i gayb" olarak da tasvir edilmiştir:

İrişdür tâ'ir-i ikbâlümü Sîmurğ-ı maîlûba
Hidâyet Hüdhdüd'in yâ Rab hemîşe pür-güşâ gönder

N.R.D. s.410

Hz. İbrahim

Hz. İbrahim, Nemrud tarafından ateşe atılması, ateşin gül bahçesi haline gelmesi ve sofrasının bereketi sebebiyle söz konusu edilir. Beyitlerde gül, Nemrud'un ateşine , sevgilinin güzelliği sofraya ve benleri bu sofranın mercimeğine benzetilir. Âzer, İbrahim peygamberin babasıdır. Ve Bâbil hükümdarı Nemrud'un veziridir.

Şair, Nemrud'un ateşini Hz. İbrahim'e gülzar eyleyen Allah'ın, şehvet ateşini de, "tevfik suyu" ile söndürmeye muktedir olduğunu ifade etmektedir: (Beyitlerde genellikle, Hz. İbrahim'in adı yerine ünvanı olan "halilu'llah" zikredilmiştir.)

Söndürtür seyl-âb-ı tevfiķile şehvet âteşin
Nâr-ı Nemrûdî Halîlu'llâha gülzâr eyleyen

N.R.D. s.354

Yine şair kalbini, (beyt-i derûn) Hz. İbrahim'in Ka'be'yi putlardan temizlemesi gibi, siyahlıktan temizlediğini, kalbindeki putları kırdığını belirtiyor.

Halîlâsâ Rızâ beyt-i derûnun eyledi tathîr
Sivâd yerinde şimdi bût-şikestem yâ Rasûla'llâh
N.R.D. s.171

Hızır

Rivayetlere göre Hızır, Hz. İlyas ve İskender zulûmât ülkesine “âb-ı hayât”ı aramaya gitmişler. Bir süre sonra ayrılmışlar. Daha sonra bir su başında mola veren Hızır, ellerini yıkarken yanında bulunan pişmiş balığa bir damla su damlatmış, balık dirilerek suda kaybolmuş. Âb-ı hayâtı bulduğunu anlayan Hızır, bu sudan içmiş ve ölümsüzlüğe ermiştir. Divanda Hızır, “âb-ı hayat” dolayısıyla ele alınır. Âb-ı hayât için divanda “âb-ı zemzem” tabiri de kullanılır. Sevgilinin dudağı âb-ı hayâta benzetilir.

Şâir, kendi gönlünün Hızır’ın gönlü ile hem-meşreb olduğunu, âb-ı hayâtın zemzem suyunda görüldüğünü ifade etmektedir:

Dil-i Dervîş Rızâ Hızır ile hem-meşrebdür
Âb-ı zemzemde ‘ayândur eşer-i âb-ı hayât
N.R.D. s.121

Hızır’ın, Hz. Peygamber’in lufunun cömertliğine susamış olduğu ve Hz. Peygambe’in, hayat çeşmesinin âb-ı hayâtı olduğu zikredilmektedir:

Leb-teşne Hızır-ı zinde-dilân cûd-ı lutfufla
Âb-ı hayât-ı çeşme-i hayvân sen misin
N.R.D. s.361

Yine şâir, “şeyhinin gönlünden akan su (feyz), içene ebedîlik ve şâdlık verir” derken de “âb-ı hayat” benzetmesinden yararlanmaktadır:

Bir kaatre âb-ı feyzin içen şâd-kâm olur

Âb-ı hayâtı zinde-dil eyler zülâl-i şeyh

N.R.D. s.437

Hız. Muhammed

Beyitlerde, Muhammed, Mustafâ, Ahmed, Mahmûd, Resul , Resûl-i Hak, Nebî, Habîb, seyyid-i Muhtâr-ı mürselîn, gibi adlarla zikredilen Hız. Muhammed, divanda en çok sözü edilen peygamberdir. Şâir Neccâr-zâde Rızâ, bir na't şairi olduğu için, şiirlerinde Hız. Muhammed'e diğér peygamberlerden daha fazla yer vermiştir. Divanda, Hız. Muhammed'e karşı duyulan derin bir aşk, bağılılık ve teslimiyet vardır. Klasik edebiyatın sevgili ile ilgili mazmunları divanda gazel tarzında yazılan na'tlerde mükemmel bir şekilde kullanılmıştır. Hız. Peygamber şefâat menbaı olarak düşünölmüş ve şefâatinden istifade edebilmek için onun yolunda olmanın (sünnetine tâbî olmanın) luzûmu ve ehemmiyeti üzerinde durulmuştur. Hız. Peygamber için beyitlerde pek çok teşbihler yapılmıştır; özellikle yüz, saç, ayak, boy gibi uzuvların hiç bir maddî güzelliğe teşbih edilemeyeceğı ifade edilmektedir.

Şâir, Hız. Peygamber'in cömerlik kapısını cennet-i Rıdvan'a, ayağının tozunu Sıfahan'ın sürmesine değışmeyeceğini ifade ederek onun üstünlüğüne işaret etmek istemiştir. Hız. Peygamber'in yanağı güle, kâkülü sünbüle, sakalı cennet bitkisine benzetilmiştir. Kaşları mihrab, yüzü kible olarak tasavvur edilmiştir. Yine yüz için âyet, kaş için kible tabirleri kullanılmış Hız. Peygamber'in yüzü imam kabul edilmiştir:

Bi-nûr-ı Hâk cebîn-i tâb-nâküñ kıblegâhumdur

Hayâl-i vech-i pâküñdür imâmum yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.167

Rızâ ebrûlarıñ mihrâb idinmiş °ârızuñ kıble
Bi-Rabb-i Ka°be hattıñdur hafîmüm yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.169

6. Dört Halife

Dört halife genellikle aynı beyt içinde birlikte zikredilmiştir. Şair kendisinin Nakşibendî tarikatından olduğunu ve bu yolun sırlarını Hz. Ebû Bekir'den öğrendiğini ifade etmektedir.

H°âcegân-ı Nakşbendüz h°âcegân-ı Nakşbend
H°âcegân sırrın Ebû Bekr-i Rızâdan söylerüz

N.R.D. s.300

Hz. Osman İslam Tarihi'nde, dört halife içinde edebliliği ile simgeleşmiş ve örnek alınmış bir zattır. Divandaki bir beyitte Hz. Osman'ın adı, "edeb güneşinin doğuş yeri" ifadesiyle zikredilmektedir:

Harem-ârâ-yı şebistân-ı şabâdur el-ḥaḳ
Maṭla°-ı şems-i semâvât-ı edeb zî'n-nûreyn

N.R.D. s.99

Çar-yârdan, din yolunun önde gelenleri arslanları olarak övgü ve muhabbetle bahsedilir:

Çü Ebû Bekr ü °Ömer Hazret-i °Osmân u °Alî
Her biri dîn yolunuñ pişrev-i şîr-i dili

N.R.D. s.321

Ebû Bekr ü 'Ömer 'Osmân 'Alîdür çâr-erkânı

Ṭarîk-i Mustafâdur hânkâhı İbn-i Neccârûñ

N.R.D. s.330

Şâir, dört halifenin müslümanlar için birer rehber, yıldız oldukları ve hakikat memleketinde şerîatın dört erkânı olduklarını ifade eder:

Hakâyık mülketinde çâr-erkân-ı şerî'atdur

Ebû Bekr ü 'Ömer 'Osmân u Haydar yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.381

7. Ehl-i Beyt

Ehl-i Beyt, Peygamberimizin ev halkına verilen addır. Kendisi, damadı Hz. Ali, kızı Fâtıma ve torunları Hasan ile Hüseyin'den ibarettir. Divanda manzumelerde geçen beyitlerden başka, Ehl-i Beyt ile ilgili müstakil bir gazel de vardır. Bu gazelde Kerbelâ hadisesi anlatılıyor ve İbn-i Mülcem ve Yezid lanet ve bedduâlarla anılıyor. Şâir, Hz. Ali'yi şehit eden İbn-i Mülcem'e şöyle beddua ediyor:

Vücûd-ı nâzenîn-i murtezâya sû-i kaçd itdi

Şikest olsun dü-dest-i İbn-i Mülcem yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.183

Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin de Yezid tarafından şehit edilmeleriyle divanda zikredilmiş ve Yezid'in "ehl-i beyt"e hıyânet ettiği ifade edilmiştir:

Hıyânet eyledi zehr-i sitemle İbn-i Zehrâya

Yezîd-i süfle-hû mânend-i Erkam yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.183

Şâir, Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin'i gönül hazinesinde ararken vefâ menbaı olarak bulduğunu ve onları kendisinin iki cevheri olarak kabul ettiğini ifade etmektedir. Divanda, Hz. Hasan “cedd-i sıbteyn”, Hz. Ali ve Hz. Fâtıma ise, “necm-i sa'deyn” tabiriyle zikredilmiştir:

Cedd-i sıbteyn Hazret-i Haseneyn

Necm-i sa'deyn Haydar u Zehrâ

N.R.D. s.406

Ararken kenz-i dilde bir 'aceb kân-ı vefâ buldum

Hüseyin ile Hasen gevherlerümdür yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.176

Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin'in şehit edildiği mekan olması hasebiyle beyitlerde Kerbelâ adı da geçmektedir:

Fezâ-yı Kerbelâyı gark-ı hûn iden sitemkâra

Kalur mı ehl-i beytün intikâmı yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.494

8. İslam Büyükleri

a. Bilâl-i Habeşî

Divan'da sahabelerden bazılarının adları da zikredilmiştir. Bunlardan biri de Habeşistanlı olan ve İslam tarihinde ezanı ilk defa okuyan kişi olan Bilâl-i Habeşî'dir. Divanda, Bilâl-i Habeşî'nin ezan okuduğu ve Hz. Peygamber'in dinlediği ifade ediliyor:

Merķad-ı pāk-i feraĥnāk-i **Bilāl-i Habeşî**
 Naġme-pîrâ-yı ezân-ı ʿArabiyy-i **Ķureşî**
 Şîr-ı naʿlînini gûş itdi Rasûl ʿindeʼl-ʿarş
 “Tâbe meşvâhü ilâ-külli ġadâtin ev ʿaşî”

N.R.D. s.208

b. Veysel Karânî

Divanda adı geçen İslam büyüklerinden bir diğeri de Tâbiîn'nin büyüklerinden olup Yemen'in Karen köyünde doğan Veysel Karânî'dir. Hz. Peygambere olan muhabbeti menkıbeleşen Veysel Karânî, deve çobanlığı yaparak geçimini sağlayan bir zattır. Aşk derecesinde sevdiği Hz. Peygamber'i görmeye gittiği halde, evde bulamamış, annesinin “Onu bulamazsın geri dön” sözüne itaat ederek Hz. Peygamber'i göremeden geri dönmüştür.¹

Necâr-zâde Rızâ, Veysel Karânî'yi Hz. Peygamber'in Ka'be'deki ve dergahındaki kölesi olarak tanıtmaktadır. Ebû Cehil'in saâdet kapısından uzak olması ve yerine Veysel Karânî Hazretleri'nin gelmesi istenmektedir. Divanda, Veysel Karânî Hazretleri'nin, manevî âlemde, Hz. Peygamber'in gece ibadetlerini îfâ ettiği odanın hizmetini yürüten kişi olduğu kabul edilmektedir:

Üveys Kaʿbe-i kûyunda bir ġulâmuñdur
 Hülâsa kıble-i maķşûd-ı İbn-i Edhemsin

N.R.D. s.102

Lisân-ı ĥânedân-ı âl-i Aĥmedden rivâyetdür
 Şebistân-ı risâlet ĥıdmetin Veysîʼl-Karenden şor

N.R.D. s.447

¹ Pala, İskender, Ansiklopedik Dîvân ŞiirîSözlüğü, Akçağ Yayınları, Ankara, 1989. C.I-II, s.513-514,

c. İbrahim Edhem

Babası Belh hükümdarı olan İbrahim b.Edhem de manzumelerde adı geçen kişilerden biridir. Bir gün avda dolaşırken kulağına “ bunun için mi dünyaya geldin ?” sesi gelmekle, yahut bir rüyâ görmekle abâ giyerek bir müddet dağlarda, mağaralarda, riyâzetle meşgul olduktan sonra Mekke’ye gitmiş, orada imam ve velîlerle sohbetten sonra Şam’a giderek bağ bekçiliği yapmış ve Lazkiye’de vefat etmiştir. (162/778). Hakkında pek çok rivayetler vardır. Dünyaya meyl etmemekle darb-ı mesel hükmüne geçmiş zâtlardandır.¹

Beyitlede İbrahim Edhem’in, Hz. Peygamber’in aşkıyla tâc ve tahtını dağıttığına işaret edilmektedir. İbrâhim Edhem numûne-i imtisâl olarak gösterilmekte ve ona arkadaş olmayan âşığın “ibn-i vakt” olamayacağına dikkat çekilmektedir. İbrahim Edhem’in âşıkların başı olduğu, Ka’be’nin gençlerinin takvada ona benzediği kabul edilir. İbrahim Edhem kıssasına, tac ve tahtına telmihler yapılır. Kâbe’nin genç ve yaşlı insanların takvâda İbn-i Edhem’e teşbih edildiği görülmektedir. “Ehl-i tevhid” de huy bakımından İbrahim Edhem Hazretlerine benzetilmiştir.

Kimi kuṭb-ı mükerremdür kimisi İbn-i Edhemdür

Rızâyâ evliyâdur şeyḥ u şâbı Ka’betu’llâhuḥ

N.R.D. s.145

Ya İbrâhîm Edhemdür yahûd maḥdûm-ı a’zamdur

Rızâyâ her biri merd-i Hudâdur ehl-i tevḥîdüñ

N.R.D. s.332

İbrahim Edhem’in dünya malına ehemmiyet vermemesi, cezbeli bir mürid olup mürşidini görünce tac ve tahtını terk etmesi mevzu edilmiştir. İbrahim Edhem kıssasına telmih yapılarak kalpteki muhabbetin ikilik kabul etmeyeceği, yani kalpte, Allâh sevgisinden başka sevginin olmayacağı ifade edilmektedir:

¹ Onay, Ahmet Talât, Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar, Hazırlayan: Doç. Dr. Cemal Kurnaz, TDV Yay., Ank., 1193, s.137

Tâc u tahtı terk ider mi döst vechin görmeyen
 “İbn-i vakt” olmaz refîk-i **İbn-i Edhem** olmayan

N.R.D. s.362

Ka’be-i dilde muhabbet eylemez şirket kabûl
 Bilmemisüñ kıssa-i ferzend-i **İbn-i Edhemi**

N.R.D. s.394

9. Ahiret İle İlgili Mefhumlar

a. Mahşer, Kıyâmet

Beyitlerde rûz-ı hesâb, rûz-ı kıyâmet, rûz-ı mahşer, rûz-ı kıyâm, haşre dek, tâ be-kıyâmet, tâ be-mahşer gibi kullanışlarla geçen Mahşer, ahiret hayatının başlangıcı, herkesin amellerinin hesabını vereceği gündür.

Mahşer günü, mü’minlerin kazançlarının değerlendirileceği bir gün olduğu için insanlar daima o günün hesabından korkarak ve endişe ederek yaşarlar. Divanda Hz. Peygamber’in o günde şefaatçi olabileceği, ancak şefâate kavuşabilmek için Hz. Peygamber’in sünnetine uymanın ve ona samimi kalple sevgi duymanın gerekliliği vurgulanmaktadır. Hz. Peygamberin “leb-i la’l”inden bir damla içen aşığın haşre dek şarhoş olacağını belirten şair, “leb-i la’l” tabiriyle “sünnet”i kasd etmektedir.

Şair, duâ mahiyetindeki beyitlerde de “mahşer” ile ilgili tabirleri kullanmaktadır. Bu günde, Hz. Peygamber’in şefâatini dilemektedir ve inâyet eylemesini istemektedir.

Mahşer yerine, bazen haşr kelimesi kullanılmakta ve duâ makamındaki beyitlerde “haşre dek” sürmesi istenen arzuların dile getirildiği görülmektedir. Mahşer için “rûz-ı kıyâm” ismi de kullanılmış ve şâir, kıyâmete kadar Hz. Peygamber’i anlatmaya çalışsa da, kalemin onun vasıflarını anlatmaktan aciz olacağını ifade etmektedir.

Esâs-ı ravzagâh-ı tâk-ı dergâh-ı felek-câhuñ
Zamân-ı haşre dek olsun mü'ebbed yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.385

Ahbârûñı inşâda kalem 'âcizdür
Tâ-rûz-ı kıyâm eylese vasfuñ imlâ

N.R.D. s.426

Mahşer, insanların işledikleri iyi ve kötü fiillerin hesabının görüleceği gün olduğu için insanların neticede sevinmesi veya üzülmeleri söz konusu edilmiş ve Hz. Peygamber'in şefâati dilenmiştir. Şâir, kendini şeriat yolu üzere kılan insanın "rûz-ı mahşer"de yüzünün siyah olmayacağını vurgulamaktadır:

Siyâh olmaz sivâd-ı ma'şiyetle rûz-ı mahşerde
Şefâ'atla müzehhebdür berâtum yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.167

Mahşer günü, beyitlerde o günün hesabının zorluğuna işaret etmek maksadıyla da zikredilmiş ve Hz. Peygamber'in gölgesinde olan kişinin o gün rahat edeceği vurgulanmıştır. Mahşer gününde, güneşin insanların başına bir mızrak boyu kadar yaklaşacağı ve yakıcı bir sıcaklık ile ızdırıp vereceği rivayetleri vardır. Şâir, mahşer gününün yakıcı güneşinden korunmak için kendi "âh"ının dumanının mahşer ehline gölge ettiğini belirtmektedir:

İden zıll-ı hümayûnuñda râhat yâ Rasûla'llâh
İder tâ-rûz-ı mahşer istirâhat yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.180

Bulmağičün tâb-ı hürşid-i kıyâmetden emân
Dûd-ı âhum sâyebân-ı ehl-i mahşer eyledüm

N.R.D. s.343

b. Âhir Zaman

Beyitlerde “Kamer Devri” olarak da geçen âhir zaman, eskilere göre fitne ve deccâlin zuhur edeceği ve kıyâmetin kopacağı devirdir. Eskiler, yedi gezegenin her birinin biner yıl devir sürdüğüne, altı yıldızın devrinin geçip yedinci yıldız olan Ay devri (âhir zaman) içinde olduğumuza inanırlardı. İlk devir Zühâl devridir ve Hz. Âdem’le başlamıştır. İçinde bulunduğumuz son devir ise, Ay devri olup Hz. Muhammed’in devridir.¹

Hz. Peygamber’in âhir zamanda dünyayı teşrif ettiği kabul edildiğinden, beyitlerde, Hz. Peygamber’den, “peygamber-i âhir zaman” diye bahsedilir. Şâir şu beyitte, Hz. Peygamber’e duyduğu aşkı dile getirir:

Peygamber-i “âhirdî’z-zamân”a

Ez-cân u dil ‘âşık-ı liķâyam

N.R.D. s.420

Şâir, Hz. Peygamber’in âhir zamanda zuhur ettiği halde onun ruhunun bütün ruhlardan evvel yaratıldığını ifâde etmektedir. Şâir Hz. Peygamber için “peygamber-i âhir zaman” tabirini kullanmış ve onun, bütün varlıkların süsü olduğunu belirtmiştir:

Behçet-fezâ-yı ins ü cân ârâyış-i kevn ü mekân

Peygamber-i âhir zamân Ahmed Muhammed Mustafâ

N.R.D. s.240

c. Cennet (Behîşt, Huld, Clnân)

Cennet beyitlerde, “behîşt, huld, cinân, ravza-i rıdvân, firdevs” adlarıyla yer alır. Sevgili (Hz. Peygamber) bütün varlığı ya da bir uzvu dolayısıyla cennete veya nimetlerine benzetilir:

¹ Pala, İskender, a.g.e., s.129

Gözü'm nûrî ruḥuñ gül kâkülüñ sünböldür ammâ kim
Çemenzâr-ı 'îzâruñ ravza-i cennet giyâhıdur

N.R.D. s.449

Rıdvân adı, Hz. Peygamberin kabri için (Ravza-i rıdvân) de kullanılmaktadır. Cennet, beyitlerde daha çok Hz. Peygamber'i tavsif ve tasvirde teşbih için kullanılmıştır. Ayrıca cennet adı duâ mahiyetindeki beyitlerde de geçer.

Sevgili (Hz. Peygamber)'nin yüzü, yanağı ve güzelliği cennet gülüne benzetilmiştir. Hz. Peygamber'in dergahının cennet bahçesini kışkandıracak kadar güzel olduğuna işâret edilmiştir. Şâir, bazen cennet kelimesinin yerine, müradifi olan "huld" ve "firdevs" kelimelerini de kullanmıştır:

Eşbâha bahâ virdi bahâr-ı ḥüsnüñ
Reşk-âver-i **huld** oldı ser-â-pâ 'âlem

N.R.D. s.417

Firdevs-i ḥaḳâyıḳ gülidür nûr-ı Muḥammed
Gülzâr-ı irem sünbülidür nûr-ı Muḥammed

N.R.D. s.440

ç. Cehennem (Dûzah)

Cehennem, beyitlerde genellikle cennetle beraber zikredilmiştir. Âteş , nâr ve azab kelimeleriyle ifade edilen cehennem, bir yerde bedduâ makamında kullanılmıştır. Hz. Hasan ile Hz. Hüseyi'nin şehâdeti sebebiyle Yezid için cehenneme girmesi yönünde bedduâ edilmiştir. Rızâ isyanının karşılığının cehennem olduğunu söylerken, çok sevdiği Peygamber'den ayrı kalma azabının bedelinin de cennet olduğunu belirtir:

Cennet ü **dûzâh** bedeldür ta'ât u ısyânuma

Dûzâh-ı hicr oldı baña cennet-i vaşla bedel

N.R.D. s.336

Cehennem, Ebû Leheb'in âhiretteki mekânı olarak düşünölmüş ve telmih yoluyla zikredilmiştir. Şâir, Hz. Peygamber'e hitaben "sana inanmayanlar Ebû Leheb gibi iman zevkinden mahrum olup cehennemde kalır" demektir:

Misâl-i Bû-Leheb maḥrûm olur zevk-i risâletden

Ḳalır **nâr-ı cahîm-i** tende hâlik yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.177

Şâir, cennet ve cehennemin, Hz. Peygamber'in yüzünün suyu hatırına halk edildiğini vurgulamaktadır:

Yüzüñ şuyına halk oldı na'îm ü cennet ü **dûzâh**

Senüñ fermân-berüñdür âb u âteş yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.194

Beyitlerde cehennem, günahkar insanların maruz kalacağı azap sebebiyle de zikredilmiştir. Şâir, vâizlerin sohbetlerinde günahkar kişilere cennet ve cehennem azabından bahsettiğini vurgulamıştır.Şâir, Kerbelâ hadisesine telmih yaparak, Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin'i şehit eden Yezid'in, cehenneme girmesini istemiştir:

Telef itdi iki gül-gonce-i gülzâr-ı Zehrâyı

Telef olsun ilâ-nâr-ı **cehennem** yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.183

d. Rûz-ı Ezel

Beyitlerde, “ezel bezmi” ve “ahd-i elest” olarak da geçen rûz-ı ezel, Kur’ân-ı Kerîm’in Âraf suresinin 172 ve 173. âyetlerine istinaden söz konusu edilir. “Elestü”: *değil miyim*; “Kâlfu-Belâ”: *evet dediler* anlamına gelir. Allâh’ın insanlara hitaben: *Ben sizin Rabbiniz değil miyim ?* sorusuna insanların: *Evet Rabbimizsin* demeleri ve kıyâmet günü “Bizim bundan haberimiz yoktu” dememeleri için şahit tuttuğu yaratılış günüdür. Çoğunlukla telmih yoluyla kullanılır.¹

Şâir, rûz-ı ezelde “bezm-i hâs”da sarhoş olan kişinin, mâsivâ şarabı ile ebediyete kadar başının ağrımayacağını ifade etmektedir. Şâir, gönlünün ezel bezminde aşk şarabını içip “lâ-ya’kıl” (akılsız) olduğunu ve mâsivâ şarabının kendisine keder veremeyeceğini, çünkü aşk ile mest olduğunu vurgulamaktadır.

Gönlül şahbâ-yı ‘aşkı nûş iden mestânelerdendir

Ezel bezminde “lâ ya’kıl” olan dîvânelerdendir

N.R.D. s.287

Ezel bezminde ser-mest-i mey-i peymâne-i ‘aşkuz

Keder virmez humâr-ı mâ-sivâ mestâne-i ‘aşkuz

N.R.D. s.298

10. İtikâdî Mefhumlar

a. İmân, Şeriat

İmân ile küfür beyitte bereber zikredilmiş, küfrü imân, imânı da küfür addetmeyen bir kimsenin Şeyh Rızâ’nın dergâhına gelince “mü’min-i âgâh” olacağı belirtiliyor:

¹ Pala, İskender, a.g.e, s. 85

Mü'min-i âgâh olur gelsün Rızâ dergâhuna
İtmeyen îmânı küfr ü küfri îmân itmeyen

N.R.D. s.362

Şair, beyitlerde şariat emrine uygun amel edilmesi yönünde telkinlerde bulunmakta, kendisinin şariat ipine sımsıkı bağlı olduğunu vurgulamaktadır:

Şerf'at rîştesi "hablü'l-metîn"ümdür tarîkatda
Meşeldür toğrı yol itmez tehallûf yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.173

"Mü'min" kelimesi, "mü'min-i âgâh" (uyanık mü'min) tamlamasıyla verilmektedir. Mü'mine silah olarak ibadet ve itâatın yeteceğinden söz ediliyor:

Gam degül emmâre-i nefis-i havâdisden Rızâ
Mü'min-i âgâha besdür cevşen-i tâ'at silâh

N.R.D. s.124

b. Ölüm

Ölüm, beyitlerde ekseriyetle tarih düşürme ile ilgili beyitlerde zikredilmiştir. Bu beyitlerden bazıları şunlardır:

Sâl-ı fevtin eyledi îmâ Beşiktâşî Rızâ
Sâhil-i fevz ü necâta irdi tâ ki fülk-i Nûh

N.R.D. s.214

Bir şebân ki sem'ine irdi nidâ-yı irci'î
Eyledi Hakk'a devâm-ı zikrile teslim-i rûh

N.R.D. s.214

c. Ruh

Ruh, göze görünmeyişi, geziciliği (rûh-ı revân) gibi hususiyetlerden dolayı zikredilir. Teslîm-i ruh ifadesi ile ölüm vurgulanmıştır. Beyitlerde rûh-ı izâfî, rûh-ı mücerred, rûh-ı revânî, terkipleri geçmektedir. Şâir, ruhun gözle görünemeyişini, fakat tesirini düşünerek Hz. Peygamber'in her kalıba ve enbiyanın kalbine rûh-ı mücerred olarak hayat verdiğini ifade etmektedir:

Rûhsın rûh-ı mücerred gibi her kalıbdâ
Enbiyânun dil ü cânında hayât-efzâsın

N.R.D. s.220

Ruh için "rûh-ı izâfî" terkihi de kullanılmıştır. Şâir, Hz. Peygamber'in hayalinin kendisi için rûh-ı izâfî olduğunu ifade etmiştir:

Hayâtum nûr-ı zâtum bâ'is-i fevz ü necâtumsın
Hayâlündür bâña rûh-ı izâfî yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.162

Rûh-ı revânı görmeyi dileyen şâir, ona yalvarıp: "ey âlemin cânı, cân içinde cân olan sen misin ?" diye sormaktadır:

Görsem ol rûh-ı revânı yalvarup disem aña
Sen misin ey cân-ı âlem cân içinde cân olan

N.R.D. s.413

ç. *Perî*

Perî sevgili için benzetilen olarak kullanılır. Perî-peyker, perî-rû terkipleriyle sevgilinin perî gibi güzel olduğu ifade edilir. Perî, göze görünmezliği sebebiyle de söz konusu edilir. Sevgilinin de perî gibi görünmemesinden âşık muztarıptır.

Şıbyân-ı perî-rûyî görünmez göze yohsa

Dîvâne ider âdemi sevdâ-yı Beşiktaş

N.R.D. s.232

Bir şûh-ı perî-peyker-i fettân-ı cihândur

Teshîr-i kulûb itmede câdû-yı muhabbet

N.R.D. s.259

Cemâlin eyledi pinhân ol perî-peyker

Gelip görünmedi çokdan şeh-i cenâb-ı feraḥ

N.R.D. s.265

d. *Cîn*

Beyitlerde ins ü cin şeklinde kullanılır. Hz. Peygamber'in cin ve insanların peygamberi olması ve onlar için bir nimet, kurtuluş vesilesi olması ve meleklerin cinlerle konuşmaları sebebiyle zikredilmiştir.

Cemî-i ins ü cinne maḳsim-i erzâk iken cûduñ

Leb-i ḥubz-i fatîr oldı fatûruñ yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.482

e. Küfür

Küfür, örtmek manasına gelir. Küfürle iman beyitlerde beraber zikredilmiştir. Şair, kişinin iman ile küfürü fark etmesini istemektedir. Kâfir kişiler için ehl-i küfür, onların memleketleri için “diyâr-ı küfr” tabiri kullanılmıştır. Hz. Peygamber’in kılıcıyla diyâr-ı küfürü (Huneyn) fethettiği ifade ediliyor:

Seyf-i mu'ciz-eşerüñ açdı diyâr-ı küfri

Bâb-ı Hayber gibi fetḥ oldu der-i bedr-i Huneyn

N.R.D. s.99

İmân u küfr ü küfrile imânı eyle fark

Taklîdi terk idüp reh-i tahkîka gel dilâ

N.R.D. s.243

Nakşî tarikatının şeyhi olan şâir, kendi dergâhına gelen kişinin -eğer küfürü imân, imânı küfür addetmiyorsa- mü'min-i âgâh olacağını ifade etmektedir. Şâir, zâhidi tenkit ederek, zâhidin küfür ile imânı fark edemeyeceğini, kendisinin küfür ile imânı fark eden mü'min istediğini ifade etmektedir:

Zâhidâ sen aîlamazsuñ küfr ü imân neydügin

Küfr ile imânı fark eyler müselmân isterem

N.R.D. s.340

Mü'min-i âgâh olur gelsün Rızâ dergâhuna

İtmeyen imânı küfr ü küfri imân itmeyen

N.R.D. s.362

e.a. Put

Put, insanların İlah olarak kabul edip taptığı, İslâmiyet'ten önce Ka'be'de de oldukça fazla bulunan ve insanlar tarafından yapılan bir nevi heykellerdir. Şair, bir beyitte zâhidin kalbini sûretle işgal ettiğini ve mescidi (kalbi) bu suretle put-hâne ettiğini ifade ediyor:

Âyîne-i derûnı şuver-hâne eyledüñ
Zâhid hârim-i mescidi bût-hâne eyledüñ

N.R.D. s.466

Beyitlerde put için, gam pûtesi tabiri de kullanılmıştır. Şâir, zâhidin ihlas altınını gam pûtesine dönüştürdüğünü ifade etmektedir:

Zer-i ihlâsı zâhid eyledi gam pûtesi zâyî^c
^cAcebdür çarh-ı dilde olmadı şems ü kamer peydâ

N.R.D. s.94

Hiz. İbrahim'in Kâbe'deki putları kırmasına telmih yapan şâir, kalbindeki siyahlıkları nur ile temizleyerek Hiz. İbrahim'in Kâbe'nin putlarını kırması gibi, kalbindeki putları kırdığını ifade etmektedir:

Halîlâsâ Rızâ beyt-i derûnın eyledi tahtîr
Sivâd yerinde şimdi bût-şikestem yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.171

e.b. Zünnâr

Zünnâr, oniki düğümlü papaz kuşağının adıdır. Mecûsî ve Hristiyanlar kuşanırlardı. Divan şâirleri, sevgilinin saçlarını, siyahlığından dolayı küfre, uzun ve örülü olmasından dolayı zünnârâ benzetmişler ve bir çok mazmunlar yaratmışlardır.¹

¹ Onay, Ahmet Talât, a.g.e., s. 448

Zünnâr ve çelîpâ, Divan'da beraberce sadece bir beyitte geçmektedir. Şâir, Hz. Peygamber'in İslâm nûru ile ateşperest (Mecûsî)ler'in zulmetlerini söndürdüğünü, onun zünnâr ve çelîpâyı yakıcı bir güce sahip olduğunu ifade ediyor:

Âteşgede-i zulmeti itdüñ itfâ

Âteş-zen-i zünnâr u çelîpâsın sen

N.R.D. s.217

e.c. Çelîpâ

Çelîpâ, Haç, istavroz, salîb demektir. Hz. İsa'nın çarmıha çekilmesini temsil eden ağaç ve ya madenî remiz. Hristiyanlara mahsustur.

Bazı Hristiyan kızlarının küçük altın istavrozları gerdanlık gibi takındıkları, Ermeniler'in sağ ellerinin baş ve şehâdet parmakları arasındaki yumuşak yere bu remzi döğdördükleri her zaman görülmektedir.¹

Âteşgede-i zulmeti itdüñ itfâ

Âteş-zen-i zünnâr-ı çelîpâsın sen

N.R.D. s.217

11. Çeşitli Dînî Mefhumlar

a. Abdest, Namaz

Namaz, İslâm dininin beş şartından biridir ve günde beş vakit olarak kılınır. Divânda namaz daha çok Arabça "salât" kelimesiyle zikredilir. Şair namaz ve sünneti her

¹ Onay, Ahmet Talât, a.g.e., s. 101

şeyden daha ehemmiyetli bildiğini ifade ediyor. Şair, namazı tam manası ile kılmaktan aciz ve gâfil olduğunu belirterek, vaktini betâletle geçirdiğinden söz ediyor ve namazın ehemmiyetine işaret edip mü'min kimselere telkinlerde bulunuyor:

Salât u sünnetüñ vaktinde kıldum nîce küstâhî
Betâletle geçürdüm rûzgârım yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.177

Abdest, namazın şartlarından olup namaz kılmadan evvel vücûdun muayyen uzuvlarını yıkamaktır. Şair hac yapan müslümanların abdesti kevser ırmağından almasını istiyor. Çünkü Kevser'in suyu "mîzâb-ı rahmettir" diyor.

Namaz ve sünneti beraber zikreden şâir, bunları her şeyden daha ehemmiyetli gördüğünü ifade etmektedir. Şâir, namaz ve sünneti ifâda gâfil davrandığını, tam manası ile kendini bütün ruhuyla ibadete verememediğini dile getirmektedir. Bazı beyitlerde, nasihat etme ihtiyacı duyan şâir, namazın vaktinde kılınmasını, kazaya bırakılmamasını istemektedir:

Salât u sünnetüñde rûz u şeb kârım tegâfûldür
İşüm tâ'atda her lahza ta'allül yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.172

b. Câmî, Mescid

Mescid "secde edilen yer" manasındadır. Mü'minler toplu olarak (cemâat halinde) bir imama uyarak mescid ya da camilerde namaz kılarlar. İslam tarihinde önemli bir yeri olan, Mescid-i Harâm ve Mescid-i Aksâ adları da beyitlerde zikredilmektedir.

Şâir, **mescidde** kibiri bir tarafa atmanın gereğine atasözüyle işaret etmiştir:

Fetîl-i kibri kullukdan gider ki **mescidde**
 “Li-ecl-i hâtır iki kerre kâmet olmaz imiş”

N.R.D. s.136

Mescid için bazı sıfatlar da kullanılmıştır. Meselâ, Mescid-i irfân, arif kimselerin ibadet halinde bulundukları mekan için kullanılmıştır. Mescid, telkin yoluyla da beyitlerde zikredilip mü'min kişiden mescid-nişîn olması istenmiştir. Beyitlerde Mescid-i Aksâ da çokça geçmektedir.

Neccâr-zâde, kişinin ihlaslı olduktan sonra, mescidde de meyhânede de ibâdet edebileceğini belirtir:

Mey-hâne vü **mescidde** dilâ lâyıķ-ı dergâh
 İhlâs-ı ‘amel ehline tâ‘at mı bulunmaz

N.R.D. s.300

c. Kible, Kiblegâh

Kible sevgili için benzetilen unsur olarak kullanılmıştır. Sevgili (Hz. Peygamber)’in yüzü kibleye teşbih edilmiştir. Bununla beraber kaşın da kibleye benzetildiğini görmekteyiz. Hz. Peygamberin kaşı, ehl-i aşkın kiblegâhı kabul edilmiştir.

Kible, beyitlerde genellikle Hz. Peygamber’in yüzü için “müşebbehün bih” olarak kullanılmıştır:

Üveys Ka‘be-i kûyunda bir gulâmu‘dur
 Hülâsa **kible-i** maķşûd-ı İbn-i Edhemsin

N.R.D. s.102

Yüzüñdür **kıblegâh**-ı kalb-i ‘ârif yâ Rasûla’llâh
Sözüñdür kufî-i ebvâb-ı ma‘ârif yâ Rasûla’llâh

N.R.D. s.177

ç. Mîhrab, Kürsü, Minber

Mihrab, beyitlerde, sevgilinin kaşının “müşebbehün bih”i olarak zikredilmiştir. Yine Hz. Peygamber’in güzel burnu, minbere benzetilerek arşın hatfbinin minberi olduğu ifade edilmiştir. Vücûd, arş minberinin ve vuslat minberinin hatfbine teşbih edilmiştir. Minber için, arş minberi, vuslat minberi tabirleri de kullanılmıştır.

Çü ol enf-i nazîfi beyt-i ma‘mûr-ı cemâlûñde
Hudâ kılmış hatf-i ‘arşa **minber** yâ Rasûla’llâh

N.R.D. s.171

Minber ve mihrab kelimeleri ile, dostun cemâli (Hz. Peygamber’in yüzü) nin kastediliği vurgulanmakta, Mîrac hadisesine telmihte bulunularak Allâh’ın, Hz. Peygamber’in vücudunu arşın minberine hatip kıldığı ifade edilmektedir:

Çün cemâl-i dostdur **mîhrâb**-ı minberden garaz
Âşıka besdür cenâb-ı kûşe-i **mîhrâb**-ı ‘aşk

N.R.D. s.320

Cenâb-ı Hâzret-i Vehhâb kılmış “leyletü’l-isrâ”
Vücûduñ **minber**-i ‘arşuñ hatfbi yâ Rasûla’llâh

N.R.D. s.494

d. İmam

Cemâate namaz kıldırان kimse. Şâir namaz kılarken, Hz. Peygamber'in temiz yüzünü hayal ederek, ona uyduğunu tasavvur ediyor. Hz. peygamber'in yüzünün hakikatde kible olduğunu ve ona yöneldiğini, yani Hz. Peygamber'in yolundan gittiğini ifade ediyor.

Bi-nûr-ı Hâk cebîn-i tâb-nâkûn kiblegâhumdur
Hayâl-i vech-i pâkûndür imâmum yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.167

Hâkikatda cemâlûn Kible-i erbâb-ı hâcetdür
Yöneldüm kibleye uydum imâma yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.184

e. Vâiz

Divan şiirinde vâiz, zâhid gibi şâirin hoşlanmadığı bir kişidir. Çünkü o, dînin dış kabuğunda oylanmaktadır. Divan'da muhtelif beyitlerde söz edilen vâiz hakkında yazılmış müstakil bir manzume de vardır. Şâir, vaizin kürsüden hitap ederken gülrenkli içkiyi kötüleyip Kevser suyunu içmeye teşvik ettiğini, halkı duhan içmeye tevbe ettirip dumanın tiryakiliğinin safasını işaret ettiğini, zekâtını vermeyen hacılara söverek kitap ve sünnetin ihyâsına çalıştığını, insanlara tarîkatı anlatmayıp onları korku ve ümit yolunda rahatsız ettiğini ifade eder ve kendisinin de vâiz olduğunu amâ vâizliğin gereğince amel edemediğini belirtir:

Çıkup kürsiye kadî-i bâde-i gül-fâm ider vâ'iz
Tehî kâseyle şûrb-i Kevsere içdâm ider vâ'iz

Dem-â-dem tevbe-i şûrb-i duhânı sevk idüp halka
Şafâ-yı ibtilâsın remz ile fhâm ider vâ'iz

“İzâ câ'e'r-receb" vâfında tafsîl-i kelâm eyler
Zekâtın vermeyen hâcîlere düşnâm ider vâ'iz

°Amel bâbında ihmâl itse de tezkîresa'y eyler
Kitâb u sünnetüñ ihyâsını ibrâm ider vâ'iz

Tarîkat dersini tâliblere nakl ü beyân itmez
Reh-i havf u recâda halkı bî-âram ider vâ'iz

Riyâyı terk idüp şeyh-i hûlûsı eylesün rehber
Bu şûretde kalup hâşş u °âmı dâm ider vâ'iz

Şakınma kavî-i hâkkı levha-i lâ'im zarar virmez
Muhaqqakdur cenâb-ı Hak saña ikrâm ider vâ'iz

Rızâ vâ'izdür ammâ muktezâsınca °amel itmez
Ümîd oldur naşîhatle anı ilzâm ider vâ'iz

N.R.D. s.460

f. Dua

Divan'da duâ mahiyetinde pek çok beyit vardır. Bunun yanında, bu konuda kaleme alınmış müstakil manzumeler de vardır. Bu manzumelerden birinde şâir, günâhlarının affı, haccının kabulü, sırât-ı müstakim üzere olma, cemâlu'llaha vâsıl olma, Hz. Peygamber'in şefâatine mazhar olma gibi konularda Allah'a duâ ve ilticâda bulunmaktadır. Divan'da, manzumeler içinde pek çok duâ beyitleri olmakla beraber, başlı başına duâ manzumesi olarak nitelendirilebilecek şiirler de vardır. (Tuhfetü'l-İrşâd-65. ve 151. Gazeller, Zuhûrât-ı Mekkiyye-36., 277., 283. Gazeller ve III. Murabba). Bu şiirlerin ilk beyitleri şu şekildedir:

Şafâ-yı vaktümi yâ Rab kederden eyle emîn

Tarîk-i havf-ı recâda hatardan eyle emîn

N.R.D. s.152

Reh-i aşkuñda sa'yüm sa'y-i meşkûr eyle yâ Rabbî

Ricâm oldur ki haccum hacc-ı mebrûr eyle yâ Rabbî

N.R.D. s.199

Rabbenâ meydân-ı gafletde zebûn itme beni

Geştîr-i nefis elinde ser-nigûn itme beni

N.R.D. s.392

Bâg-ı dili bî-berk ü giyâh eyleme yâ Rab

Harmengeh-i maksûdı tebâh eyleme yâ Rab

N.R.D. s.255

Îlâhî gonce-i nuţkum güşâyîş-bahş-i gerdûn it

Lisânum hem-zebân-ı bülbül-i kaşr-ı hümayûn it

Derûnum jeng-i gamdan saf idüp hem-reng-i bîrûn it

Dil-i maḥzûnumı zevk-i vişâlûñ ile memnûn it

N.R.D. s.259

Beni bir ʿârif-i bi'llâha vâsıl eyle yâ Rabbî

Tarîkat ʿâleminde pîr-i kâmil eyle yâ Rabbî

N.R.D. s.389

g. Oruç

Beyitlerde rûze, rûze-i hicrân, savm-ı visâl, savm-ı sivâ gibi adlarla zikredilen oruç, İslâm'ın beş şartından biri olup yeme-içme gibi fiillerin yasak olması ve sonunda bayram

yapılması sebebiyle zikredilir. Şâir, Hz. Peygamber'e vuslat orucuna susamış olan kişiye, onun cemali ile bayram yapmanın yakışacağını ifade ediyor:

Olan dil-teşne-i savm-ı visâlîñ yâ Rasûla'llâh

Olur şâyeste-i 'îd-i cemâlîñ yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.182

Sûfiye seslenerek "cemale erme bayramını talep ediyorsan sabah-akşam oruç tutup zikir et" diyor:

Şûfî vişâl-i 'îd-i cemâl ise maṭlabuñ

Evrâd-ı şubḥ u şâmîle savm u sivâda ol

N.R.D. s.337

Zühd elbisesini riyâya değiştiğini ifade ederek "sivâ orucu"nun bayrama kavuşturmaya yetmediğini belirtiyor:

Zâhid libâs-ı zühdi değışdüñ riyâyile

Savm-ı sivâ tedârik-i bayrâma degmedi

N.R.D. s.201

ğ. Zekat

Zekat, bir yerde zikredilmiş ve zekatını vaktinde veren kişinin maddî sıkıntı çekmeyeceği belirtilmiştir:

Zekât-ı nakdûñi vaktile virdüñ ey ḥ^vâce

Hulâsa kîse-i teng-i nişâbı neylersin

N.R.D. s.104

h. Hac

Hac, İslâm'ın beş şartından biri olup Divan'da tavaf, Ka'be ve umre kelimeleriyle beraber kullanılmıştır. Şâir, hac ve umreye niyet ettiğini, bu sebeple himmet parasını vuslat metâına harcadığını ifade etmekte ve haccını kabul eylemesi için Cenâb-ı Allah'a dua etmektedir. Hac farızasını îfâ ettiğini dile getiren şâir, bu nimete eriştiği için Allâh'a şükretmekte ve haccını makbul kılması için ilticâ etmektedir:

Fikr-i ruhsârın harîm-i kâlbe rehber eyledüm
Ka'be-i ma'nâya vardum **hacc-i** ekber eyledüm

N.R.D. s.343

1. Kâbe ve İlgili Mefhumlar

1. a. Kâbe

Mekke'de Harem-i Şerif'in içinde bulunan kutsal bina. Hz. İbrahim ve oğlu Hz. İsmail tarafından bugünkü yerine inşâ edilmiştir. Rivâyetlere göre Hz. Âdem zamanından beri mevcuttu. Nuh Tufânı'nda Allah tarafından göğe kaldırılmıştır. Buna Beyt-i Mamûr denir. Tufan'dan sonra Hz. Nuh tarafından aynı yere inşâ edilmiştir.

Divanda, Beyt-i mamûr, Beytü'l-harem, Beytu'llâh gibi ifadelerle zikredilen Ka'be, İslâm dini için büyük öneme sahip bir makamdır. Ka'be mü'minlerin namaz kılarken Allah'a yöneledikleri makamdır. Bu sebeple divanda oldukça fazla yer almaktadır.

Beyitlerde Ka'be, havası, suyu ve toprağı ile mü'minler için şifâ kaynağı olarak düşünülmektedir. Divanda, Hz. Peygamber'in yüzü Ka'be'ye benzetilmiştir:

Rızâ ebrûlaruñ mihrâb idinmiş 'ârızuñ kıble
Bi-Rabb-i **Ka'be** haṭṭuñdur haṭṭümüm yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.169

Bi-Rabb-i Ka'be vü zemzem şarâb-ı vaşfuîda
Midâd-ı hâme-i sâkı-i câm-ı Cem bilürem

N.R.D. s.109

Şâir tarafından Ka'be, "mana Ka'besi" ifadesiyle, cemâlini arz eden sevgili olarak da düşünülmüştür:

Ba'na 'arz-ı cemâl itdi o dem kim Ka'be-i 'ulyâ
Göründi dîde-i câna mişâl-i Ka'be-i ma'nâ

N.R.D. s.114

1.b. Hacerü'l-Esved

Hacerü'l-esved, Ka'be'nin duvarında asılı bulunan kutsal bir taştır. Hac farızasını yerine getiren mü'minler bu taşın yüzlerini sürerler. Bu sebeple Hacerü'l-esved, genellikle "yüz sürme" fiili ile beraber kullanılır.

Siyah yüzünü Hacerü'l Esved'e sürmek isteyen şâir, siyah yüzüyle bu taşı beyaz edeceğini dile getirmektedir. Şâir yine, siyah yüzünün tozuyla Hacerü'l-Esved'i tozlandıracağını ve bu taşın yüzünün renginin aksettiğini ifade etmektedir.

Hacerü'l-esvedî ey dîde-i firkat-dîde
Jeng-i ruhşâr-ı siyâhumdur iden jengîde

N.R.D. s.206

Şâir, hac sırasında bu taşın yüz sürdüğünü ifade etmekte ve Hacerü'l-Esved'i sevgili (Hz. Peygamber) nin eşiğinin taşına benzetmektedir.

Hacerü'l-esvede âdâbile yüzler sürdüm
Minnet Allâh'a hele nûr-ı siyâhı gördüm

N.R.D. s.210

1 B. TASAVVUF

1. Nakşilik

Neccâr-zâde Rızâ, kaynaklardan ve Divan'ındaki şiirlerinden edinilen bilgilere göre Nakşî bir şâirdir. Bu sebeple şâir tarafından, Nakşîliğin âdâb ve erkânı, methi, temsilcilerinden bazıları, beyitlerde mevzu edilmiştir.

Şâir, Nakşîliğin adâbından bahsederken bu yolun mensuplarının itina gösterdiği bazı kavramlar zikreder. Bunlar:

Halvet-ender-encümen (meclis içinde halvet halinde bulunmak), Sefer der-vatan (vatanda iken misafir olma), Nazar ber-kadem (başı önünde olmak), Seyâhat der-vatan (vatanda iken seyahat hâlinde olmak), Hûş der-dem (her zaman aklını kullanmak)

.....

Şeh-râh-ı meskenette **nazar ber-kadem** yürür
Yektâ-süvâr-ı kişver-i cân şâh-ı Nakşbend

Halvet der-encümende sefer der-vatan ider
Vâlâ-cenâb-ı kevn ü mekân şâh-ı Nakşbend

N.R.D. s.125

Menzil-i maşûda ir eyle seyâhât der-vatan
Dilde diyâr isteyen dâr u diyârın terk ider

N.R.D. s.283

İderler hûş der-dem “halvet-ender-encümen” dâ'im
Rızâyâ merkez-i kutb-ı zamândur Nakşbendîler

N.R.D. s.129

Şâir Nakşî şeyhlerinden Arab-zâde Muhammed İlmî Efendi'ye intisap etmiştir. Bu zatın ismi beyitlerde zikredilmiş, ayrıca mevzuu sadece bu zat olan müstakil şiir de yazılmıştır.(Zuhûrât-ı Mekkiyye-VIII. şiir, s. 393)

‘Arab-zâde Efendi Nakşbendî şeyh-i irşâdum
Tarîk-i ma‘rifetde serverümdür yâ Rasûla’llâh

N.R.D. s.176

Şâir, Nakşî tarîkatı şeyhlerinden olduğu için, şiirlerinde telkinde bulunma ve mesaj verme amacı da taşımakta ve zâhidin Nakşî yoluna girmesini istemektedir:

Nakşbend eşerine sâlik olagör zâhid
Himmet-i pîr-i tarîkile gelüp meydâne

N.R.D. s.230

2. Pîr, Mürşid, Şeyh

Pîr şeyh demektir. Pîr-i aşk ifadesiyle aşk yolunun şeyhi anlaşılır. Pîr, müridlerine tarîkat edeblerini talim etmesi, icazet ve hilâfet vermesi gibi hususlar dolayısıyla söz konusu edilir. Derya ve şem’ ile benzerlik içinde ele alınır.

Pîr-i mugân, pîr-i meykede, pîr-i harâbat diye ifade edilen şahıs da aşk şarabını sunan, vahdet feyzini veren kamil mürşiddir. Onun dergahı meyhane, harâbat, meykededir. “Cür’a-i feyz” ve aşk şarabı sunar. Aşık onu vâiz ile mukayese etmekten geri kalmaz. Şâir, pîr-i mugânın bütün maddi varlığını hayır için harcadığını ifade etmektedir:

Pîr-i mugân vârinı hayrâta itdi şarf
Şahbâ-yı ‘aşk-ı rind-i mey-âşâma degmedi

N.R.D. s.201

Mürşidin değerini ancak kalbi uyanık, basiretli mürşidin bileceği, kuru zâhidin irşad şerefini ve mürşidin değerini anlayamayacağı ifade edilmektedir. Sadık mürid için mürşid bir sultandır ve onun emirleri mürid tarafından ferman kabul edilerek büyük bir titizlikle uygulanır. Mürşidin tekkeyi teşrif etmesiyle tekke nurlanır. Şâir, bismillah nûrî ile dergahın nûrlandığını ifade etmektedir.

Zâhid-i huşk ne bilstün şeref-i irşâd

Mürşidüñ mertebesin mürşid-i âgâh bilür

N.R.D. s.132

Mürşid-i kâmil mürid-i şâdıkun sultânıdır

Her ne buyursa aña fermân anuñ fermânıdır

N.R.D. s.278

Hânkâh-ı aşka teşrif itdi aşık şeyh-ı mâ

Nûr-ı bismi'llâh ile pür oldı meydân-ı şafâ

N.R.D. s.111

3. Tekye (Harâbat, Dergâh, Hânkâh)

Dergâh, er ocağı, ocak, halvet-hânegâh, hânkâh, harabât, savma'a şeklinde ifade edilen tekke, âşığın feyz almak için gittiği ve pîrin bulunduğu yerdir. Onun kendine mahsus bir adâbı vardır. Âşığın vücûdu âlem; gülzâr, Kâbe gibi unsurlar ise tekke olarak tasavvur edilmektedir. Meyhâne demek olan harâbat ise pîr-i mugânın bulunduğu dergah şeklinde ele alınır.

Tekke beyitlerde oldukça fazla zikredilmiş olup tekye için bazen farklı tabirler kullanılmıştır. "Kalp tekyesi" tabiri bunlardan biridir. Beyitlerde, tekke için bazen "savmaa" kelimesinin kullanıldığı da görülmektedir:

Çerâğ-ı rûşenâdur zıkr-i fikrîñ tekye-i dilde
Efendim tâ-seher nûr-ı şalâtuñ mihmânumdur

N.R.D. s.128

Şâir aşağıda ki beyitte, kendi şeyhinin dergaha geldiğini ve şeyhinin gelmesiyle, dergahın nûr ile dolup taşığını ifade etmektedir:

Hânkâh-ı aşka teşrîf itdi aşık şeyh-i mâ
Nûr-ı bismi'llâh ile pür oldı meydân-ı şafâ

N.R.D. s.111

Beyitlerde ekseriyetle Hz. Peygamber'in dergahı söz konusu edilmiştir. Şâir, peygamber dergahının kölesi olmak ve bu dergaha yüz sürmek için yarıp tutuşmaktadır. Hz. Peygamber'in dergâhı, bütün çâresizler için "dâru'l-emân" kabul edilmiştir. Dergâhın tozu bile şâir için çok değerlidir. Bu toz, çok meşhur olan Isfahan sürmesine ve aynı zamanda "kibrît-i ahmer"¹e teşbih edilirken ayağının tozu ise sürmeye benzetilmiştir.

Kamû bî-çâreye "dâru'l-emân" dur dergeh-i lutfuñ
Amân ben dahî nâ-çârem şefâ'at yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.376

Muhakkak hâk-i pâyüñ tûtiyâdur dîde-i dilde
Gubâr-ı dergehüñ kibrît-i ahmer yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.381

4. Hırka

Dervişlerin giydiği yakasız ve kollu cübbe. Kalın kumaştan yapılır ve yaz-kış giyilir. Şeyh tarafından müride dua ile giydirilen hırka o şeyhe bir bağlılık ifade eder.

¹ Kibrît-i ahmer: 1. Kırmızı külürt; 2. Simya ilminde toprağı altın yapmaya yarayan müessir madde; 3. Tasavvufîta: mürşid (Devellioğlu, Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Aydın Kitabevi, 13. Baskı, Ank.1996)

Dervişlerin hırka giydikten sonra dünya nimetlerinden el çekmeleri dolayısıyla bu hırkalara “hırka-i tecrid” denilir.

Derviş, gösterişe, giyim-kuşama önem vermez. Dervişler takvâ elbisesi giydikleri için, hırkaları gösterişsizdir.

Reng-i keşret câme-i takvâda olmaz cilveger

Hırka-i ehl-i şafâ itmez kabûl-i inşibâğ

N.R.D. s.318

Emânet hırkasın giydük inâbet hânkâhında

Mürîd-i vahdete sırr-ı Rızâ'yı âşikâr itdük

N.R.D. s.329

5. Tecellî

Bir hadîs-i şerifte “Allah bir şeye tecellî edince o şey Hakk’a boyun eğer” buyurulmaktadır. Tecellî, beşerin nefsânî arzularının ortadan kalkarak Hakk’ın tecellîlerinin görülme hâli olarak tarif edilir.¹ Allah’ın cemal nûru gönülde tecellî edince, ondan gayrı her şey yok olur. Gerçek âşık, her şeyde Hakk’ın tecellîsini görür.

Tecellî, beyitlerde daha çok Hz. Mûsâ’nın kıssasına telmih için zikredilmiştir. Meşhur mutasavvıflardan Hallâc-ı Mansur’un “enel-Hak” sözünü söylemesine istinaden de tecellî kelimesi zikredilmiştir.

Ser-kâfile-i nûr-ı siyâh olsa ‘aceb mi

Mûsâ-yı dile rehber-i deycûr-ı tecellî

N.R.D. s.199

¹ Pala, İskender a.g.e., s. 483

Kühsâr-ı “ene’l-Hakk”a kadem başmadan âdem

‘Aks eyler idi na‘ra-i Mansûr-ı tecellî

N.R.D. s.199

6. Uzlet, Halvet

Uzlet, dünyâ ve mâ-sivâ ile alâkayı kesmek, oruç ve namaz ile meşgul olmak, bu sayede, maksada ulaşmak imkânı elde etmek şeklinde düşünülür. Örnek olarak ise Hz. İsâ gösterilir.

Şâir Hz. Peygamber’e âşık birisi olduğu için, uzlet köşesine çekildiğini ve hiç bir dünyâ nimetine meyl etmediğini ifade ediyor:

Senden ayru ni‘met-i dünyâyâ itmeme iştihâ

Zikr ü fikrûn kûşe-i ‘uzletde ni‘metdür baña

N.R.D. s.239

Dervişler, dâima uzlet halinde ibadet ile meşgul olurlar. Ve bu halleriyle mutlu olurlar. Şâir, insanların uzlet gamhanesinde mutlu olması için her an zikir ile meşgul olmasını istiyor:

Dil-zinde olup her dem zikrile idüp ‘âlem

Mesrûr olagör âdem gam-hâne-i ‘uzletde

N.R.D. s.371

Halvet, tasavvufta dünyadan el çekip maddi alakalardan sıyrılarak Allâh’la başbaşa kalmaktır. Şâir, ehl-i halvetin her an vird ve zikir ile meşgul olduğunu, vecd içinde hû dedikçe bu sesin âlemi kapladığını ifade etmektedir:

Ehl-i halvet eyledükçe vecdile feryâd-ı hû

Hânkâh-ı ʿâlemi pür eylesün evrâd-ı hû

N.R.D. s.366

7. Kanâat, Sabır, Ferâgat

Sabır ve kanâat sahibi olmak Hak âşığının vasıflarındandır. Âşık kanâat hırkasını giymiştir. Tâc ve tahtı terk edip, kanâatle yaşayan kimsedir. Şâfr, kararsız bir halde olduğunu, hicran yüzünden sabra tâkatının kalmadığını ifade etmektedir:

Bî-karârüm sabra tâkat kalmadı hicrânla

Merhabâ ey mürşid-i vâlâ-himem şâhib-nazar

N.R.D. s.283

Ferâgat da sabır ve kanâat ile birlikte ele alınmaktadır. Kayddan âzâde olan âşık, “kûy-ı ferâgat”i beklediğini söyler. Şarab küpünü ferâgat köşesinde gönlü saf bir mürşid olarak görür. Şâir, ferâgat şarabını içmeyi, sivâ bezminden ayrılmak olarak ifade ediyor:

Kerem kılduñ baña bâğ-ı bilâğı yâ Rasûla’llâh

ʿÎnâyet eyledüñ künc-i ferâğı yâ Rasûla’llâh

N.R.D. s.162

Ferâgat curʿasın içdük sivâ bezminden el çekdük

Mey-i tevhîd ile sâgar-be-destüm yâ Rasûla’llâh

N.R.D. s.170

8. Gayb

Görünmeyen, bilinmeyen henüz olmamış şeyler demektir. Kur'ân'da gaybı ancak Allâh'ın bildiği ifade edilir.¹ Tasavvufa göre, Allah'ın insandan gizlediği her şeye gayb denir. Edebiyatta gayb, sırlar âleminde kinâyedir. Esrâr ile birlikte çok kullanılır. Sevgilinin ağzı gayb olduğu gibi, konuştuğu şeyler de gaybdan haber vermek gibidir.²

Eylemişler dillerin gencîne-i “gaybü'l-guyûb”

Mağzen-i sırr-ı Hudâdur sâlikân-ı Nakşbend

N.R.D. s.270

Envâr-ı zâtı görmüşem zât u şifâta ırmışem

Gayb âleminde gelmişem oldu nihân peydâ baña

N.R.D. s.429

9. Ezel, Kıdem

Ezel ve kıdem başı-önü olmayacak kadar eski zaman demektir. Divanda ezel kelimesi, genellikle “bezm-i ezel” terkihiyle kullanılır ve Elest meclisini ifade eder. Kıdem, Allâh'ın sıfatlarındandır. Kıdem iklimi, Kâf-ı kıdem, kıdem deryâsı, Mısr-ı kıdem, Hurşid-i kıdem, gibi terkiplerle ifade edilmektedir.

Şâîr, ezel bezminde aklını kaybedip şarhoş olduğunu, kendisine mâsivâ şarabının keder veremeyeceğini ifade etmektedir:

¹ Kur'ân-ı Kerîm, En'âm / 59

² Pala, İskender, a.g.e. s.180

Göñül şahbâ-yı ʿaşkı nûş iden mestâneledendür

Ezel bezminde “lâ yaʿkıl” olan dîvânelerdendür

N.R.D. s.287

Ezel bezminde ser-mest-i mey-i peymâne-i ʿaşkuz

Keder virmez humâr-ı mâ-sivâ mestâne-i ʿaşkuz

N.R.D. s.298

10. Bezm-i Elest

Elest bezmi. Allah ruhlar âlemini yarattığı zaman, bütün ruhlara hitâben “Elestü bi-Rabiküm”(Ben sizin Rabbiniz değil miyim ?) buyurunca, ruhlar “Kâlû: Belâ (Evet, Sen bizim Rabbimizsin dediler).” İşte o zaman ikrâr vermiş olan insanoğlu, dünyâ hayatına geldiği zaman, bu söze sâdık kalmalıdır. Çünkü Allâh, sözünden dönen olmasın diye ruhları birbirine şahit tutmuştur.¹

Şâirler sevgililerine elest bezminde âşık olduklarını, aşklarının o zamandan bu yana devam ettiğini söylerler. Kelime yalnızca “elest” olarak da geçer. Çok zaman telmih yoluyla kullanılır.

Şâir, elest meclisinden beri Hz. Peygamber'in aşkıyla mest olduğunu, o meclisin irşâdıyla Hakk'a bağlandığını ifade ediyor:

Şarâb-ı sâgar-ı ʿaşkile mestem yâ Rasûla'llâh

Humâr olmaz baña mest-i elestem yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.170

¹ Pala, İskender, a.g.e. s.85

Münîb-i dest-i irşâd-ı elestüz mehd-i ʿâlemde
Beşiktaşî Rızâ hem-dest-i abdâl-ı Hudâyız biz

N.R.D. s.301

11. İstîgnâ

İstîgnâ, aza kanâat etme, tokgözlülük demektir. Hakîkî âşık daima istîgnâ hâlinedir. Dünya malı, mevkî ve şöhre tevesşül etmez. Şâir canını, az bir pahaya yârin vuslatı için fedâ edecekken istîgnâ pazarında kaldığını, gönlünün istîgnâ şarabıyla ağzına kadar dolu olduğunu, boş kadehe bakmayacağını ifade etmektedir:

Metâ^c-ı vaşl-ı yâre kem-bahâdur gerçi cân nakdı
Bugün bâzâr-ı istîgnâda almışdur bahâsıyla

N.R.D. s.373

Nigâh itmez tehî peymâne-i ferdâya ey sâkı
Gönül şâhbâ-yı istîgnâ ile ser-şârdur şimdi

N.R.D. s.395

12. Belâ

Âşık vuslata ermek istiyorsa çeşitli belâlara katlanmak zorundadır. Bu durum âşık için çok tabîî bir durumdur. Belâ bezmi, belâ gülzârı, künc-i belâ, belâ deştî, belâ kühsârı, belâ kûyî gibi tabirlerle kastedilen çoğu zaman dünyadır. Elest bezmindeki “belâ” sözü de bu münasebetle hatırlanır. Belâ, firkat belâsı olarak tabir edilmiş ve âşıka firkat belâsının cefâ olduğu ifade edilmiştir:

Niçün kan ağlamazsuñ bülbulâ firkat belâsından
Veda^c eyyâmı geldi vaşl-ı gül hicrâna sâlikdür

N.R.D. s.202

Telâkı der-‘aķabdur vuşlat-ı dîdâr ile yohsa
Cefâdur ‘aşıkâ firķat belâsı yâ Rasûla’llâh

N.R.D. s.168

13. Vahdet, Kesret

Vahdet, Allâh’ın birliğı, Kesret ise “tek” olandan insanı uzaklaştıran her şeydir. Tasavvufta gerekli olan vahdet, kesret içindeki vahdetttir. Yani halk ile birlikte, iş-güçle meşgul iken dahi herkesin ve her şeyin Allâh’ın kudreti ile var olduğunu idrak etmektir.¹

Şâir, aşkın, vahdet şehrinin tüccârı için bir sermâye olduğunu ve Allâh’ın cemâlinin bütün varlıkta tezahür ettiğini ifade etmektedir. Gönül ehlinin kesret içinde iken vahdeti idrak etmesi âdettir.

‘Aşk bir sermâyedür tüccâr-ı şehr-i vahdete
Naķd-i vaķtüm ‘aşķdur erbâb-ı ‘aşķa es-salâ

N.R.D. s.111

“Seyâhat der vaţan” eyle bu nüzhetgâh-ı pehnâda
Ki erbâb-ı dile keşretde vahdet ‘âdet olmışdur

N.R.D. s.277

14. Hakikat

Hakikat, Allah’ın gizlediğı ve açıkladığı herşeyi görmek, onu müşâhede etmek demektir. Şair hâkikat câmı, hakikat bâdesi, hakikat râhı, nikât-ı hakikat bahri gibi ifadeler kullanır. “Tahkîk” ise hakikatın araştırılmasıdır.

¹ Pala, İskender, a.g.e. s.509

Şâir, hakikat ve marifetin O'nun yüzünden cemâlinde arz ettiğini ve her yüzde “urvetü'l-vüskâ” rumuzunun zâhir olduğunu ifade ediyor:

Hakikat ma'rifet vechinden izhâr-ı cemâl itdi
Hüveydâ oldu her yüzde rumûz-ı “urvetül-vüskâ”

N.R.D. s.118

Neccâr-zâde, Hz. Peygamber'in güneş gibi parlayan yüzünün parlaklığının hiç bir zaman sönmeyeceğini ifade ediyor ve yüzünü Ay'a benzetiyor:

Hakikatda kabûl-i inkisâf u inhisâf itmez
Cemâlüñ şemsidür bedr-i tamâmum yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.167

15. Mâsivâ

Allah'tan gayri her şey demektir. Gerçek âşık kalbinde Allah aşkından başka şeye yer vermez. Gönülden mâsivâ pasını siler; gamı, kederi giderir. Yüz, vahdettir. Bu sebeple sevgilinin yüzünü görüp de mâsivâdan geçmeyen zâhid âşığın ithâmına mâruz kalır.

Şâir, gönül kuşunun mâsivâ tuzağına kapıldığını ve bu yüzden mâsivâ sevdasına giriftar olduğunu ifade ediyor:

Kapıldı murğ-ı dil dâm-ı hevâya yâ Rasûla'llâh
Giriftâr oldu hubb-ı mâ-sivâyâ yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.179

Şâir, dünya malına tâlib olan kişinin kâr getirmeyecek mala bakmayacağını, bu sebeple insanın ömrünü mâsivâ dükkanında kazançsız olarak boşa harcamaması gerektiğini ifade ediyor:

Dükân-ı mâ-sivâda nakd-i "ömrüñ eyleme zâyî"

Nigâh itmez harîdâr-ı fenâ kâlâ-yı bî-sûda

N.R.D. s.196

Allah'a ilticâda bulunan şâir, Allah'tan kendisini tevekkül kapısında "sabit kadem" etmesini ve kalbini mâsivâ düşüncelerinden uzak tutmasını dilemektedir:

Beni sâbit-kadem it rûz u şeb bâb-ı tevekkülde

Gönûlden mâ-sivâ efkârını dûr eyle yâ Rabbî

N.R.D. s.199

16. Nefs

Nefis, kulun kötü vasıflarının, yerilen huy ve amellerinin yerine kullanılır. Buna göre yedi çeşit nefis vardır:

1. Nefs-i Emmâre (İnsanı kötülüğe çokça sevk eden nefis)
2. Nefs-i Levvâme (Yaptığı kötülükten çok pişman olan nefis)
3. Nefs-i Mülheme (Allah tarafından iyilik ilham edilen ve kötülükten arınmış nefis)
4. Nefs-i Mutmeinne (Manevî doyunluğa erişmiş kötülükten uzak nefis)
5. Nefs-i Râziye (Allahtan razı olan nefis)
6. Nefs-i Marziyye (Allah'ın kendisinden razı olduğu nefis)
7. Nefs-i Safiyye veya Nefs-i Zekiyye (Kötülüklerden tamamen arınmış olan nefis)

Neccâr-zâde Rızâ Divanı'nda nefisle ilgili beyitler vardır. Şâir, uyanık mü'mine nefsin tahakküm edemeyeceğini, kendisinin nefs-i emmâre ile cihada memur olduğunu ve nefsi yorduğunda kendisinin yorgunluk nedir bilmediğini ifade ediyor:

Ğam degül emmâre-i nefs-i havâdişden Rızâ

Mü'min-i âgâha besdür cevşen-i tâ'at silâh

N.R.D. s.124

Cihâd-ı bed-nihâd-ı **nefs-i emmâreyle me'mûrum**

İcânet 'âtıfet nuşret senüfidür yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.193

Recâ vü havfile it'âb-ı **nefs-i dîn ideli**

Bu çâr-sû-yı fenâda ta'ab nedür bilmem

N.R.D. s.149

17. Terk

Terk, Alah'tan başka her şeyden vazgeçmektir. Terk, ayrıca külah dilimine de denir. Edhemî dervişlerinin külahlarında dört terk (dilim) vardır. Bunlar: Dünyayı, ahireti, varlığı ve terki terk etmeyi simgelerler. Bunun için, terk-i diyâr, terk-i matlab ve terk-i hevâ deyimleri ortaya çıkmıştır.¹ Şâir, âşığın gafleti, hevâyı, kerâmeti, tâc ve tahtı terk etmesini istemektedir.

Şehâ 'abd-i günehkârım firâr itmek ne mümkündür

Koyup dâmânufu **terk-i diyâr** itmek ne mümkündür

N.R.D. s.277

Terk-i matlabdur gürûh-ı ehl-i 'aşkuñ matlabı

Mütteḥaddür 'ârife bûd u nebûd-ı mâ-sivâ

N.R.D. s.252

Mülk-i Rızâda pâdişeh-i tâc-baḥş olur

Terk-i hevâ-yı câhile şâhib-külâh olan

N.R.D. s.358

¹ Pala, İskender, a.g.e., s. 487

Ğafleti terk it Rızâ tâ-key şeker-h^vâb-ı şabûh
Maḥrem-i ḥalvet-serây-ı ʿaşk-ı Hâk şeb-hîz olur

N.R.D. s.131

Tâc u taḥtı terk ider mi dâst vechin görmeyen
“İbn-i vâkt” olmaz refîk-i İbn-i Edhem olmayan

N.R.D. s.362

18. Vird, Zikr

Belli zamanlarda okunması âdet edilen dua ve zikirler. Özellikle seher vaktinde okunur. Mürid, vird okumadan tasavvuf yolunda ilerleyemez.¹ Hz. Peygamber'in yüzünü daima hatırlamayı ifade eden vird-i ruhsar tabiri kullanılmıştır. Şâir, içi ve dışının Hz. Peygamber'e duyduğu aşkla dolduğunu, zikri ve fikrinin O olduğunu, bunun kendisi için bir nimet olduğunu ifade ediyor.

Göreliden vird-i ruḥsârûñ Rızâ bâğında dîl mürğî
Dem-â-dem nâle eyler bir nefes şabr u qarâr itmez

N.R.D. s.298

Şafâ-yı zevk-i ʿaşkuñla pür oldı zâhir ü bâtın
Rızânuñ zikr ü fikri sensin ancak yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.189

¹ Pala, İskender, a.g.e. s.514

19. Rind, Zâhid, Sofî,

Rind, dünya işlerini hoş gören kişidir. Üzüntü ve tasa, rind için aynıdır. Çünkü rind, bir gönül adamıdır. Divan şairlerinin pek çoğu kendini rind olarak değerlendirir. Rinde göre cihanın pul kadar değeri yoktur.

Şâir, pîr-i muganın bütün maddi ve manevi mal varlığını hayır için harcadığını, ifade ediyor. Rindler halkasına hakîkî insanı arayanın gelmesini isteyen şâir, ihlas altınını gam potasının zayi ettiğini ifade ediyor:

Zer-i ihlâsı zâhid eyledi gam pûtesi zâyî^c

‘Acebdür çarh-ı dilde olmadı şems ü kamer peydâ

N.R.D. s.94

20. Günah, Tevbe

Günah, Allah’ın emirlerine ters düşen, İslâm’a göre yapılması suç sayılan fiillerdir. Şâir, günahının çokluğundan söz ediyor ve Hz. Peygamber’in şefâatine güvendiğini belirtiyor.

Günâh-ı ma‘şîyetle rûz-ı mahşer rû-siyâh olmaz

Olan envâr-ı na‘tûnden münevver yâ Rasûla’llâh

N.R.D. s.166

Şehâ ‘abd-i **günehkârem** firâr itmek ne mümkündür

Koyup dâmânûfî terk-i diyâr itmek ne mümkündür

N.R.D. s.277

Günehkâr ümmetünden İbn-i Neccâr’em ‘atâ eyle

Serây-ı hâşş-ı ‘aşkuñda ecîrem yâ Rasûla’llâh

N.R.D. s.378

Kendini günahkâr kabul eden şâirin, duâ niteliği taşıyan beyitlerle Allâh'a ilticâda bulunduğu görülür:

Harîm-i kalbi bir cây-ı binâdur İbn-i Neccârûñ
Kerem kıl hâtırın yap beyt-i ma'mûr eyle yâ Rabbî

N.R.D. s.199

Rabbenâ meydân-ı gafletde zebûn itme beni
Geştgîr-i nefis elinde ser-nigûn itme beni

N.R.D. s.392

Tevbe, kişinin işlediği günahlardan pişmanlık duyarak tekrar günah işlememe konusunda, Allah'a kalben iltica etmesi ve yönelmesidir. Beyitlerde insanın ne kadar günahkar olsa da hulus-ı kalple tevbe ettiğinde günahlarının affedileceğine işaret ediliyor.

Şâir, Hz. Peygamber'in na'tinin nûru ile nurlanan kimsenin yüzünün mahşer günü siyah olmayacağını ifade etmektedir. Beyitlerde şâir, gühahının çokluğunu dile getirmiş ve Hz. Peygamber'in şefâatinin kendisine isabet etmesi için duâ ettiğini ifade etmiştir.

Beyitlerde tevbe için "tevbe-i nasûh" (günâha dönmek üzere yapılan tevbe) ifadesi de kullanılmış ve seher vaktinde sabah şarabı (vird, zikr) içen kişinin kulağına samimi tevbe seslerinin girmeyeceği vurgulanmıştır. Şâir, insan ne kadar günahkar ise de pişmanlık duyularak yapılan tevbenin, günahları su gibi yıkayıp gideceğini ifade etmektedir:

Bâzâr-ı bezmi germ ideli bâde-i şabûh
Girmez kulağa zemzeme-i tevbe-i nasûh

N.R.D. s.266

21. Nûr

Nûr, dünyevî ve uhrevî olmak üzere iki türlü telakkî edilmiştir. Dünyevî nur, Allah'ın lutfu ile maddî varlıklarda beliren nurdur. Uhrevî nûr ise, Kur'ân-ı Kerim'de anlatılan nûrdur. Divan şiirinde insan güzelliği metafizik bir mâhiyet içinde nûr olarak telakkî edilir. Nûrun zıddı zulmettir. Bu yönüyle yüz ve yanak nûr; saç ise zulmet sayılır. Tasavvufta her şeyin aslı nûr-ı Muhammedîdir.¹

Beyitlerde nûr için, "Semme vechullâh" nûru, "nûr-ı hikmet", "nûr-ı basîret", "nûr-ı aşk" nitelemeleri yapılmış ve bazı beyitlerde "zulmet" ile birlikte verilmiştir. Nûr'un kişinin halet-i rûhiyesini ne şekilde değiştirdiğinden, nûra gark olan kişinin yüzünün sahip olduğu güzellik ve hareketlerine akseden kemâlâttan söz edilmektedir.

Hiz. Peygamber'in nûru kastedilirken, nûr güzellik ve feyz unsuru olarak kullanılmıştır. Beyitlerde nûr, çeşitli adlandırmalarla zikredilmiş olup bunlardan biri de "semme vechullâh" nûrudur. Şâir kendi kalbine bu nûrun aks ettiğini ifade etmektedir.

Dü-âlem nûr-ı hüsnüñle müzeyyen yâ Rasûla'llâh

İki âlemde yokdur senden ahsen yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.192

Rızânuñ kalbine 'aqs itdi nûr-ı "semme vechu'llâh"

Hüveydâdur cemâlûñ Ka'besi bakdukca eşbâha

N.R.D. s.197

Şâir, kalbini gaflet uykusundan uyandırıp nurlandırması için Allâh'a ilticâda bulunmaktadır. Beyitlerde nur için "nûr-ı basîret" ifadesi de kullanılmıştır. Hiz.Ya'kûb'un, oğlu Hiz. Yûsuf'un hasretiyle ağlamaktan gözlerininin âmâ olması kıssasına telmihle, Hiz. Peygamber için aynı hasreti ve muhabbeti yaşayan insanın, nûr-ı basîretle göreceği ifade edilmektedir.

¹ Pala, İskender, a.g.e., s.393

Sürûr-âbâd ider firkat-serây-ı beyt-i ahzânı

Saîa Ya'qûb olan nûr-ı başîretle olur bînâ

N.R.D. s.212

22. Bâtın, Zâhir

Bâtın ve zâhir birbirine zıt olarak kullanılır. İnsanın zâhîrini vîrân edip bâtınını mamûr etmesi gerektiği, bu takdirde yüce mertebeye ereceği belirtilir.

Muhibb-i muhlisundur zâhir u bâtın du'âcundur

Bu da'vâya güvâhumdur cenâb-ı Hazret-i Mevlâ

N.R.D. s.212

Şafâ-yı zevk-i 'aşkuñla pür oldu zâhir ü bâtın

Rızânuñ zıkr ü fikri sensin ancak yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.189

Mezâhir mâyedâr-ı 'âks-i didâr-ı şühûduñdur

Ruh-ı eşyâda zâhirdür kemâlûñ yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.182

23. Bazı Mutasavvıflar

a. İbrahim Edhem

Divanda, Belh hükümdarının oğlu iken tasavvuf yolunu seçen ve ünlü bir sûfi olan İbrahim Edhem'in adı zikredilmektedir. Ka'be'nin genç ve ihtiyarlarını İbrahim Edhem'e benzeten şâir, bunların da İbrahim Edhem gibi veli kimseler olduğunu ifade etmektedir:

Kimi kuṭb-ı mükerremdür kimisi İbn-i Edhemdür

Rızâyâ evliyâdur şeyḥ u şâbı Ka'betu'llâhuñ

Kimi kuṭb-ı mükerrermdür kimisi İbn-i Edhermdür

Rızâyâ evliyâdur şeyḥ u şâbı Kaṭbetu'llâhuñ

N.R.D. s.145

b. Hallâc-ı Mansur

Edebiyatta çokça adı geçen ünlü sûfî Hallâc-ı Mansur da divanda ismi zikredilen mutasavvıflardandır. “Ene'l-Hak” sözüyle meşhur olan Mansur, bu sözle ya da sadece Mansur adıyla beyitlerde zikredilmiştir.

“Ene'l-Hak” nüktesin pîr-i ledünnî ḥall ider ammâ

Gehî dâr-ı taḥayyürden gehî Mansûrdan söyler

N.R.D. s.286

Şarâb-ı bezm-i vahdetden dahî hüşyâr iken Mansûr

“Ene'l-Hakḳ” cur'asıyla mest ü ber-dâr eyleyen kimdür

N.R.D. s.293

c. Bâyezid-i Bistâmî

Manzumelerde adı geçen bir diğer mutasavvıf ise Bâyezid-i Bistâmî'dir. İran'ın Bistam kasabasında dünyaya gelen bu ünlü sûfî, yine meşhur bir sûfî olan Câfer-i Sadık'ın talebesidir. Çok âbid bir zat olduğu bilinmektedir.

Türbe-i Bâyezid-i Bistâmî

Ḳaddesa'llâhü sırrahü's-sâmî

Ḡarḳ-ı emvâc-ı baḥr-i zât olmuş

Ḳad-veşalnâ bi-baḥrihi't-tâmî

N.R.D. s.208

ç. Muhammed Bahâüddin (Şâh-ı Nakşibend)

Nakşibendîlik tarikatının kurucusu olan ve Şâh-ı Nakşibend olarak bilinen Muhammed Baha'üddîn-i Buhârî ise, -şâirin Nakşî olması sebebiyle olsa gerek- divanda en çok adı geçen mutasavvıftır. Hatta Şâh-ı Nakşibend'in mevzu edildiği müstakil bir manzume de vardır. (Tuhfeti'l-İşâret-24. Gazel)

Şâh-ı Nakşibend, şâir tarafından müşşid-i kâmillerin kâmilî olarak nitelendirilmiş ve kendisinden meded umulmuştur:

°Add i vukûf u râbıta-i yâd-dâştur

Reftâr-ı râh-ı nûr-ı cenân şâh-ı Nakşibend

N.R.D. s.125

Müřşid-i kâmillere kâmil odur

Pîr-i ekremdür cenâb-ı Nakşibend

N.R.D. s.271

C. CEMİYET

1.Şahıslar

a. Tarihî Şahsiyetler ve Efsanevî Şahsiyetler

Neccâr-zâde Divanı'nda, târihî şahsiyetler genellikle tarih düşürmek için yazılan beyitlerde zikredilmiştir:

Sâl-ı fevtin eyledi îmâ Beşiktaşî Rızâ

Sâhil-i fevz ü necâta irdi tâ ki fülk-i Nûh

N.R.D. s.214

Manzumelerde tarikat sultanlığı yönünden şehzâde olarak, ünlü mutasavvıf Mevlânâ'nın oğlu Sultan Veled'in adı zikredilmektedir.

Devr-i Sultân Veled devr-i kamer bâşed u bes
Âmed ez-dâ'ire-eş şems-i kerâmet be-ziyâ

N.R.D. s.117

Neccâr-zâde Divan'ında, Hz. İsa'nın havârilерinden olup insanları dine davet eden ve Hatay civarında yaşayan Habîb-i Neccâr'ı konu alan bir şiir vardır: Bu şiirin iki beyiti şu şekildedir:

Oldı bir tîşe şehâ İbn-i Habîb-i Neccâr
Yapdı bir beyt-i şafâ İbn-i Habîb-i Neccâr

.....

Mehbî-i feyz-i İlâhî olup ol cây-ı lâtf
Eyledi tarh-ı binâ İbn-i Habîb-i Neccâr

N.R.D. s.282

Tarihî şahsiyetlerden Divan'da, Hz. Mûsâ zamanında yaşayan ve zâlimliği ile şöhet bulan Firavun'un adı geçmektedir. Burada şâir, gamı Firavn'a benzetmekte ve ona âsâ olduğunu söylemektedir:

Geh Tûr-ı tecellî-i cemâlüm
Fir'avn-i gama gehî 'aşâyam

N.R.D. s.421

İran asıllı bir Yunan prensi olan Aristo'nun ilmî terbiyesinden geçen İskender'in adı, divanda, eski bir İran şahı olan Dârâ ile birlikte zikredilir:

Sâmân-ı ekâlîm-i hakâyıksın sen
Tâc-ı ser-i İskender ü Dârâsın sen

N.R.D. s.217

İran mitolojisine göre bin yıl yaşadığı kabul edilen, İslâm edebiyatlarında adı ve câmı efsâneleşen Cem de divanda adı geçen hükümdarlardandır:

Eyle sükkân-ı kûyufî hem-süfre-i nevâl
Cem-meşrebân-ı şevk-i şikeste-sifâlden

N.R.D. s.153

Dervîş-i bî-nişânüm nemed-kîşdür Rızâ
Mülk-i sühanda pâdişeh-i Cem-nişândur

N.R.D. s.223

Bi-Rabb-i Ka'be vü zemzem şarâb-ı vaşfuñda
Midâd-ı hâme-i sâkı-i câm-ı Cem bilürem

N.R.D. s.109

Hiz. Muâviye'nin oğlu ve Emevî devletinin ikinci halifesi olan Yezid, manzûmelerde Kerbelâ vak'asına telmihle zikredilir ve ehl-i beyti şehit ettirmesi sebebiyle anılır:

Hıyânet eyledi zehr-i sitemle İbn-i Zehrâya
Yezid-i süfle-hû mânend-i Erkam yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.183

Hiz. Ali'yi katleden İbn-i Mülcem'in adı da bedduâ makamında dile getirilen bir beyitte zikredilmiştir:

Vücûd-ı nâzenîn-i murtezâyâ sû-i kaçd itdi
Şikest olsun dü-dest-i İbn-i Mülcem yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.183

b. Masal Kahramanları, Onlarla İlgili Unsurlar

Masal kahramanı olarak, bazı kuşların adı geçmektedir. Kâf dağında yaşadığı varsayılan, tüyleri renkli, yüzü insana benzeyen, asla yere konmayıp dâima yükseklerden

uçan ve kendisinde her kuştan bir alâmet bulunduran, adı var kendi yok olan Ankâ kuşu da bunlardan biridir. Bu kuş divanda Sîmurg adıyla da anılmaktadır.

Zuhûr itdi derûnum hücresinde pertev-i dîdâr
Müzâhir perdedâr oldu bülend-i şoĥbet-i ^cAnkâ

N.R.D. s.114

Minnet Hudâya Kâf-ı ferâgatda şeb-be-şeb
Sîmurg-ı feyz-ı âh-ı şeherdür şikârumuz

N.R.D. s.96

Divanda, efsanevî bir daĥ olan Kaf Daĥı'ndan da söz edilmektedir. Dünyanın etrafını çevrelediĥine ve aşılmasının imkansızlıĥına inanılan daĥlar zinciri olarak kabul edilmektedir. Cinler, Ankâ, şeytanlar, Ye'cüc ve Me'cüc'ün bu daĥın arkasında olduĥu kabul edilmiştir.¹

Şâir, ferâgatı Kaf daĥına benzeterek, ankâ ile âşinâ olsa da başkasına bakmayacaĥını ve avının bu olduĥunu söylemektedir:

Nigâh itmem eger ^cankâ ile hem-âşinâ olsam
Budur Kâf-ı ferâgatda şikârum yâ Rasûla'llâh

N.R.D. s.177

2. Kavimler

Beyitlerde, kavim olarak Arab, Hâşimî ve Cürhüm kavimleri zikredilmiştir. Hz. Peygamber'in mensubu olduĥu Hâşimî kavmi çok yerde zikredilmiştir.

¹ Pala, İskender, a.g.e. s.273

Hâşimî vü Kureşî seyyid-i Mekkî Medenî

Nûr-ı hürşîd-i sipîhr-i ʿArab u ʿarbâsın

N.R.D. s.221

Habîb-i nesl-i Kureyş ü Kinâne vü ʿAdnân

Nesîb-i silsile-i Hâşimî vü Cûrhûmsin

N.R.D. s.102

3. Ülkeler

Divanda geçen şehir ve ülke adlarından bazıları şunlardır:

Mekke, Medîne, Hayber, Huneyn, Kureyş, Ken'âne, İstanbul, Dınişk, Mısır, Şam, Yemen, Yesrib, Hoten, Acem,

Seyf-i muʿciz-eşerüñ açdı diyâr-ı küfri

Bâb-ı Hayber gibi fetih oldu der-i bedr-i Huneyn

N.R.D. s.99

Gehvâre-i nâz içre ider zâr u remîde

Etfâl-i Stanbulı temâşâ-yı Beşiktaş

N.R.D. s.232

Ez-Dınişk ʿazm-i reh-i Kaʿbe-i maʿnâ kerdem

Kible-i hâcet-i men şod harem-i Mevlânâ

N.R.D. s.116

4. Nehirler

Divanda adı geçen tek nehir Mısır'da bulunan Nil nehridir. Dağ olarak Efsanevî bir dağ olan Kâf dağı da zikredilmiştir:

Keremkârâ hidîvâ merhametkârâ mübârek bâd

Melâhat mışrına icrâ-yı ʿadlûn nehr-i Nilâsâ

N.R.D. s.211

Minnet Hudâya Kâf-ı ferâgatda şeb-be-şeb

Sîmurg-ı feyz-ı âh-ı şehrdür şikârumuz

N.R.D. s.96

5. İçtimâî Hayat

Neccâr-zâde Rızâ mutasavvıf bir şâir olduğundan şiirlerinde daha çok iç âlem üzerinde durmuştur. İçtimâî hayatla ilgili manzumeler dikkat çekici değildir. Divan'da bayramlaşma hadisesini dile getirdiği bir beyit vardır:

Bayramlaşurken alnını öpdüm o mehveşün

Qaldı nazarda resm-i hilâl-i hayâl-i ʿîd

N.R.D. s.439

III. BÖLÜM

**NECCÂR-ZÂDE RİZÂ DİVANI'NİN
TENKİTLİ METNİ**

TUHFETÜ'L-İRŞÂD

KASİDELER

I

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1b 1 Melâhat gülşeninde olsa bir şâhib-nazar peydâ
Olur nergislerinde kuhl-ı "mâ-zâga'l-başar" peydâ
- Kamer çarh-ı ^catâda kâse-ber-kef devr ider her şeb
O mihrüñ süfre-i cûdından eyler "mâ-hâzar" peydâ
- Şuverbâz-ı kâder san^cat-nümâdur vech-i âdemde
Olur her bir nazarda bü'l-^caceb şun^c-ı diger peydâ
- Nigâh it şûret-i ezdâda cem^c-i vâhidiyyetde
İder bir kân içinde seng ü gevher-hâk zer¹ peydâ
- 5 Göründi pertev-i² vahdet bu fânûs-ı mezâhirden
İder şem^c-i cemâlinden niçe şekl ü şuver peydâ
- Haremğâh-ı ^canâsırda dilâ hemzâd-ı vahdetdür
Gehî bir merd-i sâhib-dil gehî bir bî-hüner peydâ
- ^cAcebdür gülşen-i ^câlem temâşâdur temâşâsı
Gehî hâr-ı keder ibdâ gehî bir vird-i ter peydâ
- Tehî kalmaz miyân-ı fâka hemyân-ı tevekkûlden
Gehî bir çille-keş abdâl ider tâc u kemer peydâ
- Nihân oldı şehâ kıymet-şinâs-ı gevher-i hâtır
Bu bâzâr-ı havâtırda olaldan pîlever peydâ
- 10 Bu dükkânüñ³ kanı ol gevher-i yektâları eyâ
İder mi kân-ı isti^cdâd bir rûşen-güher peydâ
- Hemân ey pîr-i rûşen-dil civân-ı vaşla tâlib ol
Şeb-i deycûr-ı hicrâna olur nûr-ı seher peydâ
- İrer ser-menzil-i maflûba himmet eyleyen ^câşık
Geçer meydân-ı akrânı iden tîr ü siper peydâ

¹ I 04(b) "zer" kelimesi PP nüshasında yok.

² I 05(a) pertev-i: pertevi ME

³ I 10(a) dükkânüñ: Nüshalarda "dükkânım"

Gider âlâyiş-i gayriyyeti mir'ât-ı hâtırdan
Derûnuñ itmesün jeng-i sitemden bir keder peydâ

2a

Rehâ-yâb olmaz âhır neşve'-i keşret sudâ^cından
İdenler bâde-i hubb-ı sivâdan derd-i ser¹ peydâ

15

Zer-i ihlâsı zâhid eyledi gam pûtesi zâyi^c
°Acebdür çarh-ı dilde olmadı şems ü kamer peydâ

Zehî hayrettedür dervîş-i gonce² bîm-i gafletden
Gehî pinhân ider esrârını gâhî ider peydâ

Dilâ remmâl efendi merd-i °ârifdür zamîr añlar
İder her kûr^cada gayb °âleminden bir haber peydâ

Nice ehl-i hüner nâm aldı meydân-ı şecâ^catde
Velî mülk-i °atâda olmadı bir nâmver peydâ

Kırân-ı necm-i sa^cdin oldığın ister felek ancak
K'ola devr-i kamerde müştârî kevkeb bir er peydâ

20

Tabibüm kuhl-i °irfânı izâ^cat itme nâdâna
°Amâdan çeşm-i mâderzâd ider mi nûr u fer peydâ

Düşer bend-i kemend-i dâmgâh-ı sûd-ı hüsârâna
İden sevğ-i emelde kârgâh-ı nef^c ü zar³ peydâ

Nigehbân-ı °inâyet hıfz ider düzdân-ı fırkatden
Ne mümkündür ola şeh-râh-ı vuslatda haşar peydâ

Nice olmaz remîde kalb-i rûbâh-ı cefâ her-dem
Olur kûh-ı vefâda na^cra-i "şaddü'l-hâzer" peydâ

Olur gülşen-serây-ı dil muţarrâ bâd-ı vuslatda
İderse ebr-i âhum eşk-i çeşmemden maşar peydâ

25

Bulunmaz baħr ü berde dâne-i dürdâne-i eşküm
Olur her kaşresinden sad-hezârân baħr ü ber peydâ

Edât-ı vaz^c-ı küstâhâne-i °unvânile olmaz
Libâsı müste^câr-ı merd-i dîna kerr ü fer peydâ

¹ I 14(b) derd-i ser peydâ: derd-i siper peydâ HE,ME

² I 16(a) gonçe: gonçe-i ME,HE

³ I 21(b) nef^c u zar: nef^c u hayr ME

Sipîhr-i sifle-perver bir suturlâb-ı 'acâyibdür
Helâk-ı mûra bâdidür iderse bâl ü per peydâ

Düşerdi dâmgâh-ı vahşete ger kân-ı efkârı
Olaldan pîşe-i endîşede bir şîr-i ner peydâ

Felek san'at-nümâdur 'âlemün zıll-ı hayâlinde
Verâ-yı perdeden gâhî ider bir der-be-der peydâ

- 30 Bakılsa dîde-i hâk-bînile mir'ât-ı eşyâya
Kemâlin 'arz ider erbâb-ı isti'dâda her peydâ

- 2b Hurûf-ı 'âliyât esrânı zâhirdür tenâsülde
İder şulb-i pederden "kenz-i mahfî" bir pûser¹ peydâ

Rızâ benlik vücûdın 'aşk meydanında mahv itdi
Ne varlıktan eşer kaldı ne yokluktan haber peydâ

II

Vezin : Mef'âlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Hôşdur nihâl-i kaddîf ile nev-bahârumuz
Bî-sâyedür hemîşe bizüm sâyedârumuz

Bâğ-ı edebde gâliyesâ-yı muhabbetüz
'Anber-feşân olmadadır rûzgârumuz

Muhtel-dimâğ-ı bûy-ı vişâlüz şabâ gibi
Sevdâ-yı zülf-i yârile yokdur qarârumuz

Şehr-i niyâza kâfile-sâlâr-ı vahdetüz
Ser-menzil-i murâda gider reh-güzârumuz

- 5 Maḥmil-nişîn-i nâka-i şevküz bu 'arsada
Olmaz güsiste kâfile-bend-i meḥârumuz

Her bir kademde merḥale-i 'aşkı tayy ider
Meydân-ı ḳurba vâşıl olur şeh-sivârumuz

Ḳadrin bilürse çeşm-i remed-bîn-i iştibâh
Hengâme-rîz-i kuḥl-ı cilâdur gubârumuz

¹ I 31(b) pûser: siper ME

Gelmez mihekk-i hâtur-ı dükkân-ı gaflete
Mikdâr-ı kâr-hâne-i dilde ‘ayârumuz

Tarh eyledükçe bâğ-ı fenâ i‘tibârını
“Hel min-mezîd” bülbülüdür i‘tibârumuz

- 10 Gelmez kesâd-ı sevğ-ı tevekkül metâ‘ına
Nağd-ı ferâğ-ı hâtır olur kâr u bârumuz

Her şubhğâh katre-nişâr-ı nedâmetüz
Feyz-âver oldu bahır u bere cûybârumuz

İşrâb ider merâsim i bezm-i muhabbeti
Her bir nighde câm-ı mey-i hûş-güvârumuz

Gülşen-serây-ı dehre ziyâ virdi ser-be-ser
Burc-ı hesabda ol şeh-i ‘âlî-tebârumuz

Dil-dâde mûy u rûyına “ve’l-leyli ve’ç-đuhâ”
Üftâde hâk-i pâyüñe leyl ü nehârumuz

- 3a 15 İtmez güşâde hâtırı ser-sebz-i bûstân
Yârüñ¹ hayâl-i hâtırdur sebzârumuz

Mânendi yok ki vaşf idelüm gül-‘izârufı
Olmaz şebîh gayra bizüm gül-‘izârumuz

Ser-mest-i câm-ı mey-kede-i bezm-i vaḥdetüz
Şahbâ-yı zevk-i vaşla bedeldür humârumuz

Bir mâh-tâb-ı ‘aşk-ı cenâbuñ² hayâlidür
Künc i ‘inâda tâ-be-seher gam-küsârumuz

İtdi mizâc-ı ‘illet-i efkâr-ı def ‘-i gam
Devr eyledükce câm-ı şafâ iktidârumuz

- 20 Minnet Hudâya Kâf-ı ferâgatda şeb-be-şeb
Sîmurğ-ı feyz-ı âh-ı şeherdür şikârumuz

Mısr-ı ‘atâda ‘âlemi kul itdi kendüye
Yûsuf keremli pâdişeha kâmkârumuz

Cism-i hilâle dönmüşiken intizârdan
‘Arz-ı cemâl itdi meh-i hâledârumuz

¹ II 15(b) yârüñ: Nûshalarda “yârin”

² II 18(a) cenâbuñ: Nûshalarda “cenâbın”

Eyler semâ^c şevkile çarh-ı müşâhede
Devr eyledükce kutb-ı kerâmet-medârumuz

Nâr-ı Halîl nûra mübeddel olursa ger
Gülzâr olur hadîka-i hulletde nârumuz

25 Seyr-i seyâhat eyle vâtan içre şûfiyâ
Şâyed cemâl göstere dâr u diyârumuz

Bir katreyüz ki lûcce-i baîr-i hayâlde
Gavvâs-ı dîde bulmadı ka^cr u kenârumuz

Mî^cmâr-ı kâr-hâne-i kudret binâsıdur
Olmaz harâb beyt-i dil-i üstüvârumuz

Bilmezlik ile nakl u beyân itdi meclise
Sırr-ı me^câdı vâ^ciz-i şöhret-şi^cârumuz

Ârâyış-i kitâbe-i dîvâr-ı aşkdur
Hâtır-şinâs-ı ibrete bu yâdigârumuz

30 Nazm-âşinâ-yı ehl-i dilüñ şeyh u şâbına
Olsun bu yâdigâr bizüm ber-güzârumuz

Besdür delîl-i râh-ı taleb yolda kalmazuz
Rüşd ü sedâda sevğ ider girdgârumuz

3b Bâb-ı Rızâda her ne kadar şermsâr isek
İsmet-serây-ı hazretedür i^ctizârumuz

III

Vezin : Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

1 Ka^cbe hakıyçün eyâ nûr-ı dü-çeşm-i şakaleyn
Görinür kuhl-ı cilâ çeşmüme hâk-i harameyn

Âşıkam hüsn-i Hudâ-dâduña¹ ey ahsen-i hulk
Zevk-i didâre sezâ eyle bi-^caşk-ı haseneyn

Fıkr iderken seheri mihr-i cebînüñ cânâ
Nûr-ı vahdet lema^cân eyledi “beyne’l-işneyn”

¹ III 2(a) Hudâ-dâduña: Nûshalarda “Hudâ-dâduña”

Nûr-ı ebrû-yı kemândârûñ ile sultânûm
‘Aks-i mir’ât-ı zâmîr eyledi “kâbe kavseyn”

- 5 Gûlşen-i rûyîña her vechile revnaķ virdi
Sünbül-i Tûr-ı tecellî-i¹ bahâr-ı zülfeyn

Vaşf-ı na‘lîniñ ile olsa zebânûm gûyâ
Olur eflâk-i mekârimde kırân-ı sa‘deyn

Gevher-i dürc-i dehânuñda sözlüm yok ammâ
Gönce-i bâğçe-i vaḥy-i Hudâdur şefeteyn

Gerçi ḥaddüm degül evşâf-ı ‘izârûñ lâkin
Gül-i hûy-gerde-i gülzâr-ı edebdür ḥaddeyn

O kadar teşne-lebüm zemzeme-i pâ-bûsa
Ḳande bakşam görünür gözümde naķş-ı Ka‘beyn

- 10 Kademüñ hâkine yüz sürmege buldum fursat
Cânuma minnet iken bûse-i² resm-i ḳademeyn

Şeref-i ism-i müsemmaḡa işâretdür besdür
İsm-i sâmi-i “Ebi’l-Ḳâsım u ceddü’s-sıbtayn”

Derdgâh-ı felek-câhuñ iden zıl-penâh
Şâdkâm oldu sa‘âdetle ebed fi’d-dareyn

Maḳdem-i ḥazret-i dil-dâre³ şeref virmegiçün
İtdüm âyîn-i selef üzre gönül mülkini zeyn

Sensin ol ḥâdî-i hâmi-i ‘usât-ı ümmet
“Ci’t e bi’l mecdi ileynâ ve bi-ḡayri’n-necdeyn”

- 15 Eyleyen hicret-i irşâduñ ḥâdî-i tarîķ
Taḡt-ı tecrîde cülûs eyledi ba‘de’l-mi’eteyn

- 4a Bir görür bir işidür ehl-i başîret zîrâ
Dâldür vaḡdete ‘ayneyn ü şimâḡ-ı üzneyn

Çeşm-i aḡval nice fark eylesün ‘ayn ü ḡayri
Görinürken gözine nokṡa-i vâḡid işneyn

¹ III 5(b) tecellî-i :Nüshalarda “tecellî”

² III 10(b) bûse-i: bûse ME

³ III 13(a) dildâre: Nüshalarda “dildâr”

Bü'l-^caceb dîde-i gam-dîde-i inkâr-ı ^cadû
Leşker-i vaḥdeti misleyn görür ra'ye'l-^cayn

Seyf-i mu^cciz-eşerüñ açdı diyâr-ı küfri
Bâb-ı Ḥayber gibi fetḥ oldu der-i bedr-i Ḥuneyn

- 20 Kâl^ca-i hâşş-ı şefâ^catda mukîm olmağıçün
Sedd-i Ye'^cûlc-ı hevâ itmededür¹ Zülkarneyn

Telḥ u şîrîne dilâ olma şakın dil-dâde
K'o yeri uşrâḥu'l-^cizzeti beyne'l-yüsreyn²

Râh-ı ^caşkuñda şehâ bezl ü nişâr eyler idüm
Elüme girse eger kîse-i nakd-i kevneyn

Resm-i esmâ-i uşûlile binâ eylediler
Ḥânkâh-ı dil-i ^cuşşâkı cenâb-ı şeyḥayn

Harem-ârâ-yı şebistân-ı şabâdur el-ḥaḳ
Maṭla^c-ı şems-i semâvât-ı edeb zi'n-nûreyn

- 25 "Ente minnî ene mink" ^câleminüñ serdârı
"Vâlidî mâcidi" gül-gonce-i Zehrâ ahaveyn

Ol iki çeşm-i hü mâ-şaydı ḥayâl itdükçe
^cAks ider âyîne-i kâlbe mişâl-i kâmereyn

Âl ü evlâd-ı kirâmile gürûh-ı eşâb
"Raḍıya'llâhu ^caleyhim ve li-rûḥi'l- ebeveyn"

Şeb-i isrâda şehâ keşme-keş-i hicrîñ ile
Oldılar arz u semâ tâ-be-kıyâmet mâ-beyn

Şermsârum o kadar şıklet-i ^cısyânumdan
Yevm-i mîzân neler çekse gerekdür keffeyn

- 30 Baḥr ü berde umarum ide şefâ^catle be-kâm
Ḥazret-i ḥüsrev-i berrîn ü re'îsü'l-baḥreyn

İtmek isterseñ³ eger Ka^cbe-i ma'nâya vuşûl
İdegör sa'y u şafâ şevkile beyne'^ccebeleyn

¹ III 20(b) itmededür: itmeden ME

² III 21(b) Bu mısırada vezin hatası vardır.

³ III 31(a) isterseñ : Nüshalarda "istersen"

Sakf-ı gerdûn-ı hayâlümde Rızâyâ bu gice
İktirân itdi saâdet ile necm-i saâdeyn

IV

Vezin : Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün

- 4b 1 Efendim arz-ı risâletde gavs-ı âlemsin
Velâyet-i ahâdiyyetde kûtb-ı a'zamsın
- Hâzîz-i hâke kudûmuñla reşk ider eflâk
Zehî refîc-i celîlû's-şiyem-i müfhamşın
- Arûs-ı hacle-fürûz-ı kademdür envârûñ
Sürâdikât-ı mekârimde sır-ı akdemsin
- Zülâl-i bâde-i la'lûñle bezm-i uşşâka
Hemîşe zemzeme-perdâz-ı âb-ı zemzemsin
- 5 Şuâc-ı şems ü kamer zerredür mişâlûñden
Ziyâ-i mihr-i muşavver meh-i mücessemsin
- Serîr-i fakra şeref virdüñ ey şeh-i Bathâ
Müşîr-i memleket-ârâ-yı ibn-i âdemsin
- Numûnedür¹ eşerüñ bañr-i zât-ı mutlakdan
Dehân-ı gonçe-i bâğ-ı lîkâda şebnemsin
- Kitâbe-i laķabuñ gerçi nâm-ı ümmîdür
Emîn-i levh u kalem enbiyâdan a'lemsin
- Zuhûruñ oldu şu'ûnâta menşe'i te'sîr
Hakîm-i hâşiyet-ârâ-yı ism-i a'zamsın
- 10 Hulâsa mebde'-i icâda gencdür cismüñ
Tılısm-ı ism-i müsemâyâ kenz-i mübhemsin
- Revâc virdi metâc-ı kerâmete şânuñ
Tırâz-ı hıl'at-ı peygamberîde mu'lemsin
- Müşâr-ı şadr-ı şafâsın maķâm-ı kübrâda
Netîce cümle velî vü nebîden a'zamsın

¹ IV 7(a) numûnedür: numûnedâr ME

Sirâc-ı şu¹lever-i şubgâhdur nûruñ
Enîs-i kûşe-nişînân-ı miñnet ü gamsın

Serîr-i mülk-i fütüvvetde yokdur akrânuñ
Ki şehryâr-ı kerem-h^vâce-i mükerremsin

- 15 Cenâb-ı hazret-i feyyâz-ı halkuñ itdi ^cazîm
Huceste seyyid-i a^czam şeh-i mu^cazzamsın

Mesîh-i nuṭṭ-ı latîfîñle zindedür ^câlem
Hayât-baḡş-ı dil ü cân-ı İbn-i Meryemsin

Der-i şefâ^cata geldüm ^cinâyet eyle baña
^cUsât-ı ümmete zîrâ şefîḡ u erḡamsın

- 5a Ṭabîb-i ^cillet ü ma^clûl cûd-ı feyzüñdür
Şikeste-hâtıra üm¹ derd-i ^caşka merhemsin

Mizâc-ı şevḡe vişâltüñ ^cilâc-ı şâfidür
Sümûm-ı hâ'ile-i rûzgâra emsemsin

- 20 Mutâ^c-ı ümmet ü millet şefî^c-i emr-i Hudâ
Nebiy-y-i ḡâkim -i aḡkem rasûl-i ekremsin

Vedî^cadur saña mîrâş-ı Âdem u Havvâ
Necîb-i ser-selef-i âdem ibn-i Âdem'sin

^cAzîz-i mısr-ı melâḡatda ey gül-i Hâşim
Kemâl-i ḡüsnile iḡvân içinde eḡamsın

Vücûda gelmedi mişlûñ zamân-ı fîratda
Habîb-i ekrem ü peygamber-i mükerremsin

Medîne-i dil-i ^cuşşâḡı reşk-i baḡ itdüñ
Gül-i nihâl-i ḡarem nev-nihâl-i ḡurremsin

- 25 ^cArûs-ı perde-i esrâra dest-res bulduñ
Harîm-i perde-i “ḡaybû'l-ḡuyûb”a maḡremsin

Menâm-ı ḡayb-ı nizâmuñ hemîşe şâdîḡdur
Emîn-i vahy-i ḡadem râzdâr-ı mülhemsin

Nebiy-y-i muntazır-ı âhirü'z-zamânsın sen
Mu'ahḡar ise zuḡûruñ şehâ muḡaddemsin

¹ IV 18(b) ḡâtıra üm : ḡâtıram ME

Habîb-i nesl-i Kureyş ü Kinâne vü ‘Adnân
Nesîb-i silsile-i Hâşimî vü Cürhümsin

Vücûduñ oldu Süleymân-ı tahtgâh-ı şîfât
Şükûh-ı ‘izzile¹ engüşt-i zâta hâtemsın

- 30 Üveys Ka’be-i kûyunda bir gulâmuñdur
Hulâsa kıble-i maşşûd-ı İbn-i Edhemsin

“Aleyke elfî şalât elfî elfi elfi selâm”
Cenâb-ı Dâver-i eslem şeh-i müsellemsin

Mukarrar oldu Rızâyâ berât-ı şevk saña
Ki ehl-i hâl-i bedî’u’l-kemâle hemdemsin

V

Vezin : Mefâ‘iltün / Fe‘ilâtün / Mefâ‘iltün / Fe‘iltün

- 1 Hümârı keyfine degmez şarâbı neylersin
Tenûr-ı-gamda müheyyâ kebâbı neylersin

- 5b Ferâgat eyle sipenc-i fenâya aldanma
Bu şeş cihette bînâ-yı harâbı neylersin

Cevâb-ı kulkulı besdür sürâhî-i bezmüñ
Lisân-ı “binti ‘ineb”den² ‘itâbı neylersin

Şemîm-i nâfe-i zülf-i nigârdur maṭlab
Şudâ‘a bâ‘is olan müşg-nâbı neylersin

- 5 Kinâyedür dîr-i dendân-ı yârdan lü’lû
Şehâ şadef-çe-i dîrr-i hoş-âbı neylersin

Bu gün muhâsebe-i vakti eyledüñ zâyi‘
Yarın mesâ’il-i rûz-ı hesâbı neylersin

Me‘âd u mebde’üñi istihâre eylemedüñ
Hayâl-i dağdağa-fersâ-yı h^vâbı neylersin

Olur mı ders-i ledünnide kıl u kâl ey dil³
‘itâb-ı h^vâce-i faşlu’l-hitâbı neylersin

¹ IV 29(b) ‘izzile: ‘izzetle ME

² V 3(b) ‘inebden: gaybdan ME,HE,

³ V 8(a) ey dil: eydiñ ME,PP,HE

Rumûz-ı nâme-i esrâra olmadan vâkıf
Sivâd-ı hâme-i ümmü'l-kitâbı neylersin

- 10 Dilâ bu kûh-ı ʿalâyıkda teşne-leb kaldıñ
Şarâb-ı nâb ise maṭlab serâbı neylersin

Türâb-ı mezraʿa-i kalbüñi harâb itdün
Hilâf-ı “müntefeʿun bih” şehâbı neylersin

Bu tâb-hâne-i germ-âbe-i taḥayyürde
Libâs-ı fâhire-i âb u tâbı neylersin

Garaz fevâyiḥ-i bûy-ı bahâr-ı gülşendür
Zamân-ı gülde ḥakîmâ gül-âbı neylersin

Şadâ-yı bülbül-i hûş-lehçeden ne gam gördün
Dilâ hevâ-yı nefîr-i gurâbı neylersin

- 15 Suʿâl-i tâlib-i dâniş-peziñ ey ḥâce
Gubâr-ı hâtıra bâdî cevâbı neylersin

Dilâ dükenmedi âmed-şod-ı hayâl-i muḥâl
Bu reh-güzerde iyâb u zehâbı neylersin

Efendi perde-berendâz-ı nûr u zulmet ol
Hicâb olan yine sensin hicâbı neylersin

Ferâgat eylemedün ḥızmet-i ʿalâyıkdan
Der-i Hudâ var iken intisâbı neylersin

- 6a Vücûduñ oldı vücûd-ı şühûd-ı zâta niḳâb
Sıfâtun âyinesinde niḳâbı neylersin

- 20 Sabâ serîr-i serây-ı Medîne-i¹ dilde
Görünce ol şeh-i ʿâlî-cenâbı neylersin

Nesîm-i zülfünî şemm eyledükçe dil-dâruñ
Çemende tâ-be-seḥer pîç ü tâbı neylersin

Dimâga lezzet-i fikr-i vişâl yetmez mi
Ümîd-i büse-i laʿl-i müzâbı neylersin

Toḳunma nergise ey bâd-ı şubḥ-ı şahne-menîş
Fîrâş-ı gamda yatur mest-i ḥâbı neylersin

¹ V 20(a) Medîne-i : medâyine-i ME

Değişme nakdünü kâlâ-yı kem-bahâya şakın
Enîs-i hem-demi yok câme-h^vâbı neylersin

- 25 Zekât-ı nakdünü vaktile virdün ey h^vâce
Hulâsa kîse-i teng-i nişâbı neylersin

Kem itdi kadriñi sîm-âbe-i tam^c-ı şûfî
‘Aceb bu gâ’ile-i ızırâbı neylersin

Reh-i talebde te’ennî gerekdür ‘uşşâka
Tarîk-i ‘aşk-ı Hudâda şitâbı neylersin

Nedür bu zulm u sitem tâ-be-key bu küstâhî
Menâb-ı nâ’ib-i ‘izzet-me’âbı neylersin

Mağâlûñ eyledi vâ‘iz kemâlûñi ta‘rîf
Hemîşe dâ‘iye-i irtikâbı neylersin

- 30 Bu çâr-sûda degülseñ ögünmeden hâlî
Bu nüh kabâb-ı harâb âsiyâbı neylersin

Beyâz-ı ‘afv çekilmezse levh-i a‘mâle
Kitâb-ı kâzî-i huccet-nisâbı neylersin

Şehâ Rızâ ise maflûb-ı genc-i vahdetden
Tehî bu zemzeme-i şeyh ü şâbı neylersin

VI

Vezin : Mefâ‘ilün / Fe‘ilâtün / Mefâ‘ilün / Fe‘ilün

- 1 Harem-serây-ı muhabbetde bir civân buldum
Civân-ı tabu‘ma me’nûs-ı mihrbân buldum

Medîne-i ruh-ı âlinde kıble-i hâlün
Şahîfe-i dil-i ma’nâda îkân buldum

- 6b Hırâm-hâne-i geh-vâre-i hayâlümde
O tıflı zâne-i tab‘umla tev’emân buldum

Rumûz-ı gâmıza-efzâ-yı mantıku’t-‘ayra
Lisân-ı himmet-i pîrânı tercemân buldum

- 5 Nigâr-hâne-i çeşmümde cüst-cû iderek
Cemâl-i şûret u ma’nâda in u ân buldum

Sivâd-i şafha-i a^cmâlûmi beyâz itdüm
Midâd-ı nâmeyi hâmemle hem-zebân buldum

O şeh-süvâr-ı şabâ-sür^catûñ rikâbında
Yanumda tevsen-i gerdûnı hem-^cinân buldum

Zülâl-i la^clini nûş eyledüm menâmumda
Mişâl-i Hıẓr-ı ledün ^cömr-i câvidân buldum

O şehryâr-ı cihânuñ¹ şükûh-ı evşâfın
Serîr-i sırruma sultân-ı kâmrân buldum

10 İfâza-bahş-ı vücûd u ^cademdür etvân
Cenâb-ı Dâveri yârân-ı ins ü cân buldum

Dehân-ı tesliyet-^cunvân-ı nuṭṭ-ı cânânı
Şikeste-hâtıra dermân u tende cân buldum

Du^câ-yı pîşrevi² sebkat-i icâbetde
Vetîre-sâz-ı hadeng-i kemân-keşân buldum

O bârgâh-ı felek-câh-ı ^carşı-ı pîrâda
Zemîn-i hıẓmete yüz sürmege zamân buldum

Mişâl-i şâhid-i ma^cnâyı görmedüm ammâ
Zücâc-pâre-i dilde yüzün ^cayân buldum

15 Medâr-ı âyine-i şeş cihât-ı rû'yetde
Nişân-ı dil-beri her yüzde bî-nişân buldum

Bu cilvegehd e Hüma-şayd-ı mürğ-ı iḳbâle
Ḥayâl-i kâkülûñi şeh-per-i emân buldum

Nuḳûd-ı zühd-i deġışdüm metâ^cı ^cirfâna
Metâ^cı vaşl-ı dil-ârâyı râygân buldum

Nihâl-i gülşen-i iḳbâl-i ḳadd-i cânânı
Benefşezâr-ı melâḥatda dilsitân buldum

Şahâyif-i kelimâtumda bulnadum lâkin
Ceride-i sühanum sâdıḳu'l-beyân buldum

7a 20 Be-nîm-şeb ḳaṭarât-ı cevâhir-i eşküñ
Nizâm-ı rişte-i tesbîḥ-ı ḳudsiyân buldum

¹ VI 9(a) cihânuñ: Nüşhalarda "cihânın"

² VI 12(a) pîşrevi: pîşrev-i ME,HE

Fetîl-i şu^cle-fürûz-ı niyâz-ı dil-sûzum
Sirâc-ı encümen-i kâşr-ı ^cârifân buldum

Zimâm-ı zühd-i sebûk-meşrebân-ı inkârı
İmâle-gîr -i hıyabân-ı gümrehân buldum

Tarîk-ı ^caşqda maḥmil-keşân-ı îkrârı
Rehîm-i hizmet-i dergâh-ı h^vâcegân buldum

Per-i Hümmâ-yı hayâlüm¹ reh-i tekâpûda
Redîf-i kâfile-sâlâr-ı lâ-mekân buldum

- 25 Huzûr-ı hazrete ahvâlümü tekellümde
Zebân-ı hâl-i dili “efsâhu’l-beyân” buldum

Cemâl-i zât u şifât idi maḥsad-ı akşâ
Şühûd-ı gayb-i şehâdetde in ü ân buldum

Niyâz-ı lokma-i âmâlümü “bi-ḥamdillâh”
Nefâyis-i tabak-ârâ-yı sâlikân buldum

Sıfât-ı zât-ı müberrâ iken tevehhümünden
Sürâdikât-ı mezâhirde ke’l-^cayân buldum

Dem-i nefis-i Mesîhâ-mizâc-ı dil-dânı
Hayât²-i kâlbüd-ârâ-yı mürdegân buldum

- 30 Mülâhidât-ı kelâm-ı kitâb-ı imkânı
Rüsûm-ı dağdağa-fersâ-yı imtiḥân buldum

Kemâl ^cadd³ olunan kıl u kâl-i nâdânı
Karîḥa-senc-i terâzû-yı nâkışân buldum

Özüm kitâbını yahşî okurdum ey nîgû
Füsûs kim özümü cümleden yamân buldum

Rızâ-yı ḥakkı temennâda eyledüm gûşîş
Bu sırrı ḥânḳâh-ı dilde bî-gümân buldum

¹ VI 24(a) hayâlüm: hayâl PP

² VI 29(b) hayât: hayâl ME

³ VI 31(a) ^cadd: ^cadl ME

VII

Vezin : Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün

- 1 Şehâ şîfâtunı bir zât-ı muhterem bilürem
Şeh-i memâlik-i kevneyn zevî'l-kerem bilürem

Tabîb-i Yesrib ü Batîâ nakîb-i arz u semâ
Medîne-i dile mahrem şeh-i harem bilürem

- 7b Fidân-ı kaddüni bustân-serây-ı haddünde
Nihâl-i ravza-i hurrem gül-i İrem bilürem

Serîr-i burc-ı risâletde ey şeh-i 'âlem
Hıdv-i mülk-i 'Arab seyyid-i 'Acem bilürem

- 5 Revâc-ı hüsn-i Hudâ-dâduñ ey huçeste-şiyem
Cemâl-i çehre-i cîrân-ı zî-selem bilürem

Kitâb-hâne-i dânişde şâhid-i nutkuñ
Güvâh-ı 'ismet-i Meryem Mesîh-dem bilürem

Zuhûr-ı pertev-i didâruñ eylerem ümmîd
Hicâb-ı vechüni her vechile sitem bilürem

Safâ-yı 'aşkla ârâm u râhatum sensin
Fırâk-ı vâşluñi ârâyiş-i elem bilürem

Hezâr hamd ki bîgâne âşinâ degülem
İçinde şâhibi yok beyti hûd-şanem bilürem

- 10 Bi-nûr-ı Âdem u hâtem vücûd-ı bihbûduñ
Tabîb-i küşe-nîşînân-ı derd u gam bilürem

Tehî kalur mı şehâ kîse-i refâhiyyet
Nuķûd-ı cûduñi sermâye-i kerem bilürem

Ġarâz telâfi-i kâlâ-yı vuşlatuñdur bes
Metâ'-ı miñnet-i¹ hicrânı ke'l-'adem bilürem

Fezâ-yı kurb-ı nevâfilde eylerüm tek ü pû
Şalât u sünnetüni cümleden ehem bilürem

Humâr-ı firkat-i bezm-i vişâl-i dil-dân
Henüz da'vet-i peymâne-i kadem bilürem

¹ VII 12(b) miñnet-i: miñnet ü PP, HE

- 15 Serây-ı sidre-i vaşfuñda ʿaql-ı küñl hâir
ʿUlüvv-i şânıñı “zü’l-mecdi ve’ş-şiyem” bilürem

Nigîn-i hatm-i¹ rusul hem nebiyy-i hayr-i sübül
Emîn-i levh u kalem hâtem-i etem bilürem

Muķm-i şadr-ı safâ nâzenîn-i şehir-i vefâ
Şefî ʿ-i millet-i peygamber-i tümem bilürem

Simât-ı cûduña muhtâcdur ğaniyy ü fakîr
Veliyy-i h^vân-ı ʿamem şâhibü’n-niʿam bilürem

Vücûduñ âyet-i şunʿ-ı bihâr-ı rahmettür
Muhtî-i ʿilm-i kadem menbaʿu’l-ḥikem bilürem

- 8a 20 Derüñde şevķile ser-ceyş-i ʿaşķ-ı cânânâm
Şuʿâʿ-ı âh-ı seherġâhumı ʿalem bilürem

Şükûh-ı haşmet-i câh-ı cemâl-i ikbâlîñ
Serîr-i sırruma sultân-ı muhteşem bilürem

ʿInâyet eyle ʿinâyet eyâ şefîʿ-i tümem
Kuşûrum ʿafvuña nisbetle ke’l-lemem bilürem

Hudûş-ı ʿâleme nisbetle şevket-i zâtuñ
Nebiyy-i aķdem-i ârâyış-i kadem bilürem

Zuhûr-ı pertev-i ħurşîd-i talʿatuñ el-ḥak
Sirâc-ı mescid-i revnaķda ke’z-zulem² bilürem

- 25 Sadâ-yı velvele-endâz-ı pâ-yı teşrifüñ
Şudâʿ-ı re’s-i leked-ḡırde-i şanem bilürem

Zülâl-i lezzet-i laʿl-i lebtüñ hayâlümdür
Halâvet-i dehenüm bûse-i³ kadem bilürem

Ferâ’id-i eşerüm nev-bahâr-ı ħurremdür
Keşîde-i kalemüm mürġ-ı ħôş-naġam bilürem

Cenâb⁴-ı h^vâce-i Hızr-ı ledündür üstâdum
Ḥulâsa kutbı babam ġavşı ħôd dedem bilürem

¹ VII 16(a) Nigîn-i hatm-i rusul hem nebiyy-i hayr-i sübül; Nüshalarda: “Nigîn-i hatm-işâh-ırusul nebiyy-i hayr-i sübül”

² VII 24(b) ke’z-zulem bilürem: Nüshalarda “zulem bilürem”

³ VII 26(b) bûse-i kadem: bûse kadem HE

⁴ VII 28(a) cenâb: cündüb.ME

Cemâl-i kâğıd-ı na^ctuñ gül-i muṭarrâdur
Edât-ı nuṭkumı maḥbûb-ı ḡonce-fem bilürem

30 Bi-Rabb-i Ka^cbe vü zemzem şarâb-ı vaşfuñda
Midâd-ı ḥâme-i sâkı-i câm-ı Cem bilürem

Melâz ü melce'-i ^câlem şeff^c-i ḥayl-i ümem
Ḥudâ bilür ki seni ḥüsrev-i himem bilürem

Ne deñlî zulmet-i cürmîle rû-siyâh olsa
Rızâyı bâb-ı şefâ^catda mültezem bilürem

GAZELLER

ELİF

Nazım

Veziin: Fe‘ilâtûn / Fe‘ilâtûn / Fe‘ilâtûn / Fe‘ilûn

- 1 Vaşf iden hilye-i evşâfûn ey nûr-ı Hudâ
Nûrî tavsîf iderek nûr olur ehl-i şafâ
Vech-i ‘ârifde olan nûr-ı şafâ hakkıyçûn
Görmeyen nûr-ı ebu’n-nûrî ne bilsün cânâ

1

Veziin : Mef‘ûlû / Fâ‘ilâtû / Mefâ‘ilû / Fâ‘ilûn

- 8b 1 Mülk-i sühanda kıldı beni şâh-ı zü'l-atâ
Ser-tâc-ı ibtihâcum olan gevher-i senâ

Vaşfûn lisân-ı kudrete mahşûs iken ‘aceb
Mümkin midür medâyiğ-i sultân-ı enbiyâ

Beñzer mi müşg kâkülüne nâfe turraña
Gîsû-yı döst reşk-i hıfâdur disem hatâ

Dildâde mihr ü mâh şehâ rûy u mûymâ
İhâm ider bu nükteyi “ve'l-leylü ve'd-çuhâ”

5 Tebyîz ider sitâyiş-i evşâf-ı na‘tuñı
Kilk-i kadrile şems ü kamer şubh tâ-mesâ

Hatm-i risâlet emrini tescîl için kalem
Nâm-ı şerîfün eyledi işbât-ı müdde‘â

Ol beyt-i dil ki şem‘-i hayâlün makâmıdur
“Beytü'l-harâm” iderse ziyâret anı sezâ

Beyt-i derûnum eyleme hâlî hayâlden
“Yâ mebd‘ü'l-mukaddem ve yâ maqşadu'l-verâ”

Besdür Rızâya ‘izz ü şeref câh-ı âfiyet
Takbîl-i hâk-i pâk-i ferahnâk-ı Muştafâ

2

Vezin : Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Cevher-i iksîr-i hâk-i pâk-i fahr-i enbiyâ
Dîde-i hâk-bîne 'ayn-i kîmyâdur kîmyâ
- Eyleyen hâk-i dîr-i vâlâ-cenâbuñ iktihâl
'Ayn-i iqbâlünde tâ-rûz-ı cezâ görmez 'amâ
- Sürmedân-ı fıtrata viridi revâc-ı ibtihâc
Râh-ı devlet-câhuna rû-mâl iden ehl-i şafâ
- Ehl-i hikmet oldılar hâşsiyyetinde müttefik
Didiler bu hâk-i 'izzet tûtiyâdur tûtiyâ
- Viridi germiyyet meşâm efsürdegân-ı hayrete
Bûy-ı dil-cûy-ı türâb-ı müstetâb-ı Muştafâ
- 5 Derd-i hasretle Rızâyâ ağla her şâm u seher
Bilme misûn kim bu vâdîden kesilmez mâ-cerâ

3

Vezin : Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 9a 1 Hânkâh-ı 'aşka teşrif itdi 'aşık şeyh-i mâ
Nûr-ı bismi'llâh ile pür oldı meydân-ı şafâ
- Pîşgâh-ı hayme-i nusret-penâh-ı 'aşkda
Eyledi ehl-i vefâ zıll-ı livâ-yı hamdi câ
- Melce'-i me'vâ dîr-i dârü's-selâm-ı 'aşkdur
Gayra yokdur ilticâmuz hâzır u nâzır Hudâ
- 'Aşk bir sermâyedür tüccâr-ı şehr-i vahdete
Nağd-i vaqtüm 'aşkdur erbâb-ı 'aşka es-salâ
- 5 Gel "seyâhat der-vaţan" eyle diyâr-ı 'aşkda
"Halvet-ender-encümen" şadrında sultân ol dilâ
- 240 Sâgar u şahbâsına gelmez humâr-ı inkisâr
Devr-i dâ'imdür Rızâyâ bezm-i hâşş-ı evliyâ

4

Vezin : Fe‘ilâtûn / Fe‘ilâtûn / Fe‘ilâtûn / Fe‘ilûn

- 1 Ey şeh-i memleket-ârâ-yı cemâl-i ma‘nâ
V’ey meh-i burc-ı şebistân-ı ‘arûs-ı isrâ

Gönce-i bâğ-ı “‘arafnâke ve mâ-erselnâk”
Gül-i ra‘nâ-yı nihâl-i çemen-i “mâ-evhâ”

Zülf-i müşğînüfîe sevdâ-zede bir ‘âşıkdur
Sümbül-i bağçe-i “gümme denâ ev ednâ”

Rûy-ı ebrû-yı semen-bûy-ı dil-âvîzüfîdür
Ka‘be-i ehl-i recâ kıble-i mihrâb-ı du‘â

- 5 Gevher-i eşkini bezl eyler eyâ¹ ahsen-i nâs
İşigün taşına yüz sürmegiçün Şeyh Rızâ

5

Vezin : Mefâ‘ilûn / Mefâ‘ilûn / Mefâ‘ilûn / Mefâ‘ilûn

- 1 Enîsüm zevk-i güftâr-ı dehân-ı yârdur hâlâ
Celîsüm şevk-i dîdâr-ı ruh-ı dildârdur hâlâ

Görünen lâle-i hamrâ degüldür devr-i gülşende
Leb-â-leb her biri bir sağar-ı ser-şârdur hâlâ

Muht olma muhabbet noktasın mâzî vü müstakbel
Medâr-ı hey’et-i pür-kâr-ı istimrârdur hâlâ

Dil-i vîrânemüz yekser harab-ender-harâb olsa
Yine her kûşesi bir mahzen-i esrârdur hâlâ

- 9b 5 Beni Mecnûn u Ferhâd eyleyen şahrâ-yı vahşetde
Şeker-güftâr bir Leylâ-yı şîrînkârdur hâlâ

Su’âl eylerse zâhid İbn-i Neccârûn² me’âlinden
Binâ-yı ‘aşkı ma‘mûr eyleyen mi‘mârdur hâlâ

¹ 4 5(a) bezl eyler eyâ: bezl eyleme yâ ME,HE

² 5 6(a) Neccârûn: Nûshalarda “Neccârın”

6

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 °Aceb nâlendestin şeb-tâ-seher ey bülbül-i şeydâ
Niçün şûrîde-hâl olduñ kimüñçündür bu vâveylâ
- Saňa demsâz olur şahn-ı cemende hem-demüñ yok mı
Neden bî-gâne olduñ âşinâlardan tek ü tenhâ
- Niçün hâr-ı gama ez-cân u dil âzâde-hâtırsın
Çekilmez mi humârı farz olursa sâgar u şahbâ
- Dil-i pervâneâsâ perde-bîrûn olmasa zâruñ
Bu gülzâr-ı mecâzîde bulunmazdı saña hemtâ
- 5 Saňa bu nâle-i şebgîr °atâ-yı âferînişdür
Zebân-ı hâlîñi "hubbû'l-vâtan" dur eyleyen gûyâ
- Bilâ-şâhid Rızâ da°vâ-yı işbât -ı vücûd eyler
°Acebdir hey'et-i lâda göründi şûret-i illâ

7

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Dehânum dürc-i gevher olsa güftârüm dür-i yektâ
Nişâr eylerdüm evşâf-ı şerîfüñ¹ şevkine cânâ
- Beni bülbül gibi nâlân iden bûstân-ı na°tuñdur
Hayâl-i nev-bahâr-ı °ârızuñdur ey gül-i ra°nâ
- Hüveydâ şûret-i vahdet cemâl-i cem°-i keşrette
Berâ°atdur husûl-ı maîlaba bu fâl-ı rûşen-râ
- Benüm nûr-ı zamîrüm bahr ü berde destgîrimsin
Baña sensin dü-°âlemde efendim melce' vü me'vâ
- 5 Kerem ey ze'l-kerem eyle şefâ°at yâ Rasûlallah
Mu°nümsin veliyy-i ni°metümsin ey şeh-i Batîhâ
- Rızâ küstâhî-i cür'etle sultânüm huzûruñda
Ne mümkün hıdmet-i na°t-ı şerîfüñ eyleye da°vâ

¹ 7 1(b) şerîfüñ: Nüshalarda "şerîfin"

8

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

10a 1 Baña 'arz-ı cemâl itdi o dem kim Ka'be-i 'ulyâ
Göründi dîde-i câna mişâl-i Ka'be-i ma'nâ

Açıldı 'âlem-i hayret göründi şûret-i rû'yet
Cemâl-i yâr her yüzden cemâlin eyledi peydâ

Zuhûr itdi derûnum hücreinde pertev-i dîdâr
Müzâhir perdedâr oldu büilend-i şohbet-i 'Ankâ

Göründi şems-i esmâ burc-ı iksîr-i haşâyıkdan
Şifât-ı zât-ı Hak nur-ı zuhurın eyledi ibdâ'

5 Tecellî eyledi hûrşîd-i vahdet çarh-ı keşretten
Garîk-i lûcce-i deryâ-yı nûr oldu kâmu eşyâ

Rızâ sultân-ı vâkı oldu serîr-i nefy ü işbâta
Bi-hamdi'llâh göründi vech-i lâda şûret-i illâ

9

Vezin : Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

1 Ağla ey dîde ki hûşdur dem-i vuslatda baña
Ağlayan dîde-i gam-dîde bulur nûr-ı şafâ

Bu harem-hâne veliyyü'n-ni'amum hânesidür
Bundadır ni'met-i dünyâ vü na'im-i 'uqbâ

Hicr elinden nice bir şükr ü şikâyet ey dil
Geldi eyyâm-ı telâkî sañâ şad-müjde dilâ

Yüz sür ol mâh-ı celîlî's-şiyemüñ ravzasına
Tâ ki yüz göstere hûrşîd-i sipîhr-i ma'nâ

5 Eşigi taşına başum koyıcak şevkumdan
Çekilen fırkat-i çil-sâl vişâle oldu baña

Şarılup ravza-i şâh-ı rusûlüñ kisvesine
Bûs-ı dâmân-ı şefâ'atla be-kâm oldu Rızâ

Vezin : Fâ'îlâtûn / Fâ'îlâtûn / Fâ'îlâtûn / Fâ'îlûn

- 1 Kuşl-ı "mâ-zâğa'l-başar" nûr-ı kemâl olmuş saña
Aşsen-i takvîm mir'ât-ı cemâl olmuş saña

Hâle-i devr-i kamer 'aks eylemiş ruhsârîña
Hilye-i vechüñde gelmiş hatt u hâl olmuş saña

Güyyâ şeh-beyt-i şevkettür siyeh ebrûlaruñ
Hak budur her mışra^c-ı ferhunde-fâl olmuş saña

- 10b Sidre-peymâ-yı Burak-ı 'azmüñe ni'me'r-redîf
Şeh-per-i Cibrîl-i himmet yâl ü bâl olmuş saña

- 5 Gâlibâ şems-i cemâlîñ pertevin almış kamer
Nûr-ı timsâl-i latîfîñ dîr-misâl olmuş saña

Mâh-tâb-ı çârda burc-ı Rızâda bedr iken
Vechüñi görmüş hilâl-ender-hilâl olmuş saña

Vezin : Mefâ'îlûn / Fe'îlâtûn / Mefâ'îlûn / Fe'îlûn

- 1 Nihâl-i gülşeni bülbül kim itdi sevķ saña
Kerâmet-i ezeldür sadâ-yı şevķ saña

Kim aşdı gerdem-i kâfûra ğurre-i mâhı
Misâl-i hâle 'acebdür bu sîm-i tavķ saña

Bülend-bâd şehâ nerdbân-ı iqbâlîñ
Nezâra itmededür pâye pâye fevķ saña

Havâle cyledüñ incâz-ı va^cdi ferdâya
Düşer mi va^cde-i rûz-ı vişâli¹ 'avķ saña

- 5 Midâd-ı hâmeñi Hâķ reşķ-i ney-şeker kıldı
Hemîşe dâd-ı Hudâdur Rızâ bu zevķ saña

¹ 11 4(b) vişâli : vişâl ME,HE

Vezin : Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Şalli yâ Rabbi 'alâ nûri'l-verâ
Vechühü ke's-şems-i fî vakti'd-duhâ

Kad etâ bi'l-büşri ve'n-naşru'l-mübîn
Naḥmedu'llâhe 'alâ mâ-câ'enâ

Hâk-i pâk-i ravzaña¹ rû-mâl için
Devr-i dâ'im devr ider çarḥ-ı semâ

Necm-i ikbâlûfiden eyler iktibâs
Şem^c-i cem^c-i evliyâ vü aşfiyâ

- 5 Ka'be-i ehl-i vefâ mihrâb-ı dîn
Kible-i hâcât-ı erbâb-ı recâ
Yâ nebiyye'l-Hâşimiyyi'l-ebtahâ
El-meded yercû Rızâ minke'r-rızâ

Vezin : Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

- 11a 1 Nâka-i câzibe-i silsile-bend-i 'urefâ
Şöd be-maḥmil-keşi-i "ḥubb-ı vatan"² ḥatve-nümâ

Der-reh-i Ka'be-i maḥsûd-ı kadem-zed cânâ
Bürd ez-Ka'be³ merâyâ be-ḥarîm-i tâḥâ

Ba^cd-ezin reh-rev-i tevfiḳ-i zimâmeş be-keşid
Geşt-i ser-menzil-i min meşhed-i pâk-i Yahyâ

Ez-Dımışk 'azm-i reh-i Ka'be-i ma'nâ kerdem
Kible-i ḥâcet-i men şod ḥarem-i Mevlânâ

- 5 Tînet-i fîrâteş-ender zi-ḥarem-ḥâne-i⁴ gayb
Hâḳ güvâhest ki "min-küllî vücûh evlânâ"

¹ 12 3(a) ravzaña : rûyûña ME

² 13 1(b) ḥubb-ı vatan: ḥubbû'l-vatan ME

³ 13 2(b) ez-Ka'be: ez-Ka'be-i ME

⁴ 13 5(a) zi-ḥaram-ḥâne-i: ḥarem-ḥâne-i HE, ME

Mevlevî-hâne-i û âmede hâk u eflâk
Ez-zamân tâ-be-zemîn bende-i¹ u şod fukarâ

Hırka-pûşân-ı zevâyâ-yı ezel dest-be-dest
Dest-i û râ be-giriftend ilâ yevm-i cezâ

Her ki tennûre-i mihreş be-miyân mî-bended
Mî-resed zîr-i küleh kûşe-i² u tâ-be-semâ

Nâle-i nây u kudûm-ı nağamât-ı tanbûr
Zinde-dil mî-koned eshâb-ı şafâ-râ be-şafâ

- 10 Zi-füyûzât-ı ezel tâ-be-ebed muhtâcend
Bendegân-ı der-i Mevlâ be-der-i Mevlânâ

Şems ez-maṭla^c-ı hûrşîd-i celâleş tâ-bed
Her seher tâ-be-mesâ ber-ser-i erbâb-ı vefâ

Kez gubar-ı kademem çeşm-i felek rûşen şod
Sürme-i dîde-i men bûde tûrâb-ı mollâ

Çarḫ der-hızmet-i Sultân Hüsâmeddîn est
Tâz maḥdûmî-i u fahr koned arz u semâ

Şadr u zerḳûb-ı dî şîrest derîn-bîşe-i ^caşk
Zill-ı şân bes bûved ez-pençe-i Gûrgân-hevâ

- 15 An civân-merd ki ferzend-i Celâleddînest
Ya'ni Sultân Veled-i ḳuṭb-ı izâm-ı nücebâ

Devr-i Sultân Veled devr-i kamer bâşed u bes
Âmed ez-dâ'ire-eş şems-i kerâmet be-zîyâ

Heme pîrân u civânân-ı ṭarîkeş hîş-bâd
Be-füyûzât-ı ^cazîzân u be-viddân-ı şafâ

- 11b Ez-mesâ tâ-be-seher mâh-ı sipîhr-i keremeş
Mî-resed nev-be-nev ez-burc-ı kerâmet be-Rızâ

¹ 13 6(b) bende-i: bende ME

² 13 8(b) kûşe-i: Nûshalarda "kûşe"

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Şabâ geldi getürdi bûy-ı zülfiñ ey gül-i ra'câ
Siyeh mest-i cünûn itdi çemende sünbûli sevdâ
- Mey-i la'îlîñ görüp cânâ kızardı döndi renk aldı
Tururken şahın-ı gülde kâse-ber-kef lâle-i hamrâ
- Çemen bezminde eşk-âlûd-ı şebnem-rîz-i hayretdür
Efendim intizârûndur iden nergisleri şehlâ
- Vefâ itmezse nahl-i kâmetliñ âgûş-ı "uşşâka
Dimâğ eyler mi cânâ meyve-i vaşluñdan istifâ
- 5 Ayağûñ çek mürid-i dîna el virme benüm pîrüm
Çekilmez sâki-i nâdân elinden câm-ı gam-peymâ
- "Aceb ta'hîr idersiñ sâgar-ı vaşlın temennâda
Rızâ ser-bezm-i cânân ol gedâya düşmez istignâ

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Hüdâvendâ rahîmâ zül-"atâ yâ şâhibül mecdâ
Kerîmâ mürşidâ perverdgârâ merhametkârâ
- Vücûdum katresin baır eyledüñ deryâ-yı fıtratda
Anuñ her katresinden zâhir oldu niçe biñ deryâ
- Hurûf-ı "âliyâta kenz-i mahfî eyledüñ dâ'im
Şifâtum merkez-i esmâda kılduñ maşdar-ı eşyâ
- Gubâr-ı hûd-perestî mahv olup mir'ât-ı hestîden
Tecellî eyledi vech-i mazâhirde ruh-ı ma'câ
- 5 Hâkîkat ma'rîfet vechinden izhâr-ı cemâl itdi
Hüveydâ oldu her yüzde rumûz-ı "curvetül-vüşkâ"
- Nikâb-ı "külli şey'in hâlikun" ref-i hicâb itdi
Göründi vech-i bâkî şûret-i fânide "lâ-yefnâ"
- Zuhûra gelmedin icâd u i'câm aşl-ı fıtratda
Lisân olmuşdı "muhyî ve mümîr" evşâfını gûyâ

İderdi mürğ-i dil bir gül cemâlün vaşfını ezber
Bürüz itmezden evvel âb u kilden Âdem ü Havvâ

- 12a Ta'âm-ı "mâ-ḥazar" dan nuṭḡ-ı 'ârif virme ḥayvâna
Ne mümkün sa've-i kemter-ḡidâya lokma-i 'Anḡâ
- 10 Görünmez 'ayn-ı meşhûd-ı Rızâya mâ-sive'l-maḥbûb
Sivâya mümteni'dür âşıka ma'sûkını ensâ

BE

Nazım

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilû / Fâ'ilûn

- 1 Gül-ḡonce-i nihâl-i ḥarem-ḡâne-i 'Arab
Bâr-ı niyâz-ı¹ naḡl-ı kerîmâne-i 'Arab
Revnaḡ-fezâ-yı kân u yem ü gevher-i şâdef
Dürr-i yetîm-i ma'den-i dürdâne-i 'Arab

16

Vezin : Mef'ûlû / Mefâ'ilû / Mefâ'ilûn / Fâ'

- 1 Derd-i dil-i 'uşşâḡa devâsın yâ Rab
Dil-ḡastelere maḡz-ı şifâsın yâ Rab

Firkat gicesin gündüz ider nûr-ı ḡayâlûn²
Deycûr-ı ḡam-ı hicre ziyâsın yâ Rab

Vaşfuñda senûñ levḡ u ḡalem şumm ü bûkm
Zâtuñda kerem-kânî Ḥudâsın yâ Rab

Cânâ bulamaz feyz-i tesellî sensüz
Maṭlûb-ı dil-i ehl-i du'âsın yâ Rab

- 5 Her ḡande bakılsa yine sensin zâhir
Her vechile mihrâb-ı du'âsın yâ Rab

Mir'ât-ı mazâhirde 'aceb ḡâletdür
Peydâ vü nihân cive-nümâsın yâ Rab

¹ Nazm (2) Bâr-ı niyâz: Yâ Rabbenâ HE

² 16 2(a) Bu mısra'da vezin hatası var.

Vallâhi vü billâhi bi-^caşk-ı Ahmed
Ârâm-ı dil-i Şeyh Rızâsın yâ Rab

17

Vezin : Fe^cilâtûn / Fe^cilâtûn / Fe^cilâtûn / Fe^cilûn

- 1 İki vechiledür ^caşk ehli eyâ pâk-neseb
Biri pervâne-sıfatdur biri bûlbûl-meşreb

Biri feryâd-ı ciger-sûz ile mu^ctâd olmuş
Birisi sûhte-i şem^c-i cemâl-i ma^ctlab

Kimi mestâne-i yâ hû kimi ser-mest-i sebû
Her biri şûret u mâ^cnâda ider şûr u şegab

- 12b Katre-i ba^chr-i meniş zerre-i hûrşîd-reviş
Âb u tâbile ider ehl-i safâ şevk u tarab

- 5 Ehl-i vecdûñ eger-i na^cra-i yâ hûsından
Ferşden ^carşa çıkar na^cra-i “yâ Rab yâ Rab”

Zevk-i hâl ehlini vaşf eyler iken Şeyh Rızâ
Oldı Bercîs ü ^cUtaridle kalem leb-ber-leb

TE

Nazım

Vezin: Fe^cilâtûn / Fe^cilâtûn / Fe^cilâtûn / Fe^cilûn

- 1 Gülşen-i hâ^cıra geldükce hevâ-yı ceberût
Reşk ider âh-ı seher-gâhuma mürğ-ı melekût
Şavt-ı Dâvûdi-i erbâb-ı dili gûş ideli
Bûlbûli perde-birûn eyledi mizmâr-ı sükût

18

Vezin : Mef^câlû / Fâ^cilâtû / Mefâ^cilû / Fâ^cilûn

- 1 Ey fahr-i kâ'inât eyâ nûr-ı mümkünât
Cûduñ cihânı eyledi cennât-ı ^câliyât

Deryâ-yı fikretüñ ne kadar mevc-hîz ise
Zevrakçe-i hayâl bulur melce' vü necât

Sen kıble-i cemâl-i Hudâsın misâlde
Peydâ harîm-i beyt-i cemâliñde nûr-ı zât

Nûr-ı hayâlüñ itmededür Hızr-ı zinde-dil
Dil-mürdegân zulmet-i cürme virür hayât

- 5 Lât u Menâtı kıldı 'adem şîr-ı maqdemüñ
Zîr-i türâb u garkâ-i âb oldu sümânât

Her dem zebân ı kîlk-i Rızâdan cenâbuña
Olsun nişâr¹ dürr-i girân-mâye-i şalât

19

Vezin : Fe'îlâtün / Fe'îlâtün / Fe'îlâtün / Fe'îlün

- 1 Lahza lahza idelüm hazrete arz-ı hâcât
İde Hak maṭlabumuz bâ'is-i ref'-i derecât

Harem-i 'aşka girüp yâra niyâz eyleyelüm
Zevk-i dîdâr ile gelsün dil ü câna hâlât

Diyelüm derd ile "lebbeyk eyâ hâcî-i şevk"
Reşk-i gülzâr-ı tecellî ola kûh-ı 'arafât

- 13a Şeref-i şoḥbet-i cânân ile oldum me'nûs
Ḥamdü lillâh bu vâdîde kim oldu ḥaṭarât

- 5 Mevce-i ḥâdiseden zerre kadar gam çekmem
Zevrak-ı cûduña maḥsûsdur eyyâm-ı necât

Dil-i Dervîş Rızâ Hızr ile hem-meşrebdür
Âb-ı zemzemde 'ayândur eşer-i âb-ı hayât

¹ 18 6(b) nisâr : nişâ ME

SE

Nazım

Vezin: Mefâ'ilûn / Fe'ilâtûn / Mefâ'ilûn / Fe'ilûn

- 1 Efendi ders-i tasavvufda tâ-be-key mebhâş
Kitâb-hâne-i dilde nedür bu bahş -i 'abes
Kelâm-ı cerbeze-i sehl-i mümteni^c nice bir
Kadîm-i vaşf ne mümkün bi-zâtihî muhdeş

20

Vezin : Fe'ilâtûn / Fe'ilâtûn / Fe'ilâtûn / Fe'ilûn

- 1 Nev-bahâr itdi cihân bâgını ezhâr-ı hadîş
Açdı dil gönçesini bâd-ı çemenzâr-ı hadîş

Semer-i naḥl-i cinândur ki zebân-ı ḥâlî
Lezzet-ârâ-yı kemâl eyledi güftârı hadîş

Sıla-ı¹ nakl-i rivâyetle bi-isnâd-ı şaḥîḥ
İrişür meretebe-i şıḥḥate aḥbâr-ı hadîş

Nice nâdân-ı siyeh-rû-yı şeb-i inkârı
Meşrîk-ı şems-i fazîlet ider envâr-ı hadîş

5 Giderür safsata-i telḥ-i dimâ^c-ı cehli
Çâşnî-bahş olur efvâha şeker-ḥ^vâr-ı hadîş

Fıkh u tefsîr ü işâretle Rızâ eyle 'amel
'Aks ider âyîne-i ḳalbüñe dîdâr-ı hadîş

CİM

Nazım

Vezin: Fâ'ilâtûn / Fâ'ilâtûn / Fâ'ilûn

- 1 "Ḳad bedeyye's-şabru miftâḥa'l-ferec"
Şabr iden âḥir ider def^c-i ḥarec
Vird-i eşḥâb-ı şafâdur şubḥ u şâm
Rabbenâ ba^cde'l-ḥarec minke'l-erec

¹ 20 3(a) şıla-i: Nüshalarda "sıla-i"

Vezin : Mefâ'îlün / Fe'îlâtün / Mefâ'îlün / Fe'îlün

- 13b 1 Diyâr-ı dilde bañâ hem-zebân bulunmadı hîc
Lisân-ı ʿaşkı bilür tercemân bulunmadı hîc
- Semend-i şevkümi sebk eylemek ne mümkindür
Aña bu ʿarşada bir hem-ʿinân bulunmadı hîc
- Bu reh-güzâr-ı tevekkülde şeyh-i irşâda
ʿAsâ-yı pîr olacak bir civân bulunmadı hîc
- Yamân bildüğümü yahşi añladum şimdi
Özümden özge cihânda yamân bulunmadı hîc
- 5 Bu kâr-hâne-i gâbrâda h^vâce-i emele
Kumâş ʿarz idecek dükkân bulunmadı hîc
- Hümâ-yı tab^c-ı bülend-i Rızâya cây-ı karâr
Bu mürğzârda bir âşiyân bulunmadı hîc

HÂ

Nazım

Vezin: Fâ'îlâtün / Mefâ'îlün / Fe'îlün

- 1 Bârekallâh zehî kavl-i sañîh
Eylemiş şeyh-i kirâmı taşñîh
ʿÂrife ʿilm-i tasavvuf besdür
Bedel-i hırka-i delğ u tesbîh

Vezin : Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlün

- 1 Yâ delîlü'l-ḥayr sehîlnâ tarîkâ fin-necâh
Rabbenâ yâ Rabbenâ vefîk ilâ nehci's-şalâh
- Zâhir ü bâtın yeter erbâb-ı ʿaşka bâl ü per
Şavb-ı maşşûda irer bir demde mürğ-ı zi'l-cenâh
- Şem^c-i cân içre erihnâ yâ Bilâlün remzini
Rûz u şeb i'lâm ider gül-bang-ı ḥayya'la's-şalâh

Vecd ü hâl ehli biltür erbâb-ı 'aşkıñ hâlini
Şerh olunmaz kâlile hâl-i lisân-ı inşirâh

- 5 Eyle güftârûñ dilâ kaydî fesâhatdan emîn
İtmesün kaddûñ dü-tâ bâr-ı girân-ı ıstılâh

Ğam degül emmâre-i nefis-i havâdisden Rızâ
Mü'min-i âgâha besdür cevşen-i tâ'at silâh

III

Nazım

Vezin: Mef 'ûlû / Mefâ'illû / Fe'ûlûn

- 14a 1 Ahsente gül-i nihâl-i ferruh
Ferhunde-'izâr-ı âl-i ferruh
Gülzâr-ı ruhande bârekallâh
Nev-nokta-i hâl-i fâl-i ferruh

23

Vezin : Mef 'ûlû / Fâ'illâtî / Mefâ'illû / Fâ'illûn

- 1 Oldı güşâde bâb-ı şeref intisâb-ı şeyh
Olsun hemîşe melce'-i 'uşşâk-ı bâb-ı şeyh

Rûy-ı edeble yüz sürelüm âsitanına
Ğavs-ı cihân-ı kutb-ı zamândur cenâb-ı şeyh

Nâzûk dil olma eyle taħammül 'itâbına
Maħz-ı devâdur 'âşıkâ şâfi cevâb-ı şeyh

Hâk-i niyâza nâsiye-fersûd-ı hıdmet ol
Kuhl-ı şafâ-yı çeşm-i cihândur türâb-ı şeyh

- 5 Bâd-ı bahâr şebnem-i feyzinden aldı nem
Gülzâra virdi hûsn ü bahâ âb u tâb-ı şeyh

Minnet Hudâya şu'le-fürûz oldı 'âleme
Burc-ı keremden itdi zuhûr âfitâb-ı şeyh

DAL

Nazım

Vezin : Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlün

- 1 Merhabâ yâ Aḥmed-i muhtâr-ı maḥbûb-ı aḥad
El-meded ḥüsn-i kabûlüfüdür baña ni'ce'l-meded
Yâ Rasûlallâh ne deñli rû-siyâh olsa Rızâ
Yüz süren dergâhuña vallâhi görmez rûy-ı red

24

Vezin : Mef'ûlû / Fâ'îlâtü / Mefâ'îlû / Fâ'îlün

- 1 Pîr-i kirâm kutb-ı cihân şâh-ı Nakşbend
Şeyḥ-ı be-nâm gavs-ı be-nâm şâh-ı Nakşbend

Eflâk ü ḥâki mihri ile tâbnâkdur
Şem'î zemîn ü şems-ı zamân şâh-ı Nakşbend

Her lahza "hûş der-dem" idüp bâz-keşt ider
Meydân-ı dilde rûz u şebân şâh-ı Nakşbend

Şeh-râh-ı meskenette "nazar ber-kadem" yürür
Yektâ-süvâr-ı kişver-i cân şâh-ı Nakşbend
- 14b 5 "Ḥalvet der-encümen"de "sefer der-vaṭan" ider
Vâlâ-cenâb-ı kevn ü mekân şâh-ı Nakşbend

Hemvâre¹ yâd- gird-i hemîşe nigâh-dâşt
Eyler bu yolda devr-i revân şâh-ı Nakşbend

°Add i vukûf u râbıta-i yâd-dâştdur
Reftâr-ı râh-ı nûr-ı cenân² şâh-ı Nakşbend

On bir ṭarîḳ üzredür eṭvâr³-ı sâlikân
Budur ṭarîḳ-i ḥ^vâce-kelân şâh-ı Nakşbend

Oldı Rızâya sûret ü ma'ânâ da dest-gîr
Gâhî °ayân gâh-ı nihân şâh-ı Nakşbend

¹ 24 6(a) hemvâre: hemvâr ME

² 24 7(b) cinân: cihân ME

³ 24 8(a) eṭvâr: eṭver PP

ZEL

Nazım

Vezin : Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Yâ Rab be-feyz-i nâm-ı hamîtâ vü mâz mâz
Na't-i Rasûlîñ eyle baña melce' vü melâz
Buldı emân dest-i inâbetle eyleyen
Dârnân-ı şer'-i Ahmed-i muhtârı ittihâz

25

Vezin : Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Dest-bûs-ı sâkin-i meyhâne-i 'izzet lezîz
Nûr elinden sâkı-i bezmüñ mey-i vahdet lezîz

Câna¹ lezzet-bağış olur tenhâca şoğbet yârile
Lîk halvâ-yı leb-i cânânile şoğbet lezîz

Dâstân-ı Hüsrev ü Şîrîn² o la'l-i nâbdan
Telh-kâm-ı zehr-i hicrâna gelür kat kat lezîz

Nev-be-nev olmağdadur ey tâlib-i hıdmet-nişîn
Nahl-ı bûstân-ı vefâda mîve-i hıdmet lezîz

5 Dâye-âğûş-ı Beşiktaş içre buldı şehd-i 'sevķ
Mehd-i ünsiyyet gelür tıfl-ı dile gâyet lezîz

Behre-mend ol kand-i 'irfân-ı tevekkülден Rızâ
Süfre-i "nahnü kâsemnâ"dan olur kısmet lezîz

RI

Nazım

Vezin : Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Dil bağbân-ı gülşen-i 'abd-i menâfdur
Hâr-ı kederden âyînemüz sîne-şâfdur

¹ 25 2(a) Câna: Hâne-i ME

² 25 3(a) Hüsrev ü Şîrîn :Nüshalarda "Hüsrev-i Şîrîn"

- 15a Geldüm o ravzagâh-ı şefâ'at-penâha kim
Tağlar kadar olursa da cürmüm mu'âfdu

26

Vezin : Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlûn

- 1 Sünbülüñ çeşm-i Hudâ-bîni mukahhal görünür
Nergistüñ dîde-i gam-dîdesi ahvâl görünür

Bezme hürmet ider erbâb-ı şafâ zîrâ kim
Câm-ı meyde eşer-i "mâ-yetehallel" görünür

Harf-i tefsîr-i dehânında sözüüm yok yârüñ¹
Lîk âyât-ı ha' u hâli mü'evvel görünür

Ol kadar kâkûl-i dildâra şarıldı dil kim
Şeş cihetden gözüme zülf-i müselsel görünür

- 5 Bîniş-i 'afv-ı mekârimde ebed 'ayb olmaz
Çeşmümüz çeşm-i remed-bîne² mu'allel görünür

Sevğ-i meydân-ı mükâfâtta nokşân-ı Rızâ
Nazar-ı pâk-ı ehibbâya mükemmel görünür

27

Vezin : Mefâ'îlûn / Fe'îlâtûn / Mefâ'îlûn / Fe'îlûn

- 1 O zülf-i nâfe-şiken 'anberîn-şemâme midür
Cidâr-ı Ka'bede yâ hûd siyâh câme midür

Meşâm-ı câna riyâh-ı diyâr-ı³ döst gelür
Şabâ bu kâfile kâlâ-keş-i tehâme midür

Şehâ kitâb-ı cemâlûfide nokta-i hâlûñ
Sivâd-ı menkabet-ârâ-yı Şâh-nâme midür

O mâh-ı mihr-i felek bâr-gâh-ı vaşfinda
Debîr-i çarhuñ elinde hilâli hâme midür

¹ 26 3(a) yârüñ: Nüshalarda "yârin"

² 26 5(b) remed-bîn: remed-binine HE,ME

³ 27 2(a) diyâr: veyâ ME

- 5 O serv-i nâz hırâm eyledükce gülşende
Figân-ı bülbülü “kad kâmeti”l-kıyâme” midür
- Rızâyı maḥmil-i ‘izzetde şâdmân gördüm
Zimâm-ı şevki anuñ “mescidü”l-ḥarâme” midür

28

Vezin : Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün

- 1 Rumûzât-ı ma‘ânî tûṭi-i bâğ-ı beyânumdur
Füyûzât-ı nihânî ‘andelib-i gül-sitânumdur
- 15b Görelden nakş-ı mihrüñ âsmân-ı âferînişde
Ḥayâlîñ ey meh-i burc-ı vefâ ḥâṭır-nişânumdur
- Egerçi sırr-ı vahdet sem‘-i rû‘yetden münezzehdür
Gören ‘ayn-ı ‘ayânumdur¹ işiden sem‘-i cânımdur
- Ḥaṭargâh-ı fenâda gam degül düzd-i ḥavâdisden
Be-yülm-ni himmet-i pîrân ‘inâyet-sâye-bânumdur
- 5 Çerâğ-ı rûşenâdur zıkr-i fikrîñ tekye-i dilde
Efendim tâ-seḥer nûr-ı şalâtuñ mihmânımdur
- Sivâd-ı nâme-i a‘mâlîmi her şeb beyâz eyler
Lisânum sırruma kilik-i zebânımdur tercemânımdur
- Rızâ mülkinde sultânımdur ferâgat taḥtgâhımdur
Ḳanâ‘at zâd-ı râhımdur tevekkül ‘izz ü şânımdur

29

Vezin : Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün

- 1 Gül-i şad-berg-i gülzâr-ı cinândur Nakşbendîler
Hezâr-ı gül-sitân-ı lâ-mekândur Nakşbendîler
- Çidâ-cûyân-ı ‘aşka bezl iderler zâd-ı irşâd
Civân-merdân-ı kaşr-ı ‘ârifândur Nakşbendîler
- Debistân-ı edebde ḥ^vâce-i Ḥızr-ı ledünniden
Sebakḥ^vânân-ı ḥatm-i ḥ^vâcegândur Nakşbendîler

¹ 28 3(b) ‘ayânumdur: ‘ayândur ME

Hakikatde şafâ-yı kalbe nâ'îl oldılar bunlar
Nuķûş-ı ğayrden ħurz-ı emândur Nakşbendîler

- 5 Cemâl-i zât-ı bahtı gördiler a'cân-ı keşretde
Bu şûretde 'ayân-ender-'ayândur Nakşbendîler

İderler hûş der-dem "halvet-ender-encümen" dâ'im
Rızâyâ merkez-i kutb-ı zamândur Nakşbendîler

30

Vezin : Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Bûlbûl sebeb bu nâlişe "ħubbu'l-vatan" mîdur
Kâruñ hemîşe ten teni tennânî ten mîdür

Ta'tîr iden dimâgumı tevbe ħaţâsına
Ġisû mîdur yâ nâfe-i mûşg-i Ħoten mîdür

Görmez mistûî ki dîde dem-âlûd-ı eşkdîr
Her gördigün çemende o gül-pîrehen mîdür

- 16a Berg-i 'izâruñ¹ üzre şehâ dâne-i 'arâķ
Şebnem mîdür semende ya dürr-i 'Aden mîdür

- 5 Kândîl-i mâhı zîver-i beytil'l-ħarâm iden
Nûr-ı Kâren mi mîhr-i Süheyl-i Yemen mîdür

Nesrîn-i bâğ-ı 'işve mîdür şâh-ı gülde yâ
Dest-i Rızâda tâze berât-ı sülhan mîdür

31

Vezin : Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Ehl-i niyâza ħâk-i derüñ kîmyâ mîdur
Ey şâh-ı Ebṭihâ saña 'âlem gedâ mîdur

Ol şehstivâr-ı sidre-medâr-ı risâletüñ
Yüz sürmemek rikâbına ey dil revâ mîdur

Cân u cihân ol şeh-i ħüsne fedâ iken
Sır virmek ey gönül aña lâyıķ fedâ mîdur

¹ 30 4(a) izâruñ: Nûshalarda "izârın"

İksîr-i hâk-i pâkûn eyâ şem^c-i şu^clever
Kıymet-fezâ-yı cevher-i kuhl-ı cilâ mıdur

- 5 Ey mâh-ı bedr-i kubbe-i eflâk-i ıstıfâ
Nûruñ sirâc-ı mescid-i ‘arşa ziyâ mıdur

Cânâ cemende nâle vü efğân iden bu şeb
Şavt-ı Rızâ-yı bûlbûl-i rûşen-edâ mıdur

32

Vezin : Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün

- 1 Göñül dest-i talebde zâd-ı râha bir medâr ister
Vişâlün¹ Ka‘besin geşt ü güzâra iktidâr ister

Saîa ma‘lûmdur râz-ı derûnum ey kerem kâñf
Dil-i dîvâne esrâr-ı nihânı âşikâr ister

Şühûd-ı şüret-i maflûb ı maşşûd ise ey şüff
Göñül âyinesi jengâr-ı gamdan bî-gubâr ister

Bu vâdî-i muhabbetde zimâm-ı nâka-i şevküm
Hidâyet kevkebün menzil-be-menzil şu‘ledâr ister

- 5 Reh-i ‘aşkuñda cânâ teşnegân-ı Ka‘be-i vaşluñ
Serâb-ı şu‘rezârı âb-ı nâb-ı hûş-güvâr ister

O naql-ı nâz-perver mîvedârân-ı vişâlinden
Nigâh-ı intizâr-âlûd-ı eşk-i cûybâr ister

- 16b ‘İnâyet kıl Rızânuñ² ‘arz-ı hâline maḥalliyle
Hużûr-ı ‘izzete yüz sürmege bir der-kenâr ister

Dilâ mi‘mâr-ı ‘âlemden haber vir İbn-i Neccâra
Binâ-yı çâr-tâk-ı iştiyâkı üstüvâr ister

33

Vezin : Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Her ne dem ki çeşm-i eşk-âlûd şebnem-rîz olur
Nâfe-i gül-gonce-i maşşûd müşg-âmîz olur

¹ 32 1(b) vişâlün: Nüshalarda “vişâlin”

² 32 7(a) Rızânuñ: Nüshalarda “Rızânın”

Halka-i cem'iyet-i devr-i revân oldukça germ
Dûd-ı âh-ı micmer-i tevhîd-i 'anber-bîz¹ olur

İktisâb-ı mağfiret zımnında kesb-i ma'şiyet
Âkıbet sermâye-i² bâzâr-ı rüstâhîz olur

Zühd-i bârid tâ-be key zâhid yeter şavm-ı vişâl
Bezm³-i hâşş-ı 'îd-i vuslatda nice perhîz olur

- 5 Mağv u isbât eyle "lâ-mevcûde illâ hû" deyu
Sûfiyâ varlık vücûdî çîz iken nâ-çîz olur

Ğafleti terk it Rızâ tâ-key şeker-h^vâb-ı şabûh
Mağrem-i halvet-serây-ı 'aşk-ı Hâk şeb-hîz olur

Sâkin-i peygûle-i hasret-nişîn-i firâte
Nüşa-i nazmum⁴ müdâvâ-yı şifâ-engîz olur

'An karîb âmed şod-ı peyk-i şabâ-refîâr ile
Tuhfe-i nuţkum huzûr-ı yâre dest-âvîz olur

34

Vezin : Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Her dem ki eşk-i dîde-i ter katre-rîz olur
Nahl-i keremde mîve-i makşûd tîz olur

Âhum buhârı tâb-ı zenb ehl-i maşşere
Ebr-i bahâr 'arşageh-i rüstehîz olur

Şem'-i cemâle yanmağa pervâne şeb-be-şeb
Bî-kâl u kıl-i havşala-sûz-ı sitîz olur

Bâd-ı bahâr-ı gıncenüñ⁵ ağzın açar seher
Gâhî meşâm-ı câna gelür müşg-bîz olur

- 5 'İsmet-serây-ı şevkde ihvâna müjde kim
Mısr-ı sühanda Yûsuf-ı nuţkum 'azîz olur

¹ 33 2(b) 'anber-bîz: 'anber-nîz ME

² 33 3(b) sermâye-i : sermâye ME,HE

³ 33 4(b) bezm-i hâşş: nerm-i hâşş ME

⁴ 33 7(b) nazmum: nazm ME,HE

⁵ 34 4(a) gıncenüñ: Nüşhalarda "gıncenin"

- 17a Güftâr-ı zer-^cayâr-ı cevâhir nişâruñı
Dest-i le'îme virme Rızâyâ peşiz olur

35

Vezin : Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Bir neş'edür şarâb-ı muhabbet içen bilür
Ser-mest-i mâ-sivâ mey-i ^caşkî kaçan bilür

Kıymet-şinâs-ı vâkı bilür kadr-i gevheri
Dürc-i tılsım-ı genc-i nihânı açan bilür

Bilmez nişân-ı tîri kemândâr-ı rûzgâr
Ser-menzil-i merâmı hevâdan geçen bilür

Oldı melâhat ehli bu ma'nâda müttefik
Tohm-ı vefâyı arz-ı vücûda saçan bilür

- 5 Hâk-i derûn-ı mezra'a-i ^caşkdur Rızâ
Her ne gerekse ekdügi tohmın¹ biçen bilür

36

Vezin : Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

- 1 ^cÂşıkun² hâl-i dil-i zârını Allâh bilür
Giceler tâ-be seher âh işidür âh bilür

Zâhid-i huşk ne bilsün şeref-i irşâdı
Mürşidün³ mertebesin mürşid-i âgâh bilür

^cAded-i şubha-i mikdârını bilmez herkes
Leyle-i kadri meded-h^vâh-ı sehergâh bilür

Bûse-i dest-i inâbetle bekâm olmayanı
Hazret-i pîr-i tarîkat anı gümrâh bilür

- 5 Cevher-i kadrüñi gösterme dilâ nâdâna
^cÂrifün kıymetini ârif-i billâh bilür

¹ 35 5(b) tohmın : tohmı ME,HE

² 36 1(a) ^câşıkun : ^câşıkın PP,HE

³ 36 2(b) mürşidün : Nüshalarda "mürşidin"

Kemer-i hıdmete bel bağladı dervîş Rızâ
Şeyh-i vâlâ-himemi mülk-i dile şâh bilir

ZE

Nazım

Vezin : Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlûn

- 1 Oldı dîvân-ı ma'ârifde 'azîz
Delğ-i sâlûsı iden dest-âvîz
Tâ-be-key şavm-ı sivâ ey zâhid
'İd-i vuşlatda olur mı perhîz

37

Vezin : Mef'ûlû / Fâ'îlâtû / Mefâ'ilû / Fâ'îlûn

- 17b 1 Her şeb hayâl-i rü'yetile oldı h'âb-dûz
Hayyât-ı dîde sûzen-i hasretle tâ-be rûz

Delv-i ümîd dîşdi meded-câh-ı hayrete
Leb-teşne-i zülâl-i vişâlüm şikeste-kûz

Çekmem humâr-ı zulmeti bezm-i vişâlde
Âhum olursa şem'a-i cem'a fetile-sûz

H'âb-âver oldı merd-i taleb-kâr-ı vuşlata
Bir ser-güzeşt-i köhnedür efsâne-i 'acûz

5 Bâb-ı edebde mes'ele-âmûz-ı vahdetüz
Yok dersümüzde nokta-i "câze ve lâ-yecûz"

Nûr-ı siyâh âh-ı sehergâhdur Rızâ
Mişkât-ı âfitâbı iden mâh-ı dil-fürûz

SİN

Nazım

Vezin : Fâ'îlâtûn / Mefâ'îlûn / Fe'îlûn

- 1 Aldı mülk-i meşâmı bûy-ı heves
Reşk-i bâğ oldu çârsû-yı heves
Âb-ı şebnem-mizâc-ı eşkümden
Dutdı âfâkı âb-rûy-ı¹ heves

38

Vezin : Fâ'îlâtûn / Fâ'îlâtûn / Fâ'îlûn

- 1 Bulmağa dürr-i murâda dest-res
Sâhil-i efkârda kârum heves

Kevkeb-i tâli^c ider cânâ ümîd
Âftâb-ı tal'atundan bir kabes

Zahm-i çeşmüm hârdan çekme elem
Gülşen-i ma'nâda olmaz hâr u has

Çeşmesâr-ı dîde kûy-ı dil-beri
Devr ider şeb-tâ-seher hem-çûn^c ases

5 "Halvet-ender-encümen" şadrında ol
Kıl "seyâhat der-vañan" rûz u gales

Süfre-i "nahmü kasemnâ"dan Rızâ
Hissedâr ol gayrden ümmîdi² kes

ŞİN

Nazım

Vezin : Mefâ'îlûn / Mefâ'îlûn / Fe'ûlûn

- 18a 1 Bu şeb nâ-gâh çeşmüm h^vâba varmış
Düşinde mûmiyân-ı yâri şarmış
Bi-hamdillâh şararmışken dil-i zâr
Şarâb-ı la'lini görmüş kızarmış

¹ Nazım (4) âb-rûy-ı: ebrû ME

² 38 6(b) gayrden ümmîdi: gayriden ümmîd ME

Vezin : Mefâ'iltin / Fe'ilâtın / Mefâ'iltin / Fe'iltin

- 1 Lisân-ı hâme-i kudretde sebkat olmaz imiş
Zebân-ı ehl-i hünerde rekâket olmaz imiş
- Muhibb-i şâdıka maḥbûb ¹aybı gayb¹ oldu
Tarab-serây-ı muḥabbetde miḥnet olmaz imiş
- Zamân-ı miḥneti râḥat bil ey ḥuceste-ḥişâl
Hemişe tâlib-i râḥatda râḥat olmaz imiş
- Ḡubâr-ı ḥâtıra yer yok şafâ-nazar ²âşık
Müldâm-ı câm-ı şafâda küdürret olmaz imiş
- 5 Mizâc-ı şâ'ir-i hicv-âşinâ-yı bî-³âruñ²
Tabî'at-ı sühanında selâset olmaz imiş
- Ḥesâba gelmez imiş aşl u³ faşlı nâkıs olan
Ḥesâbı nâkıs olanda aşâlet olmaz imiş
- Kemâl-i zâtiledür i'tibâr-ı cinsiyyet
Edât-ı ḥaşmet ile âdemoiyyet olmaz imiş
- Civân-ı şâhid-i bâzâr-ı herzekâr-ı denî
Ḡulâm-ı ḥıdmet-i erbâb-ı himmet olmaz imiş
- Bülend-i himmete lâyıḳ bülend-himmetdür
Kaşîr-i kâmete ⁴arz-ı kıyâfet olmaz imiş
- 10 Debîr-i kilik-i ḡalat⁴ ıstılâḥ-ı nâdânuñ
Siyâkat-ı kelimâtında zînet olmaz imiş
- Ne deñlî fenn-i ma'ânide olsalar râsiḥ
İbâretinde tefâtün⁵ belâgat olmaz imiş
- Lisân-ı süfle-beyânın olur mı ⁵ahdi dürrüst
Esâsı süst-i binâda metânet olmaz imiş

¹ 39 2(a) gayb: ¹ayb ME, HE

² 39 5(a) bî-³âruñ: Nüshalarda "bî-³ârı"

³ 39 6(a) aşl u faşl: aşlı vu faşlı ME

⁴ 39 10(a) kilik-i ḡalat: kilik-i ḡalata ME

⁵ 39 11(b) tefâtün: kâfâtün PP, HE

Fetf-i kibri kullukdan gider ki mescidde
Li-ecl-i hâtır iki kerre kâmet olmaz imiş

Şadâkat ehline hüsni-i 'amel şadâkatdur
Dürûğ-ı maşlahat-âmfîzi huccet olmaz imiş

- 18b 15 Refâkat eyleme nâ-merd-i imtinâna şakın
Refîk-i râh-ı meveddetde minnet olmaz imiş

Budur kelâm-ı 'azîzân be-kavl-i şeyh Rızâ
'Azîz-i milket-i 'izzetde zillet olmaz imiş

40

Vezin : Mef'ûlû / Mefâ'ilû / Mefâ'ilû / Fe'ûlûn

- 1 Açıldı yine gonçe-i gülzâr-ı Beşiktaş
Mânend-i cinân oldu çemenzâr-ı Beşiktaş

Dil-teşne-i hicrânı olur vaşlıla şâd-âb
Sîr-âb ider 'atşânını enhâr-ı Beşiktaş

Gördüm o mehi zîr-i dıraht-ı emelümde
'Aks itdi ruh-ı âline gülnâr-ı Beşiktaş

Yahyâ-yı Beşiktaşı ziyâret idelüm gel
Oldur sebep-i zînet-i kühsâr-ı Beşiktaş

- 5 Gel Aḥmed-i Tûrânı daḥi eyle ziyâret
Haḳḳâ ki odur bâ'îş-i envâr-ı Beşiktaş

Âgûş-ı muḥabbetde yer itdi dil-i zâra
Şâd eyledi tıfl-ı dili dildâr-ı Beşiktaş

Gül-geşt idelüm yârile pîrâmen-i deştî
Zeyn itdi çemen şahını ezhâr-ı Beşiktaş

Rû-mâl idelüm ḥâk-i der-i Şeyh Rızâya
Tâ-keşf-i cemâl eyleye ruhsâr-ı Beşiktaş

SAD

Ahreb

- 1 Dilde kuruldı yine bir bezm-i hâş
Geldi bu şeb-i meclise hâşş-ı havâş
Elden ayâğ aldılar erbâb-ı ʿaşk
Buldı şeref-i pâyefe ihtişâş

41

Vezin : Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün

- 1 Zebân-ı hâlîmi gûyâ iderse hayr halâş
Bu yolda hem-reh-i müşfik yeter baña ihlâş

Hayâl-i Kible-i rûyuñla ey şeh-i Batîhâ
Mişâl-i Kible-nümâ devr ider dil-i rakḳâş

- 19a Humâr-ı hasret-i firḳat ider beni ser-mest
Gamuñla hâtıra geldükde bezm-i hâşşu'l-hâş

Mübeddel oldu bu vâfide rence¹ hüsrânum
Nukûd-ı firḳatı itdüm metâ²-ı vaşla takâş

- 5 Sezâdur olsa terâşide defter-i takşîr
İder bu nükteyi imâ şekâşık-ı mikrâş

Libâs-ı fâhire-i midḥatüñle şâd olsun
Rızâya eyle efendim ʿatâ-yı hıl³at-ı hâş

DAD

Nazım

Vezin : Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Eyle sirruñ² hazret-i cânâna ʿarz
Ya'ni sultân-ı celîlî's-şâna ʿarz
Gayden³ mahfi gerekdür râz-ı dil
Hasb-ı hâlîñ itme her nâdâna ʿarz

¹ 41 4(a) rence: renc ME

² Nazım (1) sirruñ: Nüshalarda "sırrın"

³ Nazım (3) gayden: gayriden ME

Vezin : Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 "Len-terâni" peykerinden rûy-ı âlûndür garaz
Tûr-ı dîdâr-ı tecelliden misâlûndür garaz

Hâk budur mülk-i melâhatda nazîr olmaz saña
Ahsen-i takvîmden cânâ cemâlûndür garaz

Âftâb-ı iştîyâkuñla seher-hîz olmadan
Rû'yet-i nûr-ı cemâl-i bâ-kemâlûndür garaz

Rûz-ı evvel vâslıla iftârdur niyyetleri
Rûzedârân-ı gama 'îd-i vişâlûndür garaz

- 5 Mâhtâb âyînedâr olmuş gezer dergâhda
Ay başında resm-i ebrû-yı hilâlûndür garaz

Sır be-ceyb-i intizâr olmuş Rızâ şâm u seher
Gâlibâ teşrif-i mihmân-ı hayâlûndür garaz

TI

Nazım

Vezin : Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Hâl-i hûş-fâle didüm müşgîn-nukâ
Eyledüm cânâ gâlat-ender-gâlat
Aldum âgûşa miyân-ı dil-beri
Zâhir oldu nûkte-yi hayru'l-vasat

Vezin : Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün

- 19b 1 Açıldı bâb-ı sa'âdet-me'âb-ı kûy-ı neşât
Göründi çehre-i behçet-nümâ-yı rûy-ı neşât

O dem ki nâfe-guşâ oldu turre-i dildâr
Mu'athtar itdi meşâm-ı cihânı bûy-ı neşât

Neşât u 'illete olmaz 'ilâc-ı kaydında
Olan bu külb-i hikmetde çâre-cûy-ı neşât

Humân olmaz imiş bezm-i hâşş-ı ihlâsuñ¹
Bu cîlvegâhda kalmaz tehî sebû-yı neşât

- 5 Rızâ bu tekye-i hâlet-fezâda şeyh olalı
Pür itdi ‘âlemi gülbang-ı hây u hûy-ı neşât

Metâ‘-ı şevki Rızâ “bey‘-i men yezîd”ideli
Kesâd bulmadı bâzâr-ı çâr-sû-yı neşât

ZI

Nazım

Vezin : Fe‘ilâtûn / Fe‘ilâtûn / Fe‘ilâtûn / Fe‘ilûn

- 1 Levhaşa’llâh zehî dâd-ı ‘atâ yâ hâfız
Sende bu hüsniye pâkîze-şadâ yâ hâfız
Oldı mu‘ciz-eşer-i muşhaf-ı gayb-ı mutlak
Saña bu tâze edâ feyz-i Hudâ yâ hâfız

44

Vezin : Fâ‘ilâtûn / Fâ‘ilâtûn / Fâ‘ilâtûn / Fâ‘ilûn

- 1 Şevkile eyler nidâ şubh u mesâ dil yâ hâfız
Hırz-ı cânumdur dilâ menzil-be-menzil yâ hâfız

“Nûr-ı bismi’llâhi mecrâhâ” baña hem-râhdur
Çağırur mellâh-ı dil² sâhil-be sâhil yâ hâfız

Rehber-i cûduñ refik-i hem-çarîkumdur bentüm
Bâb-ı devlet-intisâba eyle dâhil yâ hâfız

Zahm-i çeşm-i hârdan dil-goncesin mahfûz idüp
Eyle gülzâr-ı harîm-i vasla vâsıl yâ hâfız

- 5 Rişte-i havf u recâ bir ‘ukde-i ser-bestedür
Bağr u berde³ mültecâdur hall-i müşkil yâ hâfız

¹ 43 4(a) ihlâsuñ: ihlâsım ME,HE

² 44 2(b) ME nüshasında “dil”kelimesi yok.

³ 44 5(b) bağr u ber: bağr-i berr ME

Hâme-i kudret Rızânun¹ cebhe-i âmâline
Eylemiş tahtır “Allâhümme sehhil” yâ hafız

AYN

Nazım

Vezin : Mef ‘ûlû / Mefâ‘ilû / Mefâ‘ilû / Fe‘ûlûn

- 20a 1 Ey zâhid-i dürdi-keş-i âlûda muraqqa^c
Bâr oldu senûñ başuñ² bu delğ-i mülemma^c
Bî-hûde rûkû^c itme vüzû^csâz-ı namâz ol
Kaddûñ iki kat eyledi bu vaz^c-ı muşanna^c

45

Vezin : Mef ‘ûlû / Fâ‘ilâtû / Mefâ‘ilû / Fâ‘ilûn

- 1 Tab-âver oldu meclise sûz-ı güdâz-ı şem^c
Mağv u fenâya viridi bahâ imtiyâz-ı şem^c

Nûr-ı cemâl-i mâhveş-i iktibâs için
Hûşdur zebân-ı hâlile yâre niyâz-ı şem^c

Çâk eylemezdi böyle girfân-ı ‘ismetin
Âhum nesîmi olmasa dâmen-tırâz-ı şem^c

İzhâr-ı sûz-ı dil iderek bezm-i yârda
‘Uşşâk içinde perde-birûn³ oldu nâz-ı şem^c

5 Raqs-âver itdi şevkile pervâne-i dili
Sûr-ı sürûr-ı debdebe-endâz-ı sâz-ı şem^c

Âvâre itdi mûrğ-ı şeb-efrûz-ı gafleti
Kıldı remîde zağ-ı dili şâh-bâz-ı şem^c

Kaşr-ı şafâ-yı Şeyh Rızâ da mu‘âfdur
Taqsîr iderse dest-i dırâzî-i kâz⁴-ı şem^c

¹ 44 6(a) Rızânun: Nûshalarda “Rızânın”

² Nazım (2) başuñ: Nûshalarda “başına”

³ 45 4(b) Bu kelimede vezin gereği zihaf yapılmış.

⁴ 45 7(b) kâz: kâr PP

GAYN

Ahreb

- 1 Erbâb-ı vefâ meskenidür kûy-ı ferâğ
Bu ʿarşadadır hâne-i dil-cûy-ı ferâğ
Mihrâb-ı niyâz olsa sezâdur ʿâşık
Vaḥdet yeridir kûşe-i ebrû-yı ferâğ

46

Vezin : Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilün

- 1 Rû sefid eyle Hudâvendâ ki mûyüm oldu ağ
İtme sevdâ-yı siyâhile beni muhtel-dimâğ

Tekye-i dilde çerâğân itdüm ey cân-ı peder
Şemʿ-i bezm-i Hazret-i Sıddîkdan yakdum çerâğ

Gülşen-i ʿadnân¹ a teşrif eyle ey mürğ-ı seher
İdelüm hengâme-i şeb-hîz ile gül-geşt-i bâğ

20b Bülbul-i gûyâsına gelmez kelâl-i infîʿâl
Lâne-gîr olmaz bu bâğuñ şâh-ı eşcârında zâğ

5 Mürğ-ı gülzâr-ı belâğat ol kadar şeb-gîrdür
Göncenüñ deldi gulâğın nağme-i tîz-i belâğ

Nev-bahârın eylemez pejmürde-dil bâd-ı hazân
Gıpta-fermâ-yı gülîstândur Rızâ künc-i ferâğ

FE

Nazım

- 1 Şarâb-ı şabûhî ger âyed be-kef
Be-hôr-ı gam me-hôr zâhid illâ teḥaf
Der-âmed be-kûşem zi-kûh-ı günâh
Sadâ-yı ʿafa'llâhu ʿammâ selef

¹ 46 3(a) ʿadnân: ʿaddân ME

47

Vezin : Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlûn

- 1 Nefîsâ¹-pîrâ-yı meşâm oldı çemenzâr-ı tavâf
Zîb-i destâr-ı haremîdür gül-i bî-hâr-ı tavâf

Dil hırâmânî hırâmânî tolaşır gûyâ
Oldı şeh-bâl-i hü mâ hem-ser-i pür-kâr-ı tavâf

Hâleveş devr-i kamerde deverân eylerler
Halka halka ham-ı gîsû gibi zevvâr-ı tavâf

Hazret-i Ka'be-i dîdârı delîl eyleyelüm
Acabâ kandedür ol kâfile-sâlâr-ı tavâf

- 5 Nefesüñ bûlbûle beñzetdüm eyâ hâcî-i şevk
Toldı âvâze-i "lebbeyk" ile gülzâr-ı tavâf

Harem-i hâşş-ı hâkâyıkda Rızâyâ idelüm
Nâle-i şevkile tekrâr-be-tekrâr tavâf

KAF**Kıt'a****Vezin : Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlûn**

- 1 Lema'ân itdi Rızâ ma'la^c-i pîşânumda
Pertev-i şu'le-i cevvalê-i şubh-ı şâdık
Cebhe-fersây olıcak hâk-i der-i tâhâyâ²
Eyledi nûr-ı şefâ^cat yüzüm ak alnum açık

48

Vezin : Mefâ'îlûn / Mefâ'îlûn / Mefâ'îlûn / Mefâ'îlûn

- 21a 1 Göründi evc-i burc-ı kavş-ı himmetden idüp işrâk
Hilâl-ecrûlarıñ ey âftâb-ı ma'la^c-ı cûşşâk

Ziyâ-pâş eyleyen rûz-ı elesti mihr-i zâtuñdur
Mükemmeldür cemâlûñ pertevinden arşa-i mîşâk

¹ 47 1(a) nefîsâ: nefîsâ-i ME

² Nazım (3) tâhâyâ : tâhâ ME

Kitâb-ı mebde'ün dîbâce-i ism ü müsemâmâdur
Me'âdün 'illet ü ma'lûldur¹ cânâ 'ale'l-ıtlâk

Efendim rûy-mâl itdükde dergâh-ı mu'allâya
Ümîd eyler 'atâ-yı zevk-i dîdârûn dil-i müstâk

- 5 Redîf oldum şeh-i Dûldül-süvâr-ı merhametkâra
Ne mümkündür semend-i himmetüm sebğ eyleye sebbâk

Hayâl-i nev-nihâl-i kâmetüñdür bâğ-ı 'âlemde
Rızânûn² her nefes mürğ-ı zebânın eyleyen intâk

49

Vezin : Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün

- 1 Ğaraz habîbdür ancak rakîbe minnet yok
Zamân-ı gülde dilâ 'andelîbe minnet yok

Murâd-ı mürşid-i kâmil mürîd-ı şâdıkdur
Bu hânkâh-ı sivâda münîbe minnet yok

Marîz-i 'aşka devâ derd-i 'aşkdur cânâ
Bu çâr-sû-yı şifâda tabîbe minnet yok

Şadâ-yı hançere-i huşbedür niyâz olunan
'Ulûvv-i pâye-i tîğ-i hatîbe minnet yok

- 5 Aşâlet-i haseb ü sıhhat-ı nesebdür şart
Bu cilvegehde hasîb ü nesîbe minnet yok

Rızâ keşîfi ko zîkr-i latîfe meşgûl ol
Nazâr habîbedür "el-hak" zebîbe minnet yok

¹ 48 3(b) Bu kelime ME Nüshasında معلور şeklinde yazılmış.

² 48 6(b) Rızânûn: Nüshalarda "Rızânın"

KEF**Nazım****Vezin : Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün**

- 1 Ey ravzagâh-ı şevketi bâlâ-ter ez-felek
 Tâc-ı Burâk u hülle vü mi'râc-ı kân lek
 Maḥsûd-ı ibn-i âdem olursam 'aceb midür
 Ferrâş-ı bâb-ı devletiñe reşk ider melek

50

Vezin : Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 21b 1 Muṭribâ sâzuñ dil-i 'uṣṣâka demsâz eyledüñ
 Geh hicâz itdüñ maḳâmı gâh şehnâz eyledüñ
 'Andelîb-i gülşeni gördüm ider faşl-ı bahâr
 Kendüñe şaḥn-ı çemende anı hem-râz eyledüñ
 Ğamdan âzâd itdüñ ey şâh-ı serîr-i mülk-i nâz
 Bendeñi akrân u emsâl içre mümtâz eyledüñ
 Şehryâr olduñ sühân sadrında devletle dilâ
 Pâygâh-ı matlab-ı a'lâyı iḥrâz eyledüñ
- 5 Hem-zebân oldı Süleymân ile mûr-ı müstmend
 Bü'l-'acebdür pîşe-i nâ-çîzi şeh-bâz eyledüñ
 Mürginüñ nuṭṭın¹ hevâlandırma hâmûş ol Rızâ
 Perr ü bâlün yok 'abeş bâlâda pervâz eyledüñ

51

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Mişâl-i zemzem ü Kevserdür âbı Ka'betu'llâhuñ
 Mizâc-ı misk-i ezferdür kilâbı Ka'betu'llâhuñ
 Cilâ-yı dîde-i cân-ı cihândur kuḥl-ı dîdârı
 Ülü'l-ebşâra şâfidür türâbı Ka'betu'llâhuñ

¹ 50 6(a) nuṭṭın: Nüshalarda nuṭṭuñ

Ser-â-pâ baş açık yalın ayak "lebbeyk" dir "uşşâk
Bu günde böyledür rûz-ı hesâbı Ka'betu'llâhuñ

Gel ey hâcî-i şûret sa'î idüp kesb-i şâfâ eyle
Birine biñdür ihrâz-ı gevâbı Ka'betu'llâhuñ

- 5 Niyâz ehlin görüp bâb-ı sa'âdet intisâbında
Siyeh câmıyla nâz eyler cenâbı Ka'betu'llâhuñ

Kimi kutb-ı mülkerremdür kimisi İbn-i Edhemdür
Rızâyâ evliyâdur şeyh u şâbı Ka'betu'llâhuñ

52

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Gider mi dîde-i dilden hayâli Ka'betu'llâhuñ
Mücessemdür hayâlümde mişâli Ka'betu'llâhuñ

Hüveydâ pertev-i envâr-ı vahdet kûh u deştinde
Şifât-ı zât-ı vahdettür cemâli Ka'betu'llâhuñ

Halâvet-bahş olur şehr-i vücûda nûr-ı dîdârı
"Acebdür lezzet-i zevk-i vişâli Ka'betu'llâhuñ

- 22a Sañâ ey hâcî-i şevk-i ilâhî nûş-ı cân olsun
Şarâb-ı zemzem-i feyz-i zülâli Ka'betu'llâhûn

- 5 Gıdâ-yı rûhdur erbâb-ı hâle bûy-ı reyhânî
Nevâl-i sahn-ı bâkıdür gülâli Ka'betu'llâhuñ

Melâz -ı melce'-i abdâl u evtâd oldu dergâhı
Rızâyâ kutb-ı "âlemdür ricâli Ka'betu'llâhuñ

LÂM

Ahreb

- 1 Yâ Rab harem-i hâzrete mümkün mi vuşûl
Mümkün mi "aceb Ka'be-i maqşûda duhûl
Maqşûd-ı Rızâ zâhir u bâtın sensin
Besdür kuluña dâ'iye-i hüsn-i kabûl

53

Vezin : Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 "Men 'araf "dersinde lâl oldu lisân-ı ehl-i hâl
Harf ü imlâ¹dan münezzehtür maqâlât-ı ricâl

Ma'la²-i 'uşşâkda leyl ü nehâr olmaz dilâ
Âftâb-ı âsmân-ı vahdete gelmez kelâl

Olmadukça cânile bir 'aql-ı evvelden münîb
Gitmez eşnâf-ı sivânuñ² pâ-y-ı 'aqlından 'ıķâl

Feyz-i bâd-âver vücûduñdan bulup eyyâmını
Bâd-bân-ı keştî-i iķbâlîme vir perr ü bâl

- 5 Zülf-i dildâre girih-bend-i muhabbet oldu dil
'Uķdesi bir vechile itmez kabûl-i inķilâl

Sûfiyâ dergâhına eyle Rızânuñ ilticâ
Tekye-i 'âlemde oldur şeyh-i mahmûdü'l-hisâl

MİM

Nazım

Vezin : Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Bir nev-nihâl-i tâze gültüñ 'andelîbiyem
Her kim severse anı ben anuñ rakîbiyem
Gülşen-serây-ı âtıfetüñ mihmâniyam
H'ân-ı visâlün eyle kerem bir garîbiyem

54

Vezin : Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

- 22b 1 Kâdesin kâdesin ey kâfile-sâlâr-ı harem
'Acabâ kâdedür ol şâhid-i dil-dâr-ı harem

Zîb-i destâr- ı niyâz ile eyâ hâci-i şevķ
Câ-be câ gonce-nümâ oldu çemenzâr-ı harem

¹ 53 1(b) ħarf ü imlâ: ħarf-i imlâ PP

² 53 3(b) sivânuñ: Nüşhalarda "sivânın"

Bir siyeh câme güzel görmişidüm ru'yâda
Vâkı^{câ} keşf-i cemâl eyledi¹ dîdâr-ı harem

Her biri tûr-ı tecellî-i² cemâl-i Hâkdur
Pây-ı teşrif-i risâlet ile kühsâr-ı harem

- 5 Muntazırdur dil-i ^cuşşâk gibi her şubh u mesâ
Mağdem-i hâzret-i dildâre der ü dâr-ı harem

Pertev-i nûr-ı şühûd-ile Rızânu³ çeşmin
Vâdi-i eymene mânend ider envâr-ı harem

55

Vezin : Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün

- 1 Bi-hakk-ı Ka'be vü zemzem bi nûr-ı beyt-i hâfîm
Bi-feyz-i Yeşrib ü Baḥâ makâm-ı İbrahîm

Hâfîm-i hâzrete yüz sürmek ister ^cabd-i kadîm
Benüm ricâmı kabûl eyle ey kerîm ü rahîm

Siyâh câmeli bir nâzenîndür el-hak
Cemâl-i Ka'besi nûr-ı siyâha müstağrak

Vişâli nûrîdur akşâ-yı maṭlabum muṭlaḳ
Benüm ricâmı kabûl eyle ey kerîm ü rahîm

- 5 Rızâya maḥmil-i ^cizzetde emn ü râḫat vir
Zimâm-ı şevkine her laḫza istitâ'at vir

Refîk-i ehl-i selâmet idüp selâmet vir
Benüm ricâmı kabûl eyle ey kerîm ü rahîm

56

Vezin : Mef'ûlû / Fâ'ilâtû / Mefâ'ilû / Fâ'ilün

- 1 Ekramtenî bi-fazlike yâ şâḫibe'n-ni'âm
Ente'l-kerîm tîvassıfî bi'l-cûdi ve'l-kerem

¹ 54 3(b) eyledi: eyledüm ME

² 54 4(a) tecellî-i: Nûshalarda "tecellî"

³ 54 6(a) Rızânu: Nûshalarda "Rızânın"

En'amtenî bi-nañnû kâsemnâ ma'îşeteh
Te'tî bi-bâb-ı 'abdike mâ câ'e fi'l-kâsem

Yâ mün'imî se'eltüke tîbe'l-mu'tâ'imî
Min-ma'tbahî'l-imâmî ilâ-hâzreti'l-ümem

23a Yâ kâtibe'z-ziyâdeti fi levhî rızkıhî
Satru'l-murâdı şâbıku fi'l-levhî ve'l-kâlem

5 Tûbâ li-men teşekkere in'âme rabbihi
Şükrü'l-kâfîli zâ'ifü bi'z-zav'i ve'z-zulem

Li'llâhi dür nisâ'ilehû 'inde hatmihi
Yercû Rızâ rızâike bi'l-hâtimi'l-etemm

57

Vezin : Vezin : Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

1 İrham 'ibâdeke vağfir zünûbehüm
Yâ Rabbnâ bi-'afvike üstur 'uyûbehüm

Yâ 'âlime'l-guyûb ve yâ kâşife'l-kürûb
Ersil rebî'a cûdike vekşif kürûbehüm

Mellâ'tü'l-gadîr kad-rekibet seyyi'âtihim¹
Fi'l-gaybi ve's-şehâdeti tayyib kulûbehüm

Şemsü'l-cemâl ta'tle'u min-meşrıķı'l-kirâm
Yâ tâlibe'n-nihâyeti ünzur gurûbehüm

5 İne'l-mühezzibîne mülûkü'l-mücâhidîn
Yâ Rab bi-seyfi zühdike şeddid ħurûbehüm

Yercû Rızâ bi-keşreti zâdi'l-meşâyih
Fî-mezra'î'l-kerâmeti ceddîd ħübûbehüm

58

Vezin : Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

1 Ya fâ'ide'l-ĥalâ'ıkı yâ seyyide'l enâm
Minnî ileyke elfî salâtin ma'a's-selâm

¹ Bu musrada vezin hatası var.

Câ'e'l-beşîru min-beledî'l-^caşkı ^cindenâ
Kad kâmeti's-şalâtü lekad isteve'l-kıyâm

Şallet ^caleyke elsinetü'l-^halkı küllihim
Fi's-şubhî ve'n-nehârî ve fi-leyleti'z-^zalâm

Temmet hürûfî mecdike yâ sâhibel ma^kâm
Şemsü'l-kemâli zâ'e ^calâ bedrike't-temâm

- 5 Ekrim li-^zayfî cûdike fi-beytike'l-kerîm
Bi'l-ihtirâmı câ'e ilâ-beytike'l-^harâm

Qane'r-Rızâ dahîlike fi bâbîke'r-rızâ
Şallâ ^caleyke gümme ^calâ âlike'l-kirâm

59

Vezin : Mefâ'îlün / Fe'îlâtün / Mefâ'îlün / Fe'îlün

- 23b 1 Nîkâb-ı rûymâ cânâ sebeb nedür bilmem
Hicâba düşmege bâ'is ^caceb nedür bilmem

Bu reh-güzerde talebkâr-ı vaşl-ı dildârem
Tarîk-i mihr-i vefâda taleb nedür bilmem

Tarab-serây-ı muhabbetde şâd u handânem
Şafâ-yı vaktile şimdi tarab nedür bilmem

Recâ vü havfile it'âb-ı nefis-i dîn ideli
Bu çâr-sû-yı fenâda te^cab nedür bilmem

- 5 Hadîş -i mihr-i vefâ münte^hab kitâbumdur
Su'âl olunsa baña münte^hab nedür bilmem

Sivâd-ı zülfini yârufî ruhunda gördükce
Kemâl-i hayret ile rûz u şeb nedür bilmem

Ne Nakşibend-i Rızâyam ne kayd-ı bend-i ^canâ
Rızâ-yı yârile hîlm u gazab nedür bilmem

60

Vezin : Mef'ûlû / Fâ'îlâtû / Mefâ'îlû / Fâ'îlün

- 1 Bir bülbülem nihâl-i cemâl oldu ma^tlabum
Pervâneym ki şem^c-i vişâl oldu ma^tlabum

Ol bî-nişân-ı mülk-i vefâ bî-mişâl iken
Gâhî nişân gâhî mişâl oldu maṭlabum

Cânâ zülâle itmez iken meyl ü iştiḥâ
Fikr-i lebûñle âb-ı zülâl oldu maṭlabum

Ebrû-yı dilsitânını gördüm o mehveşüñ
Gerdûn-ı mekremetde hilâl oldu maṭlabum

- 5 Sûfî kıyâm-ı leyl ü şıyâm-ı nehârdan
‘İd-i vişâl-i ehl-i kemâl oldu maṭlabum

Şadr-ı sivâ-yı dilde taleb yok Hudâ bilür
Bâb-ı Rızâda şaff-ı ni‘âl oldu maṭlabum

61

Vezin : Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün

- 1 Dür-i vâlâ-cenâb-ı kârsâza keşf-i râz itdüm
Huzûr-ı ‘izzete ez-cân u dil ‘arz-ı niyâz itdüm

Şehâ şeb-tâ-seher şubḥ-ı vişâlüñ iştiyâkıñdan
Fetîl-i şem‘-i zulmet sûrveş sûz u güdâz itdüm

- 24a Görüp gül-gonce-i maksûdî gülzâr-ı hayâltümde
Çemen bülbülleriyle şeb-be-şeb çok sûz u sâz itdüm

Stivâr oldum semend-i bâd-pây-ı keşti-i şevke
Bulup eyyâmını semt-i necâta türktâz itdüm

- 5 Açıldum gonceveş ol gül-‘izâra keşf-i râz itdüm
Nevâ-yı nâz-ı ‘uşşâkile âheng-i hicâz itdüm

Beşiktaşî Rızâyem râğıb-ı hacc oldu dil tıfı
Cenâb-ı mışra taḥrîk-i rikâb-ı esb-i nâz itdüm

‘Garaż ḫalvâ degüldür şoḫbet-i dil-dârdur cânâ
Anuñçün kıssa-i pür-ḫıssa-yı¹ tûl u dırâz² itdüm

¹ 61 7(b) ḫıssa: ḫıssa ME

² 61 7(b) dırâz: dâz ME

NUN

Nazım

Vezin : Fe‘ilâtûn / Fe‘ilâtûn / Fe‘ilâtûn / Fe‘ilûn

- 1 Yine kan ağladı dil hasret-i hicrânûñdan
Ayrılık günleridür ravza-i rızvânûñdan
El-vedâ‘ ey şeh-i evreng-i cenâb-ı Yegrib
Tafırı hoşnûd ide sultânımı mihmânûñdan

62

Vezin : Mefâ‘ilûn / Fe‘ilâtûn / Mefâ‘ilûn / Fe‘ilûn

- 1 O serv-kâmete hem-ser olur mı serv-i çemen
‘Aceb o gerden-i kâfîra öykünür mi semen

Dehân-ı gonce¹ o şîrîn dehâna beñzer mi
Olur mı gonce-i gülşen sebîh-i gonce-dehen

Nevâ-yı nâyda bir hâlet-i dîger var kim
Pür itdi sem‘-i² kabûli şadâ-yı “hubb-ı vatan”

Hicâz faslını eyler makâm-ı İbrâhîm
Karen menâkıbı söyler hevâ-yı rûkn-i Yemen

5 Görünce stünbüli zülf-i nigâra peyveste
Gezer benefşe gırîbân derîde tâ-dâmen

Gültip açılmadı bâğ-ı edebde gonce bu şeb
Geltip görünmedi pâ-yı bahâr-ı nâfe-şiken

Cenâb-ı şâh-ı felek câh-ı mülk-i ma‘nâdan³
Muqarrer oldu Rızâya berât-ı şadr-ı sühan

63

Vezin : Mef‘ûlû / Fa‘ilâtû / Mefâ‘ilû / Fa‘ilûn

- 24b 1 Bülbul çemende nâle vü efgân ider misin
Bâğ-ı tarabda şavt-ı hoş-elhân ider misin

¹ 62 2(a) goce: gonce-i ME

² 62 3(b) sem‘-i: şem-i ME,PP

³ 62 7(a) Bu kelime ME nüshasında مضادون şeklinde yazılmış.

Cânâ 'izâr-ı 'ânîz-ı hûbân-ı şevkine
Gül-geşt-i bûstân-ı gülîstân ider misin

Ey meh çerâğ-ı dîdemi âmâde eyledüm
Âyâ bu şeb cemende çerâğân ider misin

Ey şem^c-i cem^c-i halvetiyân klînc-i nâzda
Pertev-nümâ-yı şâm-ı garîbân ider misin

- 5 Cânâ cemâl-i ma'labı ba^cde'l-müşâhede
Geşt ü güzâr-ı gülşen-i 'Adnân ider misin

Şûfî Rızâ yolunda murâduñ Hüdâ ise
Hemvâre bâz-geşt-i 'azîzân ider misin

64

Vezin : Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Ey şem^c-i cem^c-i bezm-i tarab rûşenâ mısın
Bî-gânegân-ı ülfete şevk-âşînâ mısın

Her dem nihâl-i bâğ-ı tarabdur neşîmentüñ
Ey 'andelfb sen de o şâha gedâ mısın

Şûfî safâda câm-ı vefâ iştihâdadur
'Âşık bu demde kâbil-i feyz-i şafâ mısın

Mânend-i çeşm-i 'âşık-ı bîdâr her seher
Ey gonce-i nihâl-i kerem dil-güşâ mısın

- 5 Kâlâ-yı şubh u şâm Rızâyâ nazardadır
Mir'ât-ı kâ'inâta dahî rû-nümâ mısın

65

Vezin : Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün

- 1 Şafâ-yı vaktümi yâ Rab kederden eyle emîn
Tarîk-i havf-ı recâda hatardan eyle emîn

Şîfât-ı cûduña ârâyış eyledüñ zâtum
Şîfât-ı cûduñı yavuz nazardan eyle emîn

Nesîm-i feyzüñi kıl baır ü berde hem-râhum
Hevâ-yı mühlîke-i baır ü berden eyle emîn

Bu yolda hâle muvâfîk refîk-i ihsân it
Karîn-i bî- haber u bî-başardan eyle emîn

25a

Ticâret-i sefertüm nakd-i kîse-i Hızır it
Kemâl-i sîdumı nakz u zarardan eyle emîn

5 Ser-i niyâzumı bâzâr-ı gamda itme girân
Şudâ^c-ı keş-me-keş-i nef^c u zarrdan¹ eyle emîn

Şıyânet it gülümi bâğbân-ı gafletden
Nihâl-i göncemi mekr-i beşerden eyle emîn

Derûn-ı ilet-i gamdan maşûn idüp yâ Rab
Vücûd-ı gâ'ile-i derd²-i serden eyle emîn

Ulüvv-i kadrile fer virdüñ İbn-i Neccâra
Binâ-yı kadrini dest-i kaderden eyle emîn

66

Vezin : Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

1 Şaf eyledükce levh-i derûn-ı vişâlden
Gitmez cemâlüñ âyeti bir dem hayâlden

Aldukca bûy-ı yârı dimâğ-ı müşâhede
Hâlî kalur mı lezzet-i zevk-i vişâlden

Her bir nazarda mes'ele-i aşkı hâl ider
Hâzır-cevâb-ı şevke ne hâsıl su'âlden

Eyle sükkân-ı kûyuñı hem-süfre-i nevâl
Cem-meşrebân-ı şevk-i şikeste-sifâlden

5 Bâr-ı girân-ı zühd ile kaddin dû-tâ idüp
Zâhid yoruldu cerbeze-i ihtimâlden

Yâ ekreme'l-kirâm ve yâ erhame'l-enâm
Rağm it Rızâya tâb-ı teb-i ihtilâlden

¹ 65 5(b) zarr: zarar HE, ME

² 65 7(b) "derd" kelimesi ME nüshasında yok.

Zıll-ı penâh-ı cûduña geldi sığındı dil
Hıfz it Rızâyı bâd-ı hümm-ı melâlden

67

Vezin : Fe'îlâtîn / Mefâ'îlîn / Fe'îlîn

- 1 Yâ İlâhî kerîm-i ekremsin
Ehl-i cürme rahîm-i erhamsın

Qadem-i zâtuña nihâyet yok
Evvel âhîr kadîm-i akdemsın

Hikmetüñ şeş cihetde şârîdür
Her cihetde hakîm ü ahkemsin

- 25b Vâf-ı şânüñ 'azîmdür yâ Râb
'Azametle 'azîm u a'zamsın

- 5 Bendedür dergehüñde Şeyh Rızâ
Hasb-ı hâlin 'alîm ü a'lemsin

68

Vezin : Mef'ûlû / Mefâ'îlû / Mefâ'îlû / Fe'ûlûn

- 1 Fer virdi ruh-ı tâc-ı ser-i vahdete her ân
Ârâyış-i gül-gonce-i el-âna kemâ-kân

Pervâne gibi sûz u güdâz eylemedükce
İzhâr-ı derûn eylemez ol şem'î şebistân

Bir 'ârif-i cân-bağş Mesîhâ-deme muhtâc
Fânûs-ı¹ hayâlümde olan şûret-i bî-cân

Hâ'il olamaz şa'şâ'a-i nûr-ı zuhûra
Mir'ât-ı mezâhirde olan perde-i imkân

- 5 Keyfiyyet-i esrâr-ı ezel eylemiş² evvel
Bî-sâgar u mey ehl-i dili vâlih ü hayrân

¹ 68 3(b) fânûs: me'nûs ME, HE

² 68 5(a) eylemiş: imiş ME

Hażm eyleyemez havşala-i teng-i ta'alluk
Zirâ ki Rızâ loğmasıdır loğma-i 'irfân

69

Vezin : Mefâ'iltün / Fe'îlâtün / Mefâ'iltün / Fe'îlün

- 1 Cemâl-i gülşene fer virdi Nakşbend-i çemen
Açıldı gonce güzellendi bâğda sûsen

Benefşezâr-ı hâkâyıkda far-ı sevdâdan
Dağıtdı zülfini sünbül şarıldı serve semen

Nevâ-yı bülbülü gûş eyledükce şâm u seher
Gelür kulağa dem-â-dem şadâ-yı "hubb-i vatan"

Göründi tâlib-i didâra pertev-i vahdet
Şükûfezâr-ı cemâl oldu 'arşa-i gülşen

- 5 Bi- feyz-i sûre-i Yasîn nûr-ı Tâhâdur
Şu'â-i Veys-i Kâren şu'le-i Süheyl-i Yemen

Zebân-ı hâme-i kudretle zât-ı mutlakdan
Muqarrer oldu Rızâya berât-ı mülk-i sühan

VAV

Nazım

- 26a 1 Kisve-i ravza-i sultân-ı risâletdür bu
Dâmenin bûs idegör vaqt-i şefâ'atdur bu
Çünkü pîrlik demi bu 'izzete na'il olduñ
Pîrlik vaqtı Rızâ mahz-ı sa'âdetdür bu

70

Vezin : Fe'îlâtün / Fe'îlâtün / Fe'îlâtün / Fe'îlün

- 1 Türbe-i ravza-i sultân-ı risâletdür bu
Merkez-i dâ'ire-i şems-i şerî'atdur bu

Çehre-fersûde-i dergâh-ı niyâz ol ey dil
Vaqt-i ferhunde-i eyyâm-ı icâbetdür bu

Geldi âvân-ı vedâ^c gecdi zamân-ı vuşlat
Ağla ey dîde ki hûn-âbe-i şasretdür bu

Yüzüñi nûr-ı şefâ^catle beyâz eyleyegör
Rû-siyâhân-ı tebehkâra 'inâyetdür bu

- 5 Nice tavşif ideyüm Fâtımatü'z-Zehrâyı
Şadef-i dürr-i harem-hâne-i 'ismetdür bu

Ol iki gevher-i pâkîze-i şehvâr-ı Necef
Her biri zâver-i ser-tâc-ı siyâdetdür bu

Dest-i şasretle Rızâ çâk-i girîbân eyle
İftirâk 'âlemi pâ-bûs-ı 'azîmetdür bu

71

Vezin : Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlün

- 1 Sûfiyâ devrâna gel Allâh hû yâ hû deyu
Şevkile meydâna gel Allâh hû yâ hû deyu

Mağrem-i erbâb-ı hâl ol gec bu kâl u kılden
Tekye-i 'îrfâna gel Allâh hû yâ hû deyu

Hem-nefes ol bülbülân-ı gülşen-i tevâhd ile
Her seher efgâna gel Allâh hû yâ hû deyu

Ehl-i tecrîd ol zen-i dünyâyâ meyl itme şakın
'Azm idüp merdâne gel Allâh hû yâ hû deyu

- 5 Bezm-i hâşşu'l-hâşdur cem'îyyet-i erbâb-ı 'aşk
Halka-i hâşşâna gel Allâh hû yâ hû deyu

Evliyâ dergâhına yüz sür Rızâ 'ar eyleme
Şalınup cevîlâna gel Allâh hû yâ hû deyu

HE

Nazım

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 26b 1 Degüldür zağm-i âğuş-ı nazar pîrâmen-i belde
Kemer bend-i 'inâyetdür miyân-ı Ka'be-i dilde

Tırâz-ı nev-ķabâ-yı mağfiretdür ey dil-i şeydâ
Sarıl estâr-ı beytu'llâha fırsat var iken elde

72

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 'Înâyet eyle 'abd-i rû-siyâha yâ Rasûla'llâh
Dem-â-dem çehre-sâdur hâk-i râha yâ Rasûla'llâh

Teşebbüs itmeyen "ķablü'l-metîn"-i şer'ca delvâsâ
Düşer elbette çâh-ı iştibâha yâ Rasûla'llâh

'Aceb mümkün midür dergâha çârûb eylesem vechüm
Yüzüm sürsem der-i devlet-penâha yâ Rasûla'llâh

'Îzâr-ı tâbdâruñ pîçîş-i zülf-i siyehkâruñ
Ziyâ vü nûrdur hürşîd ü mâha yâ Rasûla'llâh¹

- 5 Kâpuñ huddâmı bî-ķayl ü ķaşem şâh-ı dü-'âlemdür
Ne ķâcet şevket-i tâc u külâha yâ Rasûla'llâh

Semend-i tuķfe-i nazm-ı Rizâ mânend-i düldüldür
Getirdüm şâh-ı rif'at bârgâha yâ Rasûla'llâh

73

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Tebehkârân-ı 'isyanâ ser-â-pâ yâ Rasûla'llâh
Vücûduñ rahmet itdi Hâķ Te'âlâ yâ Rasûla'llâh

Înâbet-kerde-i irşâd olan şeyh-i ledünniden
'Enfû dâ'iyallâhı" ider câ yâ Rasûla'llâh

Devâ senden olur derd ehline yohsa müfîd olmaz
Marîz-i 'aşķa tedbîr-i etîbbâ yâ Rasûla'llâh

Göreliden ķâmetüñ tûbâsını vird-i zebânumdur
'Feķûbâ şümme tûbâ şümme tûbâ" yâ Rasûla'llâh

- 5 Gözüm gönlüm açıldı beyt-i ķalbüm pür-şafâ oldu
'Aceb ķuķl-ı cilâdur hâk-i Batķâ yâ Rasûla'llâh

¹ 72 4(a,b) Bu beyt ME mûshasında yok.

Rızâ ağyâra minnet eylemez râh-ı ta'ayyüşde
Olursâ h^vân-ı cûduñdan mükeffâ yâ Rasûla'llâh

74

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

27a 1 Siyeh zülfün açılmış sünbülündür yâ Rasûla'llâh
Bu sevdâya sebep heb kâkülündür yâ Rasûla'llâh

Bahâr-ı ârizuñ pîrâmeninde hatt-ı reyhânî
Benefşezâr-ı hüsnünde gülündür yâ Rasûla'llâh

'Aceb zînet virür ruhsâr-ı âlü'l-âlüñne hâlün
Karanfil şîşesinde fülfulündür yâ Rasûla'llâh

Kapuñdan ayru düşmüş çâkerüñdür bu dil-i şeydâ
Meded kıl 'abd-i âbık bir kuluñdur yâ Rasûla'llâh

5 Gelür şavt-ı Rızâdan nağme-i mizmâr-ı Dâvûdî
Cemâlün gülşeninde bülbulündür yâ Rasûla'llâh

75

Vezin : Mefâ'ilün / Fe'ilâtın / Mefâ'ilün / Fe'ilün

1 Görünce vechüñi ru'yâda yâ Rasûla'llâh
Dil oldu hüsnüñe dil-dâde yâ Rasûla'llâh

Mezâhir âyinedâr-ı sıfât-ı zâtuñdur
Göründi peyker-i eşyâda yâ Rasûla'llâh

Misâl-i hulk-ı 'azîmün hemîşe zâhirdür
Cemâl-i şûret-i ma'nâda yâ Rasûla'llâh

Serîr-i şevketün âmâdedür bi-hamdi'llâh
Medîne-i dil-i şeydâda yâ Rasûla'llâh

5 Gelür şadâ-yı kudûmuñ şimâh-ı huccâca
Harîm-i beyt-i mu'allâda yâ Rasûla'llâh

Kapuñda halkâ-be-gûşuñ olursa lâyıkdur
Rızâ-yı bende-i âzâde yâ Rasûla'llâh

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Dil-i zârûñ füzûn oldu melâl-i yâ Rasûla'llâh
Ba'âletle geçürdi mâh u sâli yâ Rasûla'llâh

Derûnum zâd-ı ihsânile mâlî eyle zîrâ kim
Tevekkûlden tehîdür dest-mâli yâ Rasûla'llâh

Bilürsün hâl-i mâfi'l-bâlini tafsîle hâcet yok
Va'lemallâhü¹ hasbî 'an-su'âli yâ Rasûla'llâh

Sanâdîd-i halef rûbâhdur şahrâ-yı Hâşimde
Bu kûhen-şîr olur tab^c-ı gazâli yâ Rasûla'llâh

- 27b 5 Kerem kıl kâlûmi² hâl eyle evsâf-ı cemîlünde
Safâ ma'lûm her hâlûñ³ makâli yâ Rasûla'llâh

Günâhından utanmaz ak şakalından hayâ itmez
Rızânuñ⁴ şubh-ı kâzîbdür misâli yâ Rasûla'llâh

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Hüviyyet tahtınuñ şâhı gönüldür yâ Rasûla'llâh
Bu iklîmüñ şehinşâhı gönüldür yâ Rasûla'llâh

Muhakkak iktibâs-ı nûr ider şems-i risâletden⁵
Velâyet burcunuñ mâhı gönüldür yâ Rasûla'llâh

Duâ-yı şubhgâh-ı ehl-i dildür matlâbum zîrâ
Meded-h^vâh-ı şehergâhî gönüldür yâ Rasûla'llâh

Ma'îyyet hücreinde mahrem-i esrâr-ı vahdetdür
Harîm-i lî-ma'allâhı gönüldür yâ Rasûla'llâh

- 5 Tılsım-ı nüsha-i kenzü'l-hakâyık vaşfı zâtındur
Fe-vallâhi ve billâhi gönüldür yâ Rasûla'llâh

¹ 76 3(b) "Va'lemallâh" kelimesinde zihaf yapılmış.

² 76 5(a) kâlûmi: kâl ME

³ 76 5(b) hâlûñ: Nüshalarda "hâlin"

⁴ 76 6(b) Rızânuñ: Nüshalarda "Rızânın"

⁵ 77 2(a) risâletden: risâletde ME, HE

Dil-i gümrâh-ı hemrâh ile erbâb-ı dile çünkim
Rızâ dergâhının râhı göndürür yâ Rasûla'llâh

78

Vezin : Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün

- 1 Bi-hâk-i pâk-i ferah-nâk yâ Rasûla'llâh
Kaşuñdur âyet-i levlâk yâ Rasûla'llâh

Kitâb-ı hilye-i evşâfıñ eyledi tahtır
Midâd-i kıl-k-i "arafnâk yâ Rasûla'llâh"

Vücûduñ eyledi¹ cân-âferîn-i şaff-ı elest
İmâm-i mescid-i eflâk yâ Rasûla'llâh

Riyâz-ı ravza-i 'ulyâfıñ itdi şun^c-ı ezel
Zemîn-i künküre-i hâk yâ Rasûla'llâh

- 5 İrişdi rif'at ile rütbe-i kemâlâta
İden kemâlâtıñ idrâk yâ Rasûla'llâh

Bu yolda nâka-i şevküñdür eyleyen her gâh
Rızâyı çâpük ü çâlâk yâ Rasûla'llâh

79

Vezin: Fâ'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün

- 28a 1 Derd-i efkâre yâ Rasûla'llâh
Eyle bir çâre yâ Rasûla'llâh

Gül-ruhuñdur garaz bu nâlişden
Bülbül-i zâre yâ Rasûla'llâh

Şerbet-i la'îlün 'ayn-i şıhâtdur
Dil-i bî-mâra yâ Rasûla'llâh

Neşve viridi zülâl-i güftâruñ
Mest u hüşyâre yâ Rasûla'llâh

- 5 Muntazırdur dü-çeşm-i hûn-bârum
Zevk-i dîdâre yâ Rasûla'llâh

¹ 78 3(a) Bu kelime ME nüshasında yok.

Hüccet itdûñ Rızânuñ¹ ikrârın
Ehl-i inkâra yâ Rasûla'llâh

80

Ve zin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Görünce kâmetiñ a'ladan a'la yâ Rasûla'llâh
Çemen sahnında kaldı serv-i bâlâ yâ Rasûla'llâh

Ğalağdur gevher-i dendânuña dîr-dânedür dirsem
Kapuñ tobrağıdur lü'lü-yı lâlâ yâ Rasûla'llâh

İden hasret-nigâh-ı şâh-râh-ı intizârıñdur
Çemende nergis-i bî-mârı şehlâ yâ Rasûla'llâh

Serüm fersûdedür hâk-i niyâz-ı âl-i evlâda
Nice mahrûm olur "hâşâ ve kellâ" yâ Rasûla'llâh

- 5 Yüzüñ güldür saçüñ sünbül disem hağdur sözüm² ammâ
Rızâdur 'andelîb-i lâ ve illâ yâ Rasûla'llâh

81

Ve zin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Mübeddel kıl vişâle iftirâkı yâ Rasûla'llâh
Naşîb eyle baña hayrî't-telâkı yâ Rasûla'llâh

"Fenâ-fi'llâh"dan seyr-i "bekâ-bi'llâh" iden her dem
Vücûduñdur "hüve'l-ğallâkı bâkı"³ yâ Rasûla'llâh

Ne bilsün derd-i 'aşkı zevk-i 'aşkı⁴ bilmeyen 'âşık
Budur erbâb-ı 'aşkıñ ittifâkı yâ Rasûla'llâh

Tavâf-ı Ka'be-i kûyuñ iden 'uşşâk-ı müştâka
Ne hoş halet virür rûkn-i 'ırâkı yâ Rasûla'llâh

- 28b 5 Dil-i şeydâ hayâl itdükçe gîsû-yı semen-bûyuñ
Füzûn oldı dem-â-dem iştiyâkı yâ Rasûla'llâh

¹ 79 6(a) Rızânuñ : Nüshalarda "Rızânım"

² 80 5(a) sözüm: disem ME

³ 81 2(b) Bu kelime HE nüshasında yok

⁴ 81 3(a) 'aşkı: 'aşk ME

Rızâ ser-ḥalka-i rindâne ʿâşıkdur zehî sevdâ
 ʿAceb ser-mest olurmuş mest-i sâkı yâ Rasûla'llâh

82

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Kerem kılduñ baña bâğ-ı bilâğı yâ Rasûla'llâh
 ʿÎnâyet eyledüñ künc-i ferâğı yâ Rasûla'llâh

Gehî keşf-i nikâb eyler gehî bend-i hicâb eyler
 Dükenmez küy-ı dildaruñ yasâğı yâ Rasûlallâh

ʿUşat-ı ümmetüñ zulmetde kalmaz bî-ser ü sâ mân
 Ki sensin cümleñüñ rüşen-çerâğı yâ Rasûlallâh

Tahıyyât-ı şalâtuñ bir semend-i bâd-ı himmetdür
 Yakın eyler hatırgâh-ı ırâğı yâ Rasûla'llâh

- 5 Delil olmazsa hâdî-i ʿinâyet hayli müşkildür
 Bu vâdîñüñ dükenmez kem-sürâğı yâ Rasûla'llâh
- Rızâ daʿvâ-yı istiḥkâk ider mülk-i tasarrufdan
 Olursa şerʿ-i ʿaşkuñ bir mesâğı yâ Rasûla'llâh

83

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Nihâl-i gonçe-i ʿabdü'l-menâfi yâ Rasûla'llâh
 Muṭarrâ kıl ilâ-yevmi't-telâkı yâ Rasûla'llâh

Zamân-ı rûz-ı firûz-ı vişâlünden ümîd oldur
 İder eyyâm-ı hicrâna telâkı yâ Rasûla'llâh

Hayâtum nûr-ı zâtum bâ'is-i fevz ü necâtumsın
 Hayâlündür baña rûḥ-ı izâfî yâ Rasûla'llâh

Ne mümkin iddiʿâmı ḥazretünde eyleyem igbât
 K'olur daʿvâ-yı aʿmâlüm münâfi yâ Rasûlallâh

- 5 Göñül sevdâ-yı ʿaşkuñla cemâlüñ kıblegâhında
 İder saʿy ü şafâ ʿârî vü ḥâfî yâ Rasûla'llâh

Risâlet mülkine vâfi vü şâfisîn bu şûretde
Cenâb-ı Hazret-i Allâh kâfi yâ Rasûla'llâh

Rızâ-yı şâdkâm it nûş-ı dârû-yı vişâlûfiden
Bi-sırr-ı nûr-ı "bismillâhi şâfi" yâ Rasûla'llâh

84

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 29a 1 Uyandur şem'î bahtum h'âb-ı gâmdan yâ Rasûla'llâh
Rehâ-yâb eyle deycûr-ı elemnden yâ Rasûla'llâh

Maşûn eyle giribân-ı dili dest-i tetâvûlden
Halâş it dâmenüm hâr-ı sitemden yâ Rasûla'llâh

Türâb-ı bâb-ı rif'at-intisâba çehre¹-fersâyam
Yüzüm fark eylemem hâk-i kademden yâ Rasûla'llâh

Meşâmum nefha-i Selmâ-yı zülfünden alur vâye
Sabâ geldükçe taraf-ı zî-selemnden yâ Rasûla'llâh

- 5 Kirâmen Kâtibîn inşâ iderken nûsha-i zâtuñ
Gelür şît u şadâ levh u kalemnden yâ Rasûla'llâh

Şühûr-ı rü'yet-i gülzâr-ı dîdârûñ hılâlinde
Hôş-âmeddür garaž ol gonce-femden yâ Rasûlallâh

Rızânuñ iltimâsı merhamet şefkat 'inâyetdür
Şeh-i 'âlf-himem fahr-i ümemnden yâ Rasûla'llâh

85

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Reh-i hayretde kalmış bî-mecâlem yâ Rasûla'llâh
Humâr-ı hicrile işkeste-hâlem yâ Rasûla'llâh

Meded kıl sıklet-i bâr-ı sivâdan yâ ıztırâbum var
Za'îfem hâne-ber-dûş-ı² melâlem yâ Rasûla'llâh

¹ 84 3(a) çehre: cerre ME,HE

² 85 2(b) ME nüshasında "ber" kelimesi yok.

Ğam-ı firkaṭle ḥikmet-ḥâne-i cûduṇda demlerdür
Devâ-cûyâ-yı dârû-yı vişâlem yâ Rasûla'llâh

Ğarîb-i bî-kesem deryûze-i bâb-ı şefâ'atde
Ṭalebkâr-ı cemâl-i bî-miṣâlem yâ Rasûla'llâh

- 5 Beni mecnûn-ı bî-ârâm iden Leylâ-yı zülfiṇdür
Anuñcün nefḥa-baḥş-ı kıl u kâlem yâ Rasûla'llâh

°Aceb mümkin olur mı rû'yet-i envâr-ı dîdârûñ
Rızâyam ḥasretüñle hem-çü nâlem yâ Rasûla'llâh

86

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Ziyâ-yı şems-i gerdûn-ı muṭabbak yâ Rasûla'llâh
Cemâl-i bî-miṣâlüñdür muḥakkak yâ Rasûla'llâh

Hüveydâ maṭla°-i ruḥsâr-ı pâk-i tâb-nâküñdür
Zuhûr-ı âftâb-ı zât-ı muṭlak yâ Rasûla'llâh

- 29b İderken Hazret-i Hâk vaşf-ı na°tûñ gayb-i zâtında
Ne mümkin vaşf-ı şânuñ mâ-hüve'l-ḥak yâ Rasûla'llâh

Hudâ zât-ı şerîfüñ şâdıku'l-va°di'l-emîn itdi
Vücûda gelmedi hiç senden esdaḳ yâ Rasûla'llâh

- 5 Risâletle kudûm-ı bi'setüñ gerçi mu'ahḥardur
Cemî°-i enbiyâdan olduñ esbak yâ Rasûla'llâh

Elin al merḥamet kıl gayra muḥtâc itme gurbetde
Rızânuñ dest-gîri sensin ancak yâ Rasûla'llâh

87

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Dehânuñ kân-ı esrâr-ı ḥakâyık yâ Rasûla'llâh
Kelâmuñ dürr-i nâz-ı baḥr-i râyık yâ Rasûla'llâh

Çemenzâr-ı ruḥuñ gül-geşt iderken farṭ-ı ḥacletden
Kızardı şermsâr oldu şakâyık yâ Rasûla'llâh

Kitâb-ı müstetâb-ı hilye-i vasfıñ iden ezber
Ma'ârifle olur her fende fâyık yâ Rasûla'llâh

Nikât-ı mu'cizât-ı nüshasın tedris iden tâlib
İder her yüzde biñ¹ hâl-i dekâyık yâ Rasûla'llâh

- 5 Bahâr-ı 'ârizûñ 'aks eylemiş mir'at-ı eşyâyâ
Mutarrâdur çemende her hadâyık yâ Rasûla'llâh

'Aceb bâğ-ı Rızâdan tuhfe-i gül-gonce-i na'tum
Olur mı hâzret-i cânâna lâyıq yâ Rasûla'llâh

88

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Ne hâletdür o gîsû-yı semen-bû yâ Rasûla'llâh
'Aceb zîl-ı Hü mâ'dur zülf-i dil-cû yâ Rasûla'llâh

Kureyşi-mekremet Cürhüm-tabî'at Hâşimî-meşreb
Nebîyy-i zü'l-haseb ahlâk-ı nîgû yâ Rasûla'llâh

Saîa mahşûsdur hulk-i mekârim hûsn-i ta'birât
Ne mümkündür beşerde bu melek-hû yâ Rasûla'llâh

Cemâlün bâğını tezyîn ider gülzârı cennetdür
O gül-ruhsâr-ı rûyî hâl-i hindû yâ Rasûla'llâh

- 5 Sanâdîd-i havâdis kaldılar mahrûm süflâda
Sözün ser-cümle hakkı'l-hakk yâ'lû yâ Rasûla'llâh

- 30a Zehî zîb-âver ü zînet-fezâdur hadd-i zâtında
Harîm-i rûyuña mihrâb ebrû yâ Rasûla'llâh

Rızânuñ maîlabı takbîl-i hâk-i tâbnâkuñdur
İder şahrâ-yı na'tuñda tekâpû yâ Rasûla'llâh

89

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Mu'attardur o gîsû-yı mu'anber yâ Rasûla'llâh
Meşâmum dem-be-dem eyler mu'attar yâ Rasûla'llâh

¹ 87 4(b) biñ: lebûñ ME,HE

Letâfet-bağş olur gülzâr-ı vechüñ bâğ-ı cennetdür
Yüzüñ cennet sözüñ mânend-i Kevser yâ Rasûla'llâh

Cenâbuñdan niyâzum zümre-i aḥbâb u ensâba
Kala bu yâdgârum tâ-be-maḥşer yâ Rasûla'llâh

Bi-nûr-ı Hâk hümmüm-i mâ-sivâdan olsun âzâde
İden bu na'î ta'vîz-i mücevher yâ Rasûla'llâh

- 5 Şifâ-yâb oldu kânûn u şifâ dârû-yı na'tuñda
Muḥakkakkadur budur kibrît-i aḥmer yâ Rasûla'llâh

Günâh-ı ma'şiyetle rûz-ı maḥşer rû-siyâh olmaz
Olan envâr-ı na'tüñden münevver yâ Rasûla'llâh

Rızâ-veş şad-hezârân ehl-i cürmi 'afva kâdîrsin
Şefâ'at şânüña oldu muḥarrer yâ Rasûla'llâh

90

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Şaḥuñ sevdâsı gitmez çeşm-i terden yâ Rasûla'llâh
Gider mi kâkûlûñ fikri nazardan yâ Rasûla'llâh

Nihâl-i ser-bülendem gonce-i şevkuñle şâd-âb it
Gönül âzürdedür hâr-ı kederden yâ Rasûla'llâh

Reh-i 'aşkuñda pîr oldum melâz u dest-gîrimsin
Beni âsûde-ḥâl eyle ḥatardan yâ Rasûla'llâh

Eger bezi ü nişâr olmazsa bâzâr-ı muḥabbetde
Ne ḥaşıl kıymet-i dürr ü güherden yâ Rasûla'llâh

- 5 Beni mecnûn-ı "lâ-ya'qıl" iden sevdâ-yı zülfüñdür
Haber aldum bu şeb bâd-ı seherden yâ Rasûla'llâh

Derûnum Tûr-ı dîdâr eylemezse pertev-i zâtuñ
Rızâ¹ bî-zâr olur nûr-ı başardan yâ Rasûla'llâh

¹ 90 6(b) ME nüshasında "Rızâ" kelimesi yok.

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 30b** 1 Olur haşıl cenâbuñdan merâmum yâ Rasûla'llâh
Huzûra 'arz olunduğda selâmum yâ Rasûla'llâh
- Hakikatda kabûl-i inkisâf u inhisâf itmez
Cemâlüñ şemsidür bedr-i tamâmum yâ Rasûla'llâh
- Sa'âdetle Ebû-Bekr u 'Ömer 'Osmân u Haydardur
Şeh-i kevkeb-nizâm-ı intizâmum yâ Rasûla'llâh
- Bi-nûr-ı Hâk cebîn-i tâb-nâkiñ kıblegâhumdur
Hayâl-i vech-i pâkiñdür¹ imâmum yâ Rasûla'llâh
- 5 Tavâf-ı Ka'be-i kûyuñ murâdumdur tavâfumda
Lebûñ fikriyledür her istilâmum yâ Rasûla'llâh
- Zebânum hâmesi şîrîn-mezâk oldukça vaşfuñda
Halâvet-bahş olur şehd-i kelâmum yâ Rasûla'llâh
- Murâdum nâhl-i kaddüñ lâle-haddüñ bir teferrücdür
Çemende bâ'is-i tûl-ı kıyâmum yâ Rasûla'llâh
- Gedâ-yı şâh-ı meşreb bir fakîrñdür Rızâ bendeñ
Libâs-ı midhatñdur ihtisâmum yâ Rasûla'llâh

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Dehânüñ fikridür 'ayn-i hayâtum yâ Rasûla'llâh
Lebñdür mâye-i fevz ü necâtum yâ Rasûla'llâh
- Şu'â'c-endâz ider şeb-tâ-seher çarh-ı mekârimde
Muhabbet şem'ini nûr-ı şalâtum yâ Rasûla'llâh
- Muhammed Aḥmed ü Mahmûd-ı evsâf-ı cemîlñdür
Budur ef'âl ü esmâ vü sıfâtum yâ Rasûla'llâh
- Siyâh olmaz sivâd-ı ma'şiyetle rûz-ı maḥşerde
Şefâ'atla müzehhebdür berâtum yâ Rasûla'llâh

¹ 91 4(b) vech-i pâk: vech-i gâh ME

- 5 Günâhum çokdur ammâ mültecâdur cûd-ı luṭfûndan
Karîn-i ‘afv olur her seyyi‘âtum yâ Rasûla’llâh

Rızâ bâbındayam envâr-ı dîdârûn temennâdur
Ki zîrâ kalmadı şabr u şebâtum yâ Rasûla’llâh

93

Vezin : Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün

- 1 Düşelden başına zülfiñ hevâsı yâ Rasûla’llâh
Dükenmez seyl-i eşküñ mâ-cerâsı yâ Rasûla’llâh

- 31a Bulunmazdı bu hikmet-hâne-i ‘âlemde derd ehli
Tabîb olsa habîbüñ mübtelâsı yâ Rasûla’llâh

Telâkî der-‘akabdur vuşlat-ı dîdâr ile yohsa
Cefâdur ‘âşîka firkat belâsı yâ Rasûla’llâh

Keder gelmez zamân-ı firkatüñ hâr-ı gubârından
Çıkar kaşr-ı vişâle mâ-verâsı yâ Rasûla’llâh¹

- 5 Şeb-i hicre bedel rûz-ı vişâl-i yârdur çünkim
Olur her bir cefânun² bir şafâsı yâ Rasûla’llâh

Getürdi hazrete nev-tuhfe-i nûr-i tahîyyâtun
Bu dergâhufi Rızâ-yı pür-şafâsı yâ Rasûla’llâh

94

Vezin : Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün

- 1 Cenâb-ı Hazret-i Hâkdur rahîmüm yâ Rasûla’llâh
Habîbu’llâhdur nûr-ı ‘azîmüm yâ Rasûla’llâh

Vücûdum mâyesin tahmîr idelden dest-i mu‘ciz-fen
Hayâlün nûrîdur nûr-ı kadîmüm yâ Rasûla’llâh

Libâs-ı na‘t-ı pâkündür ‘ulüvv-i şânuma bâ‘iş
Budur ârâyış-i tab‘-ı selîmüm yâ Rasûla’llâh

¹ 93 4 Bu beyit ME nüshasında yok

² 93 5(b) cefânun : Nüshalarda “cefânın”

Gice tâ-şubha dek envâr-ı mışbâh-ı hayâlîdür
Ferâğât-hâne-i dilde nedîmüm yâ Rasûla'llâh

- 5 Cenâbu'dur bi-nûr-ı vech-i İbrâhîm ü İsmâ'il
Kerîm ibn-i kerîm ibn-i kerîmüm yâ Rasûla'llâh

Rızâ ebrûlaruñ mihrâb idinmiş 'ârzuñ kible
Bi-Rabb-i Ka'be hattû'dur hattûmüm yâ Rasûla'llâh

95

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Yüzü'dür âyet-i şun'î İlâhî yâ Rasûla'llâh
Kaşu'dur ehl-i 'aşkuñ kiblegâhı yâ Rasûla'llâh

O gül-ruhsâr-ı dil-cû çeşm-i âhû cilvegâhında
Ne hoşdur çarh-ı hüsnüñ mihr ü mâhı yâ Rasûla'llâh

O zülf-i nâz-perver u bâğ-ı ruhsârında gûyâ kim
Açılmış ravza-i cennet giyâhı yâ Rasûla'llâh

Şer'at mahfelinden sordular bu cehl-i inkârı
Dü-çeşmü'dür bu da'vânüñ güvâhı yâ Rasûla'llâh

- 31b 5 Degüldür nergis-i bî-mâra tîmâr itmeden hâlî
Şol âhû-çeşmintüñ her bir nigâhı yâ Rasûla'llâh

Rızânüñ¹ şıklet-i bâr-ı hatâsın 'afv ider cûduñ
Olursa dağlar denlü günâhı yâ Rasûla'llâh

96

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Göñül 'azm eyledi şehr-i murâda yâ Rasûla'llâh
İrüşdür mebde'in semt-i me'âda yâ Rasûla'llâh

Açılsun perde-i gaflet görünsün şûret-i vahdet
Cemâl âyinesin kıl şâf u sade yâ Rasûla'llâh

Tahiyyât u şalât itdükçe dil mürğî seherlerde
Selâm olsun saña şubh u mesâda yâ Rasûla'llâh

¹ 95 6(a) Rızânüñ: Nüshalarda "Rızânın"

Garaz hüsn-i kabûlüdür huzûra 'arz-ı hâlünden¹
Haşâ eylerse de hüsn-i edâda yâ Rasûla'llâh

- 5 Mühîn-i dîn olan tahte'ş-şerâda pâymâl olsun
Ola 'aşık-ların fevka'l-'alâda yâ Rasûla'llâh

Rızâ da'vâ-yı 'aşk eyler eğer şâdık eger kâzib
Anı şâd eyle vaqt-i müdde'âda yâ Rasûla'llâh

97

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Gül-i şad-berg-i gülzâr-ı edebsin yâ Rasûla'llâh
Melâhat gülşeninde feyz-i Rabsin yâ Rasûla'llâh

Gül ü nesrîn u sîsen şerm ider reng-i 'izâruñdan
Nihâl-i gülşen-i bâğ-ı 'Arabsın yâ Rasûla'llâh

Nesîm-i maqdemüñ şâd eyledi a'lâm-ı İslâmı
Nizâm-ı taht-ı iklîm-i tarabsın yâ Rasûla'llâh

Şeref-hilkat nübüvvet- menzelet devlet-me'âbuñdur
Şeh-i vâlâ-haseb 'âlf-nesebsîn yâ Rasûla'llâh

- 5 Sen ol kân-ı şefâ'at melce' vü me'vâ-yı ümmetsin
Muhaqqak 'afv u gufrâna sebebsin yâ Rasûla'llâh

Keremkârâ 'acebdür cûd u lutfuñ İbn-i Neccâra
Nazîrûñ yok keremde zî'l-hasebsin yâ Rasûla'llâh

98

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 32a 1 Şarâb-ı sâgar-ı 'aşkile mestem yâ Rasûla'llâh
Humâr olmaz baña mest-i elestem yâ Rasûla'llâh

Dimâgum bâde-i la'l-i lebûñden neşvedâr oldı
Anuñçündür dem-â-dem mey-perestem yâ Rasûla'llâh

Ferâgat cur'asın içdük sivâ bezminden el çekdük
Mey-i tevhid ile sâgar-be-destüm yâ Rasûla'llâh

¹ 96 4(a) hâlünden: Nüshalarda "hâlünden"

Kerem kıldıñ baña yoklukda varlık hâletüñ hâlâ
Serîr-i nîstî şadrunda hestem yâ Rasûla'llâh

- 5 Beni hürşîdveş burc-ı şerefde tâbdâr itdün
Mişâlüm nûrdur şûretde pestem yâ Rasûla'llâh

Halîlâsâ Rızâ beyt-i derûnun eyledi tahtır
Sivâd yerinde şimdi büt¹-şikestem yâ Rasûla'llâh

99

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Cebînüñ levhine Allâhü ekber yâ Rasûla'llâh
Kalem nûr âyetin yazmış mükerrer yâ Rasûla'llâh

Mûkahhal çeşmüñüñ envâr-ı dîdârın temâşâda
Çemende muntâzırdur nergis-i ter yâ Rasûla'llâh

Çü ol enf-i nazîfi beyt-i ma'mûr-ı cemâlünde
Hudâ kılmış hatîb-i 'arşa minber yâ Rasûla'llâh

Nice demdür zülâl-i la'î-i nâbuñ iştîyâkıyla
Be-gâyet teşne-lebdür âb-ı Kevser yâ Rasûla'llâh

- 5 Gül ü lâle 'izâr-ı tâbdârıñdan kinâyetdür
Saña mânend olur mı vird-i ahmer yâ Rasûla'llâh

Rızâ bâğ-ı belâgatda 'aceb şûrîde bûlbûldür
İder her şeb kitâb-ı na'tüñ ezber yâ Rasûla'llâh

100

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Melek hem-hâne-i sakf-i felekdür yâ Rasûla'llâh
'Uşât-ı ümmetüñle müşterekdür yâ Rasûla'llâh

Budur şâfi haber tebhâle-i la'lüñ sorarlarsa
Risâlet süfresinde bir nemekdür yâ Rasûla'llâh

Zer-i hâliş olur hâk-i siyâh-ı tûde-i cismüm
Hulûş-ı kalbüm cûduñ mihekdür yâ Rasûla'llâh

¹ 98 6(b) "büt" kelimesi ME nüshasında yok.

32b Dür-i şeh-vâr-ı nazmum râh-ı 'aşkuñda nişâr olsun
Ğaraz çünküm fedâ-yı mâ-melekdür yâ Rasûla'llâh

5 'Uşât-ı ümmete ikrâm için bâb-ı şefâ'atde
Mülküm-i hizmetün hayl-i melekdür yâ Rasûla'llâh

Şinâverlülük ider baħr-i cemâlu'llâha 'âşıkdur
Rızâ deryâ-yı na'atunda semekdür yâ Rasûla'llâh

101

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

1 Nedür bu taraf-ı ruhsârunda kâkiül yâ Rasûla'llâh
Açılmış gûyiyâ bir tâze sünbül yâ Rasûla'llâh

Dil-ârâmum nihâl-i kâmetündür yohsa gülşende
Ne mümkün şiklet-i hâra taħammül yâ Rasûla'llâh

Salât u sünnetünde rûz u şeb kârum tegâfildür
İşüm tâ'atda her lahza ta'allül yâ Rasûla'llâh

Beni mümtâz-ı akrân eyledün bâb-ı şefâ'atde
'Atâ-yı cûduñı kıldum ta'akkul yâ Rasûla'llâh

5 Lisânüm mâve-i 'irfân ile raṭbû'l-lisân eyler
İderse naḥl-i irşâduñ tamâyül yâ Rasûla'llâh

Revâdur ḥall iderse müşkilât-ı Mantıku't-Ṭayrı
Rızâdur gülşen-i na'tünde bülbül yâ Rasûla'llâh

102

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

1 Şadef eyle dür-i vaşla derûnum yâ Rasûla'llâh
Ser-â-ser nûr-ı maḥz eyle birûnum yâ Rasûla'llâh

Uşandum çehre-i bî-behre-i aḡyâre bakmağdan
Pür itsün pertev-i vaḥdet 'uyûnum yâ Rasûla'llâh

Hevâ-yı zülfi-i ḥoş-büyüñla göñlüm sünbülistândur
Bu sevdâlar füzûn eyler cünûmum yâ Rasûla'llâh

Göñül vîrânesi ma'âmûre-i nûr-ı hayâlîndür
Yapılsun hâne-i cism-i zebûnum yâ Rasûla'llâh

- 5 Kureysî Hâşimî bâğında dil mânend-i bûlbûldür
Beni 'adnândur hayrî'l-kurûnum yâ Rasûla'llâh

Dil-i âvâreye nûr-ı sürûr-ı zıkr ü fikrîndür
Fezâgâh-ı Rızâda reh-nümûnum yâ Rasûla'llâh

- 33a Saîa mahşuşdur her dem ta'attuf yâ Rasûla'llâh
Umarum cûd-ı lutfûndan telaţţuf yâ Rasûla'llâh

Refîk-i hem-terîkum menzîl-i matlûba cûdundur
Reh-i hayretde müşkildür tevaţţuf yâ Rasûla'llâh

Şerî'at riştesi "hablî'l-metîn" ümdür tarîkatda
Meşeldür toğrı yol itmez tehallûf yâ Rasûla'llâh

- 10 'Atâdur evliyâ'u'llâha âgâr-ı risâletden
Velâyet tahtgâhunda taşarruf yâ Rasûla'llâh

Kabul it i'tizârum hüsn-i ta'bîrât-ı na'tuñda
İderse hâme-i nuţkum tekellûf yâ Rasûla'llâh

Rızâyâ h'ân u nân-ı nev-simât-i inbisâtıñda
Gıdâ-yı rûhdur zâdı taşarruf yâ Rasûla'llâh

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Nedür bu tâb-ı gîsû-yı müselsel yâ Rasûla'llâh
Nedür bu pîçeş-i zülfi-i mükellel yâ Rasûla'llâh

O hatt-ı nâz-perver hilye-i evşâf-ı na'tuñda
'İzâruñ şerhidür ammâ müzeyyel yâ Rasûla'llâh

Bi-feyz-i nâm-ı Hâk nâm-ı Muhammed ism-i a'zamdur
Bu bir müşkil mu'ammâdur muhayyel yâ Rasûla'llâh

Cemâlîñ tâb-bağş-ı Yûsuf-ı Mısr-ı melâhatdur
Vücûda gelmedi hiç senden ecmelel yâ Rasûla'llâh

- 5 Derûnuñ Ka'besi mecmû'a-i âyât-ı hikmetdür
Nikât-ı vâridâtıñ vahy-i menzîl yâ Rasûla'llâh

Giderdi 'illet ü ma'îlûl kaydî bâğ-ı¹ gâfletden
Olan a'râz-ı fîṭnatdan mu'allel yâ Rasûla'llâh

Kamû ḥuccâc beytu'llâha esnâ-yı şefâ'atda
Rızâya el-kerem evvel be-evvel yâ Rasûla'llâh

104

Vezin : Mefâ'iltün / Mefâ'iltün / Mefâ'iltün / Mefâ'iltün

- 1 Kerem kıl tâḳatum yok imtiḥâna yâ Rasûla'llâh
Yüzüñ göster yeter itdüñ bahâne yâ Rasûla'llâh

Degülken mahrem-i sırr-ı enâbet olmağa lâyık
Beni pîr eyledüñ pîr ü civâna yâ Rasûla'llâh

33b

Harf-i ḥürmetünde menzîlüm bâb-ı vedâ' itdüñ
Teveccüh eylerüm Rûkn-i Yemâna yâ Rasûla'llâh

Me'âl-i 'arz-ı ḥâltüm kıl u ḳâltüm ḥasb-i âmâltüm
Budur Peyğamber-i âḫir-zamâne yâ Rasûla'llâh

- 5 "Sefer-ender-vatan" seyrinde çok kesb-i şafâ itdüm
Meded kıl sūdumı virme ziyâna yâ Rasûla'llâh

Beyâz itdüñ sivâd-ı nâmemi tuğrâ-yı 'afvuñla
Nişân-ı mihr-i cûduñdur nişâne yâ Rasûla'llâh

Rızâ-veş bîm ü ümmîd-i melâḥatden emîn oldum
Yüzüm sürdüm der-i dâru'l-emâna yâ Rasûla'llâh

105

Vezin : Mefâ'iltün / Mefâ'iltün / Mefâ'iltün / Mefâ'iltün

- 1 Beni ser-bezm-i erbâb-ı kemâl it yâ Rasûla'llâh
Kelâmum zevḳ-baḫş-ı ehl-i ḥâl it yâ Rasûla'llâh

Görünsün sūret-i dîdâr-ı Hâḳ levh-i cebînümde
Ruh-ı ma'nâya mir'at-ı cemâl it yâ Rasûla'llâh

Şebistân-ı dimâgum lezzet-i vuslatla memlûdur
Dil-i hem-ḥâne-i zevḳ-i vişâl it yâ Rasûla'llâh

¹ Nüshalarda bu kelime yoktur.

Sâdef eyle derûnum dürcini lü'lü-yi evsâfa
Zebânûm kaçresin reşk-i zülâl it yâ Rasûla'llâh

- 5 Vişâl ü firqati hem-şoğbet-i eyvân-ı vağdet kıl
Cemâlüñ nûr-ı ruhsâr-ı celâl it yâ Rasûla'llâh

Himâyet-hâne-i zall-ı hümayûnuñda hemvâre
Rızâ bî-çâreñi ferhunde-hâl it yâ Rasûla'llâh

106

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Dili âyîne-i 'âlem-nümâ kıl yâ Rasûla'llâh
Gubâr-ı kayd-ı hestîden rehâ kıl yâ Rasûla'llâh

Silünsün sadr-ı sînem dest-i çârûb-ı şuhûduñla
Beni hem-hâne-i nûr-ı Hûdâ kıl yâ Rasûla'llâh

Derûnum çehresin şaf eylesün nûr-ı Ebu'l-Kâsım
Ebû-Cehl-i havâdisden cüdâ kıl yâ Rasûla'llâh

Matâf-ı Ka'be-i kalbüm medâr-ı ehl-i 'irfândur
Anı hemvâre meydân-ı vefâ kıl yâ Rasûla'llâh

- 34a 5 Tabîb-i derdmendân-ı günehkârân-ı ümmetsin
Müdvâ-yı şefâ'atla devâ kıl yâ Rasûla'llâh

Tehî-dest ümmetüñden bir garîbüñdür Rızâ bendeñ
Aña ser-mâye-i cüduñ 'atâ kıl yâ Rasûla'llâh

107

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Hayâlüñ nûr-ı mihr-i enverümdür yâ Rasûla'llâh
Cemâlüñ mâhı rûşen-ahterümdür yâ Rasûla'llâh

Yüzüm fersûde-i hâk-i der-i ehl-i kerâmetdür
Gürûh-ı evliyâ tâc ü serimdür yâ Rasûla'llâh

Ebû Bekir u 'Ömer 'Osman u Haydar cümle-i eşâb
Serîr-i sadr-ı dilde reh-berümdür yâ Rasûla'llâh

Ararken kenz-i dilde bir 'aceb kân-ı vefâ buldum
Hüseyn ile Hasen gevherlerümdür yâ Rasûla'llâh

- 5 Re'îs-i Nakşbendî Hazret-i H'âce Bâhâ'u'd-dîn
Tarîkat mesnedünde dâverümdür yâ Rasûla'llâh

'Arab-zâde Efendi Nakşbendî şeyh-i irşâdum
Tarîk-i ma'rifetde serverümdür yâ Rasûla'llâh

Senün abdâl ü evlâduñ muhibb-i âl ü evlâduñ
Rızâ bâğında vird-i ahmerümdür yâ Rasûla'llâh

108

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Emân senden dil-i zâre meded kıl yâ Rasûla'llâh
Ġam u şâdîde hemvâre meded kıl yâ Rasûla'llâh

Girîbân-ı dili âzâde-i kayd-ı sivâ eyle
Düşürme dâmen-i hâre meded kıl yâ Rasûla'llâh

Ġam-ı hicrân ile bî-çâregân-ı deşt-i hicrâna
Efendimden olur çâre meded kıl yâ Rasûla'llâh

- 5 Ümîd-i rü'yet-i dîdâr ile künc-i ferâğâtda
Nişîmensâz-ı efkâre meded kıl yâ Rasûla'llâh

Hatırgâh-ı fenâda mübtelâ-yı derd-i hicrâna
Meded kılduñ diger-bâre¹ meded kıl yâ Rasûla'llâh

Cenâb-ı Hâk vücûd-ı mahz-ı cûduñ çâresâz itmiş
Rızâ bî-çâreye çâre meded kıl yâ Rasûla'llâh

109

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 34b 1 Çü sensin hutbe-i levlâke mâlik yâ Rasûla'llâh
Saña râm oldu ser-cümle memâlik yâ Rasûla'llâh

Cenâb-ı 'aşkdur 'âşık-ı müştâkuñ temennâsı
Tarîk-i 'aşkdur akşa'l-mesâlik yâ Rasûla'llâh

¹ 108 6(b) diger-bâre: diger-bâr ME

Misâl-i Bû-Leheb mahrûm olur zevk-i risâletden
Kalur nâr-ı cahîm-i tende hâlik yâ Rasûla'llâh

Helâk-ı derd-i 'aşkuñ olmayan nâdân-ı bed-kâruñ
Fe-keyfe'l-hâlû fi-yevmi'l-mehâlik yâ Rasûla'llâh

- 5 Pür itdüñ câm-ı kalbi cezbe-i feyz-i ledünniden
Rızâyı eyledüñ meczûb-ı sâlik yâ Rasûla'llâh

110

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Der-i devlet-me'âbuñdur medârum yâ Rasûla'llâh
Kapuñda hizmetüñdür iftihârum yâ Rasûla'llâh

Şalât u sünnetüñ vaktinde kıldum nice küstâhî
Betâletle geçürdüm rûzgârum yâ Rasûla'llâh

Melâhat gülşeninde nağmesâz oldukça dil mürgî
Hevâ-yı 'aşkile kalmaz karârum yâ Rasûla'llâh

Nigâh itmem eger 'Ankâ ile hem-âşinâ olsam
Budur Kâf-ı ferâgatda şikârum yâ Rasûla'llâh

- 5 Hezârân hamd ü minnet hâme-i tuğrâ-yı 'afvüñla
Müzehhebdür berât-ı i'tizârum yâ Rasûla'llâh

Serây-ı iştiyâkuñ hizmetinde İbn-i Neccârem
Mü'esedür binâ-yı i'tibârum yâ Rasûla'llâh

111

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Yüzüñdür kıblegâh-ı kalb-i 'ârif yâ Rasûla'llâh
Sözüñdür kufl-i ebvâb-ı ma'ârif yâ Rasûla'llâh

Tehîdür hâl ü kâl-i evliyâ'ullâhdan destüm
Derûnum kıl serîr-i sırra vâkıf yâ Rasûla'llâh

Şerî'at emrine her dem muvaffak eyle a'mâlüm
Beni zâr eyledi kâr-ı muhâlif yâ Rasûla'llâh

Kerem ile dili havf u recâdan eyle vâreste
Olur hâ'in der-i 'adlûñde hâ'if yâ Rasûla'llâh

35a 5 Nihân-ı 'âlem-i tahkîka vâsıl oldu ser-cümle
Olanlar hânkâh-ı dîlde 'âkîf yâ Rasûla'llâh

Rızâ maqbûl-ı hazret oldu dergâh-ı şefâ'atde
Didi bu mışrac-ı tebşîri hâtîf yâ Rasûla'llâh

112

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

1 Sana maşşûşdur a'le'l-merâtib yâ Rasûla'llâh
Senüñdür pâygâh-ı her metâlib yâ Rasûla'llâh

Dil-i a'câ şadâ-yı 'azm-i rezmüñden olur hâ'if
Mü'eyyeddür livâ-yı âl-i¹ gâlib yâ Rasûla'llâh

Yetişmez 'aql-ı kül ref ref-süvâr-i şevk-i dîdâre
Senüñdür 'aql-ı evvel fikr-i şâkıb yâ Rasûla'llâh

Tevârîh-i kadem ârâyiş-i na'tuñla memlûdur
İder vaşf-ı şerîfüñ her menâkıb yâ Rasûla'llâh

5 Reh-i 'aşkuñda 'uşşâka talebdür matlab-ı a'lâ
Nice mahrûm olur dîdâre tâlib yâ Rasûla'llâh

Rızâ bigâne oldu âşinâ-yı bezm-i keşretten
Olaldan vaşf-ı na'tuñla muşâhib yâ Rasûla'llâh

113

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

1 Nazîr olmaz saña Hâtem 'atâda yâ Rasûla'llâh
Vücûda gelmedi mislûñ şehâda yâ Rasûla'llâh

Vatandan ayru düşdüm nûr-ı dîdâruñ hevâsıyla
İrüşdür bendeñi şavb-ı murâda yâ Rasûla'llâh

Humâr-âlûdeyüm câm-ı hevânın germ ü serdinden
Delâlet eyle ser-bezm-i reşâda yâ Rasûla'llâh

¹ 112 2(b) Mü'eyyeddür livâ-yı âl-i: Mileyyed dirler ey âl-i ME

Nevâl-i re'fetüñle rûz u şeb hâtır muṭayyebdür
Ferâmûş eylemem şubḥ-ı mesâda yâ Rasûla'llâh

- 5 Keremdür şânufia şâyâne-iḥsânufi temennâda
Rızâ âmâdedür bâb-ı recâda yâ Rasûla'llâh

114

Vezin : Mefâ'iltün / Mefâ'iltün / Mefâ'iltün / Mefâ'iltün

- 1 Saña maḥşûsdur ḥulḳ-i mühezzeb yâ Rasûla'llâh
Dil-i maḥzûnumı eyle muṭayyeb yâ Rasûla'llâh

35b Zer-efşânlık ider kilḳ-i süḥan dîvân-ı na'ṭuñdan
Hużûra 'arz-ı ḥâlûmdür müretteb yâ Rasûla'llâh

Kitâb-ı ḥilye-i na'ṭufi ḥamâ'il bend-i cânumdur
O bir ḥırz-ı emândur kim mücerreb yâ Rasûla'llâh

Olur şakf-ı felekde nefḥa-i zülfüñ hevâsıyla
Dimâğ-âsûde ervâh-ı muḳarreb yâ Rasûla'llâh

- 5 Güzel cem' eylemiş her şeb felek evrâk-ı evşâfuñ
'Aceb mecmû'a olmışdur müzehheb yâ Rasûla'llâh

Sen ol zât-ı melâḥatsın ki envâr-ı cemâlûñden
Sabâḥat kesb ider müfred mürekkeb yâ Rasûla'llâh

Rızâ ma'zûrdur güftâr-ı evşâfuñ tekellümde
Degüldür vaz'-ı eṭvârı mü'eddeb yâ Rasûla'llâh

115

Vezin : Mefâ'iltün / Mefâ'iltün / Mefâ'iltün / Mefâ'iltün

- 1 Kapıldı mürğ-ı dil dâm-ı hevâya yâ Rasûla'llâh
Giriştâr oldu ḥubb-ı mâ-sivâya yâ Rasûla'llâh

Seḫer dârü's-selâma yüz sürerken nâle-i âhum
Selâm olsun ḥużûra bî-nihâye yâ Rasûla'llâh

Nice maḥrûm ider cûduñ meded-ḫ'âhân-ı dergâhı
Keremdür 'âdetüñ her dem gedâya yâ Rasûla'llâh

Kamû ehl-i niyâzuñ kârsâzı bâb-ı lutfuñdur
Gûşâde dergehüñ ehl-i recâya yâ Rasûla'llâh

- 5 Göñül âveredür şâm u seher sahrâ-yı hayretde
Umar zıll-ı 'inâyetden himâye yâ Rasûla'llâh

Cemâl-i bâ-kemâlün 'idine hengâm-ı vuslatda
Rızâ râzî olur bir merhabâya yâ Rasûla'llâh

116

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 İden zıll-ı hümayûnuñda râhat yâ Rasûla'llâh
İder tâ-rûz-ı mahşeristirâhat yâ Rasûla'llâh

Beni nâlân iden hubbû'l-vaatandır yohsa zâtında
Ne 'âlemdür vatan içre seyâhat yâ Rasûla'llâh

Keder virmez eger hem-dem olursa hâr ile gülzâr
Vefâ bâğındadır miñnet muhabbet yâ Rasûla'llâh

- 36a Ne hâletdür şabâhu'l-hayr mısâh-ı cebînünde
Virür hürşid-i ikbâle şabâhat yâ Rasûla'llâh

- 5 Letâfetde melfhû'l-veche bir zât-ı mücessemsin
Melâhat kesb ider senden melâhat yâ Rasûla'llâh

Bu hikmet-hâne-i 'âlemde dârû-yı vişâlünden
'Inâyetdür Rızâya feyz-i şöhet yâ Rasûla'llâh

117

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Hayâlün kaldı mir'ât-ı başarda yâ Rasûla'llâh
Müşâhiddür bu şüret çeşm-i terde yâ Rasûla'llâh

Tururken kehrübâ-yı hatt u hâlün levh-i hâtırda
Kapılmam reng ü bûy-ı sürh u zerde yâ Rasûla'llâh

Şifâ virmez marîz-ı hicre ma'cûn-ı devâ olsa
Vişâlündür müdâvâ ehl-i derde yâ Rasûla'llâh

Sıfât-ı şems-i zâtuñ vasf idenler hadd-ı zâtında
Mişâlüñ gördiler devr-i kamerde yâ Rasûla'llâh

- 5 Medâr-ı nûr iken mihrüfide halvet-hâne-i kalbüm
Ara yerde ben oldum bâña perde yâ Rasûla'llâh

Dür-i 'âlem-bahâ hüsn-i kabûlünden kinâyetdür
Rızânuñ¹ gevher-i nazm-ı nazarda yâ Rasûla'llâh

118

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Cenâb-ı Cebra'îl oldı delîlüñ yâ Rasûla'llâh
Bilenler bildiler kadr-ı halîlüñ yâ Rasûla'llâh

Nevâl-i lezzet-i zevk-i vişâlüñ fikr iden cânâ
Gıdâ-yı rûhdur zıkr-i cemîlüñ yâ Rasûla'llâh

Nice Yûsuf-cemâli hicrile Ya'kûb iden sensin
Melâhâtde senüñ yokdur mişlûñ yâ Rasûla'llâh

Semâ-i ma'celet ârâyiş-i mihrüñle rûşendür
'Ademdür çarh-ı behçetde 'adîlüñ yâ Rasûla'llâh

- 5 Ne deflû 'illet ü 'isyânile dil mübtelâ olsa
Şifâ-cûy-ı şefâ'atdur 'alîlüñ yâ Rasûla'llâh

Muşammemdür Rızâ devlet-serây-ı iştîyâkuñda
Bilür kim rûy-ı red görmez halîlüñ yâ Rasûla'llâh

119

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 36b 1 Kara zülfüñ gibi yokdur kararum yâ Rasûla'llâh
Perişândur benüm her lahza kârüm yâ Rasûla'llâh

Reh-i 'aşkuñda ârâm eylemezdim bir kadem billâh
Degül elde zimâm-ı ihtiyârum yâ Rasûla'llâh

Reh-i sa'ı ü şafâda bir nefes te'hîr olmazdı
Olaydı zâd-ı râha iktidârum yâ Rasûla'llâh

¹ 117 6(b) Rızânuñ: Nûshalarda "Rızânın"

Dükendi pîc ü tâb-ı derd-i hicrânûla dermânüm
Dükenmez bü'l-ı-acebdür âh-ı zârüm yâ Rasûla'llâh

- 5 Melâz u melce'üm zıll-ı zalîl-i âsitânûdûr
Dür-i gerdûn-medârûndur medârum yâ Rasûla'llâh

Rızâ meydânını geşt ü güzâr itmek murâdumdur
Meded eylerse baht-ı kâmkârum yâ Rasûla'llâh

120

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Olan dil-teşne-i şavm-ı visâlün yâ Rasûla'llâh
Olur şâyeste-i ıd-i cemâlün yâ Rasûla'llâh

Ser-â-ser nûrdan bir sır u sîm-endâm u vahdetsin
Anuñçün sâyedâr olmaz nihâlün yâ Rasûla'llâh

Hilâl-cbrûlaruñ reşk-âver-i mâh-ı şeb-ârâdur
Kamer devrinde bedr olmuş hilâlün yâ Rasûla'llâh

Mezâhir mâyedâr-ı ıaks-i dîdâr-ı şühûduñdur
Ruh-ı eşyâda zâhirdür kemâlün yâ Rasûla'llâh

- 5 Merâyâ-yı nazarda dîde-i hak-bîn-i irşâda
Müşâhiddür mişâl-i bî-mişâlün yâ Rasûla'llâh

Rızânûñ seyl-i eşki mahv iderse levh-i âmâlin
Gider mi dîde-i dilden hayâlün yâ Rasûla'llâh

121

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Şefâ'at er be-bahşed destgâhem yâ Rasûla'llâh
Karîn-i ma'zeret bâşed günâhem yâ Rasûla'llâh

Hayâl-i mihri rü'yet ber-dilem yek-şeb ki mî-âyed
Şabâhu'l-hayr bâşed tâb-mâhem yâ Rasûla'llâh

Şeher der-bâg u çeşmüm şebnem-i tehdîd mî-bâred
Demed ser-sebz-i vahdet her giyâhem yâ Rasûla'llâh

37a Vücûdet 'illet-âriz-i şen-i her merd-i ma'lûl est
Recâ-yı mağfîret cûz tû ne-h^vâhem yâ Rasûla'llâh

5 Eger der-sâiebânet rûz-ı rüst-â-hîz-i reh-yâbem
Şevd âsûde ümmet der-penâhem yâ Rasûla'llâh

Eger der-himet-i na^ctet merâ rûy-ı Rızâ dâdî
Erşed hûrşîd-i etrâf-ı külâhem yâ Rasûla'llâh

122

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 Kaşuñdur gurre-i mâh-ı muharem yâ Rasûla'llâh
Budur ser-şafha-i sâl-i mükerrem yâ Rasûla'llâh

İşitdükce cefâ-yı teşnegân-ı Kerbelâ hâlün
Akar seylâb-ı çeşm-i seyl-i mâtem yâ Rasûla'llâh

Vücûd-ı nâzenîn-i murtezâya sû-i kâşd itdi
Şikest olsun dü-dest-i İbn-i Mülcem yâ Rasûla'llâh

Hıyânet eyledi zehr-i sitemle İbn-i Zehrâya
Yezîd-i süfle-hû mânend-i Erkam yâ Rasûla'llâh

5 Hayflar kim fedâ-yı zehr-i gam tîğ-i elem oldı
Ol iki seyyid-i şebbâna 'âlem yâ Rasûla'llâh

Söylündürdi çerâğ-ı hânedâna âl ü evlâdı
Sevinsün şarşar-ı kayrıyla her dem yâ Rasûla'llâh

Telef itdi iki gül-gonce-i gülzâr-ı zehrâyı
Telef olsun ilâ-nâr-ı cehennem yâ Rasûla'llâh

Rızâ hûn-âbe-i hasret ile her demde kân ağlar
Budur hükm-i kadem takşîr-i aqdem yâ Rasûla'llâh¹

123

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 Fe-şaddaknâke yâ hayre'l-beriyyâ yâ Rasûla'llâh
'Alâ-mâ-ci'tenâ hâkka ileynâ yâ Rasûla'llâh

¹ 122 Bu gazel HE nüshasında 146. Gazelden sonra gelmekte, ME'de ise yok.

Fesimâ bi'l-hevâ müstagniyen an-mâ-sive'l-maḥbûb
Ve mâ-ḳulnâ cevâbe'l-ğayri illâ yâ Rasûla'llâh

Zalemnâ nefsenâ künnâ zalûmen fi-kitâbi'llâh
Semi'nâ ḳavlehû innâ 'araznâ yâ Rasûla'llâh

Fe-sübḥanellezi esrâke fi-leylin ile'l-aḳsâ
Tecellâ Rabbûke'l-a'la fe-terzâ yâ Rasûla'llâh

37b 5 Yedûru'n-nûrî fi-ḥaddeyke ke'l-mişbâḥ fi'l-mişkât¹
Alâ-nûri'l-verâ minne't-teḥâyâ yâ Rasûla'llâh

Şefefnâ en-netûfe'l-ka'beti'l-'ulyâ fe-yâ şevḳâ
Ve Rabbû'l-ka'beti'l-maḳşûd âtinâ yâ Rasûla'llâh²

Metâ ḥarrebtî aḳrâme'r-Rızâ fi-vaşfike'l-mevrûd
Yusûbü'l-ḥubbe men-ney'a'ş-şenâyâ yâ Rasûla'llâh

124

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

1 Teveccüh eyledüm beytî'l-ḥarâma yâ Rasûla'llâh
Delîlüm re'fetüñdür Mısr u Şâma yâ Rasûla'llâh

Ḥaḳîkatda³ cemâlün Kıble-i erbâb-ı ḥâcetdür
Yöneldüm kıbleye uydum imâma yâ Rasûla'llâh

Bu yolda baş açık yalın ayak selmâ-yı şevḳuñla
İrişdir bendeñi bâbü's-selâma yâ Rasûla'llâh

Leb-i âdâbile taḳbîl-i ruḥsâr-ı ḥacer ḳılsam
Müyesser olsa zevḳ-i istilâma yâ Rasûla'llâh

5 Kemâl-i şevḳile beyne's-Şafâ ve'l-Merve sa'y itsem
Sa'âdetle yüzüm sürsem maḳâma yâ Rasûla'llâh

Göñül reşk-âver-i dükkân-ı 'aṭṭâr oldu zîrâ kim
Geltir bûy-i dil-âvîzüñ meşâma yâ Rasûla'llâh

Dür-i vâlâ-cenâba rûymâl itmek murâdumdur
'İnâyet mültecâdur bu ricâma yâ Rasûla'llâh

¹ 123 5(a) mişkât: müşkilât ME

² 123 6(b) Bu mısra'da vezin hatası var.

³ 124 2(a) Ḥaḳîkatda: ḥaḳîkatla ME

Huzûruñda Rızânuñ¹ maṭlabı cûd-ı şefâ'atdur
Keremdür şân-ı cûduñ hâş u 'âma yâ Rasûla'llâh

125

Vezin : Mefâ'iltün / Mefâ'iltün / Mefâ'iltün / Mefâ'iltün

- 1 İderken zülf-i ruhsârûñ² tahayyül yâ Rasûla'llâh
Açıldı taraf-ı gülde tâze sünbül yâ Rasûla'llâh

Humâr-ı hasretüñle ser-girânum merhamet senden
Olunmaz nâr-ı hicrâna tahammül yâ Rasûla'llâh

Peyâm-ı Hızır-ı râhum bahır ü berde bâd-ı cûduñdur
Refîküm eyle ihlâş u tevekkül yâ Rasûla'llâh

Dil-i şeydâyı ser-gerdân iden 'aql-ı kaşîrîmdür
Seher itdüm bu ma'nâyı ta'akkul yâ Rasûla'llâh

- 38a 5 Emîn oldı teb ü tâb-ı hâtardan evvel ü âhir³
İdenler zıll-ı ihsânûñ tezallül yâ Rasûla'llâh

Rızânuñ niyyet-i bahtı güzellerden güzel geldi
Kemâlûñ muşhafın itdüm tefe'ül yâ Rasûla'llâh

126

Vezin : Mefâ'iltün / Mefâ'iltün / Mefâ'iltün / Mefâ'iltün

- 1 Yüzüm sürsem der-i devlet-me'âba yâ Rasûla'llâh
'Aceb ruḥşat olur mı intisâba yâ Rasûla'llâh

Gönül "şey'en li-vechi'llâh" ider sâ'illerüñdendir
Müheyyâdur cevâb-ı bâ-şavâba yâ Rasûla'llâh

Gözümde perde-i gaflet bu yolda dest-gîrüm yok
Düşürme râh-ı 'aşkuñda hicâba yâ Rasûla'llâh

Hücum-ı tâbiş-i gamdan hernâ sayeñde me'mûnum
Ne deñli müstehak olsam 'itâba yâ Rasûla'llâh

¹ 124 8(a) Rızânuñ: Nüshalarda "Rızânın"

² 125 1(a) ruhsârûñ: Nüshalarda "ruhsârın"

³ 125 5(a) evvel ü âhir: evvel-i âhir ME,HE

- 5 Dü-âlemde necâtum mâye-i nakd-i hayâtımsın
 İnâyet âdetlîndür şeyh ü şâba yâ Rasûla'llâh

Rızâ kûy-ı vefâda âsitânun kelbidür hâlâ
 Begâyet muntazırdur fetḥ-i bâba yâ Rasûla'llâh

127

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Yüzüm sürsem der-i devlet-medâra yâ Rasûla'llâh
 Yüzümden nûr iderdi istinâre yâ Rasûla'llâh

Sen ol zât-ı risâletsin ki hûrşîd-i şîfâtındur
 İden fânûs-ı gerdûnı idâre yâ Rasûla'llâh

Huzûra 'arz-ı hâlüm ḥasb-i âmâlüm müzekkerdür
 Maḥalliyle ne ḥâcet der-kenâra yâ Rasûla'llâh

Söyünmez tünd-bâd-ı hicrile kandîl-i ikbâli
 İdenler şem'-i cûduñdan inâre yâ Rasûla'llâh

- 5 Zehî fâl-i mübârek eyledüm eşnâ-yı 'azmümde
 Kitâb-ı re'fetüñden istihâre yâ Rasûla'llâh

Rızâ "el-müşteşârı mü'temen" şadrında hemvâre
 İder şevkîñle dâ'im istişâre yâ Rasûla'llâh

128

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 38b 1 Ğam-ı şavm-ı vişâlîñle ḥamûşum yâ Rasûla'llâh
 Kudûm-ı 'îd-i vaşla çeşm ü gûşum yâ Rasûla'llâh

Ne mümkindür ḥumâr-âlûde-i bezm-i sivâ olmak
 Ledün meyhânesinden bâde-nûşum yâ Rasûla'llâh

Şaḥuñ Leylâsıñıñ Mecnûnuyam şabr u kararum yok
 Ğam-ı hicrîñle bî-ârâm u hûşem yâ Rasûla'llâh

Aķar seyl gibi cûyânım eser yel gibi pûyânım
 Dem-â-dem baḥr ü berde pür-ḥurûşum yâ Rasûla'llâh

- 5 Kabâdur sıret-i hâlüm 'abâdan söylerüm hâlüm
İrâdet tekyesinde hırka-pûşum yâ Rasûla'llâh

Leb-â-lebdür göñül hum-hânesi hamr-i ledünniden
Rızâyam ehl-i 'aşka mey-fürûşum yâ Rasûla'llâh

129

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 İden kıddüm dü-tâ bir serv-i kıddür yâ Rasûla'llâh
Dilüm pür-dâğ iden bir¹ lâle-haddür yâ Rasûla'llâh

Humâr-âlûdeyem câm-ı mükâfâtun² cefâsından
Bu bezmün 'ayş u nûş kesb-i yeddür yâ Rasûla'llâh

Sen ol kân-ı mürüvvetsin ki dîvân-ı hesâb içre
'Uşâta cûd-ı 'afvun lâ-yu'addur yâ Rasûla'llâh

Nice merdûd olur bâb-ı 'atâdan sâ'ilün zîrâ
Cevâb-ı bâ-şavâbun lâ-türeddür yâ Rasûla'llâh

- 5 Karîn-i tebbet-i vârdan olan bed-h^vâh-ı gümrâhuf³
Resen-pîrâ-yı "ḥablün min-meseddür" yâ Rasûla'llâh

Seher bülbül gibi gülşen-serây-ı iştiyâkuñda
Rızânun⁴ zîkr ü fikri el-mededdür yâ Rasûla'llâh

130

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Lisânüm bülbül-i bâğ-ı keremdir yâ Rasûla'llâh
Beni nâlân iden bir gonçe-femdür yâ Rasûla'llâh

Gül-i bî-hâr-ı gülzâr-ı vişâlüñdür garaž yohsa
Göñül âzürde-i hâr-ı sitemdir yâ Rasûla'llâh

Zuhûr-ı nûr-ı zâtuñdur sebab icdâm u icâda
Vücûd-ı mâ-sivâ sensüz 'ademdir yâ Rasûla'llâh

¹ 129 1(b) "bir" kelimesi ME ve HE nüshalarında yok

² 129 2(a) mükâfâtun: Nüshalarda "mükâfâtın"

³ 129 5(a) Bu mısra'da vezin hatası var.

⁴ 129 6(b) Rızânun: Rızâ ME; Rızânın PP, HE

39a

Meşâmum eyleyen üşûde emrâz-ı ta'allukdan
Nesîm-i zindegi bahş-i haremîdür yâ Rasûla'llâh

5

Nigâh itmern cihân kuşlû'l-cevâhir olsa ser-tâ-ser
Murâdum sürme-i hâk-i kademîdür yâ Rasûla'llâh

Rızâ-yı bâ-safânun dergeh-i devlet-penâhufîda
Ricâsı "el-kerem yâ ze'l-kerem" dîr yâ Rasûla'llâh

131

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

1

Göründi nûr-ı vahdet tûr-ı dilde yâ Rasûla'llâh
Ne hâletdür bu hâlet âb u gülde yâ Rasûla'llâh

Yazılsa şafha-i gerdûna farzâ¹ biñde bir vaşfuñ
Şıgar mı nûh-varak bir köhne cilde yâ Rasûla'llâh

Nigâh itmern dirâyât-ı gürûh-ı felsefiyyâta
Filâtûn-ı zamân olsa 'aqlıda yâ Rasûla'llâh

Hilâl-ebrûlaruñ ser-pençe-i hürşiddür yâhûd
Mişâl-i resm-i tuğrâdur şekilde yâ Rasûla'llâh

5

Beniyy-i Hâşimî-sîret Rasûl-i ebtağâ-ı tıynet
'Adlûñ gelmedi aşı u nesilde yâ Rasûla'llâh

Rızânuñ 'aqs ider her lahza mir'ât-ı hayâlinde
Nihâl-i kâmetüñ serv-i nahilde yâ Rasûla'llâh

132

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

1

Muhabbet gülşeninde nahl-bendüm yâ Rasûla'llâh
Mişâlüñdür nihâl-i ser-bülendüm yâ Rasûla'llâh

'Azîz olsa kemâl-i hüsnile 'âlem yine sensin
Melâhatde 'azîz ü ercümendem yâ Rasûla'llâh

Sehâ-yı Bermekî vü Hâtem-i Tay köhne destândur
Kerîmü'l-meşrebüñdür dil-pesendüm yâ Rasûla'llâh

¹ 131 2(a) "farzâ" kelimesi ME nüshasında yok.

Zimâm-ı esb-i cûduñ hem-‘inânımdur bî-ḥamdi’llâh
Alur meydân-ı akrânı semendüm yâ Rasûla’llâh

- 5 Meded eylerse bâzû-yı du‘â dest-i temennâya
İrişür saḳf-i¹ maḳşûda kemendüm yâ Rasûla’llâh

Rızâyam tûti-i bâğ-ı belâğ-ı² şehd-i güftârum
Hemîşe midḳatüñdür şehd ü ḳandüm yâ Rasûla’llâh

133

Vezin : Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün

- 39b 1 Şifâtuñdur şifât-ı zât-ı muṭlaḳ yâ Rasûla’llâh
Dü-‘âlem bir nümâyışdır muḥaḳḳaḳ yâ Rasûla’llâh

Semâ‘-ı şevḳile tâḳ-ı revâḳ-ı iştiyâḳuñda
Döner hemvâre gerdûn-ı muṭabbak³ yâ Rasûla’llâh

Ḥudâvendâ raḥîmâ merḥametkârâ meded senden
‘Uşât-ı ümmete yok senden eşfaḳ yâ Rasûla’llâh

“Seyâḥat der-vatan” seyr-i çemen gül-geşt-i şaḥrâdan
Ġaraż rû-mâl-i dergâhuñdur⁴ “el-ḥaḳ” yâ Rasûla’llâh

- 5 Telâfi-i zamân-ı firḳatüñdür kim zuḥûr itdi
Vişâlün zevḳine oldum muvaffaḳ yâ Rasûla’llâh

Şafâ-yı zevk-i ‘aşḳuñla pür oldı zâhir ü bâṭın
Rızânuñ zikr ü fikri sensin ancaḳ yâ Rasûla’llâh

134

Vezin : Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün

- 1 Cemâlün nûrıdur şem‘-i niyâzum yâ Rasûla’llâh
Budur şeb-tâ-seḫer sûz u güdâzum yâ Rasûla’llâh

Nigâḥ itmern nihâl-i gül-sitâna naḥl-i bûstâna
Nihâl-i ḳâmetüñdür naḥl-i nâzum yâ Rasûla’llâh

¹ 132 5(b) saḳf-i: şefḳat-i ME

² 132 6(a) “belâğ” kelmesi HE nüshasında yok

³ 133 2(b) muṭabbak: muṭlaḳ ME

⁴ 133 4(b) dergâhuñdur: dergâhdur ME

Refîk-i mahremüm yok gayra izhâr-ı derûn itmeme
Sâfiadur her nefesde keşf-i râzum yâ Rasûla'llâh

Hakîkat nüktesin fark eylemem fenn-i mecâziden
Hakîkat semtine şarf it mecâzüm yâ Rasûla'llâh

5 Dil-i şeydâ vuzûsâz-ı namâz-ı vâhidiyyetdür
Kaşu'dur tâk-ı mihrâba namâzum yâ Rasûla'llâh

Rızâ 'uşşâk içinde şimdi mümtâz-ı müsellemdür
Sentü'dür ic'tibâr u imtiyâzum yâ Rasûla'llâh

135

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

1 Zülâl-i midhatü'dür 'ays u nûşum yâ Rasûla'llâh
Hevâ-yı 'aşkdur cûş u hurûşum yâ Rasûla'llâh

Ben ol sultân-ı 'aşkum taht-ı iklim-i tasarrufda
Cünûd-ı iştiyâku'dur cüyûşum yâ Rasûla'llâh

Çam-ı hicrânile sevdâya düşdüm ihtiyârum yok
Der-i lutfu'nda kaldı 'aql u hûşum yâ Rasûla'llâh

40a İştüdüm hilye-i evşâfını görmüş kadar oldum
Vişâle muntazırdur çeşm ü gûşum yâ Rasûla'llâh

5 Dişâr-ı ma'rifetle yâdgâr-ı dehr olur âhir
Yazan dîvâr-ı 'irfâna nûkûşum yâ Rasûla'llâh

Rızâya vahy-ı hakdur âyet-i evşâfu'nı teblîğ
Dürûd-ı zîkr ü fikrû'dür sürûşum yâ Rasûla'llâh

136

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

1 Nedârem tevbe ez-derd-i derûnî yâ Rasûla'llâh
Günâhem nev-be-nev dâred füzûnî yâ Rasûla'llâh

Be-'aşk-ı hullet-i peygamberî end Mekke mî gûyem
Be-gûş-ı men resed "yâ nârukûnî" yâ Rasûla'llâh

Derîn râh-ı mübârek her kucâ menzil ki mî kerdem
Be-kerdem der-penâh-ı reh-nümûnî yâ Rasûla'llâh

Be-hakk-ı restegârân-ı hevâ âzedegî h'âhem
Zi-dest-i nefis-i bed tâ-key zebûnî yâ Rasûla'llâh

- 5 Egerçi 'âkıllî bihter buved şad-bâzâr-ı mecnûn
Be-ter şöd 'aql-ı nâdân ez-cünûnî yâ Rasûla'llâh

Rızâ ez-tâb-ı gîsûyet karârî ger nemî h'âhed
Perîşânî dil-i bih ez-sükûnî yâ Rasûla'llâh

137

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Koyup mahdûmını hâdim kaçâr mı yâ Rasûla'llâh
Efendi 'abd-i muhlisden geçer mi yâ Rasûla'llâh

Bir iki gün gam-ı hicrânile mahmûr olan 'âşık
Şarâb-ı vaşl-ı cânânı iç'er mi yâ Rasûla'llâh

Kalender-meşrebân-ı bezm-i hayret farî-ı 'işretten
Mizâc-ı mest ü hüsyârı seç'er mi yâ Rasûla'llâh

Derûnum mürğzârî dâne-i eşkümle gülşendür
Ekenler tohm-i ihlâsı biç'er mi yâ Rasûla'llâh

- 5 Eger tezyîn iderse mürğ-i 'aqlî şeh-per-i dâniş
Dıraht-ı evc-i ikbâle uçar mı yâ Rasûla'llâh

"Müşârun bil-benân" oldı Rızâ bâb-ı mekârimde
Tılısm-ı genc-i ihsânı açar mı yâ Rasûla'llâh

138

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 40b 1 İden zâd-ı kana'atdan temettü' yâ Rasûla'llâh
İder mülk-i tevekkülde teverru' yâ Rasûla'llâh

Gönül 'aşk-âşiyân-ı gül-sitânı na't-ı pâkîfide
İder bülbül gibi her dem tazarru' yâ Rasûla'llâh

Görenler bezm-i hâşş-ı 'ârif-i bi'llâhdan hâlet
İder bî-sağar u şaḥbâ tecerru' yâ Rasûla'llâh

Sirâc-ı ihtilâf-ı ümmeti revnâk-nümâ oldu
Uşûl-ı şer' a fer virdi teferru' yâ Rasûla'llâh

- 5 Gelür gûş-ı dile ehl-i beyân-ı sâde-'unvânûñ
Ma'ânî-i bedî'ünden taşannu' yâ Rasûla'llâh

Rızânuñ¹ 'arz-ı hâlin hâme-i 'avfuñla imzâ kıl
Budur dest-i şefâ'atdan tevaḳḳu' yâ Rasûla'llâh

139

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Dû-'âlem nûr-ı ḥüsniñle müzeyyen yâ Rasûla'llâh
İki 'âlemde yokdur senden aḥsen yâ Rasûla'llâh

Nihâl-i kâmetüñden mürğ-ı dil devr olmasun yoḥsa
Aña külhân olur gül-geşt-i gülşen yâ Rasûla'llâh

Rehâ-yâb eylemezse dest-i 'afvuñ ceyb-i nâmûsı
Ḳalur çâk-ı girîbân tâ-be-dâmen yâ Rasûla'llâh

Harîm-i hizmet-i rıkkıyyetün zımnında hür oldu
Bulup ni'me'l-meṭâlib ümm-i eymen yâ Rasûla'llâh

- 5 'Adîlün gelmedi mülk-i semâḥatda saḥâvetde
Vücûd-ı maḥz-ı cûduñdan mu'anven yâ Rasûla'llâh

Zuhûr it maṭla'-ı ḳalb-i Rızâdan âftâbâsâ
Derûnun eyle² dîdâruñla rûşen yâ Rasûla'llâh

140

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Nedür ol sünbül-i bâğ-ı muḳaddes yâ Rasûla'llâh
Nedür ol nergis-i gülzâr-ı aḳdes yâ Rasûla'llâh

¹ 138 6(a) Rızânuñ: Nûshalarda "Rızânın"

² 139 6(b) eyle: ide ME

Döşenmiş mevkib-i teşrîfine âmâdedür her şeb
Müzerkeş nev-ķumâş-ı çarķ-ı atlas yâ Rasûla'llâh

Musahhar eylemiş ser-pençe-i tedbîrine takdır
Müessser nüsha bir fevk-ı muhammes yâ Rasûla'llâh

41a

Zehî ebrû-yı mehveş enf-i dil-keş mescid-i 'arşa
Mişâl-i tâķ-ı Kisrîdür muķarnes yâ Rasûla'llâh

5

Muharrer levh-i pîşânî-i mihrâb-ı cemâlünde
Mükerrer hûsn-i hat vâv-ı muķavves yâ Rasûla'llâh

Hemîşe dest-i mi'mâr-ı dîrûd-ı feyz-ı mevrûduñ
Mu'allâ ravzâñı kılsum mü'esses yâ Rasûla'llâh

Hemân nîmîn nigâh-ı merķametdür maţlabum zîrâ
Rızâ ķalmaz der-i devletde bî-kes yâ Rasûla'llâh

141

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

1

'Atâ vü merķamet şefķat senüñdür yâ Rasûla'llâh
Haţâ vü ma'şiyet cür'et benümdür yâ Rasûla'llâh

'Uşât-ı ümmetüñ ğufrânı mevkûf-ı şefâ'atdur
'Înâyet ma'fîret rahmet senüñdür yâ Rasûla'llâh

Aĝardukça şakal hırş u emel ķalbüm siyâh eyler
Beţâlet ma'zeret haclet benümdür yâ Rasûla'llâh

Cihâd-ı bed-nihâd-ı nefis-i emmâreyle me'mûrum
İ'ânet 'âţîfet nuşret senüñdür yâ Rasûla'llâh

5

Recâ-yı 'afv u ihsânile geldüm melce'üm sensin
Nedâmet meskenet minnet benümdür yâ Rasûla'llâh

Girîbânın halâs it ĝayr elinden İbn-i Neccârûñ¹
Muhakkak 'akîbet ĝayret senüñdür yâ Rasûla'llâh

¹ 141 6(a) Neccârûñ: Neccâr ME; Neccârın PP

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Celîs-i hücre-i ünsiyyetimsin yâ Rasûla'llâh
Enîs-i halka-i cem'iyetimsin yâ Rasûla'llâh

Şalât-ı vuslata tahrîme-bend-i iftitâhumda
Zebân-ı hâl ü kâl-i niyyetimsin yâ Rasûla'llâh

Gülistân-ı fenâda hâr-ı kühsâr-ı melâletde
Nihâl-i gonce-i emniyyetimsin yâ Rasûla'llâh

Nevâl-i h^vân-ı irşâdufidur ancak mâye-i zâdum
Dü-âlemde veliyy-i ni'etimsin yâ Rasûla'llâh

- 5 Açılmış şâhsâr şahın-ı bustân-ı risâletde
Benüm gül yüzlü nâzûk tıynetimsin yâ Rasûla'llâh

- 41b Mü'essesdür binâ-yı çâr-şâkı İbn-i Neccârûñ
Bülend-cyvân-ı kaşr-ı rif'atimsin yâ Rasûla'llâh

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Hoşâ ol tâbiş-i ruhsâr-ı dil-keş yâ Rasûla'llâh
'Acebdür ol kemân-ebri-yı mehveş yâ Rasûla'llâh

Nücûm u mâh u hûrşîdile sebr-âyîn¹ ider her şeb
Yolunda muntazır çarh-ı müzerkeş yâ Rasûla'llâh

Yüzlüñ şuyına halk oldu na'îm ü cennet ü dîzâh
Senüñ fermân-berîndür âb u âteş yâ Rasûla'llâh

Humârı der-âkab bir neşvedür şahbâ-yı dürd-âlûd
Mey-i aşkuñdur ancak câm-ı bî-gîş yâ Rasûla'llâh

- 5 Kemâl izhâr ider leyl ü nehârın leff ü neşrinde
Müretteb sûretinde her müşevveş yâ Rasûla'llâh

Cihân çeşm-i Rızâda hayme-i heft-reng-i vahdetdür
Mu'ayyen rengi yok ammâ münakkaş yâ Rasûla'llâh

¹ 143 2(a) sebr-âyîn: şeb-i âyîn ME

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Benüm râz-ı derûnum kâle gelmez yâ Rasûla'llâh
Açılmaz gonceveş ağıâre hergiz yâ Rasûla'llâh

Meger miftâh-ı cûduñ fetḥ ide dil kufîm yohsa
Açılmaz ğayr eliyle beyt-i muḥrez yâ Rasûla'llâh

Haberdâr eyle te'lif-i ḥurûf-ı remz-i esmâdan
Bi-mecd-i dâl-i ebced zâ'-i hevvez yâ Rasûla'llâh

Muḥaṣṣî şerḥ-i evsâfuñla metn-i safḥa-i gerdûn
Muṭarraz nüh-varaḥ cild-i müşerrez yâ Rasûla'llâh

- 5 'Arab-zâde Efendi vâris-i 'ilm-i semâvîdür
Odur eflâk-ı tende kûṭb-ı merkez yâ Rasûla'llâh

Nigâh-ı şefkatüñ el-ḥaḳḳ Rızâyı eyledi âḥir
İrâdet tekyegâhında mu'azzez yâ Rasûla'llâh

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Hoşâ ol ravza-i pâk-i musattaḥ yâ Rasûla'llâh
Nedür bu tarḥ-ı matbûc-ı münakḳaḥ yâ Rasûla'llâh

42a İderse ḥayl-i 'uṣṣâḳ eda'cü'l-'ayneynile îmâ
Budur ḥüsnüñ kitâbında muşarraḥ yâ Rasûla'llâh

Mübârek gül-cemâlüñ ezherü'l-levn oldığı azher
Şikâtuñ¹ ittifâkıyle muşahḥaḥ yâ Rasûla'llâh

Hadîs-i emlaḥ u eṣhel ezec ü eflaḥu'l esnân
Buḥârîden rivâyetdür müraccaḥ yâ Rasûla'llâh

- 5 Açıldı nev-nihâl-i şaḥn-ı bustân-ı melâḥatde
Gül-i nüzhet-serây-ı "ente efsaḥ" yâ Rasûla'llâh

Nice mânend olur serv-i nihâle ḳadd-i merbûcuñ
Budur lafz-ı müraccaḥ ḳavî-i ercaḥ yâ Rasûla'llâh

¹ 145 3(b) şikâtuñ: Nüshalarda "şikâtn"

Rızâ bendeñ bu yüzden hilye-i vaşfuñ ider ezber
Melîhü'l-vech-i mevşûfun bi-emlağ yâ Rasûla'llâh

146

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Görünmez 'ârif-i bi'llâha muhdeğ yâ Rasûla'llâh
Ne mümkün fîtrat-ı zâtında mebhag yâ Rasûla'llâh

Numûne kaatre-i elmâs-ı mir'ât-ı cemâliñden
Zeberced şeş-cihet şekl-i müselles yâ Rasûla'llâh

Vuzû'sâz -ı namâz-ı şaff-ı ikrâr olmayan münkir
Kalur çirk-i batâletde mülevves yâ Rasûla'llâh

Yeter hüsn-i 'amel bî-hûde da'vâ-yı neseb neyler
Güvâh-ı 'âdilümdür Hâm u Yâfeş yâ Rasûla'llâh

- 5 Vücûd-ı fâ'izü'l-cûduñdur el-hak rahmet-i ümmet
Rızâya merhamet kıl yevm-i meb'as yâ Rasûla'llâh

147

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Girânbar-ı kederden tâb u tâkat oldu fersûde
Degüldür dûş-ı kudret sıklet-i miñnetden âsûde

Şafâ virmez kelâm-ı tîre tab'ân-ı cefâ-meşreb
Çekilmez sâgar-ı sahbâ-yı zehr-âlûde bî-hûde

Dükân-ı mâ-sivâda nakd-i 'ömrüñ eyleme zâyî
Nigâh itmez harîdâr-ı fenâ kâlâ-yı bî-sûda

Kudûm-ı tıfl-ı rûşen-tab'na 'uşşâk-ı müştâkuz
Vişâlile şeref-bağş ol irişdür mâh-ı mevlûde

- 42b 5 Zuhûr eylerdi rü'yet "gemme vechu'llâh" vechinden
Müzâhir perdedâr oldu dirîğâ 'ayn-i meşhûde

Rızâ şûretde vü şûretde hem-hâl-i hüviyyetdür
Cenâb-ı vâhidiyyetde budur ahvâl-i fermûde

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Delîl oldu İlâhî nûr-ı irşâduñ bu güm-râha
Yüzüm sürdüm türâb-ı müstetâb-ı Ka'betu'llâha

Olur ser-çeşme-i mihr ü vefâ mebzûl-i 'atşâna
Dehânum katre-rîz-i zemzem-i feyz olsa efvâha

Der-i dârü's-selâm-ı¹ pîre gel şüff devâm üzre
Duğûl itmek ise matlab harîm-i "lî-ma'a'llâh"a

Eger rûy-ı siyâhum hâk-i fersûd-ı niyâz olsa
Olurdu pertev-endâz-ı şabâhat mâhdan mâha

- 5 Eyâ sultân-ı iklîm-i şefâ'at cûd-ı lutfuñdan
Umarum 'afv-ı gufrânunm yüzüm sürdükde dergâha

Rızânuñ kalbine 'aqs itdi nûr-ı "semme vechu'llâh"
Hüveydâdur cemâliñ Ka'besi bakdukca eşbâha

YE

Nazım

Vezin: Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün

- 1 Şükür ki kıldı Rızâ hacc u 'umre niyyetini
Metâ'-ı vuslata şarf itdi nakd-i himmetini
Tarîk-i 'aşkda vird-i lisân-ı hâl itdüm
"Men istetâ'a ileyhi sebîlen" âyetini

Vezin: Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Fe'ülün

- 1 'Acebdür râh-ı 'aşkuñ ibtidâsı
Muqaddemdür mu'ahhar mübtedâsı

Fenâ-fi'llâhı seyrân eyle 'âşık
Fenâ içre nümâyândur beğâsı

¹ 148 3(a) selâm-ı: selâma ME

Aķar seyl-âbe-i çeşm-i dem-âlûd
Bu vâdîñîñ¹ dîkenmez mâ-cerâsı

‘Îlâcı derd-i ğamdur derd-i ‘aşķuñ
Bu tedbîrûñ mücerrebdür devâsı

43a 5 Seniñ nûr-ı hayâlîñdür ħabîbâ
Semâvât-ı dîlîñ bedrî’ d-dücâsı

Dil-i zâre kerem senden efendim
Şühûd-ı nûr-ı cûduñdur ricâsı

Düşürme sâkiyâ elden ayâğı
Bu bezbûñ şâh-ı meşrebdür gedâsı

Mülâzım ol mürîdâ² bâb-ı ‘aşķa
Saña lâzım ise ħaķķuñ Rızâsı

150

Vezin : Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün

1 Şehâ mir’at-ı dilden bir ‘aceb şûret zühûr itdi
Derûnum mülkini müstaĝrak-ı nûr-ı sürûr itdi

Semâvât-ı mezâhirden görüñdi şâhid-i vahdet
Tecellî-ĥâne-i ħalbüm ser-â-ser reşk-i Tûr itdi

Cemâl-i bî-melâl-i yâri gördüm şadr-ı sînemde
Bu bir sır-ı nihânîdür lisânumdan şudûr itdi

Zehî zayf-i kirâmı nâzile ğayb-i³ hüviyyetden
Gelüp kâşânemi reşk-âver-i ĥûr-ı ħuşûr itdi

5 Uyandurdı çerâĝ-ı ehl-i zikri pertev-i himmet
Şer‘at ĥüccresin şem‘-i ħaķıķat maĥz-ı nûr itdi

Hezârân ĥamd ü minnet maĥdem-i sır-ı velâdetle
Rızâ şeb-tâ-seĥer ĥalvet-serây-ı dilde sûr itdi

¹ 149 3(b) vâdîñîñ: Nûshalarda “vâdîñin”

² 149 8(a) mürîdâ: mürîdâr ME

³ 150 4(a) “ĝayb-i” kelimesi ME nûshasında yok.

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Reh-i aşkuñda sa'yüm sa'y-i meşkür eyle yâ Rabbî
Ricâm oldur ki haccum hacc-ı mebrûr eyle yâ Rabbî

Degüldür kâl ü hâlüm her nefes ısyândan hâlî
Şuçum afveyle zenbüm zenb-i mağfûr eyle yâ Rabbî

Gülîstân-ı derûnum hâr-ı gamdan eyle âzâde
Kuşûr-ı sînemi reşk-âver-i hûr eyle yâ Rabbî

Çerâğ-ı dîde-i kalbüm uyandır h'âb-ı gafletden
Şühûd-ı nûr-ı dîdârûñla pür-nûr eyle yâ Rabbî

- 5 Beni şâbit-kâdem it rûz u şeb¹ bâb-ı tevekkülde
Gönülden² mâ-sivâ efkârını dûr eyle yâ Rabbî

43b Harîm-i kalbi bir cây-ı binâdur İbn-i Neccârûñ
Kerem kıl hâtırın yap beyt-i ma'mûr eyle yâ Rabbî

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'îlû / Mefâ'îlû / Fe'ûlûn

- 1 Her dem görünür nâ'ire-i tûr-ı tecellî
Mir'ât-ı dile cilve virür nûr-ı tecellî

Ser-kâfile-i nûr-ı siyâh olsa 'aceb mi
Mûsâ-yı dile rehber-i deycûr-ı tecellî

Âşâr-ı 'imâret yogiken 'arz u semâda
Olmuşdı gönül hânesi ma'mûr-ı tecellî

Kühşâr-ı "ene'l-hakka" kâdem başmadan âdem
'Aks eyler idi na'ra-i manşûr-ı tecellî

- 5 Mahfî iken etvâr-ı beşerde gam u şâdî
Dil olmuşıdi şevkile mesrûr-ı tecellî

Mestûr iken ârâyiş-igerdûn-ı selâtin
Fer virdi Rızâ mülkine destûr-ı tecellî

¹ 151 5(a) rûz u şeb: nüshalarda "rûz-ı şeb"

² 151 5(b) gönülden: tevekkülden ME

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Dıraht-ı bâğ-ı sînem tâzelendi sâyedâr oldı
Gülistân-ı vefâ feyz-ı seherden mâyedâr oldı
- Nihâl-i dil muṭarrâ oldı şebnem-rîz-i eşkümden
Gülistân-ı keremde goncemüz pîrâyedâr oldı
- Ekârim nûr u râhat buldılar künc-i ferâgatda
Kana'atle ma'îşet kîsesi sermâyedâr oldı
- Dilâ aldanma ikbâl-i fenâya âhîrin fikr it
Kabâ vü tâc u taht-ı saltanat dârâyedâr oldı

- 5 Ba'îd olmaz olursam 'arş u kürsîñ sırrına vâkıf
Baña ser-pençe-i gayb u şehâdet vâyedâr oldı
- Olup burc-i şafâda şems-i 'irfânile hem-âgûş
Beşiktâşî Rızâ ehl-i şerefde dâyedâr oldı

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Derûnumda yine bir hâlet-i dîger zuhûr itdi
Vücûdum Tûrını ser-tâ-kadem nûr-ı sürûr itdi
- 44a Açıldı perde-i berzah göründi şûret-i dîzah
Şırâtı berķ-i hâtif gibi dil mûrgı 'ubûr itdi
- Na'im-i hulde geldüm "halvet -ender-encümen" kıldum
Beni Hâķ Celle kadre mahrem-i hûr u kuşûr itdi
- Cenân-ı "hûş der-dem"de nice dem bâz-geşt itdüm
Derûnumdan bu keyfiyyet yine izhâr-ı nûr itdi
- 5 "Seyâhât der-vaṭan" kıldum 'anâsır cennetin buldum
Şühûd-ı cennet-i dîdârile cânım huzûr itdi
- Rızâ seyr-i bekâ bi'llâh iderken tekye-i dilde
Bu esrâr-ı nihânî şadr-ı sînemden şudûr itdi

155

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtû / Mefâ'ilû / Fâ'ilûn

- 1 Ey hâce kâr-ı evvelûn encâma degmedi
Dâd u sitâd çekdigüñ âlâma degmedi
- Sâkı-i bezmüñ eyledi gam hâtırın şikest
Hum-hânelerde hıdmeti bir câma degmedi
- Zâhid libâs-ı zühdi değışdüñ riyâyile
Şavm-ı sivâ tedârik-i bayrâma degmedi
- Şayd-ı megesle çeşm-i tama' töldi şüfiyâ
Pây-ı şikâr-ı kurdıcagun dâma degmedi

- 5 Ey şâh-ı hüsn geçdi zamân-ı melâhatûñ
Ser-tâc-ı iftihârûñ olan nâma degmedi
- Pîr-i muğân varını hayrâta itdi şarf
Şahbâ-yı aşk-ı rind-i mey-âşâma degmedi
- Tıfl-ı hevâya terbiyet itdi hevâ yere
Bâb-ı Rızâda itdigün ibrâma degmedi

*Nazım***Vezin : Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn**

- 1 Budur ol seyyidü's-sâdât-ı beyne'l-enbiyâ hâlâ
Nebiyyi zi'l-haseb peygamber-i vâlâ-neseb hâlâ
Yüzün fersûde-i takbül-i bâb-ı intisâb eyle
Hayât-ı ma'nevîdür hâk-bûs-ı Hazret-i Yahyâ

*Nazım***Vezin: Fe'ilâtûn / Fe'ilâtûn / Fe'ilâtûn / Fe'ilûn**

- 44b 1 Şadef-i ravza-i dür-çeşmüñe olmuş me'vâ'
Hâledür dâ'ire-i mâh-ı vücûda gûyâ
Ey gül-i ravza yüzüm reşk-i gülistân itdün
Hamdû li'llâh kamer devrine yüz sürdi Rızâ

*Nazım***Vezin: Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlûn**

- 1 Şevk-i dîdâr-ı vişâlile eyâ merd-i ğarîb
 Bir 'amel eyle ki derdiñe tabîb ola ħabîb
 Ravza-i pâkiñe yüz sürmek olur ise naşîb
 Hâtıruñ rû'yet-i dîdârile eyler tatîb

*Nazım***Vezin: Mef'ûlû / Fâ'îlâtû / Mefâ'îlû / Fâ'îlûn**

- 1 Yâ Rab tarîk-i vuşlata emn ü emân vir
 Hasret-keş-i zamân-ı vişâlüm zamân vir
 Râh-ı Rızâda merd-i ğarîb itme bendeñi
 Çâpûk-süvâr-ı şevki baña hem-'inân vir

*Nazım***Vezin : Mefâ'îlûn / Mefâ'îlûn / Mefâ'îlûn / Mefâ'îlûn**

- 1 Dilâ dâmân-ı beytu'llâha yüz sür vâkt-i nâzuñdur
 Zimâm-ı ma'zeret pâ-der-rikâb-ı esb-i çâpûkdür
 Niçün kan ağlamazsuñ bûlbûlâ firkat belâsından
 Veda' eyyâmı geldi vaşl-ı gül hicrâna sâlikdür

*Nazım***Vezin : Mefâ'îlûn / Fe'îlâtûn / Mefâ'îlûn / Fe'îlûn**

- 1 Medîne-i dil-i 'uşşâkı eyleyen gülşen
 Nesîm-i ğâliye-i ravza-i mutahharedür
 İden meşâmumu 'anber-nişâr-ı mülk-i Hoten
 Şemîm-i kâfile-i hûcre-i mu'attaradur

*Nazım***Vezin: Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlûn**

- 1 Bir sehergeh ki be-mededkâri-i baht-ı bîdâr
 Bu ħarem-ĥâneye yüz sürmege geldi dîlzâr
 Merhem-i vuşlat ile yapıdî dil-i mecrûhm
 İbn-i Neccâra tabîb oldu Ĥabîb-i Neccâr

Kut'a**Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün**

- 45a 1 Keşf-i dil kenâre-i baîr-i selâmete
 Mümkün midür vusûl eyâ hâdî-i tarîk
 Sensin delfî-i Ka'be-i maşûd el-kerem
 Yâ ekreme'd-delâ'ili yâ râhime'r-refîk

Nazım**Vezin: Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün**

- 1 'Arşa çıktı yine âvâze-i şavt-ı "lebbeyk"
 Didiler şevkile ser-cümle melâik sa'deyk
 Ğark-ı envâr-ı cemâl oldı Rızâyâ 'Arafât
 Reşk iderse yeridür vâdi-i fahla' na'leyk

Kut'a**Vezin: Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün**

- 1 Habbezâ zemzeme itdükce gürûh-ı huccâc
 Lerze-nâk eyledi kûh-ı 'Arafâtı "lebbeyk"
 Bû'l-'aceb neşve virür kûh-ı dil 'uşşâka
 'Aks ider min-ţarâfî'l-lâh şadâ-yı sa'deyk

Ahreb

- 1 Ey nahl-i çemen-tırâz-ı hâk u eflâk
 Vey serv-i hırâm-ı ravzagâh-ı levlâk
 Gül gonçe-i bustân-ı rahmet sensün
 Tahkîk-i makâm ider "ve mâ erselnâk"

Ahreb

- 1 Ey nûr-ı Hudâ mihr ü vefâdur şânuñ
 Eflâk-i mekârimde 'atâdur şânuñ
 Ben bende-i nâcîzüñe ihsân eyle
 Nâcîzlere cûd u sahâdur şânuñ

Nazım

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'ilû / Mefâ'ilû / Fe'ûlûn

- 1 Yâ Rab harem-i 'izzete hem-râh-ı kerem kıl
Ser-menzil-i maşûda meded-h^vâh-ı kerem kıl
Tevfikünü hem-râh-ı refik eyle İlâhî
Hem-dest-i Rızâ bir dil-i âgâh-ı kerem kıl

Nazım

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'ilû / Mefâ'ilû / Fe'ûlûn

- 45b 1 Ya Rab bâna bir mâh-ı şeb-efrûz-ı meded kıl
Her rûz-ı dile hâlet-i nev-rûz-ı meded kıl
Envâr-ı kerâmetle Beşiktaş-ı pür itsün
Tıfl-ı dile bir tâlî-i firûz-ı meded kıl

Kıt'a

Vezin : Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn

- 1 Çü havz-ı Kevserün ser-menzili mîzâb-ı rahmetdür
Gel ey hâcî şalât-ı vuslata âb-desti andan al
Vuzû'sâz-ı namâz ol leyle-i ta'ris-i havzından
Kazâya kalmasun vaktiñ edâda eyleme ihmâl

Kıt'a

Vezin: Fe'ilâtûn / Fe'ilâtûn / Fe'ilâtûn / Fe'ilûn

- 1 Hayli demler idi pâ-bûsuña müştâk idi dil
Oldı dil-h^vâh-ı murâd üzre murâdum haşıl
Kademün bûsına âmâde iken gökde melek
Yerde buldum kademün izini menzil menzil

*Nazım***Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün**

- 1 Rûz-ı nüĥust-ı mescid-i 'arşuñ imâmıyam
 Fermân-revâ-yı şaff-ı elest intizâmıyam
 Bilmem gedâ vü şâh¹ nedür salţanat nedür
 Bir pâdişâh-ı 'işve-sipâhuñ gulâmıyam

*Nazım***Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün**

- 1 Pîrâye-i kitâbe-i ümmü'l-kitâbsın
 Ser-nâme-i şaĥife-i faşlu'l-ĥitâbsın
 Memlû ĥurûf-ı zîver-i na'tuñla dört kitâb
 Peyġamber-i nesib ü ĥasibü'l-cenâbsın

*Nazım***Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün**

- 1 Vakt-i vedâ'-ı âteş-i âhum şerârıdur
 Reng-i qabâ-yı beyt-i ĥarâmı siyâh ider
 Deycûr-ı hicri maţla'-ı nûr-ı server ider
 Âh-ı derûnı meş'ale-i şubĥgâh ider

*Nazım***Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün**

- 46a 1 Nakş-ı na'îñüñ eyâ ĥazret-i fahr-i kevneyn
 Berķ urur çarĥ-ı taĥayülde mişâl-i kamereyn
 Okudur teşne-lebüm zezeme-i pâ-bûsa
 Şeş cihetden görinür çeşmüme resm-i Ka'beyn

¹ 17 3 bilmem gedâ vü şâh: bilmem ki şâh PP

Ahreb

- 1 Yâ Rab reh-i ʿaşkuñda refîküm sensin
 Ğurbetde vü kürbetde şefîküm sensin
 Zâtuñda seni¹ ğâlib-i mutlak bilürüm
 Sâlâr-ı sipehdâr-ı tarîküm sensin

Nazım

Vezin: Feʿilâtün / Feʿilâtün / Feʿilâtün / Feʿilün

- 1 Levhâşâ'llâh zehî dahme-i reşk-i gerdûn
 Şâdmân oldı bu dergâhda kalb-i mahzûn
 Oldı meclâ-yı kerâmât-ı şafâ-bahşından
 Sürme-i dîde vü dil hâk-i mezâr-ı şemʿûn

Nazım

Vezin : Mefâʿilün / Mefâʿilün / Mefâʿilün / Mefâʿilün

- 1 Ağardı mîy-ı ser-gûn gibi ʿâşık dîdeler rûşen
 Zuhûr itdi ufukdan şubh-ı şâdık dîdeler rûşen
 Tarîkat maṭlaʿından âftâb-ı maʿrifet toğdı
 Görüñdi dîde-i câna mutâbık dîdeler rûşen

Ahreb

- 1 Rû-mâl idegör hâk-i ḥabîbu'llâha
 Yüz sürmege ruḥşat vâir iken dergâha
 Hurşîd gibi çarḥ-ı dile şuʿle virür
 Reşk-âver oluverdi siyâhum mâha

Nazım

Vezin: Feʿilâtün / Feʿilâtün / Feʿilâtün / Feʿilün

- 1 Hacerü'l-esvedi ey dîde-i firkat-dîde
 Jeng-i ruḥşâr-ı siyâhumdur iden jengîde
 Rûz ider leyle-i ʿısyânı nehâr-ı gufrân
 Rûz u şeb eyle dilâ hâke yüzüñ mâlîde

¹ 21 3 “seni” kelimesi MB nüshasında ard arda iki kere yazılmış.

Nazım

Vezin: Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlûn

- 46b 1 Şeh-per-i nâka-i şevk oldu hayâlûñ yohsa
Maḥmil-i dîde-i şûrîde kalurdu yolda
Vâdî-i 'aşk şehâ yek-cihet-i vahdetdür
Görinür nûr-ı hayâlûñ baña sağda solda

Nazım

Vezin: Mefâ'ilûn / Fe'îlâtûn / Mefâ'ilûn / Fe'îlûn

- 1 Şikâyet eyler iken hicr elünden ol yâre
Devâ-yı vuslat ile kıldı derdüme çâre
Hezâr ḥamd ki geldüm getürdüm ez-ser şevk
Niyâz-ı nâmemi dîvân-ı Molla Hünkâra

Nazım

Vezin: Fe'îlâtûn / Mefâ'ilûn / Fe'îlûn

- 1 Budur ol pehlivân-ı şevk-i sipâh
Nâşır-ı kavî-i lâ-ilâha sivah
Didi ḥaḳḳında ḥazret-i Ahmed
Ḥâlidü'bni'l-velîd seyfu'llâh

Nazım

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtû / Mefâ'ilû / Fâ'ilûn

- 1 Ey ḡonce-i nihâl-i çemenzâr-ı Hâşimî
Vey naḥl-i nâz-perver-i ḡülzâr-ı Hâşimî
Ḡül-ḡonce-i bahâr-ı risâletle tâ-ebed
Zîb-âver oldu kûşe-i destâr-ı Hâşimî

Nazım

Vezin: Mefâ'ilûn / Fe'îlâtûn / Mefâ'ilûn / Fe'îlûn

- 1 Habîbsiñ baña 'ayn-i 'inâyetüñ vâfi
'Uşât-ı ümmete şeyn-i şefâ'atüñ kâfi
Cevâb-ı mes'ele-i ḥ'âce-i ledünnîdür
Cemî'-i illete dârû-yı şefkatüñ şâfi

Nazım

Vezin: Mefâ'ilûn / Fe'ilâtûn / Mefâ'ilûn / Fe'ilûn

- 1 Kibâr-ı hacc-ı şerîfün 'acebdür 'unvânı
Faķîre virmez eger olsa bir dilim nânı
Yemîn-i kevkeb-i hikmet bu sâl-ı ferhunde
Bulundı ekşer-i a'yân-ı hacc-ı Karamanî

Nazım

Vezin: Fe'ilâtûn / Fe'ilâtûn / Fe'ilâtûn / Fe'ilûn

- 47a 1 Merķad-ı pāk-i feraḥ-nāk-i Bilâl-i Habeşî
Nağme-pîrâ-yı ezân-ı 'Arabiyy-i Kureşî
Şît-ı na'îninini gûş itdi Rasûl 'inde'l-'arş
"Tâbe meşvâhü ilâ-küllî gadâtin ev 'aşî"

Nazım

Vezin: Fâ'ilâtûn / Mefâ'ilûn / Fe'ilûn

- 1 Türbe-i Bâyezid-i Bistâmî
Kaddesa'llâhü sırrahü's-sâmî
Ġarķ-ı emvâc-ı baḥr-i zât olmuş
Kad-veşalnâ bi-baḥrihi't-tâmî

Nazım

Vezin: Fe'ilâtûn / Fe'ilâtûn / Fe'ilâtûn / Fe'ilûn

- 1 Budur ol server-i meydân-ı ġazâ ser-bâzı
Bîşe-i 'arbedenüñ şîr-i peleng-endâzı
Kıldı âvihte şimşîrini tâk-ı 'arşa
Şafder-i rûz-ı vegâ Hazret-i Seyyid Ġâzî

Nazım

Vezin: Fe'ilâtûn / Fe'ilâtûn / Fe'ilâtûn / Fe'ilûn

- 1 Gel ziyâret idelüm merķad-i Nasrû'd-dîni
Zîver-efzâ-yı leṭâyifdür anuñ her sūḥanı
Ḥaķ budur türbe-i pākındaki rûḥâniyyet
Ġarķa-i nûr u sîrûr eyledi rûḥ u bedeni

Nazım

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Sultân-ı 'aşk menzili'dür dil Medînesi
 Halvet-serây-ı sînedür anuñ hazînesi
 Hâhişgerân sikke-i 'irfâna müjde kim
 Pürdür nuqûd-ı şevkile kalbüm defînesi

MÜFREDLER

1

Vezin: Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

- 1 Dest-i dâmen-keş-i cûduñdur eyâ beyt-i Hüdâ
El benüm dâmen-i ihsân senüñdür cânâ

2

Vezin: Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

- 47b 1 Dâmen-i Ka‘be-i maşûd Rızâ elde iken
Pek yapış fırsatı bî-hûde çıkarma elden

3

Vezin: Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

- 1 Hacerü'l-esvede ‘aks eyledi reng-i rûyum
Şerm-sâr itdi beni reng-i ruh-ı şeb-gûnum

4

Vezin: Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

- 1 Çünkü eyyâm-ı vedâ‘dur olur elbet ey dil
Bûs-ı dâmân-ı şefâ‘atle murâduñ hasıl

5

Vezin: Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

- 1 Şems-i dîdârûñ arar dîde mişâl-i zerre
Keşf-i envâr-ı cemâl eyle şehâ bir kerre

6

Vezin: Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

- 1 Hacerü'l-Esvede âdâbile yüzler sürdüm
Minnet Allâha hele nûr-ı siyâhı gördüm

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Zâhid metâ'î şevke değış bu riyâları
Nağd-i hûlûşa eyle bedel bu riyâları

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Hezâr ahsente gülzâr-ı edebde bir gül-i ra'ne
Tarâvet-bağş olup mürğ-ı zebânum eyledi gûyâ

Zalâm-ı şâm-ı miñnet tîre-gün itmişken âfâkı
Zuhûr itdi şeref burcında bir mihr-i cihân-ârâ

Kelîmâsâ şu'a'î zulmet-efrûz-ı şerî'atla
İder bed-meşrebân-ı 'aşra izhâr-ı yed-i beyzâ

Keremkârâ hidîvâ merhametkârâ mübârek bâd
Melâhat mısırına icrâ-yı 'adlün nehr-i Nilâsâ

TARİHLER

I

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Mekârimle cihân mısırında ma'âmûr u mu'ammer ol
Ba'îd olsun rikâb-ı devletüñden bâd-ı gam-peydâ

‘Ulüvv-i kadrile evlâd u etbâ‘uñ be-kâm olsun
Sa‘âdet rehber olsun ‘izz ü ikbâl ü şeref hem-pâ

Vücûduñ Yûsuf-ı Mısr-ı hâkâyık olsa lâyıkdur
Ki ihvân-ı zamânı cûd-ı lutfuñ eyledi ignâ

- 48a Sürûr-âbâd ider firkat-serây-ı beyt-i ahzânı
Saña Ya‘kûb olan nûr-ı başfretle olur bînâ

- 5 Muzaffer eylemiş râyât-ı ‘azmüñ Hazret-i Hâdî
Ebu’n-Nasr olsa nâmuñ şânuña şâyestedür hakka

Şihâb-ı tîğ-i tedbîrîñle yakduñ beyt-i esnâmı
Tağıtduñ âteş-i cem‘iyyet-i a‘dâyı ser-tâ-pâ

Şufûf-ı düşmenân beñzer iken bünyâd-ı merşûsa
Dü-nîm oldı suyûf-ı satvetüñle şahre-i şammâ

Şıfâtüñ¹ muktesiddür “sâbıku’l-hayrât” zâtüñdur
Yine zât-ı şerîfüñdür sipehdâr u sipeh-pîrâ

Hışâl-ı dil-pesendüñ hak budur şâyân-ı midhatdûr
Zülâl-i cûduñ ‘atşân-ı zamânı eyledi irvâ

- 10 Kerîmü’l- meşrebüñ hayret-fezâdur hâtem-i vakte
Şehâ-yı Bermekî-mânend olur mı cûduña âyâ

Saña dâd u dihiş te’sîr-i cûd-ı âferînişdür
Mü’essirden eşerdür şânuña mahşûşdur hâlâ

Rızânuñ vaz‘-ı küstâhânesin ‘afv eyle sultânım
Ziyâretde kuşûrı vardur ey kân-ı kerem ammâ

Muhibb-i muhlisuñdur zâhir u bâtın du‘âcuñdur
Bu da‘vâya güvâhumdur cenâb-ı Hazret-i Mevlâ

¹ I 8(a) şıfâtüñ: Nûshalarda “şıfâtın”

Bu sâl içre tefeccül eyledüm esmâ-i hüsnâdan
Bi-yümn-i ism-i Hak vâli-i Mısır oldu cAli Paşa

II

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Sipeh-sâlâr-ı hacc-ı vâli-i Şâm şâmihu'l-inşâ
"Mücâhid fi-sebîli'llâh" zât-ı mekremet-pîrâ

Vezîr ibn-i vezîr câlî-himem vâlâ-şiyem el-hak
Yüzünden âyet-i feth u zafer olmağdadur peydâ

Yegâne cârşâ-i heycâda bir merd-i bahâdur kim
Semend-i harbine tâkat getirmez ceşş-i lâ-yuḥşâ

Hişârcık cengini gûş eyleyelden dâ'i-i kemter
Duâ-yı devlet-i vird-i zibânumdur benüm hâlâ

- 5 Otuz biñ nemçeyi âğuşte-i hâk-i helâk itdi
Bu cengin vaşfını ehl-i tevâriḥ itmedi imlâ

- 48b Nazîr olmaz cûlûvv-i şînuḥa mülk-i mekârimde
cAtâ-tıynet saḥâvet-menzelet zât-ı kerem-pîrâ

Ḥudâvendâ refîk-i hem-ṭarîḳın Ḥızr-ı tevḫîḳ it
İrîşdür tîr-i c'azmin tâ-be-ḥadd-i menzil-i mehmâ

Mübârek-fâldür ceng-i c'Arab c'ısr-ı muḥarremde
Devâm-ı Ḥazret-i Sultân Maḥmûdı ider imâ

Serîr-i saltanatda c'ömr-i devletle be-kâm olsun
Livâ-yı şevket-i iḳbâlini te'bîd ide Mevlâ

- 10 Rızâ-yı Nakşbendî darb-ı harbi eyledi târiḥ
Bi-yümn-i nâm-ı Ḥaydar bozdı harb ehlin c'Ali Paşa

III

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Nûḥ Efendi kim Re'is c'Abdî Efendi-zâdedür
Olmuşidi dem-be-dem vird-i zebânı yâ bedûḥ

Bir şebân ki sem'ine irdi nidâ-yı irci'
Eyledi Haqq'a devâm-ı zikrile teslîm-i rûh

Ser-girân itmiş iken anı humâr-ı mâ-sivâ
Dest-i sâkı-i ecelden içdi şahbâ-yı şabûh

Cilvegâh-ı cennete hengâm-ı 'azminde anuñ
Zâhir olmuşdı yüzünde tevbe-i cezm-i naşûh

5 Necm-i bercıs u 'utârid hayf kim itdi gurûb
Devr iderken her biri burc-ı şerefde hem-çü bûh

Hüsn-i halkuñ nice mümkündür ferâmûş eylemek
Her nefesde zikr-i hayri hâtıra eyler sünûh

Hâzret-i feyyâz-ı muṭlaḳ ravza-i rızvânda
Eylesün dârü's-selâmı rûhına cây-ı fütûh

Sâl-ı fevtin eyledi î mâ Beşiktaşî Rızâ
Sâhil-i fevz ü necâta irdi tâ ki fülk-i Nûh

Bü'l-'aceb târifdür hâtif lisânından Rızâ
Tarḫ-ı zîbâ beyt-i ra'nâ câygâh-ı cân-fezâ

VÂRİDÂT-I ĞAYBİYYE

KASİDELER

I

Vezin : Mef'ûlû / Mefâ'ilû / Mefâ'ilûn / Fa'

49b 1

Ser-kâfile-i 'âlem-i bâlasın sen
Sâlâr-ı reh-i 'arş-ı mu'allâsın sen

Mecmû'a-i esmâ vü müsemmasın sen
Pîrâye-i dih-şûret ü ma'nâsın sen

Hem-ser olamaz kaddüñe rahl-i tûbâ
Nahl-i harem-i Ka'be-i 'ulyâsın sen

Ser-menzil-i maqşûda nihâyet bulduñ
Reh-bürd-i harem-hâne-i isrâsın sen

5

Âsûde heme kevn ü mekân sâyeñde
Serv-i çemen-i Yeşîb ü Batîhasın sen

Zâtuñdur olan câme-tîrâz-ı vahdet
Ârâmgah-i 'urve-i vüşkâsın sen

Halk oldu yüzüñ şuyuna bi'llâh kevneyn
Ser-çeşme-i eltâf u 'atâyâsın sen

Ser-cümle cihân bende-i muhtâcuñdur
Sultân-ı keremkâr-ı dil-ârâsın sen

Loqmân u Felâtûn devâ-cûyuñdur
Dârû-yı şifâsâz-ı etîbbâsın sen

10

'Unvân-ı "le-'amrûk" eser-i şânuñdur
Tuğrâ-yı şeref-nâme-i levlâksın sen

50a

Ol nahl-i ser-â-pâ-yı şu'un-ı haksın
Müstagrağ-ı envâr-ı tecellâsın sen

Sensüz saña irmek nice mümkün heyhât
Gümrâhlara melce' vü me'vâsın sen

Dâd u sited-i şâh u gedâdur cûduñ
Abîşhâr-ı bernâ vü tüvânâsın sen

Hâmân-ı havâdis dile olmaz reh-yâb
Mısr-ı dil-i 'uşşâkda Mûsâ'sın sen

- 15 Âmûziş-i ʿısyâna sebebdür zâtıñ
Feryâd-res-i Âdem ü Havvâsın sen
- Sâmân-ı eḳâlîm-i ḥaḳâyıksın sen
Tâc-ı ser-i İskender ü Dârâsın sen
- Çokdur der-i deryâ-yı ḥaḳîḳat illâ
Yokdur bedelüñ lü'lü'-i lalasın sen
- Ser-levḥa-i evrâḳ-ı ḳademdür vaşfuñ
Mevşûf-ı kütüb-ḥâne-i eşyâsın sen
- Âteşgede-i zulmeti itdüñ itfâ
Âteş-zen-i zünnâr u çelîpâsın sen
- 20 Ârâyiş-i ruḥsâr-ı zamândur ḥâlüñ
Sevdâ-zede-i ʿaşḳa süveydâsın sen
- Gencîne-i şevḳ olsa sezâdur cânâ
Kâf-ı dil-i vîrânede ʿAnḳâsın sen
- Nâlide iden bülbülü hicrânufîdur
Bir ḡonce-i neşḳüfte-i raʿnâsın sen
- Cûduñ ile bir maḥzen-i nûr-ı ḥikmet
Miftâḥ-ı tılsım-ı yed-i beyzâsın sen
- Tedvîn-i risâläta sebebdür zâtıñ
Şîrâze-keş-i nüṣḥa-i kübrâsın sen
- 25 Eşbâh u nezâ'ir eşer-i ḥüsnüñdür
Ser-safḥa-i eşyâda hüveydâsın sen
- Mevcûd u ʿadem zâtıñ ile ḳâ'imdür
Şûretde nihân maʿnide peydâsın sen
- Sırruñ sereyân itmededür eşbâhı
Her zerrede ḥôr ḳatrede deryâsın sen
- 50b Kevşer leblîne teşne iken aʿṭaynâḳ
Gûyâ-yı ʿabdnâḳ u ʿarafnâsın sen
- Raḥmeyle Rızâ ʿâşık-ı nâçârıñdur
Derd-i dil-i ʿuşşâḳa müdâvâsın sen

- 30 Ser-mâye-i hûbân-ı cihândur ʿaşkuñ
Şûriş-fiken-i Vâmık u Azrâsın sen
- Bir kân-ı kerem gevher-i yektâsın sen
Ceddü'l-ḥaseneyn aḥsen ü ḥüsnâsın sen

II

Vezin: Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlûn

- 1 Levḥaşa'llâh eyâ nahl-i ḥarfım-i isrâ
Vey gül-i tâze-nihâl-i çemen-i ev-ednâ
- Ey şeh-i kâfile-sâlar-ı cenâb-ı isrâ
Pişvâ-yı ḥarem-i şümme denâ ev-ednâ
- Zîver-efzâ-yı ʿarûsân-ı sipihr-i melekût
Ḥacle-ârâ-yı şebistân-ı “ve mâ erselnâ”
- Zülf-i müşgînüñe sevdâ-zede bir ʿâşıkdur
Sünbül-i bağçe-i şümme denâ ev-ednâ
- 5 Görinür levḥ-i cemâlünñde cemâl-i muṭlaḳ
Nûr-ı vechüñde hüveydâ vü ʿayân nûr-ı Hudâ
- Kudret-i bâhire-i sunʿ-ı nigârende-i ğayb
Kıldı ruḥsârıñı mir'at-ı cemâl-i maʿnâ
- Bülbül âvâre-i gülzâr-ı vişâltüñ olmuş
Daldan dala konup göçmededür şubḥ u mesâ
- Âteş-i ḥasret-i dîdârile pervâneyi gör
Bü'l-ʿaceb sûzişi var şemʿ-i ruḥuñ nâ-peydâ
- Görmedin câm-ı lebin dâ'ire-i ḥüsnüñde
Eylemiş şevḳ u tarab nergis-i mesti şehlâ
- 10 Yüzi aḳ alını açık cilvegeh-i gülşende
Yâsemen vasf-ı ʿizâruñ iderek buldı şafâ
- Yollar ortasına düşmüş çekilip gitmekde
Nefḥa-i zülf-i siyâhuñla benefşe ḥâlâ
- 51a Sûsen âzâde iken ʿabd-i şenâ-güyuñdur
Deh-zebân ṭurfa kinâyetle ider medḥ u şenâ

La'î üdür dürc-i¹ dehânüñ göricek şerminden
Yere geçdi şuya garķ oldu eyâ kân-ı hayâ

Şadef-i çeşmüme nîsân-ı hayâlüñ besdür
Kâtresin hâsılı 'ummâna deġişmem illâ

- 15 Dest-res bulsam eger mâ haşal-ı 'ummâna
Maķdemüñ şevķine eylerdüm anı cümle fedâ

Göñül alçaķda el arkası daķi yerde müdam
Muntazırdur kademüñ bûsına 'ayn-i zerķa

Ėonce dil-beste gül âşüfte iken gülşende
Dehenüñ Ėonce ruķuñ gül dirisem mahz-ı hatâ

Gevher-i eşkümi şevķüñ yolına bezl itdüm
Eşigüñ taşına yüz sürmege geldüm cânâ

Eşigüñ taşını gevher bilürüm vallâhi
Ėalať itdüm dürc-i gevherden aġırdur hâlâ

- 20 Dâne-i sübķa-i mercâna berâber buldum
Gevher-i eşk-i dem-âlûdumu kıldum ihşâ

Rûy-mâl eylemedin her gice hâlî olmaz
Resm-i pâyüñ görinür devr-i ķamerde zîrâ

Kaldı yollarda gözüñ eyle 'atâ sultânım
Sermedân-ı keremüñden baña da kuķl-ı cilâ

III

Vezin: Fe'îlâtîn / Fe'îlâtîn / Fe'îlâtîn / Fe'îlîn

- 1 Bûlbûl-i Ėonce-güşâ-yı harem-i isrâsın
Râzdâr-ı ķemenistân-ı ve mâ-evhâsın

Lî-ma'allâh cemâlinden olup perde-güşâ
Vâķıf-ı sırr-ı serâ-perde-i ev-ednâsın

Sensin ol şâhid-i maķşûd-ı cemâl-i muṭlaķ
Mülket-i hâşş-ı melâḫatda şeh-i ra'cnâsın

¹ II 13(a) dürc-i: dürc ü ME

Nice medh eylesün âyâ seni meddâh-ı hîred
Midhat-ârâ-yı verâ-yı felek-i a'lâsın

- 5 Şeref-i şânüña teşrif-i "le-^camrîk" besdür
Sen o memdûh-ı şeref-yâfte-i levlâsın

51b Görinen vech-i mazâhirde cemâlüñdür hep
Cilve-bahşâ-yı merâyâ-yı ruh-ı eşyâsın

İki ebrû-yı kemândâr ile menzil alduñ
"Kâbe kavseyn" makâmında hele yektâsın

Hatm-i imzâ-yı risâletle cihân mahkûmuñ
Kâzi-i dâdver-i mahkeme-i kübrâsın

İlm-i efrâz-ı şu'ûnât-ı ilâhîsin sen
Râyet-i feth-i "ve me'n-naşr" ile müsteğnâsın

- 10 Sensin ol sâbık-ı hayrât-ı zevâyâ-yı ezel
Fâris-i râ'iz-i meydân-ı ebed-peymâsın

Gencdür gevher-i esmâya vücûd-ı âdem
Lîk sen kân-ı müsemmâ güher-i esmâsın

Mebde-i fıtrat-ı âbâ-i selefdür zâtuñ
Menşe-i hilkat-ı ebnâ-yı selef-pîrâsın

Rûhsın rûh-ı mücerred gibi her kalıbde
Enbiyânuñ dil ü cânında hayât-efzâsın

İzzetüñ itdi nice Yûsufî şevketle ^cazîz
Mısr-ı himmetde ^caceb Yûsuf-ı bî-hemtâsın

- 15 Sâhîrân-ı gam-ı efkâra ^caşâdur nefesüñ
Dest-i icâzile Mûsâya yed-i beyzâsın

Mehdi-i râh-ı hidâyet eser-i nutkuñdur
Rûh-bahşende-i enfâs-ı dem-i ^cîsâsın

Sâkin-i şavma^ca-i ^carşa gıdâdur zikrûñ
Sübha-cünbân-ı sipihre sebeb-i ihyâsın

Fahr ider nâm-ı şerîfüñ ile mülk ü melekût
Hâk u eflâke şeref-zâ vü şeref-efzâsın

Fi's-semâ Ahmed ü fi'l-arzı Muhammedsin sen
Nâ-murâd-ı harem ü nâmezed-i hûrâsın

IV

Vezin: Fe^cilâtûn / Fe^cilâtûn / Fe^cilâtûn / Fe^cilûn

- 1 Eyledün ceys ü hevâ vü hevesi pest ü şikest
Şaf-der-i cünd-i hevâ şaf-şiken-i ehvâsın

Tîg-i tedbîrûñe râm oldı sanâdîd-i heves
Maşlahat-bîn-i veğâ maşlah-ı rûşen-râsın

- 52a ^cAql-ı küll ref ref-i idrâkîñe hem-pâ olmaz
Sidre-fersâ-yı hîred pîşrev-i Yûhâsın

“Hayşü mâ-küntê mine'l-fn ile'l-beyni ilâ”
“Eyne mâ-şî'te mine'l-^carşı ile'l-a^clâ”sın

- 5 Kühl-i “mâ-zâğa” şehâ çeşmüñe oldı mahşûş
Sürme-i dîde-i gam-dîde-i her bînâsın

Şûret-i vahdete mir'ât-ı şafâdur zâtuñ
Dîde-i cânâ cilâ cân u dile meclâsın

Mâye-i vahy-i Hudâ cilvegeh-i “evhaynâ”
Mecma^c-ı menzil-i mecmû^ca-i “enzelnâ”sın

Bâ^cis tıynet-i âdem sebeb-i fitrat-ı halk
Kutb-ı arz-ı keremâ gavş-i kamer peydâsın

Sensin ol dürr-i harem gevher-i tâc-ı âdem
Şeb-çerâğ-ı şeb-i mi^crâc-ı dür-i garrâsın

- 10 Hâşimî vü Kureşî seyyid-i Mekki Medenî
Nûr-ı hurşîd-i sipihr-i ^cArab u ^carbâsın

Evliyâ peyrev-i şâh-ı reh-i ikbâlûñdür
Seyr-i fi'llâhı ila'llâha meded-fermâsın

Zindedür Şeyh Rızâyâ “bi-hayâtek” cânâ
Cânumuñ cânı dil ü cânına cân-bahşâsın

V

Vezin: Mef^cûlû / Fâ^cilâtû / Mefâ^cilû / Fâ^cilûn

- 1 Kaddi nihâl-i bâğçe-i lâ-mekândur
Haddi şükûfezar-ı riyâz-ı cinândur

Düşmüş hevâ-yı kâkûline mürğün hayâl¹
Hâlâ ʿulûvv-i şânile ʿarş ʿâşiyândur

Çarh-ı ebebde nâ'ire-i âh-ı berķ-sûz
Harmen-fürûz-ı mezraʿa-i keh-keşândur

Pür-kâr-ı eşk-i çeşm-âlûd dem-be-dem²
Cedvel-nümâ-yı sâkiye-i cennetândur

- 5 Çeşmân-ı iştiyâķ-ı reh-i intizârda
Mânend-i âb-ı şâd-ı revân tecriyândur

Her lahza nev-bahâr-ı dü-ruhsâr-ı tâbdâr
Revnaķ-ı fezâ-yı gülşen-i kerrûbiyândur

- 52b Her dem sürâdîķât-ı kemâle ʿurûc ider
Tıfl-ı zebân-ı mahrem-i sırr-ı cinândur

Mürğ-ı hayâl-i şevķile pervâz ider gezer
Aķsâ-yı fikri lânegeh-i ķudsiyândur

Yokdur leb-i niyâzile takbîle ķudretüm
Maʿnâda lîk bûsede âsitândur³

- 10 Hâr-ı cefâ-yı nahl-i muğaylân-ı râh-ı ʿaşķ
Çeşm-i vefâda her biri bir gül-sitândur

Gül-geşt-i kûhsâr-ı çemenzâr-ı ķûy-ı dost
Sevdâ-girân-ı hayrete sünbûlsitândur

Ol şeh-süvâr-ı esb-i saʿâdet-medârile
Deşt-i hevesde Fâris-i dil hem-ʿinândur

Hâmûn-ı cüst ü cûde berîd-i şabâyile
Âh-ı derûn-ı rûz u gales tev'emândur

Âhum şerânı burc-i sipihr-i cemâlde
Meşʿal-fürûz-ı kâfile-i aķterândur

- 15 Âhum ki çarķa târem-i dilden revân olur
Tâbiş-nümâ-yı kevkebe-baķş-i cihândur

¹ V 2(a) Bu mısra'da vezin hatası var.

² V 4(a) Bu mısra'da vezin hatası var.

³ V 9(b) Bu mısra'da vezin hatası var.

Âhum nesîm-i feyzile bulsa müsâ'ade
Baħr-âşiyân-ı hayrete bir bâdbândur

Kandîl-i âsmânı fîrûzân ider müdâm
Sûz-ı derûn-ı şu'le-res-i farkadândur

Âhum buħârı pîşe-i kühsâr-ı sînede
Ger mâye-i muħabbete heyzüm-keşândur

Cânâ gubâr-ı pâ-yı kirâmı 'ale'd-devâm
Kuħl-ı cilâ-yı dîde-i rûhâniyândur

- 20 Yüz sür türâb-ı bâb-ı şeref-intisâbına¹
Güm-geşteğân-ı hayrete dâru'l-emândur

Ey ebr-i âh-ı katre-feşân ol ki seyl-i eşk
Nîsân-ı feyz-i bâra tarâvet-resândur

Yarlîğ-ı bî-dirîğ kabûlîndür ârzû
Hasret-nigâh-ı hicrile hâlüm yamândur

Mîşkât-ı pür-fürûğ-ı ferah-ıktibâsdan
Maṭlab fetîlesûz-ı meşâbîḥ-ı cândur

- 53a Oldum berât-ı câh-ı firâsetle kâmkâr
Kadrüm bülend cilvegehüm âsmândur

- 25 Çârûb-ı bâb-ı devleti olmak ne ihtimâl²
Mûyüm sefid-i rû-siyehüm dîde-kândur

Dervîş-i bî-nişânım nemed-kîşdür Rızâ
Mülk-i sühanda pâdişeh-i Cem-nişândur

VI

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Bir zerreyem ki şems-i cemâl oldı maṭlabum
Bir katreyem ki katrede deryâ nihândur

Tiryâk u zehr hakka-i vâhidde mişl-i baħr
Şîrîn u tehî-meşreb-i lâ-yebgıyândur

¹ V 20(a) intisibına: intisâba ME

² V 25(a) ihtimâl: ihtimâldür ME

Ol pâdişâh-ı taht u kemâlât-ı izz ü câh
Pîrâye-bahş-i memleket-i ins ü cândur

Ol şeh-süvâr-ı sidre-şâsem mâh-ı rif ʿatûfî
Hidmet-nişîn-i dergeh-i şâh-ı kiyândur

- 5 Dârâ-yı hâk ü dergehi eflâkdur ebed
Sultân-ı kâmrân-ı zemîn u zamândur

Murabba

Vezin: Fâʿilâtün / Mefâʿilün / Feʿilün

- 1 Oldı zât u sıfât-ı hâkka güvâh
Haber-i lâ ilâha illa'llâh
Nefy ü işbâtdan ider âgâh
Rehber-i lâ ilâha illa'llâh
- 2 Maḥrem-i râz-ı Âdem ü Havvâ
Hüvâce-i ders-i ʿallemü'l-esmâ
Oldı üstâd-ı şûret ü maʿnâ
Eşer-i lâ ilâha illa'llâh
- 3 Dil-i Mûsâya oldı Tûr likâ
Dem-i ʿîsâ'yı eyledi ihyâ
Oldı manzûr-ı şâhib-i İsrâ
Nazar-ı lâ ilâha illa'llâh
- 4 Çarḥ-ı fıtratda kutb-ı ʿâlemdür
Arz-ı himmetde şeyḥ-i ekremdür
Mâlik-i sırr-ı ism-i aʿzamdur
Mazhar-ı lâ ilâha illa'llâh
- 5 Bâb-ı feyzi Rızâya ʿizzetdür
Hidmet-i dergehi sa'âdetdür
Pâdişâh-ı livâ-yı nusretdür
Server-i lâ ilâha illa'llâh
- 6 Zümre-i aşfiyâya püşt ü penâh
Hüsrev-i zikr-i lâ ilâha sivâh
Oldı ser-ceyş-i bârgâh-ı İlâh
Leşker-i lâ ilâha illa'llâh

VII

Vezin: Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlûn

- 1 Sübhâne'l-melikü'l-ferdi bi-zâti'l-a'clâ¹
 Refe'a'l-'abdü mine'l-în ilâ ev-ednâ
- Bir şebân ki harem-i hâşşına itdi da'vet
 Hazret-i Ahmed-i muhtârı cenâb-ı Mevlâ
- Hulle vü tâc u Burâkile gelüb Cebra'îl
 Kıldı teblîğ-i risâlat-ı beşâret inhâ
- Didi ey mefhar-ı kevneyn beniiyyü'l-haremeyn
 Muntazırdur eşer-i maqdemüñe arz u semâ
- 5 Seni da'vet ider Allâh sa'âdetle buyur
 Yümn-i teşrifüñle âmâde na'im-i isrâ
- İmtisâl eyledi fermân-ı celîlî's-şâna
 Oldı ser-menzil-i ikbâli cenâb-ı akşâ
- Haşmet-i câh-ı risâletle süvâr oldı bu şeb
 Hazret-i seyyid-i Yeşrib şeh-i mülk-i Batğâ
- İzz ü nâzile o sultân-ı serîr-i levlâk
 Ferşden 'arşa 'urûc eyledi mânend-i hü mâ
- Nefy ü igbât-ı cemâlinden idüp ref'î-nikâb
 Münkâtı' oldı bi-küllî bedel ü müsteşnâ
- 10 Mürtefi' oldı serâ-perde-i işneyniyyet
 Ahadiyyetde birûz eyledi lâ vü illâ
- Kıldı iskât-i izâfât habîb-i ekrem
 Mahz-ı tevhîd zuhûr eyledi mahv oldı sivâ
- 54a "Leyse fi'l-kevnî siva'llâh" olup cılve-nümûn
 Kalmadı keyf-i kemiyet 'adem oldı eşyâ
- Li-ma'a'llah harîminden idüp 'arz-ı cemâl
 Didi biñ lutf u 'inâyet ile "ehlen sehlâ"
- Sensin ol mâh-ı felek-câh-ı sipihr-i ceberût
 Hacle-ârâ-yı 'arûs-ı harem-i mâ evhâ

¹ VII 1(a) Bu mısra'da vezin hatası var.

- 15 Maḥrem-i rāz-ı nihân-hâne-i “kâba kavseyn”
Mazhar-ı rü’yet-i didâr-ı cenâb-ı Mevlâ

Şânufı râyet-i nuşretle ser-efrâz itdüm
Kadrini câh-ı şefâ^cat ile kıldum a^clâ

Evvel ü âḥir-i fîṭrat saña oldu maḥşûş
Âb-ı rûyuñdur iden ḥalk-ı cihânı iḥyâ

Gelmeseñ ‘âleme gelmez idi ḥalk-ı ‘âlem
Olmasañ olmaz idi kevn ü mekân ser-tâ-pâ

Göricek cilvegeh-i bâb-ı niyâzı mekşûf
Keşf-i râz eyledi dergâha cenâb-ı tâha

- 20 Didi ey kible-i ḥacât-ı gürûh-ı ‘uşşâk
Vey berârende-i ḥacât-ı dil-i ehl-i recâ

Zât-ı bî-çûnuña esrâr-ı zamâ’ir zâhir
Mütteḥid ḥazret-i ‘izzetde nihân u peydâ

Saña ma’lûmdur aḥvâl-i ‘uşât-ı ümmet
Zu‘afâ kullarını eyle sezâvâr-ı ‘atâ

Pây-mâl eyleme erbâb-ı günâhı yâ Rab
Sıklet-i dağdağa-i zilletile yevm-i cezâ

Kıldı Haḳ ḥüsn-i ḥitâbile aña redd-i cevâb
İtdi mihmânını bu vechile elṭâfa sezâ

- 25 Didi ey melce’ vü me’vâ-yı cemî^c-i ‘âlem
Vey¹ keremkânı vefâ ma^cdeni kehf-i gurabâ

‘Afv u gufrânımı mevkûf-ı şefâ^cat kıldum
Luṭf-ı iḥsânımı âḥbâruña itdüm inşâ

İmeciğin dür-i iḥsanuma her dem mi‘râc
Eyledüm ümmete beş vâkt namâzı ihdâ

Vasıl-ı baḥr-i şühûd olmuşiken zât-ı Rasûl
Çarkdan farka olup rif‘at ile cilve-nümâ

- 54b ‘Arşdan ferşe nüzûl itdi mişâl-i rahmet
Eşer-i bârika-i feyzile doldı Baṭṭâ

¹ VII 25(b) vey keremkânı: di keremkânı ME

- 30 Şevketile ʿalem-efrâz-ı risâlet oldı
Zîver-i fetḥ u zafer rehberile buldı bahâ
- Kıldı ser-keşleri fermân-ı şeref encâma
Halka halka hum-ı gîsû-yı bütân¹ gibi dû-tâ
- Tuhfe-i nûr-ı şalâtile pür olsun yâ Rab
Türbe-i meḥar-ı kevneyn ilâ-yevm-i cezâ

VIII

Vezin: Mefâ'ilûn / Fe'ilâtûn / Mefâ'ilûn / Fe'ilûn

- 1 Hezâr şevkile dil nağme-senc-i destândur
Çemende hem-nefes-i ʿandelîb-i ḥûş-ḥândur
- Meşâm-ı cânı iden reşk-baḥş-ı nâfe-çîn
Nesîm-i gâliye-sâ-yı diyâr-ı cânândur
- Ġubâr-ı ḥâk-ı düri sermedân-ı fîtratda
Cilâ-yı bâşire-i âftâb-ı rahşândur
- Budur zemîn ü zamânında ihtilâf ancak
Türâbı ʿanber-i sârâ giyâhı reyhândur
- 5 Lisân-ı ehl-i ḥaḳîkatda vaşf-ı zıll-ı hü mâ
Kinâye-i şeref-i sâye-i muğaylândur
- Hemîşe neşv ü nemâ-yı nihâl-i gülşen-i râz
Hulâsa-i çemen-i lâlezâr-ı ʿAdnândur
- Kenâr-ı sidre-i ḥüsninde ḥaṭṭ-ı müşğfî
Dinilse şeh-per-i rûḥu'l-emîn çesbândur
- Sivâd-ı levḥa-i bînişde rûy-ı mûyî anuñ
Benefşezâr-ı tecellîde sünbûlistândur
- Nigâh-ı luṭfına mazḥar olursa merdüm-i çeşm
Miyân-ı ʿarşa-i himmetde merd-i meydândur
- 10 Ümîd-i ḥ'âb-ı vişâliyle dîde-i baḥtum
Ġunûde-i der-i devlet-me'âb-ı ihsândur

¹ VII 31(b) bütân: beyân HE

Hayâl-i hâl ile pür-kâr-ı çeşm-i çarh-ı felek
Medâr-ı nokta-i vahdetde kârı devrândur

Hevâ-yı zülfile âhum şahîfe-i dilde
Miğâl-i beyza-i tuğrâ-yı resm-i şâhândur

55a Şafâ-yı câzibe-i kehrübâ-yı feyzinden
Giyâh-pâre tarâvet-nümâ-yı bustândur

Gulâm-ı nâka-i mahmil-keşân-ı râh-ı taleb
Yanumda dergeh-i kaşr-ı İremde derbândur

15 Melâz-ı zümre-i ‘uşşâk-ı melce’-i müştâk
Medîne-i kerem-i pâdişâh-ı ‘adnândur

Eyâ habîb-i Hudâ vey şefî‘-i her dü-serâ
Meded meded ki şefâ’at delîl-i gufrândur

Fütâdeyem¹ reh-i ‘aşkuñda kandesün ey dost
Nigâh-ı hasret ü firkatle dîde giryândur

O bârgâh-ı şefâ‘at-penâha irmegiçün
Kadem kadem dil-i sevdâ-zede şitâbândur

Vişâl-i Ka’be-i maksûda iştiyâkıñdan
Tarîk-i sa‘y ü şafâda revân u püyândur

20 Naşîb olur mı ‘aceb hâk-i bûs-ı dergâhuñ
Kerem kerem saña kaldı zamân-ı ihsândur

Bu ravzagâh-ı felek-câh-ı ‘arş-ı pîrânufî
‘Âbîd-i bâb-ı şeref-intisâbı hâkândur

Bu ‘izz ü nâzile leyl ü nehâr şems ü kamer
Kapuñda halka-be-gûşuñ olursa şâyândur

Yoluñda zerre-i hâk-i kadem olan ‘âşık
Sipîhr-i meşrîk-ı rif‘atde mihr-i tâbândur

‘Atâ-yı vuslata her lahza tâze ümmîdüm
Gedâya bahşîş-i ihsân-ı de’b-i sultândur

25 Metâ‘-ı nazmını bâzâr-ı meskenetde Rızâ
Virürse mâ-hasal-ı bahr ü kâna erzândur

¹ VIII 17(a) fütâdeyem: fedâdeyüm ME

Çekide katre-i elmâs-ı çeşm-i hûnînem
Bağılsa dîde-i 'ibretle dürr ü mercândur

Nişâr-ı dâne-i eşküm sezâ mıdur bilmem
O cilvegehde ki lü'lü güherle hem-kândur

Ne deñlî cem' ise vaşfuñ ile zebân-ı maqâl
O deñlî hubb-i sivâdan göñül perîşândur

Huzûra hâlûmi i'lamdur garaž yoğsa
Murâd-ı 'âşık-ı nâlân Rızâyı hûbândur

55b 30 'Aleyke elfü şalât ve 'aleyke elfü selâm
İfâza-bahş-ı şalâtun cenâb-ı rahmândur

Revân-ı âl ü eşhâba biñ selâm olsun
Ki anlar ile meşâbîh-i dîn fîrûzândur

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilât
Hezâr şevkile dil nağme-senc-i destândur

IX

Vezin: Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

1 Levhaşa'llâh zehî cilvegeh-i şâhâne
Reşk-i gülzâr-ı irem tekye-i dervîşâne

Merkez-i kutb-ı zamân olsa sezâdur zîrâ
Nokta-i bâ'isedür dâ'ire-i imkâne

Nîce dem seyr ü sülûk eylese hûrşîd ü felek
Biñde bir düşmez aña böyle ziyâret-hâne

Sûfiyân devr-i revân eyleyicek bâd-ı şabâ
Nağmesâz oldu uşûlile ney-i nâlâne

5 Her nefes na'ra-i yâ hû-yı gürûh-ı 'uşşâk
Döndürüp çarh-ı derûnı getirür efgâne

Allâh Allâh zehî bezm-i tarab peymâdur
Zühreyi dâ'ire-ber-kef çıkarur meydâne

Gördiler hayl-i melek devr-i kamer âyînin
Halka-i zikre girtüp başladılar devrâne

Sâkin-i şavma^ca-i heft felek sübha-şümâr
Geldiler seb^ca-i seyyâre gibi seyrâne

Bezm-i cem^ciyyet-i hum-hâne-i vahdetdür bu
Cezbe-i feyzile ^câşık olagör mestâne

- 10 Feres-i himmetüñi çâpük ü çâlâk eyle
Na^c-ı şatranc-ı ma^cârifde yûri ferzâne

Şem^c-i ruhsâr-ı cemâl ise murâdı el-^câk
Sûziş-i şevkile pervâne yanâr pervâne

Nice dem olsa eger mu^ctekif-i genc-i şâdef
Dâne-i eşküme mânend olamaz dürdâne

Bend olan silsile-i ^caşka rehâ-yâb olmaz
Kays u Ferhad olur ^câkıl iken dîvâne

- 56a Feyz-i âşâr-ı şühûdile nazar kıl Âdem
Mütekâbil görinür âyine-i ekvâne

- 15 İstic^cârât-ı mevâlîde bedeldür bu zemîn
Hâki iksîre mu^câdil çemeni reyhâne

Sâlik-i menzil-i maksûda hidâyet yoludur
Rehber-i ^caşkıle tâ-ravzageh-i¹ rızvâne

Hâzret-i Şeyh ^cArab-zâde Efendi ki anuñ
Feyz-ı irşâdı ziyâ-güster olur âlâne

Sâhib-i keşf-i fütûhât-ı fuşûs İbn-i ^cArab
Kıldı esrâr-ı füyûzâta anı şâlâne

Olmağ isterseñ eger sırr-ı selefden âgâh
Dest-pûsını halef eyle yapış dâmâne

- 20 Eyle etvâr-ı cinâsâtile tahsîl-i makâm
Zâtı insân olan elbette irer insâne

Nağşbend egerine sâlik olagör zâhid²
Himmet-i pîr-i tarîkile gelüp meydâne

Şems-i zîkr ü meh-i fikrile şeref burcunda
Pertev-endâz olup cilvegeh-i merdâne

¹ IX 16(b) ravzageh-i: ravza-i ME

² IX 21(a) Nüshalarda "ey zâhid" şeklinde olduğu halde "ey" kelimesi vezni bozduğundan metne alınmadı.

Lem'â-i şu'le-i cevvalê-i cûdından irer
Tuhfe-i vecd ü şafâ hânkah-ı 'irfâne

Oldı mişkât-ı meşâbîh-i semâvât-ı kerem
Mihr-i 'irfânı virür tâb-ı meh-i tâbâne

- 25 Kuvvet-ı câzibe-i nâuka-i cân-bahşı
Dem-i 'İsâ gibidür sâmi'â-i¹ ebdâna

Kavli burhân-ı kavî cerbeze-i inkâre
Hüccet-i kâti'adur felsefe-i nâdâne

Câh-ı rif'at ile 'unvân-ı kerâmet besdür
Bende-i hıdmet-i dergâhı olan ihvâne

Âşinâ-yı dîr-i ihsânını mahrem itmez
Eylemez cevri ü cefâ kân-ı kerem mihmâne

Şâbit ol şadr-i inâbetde Rızâyâ dâ'im
"Hûş der-dem"²le² "nazar ber-kadem" it şeyhâne

- 30 Eyle gül-geşt-i "sefer der-vaşan"-ı ehl-i şafâ
Halvet-i kalbîni kıl encümen-i pîrâne

- 56b "Men 'araf" tâcını giy devletile eyle cülûs
Sırr-ı "lâ-ya'rifühüm" kişverine şâhâne

Câm-ı şahbâ-yı "ene'l-Ḥaḡ" deverân itdükçe
Şâh-ı Mansûr vire 'izz ü şeref devrâne

X

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'îlû / Mefâ'îlû / Fe'ûlûn

- 1 Ülfetgede-i melce' vü me'vâ-yı Beşiktaş
Revnaḡ-dih-i ins oldı ser-â-pây-ı Beşiktaş

Berdâste-i maḡdem-i sultân-ı cihândur
Her şubḡ u mesâ dest-i temennâ-yı Beşiktaş

Âḡâze-i şehnâz ile 'uşşâkı dem-â-dem
Şûrîde ider bûlbûl-i şeydâ-yı Beşiktaş

¹ IX 25(b) sâmi'â-i: sâma-i ME

² IX 29(b) hûş der-demle: hoşdur dide-i ME

Zîb-âver-i destâr-ı civânân-ı çemendür
Gülşende bugün gonce-i zîbâ-yı Beşiktaş

- 5 Zerrîn-i kadeh seyrin ider nâzile îmâ
Mahmûr-ı gama nergis-i şehlâ-yı Beşiktaş

Şol kâkül-i cânân gibi başdan çıkar âhir
Sevdâ-zede-i sünbül-i şahrâ-yı Beşiktaş¹

Gehvâre-i nâz içre ider zâr u remîde
Etfâl-i Stambulî temâşâ-yı Beşiktaş

Şâhâ gidelüm zevk-i çerâğâna kerem kıl
Açıldı yine lâle-i hamrâ-yı Beşiktaş

Ahbabı ziyâret idelüm taraf-ı çemende
Mecmû'a-i ins oldu şehâ cây-ı Beşiktaş

- 10 Menzilgeh-i aqtâb u melâz-ı budelâdur
Ârângeh-i türbe-i Yahyâ-yı Beşiktaş

Ol zât-ı şerîfün eser-i vâye-i luftî
Oldı şeref-i sâye-i bâlâ-yı Beşiktaş

Gel eyleyelüm Ahmed-i Tûrânı ziyâret
Oldur sebep-i meymenet-efzâ-yı Beşiktaş

Haq celle 'alâ eyleye tâ-rûz-ı kıyâmet
Âşâr-ı şerîfin çemen-ârâ-yı Beşiktaş

Dil-zindelere rahmet okur mürde-dîlânı
Emvâtını yâd itdürür ihyâ-yı Beşiktaş

- 57a 15 Şıbyân-ı perî-rûyî görünmez göze yohsa
Dîvâne ider âdemi sevdâ-yı Beşiktaş

Perverde-i âgûş-ı edeb itmede dâ'im
Ma'şûmların h^vâce-i² dânâ-yı Beşiktaş

Bir vechile bilmez ne kumaş olduğın âdem
Erzân görünür kıymet-i kâlâ-yı Beşiktaş

Mâhî-i dili eyledi nâçâr rübûde
Şayyâd-ı gamuñ dâmına deryâ-yı Beşiktaş

¹ X 6 Bu beyit ME nüshasında yok.

² X 16(b) h^vâce-i: hâne-i ME

Ser-menzil-i enhâr-ı besâtîn-i cinândur
Yenbû^c-ı hayât-âver-i mecrâ-yı Beşiktaş

- 20 Tev'em geçinüp mehd-i uhuvvetde Rızâya
Tıfl-ı dili zâr eyledi ebnâ-yı¹ Beşiktaş

XI

Vezin: Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlün

- 1 Kible-i ehl-i şafâ oldu cenâb-ı Muşafâ
Ka'be-i kûy-ı vefâ oldu cenâb-ı Muşafâ

Leyletü'l-isrâ haremde eyleyip geşt ü güzâr
Zulmet-efrûz-ı dîlcâ oldu cenâb-ı Muşafâ

°Azm-i dergâh-ı İlâh itdi Burâk-ı himmeti
Hemreh-i peyk-i hüda oldu cenâb-ı Muşafâ

Virdi mişkât-ı risâlet mescid-i akşâya fer
Muhtedâ-yı enbiyâ oldu cenâb-ı Muşafâ

- 5 Rif °atile hâkden eflâke mi'râc eyledi
Pertev-endâz-ı semâ oldu cenâb-ı Muşafâ

Sidre oldu kâmet-i tûbâsınıñ âvâresi
Server-i her müntehâ oldu cenâb-ı Muşafâ

Lâ-mekân âlemlerin gül-geşt idüp ref ref-nişîn
Şadr-ı bedr-i ıstıfâ oldu cenâb-ı Muşafâ

Eyledi halvet-serâ-yı li-ma°allâha nüzûl
Şem°-i cem°-i kibriyâ oldu cenâb-ı Muşafâ

"Kâbe kavseyn"e nişân oldu kemân-ebrûları
Menzil-i kûrba serâ oldu cenâb-ı Muşafâ

- 10 Eyledi çeşmin mücellâ kuşl-i "mâ-zâga'l-başar"
"Len-terâni"den rehâ oldu cenâb-ı Muşafâ

- 57b Kaşr-ı "mâ-evhâ"da gördi zât-ı vahdet güllerin
Bülbül-i bâğ-ı likâ oldu cenâb-ı Muşafâ

¹ X 20(b) ebnâ-yı: binâ-yı ME

Vech-i Hak âyine-i vechinde oldu rû-nümâ
Mazhâr-ı zât-ı Hudâ oldu cenâb-ı Muşafâ

Zâtdan semt-i şifâta eyledi 'atf-ı 'inân
'Arş u ferşe cân-fezâ oldu cenâb-ı Muşafâ

'Alemleri pür eyledi gülbang-ı tabl-ı pencgâh
Mülk-i dîne pîşvâ oldu cenâb-ı Muşafâ

Oldı Bû-Bekr u 'Ömer 'Osman u Haydar çâr-yâr
Âl u aşhâba 'atâ oldu cenâb-ı Muşafâ

- 15 Hâdi-i râh-ı Rızâ oldu cenâb-ı Muşafâ
Muşafâyâ reh-nümâ oldu cenâb-ı Muşafâ

Âşiyân-ı ümmete "dâru'l-emân" dur dergehi
Ehl-i cürme mültecâ oldu cenâb-ı Muşafâ

Zât-ı pâk evliyânun melce' vü me'vâsıdur
Nûr-ı çeşm-i aşfiyâ oldu cenâb-ı Muşafâ

ZUHÛRÂT-I MEKKÎYYE

GAZELLER

ELİF

Nazım

Vezin : Fâ'îlâtûn / Fâ'îlâtûn / Fâ'îlâtûn / Fâ'îlûn

- 1 Hamdüli'llâh ḥâne-i ser-nâme-i sun'î Hudâ
Lâ vü illâ peykerinden eyledi keşf-i 'atâ
Oldı miftâḥ-ı dîr-i ḥalvet-serây-ı "küntü kenz"
İbtidâ-yı âferînişdür fe-ni'ne'l-ibtidâ

1

Vezin : Fâ'îlâtûn / Fâ'îlâtûn / Fâ'îlâtûn / Fâ'îlûn

- 1 Tâc-ı bismi'llâhdur zîb-i ser-i ḥamd-i Hudâ
Ḥüsrev ü mülk-i ni'amdur ḥamidân-ı kibriyâ

Nev-sımât "in şekertüm" ḥ'ânınuñ miḥmânıdur
Şekker-i şükriye şîrin-kâm olan ehl-i şafâ

Feth ider genc-i ḥurûf-ı 'âliyâtın dahmesin
Medd-i bismi'llâhdur miftâḥ-ı ebvâb-ı hüdâ

Şu'le-i cevvalëveş beyt-i dil-i 'uşşâkda
Dem-be-dem virmekdedür nûr u ziyâsı entümâ

5 Mî-şevved nazm-ı Rızâ âvîze-i gûş-ı kirâm
Ger çünîn mî-âyed ez-baḥr-i şühûd-ı kibriyâ

2

Vezin: Mefâ'îlûn / Fe'îlâtûn / Mefâ'îlûn / Fe'îlûn

- 59a 1 Nihâl-i gülşen-i vaḥdetde 'andelib-i vefâ
Lisân-ı hâlile eyler hezâr ḥamd ü şenâ

Peyâm-ı nefḥa-i ruḥsâr-ı yârı almagiçün
Şubḥ-dem ağzın arar goncenüñ nühtüft-i şabâ

Hevâ-yı kâkûl-i 'anber-şemîm-i cânândur
Şerâr-ı âh-ı ciger-sûzum eyleyen bîyâ

Sirişk-i dîde gibi görmedüm bu yollarda
Cenâb-ı yâre gider bir refîk-i bî-ser ü pâ

- 5 Terâne-i sühanum reşk-bağş-i bülbul olur
Olursa gonçe-i baht-ı ümîd-i dîde gûşâ

Ġulâm-ı dergeh-i himmet-serây-ı merdânem
Benümle fâhr ider erbâb-ı câh-ı sıdık u şafâ

Sipîhr-i şafha-i 'irfâna şu'le-bağşâdur
Şarîr-i bârika-pîrâ-yı kîlk-i Şeyh Rızâ

3

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Ser-âgâz eyledüm cânâ benâm-ı mübdi'î'l-eşyâ
Müşâhiddür bu ma'náda rumûz-ı 'allemü'l-esmâ

Zebân-ı hâli şîrîn-fâl idüp ehl-i kemâl içre
Şeker-rîz-i nevâl-i hamd-i iclâl eyledi Mevlâ

Temâşâ-yı cemâle her varak bir Tûr-ı Sînâ'dur
İder îmâ bu remzi kîlk-i i'câz-ı yed-i beyzâ

Hitâb-ı "len-terânî" dâldür dîdâr-ı Mûsâya
Şühûd-ı Ahmed-i muhtâra medlûl ol "mâ-evhâ"

- 5 Şeh-i mülk-i melâhat bî-bedeldür hüsniye illâ
Virür hüsniye-i diger maqbûb-ı müsteşnâya istîsnâ

Rızâ işbât-ı bürhân itdi divân-ı hâkâyıkda
Görüp Hâce Bahâü'd-dîn Efendi eyledi imzâ

4

Vezin: Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

- 1 'Ömrüm oldukça eyâ hazret-i maqbûb-ı Hudâ
İderüm şevkile evşâf-ı cemîlün inşâ

Gerçi medhîünde kalem kâşır u diller ʿâciz
Lîk ʿaşkıñdur iden kilik-i zebânım gıyâ

59b

Yâd-ı laʿlûñle irer kalbe şafâ-yı hâtır
Dâne-i hâlûñi añdukça gelür rûha gıdâ

Hilye-i pâkuñı gördükçe eyâ ahsen-i nâs
Pür ider çeşmümi bîdârî-i hâb-ı maʿnâ

5

Ayagüñ tozını kuhl itmegiçün gözlerine
Kademüñ hâkine rû-mâl ider ʿayn-i zerķâ

Sürebilsem eşigüñ taşına rûy-ı siyehüm
Hacerü'l-esvedi nûrumla iderdüm beyzâ

Mâcerâ-yı dil-i hûnbârum idersem eczâ
Pür olur seyl-i sirîşkümlle miyân-ı Batḥâ

Hıdmet-i devlet-i naʿtuñda şeref-yâb olsun
Hıl'at-ı fâhire-i câh-ı şefâ'atle Rızâ

5

Vezin: Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlün

1

Lezzet-i naʿt-ı şerîfüñ kuvvet-i cândur baña
Pertev-i evşâf-ı hüsnuñ nûr-ı îmândur baña

Şu'le-i nûr-ı hayâlûñ yâ enîsü'l-ʿâşıkın
Giceler tâ şubḥa dek şem'î fîrûzândur baña

Gülşen-i ʿâlem şehâ hâr-ı elemdür ser-be-ser
Ravza-i küyuñ riyâz-i bâğ-ı rızvândur baña

Gurbet-âbâd-ı fenâda yâr-ı hem-dem istemem
İştîyâkuñ tekyegâh-ı dilde mihmândur baña

5

Şer'î-pâküñdür delîl-i kâḥ¹a¹ gümrehlere
Muktezâ-yı sünnetüñ her işde bürhândur baña

Yâ Rasûla'llâh Rızâyam tâlib-i dîrârîñam
Bir nigâh-ı merḥamet biñ dürlü ihsândur baña

¹ 5 5(a) delîl-i kâḥ¹a: delîl-i kâḥ¹am PP; delîl-i kâḥ¹ ME

6

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Hüdmet-i na'î-ı şerîfün maḥz-ı rif'atdır baña
Midḥat-ı ḥüsn-i Hudâ-dâduñ sa'âdetdür baña

Tâbîş-ı gam virse ḥürşid-i kıyâmetden eger
Sâyeân-ı devletün zıll-ı himâyetdür baña

Ġarḳa-i baḥr-i nevâl-i re'fetündür fülk-i dâl
Nûḥveş tûfân-ı gam 'ayn-i selâmetdür baña

- 60a Senden ayru ni'met-i dünyâya itmem iştihâ
Zikr ü fikrün küşe-i 'uzletde ni'metdür baña

- 5 Ba'setün "levlâk ü erselnâk" ile mevsûf iken
Ḥaḳ budur kim midḥat-ı maḥz-ı cesâretdür baña

Rûtbe-i câh-ı Rızâ menşûr-ı iklîm-i şafâ
Ḥazret-i şâh-ı risâletden 'inâyetdür baña

7

Vezin: Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

- 1 Dîde maḥmûr-ı nigâh-ı talebündür cânâ
Ḥayret-âlûde-i bezm-i tarabündür cânâ

Pîçeş-i ṭurra-i zülfiñle 'aceb lertzândur
Bâd-ı ġarḳ-ı 'arâḳ-ı tâb u tebündür cânâ

Teşne-i Kevşer-i feyzüm iken âb-ı selsâl
Beni dil-teşne iden câm-ı lebündür cânâ

Maṭlabum ḥüsn-i kabûl-i keremündür dil-zâr
Na'î-ı gûy-ı neseb-i zi'l-ḥasebündür cânâ

- 5 Saña meftûḥ iken ebvâb-ı tılısmât-ı 'ulûm
Bü'l-'acebdür yine ümmî laḳabündür cânâ

Lâne-i feyzüñi ümmîd ider Şeyḥ Rızâ
Bülbül-i gülşen-i şûr u şegabündür cânâ

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Pertev-i zikrile bulsun cân u dil nûr-ı şafâ
Zevk-i vicdânile gelsün ehl-i şevke incilâ

Eylesünler tâbiş-i cünd-i¹ hevâdan ehl-i dil
Bârgâh-ı hâzret-i sultân-ı aşka ilticâ

Cur'a-nûş-ı sâki-i peymâne-i bezm-i elest
İtmez endûh-ı humâr-ı mâ-sivâdan iştikâ

Hırka-i peşmîne-i zühd ile olmaz iltibâs
Reh-güzâr-ı aşkdur zâhid libâs-ı etkiyâ

- 5 Kıl "seyâhat der-vaţan" cânâ der-ıklım-i beden
Gir tarık-ı ibtidâya bir sebîl-i intihâ

Sâkin-i meyhâne-i aşk ol Rızâyâ her nefes
İtmesün dâmânunu âlûde-çirk-âb-ı riyâ

Vezin : Müstef 'ilün / Müstef 'ilün / Müstef 'ilün / Müstef 'ilün

- 60b 1 Feyz-i Hudâ nûr-ı şafâ Ahmed Muhammed Muşafâ
Şemsü'd-duhâ bedrü'd-dücâ Ahmed Muhammed Muşafâ

Revnaqdihi şems ü kamer pîrâye-i şâm u şehir
Manzûr-ı mâ-zâga'l-başar Ahmed Muhammed Muşafâ

Gencîne-i ümmü'l-kitâb mecmû'a-i faşlu'l-hitâb
"Vallâhü a'lem bi's-şavâb" Ahmed Muhammed Muşafâ

Ser-safha-i levh u kalem sultân-i iklım-i kadem
Şâhin-şeh-i vâlâ-şiyem Ahmed Muhammed Muşafâ

- 5 Behçet-fezâ-yı ins ü cân ârâyiş-i kevn ü mekân
Peygamber-i âhîr zamân Ahmed Muhammed Muşafâ

Naıl-i vefâ-yı evliyâ sır u şafâ-yı aşfiyâ
Zîb-âver-i bâğ-ı Rızâ Ahmed Muhammed Muşafâ

¹ 8 2(a) cünd-i hevâ: çend-i hevâ ME, HE

Vezin: Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlûn

- 1 Şerf-i pâk-i nebevî hâbl-i metîn oldu baña
Sünnet-i Mustafavî nûr-ı yakîn oldu baña
- Fikr-i ruhsârî şeref-nâme-i dîn oldu baña
"Hasbiya'llâh ve kefâ" nakş-ı nigîn oldu baña
- Dergeh-i 'âliye-i hazret-i maḥbûb-ı Hudâ
Oldı reşk-âver-i gülzâr-ı behişt ü tûbâ
- Hâşılı ravza-i rızvâna deġişmem cânâ
Türbe-i fâhr-i rusûl 'arş-ı berîn oldu baña
- 5 Gelmesün fikr-i sivâ ile Rızâ çeşmiñe nem
Bî-hude yerlere toḥm-i emeli itme baña¹
- Sâḫa-i² midḫat-ı evsâf-ı ḫabîb-i ekrem
Dâne-rîz olmaġa bir tâze zemîn oldu baña

Vezin: Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlûn

- 1 Sünbül-i zülf-i dil-âvîz-i riyâz-ı isrâ
Oldı ârâyîş-i destâr-ı sır-ı mâ-evḫâ
- "Kabe-ḳavseyn" gülistânına virdi revnaḳ
Pür-ḫubûr oldu hevâ-yı çemen-i ev-ednâ
- Feres-i himmetünün ġâşiye-berdüşü olup
'Aḳl-ı kül bedreḳa-i ḳaşr-ı vişâl oldu baña
- 61a Lâ vü illâdan idüp 'azm-i serây-ı vahdet
Rû-nümûn oldu ruḫ-ı bî-bedel ü müstegnâ
- 5 Birbirin gördi zuḫûr eyledi birlikde cemâl
Mazḫar-ı rû'yet-ı zât oldu yine zât-ı Hudâ

¹ 10 5(b) Nüshalarda "adem bana" şeklinde olduġu halde "adem" kelimesi vezni bozduġundan metne alınmadı.

² 10 6(a) sâḫa-i: sâye-i HE

Bir olur lezzet-i dîdârile efvâh-i cihân
Vaşf-ı mi'râc idicek şevkile Dervîş Rızâ

12

Vezin: Fâ'îlâtün / Mefâ'îlün / Fe'îlün

- 1 Her sehergeh gelür nesîm-i şabâ
Gülşen-i 'âlemi ider ihyâ

Bûy-ı feyz-i diyâr-ı vahdetdür
Eyleyen 'andelfîbi nağme-serâ

Gonce olmuş nigâh-ı hasretle
Kuhl-i peygâm-ı yâre dîde-güşâ

Hüsn-i hatt-ı kenâre-i ruhsâr
Oldı şîrâze-bend-i hüsn ü bahâ

- 5 "Len terânî" leb-i niyâza virür
Lezzet-i bûse-i yed-i beyzâ

Oldı nakş-ı nigîn Şeyh Rızâ
Haşbiya'llâhü vahdehü ve kefâ

13

Vezin: Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlün

- 1 Mübtelâ-yı derd-i 'aşkum ey tabîb-i cân-fezâ
Eyle dârû-yı devâ-bahşâ-yı lutfufla devâ

Şem'î-i ruhsârın görüp nâ-geh gönül pervânesi
Yakdı yandurdu vücûdın dâğ-ı hasretle şehâ

Çünkü ma'lûm sa'âdetdür humâr-ı bezm-i gam
Maṭlabum bir cur'adur câm-ı lebûñden sâkıyâ

Bâd-ı âhum vâdi-i dilden vezân itdükce dil
Kûh-ı gamda gösterür bir dîdmân-ı dil-güşâ

- 5 H'ânkâh-ı cismümi meyhâne-i 'aşk eyledüm
Bâde-i câm-ı ledünnî isteyen câna şîlâ

Gezme yâbân-ı hevesde kıl “seyâhat der-vâtan”
Kurb u ba‘d olmaz cenâb-ı ‘aşka lâ-kayd ol Rızâ

14

Vezin: Mef‘ûlû / Fâ‘ilâtü / Mefâ‘ilü / Fâ‘ilün

61b 1 Râh-ı talebde eylemedin nefy-i mâ-sivâ
Olmaz huzûr-ı yârde işbât-ı müdde‘â

Kûy-ı vefâda cânile sa‘y ü şafâda ol
Eyle¹ delîl-i Ka‘be-i makşûda iktidâ

Bîgâne-ül fet olma rehâ eyle keşreti
Nûr-ı şühûd-ı hâkkile ol vahdet-âşinâ

Îmân u küfr ü küfrile îmânı eyle fark
Taklîdi terk idüp reh-i tahkîka gel dilâ

5 Eyle kemâl-i vecdile² “halvet der-encümen”
Pîrân-ı h‘âcegânı hemîn eyle pîşvâ

Senden meded Rızâya eyâ Şâh-ı Nakşbend
Luţf it bi-feyz-i silsile-i³ nûr-ı Mustafâ

15

Vezin : Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün

1 Cemâl-i ‘arızuñ beñzer mi gül-berg-i tere cânâ
Ne mümkindür ola mânend-i gül berg-i tere cânâ

Olursam her ne deñlü teşne-leb râh-ı muhabbetde
Lebüñ fikriyle meyl itmey şârâb-ı Kevşere cânâ

Olursa müşteri kâlâ-be-kef biñ cânile pervîz
Değişmem dürc-i la‘lün hâkka-i pür-gevhere cânâ

Olurken cilve ger şems-i hayâlün dîde vü dilde
Baqlmaz şûret-i mir’ât-ı mihr-i envere cânâ

¹ 14 2(b) “eyle” kelimesi PP Nüshasında yok.

² 14 5(a) kemâl-i vecdile: kemâl-i vahdetle PP

³ 14 6(b) “silsile-i” kelimesi HE Nüshasında yok.

Nişîmensâz olaldan naḥl-i ḳaddüñ sâḥa-i dilde
Nigâh itmeme çemende ḳadd-i serv ü 'ar'ara cânâ

Ḥaṭâ vî cürmile aḥvâli gâyetde mükedderdür
Şafâ-baḥş ol şefâ'atle Rızâ-yı kemtere cânâ

16

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'ilû / Mefâ'ilû / Fâ'ilûn

- 1 İtmez nigâh gayra olan âşinâ saña
Bî-gâne oldu şevḳüñ ile mâ-sivâ baña

Sevdâ-yı zülf ü dâne-i ḥâlündür eyleyen
Mürğ-ı hayâl-i şifte-i dâm-ı ibtilâ

Çekmez ḥumâr derd-i ser-i şâm-ı gafleti
Mest-i şabûh-perver-i câm-ı cihân-nümâ

- 62a Güm-geşde-i tarîḳ-i muḥabbet kalur mı hic
Mehcûr-ı pîşvâ-yı ḥarem-ḥâne-i 'atâ

- 5 Yâ ekreme'l-ḥalâ'îḳi yâ erḥame'l-verâ
Yercû bi-feyz-i cûdike minke'r-rızâ Rızâ

17

Vezin : Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn

- 1 Deḥânum maḥzen-i esrâr-ı ḥikmet eyledüñ cânâ
Zebânum ḳufl-i ebvâb-ı hidâyet eyledüñ cânâ

Medâr-ı ḳuṭb-ı 'irfân eyleyüp mecmû'a-i zâtum
Kelâmum reşk-baḥş-ı ehl-i vaḥdet eyledüñ cânâ

Müberrâ eyleyüp keşret ḥicâbın dîde vî dilden
Dü-'âlemde sezâvâr-ı 'inâyet eyledüñ cânâ

Dil-i pür-tâbuma enhâr-ı cûduñ eyleyüp icrâ
Vücûdum ḳatresün baḥr-i ḥaḳîḳat eyledüñ cânâ

- 5 Hezâr aḥsente yekser sûret-i mir'ât-ı eşbâhı
Cemâlûñ şemsine mir'ât-ı fîṭrat eyledüñ cânâ

Rızâya hânkâh-ı feyz-i cûduñ âşiyân itdüñ
Lisânın şeh-per-i ʿankâ-yı himmet eyledüñ cânâ

18

Vezin: Feʿilâtün / Feʿilâtün / Feʿilâtün / Feʿilün

- 1 Câ-be-câ gonce-nümâ oldu gülistân-ı vefâ
Gülşene virdi şafâ reşha-i nîsân-ı vefâ

Vaşf iderken gül-i raʿnâsını bâğuñ bülbul
Nev-bahâr oldu ser-â-ser çemenistân-ı vefâ

Kişver-i sine-i ʿuşşâka gelip şevketle
Taht-ı ikbâle cülûs eyledi sultân-ı vefâ

Hem-terâzû-yı müsâvât-ı vefâdur hâlâ
ʿÂşıkunî kadrîni bilmezse de mîzân-ı vefâ

- 5 Fikr-i bikrüm o kadar ʿarz-ı cemâl eyledi kim
Mecmaʿ-ı sûr u sürûr¹ oldu şebistân-ı vefâ

Cevher-i zâtuma nisbet aradum bulamadum
Hazret-i pîr-i tarîkat gibi bir kân-ı vefâ

Aldılar Hʿâce Rızânuñ eser-i ʿilminden
“Men ʿaraf” dersini etfâl-ı debistân-ı vefâ

19

Vezin: Feʿilâtün / Feʿilâtün / Feʿilâtün / Feʿilün

- 62b 1 “Men ʿaraf” bâbını fetḥ eyledi bevvâb-ı şafâ
Dil-güşâ oldu küttüb-hâne-i tullâb-ı şafâ

Müjde-i vuşlat içündür bu kadar saʿy ü sülûk
Kaʿbe hakkıyçün eyâ kıble-i aḥbâb-ı şafâ

Ey imâm-ı dil-i miştâk-ı gürûh-ı ʿuşşâk
Saña âmâde harem-hâne-i miḥrâb-ı şafâ

Seyr ider vech-i mazâhirde cemâl-i yâri
Her nefes çeşm-i Hudâ-bînile eşḥâb-ı şafâ

¹ 18 5(b) sûr u sürûr: sûr-ı sürûr ME

- 5 Şadef-i dîde-i giryânile hem-şohbetdür
Degme bir yerde bulunmaz dîr-i nâ-yâb-ı şafâ

Noқта-i dâ'ire-i Şeyh Rızâdur şimdi
Merkez-i ehl-i vefâ mecma^c-i erbâb-ı şafâ

20

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Bakılsa şem^c-i hâver şûret-i maḥbûbdur gûyâ
Şühûd-ı ḥaḳḳa bir âyine-i mergûbdur gûyâ

Hevâ-yı bûy-ı zülfüñle “sefer-ender-vaṭan” eyle
Göñül râh-ı talebde sâlik-i meczûbdur gûyâ

Ḥayâl-i ḥâk-rûb-ı dergehüñle rîş-i endîşem
Şabâ ferrâşınuñ destinde bir çârûbdur gûyâ

Göñül mürğî dem-â-dem na^cme-senc-i bâğ-ı na^ctîñdür
Nevâ-yı şevḳile bir ^candelîb-i ḥûbdur gûyâ

- 5 ^cİnâbet pişgâhında buluşdum İbn-i Neccâra
^cAyâr-ı sikke-i ^cirfânile zerkûbdur gûyâ

Çü sensin Yûsuf-ı Mısr-ı melâḥat ey kerem kâñf
Rızâ “beytül'l-ḥazen” de¹ hicrile Ya^ckûbdur gûyâ

Murabba'

Vezin: Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlün

- 1 Oldı eczâ-yı vücûd-ı ehl-i ^caşka kîmyâ
Levḥa-i ḳalbi ider gerd-i küdûretten rehâ
Ḥaḳ budur âyine-i idrâki eyler rûşenâ
Ḥâk-i pâk-i şâḥib-i levlâk fahr-i enbiyâ

- 2 Nice müştâḳ olayım bûs-ı zemîn-i ḥıdmete
Hâledür devr-i ḳamerde âsmân-ı vaḥdete
Oldı ḳutr-ı dâ'ire şems-i vücûd-ı ḥazrete
Ḥâk-i pâk-i şâḥib-i levlâk fahr-i enbiyâ

63a

¹ 20 6(b) beytül'l-ḥazende: beytül'l-ḥazendür ME

- 3 Ravza-i aḥbâba teşrîf ile ey bâd-ı seḥer
Kuhl-i “mâ-zâğa’l-başar” remzinden isterseñ eşer
Nev-be-nev virmekdedür çeşm-i Rızâya nûr u fer
Hâk-i pâk-i ḥazret-i levlâk fâhr-i enbiyâ

Murabba’

Vezin: Mef‘ûlû / Fâ‘ilâtü / Mefâ‘ilû / Fâ‘ilûn

- 1 Ni‘me’l-enîs-i menkabet-i seyyidü’l-verâ
Zâtında oldı ḥâşşiyet-ârâ-yı ḥûlyâ¹
Eczâ-yı cism-i ḥâke virür ṭab‘-ı kîmyâ
İksîr-i ḥâk-i türbe-i sultân-ı enbiyâ
- 2 Âb u hevâya nâb u tûrâbı ‘ale’d-devâm
Tâb-âver oldı dâ’ire-i devre tâ-kıyâm
Eyler me‘âd u mebd-e’-i miskiyyetü’l-ḥutâm
İksîr-i ḥâk-i türbe-i sultân-ı enbiyâ
- 3 Gördüm cemâl âyinesinde cemâlini
İtdüm ḥayâl şûret-i mihr ü kemâlini
Kalb-i Rızâya itdi izâfe mişâlini
İksîr-i ḥâk-i türbe-i sultân-ı enbiyâ

21

Vezin : Mefâ‘ilûn / Mefâ‘ilûn / Mefâ‘ilûn / Mefâ‘ilûn

- 1 Hezâr ahsente bir sâḥil-nişîn-i baḥr-i istiğnâ
İder ka‘r-ı kemâlin katre katre ḥâlini iḥsâ

Çeken çeşm-i ḥakîkat-bîne “mâ-zâğa’l-başar” kuḥlın
Görür her bir nazarda “mâ-‘arafnâk” ‘âlemin peydâ

Nuḳûş-ı mümkinâtı maḥv ider varlık kitâbından
Hurûf-ı ‘ayn u gayri levḥ-i kalbe eylemez imlâ

Bulur ḥâşşiyet-i vâḥidde ṭab‘-ı zehr ü tiryâkı
Olan hem-meşreb-i üstâd-ı ḥikmet-ḥâne-i eşyâ
- 5 Kuyûdât-ı müsemmaḥ kufîni ḥall itmeyen zâta
Ne mümkün fetḥ-i ebvâb tılısm-ı ‘allemü’l-esmâ

¹ Murabba 1(b) ḥûlyâ: ‘ulyâ PP

63b

Rızânuñ cevher-i ferd oldı her bir nokta-i nuṭṭa
Mümâs olmaz aña bir vechile “dünyâ ve mâ-fihâ”

22

Vezin: Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Kible-i hâcet büved rûy-ı Bahâü’-d-dîn-i mâ
Tâk-ı mihrâbest ebrû-yı Bahâü’-d-dîn-i mâ

Tekye-i rûhâniyânest âstân-ı hâzreteş
Menzil-i cânân büved gûy-ı Bahâ’ü’-d-dîn-i mâ

Bûy-ı Bû-Bekrest bûyeş der-meşâm-ı sâlikân
Hûy-ı peygamber büved hûy-ı Bahâ’ü’-d-dîn-i mâ

Herkesî ârâm-ı bâyed ez-perişânî-i gam
Der-çarâr-ı tâb-ı gîsû-yı Bahâ’ü’-d-dîn-i mâ

- 5 Pençe-i küstâh-i dest münkirân-râ be-kuşend
Kuvvet-i ikrâr-ı bâzû-yı Bahâ’ü’-d-dîn-i mâ

Cüst-cû gerdüm bi-hamdi’llâh der-baḥr-i Rızâ
Yâftem lü’lû’-i zi-lü’lûy Bahâ’ü’-d-dîn-i mâ

23

Vezin: Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

- 1 Tâk-ı âh-ı fuḳarâ üzre döner çarḥ-ı semâ
Nefs-i evlâdı gibi serde gele dilde şafâ

Mevlevî-hâne-i fülk encümi dervîşândur
Ser-ṭarîḳi kamer u şemsi anuñ Mevlânâ

Zühre hânende-i âyîn-i kudüm u neydür
Müşteri eyledi sultân Veled devrin edâ

Bâb-ı mihri ḳurı efsâne şanurdu vâ‘iz
Oldı evrâdı anuñ menḳabet-i mihr ü vefâ

- 5 Bâd-ı gam mürde-çerâğ eyledi fânûs-ı dili
“Nevvera’llâhü bi-envârı füyûzı’l-‘urafâ”

Hazret-i pîre fakîrâne ider ʿaşk u niyâz
Tuhfe-i nazmîle ahvâlini Dervîş Rızâ

24

Vezin : Mefâʿilün / Mefâʿilün / Mefâʿilün / Mefâʿilün

- 1 Çemende jâle-rîz oldu gül-i dil-cûy-ı istignâ
Uyardı bülbül-i nâ-şâdı âb-rûy-ı istignâ

İderken mücmer-i dil dûd-ı maḥsûsâtîle ülfet
Gınâ virmez meşâm-ı ehl-i zevke bûy-ı istignâ

- 64a Şabâ-reftâr olup tayy-i merâhil eylese biñ yıl
Kâhur râh-ı talebde kem-sürâğ-ı kûy-ı istignâ

Olur ser-keşte-i şahrâ-yı vahşet Kays-ı şeydâveş
Olan ḥ^vahişger-i ünsiyyet-i âhû-yı istignâ

- 5 Fezâ-yı Kâf-ı dilde şeh-per-i ʿAnkâ-yı ʿuzletdür¹
ʿAcâyib kûşe-i zî-şândur ebrû-yı istignâ

Dem-â-dem keşme-keşdür bâd-ı bî-dâdile ahvâlüm
Zehî sevdâ-yı pür-gavgayımış gîsû-yı istignâ

Heyûlâ-yı ʿarûs-ı haclegâh-ı şadr-ı fitratdur
Rızâ-yı pür-şafâdur şimdi çeşm-ebrû-yı istignâ

25

Vezin : Mefâʿilün / Mefâʿilün / Mefâʿilün / Mefâʿilün

- 1 Şeh-i Döldül-süvâr-ı hüsrevâ vü reng-i istignâ
Rübûde kahramânî çeşmine hûşeng-i istignâ

O şeh-bender eger şarf-ı nigâh itmezse ey ḥ^vâce
Kâhur vâbeste-i dükkân-ı hayret teng-i istignâ

Açılmaz gül gibi ol şeh-levend-i nâz-perverdüm
Dehâmı goncesinde muhtefî nîreng-i istignâ

¹ 24 5(a) ʿuzletdür: ʿuzletde HE

Gehî şîr-i tarab ki bûs-ı leb işrâb ider sâkı
Çekilmez câm-ı nâz-ı bâde-i gül-reng-i istignâ

- 5 Debistân-ı edebdür hânkâh-ı tıfl-ı irşâda
Rızâ-yı bâ-şafâdan feyz alur ferheng-i istignâ

26

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Mîve-i nahl-i kerem üftâdedür cânâ saña
Muntazırdur dîde-i hasret ile tûbâ saña

Biri iki hayr ider dükkânçe-i iz'ânda
Şarf ider îrâd-ı çeşmin nergis-i şehîlâ saña

İktibâs-ı reng-i bûy-ı rûy-ı hûbuñdur garaz
Zîb-i destâr-ı niyâz olmuş gül-i ra'nâ saña

Sünbûli mecnûn iden sevdâ-yı zülfüñdür şehâ
Âşık-ı âvâredür Mecnûn u hem Leylâ saña

- 5 Gâlibâ keyfiyyet-i câm-ı lebüñ görmüş gibi
Kâse-lebs olmuş çemende lâle-i hamrâ saña

- 64b Hem-dem-i gülzâr-ı ihsânuñ görüp didi Rızâ
Bülbül-i şeydâ baña tûtf-i şeker-hâ saña

27

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Reşk ider tarz-ı sühanda tûtf-i gûyâ baña
Bâğda mânend olur mı bülbül-i şeydâ baña

Dest-i dâmen-gîr-i ihsânuñdur ey serv-i kerem
Sâye-i kaddüñ yeter ser-menzil-i me'vâ baña

Gayr elinden istemem câm-ı leb-â-leb olsa da
Sâkiyâ terkîb-i la'liñdür şifâ-bahşâ baña

Feyz-i nûra perde-i tûr-ı vücûd olmaz hicâb
Kuvvet-i bâzû-yı eykendür yed-i beyzâ baña

- 5 Nâmzed olmuş şebistân-ı çemende gonceler
Müjde ey bâd-ı şabâ zîbâ saña ra'nâ baña

Eyledüm nazm-ı Rızâya bir alur gözle nazar
Geldi her bir nuṭṭ-ı pâkı bir dūr-i yektâ baña

28

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'ilû / Mefâ'ilû / Fe'ûlûn

- 1 Mânend olamaz kaşlaruña gurre-i ğarrâ
Beñzer mi şehâ kâkûlûne mâh-ı şeb-ârâ

Ser-geşte iken la'lûne gül zûlfûne sünbûl
Bî-hûde döner kâse-be-kef lâle-i hamrâ

Mir'ât-ı şafâ eyledi işrâk-ı tecellî
Hûrşîd-i cemâl oldu cemâlûnde hüveydâ

Ey kıble-i erbâb-ı vefâ ehl-i niyâza
Mihrâb-ı cemâlûndür olan Ka'be-i 'ulyâ

- 5 Vasfûnda nişâr eylerüm ey kân-ı melâḥat
Her bir süḥanum olsa eger gevher-i yektâ

Cânâ pür ider nüh-varâk-ı cild-i sipihri
Eylerse Rızâ biñde bir evşâfîñ inşâ

29

Vezin: Fe'ûlûn / Fe'ûlûn / Fe'ûlûn / Fe'ûl

- 1 Ol âfet olurken beḳâ-âşinâ
Dil-i zârum olmaz şafâ-âşinâ

65a Bu dil haste-i mübtelâ-yı firâk
Ṭabîbâ olur mı devâ âşinâ

Muvâsât-ı ünsile olmak muḥâl
O bî-gâne ülfet vefâ-âşina

Ne ğam zevrak-endâz olursa hevâ
Olur baḫrile nâ-Hudâ âşinâ

- 5 Sezâ lutf iderse ğarîbe ħabîb
Olur pâdişâhlar gedâ-âşinâ

Muĥabbetle miĥnet ider ittiĥâd
Kazâyâ olursa Rızâ âşinâ

30

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 'İzârûñ tâb-baĥş-ı tarf-ı gûlzâr eyledüñ cânâ
Zebânüm bülbül-i ğüyâ-yı esrâr eyledüñ cânâ

Nihân oldı gözümden mâh-ı ruĥsâr-ı 'arafnâkuñ
Sirîşküm katre katre dürr-i şehvâr eyledüñ cânâ

Cemâlüñ şem'-i bezm-ârâ-yı eyvân-ı melâĥatdur
Hümâ-yı devleti pervâne-girdâr eyledüñ cânâ

Yatarken künc-i ğamda 'âşık-ı bîmâr-ı dil-teşne
Zülâl-i şerbet-i vaşluñla bîmâr eyledüñ cânâ

- 5 Nice Ebû-Cehil-meşreb bilür tab'ân-ı inkârûñ
Metâ'ın zîver-i bâzâr-ı efkâr eyledüñ cânâ

Rızâ isbât-ı bürhân-ı muĥabbet eylemez neyler
Ġüvâh-ı müdde'âsın çeşm-i ĥûnbâr eyledüñ cânâ

31

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Kûy-ı dîlberde yerin bulmuş dîl-i ehl-i şafâ
Mesken-i "ĥubbu'l-vatan" dur ehl-i 'aşka mültecâ

Ehl-i tevĥîde dilâ vârlukda yoklukdur murâd
Mündericdür şûret-i âyine-i illâda lâ

Terk-i maṭlabdur ğürûh-ı ehl-i 'aşkuñ maṭlabı
Mütteĥaddür 'ârife bûd u nebûd-ı mâ-sivâ

'Allemü'l-esmâyı câmi'dür vücûduñ nüshası
Âdem ol âdem yüzünden eyle kesb-i mübteĝa

- 65b 5 H'âce-i "innâ 'araznâ" dersine hâzır olan
Oldı lâ-şek vâriş-i nağd-i¹ 'ulûm-ı enbiyâ

Keşf olur cânâ 'ulûm-ı evvelîn ü âhirîn
Mekteb-i ehl-i vefâda eyle tahsîl-i Rızâ

BE

Nazım

Vezin : Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Minnet Hudâya oldu çemen reşk-i âftâb
Gördüm 'arûs-ı gonce-i maksûdî bî-hicâb
Nâzûklük eyledi kalem-i âbdârımız
Virdi cemâl-i şâhid-i ma'nâyâ âb u tâb

32

Vezin: Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilin / Fe'ilün

- 1 Bî feyz-ı bedreka-i râh-ı zümre-i aḥbâb
Nihân-hâne-i esrâra oldılar reh-yâb

Celâli Ka'besin itdi gûşâde 'uşşâka
Delâlet-i cezûbât-ı "müfettiḥü'l-ebvâb"

Cevâb-ı ḥüsn-i ḥıttâbı cenâb-ı şeyḥ bilür
Budur ḥulâşa-i bâb-ı kitâb-ı fazl-ı ḥıttâb

Kitâb-hâne-i takdîre eylemiş taḥrîr
Debîr-i ḥâme-i "tûbâ lehû² ve ḥüsnü me'âb"

- 5 Sürâdikât-ı kemâle ḥazîz-i zilletden
İfâza eyledi feyz-ı "müsebbibü'l-esbâb"

Rızâ tarîk-i inâbet bezl ider vârin
Budur hediyye-i eṣṣâb-ı "eyyühe'l-aḥbâb"

¹ 31 5(b) nağd-i: teḳaddüm ME, HE

² 32 4(b) Âyetde geçen bu kelime "lehûm" şeklindedir. (Kuar'ân-ı Kerîm, Raad /14)

Vezin: Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlûn

- 1 Nûkhet-i bâd-ı şabâ gâliyesâ oldu bu şeb
Gonce-i bâğ-ı tarab çehre-nûmâ oldu bu şeb

Câ-be-câ mûm-ı nücûmile donandı gül-şen
Bûlbûl-i nağl-i vefâ nağme-şerâ oldu bu şeb

Leb-i yâre kimi şahbâ kimi halvâ diyerek
Meclis-i sohbet-i yârân-ı şafâ oldu bu şeb

Harem-i gülşen-i râza yine mahrem geldi
Nev'-arûsân-ı çemen perde-güşâ oldu bu şeb

- 66a 5 Âftâb-ı kerem-i hazret-i pîr itdi tultı'
Şubh-ı ümmîd-i şafağ-rîz-i 'atâ oldu bu şeb
Gâflet-âlûde iken şavma'a-i dilde Rızâ
Mazhar-ı nûr-ı füyûzât-ı Hudâ oldu bu şeb

Vezin: Mefâ'îlûn / Fe'îlâtûn / Mefâ'îlûn / Fe'îlûn

- 1 Pîr itdi çeşm-i dili iştiyâk-ı rûy-ı habîb
Cemâl-i pâkini görmek 'aceb olur mı naşîb

Hevâ-yı firkat ile nâle eylemez neyler
Bu âşiyâne-i miñnetde 'andelîb-i garîb

Rumûz-ı mes'ele-i ehl-i 'aşkı hall idemez
Ne deñli hazık-ı şâfi cevâb olursa tabîb

Dehân-ı mu'cize-gû-yı Muhammed-i 'Arabî
Yazıldı nüsha-i hikmet içinde sırr-ı 'acîb

- 5 Meger o h'âce-i hikmet-şinâs-ı 'âlem-i 'aşk
'îlâcın eyleye tedbîr devâsını tertîb

Rızânuñ eyle eyâ hazret-i habîb-i Hudâ
Nevâl-i h'ân-ı şefâ'atle hâtırın tatyîb

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Hâzret-i maḥbûb-ı Rab şâhin-şeh-i vâlâ-cenâb
Fâtîḥ-i mülk-i belâgat mâlik-i faşlu'l-ḥitâb
- Âlem-i ümmü'l-laḳab gencîne-i ümmi'l-kitâb
Oldı her nutkunda maḥfi bir¹ kitâb-ı müsteṭâb
- Vech-i "mâ-evḥâ" şeb-i isrâda oldı cilveger
Çeşm-i "ev-ednâ" da zâhir kuḥl-i "mâ-zâğa'l-başar"
- Mîm-i Aḥmed² eyledi âyn-i hüviyyetden nazar
Böyledür sır-ı Hudâ "va'llâhü a'lem bi's-şavâb"
- 5 Tâ'ir-i kudsî reh-i âşkuñda pûyân u devân
Cüst-cûy-ı dergeh-i pâkîfde dâmen der-miyân
- Âşiyânın terk idüp kûyunda itmiş âşiyân
Merḥabâ ni'me'l-maḳâr "ṭûbâ lehü ḥüsnü'l-me'âb"
- Bülbül-i mu'ciz-beyân-ı gülşen-i râz-ı Hudâ
Tûṭı'î şîrîn-zebân-ı bûstân-ı kibriyâ
- 66b Lâ mekân bâğında gül-geşt-i merâm eyler Rızâ
Eyleyelden bâğbân-ı âşk u şevke intisâb

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'ilû / Mefâ'ilû / Fe'ûlün

- 1 Bâğ-ı dili bî-berk ü giyâh eyleme yâ Rab
Ḥarmengeh-i maḳşûdı tebâh eyleme yâ Rab
- Naḳd-i emelüm virmeye ber-i bād-ı hevâya
Sermâye-i ümmîdimi âh eyleme yâ Rab
- Dîvânçe-i a'mâl-i tefe''ül ola ferdâ
Ol günde beni nâme-siyâh eyleme yâ Rab
- Ben mu'terifem eyledigüm cürm ü günâha
Şermende-i şermî-i günâh eyleme yâ Rab

¹ 35 2(b) maḥfi bir: bir maḥfi ME

² 35 4(a) "Aḥmed" HE nüshasında yok.

- 5 Ma'mûr ider mülk-i dili ceyş-i hayâlün
Ol milketi bî-hayl ü sipâh eyleme yâ Rab

Ahvâlümûze 'ayn-i 'inâyetle nazar kıl
Tündî-i gâzab ile nigâh eyleme yâ Rab

Dervîş Rızâ سایe-nişîn-i keremüñdür
Ser-şâriki bî-tarf-ı kılâh eyleme yâ Rab

37

Vezin: Fa'îlâtün / Fa'îlâtün / Fa'îlâtün / Fa'îlün

- 1 Cezb-i 'aşkıñdur mey-i peymâne-i "gaybü'l-guyûb"
Zevk ü şevküñdür gıdâ-yı rûh-ı erbâb-ı kulûb

Bu hatırgâh-ı fenâda eyleyüp sa'y ü sülûk
Vâsıl-ı serhadd-i gufrân oldılar ehl-i zünûb

Maşdar-ı esrâr-ı fîtrat oldu âşâr-ı hurûf
Mağzen-i feyz-ı ilâhidür nebâtât¹ u hubûb

Muhtefîdür 'ayb u noksân içre sır-ı mağfîret
Perde-i bâtında zâhir oldu "settâru'l-'uyûb"

- 5 Menkabet-ârâ-yı zıkr-i evliyâdur her nefes
'Ârife bürhân-ı kâtı'dur hikâyât u çurûb

Zulmet-i keşret Rızânuñ kalbine virmez keder
Şems-i burc-i âsmân-ı vahdete olmaz gürûb

38

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 67a 1 Ferâgat eyledüm dehrüñ gülünden bülbülünden heb
Bu bâğ-ı dil-güşânuñ vâz geldüm sünbülünden heb

Nihâl bâğı kerem-ülfet görelen hâr-ı mihnetle
Dimâğ-efsürde-i bûy-ı muhabbetdür gülünden heb

Olaldan hâl-i hind ü hem-nişîn-i hakka-i kâfûr
Kim oldu hâşşiyet 'attâr-ı dehrüñ fülûlünden heb

¹ 37 3(b) nebâtât: nebât ME

Gelûgîr olduğın câm-ı Cemûn işrâb ider her dem
Nümâyândur şurâhînüñ rumûz-ı kulkulundan heb

- 5 Olaldan cur'a-nûş-ı câm-ı vahdet bezm-i fıtratda
Humâr-âlûdeyüz kûy-ı harâbâtuñ mülünden heb

Rızâyâ mâye-i ıtr-ı cihândur nefha-i cânân
Fenâ gülzârı pürdür bûy-ı zülf-i kâkülünden heb

39

Vezin: Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün

- 1 Dehân-ı yârile gördüm piyâle-leb ber-leb
Ma'ıyyet eylerimiş seng ü la'li hem-meşreb

Cemâli evc-i şeref sâye-bân-ı lutfuñda
Bu deñlü şeh-per-i şevketle oldu sâye-çaleb

Şubh-dem eyleriken yâd-ı vaşf-ı ruhsârûñ
Açıldı bâğ-ı belâgatda gonçe-hây-ı edeb

Ne gûne şabr ider âdem bu va'd-i ferdâya
Kudûm-ı vuşlata tâkat-güdâz iken imşeb

- 5 Fezâ-yı ünse bî-verâ tezerv-i bâğ-ı nâ'im
Hürâm-ı nâzuña âmâde âşiyân-ı tarab

Rızâyı gülşen-i hüsniñdür eyleyen bülbül
Bu güft-gûya ümmîd-i vişâlîñ oldu sebeb

40

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Olmuş güşâde kufl-ı tılısm-ı dürr-i taleb
Bulmuş revâc sikke-i feyz-âver-i taleb

Revnâk fezâ-yı gerden-i hüsn oldu mâ-ğaşal
Kân-ı vefâda haşıl olan gevher-i taleb

Ey dil hemîşe kâfile-i şevke peyrev ol
Şehr-i murâda vaşıl olur rehber-i taleb

- 67b Dest-i 'atâ-yı mâşîta-i 'aşka fer virtür
Gül-güne-i tâb-hâne-i rûşenger taleb
- 5 Geçmez hicâb-ı fikreti şehbâl-i 'aql-ı kütîl
El vermeyince himmet-i bâl ü per-i taleb
- Sa'ý it dilâ bu yolda makâm-ı Rızâya ir
Oldur tarîkat içre bu kevn-i mazhar taleb

TE

Nazım

Vezin: Mef 'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Minnet cenâb-ı hazret-i hallâl-i müşkilât
Dest-i du'âmı eyledi peyveste-i necât
Dil-mürdegân-ı çeşme-i harmâna müjde kim
Oldı şikâf-ı kilik-i Rızâ menba'ı'l-hayât

41

Vezin: Mef 'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Dilden gider mi resm-i hayâl-i cemâl-i dost
Zâ'il olur mı pertev-i şems-i hayâl-i dost
- Her kande olsa dîde nigâh-efken-i taleb
Eyler birûz-ı çehre-i rûşen mişâl-i dost
- Dil gülşeninde sünbüle-i dânedârdur
Bâğ-ı keremde cilde ider hatt u hâl-i dost
- Yokdur mişâli bâğçe-i i'tidâlde
Gelmez beyâna serv-i kadd-i nev-nihâl-i dost
- 5 " 'Ayne'l-yakîn"-i menba'ı 'ayne'l-hayâtdur
Dil-zinde eyler âb-ı hayâtı zülâl-i dost
- Bi'llâhi zât-ı pâkuña mahsûsdur kemâl
Virdi kemâl Şeyh Rızâya kemâl-i dost

Murabba'**Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün**

- 1 İlâhî gonce-i nutkum güşâyîş-bahş-i gerdün it
Lisânum hem-zebân-ı bülbül-i kâşr-ı hümâyûn it
Derûnum jeng-i gamdan saf idüp hem-reng-i bîrûn it
Dil-i maḥzûnumı zevk-i vişâlûñ ile memnûn it
- 68a 2 Beni hem-şoḥbet-i pîr-i mükerrem eyle yâ Rabbî
Harîm-i bezm-i ḥâşşü'l-ḥâşşa maḥrem eyle yâ Rabbî
Neşât-ı¹ bâde-i feyzüñle ḥurrem eyle yâ Rabbî
Dil-i maḥzûnumı zevk-i vişâlûñ ile memnûn it
- 3 Ḥudâvendâ 'inâyet kıl ḥatâ gitsün 'atâ gelsün
Muḥabbet cilvegâhında cefâ gitsün şafâ gelsün
Kemâl-i 'izzetüñ ḥaqqı kazâ gitsün Rızâ gelsün
Dil-i maḥzûnumı zevk-i vişâlûñ ile memnûn it

42

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Ey 'âşîk-ı sevdâ-zede-i kûy-ı muḥabbet
Açıldı yine sünbül-i gîsû-yı muḥabbet
- Feyz-âver olup gonce-i ser-beste-i maḥsûd
Pîr itdi meşâm-ı dili gül-bûy-ı muḥabbet
- Bir şûh-ı perfî-peyker-i fettân-ı cihândur
Teshîr-i kulûb itmede câdû-yı muḥabbet
- Tezkîr ider i'câz-ı Mesîḥâ'yı dem-â-dem
Rencûr-ı gam-ı miḥneti dârû-yı muḥabbet
- 5 Çü kân-ı yed-i ḥayrete olmadı rebûde
Meydân-ı tecerrüdde dilâ kûy-ı muḥabbet
- Mikdârını fark eyledi ecnâs-ı sivânuñ
Bâzâr-ı fenâ içre terâzû-yı muḥabbet
- Geşt eyler iken sâḥa-i vahşetde remîde
Râm itdi dili nâfe-i âhû-yı muḥabbet

¹ Murabba 2(c) neşât-ı: neşâta-i ME

Şevketle kişi Rüstern ü Zâl olsa cihânda
Dermânde ider kuvvet-i bâzû-yı muhabbet

Bâlîn-i serâ-perde-i eyvân-ı 'atâdur
Ġaflet-kede-i firqata zânû-yı muhabbet

- 10 Tekmîl-i seyâhat idegôr râh-ı talebde
Sa'y ile dilâ eyle tekâpû-yı muhabbet

Mihrâb-ı haremğâh-ı cemâl oldı Rızâyâ
Erbâb-ı dile kûşe-i ebrû-yı muhabbet

43

Vezin: Mefâ'ilûn / Fe'ilâtûn / Mefâ'ilûn / Fe'ilûn

- 1 Zülâl-i la'liñe mânend olursa âb-ı hayât
Birbirine mûmâsil olur hayât u memât

68b Hırâm-ı kaddüñe mânend olur mı serv-i sehî
Ne deñlü şah-ı çemende iderse hûş harekât

Şükûfezâr olur erbâb-ı cürme âhir-i kâr
Bahâr-ı feyz-ı şefâ'atla 'arşa-i 'araşât

Efendi gülşen-i kûyunda 'andelîb-i zebân
İder terâne-i na'tuñla nev-be-nev neğamât

- 5 Ücûr-ı nûr-ı şalâtuñ hesâb olunsa eger
Olur her 'aşrınıñ a'şarı bâliğ-i 'aşarât

Rızâyâ rû'yet-i hûsn-i ruhuñla bir görünür
Hayâl-i h'âb-ı visâluñde hûsn-i ta'bîrât

44

Vezin : Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn

- 1 Sirişküm katresin yâ Rab dîr-i deryâ-yı 'irfân it
Ma'ârifle bu cismüm zerresin hürşîd-i rahşân it

Derûnum iktibâs-ı nûr ider şems-i hakâyıkdan
Meh-i maşûdî eflâk-ı 'anâsır içre tâbân it

Fürûzân eyle kandîl hayâlüm fikr-i bîkrûmden
Vişâlüñ nûrını revnâk-dih-i şem'-i şebistân it

Nevâ-yı 'andelîb-i gülbün-i tevhîd-i zâtuñla
Riyâz-i hankâh-ı kalbümi reşk-i gülîstân it

- 5 Ğarîk-i bahr-i ısyânum 'inâyet kıl Hudâvendâ
Vücûdum zevrağın müstağrak-ı 'ummân-ı gufrân it

Rızâyı feyz-ı irşâduñla ırgür cây-ı makşûda
Anı bir pîr-i hâşşuñ tekye-i hâşşında mihmân it

45

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'ilû / Mefâ'ilû / Fe'ûlûn

- 1 Ey nûr-ı ziyâ-bahş-ı sipîhr-i ahâdiyyet
Zâtuñdur olan maşrûk-ı hursîd-i hakîkat

Ey hâzin-i gencîne-i sırr-ı şamâdiyyet
Vey fâtih-i ebvâb-ı tılsımât-ı hüviyyet

Sensin o şeh-i 'illet-i gâ'ıye-i levlâk
Sensin sebeb-i mebd-e'-i bâdî-i nihâyet

Mir'ât-ı tecellî-i cemâl oldu cemâlüñ
Vechüñde nümâyân eger-i pertev-i vahdet

- 69a 5 Eyler beni ser-mest mey-i câm-ı ledünnî
Keyfiyyet-i na'tuñda olan neşve-i hâlet

Dervîş Rızâ sâye-nişîn-i keremüñdür
Allâh için eyle o muhtâca şefâ'at

46

Vezin : Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn

- 1 Terennûm-sâz ol ey matrâb nevâ-yı tâze-âğâz it
Şafâ vir meclis-i 'uşşâka tâze tâze âğâz it

Makâm-ı bûselûkden nağme-i 'uşşâka meyl itme
Bayâtî perdesinden şu'be-i şehnâza âğâz it

Şabâ-reftâr olup seyr-i 'Irâk u İsfahân eyle
Karâr itme yine semt-i hicâza sâza âgâz it

Dügâhile segâh-ı pencgâh u çârgâh eyle
Ney ü tanbûrile çeng-i ne'âm-perdâza âgâz it

- 5 Şadâ-yı râst kıl bezm içre seyr-aheng idüp sâzuñ
Bu yoldan hasb-i hâlûñ dilber-i mümtâza âgâz it

Rızâyâ bûlbûlâsâ nâle itme "hûş der-dem" kıl
Dil-i pervâneveş her dem nühişt-i râza âgâz it

47

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'ilû / Mefâ'ilûn / Fa'

- 1 Ser-mâye-i 'aql oldu şarâb-ı hayret
Bu mes'ele'i yazdı kitâb-ı hayret
- Açıldı dîr-i râz-ı nihân ser-tâ-pâ
Fetih olmadı ser-menzil-i bâb-ı hayret
- Âteş-zen olur ribâdiye-i nâmûsa
Her dem şerer-i tâb-ı serâb-ı hayret
- Şûretde nihân lîk ruh-ı ma'nâda
Rûşen görinür 'aqs-i hicâb-ı hayret

- 5 Her lahza gelür gûş-ı dil-i nâlâna
Kûhsâr-ı tahayyürde cevâb-ı hayret
- Hem-dest-i Rızâ oldu reh-i vuslatda
Ser-rehber-i iklim-i cenâb-ı hayret

SE

Nazım

Vezin: Fâ'ilâtûn / Fâ'ilâtûn / Fâ'ilûn

- 69b 1 Yâ ilâhî bi'l-halâsiyyi'l-gıyâş
Küntü fi dâri'l-ma'âsiyyi'l-gıyâş
Ente ma'rûfun bi-ğaffâri'z-zünûb
Yevme yü'haz bi'n-nevâsiyyi'l-gıyâş

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Cihânda olmayan mîrâs-ı 'ilm-i Âdeme vâris
 Kâhur vâbeste-i hârmân-ı mânenî-i Ebu'l-Hâris
- Mevâlid-i şelâse menşe-i ukûm-ı vahdetdür
 Medâr-ı şems-i zâta matla'ı efrâddur sâlis
- Degüldür münhasır vâlâ-cenâb-ı 'aşk-ı Mecnûna
 Hadîs-i 'aşk-ı Leylâ nev-be-nev olmağdadur hâdis
- Mağaldur çeşmine¹ hâkisterin kuhl eylese eflâk
 Cemâlîñ sem'idür sûz-ı dil-i pervâneye bâ'is
- 5 'Ulûm-ı evvelîn ü âhîrînüñ mâyedârıdır
 Rızââsâ olan 'ilm-i hâkâyık fennini bâ'is

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Nigâh-ı mağdemüfidür nergisüñ şehlâsına bâ'is
 Siyeh gisûlârıñdur sünbülüñ sevdâsına bâ'is
- Hıram-ı kadd-i hûş-reftâr u gülzâr-ı 'izârıñdur
 Fezâ-yı gülşenüñ serv-i semen-pîrâsına bâ'is
- Cebîñüñ tâb-bağş-ı âfitâb-ı âlem-ârâdur
 Kaşuñdur mâhtâbuñ gurre-i garrâsına bâ'is
- Çü sensin zâhir ü bâtın mazâhir cümle eşyâya
 Vücûduñdur cihânüñ şüret ü ma'nâsına bâ'is
- 5 Hâkîkat kârgâhında metâ'-ı na't-ı pâkuñdur
 Rızâ bâzârıñ gormiyyet-i kâlâsına bâ'is

¹ 48 4(a) çeşmine: cismine ME

CİM

Nazım

Vezin: Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün

- 70a 1 Mizâc-ı 'illet ü ma'lûl itdüm istimzâc
 'Alîl ü 'illete dârû-yı midhatûndür 'ilâc
 Tabîb-i illet-i millet şefî'-i ümmetsin
 Tabîb-i hâzika besdür 'ilâc ile'l-muhtâc

50

Vezin: Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

- 1 Yâ İlâhi keremüñ bâbına geldüm muhtâc
 İtme tündî-i gazabile kapuñdan ihrâc
 Oldı dil gülşeni pejmürde hazân-ı gamdan
 Eylesün anı bahâr-ı keremüñ tâze-mizâc
 Dâğ-ı hasret ile pür oldı süveydâ-yı derûn
 Hüsn-i tedbîr-i vişâlüfle aña eyle 'ilâc
 Cürmîle mürde-çerâğ oldı göñül fânûsı
 Kıl anı pertev-i 'afvuñla sirâc-ı vehhâc
 5 Bâ'îş-i meş'al-i tevfiķ olur âh-ı derûn
 Vaşl-ı yâre şeb-i dâc oldı delîl-i minhâc
 Ter ü tâze ola gülzâr-ı Rızâ feyzüñle¹
 İtmedin bād-ı fenâ gül-şen-i 'ömrîn târâc

51

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Hevâ-yı şoħbet-i bî-gâne-ülfet âşinâdan gec
 Şafir-i mürgâk-ı şayd-âver-i dâm-ı belâdan gec
 İrâdet 'ukdesin cânâ kabûl-i inhilâl itmez
 Meşiiyyetde olup sabit-kadem "çûn u çerâ"dan gec

¹ 50 6(a) feyzüñle: feyzile ME

Beyân olmaz ma'ânî-i hâkikat şekl-i evvelden
Netice¹ müşkil-i cumhûrdur müşkil-güşâdan gec

Tehî eyle inâ'-i kalb-i varluk istihâsından
Bu yolda şıklet-i bâr-girân-ı imtilâdan gec

- 5 İriş ser-menzil-i ma'lûba cehd it ber-kadem evvel
Süvâr-ı esb-i himmet ol reh-i havf u recâdan gec

70b

Rızâyâ kûfl-ı bâb-ı 'illet-i ma'lûl feth olmaz
Bu hikmet-hâne-i vahdetde kânûn u şifâdan gec

HÂ

Nazım

Vezin: Mefâ'ilûn / Fe'ilâtûn / Mefâ'ilûn / Fe'ilûn

- 1 Açıldı gonçe-i nûzhet-serây-ı kûy-ı feraḥ
Pür itdi 'âlemi 'anber-şemîm-i bûy-ı feraḥ
Yazıldı nâme-i teşrif-i Nakşbend-i çemen
İrişdi gülşene gül-bang-ı hây-ı hûy-ı feraḥ

52

Vezin: Mefâ'ilûn / Fe'ilâtûn / Mefâ'ilûn / Fe'ilûn

- 1 Hâdis-i 'aşkı işâret ider kitâb-ı feraḥ
Bi-vefkâ dâ'ire-i cânâ açıldı bâb-ı feraḥ

Cemâlin eyledi pinhân ol perf-peyker
Gelüp görünmedi çokdan şeh-i cenâb-ı feraḥ

Lezîzdür leb-i cân-baḥş-ı yârdan düşnâm
Mezâk-ı şevke ḥalâvet virür 'itâb-ı feraḥ

Nişâr-ı dürr-i merâm itdi la'l-i nâbindan
Su'âle yer kıomadı şimdilik cevâb-ı feraḥ

- 5 Nuḳûd-ı zühidile zâhid metâ'-ı vaşl ister
Zehî hayâl-i maḥâl zehî ḥesâb-ı feraḥ

¹ 51 3(b) netice: netice-i ME

Hazîne-i keremünden Rızâya eyile 'atâ
Zekât-ı feyzüñi ey mâlik-i nişâb-ı ferağ

53

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Bâzâr-ı bezmi germ ideli bâde-i şabûh
Girmez kulağa zemzeme-i tevbe-i naşûh

Metn-i vücûdî levh-i dile çâr-çarb idüp
Şimşîr-i 'aşk-ı 'unşur-ı kalbi ider şürûh

Derbân-ı 'aşkı men' idemez pâsbân-ı gârn
Olmaz gunûde çeşm-i hayâl-âver-i fütûh

Geldi miyân-ı 'âşık u ma'şûka ittihâd
Vaḥdet-nümûde oldu mübâdî-i yâ bedûh

- 71a 5 Her bezmgeḥde sır-ı şu'ûnât-ı kibriyâ
Şahn-ı safâ-yı kalb-i Rızâya ider sünûh

HI

Ahreb

- 1 Vuşlat yoludur ehl-i sa'âde¹ berzah
Reh-bürd-i behişt oldu tarîk-i dîzah
Hemvâre seferdür vâṭan ile şûfi
İt'âb-ı vücûd eyleme fersah fersah

54

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Keşf-i cemâl eyledi vech-i şabîḥ-i şeyḥ
Açdı nişâb-ı keşret-i kavî-i melîḥ-i şeyḥ

İzâh ider işâret veremez kinâyeti
Her dem lisân-ı hâlile nutḳ-ı şarîḥ şeyḥ

¹ Ahreb 1 sa'âde: sa'âdete ME

Feth itdi kufî-hâne-i kurb-ı nevâfili
Miftâh-ı sünnet oldu hadîs-i şahîh-i şeyh

Dil-mürde-i hevâya virür tâze tâze cân
‘İsî-dem itdi ‘ayn-i cemâdî Mesîh-i şeyh

- 5 Bezm-i fenâda keyf-i diger istemez Rızâ
Besdür gıdâsı hâme-ıtrâz-ı medîh-i şeyh

55

Vezin: Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Kâlb-i ‘uşşâka tarâvet-bahş olur esrâr-ı şeyh
Tâzelendürdi gönüller dâğını âşâr-ı şeyh

Na‘me-sâz olsun ser-â-ser bülbülân-ı hûş-serâ
Tahtgâh-ı şâh-ı ‘aşk oldu yine gülzâr-ı şeyh

Sâkiyâ peymâne-i ‘aşk-ı îlâhi kandedür
Kandedür mest-i elest-hâne-i humâr-ı şeyh

İdelüm vecd ü semâ‘ vü şevk her şubh u mesâ
Ehl-i inkârûn dem-â-dem zu‘mına ikrâr-ı şeyh

- 5 Şuffe-i çarh içre devrân eyledükçe mihr ü mâh
Hânkâh-ı ‘âlemi pür eylesün envâr-ı şeyh

71b

İbn-i Neccârûn fenâ-bünyâdın âbâd itmede
Bü'l-‘aceb şan‘at-nümâdur tîşe-i mi‘mâr-ı şeyh

DAL

Nazım

Vezin: Mefâ‘ilün / Fe‘ilâtün / Mefâ‘ilün / Fe‘ilün

- 1 Yazıldı nâme-i irşâd-ı bâb-ı sırr-ı meâd
Hezâr hamd birûz itdi mebde’-i îcâd
Îlâhî cûd-ı şühûduñla eyleyüp meşhûd
Rızâyâ eyle ‘atâ bi’n-nebiyy-i vâla-mücâd

56

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'ilû / Mefâ'ilû / Fâ'ilûn

- 1 Ey bedreka-i râh-ı harem-gâh-ı Muḥammed
Kemrâhuña göster bizedür râh-ı Muḥammed

Flâm ideltüm ḥâltümüzi 'izz-i ḥuzûra
Açıldı niyâz ehline dergâh-ı Muḥammed

Sultân-ı rusûl pâdişeh-i ḥayr-i sübüldür
Pâyende-ebed saltanat-ı câh-ı Muḥammed

Bir nokta-i mevḥûmedür ancak bu 'avâlim
Zât oldu şîfât ehline vallâhi Muḥammed

- 5 Rûḥına şalât eyle 'aleyhi's-salavâtın
Hem-râhuñ ola 'izzile hem-râhı Muḥammed

Zulmet-gede-i cürm ise de münḥasif olmaz
Ol dil ki ola burcgeh-i mâh-ı Muḥammed

İkşâr-ı şalât eyle ḥakîkatda Rızâyâ¹
Şâd ola dem-â-dem dil-i âgâh-ı Muḥammed

57

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'ilû / Mefâ'ilû / Fe'ûlûn

- 1 Ey nefḥa-i gül-bûy-ı seḥer-ḥîz-i Muḥammed
Vey reh-rev-i kûy-ı tarab-engîz-i Muḥammed

Âvâre-i hâmmûn-ı cümûn eyledi 'aklı
Leylâ-yı sır-ı zülf-i dil-âvîz-i Muḥammed

Dürr-i şadef-ârâ-yı dil-i ins ü melekdür
Feyz-i eşer-i 'arîz-ı ḥû-tîz-i Muḥammed

Dil-teşne-i vâdî-i ḥayâl eyledi çeşmüm
Fikr-i leb-i la'l-i şükker-âmîz-i Muḥammed

- 72a 5 Reşk-âver-i Firdevs-i berîn olsa sezâdur
Ezhâr-ı çemenzâr-ı semen-rîz-i Muḥammed

¹ 56 7(a) "Rızâyâ" kelimesi HE nüshasında yok.

Yazıldı ezel nakş-ı nigîninde Rızânuî¹
Maḳbûl-ı aḫad bende-i nâ-çiz-i Muḫammed

58

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'ilû / Mefâ'ilû / Fe'ûlûn

- 1 Ey kâfile-sâlâr-ı ser-i kûy-ı Muḫammed
Göster bizedür râh-ı tekâpû-yı Muḫammed

Âsûde dimâğ oldu ebed bûy-ı ḫalelden
Sevdâ-zede-i sünbûl-i gîsû-yı Muḫammed

Âzâde-dil-i silsile-i zülf-i bütândur
Dünbâle-rev-i nâfe-i âhû-yı Muḫammed

Revnâk-dih-i dîvân şeh-i Ka'be-i dildür
Tuğra-yı şeref-nâme-i ebrû-yı Muḫammed

- 5 Kıymetde hezâr âb-ı Hâzâr degse revâdur
Bir katre zülâl-i leb-i dil-cû-yı Muḫammed

Hâdî-i tarîk oldu gülîstân-ı Rızâyâ
Ser-kâfile-i câzibe-i bûy-ı Muḫammed

I

Vezin: 7+5=12'li Hece Vezni

- 1 Pertev-i şems-i duhâ rûy-ı Muḫammed
Hâle-i bedrû'd-ducâ rûy-ı Muḫammed

Feyz-i nesîm-i Hudâ oldu hüveydâ
Virdi cihâna şafâ bûy-ı Muḫammed

Ka'be-i şıdk u şafâ seyyid-i Batḫâ
Hilmi ider dil-güşâ hûy-ı Muḫammed

İster iseñ mültecâ ey dil-i şeydâ
Melce' vü me'vâ sañâ kûy-ı Muḫammed

- 5 Teşne-i 'aşka şalâ oldu ser-â-pâ
Kevşere virdi bahâ cûy-ı Muḫammed

¹ 57 6(a) Rızânuî: Rızâ ME

‘Aşkile şubh u mesâ eyle Rızâyâ
Râh-ı talebde tekâpû-yı Muhammed

Yogidi ey nüktedân top ile çevgân
Olmuşidi kâmrân kûy-ı Muhammed

59

Vezin: Mef‘ûlû / Mefâ‘ilû / Mefâ‘ilû / Fe‘ûlûn

72b 1 İzâ-câe’ lenâ İbn-i Arab Şeyh Muhammed
Kad-câ’e kemâ-İbn-i ‘Arab Şeyh Muhammed

İbnü’l-arabiyyü evraşe nâli bi’l-mecid
Mâ-fîhi ilâ-İbn-i ‘Arab Şeyh Muhammed

El-ismü izâ-sâra ile’l-fi‘li bi-ḥaref
Yüdî bihimâ İbn-i ‘Arab Şeyh Muhammed

Men-kâne lehü’l-‘azze bihî künte semiyâ
Tûbâ leke yâ İbn-i ‘Arab Şeyh Muhammed

5 Men-cûdike kad-uṭlîbe li’llâhi bi-şey’in
Şeyhân seneden İbn-i ‘Arab Şeyh Muhammed

Bi’l-ḥubbi mine’l-ḳalbi ile’r-rûhi sebîlin
Yâ rûhı Rızâ İbn-i ‘Arab Şeyh Muhammed

60

Vezin: Fâ‘ilâtûn / Fâ‘ilâtûn / Fâ‘ilâtûn / Fâ‘ilûn

1 Sâlik-i mülk-i bekâdur sâlikân-ı Nakşbend
Târik-i kûy-ı fenâdur sâlikân-ı Nakşbend

Eylemişler dillerin gencîne-i “ḡaybü’l-ḡuyûb”
Mahzen-i sırr-ı Hudâdur sâlikân-ı Nakşbend

Cehd idüp ‘ilm-i İlâhîden sebakḫ^vân oldular
Vârişân-ı enbiyâdur sâlikân-ı Nakşbend

Çün fenâ fi’llâhdan seyr-i ilâ’llâh itmeye
Reh-revân-ı kibriyâdur sâlikân-ı Nakşbend

- 5 Câme-i 'irfânile tezyîn-i bâtn kıldılar
Zâhirâ ehl-i kabâdur sâlikân-ı Nakşbend
- Feyz-i irşâdile teshîr itmede tâliblerin
Gûyiyâ mu'ciz-nümâdur sâlikân-ı Nakşbend
- Meclis-i eşrâfiyândur bezm-i cem'iyetleri
Sırr-ı kalbe âşinâdur sâlikân-ı Nakşbend
- Bûstân-ı "hûş der-dem" içredür nâlişleri
Bûlbûl-i bâğ-ı Rızâdur sâlikân-ı Nakşbend

61

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Kutb-ı 'âlemdür cenâb-ı Nakşbend
Gavs-i a'zamdur cenâb-ı Nakşbend
- 73a Cüst-cûy-ı âb-ı hayvân itmede
Hızrâ hem-demdir cenâb-ı Nakşbend
- Rûhdur eflâk-i tende gûyiyâ
İbn-i Meryem'dür cenâb-ı Nakşbend
- Mürşid-i kâmillere¹ kâmil O'dur
Pîr-i ekremdür cenâb-ı Nakşbend
- 5 "Lî-ma'allâh" 'âleminiün sırrına
Hâşş-ı meşremdür cenâb-ı Nakşbend
- 'İllet-i gamdan Rızâ çekme elem
Derdüñe emdür² cenâb-ı Nakşbend
- Şâh-ı merdândur cenâb-ı Nakşbend
İbn-i Edhemdür cenâb-ı Nakşbend

62

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'ilû / Mefâ'ilû / Fe'ûl

- 1 Eşbâha tecellî idicek sırr-ı vedûd
Mir'ât-ı mezâhirde zuhûr itdi kuyûd

¹ 61 4(a) kâmillere: kâmilleri ME

² 61 6(b) emdür: ider ME

İşkât-ı izâfet idemez ehl-i kuyûd
Tâ itmeyicek nefsile işbât-ı vücûd

İklîm-i mi'âd itmedi seyrûnde birûz
Bî-hûde sefer itmeden ey hâ'ce çi-sûd

Her laḥza eger eyleseñ eşbâha nazar
Her laḥmede sensin yine mir'ât-ı şühûd

- 5 Cân sohbetidür her nefes ârâm-ı dili
Ârâm idemez gayrile bu nefs-i 'anûd

Rû-mâl iderek gûyına ey bâd-ı şabâ
Vir¹ Aḥmed-i Muḥtâra hezârân dîrûd

Bir gün açılır gonce-i gülzâr-ı emel
Bûlbûl idelüm bâğ-ı Rızâ içre sürûd

63

Vezin: Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlûn

- 1 Kilk-i rengîn-i ḥayâlûmden ider istimdâd
Naḳş-i erjeng ü şuver-ḥâne-i levḥ-i bihzâd

Gül-bûn-i bağ-ı vefâ ḥâr-ı cefâdan geçmez
Andelîb eylese gülşende hezâran feryâd

- 73b Hüsrev-i bâd-ı şabâ² perde-güşâ olmazsa
Göremez gonce-i Şîrîni nihâl-i Ferhâd

Ġaflet-âlûde-i eyvân-ı ta'alluḳ olma
Zâhidâ aç gözünü taşt-ı men ez-bâm üftâd

- 5 Gördi zerrîn-ḳadeḫî ḥalka-be-gûş-ı ḥıdmet
Kaldı peymânçe-i efkârda serv-i âzâd

Pîr ü pâ-yı kerem ola ki Rızâya besdür
Seg-i Eshâb-ı Kehf saña delîl-i irşâd

ZEL

¹ 62 6(b) vir: dir ME

² 63 3(a) bâd-ı şabâ: bâd-ı şafâ ME

Nazım

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Yâ Rab bi-feyz-i ibn-i cebel Hazret-i Mu'âz
Nercû nevâli hûbbike fi-eymeni'l-melâz
Evrâd-ı subh u şâm-ı büved in du'â merâ
Sad-bâr el-ğyâş ü hezârân el-iyâz

64

Vezin: Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün

- 1 Lezizdür leb-i cânânedan 'itâb-ı lezîz
Gelür o la'l-i¹ şeker-hâreden cevâb-ı lezîz

O deñlû neşve-i fikr-i lebile ser-mestüm
Mezâk-ı şevke² gelür telha-i şarâb-ı lezîz

Ne deñlû meyve-i vaşlı lezîz ise yârûñ
O deñlû meşreb-i şâfi-i la'l-i nâb-ı lezîz

Olunca nâzile tebâle-rîz-i câm-ı tarab
Gelür dimâğ-ı hayâle o la'l-i nâb-ı lezîz

5 Meşâma³ lezzet-i bûy-ı cigar gelür her dem
Tenevvür dilde Rızâyâ⁴ olur kebâb-ı lezîz

RI

II

Vezin: 5+5=10'lu Hece Vezni

- 74a 1 Ser-şafha-i dil şûret-gededür
Kilk-i emeltüm sevdâ-zededür
Dil-zinde ider pejmürdeleri
Nakkaş-ı hîred ol müjdededür

¹ 64 1(b) o la'l-i-i: ol asel ME

² 64 2(b) şevke: şevkle ME

³ 64 5(a) meşâma: meşâm-ı ME

⁴ 64 5(b) Rızâyâ: Rızâ ME

Vezin : Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn

- 1 Şeh-i halvet-serây-ı "li-ma'allâhî" Muhammed'dür
Harâm-i "kâbe kavseyn"üñ şehinşâhı Muhammed'dür

"Le-^camrûk" tâcını giymiş oturmuş taht-ı levlâke
Hâkîkat burcınıñ mâh-ı¹ felek-câhı Muhammed'dür

Cemâlu'llâha gül ruhsârı mir'ât-ı tecellîdür
Cenâb-ı Hazret-i Hâkîk'üñ nazargâhı Muhammed'dür

Gel ey dil gezme şahrâ-yı beyâbân-ı ta'allukda
Tarîkat ehlinüñ hem-râz u hem-râhı Muhammed'dür

- 5 Dür-i vâlâ-cenâbı mültecâ-yı ehl-i 'ısyândur
Gürûh-ı derd-mendânüñ meded-h^vâhı Muhammed'dür

Muḥakkak bende-i efgendesı sultân-ı zî-şândur
Rızâyâ on sekiz biñ 'âlemüñ şâhı Muhammed'dür

Vezin: Fâ'ilâtûn / Fâ'ilâtûn / Fâ'ilâtûn / Fâ'ilâtûn

- 1 Nûr-ı hüsniñ mâye-baḥş-ı mihr-i 'âlem-gîrdür
Meşriḳ-ı hürşîd-i dîdârüñ şafak-te'sîrdür

Şu^cle-i cevvalê-i nûr-ı siyâh-ı kâkülüñ
Cilve-rîz-i vâridât-ı ḥâme-i² tahîrdür

Ol kadar âmâdedür dîdâr-ı h^vâb-ı rü'yete
Merdüm-i dîdem şehâ hem-h^vâbe-i ta'bîrdür

Sikke-i mihr-i risâlet-nâme-i i^ccâzda
Darb-ı nuṭkum hem-^cayâr-ı lehce-i taḳdîrdür

- 5 Defter-i eflâk cânâ sûret-i icmâlde
Âyet-i evşâfuña dîbâce-i taḳdîrdür

Şerḥ ider metn-i kitâb-ı vaşfuñı kilik-i Rızâ
Şafḥa-i tahîrinüñ her ḥarfı bir tefsîrdür

¹ 65 2(b) mâh-ı: mâhı ME

² 66 2(b) ḥâme-i: ḥâne-i ME, HE

67

Vezin: Fa'îlâtün / Fa'îlâtün / Fa'îlâtün / Fa'îlün

- 1 Hatt-ı 'anber-bûlarıñ şol dem ki reyhânlık ider
Sünbül-i zülfüñ ara yerde perîşânlık ider

74b Tekye-i 'aşkuñda abdâlolmış ey kân-ı kerem
Hayli demlerdür dil-i dîvâne mihmânlık ider

Ka'be-i zülf-i siyâhuñdan hurûc itmiş şehâ
Hâşimî-hâlûñ Habeş mülkinde sultânlık ider

Olsa da hicrânile tebhâle-rîz-ı iştiyâk
Hâtır-ı mecrûhuma çeşmüm nemek-dânlık ider

- 5 Olmasun câh-ı fenâda ehl-i dil lağzide-pâ
Yohsa ahhâb-ı zevi'l-elbâb ihvânlık ider

Bü'l-'acebdür bülbül-i tab'-ı Rızâ şeb-tâ-seher
Gülşen-i na'c-t-ı şerîfüñde gazel-h'ânlık ider

68

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'ilû / Mefâ'ilün / Fa'

- 1 Cânâ kad-i mevzûnuña cevân göster
Gülşende bu gün serv-i hurâmân göster

Ey hâme-i bihzâd-reviş şûretde
Ol gonce-lebi nâzile handân göster

H'ân-ı ni'am-i hüsne gıdâ vir cânâ
Âgûş-ı melâhatde nemekdân göster

Tevcîh-i nigâh eyle şehâ ekvâna
Âyîne-i i'câzda akrân göster

- 5 Ey âh-ı şehergâh-ı şeb-efrûz harem
Şahrâ-yı dile resm-i muğaylân göster

Vaşf eyle dilâ mâh-ı ruh-ı dil-dân
Şeb-tâ-seher-i mihr-i dirahşân göster

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Gülzâr-ı kûy-ı yârı temâşâ iden ider
Faşl-ı bahârı sun^c-ı Hüdâ'yı gören ider
- Ya^ckûb-ı hüsn-i Yûsuf olan ey ^cazîz-i men
Halvet-serây-ı kalbini "beytü'l-hazen" ider
- Bir gonce-i meşîyyet için girdgâr-ı ^caşk
Dâmen-tırâz-ı gül-bün-i bâğı diken ider
- Hâr-ı cefâyâ şabr iderek gonce-i murâd
Âhîr libâs-ı ^cayşını gül-pîrehan ider

- 75a 5 Şahrâ-yı dilde seyr ü seyâhat iden kişi
Her kûşesinde nev^c-i diger encümen ider
- Ser-halka-i Rızâ'da "nazar ber-kadem" olan
Gül-geşt-i hânkâh-ı "sefer der-vaţan" ider

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Meşâmum bûy-ı zülfîñ ^canber-efşân eylemez neyler
Bu sevdâlar şehâ aklum perîşân eylemez neyler
- Çemende berķ-ı âhum şu^cle-rîz-i eşk-i hasretdür
Gören ol lâle-ruhsârı çerâğân eylemez neyler
- Olan âzürde-hâñr rûze-i hicrândan âhîr
Mukaddem ^cîd-i vaşl-ı¹ mâh-ı Şa^cbân eylemez neyler
- Dilâ dil-hâstegân-ı çâre-cûy-ı vaşl-ı cânâna
Felâtûn-ı ezel-i tedbîr-i dermân eylemez neyler
- 5 Ben-i deryâ-yı dilde dürr-i şehvâr eyleyen nazmum
Sirişküm mâye-bahş-ı ebr-i nîsân eylemez neyler
- Rızâyâ ol şehüñ gencîne-i sevdâ-yı hicrânı
^cîmâret-hâne-i ^cuşşâkı vîrân eylemez neyler

¹ 70 3(b) vaşl-ı: vaşlı PP

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Şehâ 'abd-i günehkârem firâr itmek ne mümkündür
Koyup dâmânunı terk-i diyâr itmek ne mümkündür

Bentüm bî-şabr u ârâm olduğum 'ayb itme sultânım
Gören zülf-i perîşânunı karar itmek ne mümkündür

Bir âhile cihânı eylemek sûzân mümkündür
Fîgân u sûzişem te'şîr-i yâr itmek ne mümkündür

'Aceb mi bülbül-i hâmuş iderse serdi-i firâk
Şitâ hengâmı gül-geşt-i bahâr itmek ne mümkündür

- 5 Felek pervânedür kandîl-i iqbâlinde nâdânunı
Dil-i dânyâ meyl ü i'tibâr itmek ne mümkündür

Hîredkâr-ı vefâdârım riyâyâ meyl ider şanma
Rızâyâ mürğ-ı dânyâyı şikâr itmek ne mümkündür

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 75b 1 Göñül âyîne-i 'âlem-nümâ-yı vahdet olmuşdur
Ta'ayyün kesb idüp zâtında 'ayn-i şûret olmuşdur

'Aceb zeyn eylemişsin bezm-i cem'î'l-cem'î ey sâkı
Bu şeb mey-hâne-i dilde güzel cem'îyyet olmuşdur

"Seyâhat der vatan" eyle bu nüzhetgâh-ı pehnâda
Ki erbâb-ı dile keşretde vahdet 'âdet olmuşdur

Misâl-i hırka-i sâlûs-ı bâlâ-yı çibbâyâ
Libâs-ı 'âriyet bâr-ı belâ-yı minnet olmuşdur

- 5 Remîde olma ey âhû-yı istignâ şikârunsın
Saña dâm-ı hevâ vahşet baña ünsiyyet olmuşdur

Mürîda gel ziyâret kıl şafâ-yı vaktile dâ'im
Rızâ mesned-nişîn-i hânkâh-ı himmet olmuşdur

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Çeşm-i 'ibretle nazar kıl kudret-i yezdânı gör
Zâhir olmuş her varakda san'at-ı sübhânı gör

Katreyi deryâ iden deryâ-yı bî-pâyânı gör
Zerreyi hürşîd iden hürşîd-i 'âlî-şânı gör

Rab't-ı kalb eyle tarîkat pîrine ol rû-be-râh
Kalmasun âyine-i dilde gubâr-ı iştibâh

Ka'be-i maksûda dâ'im eyle tevcîh-i nigâh
"Semme vechu'llâh"ı seyr it şeş-cihetde ânı gör

- 5 Hâne-i kalbün Rızâyâ eyleyüp "beytî'l-hazen"
'Aşkile Ya'kûb-ı vakt ol kes ümîdün gayriden

Eylesün memlû meşâm-ı cânı bûy-ı pîrehan
Tahtgâh-ı Mısr-ı dilde Yûsuf-ı Ken'ân'ı gör

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Mürşid-i kâmil mürîd-i şâdıkun sultânıdur
Her ne buyursa aña fermân anuñ fermânıdur

Menba'-ı mâ'û'l-hayât mecma'u'l-bahreyndür
Hazret-i tevîk hidâyetdür ledünnî kânıdur

Tıfl-keş keşî-şikendür şûret-i irşâda
Hazret-i Mûsâ-yı vaktün h'âce-i 'irfânıdur¹

- 76a Feyz-i nutkından meşâma nefha-i 'îsâ gelür
Cândur her bir bedende cânlar cânânıdur

- 5 Ol tabîb-i cân-fezâ dârü's-şifâ-yı 'aşkda
Derdler dermânıdur dil-hasteler Lokmânıdur

İmtisâl eyle Rızâ emr-i celîlü's-şânına²
Emr ü nehvi mürşidün müstersidün bürhânıdur

¹ 74 3(b) 'irfânıdur: 'irfânı ME

² 74 6(a) celîlü's-şânına: celîlü's-şâna

Vezin: Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün

- 1 Şifât ehli şifâta ermek ister
Şifâtuñ ile zâtuñ görmek ister
- Varup gülşen-serây-ı şeyha göñlün
Kerâmet güllerini dermek ister
- Bu bâzâr-ı muhabbet içre 'âşık
Alan dil-dârım dil virmek ister
- Göñül 'uzlet-nişîn-i vahdet oldu
Bisât-ı ihtilâfı dürmek ister

- 5 İder mürğ-ı heves kûyında pervâz
Muhabbet lânesine girmek ister
- Der-i devlet-me'âb-ı Muştafâ'ya
Rızâ rûy-ı siyâhın sürmek ister

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Cebînüñ tâ-be-bağş-ı bâğ-ı rızvân eylemişlerdür
Ruhuñ pîrâye-bend-i hûr u gılmân eylemişlerdür
- Ol ebrûlar ki cânâ hâcib-i dîvân-ı kudretdür
Nübüvvet bârgâhında nige-h-bân eylemişlerdür
- Mükâhhal çeşminüñ her bir nigâhı bâğ-ı 'âlemde
Çemen nergislerin bîmâr u giryân eylemişlerdür
- O gîsûlar ki sultân-ı risâlet sayebânıdır
Tınâbın sîne-bend-i gerdem-i cân eylemişlerdür
- 5 O hatt-ı müşğ-bû pîrâmen-i ruhsâr-ı pâkında
Kenâr-ı gül-sitânı sünbülîstân eylemişlerdür
- Çemen bülbülleri vird-i 'izâruñ ârzûsıyla
Göçüp gülşende 'azm-i bâğ-ı 'adnân eylemişlerdür

Rızâyâ gûş idenler derdile na't-i ciger-sûzuñ
Yazup ser-levha-i dîvân-ı Hassân eylemişlerdür

77

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtûn / Mef'ûlû / Fâ'ilâtûn

- 1 Gülzâr-ı vech-i pâküñ firdevs-i câvidândur
Ruhsâr-ı tâb-nâkuñ pîrâye-i cinândur

Tâvus-ı bâğ-ı vahdet 'Ankâ-yı Kâf-ı hikmet
Tûtfi-i hoş-zebândur şeh-bâz-ı lâ-mekândur

Yenbûc-ı havz-ı¹ Kevser ol la'î-i rûh-perver
Dürc-i tılsım-ı cândur gencîne-i nihândur

Kuṭb-ı serîr-i eflâk gavs-i sipîhr-i levlâk
Şâhinşeh-i zamândur sultân-ı kâmrândur

- 5 Sevdâ-yı gîsuvânuñ Leylâ-yı ebruvânuñ
Esrâr-ı 'âşıkândur mihrâb-ı 'ârifândur

Dil mîrîğî mâh u sâle eyler kapuñda nâle
'Aşkuñla çok zamândur işi güci figândur

Yârlık diler habîbâ senden Rızâ-yı şeydâ
Şûretde yahşi cândur lîkin özi yamândur

78

Vezin : Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn

- 1 Hayâlûñ şeb-çerâğ-ı lücce-i baḥr-i ḥaḳîkatdur
Cemâlûñ nûr-ı baḥş-i dîde-i ehl-i başîretdür

Lisânûñ tercemân-ı vâridât-ı nüshâ-i hikmet
Nikâtûñ "lâ-yü'ad" u mu'cizâtûñ bî-nihâyetdür

Serîr-i "küntü kenz"e 'illet-i gâ'iyedür zâtûñ
Vücûduñ maḥrem-i ḥalvet-serây-ı kurb-ı vahdetdür

Sen ol mâh-ı felek-câh-ı şehinşâh-ı dü-'âlemsin
Der-i lutfuñda şehler ser-nihâd-ı bâd-ı hıdmetdür

- 5 Harîm-i ravzaya yüz sürmege müştâk iken Cibrîl
Kıyâs eyle baña taḳbîl-i dergâhuñ ne devletdür

¹ 77 3(a) havz-ı: 'arz-ı ME

Huzûra “hâl-i mâ-fi’l-bâl”ini ‘arz eyleyüp gelmiş
Rızânuñ iltimâsı hâk-i pâyüñden şefâ’atdır

79

Vezin : Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün

77a 1 Ziyâ-i nûr-ı zikru’llâh ile cânım münevverdür
Meşâmum nefha-i feyz-ı îlâhî’den mu’attardur

Kapuñdan gayra muhtâc eyleme lutf eyle sultânım
Gubâr-ı mâ-sivâdan levha-i hâtır mükedderdür

‘Înâyet kıl olam şâyâne-i gufrân-ı ihsânıñ
Saña lâayık olan erbâb-ı ‘ısyâna keremlerdür

‘Aceb mümkün midür kuhl eylemek çeşm-i cihân-bîne
Gubâr-ı dergehüñ cânâ baña kibrit-i aħmerdür

5 Reh-i ‘aşkıñda gülbang-ı ceres ifrât-ı hayretdür
Zebân-ı hâlile güyende-i “Allâhî ekber”dür

Rızâyâ neşve-dâr ol cur’a-i “naħnû kâsemnâ”dan
Cemî‘-i matlabuñ hâşıl olur emr-i mu‘arrardur

80

Vezin: Mef’ûlû / Mefâ’îlû / Mefâ’îlû / Fe’ûlün

1 Şûfî saña bir ħırka-i peşmîne gerekdür
Peşmîne gibi sine-i bî-gîne gerekdür

Seyr itmek ise sûret-i ümmîdi murâduñ
Mir’ât-ı muşaffâ gibi bir sine gerekdür

Terk eyle bu gün nisye ile dâd u sitâdı
Kâlâ-yı vişâl olmağa naqdîne gerekdür

Yolında nişâr eyleyegör dâne-i eşki
Mürğ-ı dili şayd eylemege çine gerekdür

5 Pür oldı gubâr-ı ene’iyyetle derûnı
Çârûb-ı hâkîkat dil-i gam-gîne gerekdür

Câm-ı lebüne karşı Rızâ gelsün açılsum
Tûtf-i sülhan-pervere âyîne gerekdür

81

Vezin: Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlûn

- 1 Oldı bir tîşe şehâ İbn-i Habîb-i Neccâr
Yapdı bir beyt-i şafâ İbn-i Habîb-i Neccâr

Görinür resm-i fenâ şekl-i bekâ 'uşşâka
Olıcağ tîşe-nümâ İbn-i Habîb-i Neccâr

Buldı bir tâze-zemîn-i 'arşa ki 'âlemde
Dil-nişîn oldı aña İbn-i Habîb-i Neccâr

- 77b Mehbi't¹-i feyz-i İlâhî olup ol cây-ı lâtf
Eyledi tarh-ı binâ İbn-i Habîb-i Neccâr

- 5 Seyl-i eşküm akıdup dîde-i dolâb gibi
Devr ider şubh u mesâ İbn-i Habîb-i Neccâr

'İlet-i gâ'îye-i kâsr-ı vücûd oldukça
Şad-bâd ebr-i Rızâ İbn-i Habîb-i Neccâr

82

Vezin: Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlûn

- 1 Düşüp ayagına sâkı ile hem-dest olagör
Bâde-i câm-ı leb-i yârile ser-mest olagör

Kayd-ı eyvân-ı ta'allukdan olup âzâde
Bu harâbât-ı fenâda yakılup post olagör

Pâ-birûn gezme dilâ şîve-i pürkâr gibi
Nokta-i dâ'ire-i vahdete peyvest olagör

Mürğ-ı âmâli şikâr eylemedin dâm-ı hevâ
Yürü şayyâd-ı hü mâ dâmına pâ-best olagör

- 5 Nîstî 'âlemini geşt ü güzâr eyleyerek
Şohbet-i zinde-dilâne irüşüp hest olagör

¹ 81 4(a) mehbi't: mehbî't ME

Mâ-sivâ şıkletini çekme Rızâ şeyb ü firâz¹
Bâr-ı bî-hûde -i gâmdan yûrtü vârest olagör

83

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Muntazırdur dîde-i hasretle dil şâm u şeher
Hayli demdür gelmedi cânân elinden bir haber

Her nefes bâd-ı nesîm-i zülf-i 'anber-bâr-ı döst
Harman-ı 'aqlum perîşân eyleyüp durmaz eser

Bî-karârüm şabra tâkat kalmadı hicrânla
Merhabâ ey mürşid-i vâlâ-himem şâhib-nazar

"Len-terâni" peykerinden eyleyen ref'-i nişkâb
Mahrem-i esrâr olur varlık hicâbından geçer

- 5 Yâr için âgyâra yâr olmak şafâdur 'aşıkâ
Yârdan âgyârı fark itmek hatâdur el-hâzer

Menzil-i makşûda ir eyle "seyâhât der-vatan"
Dilde diyâr isteyen dâr u diyârın terk ider

- 78b Nokta-i mevhûme-i pür-kâr-ı vahdetdür Rızâ
Katre içre baîr ü berdür zerrede şems ü kamer

84

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 'Aşkile Mecnûn olan Leylâ arar
Bende oldur bende-i Mevlâ arar

Şems-i zâtı yerde bulmuşken gönül
Gökde hûrşîd-i cihân-ârâ arar

Vech-i bâkî isteyen erbâb-ı 'aşk
'Âlem-i fânide "lâ-yefnâ" arar

Vâsıl-ı deryâ olup mâhî-i dil
Ka'r-ı deryâ içredür deryâ arar

¹ 82 6(a) şeyb ü firâz: şeyb-i firâz ME

- 5 Hâr-ı gamdan çekmeyüp aşlâ elem
Bülbülü gör kim gül-i ra'nâ arar

H'âce-i "cilm-i ledünnî"dür Rızâ
Müste'idd-i "c'ellemü'l-esmâ" arar

85

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Şâhbâz-ı dil hümâ-yı evc-i istignâ arar
Lâne-i Kâf-ı kanâ'at içredür 'Ankâ arar

Lâ vü illâdan geçüp Ya'kûb-ı vâkı oldu göñül
Mısr-ı dilde bî-bedel maqbûb u müsteğnâ arar

Merdüm-i dîdem sipihr-i sînede şubh u mesâ
Hüsniye hürşîd-i tal'at bir meh-i garrâ arar

'Aql-ı evvel âşiyânından cüdâ eyler şitâb
Hâmil-i bâr-ı emânet 'âşık-ı şeydâ arar

- 5 Tûr-ı dilde cezbe-i şevk-i İlâhî gûyiyâ
Dest-i Mûsâ-yı tecellîdür "yed-i beyzâ" arar

Menzil-i maqşûda ırmekdür Rızânuñ ma'ılabı
'Arşâ-i himmetde bir esb-i cihân-peymâ arar

86

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Dîde-i hürşîde cürm-i mâha virmiş zîb ü fer
Cevher-i iksîr-i hâk ü pâküñ ey nûr-ı başar

78b Sünbül-i gülzâr-ı "mâ-zâğa'l-başar" izhâr ider
Gülşen-i vechüfde cânâ ol siyeh gîsû-yı ter

'Ârızuñ devrinde ol hat şeh-per-i Cibrîldür
Cennet-i ruhsârda uçmâğa açmuş bâl ü per

Sem'a mevķûf oldu vaşf-ı la'îl-i nâbuñ nüktesi
Seyr-i dîdâr-ı şerîfüñ eylemez illâ nazar

- 5 Goncaveş ağzın arar durmaz ider faşl-ı bahâr
Gâlibâ girmiş dimâg-ı bülbüle bâd-ı şeh

‘Arz-ı hâlin gör maḥallile Rızâ bî-çârenüñ
Eyle sultânım nevâl-i re’fetüñden behrever

87

Vezin : Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün

- 1 Dür-i eşküm dilâ nîsân-ı feyzüñ lâlesindendür
Ciger kırmı degüldür reng ü rûyı jâlesündendür

Harâretle ‘aceb hengâmı var eyyâm-ı bâḥûruñ
Teb ü tâbı leb-i cânânenüñ tebḥâlesindendür

Kenâr-ı gülşen-i ruḥsârı yâruñ sünbülîstândur
Belî ârâyış-ı mâh-ı şeb-ârâ hâlesündendür

Cemâlüñ şem‘ine revnâk viren pervânedür ḫâlâ
Şafâ-yı şahın-ı gülşen ‘andelîbüñ nâlesündendür

- 5 Zebân-ı tîğ-i gamgamdur ‘asâsı nîze-i gamdur
Riyâ meydânınuñ zâhid ‘aceb minkâlesindendür

Rızâ şûretde gûyâ ḥ^vâce-i ‘âkıl geçer ammâ
Bu mekteb-hânenüñ eṭfâl-ı endek sâlesindendür

88

Vezin : Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün

- 1 Gül-i nev-bâde-i ruḥsâr-ı âluñ nev-bahârumdur
Gülistân-ı ‘izâruñ tâbdâruñ lâlezârumdur

Benefşe sebz-i bî-ceyb “hûş der-dem”dür teveccühde
“Seyâḫat der vâṭan” eyler bu yolda gam-güsârumdur

Ayırdı bezm-i ḫurubuñdan beni işkeste-hâl itdi
Anuñçün câm-ı hestî sengsâr-ı inkisârumdur

Degüldür münḥasif mâh-ı şeb-ârâ çarḫ-ı ḫayretde
İden zengide mir’ât-ı sehergâh-ı gubârumdur

- 79a 5 Hîtâm-ı taḫt u baḫt-ı ‘izz ü ikbâlile fahr itmern
Nizâm-ı devlet-i vaşf-ı şerîfüñ iftiḫârumdur

Rızâ-yı pür-şafâyum bâb-ı rif‘at intisâbunda
Der-i devlet medârumdur sa‘âdet kâmkârumdur

89

Vezin : Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün

- 1 Olan müstağrak-ı envâr-ı vahdet nûrdan söyler
Tecellî nûrına vâsıl olanlar Tûrdan söyler
- “Ene’l-Hak” nüktesin pîr-i ledünnî hall ider ammâ
Gehî dâr-ı tahayyürden gehî Mansûrdan söyler
- Nişân-ı çeşme-i mâ‘ü’l-hayâtı Hızır-ı feruğ-pey
Zebân-ı zinde-dârân-ı şeb-i deycûrdan söyler
- Maqâmât-ı hurûf-ı ‘âliyâtı matrâb-ı hûş-dem
Dem-â-dem perde-i zîr u bem-i şanbûrdan söyler
- 5 Mürîd-i pîr-i vahdet devr ider meydân-ı ma‘nâda
Lisânı şûretâ zâkir velî mezkûrdan söyler
- Rızâ-yı Nakşbendî h‘âcegân-ı sırr-ı irşâdın
Nikât-ı vâridât-ı ‘ilmi-i mağfûrdan söyler

90

Vezin : Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün

- 1 Müzâhir zîr ü bâlâ mazhar-ı nûr-ı vücûduñdur
Zemîn ü âsmân müstağrak-ı deryâ-yı cûduñdur
- Vücûdile ‘adem bir sırr-ı mahfidür hakîkatda
Kamû ism-i müsemmâ mahv-i envâr-ı şühûduñdur
- ‘Aceb mi ‘arş-ı kürsi dîd-ı âhum eylese tebhîr
Gönül micmer-firûz-ı ‘avd-i mevrûd-ı vürûduñdur
- Tuyûr-ı vird-i h‘ân-ı âşiyân-ı lâ-mekân dâ‘im
Müselsel nağme-senc-i nağl-i iqbâl-i dîrûduñdur
- 5 Kuyûdât-ı sivâ ‘uşşâka kayd-ı ihtirâzîdür
Mücerred bende vü âzâd-ı dil bend-i kuyûduñdur

Kerem kıl nev-bahâr-ı hüsnüñi medh eylesün cânâ
Rızâ bir ‘andelîb-i nâle-perdâz-ı sürûduñdur

91

Vezin : Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün

- 79b 1 Göñül şahbâ-yı ‘aşkı nûş iden mestânelerdendür
Ezel bezminde “lâ-ya‘kıl” olan dîvânelerdendür
- Şâdef-pîrâ-yı baħr-i vâhidiyyetdür dilâ el-ħaḡ
Sirişküm mâye-baħş-i gevher-i yekdânelerdendür
- Şarâb-ı cezbe-i feyzüñle âbâd eyle ey sâkı
Dil-i vîrânemüz ma‘mûr olan mey-hânelerdendür
- Per-i tîr-i niyâzum bü'l-‘acebdür çarḡ-ı himmetde
Çerâğ-ı mihri tâbân eyleyen pervânelerdendür
- 5 Mücerred vech-i pâk-i şâhid-i levlâke ‘âşıḡdur
Zen-i dünyâya meyl itmez Rızâ merdânelerdendür
- Ziyâret eyle ‘âşıḡ ḡânḡâh-ı İbn-i Neccâr’ı
Beşiktaş’a şeref virmiş ḡalender-hânelerdendür

92

Vezin: Mef ‘ûlû / Fâ‘ilâtü / Mefâ‘ilü / Fâ‘ilün

- 1 Her dem ki ṭarf-ı sîneden âh-ı nedem gelür
Ol dem sirişk-i çeşmile âlûde-dem gelür
- Fıkr eyledükçe dâne-i ḡâlûñ hayâlini
Cânâ bihişt-i ḡâtıra Âdem dedem gelür
- Sultân-ı ‘aşḡ-ı yâr “sefer der-vaṭan” ider
Ḳaşr-ı vişâle lîk “nazar ber-kadem” gelür
- Selmân bûy-ı zülfünü añdukça¹ dem-be-dem
Mülk-i meşâma kâfile-i zî-selem gelür
- 5 Şûfî hemîşe küñc-i ḡanâ‘atla ḡâbit ol
Bir gün bu ḡânḡâha da ḡân-ı ni‘am gelür

¹ 92 4(a) Bu kelime ME nüshasında كدكك şeklinde yazılmış.

Eyler hırâm-ı şâhire-i intizârda
Gûyâ tavâf-ı Ka'be'ye şeyhü'l-ḥarem gelür

93

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Ey nâr-ı şevk tâlib-i dîdâr kandedür
Matlûb ḥâşıl oldı talebkâr kandedür

Hasret-nigâh-ı dâ'ire-i deyr-i vaḥdetülz
Yâ Rab gelüp görünmedi diyâr kandedür

Vâlâ-cenâb-ı menzil-i aḥbâba ırmeyüp
Kaldum bu yolda kâfile-sâlâr kandedür

- 80a Ey ebr-i âh kaṭre-feşân olmaduñ dile
Seyl-i şırışk-i dîde-i ḥûn-bâr kandedür

- 5 Gülzâre irdi ḥâr-ı cefâkâra şabr iden
İnsâf ey göñül gül-i bî-ḥâr kandedür

Kâf-ı Rızâ'da tâ'ir-i 'Ankâ şikâr iken
Dil mürğî gitdi gelmedi dil-dâr kandedür

94

Vezin: Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

- 1 Vaşf iden serv-i kadûñ hem-ser-i tûbâdur dir
Ben gören ile görüşdüm dahî a'îlâdur dir

Çeşm-i ruḥsâr u 'izâruñ göricek bâd-ı şabâ
Biri sehlâ biri ra'na biri zîbâdur dir

Dehenüñ gevherini lâ vü ne'amdan şordum
Birisi lâ birisi lü'lü-i laladur¹ dur

Görüp ebrû-yı hatt-ı rûyuñ ey gül-i sünbül
Biri Baḥâ birisi Ka'be-i 'ulyâdur dir

- 5 Dil-i zârî ser-i kûyuñda görüp pîr ü civâm
Biri şeydâ birisi bülbül-i şeydâdur dir

¹ 94 3(b) lü'lü-i lala: lü'lü-i la ME, HE

Mürşid-i ʿaşka Rızâ dîde vü dilden şordum
Biri hârâ birisi şahre-i şammâdur dir

95

Vezin : Mefâʿilün / Mefâʿilün / Mefâʿilün / Mefâʿilün

- 1 Muhabbet şemʿini sûzân iden ruhsâr-ı cânândur
Meh-i gerdûnı tâbân eyleyen mihr-i dırâşğândur

İden reşk-âver-i şahn-ı cinân kasr-ı gülistânı
Nesîm-i nev-bahâr-ı lâlezâr-ı bâğ-ı ʿadnândur

Hayâl-i hâl-i hindû vü siyeh gîsû bi-hamdi'llâh
Dem-â-dem hânkâh-ı merdüm-i çeşmümde mihmândur

Der-i maḥbûbdur menzil-be-menzil maḥsad-ı ʿaḫşâ
Bu yolda cây-ı âsâyiş baña zîr-i muḡlândur

- 5 Zimâm-ı nâka-i râh-ı taleb dest-i tahayyülde
"Seyâhat der-vaṭan" eyler göñül her lahza pûyândur

Rızâ mülk-i fenâda bir gedâ-yı ferd-i tenhâdur
Dili¹ ḥalvet-serây kalbi menzilgâh-ı sultândur

96

Vezin: Mef ʿülü / Fâʿilâtü / Mefâʿilü / Fâʿilün

- 80b 1 Bâd-ı sitemle her ne kadar dâğdâr olur
Bâğ-ı ümîd bir gün olur lâlezâr olur

Fâriğ-nişîn-i maşṭaba-i ʿaşk olan gedâ
Sadr-ı şafâda ḥaşmetile şehryâr olur

Gitdükçe hâl-i halka-i zülf-i ʿizâr yâr
Seyr eyle kutb-ı dâ'ire-i rûzgâr olur

Virdükçe bâd-ı sünbül-i sahrâ haberlerin
Sevdâ-yı zülf-i yârile dil bî-ḳarâr olur

- 5 Nazmum ne deñlî hem-çül ḥazef kem-bahâ ise
Semʿ-i vefâ-yı ehl-i dile gûşvâr olur

¹ 95 6(b) dili: dil-i ME

Feyz-i kalemle defter-i eşcâra kıl nigâh
Bâğ-ı Rızâ'da mîve-i şî'r-i âbdâr olur

97

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Güncişk-i dîde her ne kadar tûrfâ-bâldur
Şeh-bâz-ı lânesâz-ı dıraht-ı kernâldür
- Bâğ-ı vefâda serv-i çemen itmesün cedel
Dâmân-ı kadd-i yâre el irmek muhâldür
- Bahş-i dehânı mes'ele-i kıl ü kâldür
Fıkr-i miyânı inceden ince hayâldür
- Şâfi cevâb virmez ise gam degül tabîb
Bîmâr-ı ehl-i 'aşka garaz bir su'âldür
- 5 Tab'um nizâm-ı çarh-ı mazâmîn-i nazm olup
Revnağ-fezâ-yı matla^c-ı sihr-i halâldür
- Rûşen-edâ-yı kıl-k-i Rızâ hatt-ı yârile
Ser şafha-i hünerde bedî'u'l-cemâldür

98

Vezin: Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

- 1 Virdi eflâk-ı dil ehl-i gama revnağ u fer
Baht-ı ferhunde-eşer necm-i¹ sa'âdet-ahter
- Kâlib-ı çarh-ı mevâlîde revân-bahşâdur
Kevkeb-i tâli^c-i meymûn-ı hidâyet-güster
- İdemez gâ'ile-i bezm-i mizâc-ı keşret
Şafha-i şâf-ı dil-i ehl-i şafâ-yı mugber
- 81a Reşk ider 'atf-ı 'inân itse semend-i bahtum
Kehkeşân-ı felek-efrûz-ı semâvât-ı hüner
- 5 Olamaz kabza-i tashîr dilîrân-ı cihân
Kuvvet-i pençe-i dest-i du'afâya hem-ser

¹ 99 1(b) "necm" kelimesi ME Nüshasında iki kere yazılmış.

Dürr-i nâ-yâb-ı Rızâyile olan kerem-ülfet
Her nefes baħr-i ma'ârifde şinâverlik ider

99

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtû / Mefâ'ilû / Fâ'ilûn

- 1 Ol serv-i kâmetiñ nice yüzden hicâbı var
Şaħn-ı çemende gördüm 'ulüvv-i cenâbı var

Takrîr-i heft-h'ân ider aħbâba nev-be-nev
Çarħuñ elinde heft varak bir kitâbı var

Vâ'iz günâh ehlini itmiş mu'âhaze
Gûyâ ki meclisinde cehennem 'azâbı var

Dîvân-ı bârgâh-ı 'adâlet-penâhda
Yevmü's-su'âl 'abd-i za'îfiñ cevâbı var

- 5 Her çend dil-i siyâh ise yâ Rab cebîniñ
Na't-ı şerîfi hıdmetine intisâbı var

Sâkı Rızâ'ya bâde-i la'îlî zamânıdır
Hâzır tenûr-i dilde cigerden kebâbı var

100

Vezin: Mefâ'ilûn / Fe'ilâtûn / Mefâ'ilûn / Fe'ilûn

- 1 Hemîşe rûze-girân rûz-ı 'îd isterler
'İbâdet ehli pey-â-pey sa'îd isterler

Şehâ secencel-i ruħsâr-ı pâkiñ ehl-i şafâ
Ġubâr-ı çeşm-i kederden ba'îd isterler

Hevâ-yı zülfile diller medâr-ı ħüsnüñde
Bi-fevķ-i dâ'ire-i 'ömr-i mezîd isterler

Mezâķ-ı şevķile Cem-meşrebân-ı bezm-i ķadem
Libâs-ı vaşfın câmuñ cedîd isterler

- 5 Revendegân-ı reh-i 'aşķ-ı seyl-i ħâdiseden
Bu rehģüzârda sedd-i sedîd isterler

Kemâl-i hayret ile nâkışân-ı kûh-ı nızâ
Şadâ-yı rehber-i "hel min-mezîd" isterler

81b Şafâ-yı vâkıle 'uşşâk İbn-i Neccârûn
Binâ-yı şevkîni medd-i medîd isterler

101

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilû / Fâ'ilûn

1 Ol naḥl-i sāyedâr ki taraf-ı Yemen'dedür
Gülmîḥ-i bîḥ menşe'-i bâğ-ı Karen'dedür

Ey reh-nümâ-yı gûy-ı taleb bir nişân vir
Dâr u diyâr-ı ḥazret-i dil-dâr kandedür

"Halvet der-encümen" idegör ey 'azîz-i men
Mısr-ı vişâl-i kûşe-i "beytü'l-ḥazen" dedür

Gül-geşt-i mürğzâr ise maksûd şûfiyâ
Feyz-i birûzı nâreven ü yâsemendedür

5 'Âşık sivâd-ı gamda teḥî büşt ü pâ yeter
Seyr-i diyâr-ı 'aşk "sefer der-vaṭan" dadur

Bâğ-ı Rızânuñ eyle sefer bâğbânına
Ḥikmet nihâl-i gülde degüldür dikendedür

102

Vezin : Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn

1 'Aceb şahn-ı çemende bülbüli zâr eyleyen kimdür
Nihâl-i gülşeni ser-tâ-kadem ḥâr eyleyen kimdür

Cemâlin "len-terâni" peykerinden eyleyüp izḥâr
Vücûd-i ehl-i 'aşkı tûr-ı dîdâr eyleyen kimdür

Nedendür¹ tûr-i hicrânile zahm-i sîne-i 'âşık
Dil-i mecrûḥ-ı ehl-i derde tîmâr eyleyen kimdür

İderken çâr-'unşur dem-be-dem ḥâşşiyetin icrâ
Mizâc-ı nânı İbrâhîm'e gülzâr eyleyen kimdür

¹ 102 3(a) nedendür: kimdür nedendür ME

- 5 Şarâb-ı bezm-i vahdetden dahî hüşyâr iken Mansûr
“Ene'l-Hakk” cur'asıyla mest ü ber-dâr eyleyen kimdür

Ma'ârif tîsesiyle beyt-i ma'mûr eyleyüp cismüm
Fenâ mülkünde nâmun İbn-i Neccâr eyleyen kimdür

103

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Muhabbet neşvesin hâl-i derûn-ı âşinâdan sor
Şafâ-yı câm-ı aşkı neşreb-i ehl-i şafâdan sor

- 82a Hakkât bâbını dâna-yı dehr-i dîndan şorma
Debistân-ı ledünnîde sebak-ı hân-ı fenâdan sor

Teh-i hayret-nişîn-i dîde-i efkârdan görme
Gubâr-ı râh-ı istîgnâ-yı çeşm-i reh-nümâdan sor

Ne bilsün tînd-bâd-ı fırkatı bî-gâne-i sahil
Kerem kıl mevce-i tûfân-ı hicri âşinâdan sor

- 5 Şerâr-ı iştîyâkı sûziş-i pervânedan görme
Anı ruhsâre-i şem'-i şebistân-ı vefâdan sor

Rızâya bâb-ı teslîm-i tevekkûlden su'âl itme
Bu remzi “leyse li'l-insâni illâ mâ se'â”dan sor

104

Vezin : Mef'ûlû / Mefâ'îlû / Mefâ'îlû / Fe'ûlûn

- 1 Her lahza leb-i goncede bu hânde nedendür
Bülbül gam-ı hicrânile nâlende nedendür

Germ olmadadur hâtır-ı cemî'iyet-i dînân
Aḥbâb-ı perîşân u perâkende nedendür

Şâyâne iken nâzile ger mâye-i gülşen
Abdâl-ı Hudâ küşe-i külhânde nedendür

Mâhiyyet-i şûretde müsâvî iken âdem
Âyâ biri âzâde biri bende nedendür

- 5 Eflâk-i tevekkülde dil-i ehl-i kanâ'at
Hem-vâre ferâgat ile ferhunde nedendür
- Hâmûş iken dâ'ire-i şaff-ı Rızâ'da
Bilmem bu 'abeş turfa-sühân sende nedendür

105

Vezin : Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün

- 1 Benefşezâr-ı melâhatde dil ki hayrândur
Hevâ-yı kâkül-i cânânile perîşândur
- Kenâr-ı gülşen-i hüsünde hatt-ı müşgîni
Henûz tâze yetişmiş giyâh-ı reyhândur
- Misâl-i besmele ser-sûre-i cemâlinde
Ol ebruvân-ı dü satr âyetân-ı Kur'ândur
- Refîk-i hücre-i tahkîk-i ehl-i dâniş ol
Delîl-i 'ilm-i ilâhî 'ulûm-ı imkândur
- 82b 5 Ne deñlü ta'ciye eylerse çeşm-i şûret-bîn
Verâ-yı perdede cânâ o deñlü hayrânder
- Civân-ı kîlk-i vefâdur enîs-i Şeyh Rızâ
Ki nev-bahâr-ı muhabbet 'aşâ-yı pîrânder

106

Vezin : Mef 'ülü / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Ol nev-bahâr-ı bâğ-ı şafânun vefâsı var
Tarf-ı çemende bu gîce bülbül şadâsı var
- Keyf ü humâr-ı zevk u elem tev'emândur
Nûşun hemîşe nîşi şafânun cefâsı var
- Başlu başına kimseyi âzâde görmedüm
Gördüm o serv-i nâzı başında hevâsı var
- Şûfi şafâ-yı vaktile zâhid riyâyile
Hâlince herkesün bir iki ibtilâsı var

- 5 Islâh-ı zât-ı beyn idegör ey tabîb-i 'aşk
Câm-ı tarabla hûn-ı dîlîñ mâ-cerâsı var

Cânâ edeble yüz sürelüm âstânına
Bu hânkahda Hâzret-i Hakkıñ Rızâsı var

107

Vezin: Fe'îlâtîn / Fe'îlâtîn / Fe'îlâtîn / Fe'îlîn

- 1 Mest-i peymâne-i fîtrat mey-i nâbı neyler
Dâhil-i bezm-i kadem 'âlem-i âbı neyler

Tâ-be-key verziş-i ta'îlm-i ta'allüm ey dîl
'Ârif-i mes'ele-i 'aşk kitâbı neyler

Mebde'in bilmeyen ey h'âce me'âdın bilmez
Kem-sürâğ-ı ebedî râh-ı şavâbı neyler

Şeb-be-şeb tâ-be-seher sübha-şümâr-ı hayret
Bî-sebeb keş-me-keş-i rûz-ı hesâbı neyler

- 5 Şavb-ı maqsûda iden 'atf-ı 'inân-ı himmet
Bî-tevekkûf reh-i hıdmetde şitâbı neyler

Mürşidüñ hüsni-i kabûlündedir ancak müşkil
Merd-i teslim-i Rızâ redd-i cevâbı neyler

ZE

Ahreb

- 83a 1 Ey Yûsuf-ı dâd-âver-i Mısr-ı perhîz
Dâmânufı 'ismetile 'azîz itdi 'azîz
Bu nazm-ı dürrerbârı getürdüm cânâ
Çün pâ-yı melîh-i hâzrete dest-âvîz

108

Vezin : Mefâ'îlîn / Mefâ'îlîn / Mefâ'îlîn / Mefâ'îlîn

- 1 Ğulâm-ı çehresâ-yı âstân-ı Nakşbendüz
Ğubâr-ı hâk-ı pâ-yı hâce-gân-ı Nakşbendiz

Hakâyık¹ remzini kesb eylerüz levh-i mezâhirden
Sebak-h^vân-ı rumûz-ı vâsılân-ı Nakşbendüz biz

Ferâmûş eyledük keyfiyyet-i lâhût u nâsûtı
Unutduk mahv u şahvi vâle-hân-ı Nakşbendüz biz²

Tarîk-i hufyedür reftârumuz meydân-ı ʿaşk içre
Nihânı lâ-ubâlî ʿâşıkân-ı Nakşbendüz biz

- 5 Bu bâğuñ ʿandelîbi naʿmemûzle hem-nefes olmaz
Heme pervâne-meşreb bülbülân-ı Nakşbendüz biz

Halâyıkdan ʿalâyık riştesin katʿ eyledük zâhid
Rızââsâ mücerred sâlikân-ı Nakşbendüz biz

109

Vezin: Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilün

- 1 Âftâb-ı nûr-ı vechüñ olsa ger meşʿal-fürûz
Leyle-i deycûr olurdu şuʿle-i hûsnüñle rûz

Cevher-i zâtuñ tılsım-ârâ-yı genc-i zât iken
Eyledi sırr-ı rumûz “küñtî kenz” içre birûz

Serv-i âzâduñ zemîne sâye-endâz olmadı
Hôş-nişîn-i sâye-i feyzüñdür ʿâlem-i hünûz

Maqdem-i şehri rebîʿ-i mevlidüñ ʿabd-i sürûr
İdelüm naʿt-ı şerîfüñ nağmesiyle sâz u söz

- 5 Berf-i ʿısyânım şefâʿat-âfitâbı mahv ider
Ruḥ ider yekser şitâ-yı cürmi enfâs-ı temûz

Hâʿce-i ʿilm-i ledünnîden sebak-h^vân olagör
ʿİlm-i mahv öğren Rızâyâ tâ-be-key “câze yecûz”

III

Vezin: 6+5 =1’li Hece vezni

- 83b 1 Hüdâdan şafâ-yı derûn isterüz
Hayât-ı saʿâdet-nümûn isterüz

¹ 108 2(a) hakâyık: hakâk ME

² 108 3(b) Bu beyt ME nüshasında yok.

Giriftâr-ı dâm-ı hevâyuz dirîğ
Riyâzetle nefis-i zebûn isterüz

“Ve yerzûkhî min-ḥayṣî lâ yaḥtesib”
Tevekkülde rızâ-ı füzûn isterüz

Naʿîm-i visâle refîk-i şefîk
Bu vâdîde bir reh-nümûn isterüz

- 5 ʿUlûm-ı ḥaḳîkatda müşkil-güşâ
Tarîkatda bir zü fînûn isterüz

Dükenmez tekâpû-yı râh-ı taleb
Tarîk-ı Rızâda sükûn isterüz

110

Vezin: Mefʿûlû / Mefâʿilû / Mefâʿilû / Feʿûlûn

- 1 Câh-ı felek ʿizzeti ḥazelânına degmez
Devlet denilen minnet-i dînânına degmez

Erbâb-ı ʿatânuñ kerem ü himmet-i luṭfî
Der-bân-ı ğamun çâk-ı ğirîbânına degmez

Deryûze-i ḥʿân-ı niʿam-ı ehl-i fütüvvet
Takbîl-i yed ü pûse-i dâmânına degmez

Sevḳ-i emelîñ ʿarbede-i dâd u sitâdı
Dükkân-ı dilün sûdına ḥüsrânına degmez

- 5 Bu ḥânḳahuñ debdebe-i hayile hûyî
Mey-ḥânelerin naʿra-i mestânına degmez

Bî-hûde -nizâmum şeh-i iklîm-i ḥarâbat
Destâr-ı Rızâ’nuñ serv-i sâmânına degmez

111

Vezin : Mefâʿilûn / Mefâʿilûn / Mefâʿilûn / Mefâʿilûn

- 1 ʿİzâr-ı tâb-nâkuñ seyr iden yâd-ı bahâr itmez
Şafâ-yı geşt-i bâğ-ı ʿişretile iftîhâr itmez

Dururken lezzet-i vaşf-ı lebûnı evvâh-ı âlemde
Gönüller bir dahî meyl-i şarâb-ı hûş-güvâr itmez

Eger gülzâr-ı cennet civegâh-ı bülbülün olsa
Dil-i zârûm kalur kûyûnda cânânunı güzâr itmez

84a Âceb yâ Rab ne hikmetdür şerâr-ı âteş-i âhum
Cihânı eyledi bir bâd-ı te'sîr-i nigâr itmez

5 Bu 'ummân-ı fenâ fîlk-i dil-i bâd-ı ta'allukdan
Bulur eyyâmını ammâ yine meyl-i kenâr itmez

Göreliden vird-i ruhsârûn Rızâ bâğında dil mürğü
Dem-â-dem nâle eyler bir nefes şabr u qarâr itmez

112

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

1 Şadef içre şehâ her katre dîr-i şâhvâr olmaz
Nümâyândur libâs-ı kâbiliyyet müste'âr olmaz

Dürûğ-ı câhil-i nahvet-fürûşa olma dil-beste
Fer ü mâye-şükûh-ı 'izzile 'âlf-tebâr olmaz

Berây-ı menfa'at zâhid mezemmut itme aḥbâbı
Ricâlu'llâhı inkâr eyleyenler ber-hudâr olmaz

Keder gelmez dil-i erbâb-ı aşka jeng-i keşretten
Şafâ mu'âd-ı mir'ât-ı mücellâda gubâr olmaz

5 Geçüp vâdî-i gamdan dâhil-i mey-hâne-i aşk ol
Mücerredür muḥabbet bezmgâhında humâr olmaz

Sefîr-i mürğ-ı dâm-ı mâ-sivâya meyl ider şanma
Rızâyâ şâh-bâz-ı evc-i istignâ şikâr olmaz

113

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

1 Ezel bezminde ser-mest-i mey-i peymâne-i aşkuz
Keder virmez humâr-ı mâ-sivâ mestâne-i aşkuz

Nice demsâz olur zâg-ı hevâ dil-mürğina cânâ
Gül-i maşûdile ülfet-nişîn-i nâle-i aşkuz

Mücerred eyledüñ beyt-i dili varluğ metâ'ından
Rumûz-ı "küntü kenz"e hâne-i vîrâne-i aşkuz

Müzeyyen eylerüz halvet-serây-ı "li-ma'a'llâh"
Biz ol bezm-i şafânüñ şem'ine pervâne-i aşkuz

Vatan içre seyâhat eylerüz biz "hûş der-dem"le
Cenâb-ı hâcêgâna hem-dem-i kâşâne-i aşkuz

Bizi bî-gâne-i bâb-ı Rızâ zann itme ey zâhid
Şafâ-yı aşkile şevk-âşinâ-yı hâne-i aşkuz

114

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

84b 1 Derd-i aşka isteriseñ bir tabîb-i çâresâz
Eyle dergâh-ı şifâ-bahş-ı habîbe keşf-i râz

Eyleyen çâk-ı girîbân-ı ferâgât gayriden
Bûs-ı dâmân-ı şefâ'atla olur gerden-firâz

Zevk-i dîdârile ser-mest-i mey-âşâm olmağa
İctihâd-ı mezheb-i uşşâkda vardur cevâz

Gel hakîkat mektebinde eyle tahşîl-i kemâl
Tâ-be-key bu kâl ü kıl-i mebhâş-i fenn-i mecâz

5 İsteyen dest-i siyehkârî-i gâfletden rehâ
Her seher eyle yüzün fersûde-i hâk-ı niyâz

Şem'-i cem'-i âfiyet-sûz ol Rızâ pervâneves
Eyle her şeb girye-i hasret ile sûz u güdâz

115

Vezin: Mef'ûlû / Mef'ûlû / Mef'ûlû / Fe'ûlün

1 Her bir ruh-ı zîbâda letâfet mi bulunmaz
Yohsa dili uşşâkda safvet mi bulunmaz

Ey sâlik-i hâk dâmen-i irşâd ele girse
Ser-menzil-i maîlûba nihâyet mi bulunmaz

Nâ-yâb ise de gevher-i maşûd bu yolda
Ey dil giderek kân-ı saâdet mi bulunmaz

Mey-hâne vü mescidde dilâ lâıık-ı dergâh
İhlâş-ı âmel ehline tâat mı bulunmaz

- 5 İřretgede-i pîr-i hârâbâtda bilmem
Ser-mest-i mey-i câm-ı inâbet mi bulunmaz

Nağdün var ise kîse-i himmetde Rızâyâ
Âhır saña kâlâ-yı hâkıkat mı bulunmaz

116

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Mağrem-i "ğaybû'l-guyûb"uz mâ-verâdan söylerüz
Âlem-i ıtlâkda fevka'l-âlâdan söylerüz

Ğarka-i baħr-i şühûd-ı kibriyâdur katremüz
Âşinâ-yı baħr-i aşkuz âşinâdan söylerüz

Kıssa-i Mecnûn u Leylâ'dan ğinâ gelmez bize
Dürri-i aşkı nüsha-i mihr ü vefâdan söylerüz

- 85a Ândelb-i gül-sitân-ı lâ-mekân-ı hayretüz
Geh gül-i ma'nâ ğehî bâğ-ı beğâdan söylerüz

- 5 Tûti-i ğuyâ-yı esrâruz bu nüzhetgâhda
Şûret-i âyine-i âlem-nümâdan söylerüz

Hâceğân-ı Nakşbendüz hâceğân-ı Nakşbend
Hâceğân sırrın Ebû Bekr-i Rızâdan söylerüz

117

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Nevâsâz-ı nihâl-i gülşen-i bâğ-ı vefâyuz biz
Anuñcün lâ'übâlî hem-dem-i hâr-ı cefâyuz biz

Yağar her şeb felek mûm-ı nücûmun iştîyâkından
Dil-i pervâne-i pür-sûziş ü sûziş-nûmâyuz biz

Fetîl-i şem^c-i hasretsüz-ı şevkîl bezm-i sâgarda
Nihâl-i çeşm ü gûş-ı devr-i eşhâb-ı şafâyuz biz

Çekîde katremüz feyz-âver-i nîsân-ı vahdetdür
Şadef-pîrâ-yı deryâ-yı dîr-i âlem-bahâyuz biz

- 5 Riyâvertüz riyâzet-kîş ü zühed-âyîn iken şimdi
Zülâl-i ma'rifetle perver-i şeyyâb-ğîdâyuz biz

Münîb-i dest-i irşâd-ı elestüz mehd-i âlemde
Beşiktaşî Rızâ hem-dest-i abdâl-ı Hudâyuz biz

118

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Virmez humâr-ı cur'a-i câm-ı şarâbumuz
Bezm-i şafâ-yı şevkiledür âb u tâbumuz

Subh-ı vişâli bâkî vü şâm-ı firâkı yok
Devr-i kamerde şu'le virür âftâbumuz

Huşkî-i dîde bedreka-i râh-ı eşkdür
Âb-ı hayâta gîbta-fezâdur serâbumuz

Meyl-i kenâr itmededir mevc-i iştîyâk
Şavb-i sükûna vâsıl olur ıztırâbumuz

- 5 Ânkâyı kıldı Kâf-ı kanâ'atda lânegîr
Şehbâz-ı âşiyâne-i rif'at-me'âbumuz

Fikr-i vişâl-i ârız u ebrû-yı yârile
Bedr ü hilâl olmadadır mâhtâbumuz

- 85b Tûr-ı vücûd bâ'is-i nûr-ı şühûd iken
Olmaz hemîşe mâni'-i rû'yet hicâbumuz

Hîdmet-nişîn-i bâb-ı Rızâyuz şabâ gibi
Vâlâ-cenâb-ı hazretdür intisâbumuz

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 'Înâyet şem'inüñ pervânesi sûziş-peçîr olmaz
Tecellî-hâne-i vahdetde zulmet câygîr olmaz

Siper olmaz sipîhr-i sine tîr-i âh-ı 'uşşâka
Ve lîkin vaz'ı te'sîrinde zahm-i tab'ı tîr olmaz

Olur mı cilveger düzd-i ma'ârif bahş-i dânişde
Libâs-ı 'âriyet zîb-âver-i dûş-ı fakîr olmaz

Beni maşûb-ı defter-hâne-i kayd-ı sevâb itme
Hesab-ı ma'nevîde vâ'iz-i kilik-i debîr olmaz

- 5 Görünen her varakda 'aks-i dîdâr-ı tecellîdür
Ve lîkin şûret-i mir'ât-ı vahdetde nazîr olmaz

Nihân olmak ne mümkün nâfe-i ser-beste-i 'attâr
Rızâyâ¹ kalb-i 'ârifden hafî "mâ-fi'z-zamîr" olmaz

Vezin : Mef'ûl / Mefâ'îl / Mefâ'îl / Fa'ûlün

- 1 Âyîn-i sitem ey gül-i ter şânuña düşmez
Mürğ-i dile cevri eylemek 'unvânuña düşmez

Ey nahl-i kerem eyleme ağıâre temâyül
Böyle hareket serv-i hîrâmânuña düşmez

Şevkile şehâ çâk-ı gîrbân-ı günâhum
Setr eylememek küşe-i dâmânuña düşmez

Düşdük giderek hubb-i sivâd-ı emne zâhid
Bu reng-i hevâ hırka-i 'irfânuña düşmez

- 5 Har-mühre-i inkâr düşer hisseye şûfî
Ol gevher-i nâ-yâb senüñ kânuña düşmez

Ta'bîr-i merâm eyle belâgatla Rızâyâ
Hâyide edâ kilik-i dîr-efşânuña düşmez

¹ 119 6(b) Rızâyâ: Rızâ ME

Vezin : Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 86a 1 Şevket-nizâmı vahdeti şâhâne söylerüz
Kânûn-ı râh-ı 'aşkı mülûkâne söylerüz

Ma'îlûl-ı mâ-sivâya devâ nâ-pezîrdür
Tedbîr-i derd-i 'aşkı hâkîmâne söylerüz

Keff-i zamîr itmezüz agyâre tâ-ebed
Râz-ı derûnı hâzret-i cânâna söylerüz

Şevk-âşinâ-yı derd-i gamuñ âşinâsıyuz
Bî-gânegân-ı ülfeti bî-gâne söylerüz

- 5 Nâ-mahremân-ı zühed-i riyâdan nihândur
Sırr-ı hülûsı zümre-i merdâne söylerüz

Biz hânkâh-ı şevk-i penâhuñ Rızâ'sıyuz
Güftâr-ı merd-i vahdeti şeyhâne söylerüz

Vezin: Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

- 1 Gönceveş tâ-be-seher çâk-ı girîbân iderüz
Çeşmümüz şebnem-i eşkile dîr-efşân iderüz

Destîmüz hem-çü gümân eşk-i nedâmet-rizân
Şavb-ı maşûda du'â tîrini bârân iderüz

Cevr ü gam hâr-ı elem şâm u seher gülşende
Hem-demüz mürğ-ı hoş-elhânile efgân iderüz

"Men-'araf" dersine hâzır oluruz ma'nâda
Hîdmet-i lâzıma-i mezheb-i Nu'mân iderüz

- 5 Bezme reh-yâb olamaz düzd-i havâdis-pîrâ
Kal'a-i himmete ihlâsı nigezbân iderüz

Gülü yok bülbülü yok bâdiye-i miñnetde
Bûy-ı cânânile gül-geşt-i gülîstân iderüz

Sûziş-i âh-ı derûnile Rızâyâ her şeb
Lâlezâr-ı harem-i dilde çerâgân iderüz

123

Vezin: Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlûn

- 1 Nahl-i bustân-ı cinân kaddüñe mânend olmaz
Serv-i bâlâfı gören 'ar'ara dil-bend olmaz

Leb-i şîrinüñe teşbîh idemem gonce-gülü
Gonce handân olur ammâ ki¹ şeker-hand olmaz

86b

La'lüñe la'l-i Beda'şân-ı 'adîl olsa dahî
Kandehâr ismi müsemma-yı semerkand olmaz

Ekmedin mezra'a-i şevka muhabbet tohumın
'Ârifüñi harman-ı âmâli berûmend olmaz

- 5 Mîve-çîn-i şecer-i vuslat olan her lahzâ
Tama'-ı hâme düşerse dahî hursend olmaz

Hâli ma'lûm olur herkesüñ aqvâlinden
Fe-li'llâh sâlik-i meczûbe-i Rızâ bend olmaz

SİN

Nazım

Vezin : Mef'ûlû / Mefâ'ilû / Mefâ'ilû / Fe'ûlûn

- 1 Vaşf eyledi Allâhü Te'âlâ ve tekâddes
Levlâke "le 'amrûk" ile ey zât-ı muqâddes
Bi'llâhi siyeh zülfüñe ruhsârûña besdür
"Ve'l-leyli izâ 'as'ase ve's-şubhî teneffes"

124

Vezin : Mefâ'ilûn / Fe'îlâtûn / Mefâ'ilûn / Fe'îlûn

- 1 Kesâd bulmadı kâlâ-yı çâr-sû-yı heves
Revâc bulmadadır naqd-i güft-gûy-ı heves

Melâl gelmedi mi destgâh-ı efkâre
Bu kâr-hânede yetmez mi ârzû-yı heves

¹ 123 2(b) "ki" eki ME nüshasında yok.

Bu mürğzâr-ı ta'akkulde farf-ı sevdâdan
Hezâr eyledi muhtel-dimâg-ı bûy-ı heves

Reh-i hayâlde me'nûs-ı vaşl iken her rûz
Görünmez oldu perf-ıtal'atân-ı kûy-ı heves

- 5 Nigâr-hâne-i çîn itdi levh-i âmâlüm
Sivâd-ı hâme-i mûşgîn nikâb-ı rûy-ı heves

Gûsiste oldu zimâm-ı kemiyet Şeyh Rızâ
Bedîd olmadı ser-hadd-i cüst-cûy-ı heves

125

Vezin : Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün

- 1 Kitâb-hâne-i fitratda eyleyen tedris
Olur medâris-i rif'atde hem-dem-i İdris

87a

Cenâb-ı h'âce-i 'âlem namazın itdi edâ
Mesâcid-i ahadiyyetde leyale-i ta'rîs

Mesîh-i feyzü'nî şem' eyledükçe şâm u seher
Hayât-ı tâze bulur rûh-ı hazret-i Cercis

Devâ-yı derd-i dü-'âlem tabîb-i nuţkuşdur
'Îlâc-ı lutfu'ña muhtâcdur Aristâles

- 5 Hemîşe hânkâh-ı dilden olmasun hâlî
Hayâl-i rûy-ı cemâlü'nî zehî enîs u celîs

Bu demde Şeyh Rızâ bülbül-i hûş-elhândur
Açıldı bâg-ı melâhatde gonc-i takdîs

126

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Mümkün olsa dâmen-i yâre teşebbûs her nefes
El verirdi 'aşîka her dem vişâle dest-res

Câygâh-ı mümteni'dür bezm-i hâşşü'l-hâş dost
Âstân-ı lutfi besdür ehl-i 'aşka mültemis

Eyle gül-geşt “seyâhat der-vatan” gâfil-mübâş
Gûş-ı hûş-ı ‘âlem-i pür itdi gül-bang-ı ceres

Pîr ü erbâb hâl-i evvel kıl teferrüc ‘âlemi
Kıl ü kâlile dükenmez vâdi-i kûh-ı heves

- 5 Zîr ü bâlâ kâmet-endâz olmasun şîb ü firâz
Bu hatırgâh-ı fenâda nâ-şinâs-ı pîş ü pes

Süfleye meyl itme şehbâz-ı hü mâ-şayd ol Rızâ
Kılmasun mürğ-ı heves pâ-der-‘asel hem-çü heves

127

Vezin : Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün

- 1 Dilâ hicrile olma vuslat-ı dil-dârdan me’yûs
Olur dâr-ı muhabbet tîşe-i miñnet ile me’nûs¹

Ne mümkün râz-ı ‘aşkı ketm ide sandûka-i çeşmüm
Şu‘â‘-i şem‘-i bezme hâ’il olmaz perde-i fânûs

Süvâr-ı esb-i himmet ol güzâr kıl vâdî-i tengi
Bu yolda menzil-i evvelde kaldı üstür-i nâmûs

Cihânı ser-girân itdün giyüp destâr-ı takvâyı
Başuñdan arta kalsun zâhidâ bu hırka-i sâlûs

- 87b 5 Yoluñdan kalma deyr-i gamda bi-dâr ol yeter gaflet
Pür itdi gûş-ı hûşı bâng-ı kûs u nâle-i nâkûs

Rızâyâ derde mu‘tâd ol ferâgât kıl müdâvâdan
Şifâ virmez marîz-i firâkata tedbîr-i Câlînûs

ŞİN

Ahreb

- 1 Yâ Rab dil-i müştâka bi-vefk-ı hâhiş
Zer-hâme-i ihsânufı kılduñ bahşış
Ârâyış-i evşâf-ı habîb-i ekrem
Ser-levha-i âmâlûme virdi tâbiş

¹ 127 1(b) me’nûs: me’sûs PP, ME

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Ümîd-i vuslat-ı gül bülbülü gavgâya uğratmış
Gülü hâr-ı elem bî-hûde vâveylâya uğratmış
- Görünce dâne-i hâl-i siyâhın dâm-ı zülfinde
Yolın mürğ-ı heves vâdî-i istîgnâya uğratmış
- Cefâ-yı yârdan câşık şikâyet itmesün nitsün
Bugün va'd-i visâl itmiş gam-ı ferdâya uğratmış
- Pür itmiş câ-be-câ kandîl-i çeşmin seb-nem-i hasret
Efendim fikr-i zülfün sünbül sevdâya uğratmış

- 5 Rızâyâ harman-ı maksûdî ol yâr-i cefâ-pîşe
Şerâr-ı berç-i âh-ı câşık-ı şeydâya uğratmış

Vezin: Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlün

- 1 Şâd-bâş ey mübtelâ-yı cillet-i gam şâd-bâş
Derd-i firâkatden rehâ-yâb oldu câlem şâd-bâş
- Müjde açıldı yine gülşende vahdet gülleri
cAndelibân şevk-i vuslat ile hurrem şâd-bâş
- Gamdan âzâd olmadı câlemde râhat isteyen
Dilde dâğ-ı gam hemîşe dîde pür-nem şâd-bâş
- Bü'l-heves olma "seyâhat der-vâtan" hoşdur dilâ
"İbn-i vâkı" ol eyle her dem "hûş der-dem" şâd-bâş
- 88a 5 Feyz-i irşâduñla şâd oldu cihân ser-tâ-kadem
Merhâbâ ey gavş-i a'zam kutb-ı câlem şâd-bâş
- Hânkâh-ı gamda sultânım Rızâyâ el-amân
Hâzır olsun himmetüñ ey şeyh-i ekrem şâd-bâş

130

Vezin: Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün

- 1 Gel ey dervîş-i dil-rîş-i 'abâ-pûş
Kelâmum eyle gûş-ı hûşa mengûş

İdüp esrâr-ı 'aşkı dilde pinhân
Olagör şevkile hayrân u hâmûş

Cünûn-ı 'aşkile cûş u hurûş it
Seni şansun gören sarhûş-ı bî-hûş

'Acûz-ı dehr-i gâfil şanma abdâl
Virür şûyına her dem h'âb-ı hargûş

- 5 Ser-â-pâ çeşm ü gûş ol bend-i pîre
Elin tut dergehin eyle der-âgûş

Rızâ meydânıdur 'âşık bu meydân
Kulak tut bildüğün eyle ferâmûş

131

Vezin: Fe'îlâtün / Fe'îlâtün / Fe'îlâtün / Fe'îlün

- 1 Bâğ-ı 'âlemde bu gün seyr idelüm ey dervîş
Hâr-ı endîşe-i ferdâ ile olma dil-rîş

Eyleme gonce gibi râz-ı derînuñ izhâr
Olmasuñ hem-çü benefşe sırr-ı haclet der-pîş

Nice bir ma'reke-i 'arşa ki rûz-ı hesâb
Gam-ı hicrânı şayar mı dil-i vuşlat-endîş

Benligüñ hücrecini eyle tehî varlukdan
Yokluğa mâ-meleküñ bezl ü nişâr it kem ü piş

- 5 Müte'âkib yürür ezdâd ile her şubh u mesâ
Rûz-ı şeb zevk ü gam u telh u hûşi nûşile nîş

Bu harâbât-ı fenâ içre "'alâ ragmi 'adû"
Demidür eyle Rızâyâ mey-i tevhîd ile 'ays

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 88b 1** Göñül mürğ-ı muhabbet şâhsârın âşiyân itmiş
Varup 'Ankâ gibi Kâf-ı kânâ'atde mekân itmiş
- Olup hem-şîşe-i şoğbet çemende lâle-i hamrâ
Açılmış gonceye dâğ-ı dilin bir bir beyân itmiş
- Yeşil hil'at giyüp serv-i çemen gülzâr-ı zehrâda
Durur peymânçe-i hizmetde dâmen der-miyân itmiş
- Hayâl-i cedd-i sıbteynile mey-ârâm iken şimdi
Bu şeb eflâk-ı dilde necm-i sa' deyn iktirân itmiş
- 5** Cemâlu'llâha gül-ruhsârı mir'ât-ı tecellîdür
Cemâli güllerin bâğ-ı cemâl içre nihân itmiş
- Hüveydâ eylemiş vechin nikâb-ı "len-terânî"den
Cemâlin şûret-i insân-ı kâmilde 'ayân itmiş
- Uyandurmuş Rızânuñ şem'ci cem'cin şahid-i ma'nâ
Şu'â'ın nûr-ı bahş-ı şem'ci-dan-ı ferkadân itmiş

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1** Hilâl ebrûlaruñ mâh-ı felek görmüş hilâl olmuş
Siyeh gîsûlaruñ görmüş hayâl-ender-hayâl olmuş
- Neyâsâ dâğ dâğ-ı âteşininden dil-i 'âşık
Şararmış sâz u söz-ı âhile mânend-i nâl olmuş
- Açılmış tâzelenmiş nev-bahâr-ı gülşen-i hüsnüñ
Cemâlüñ lâlezârı zîb-i gülzâr-ı celâl olmuş
- Nihâl-i hûş-hırâmuñ firkatile far-ı hasretten
Kalup şah-ı çemende serv-i bâlâ-yı mecâl olmuş
- 5** Şeref bulmuş dil-i dîvâne kûyuñda bî-hamdi'llâh
Nişîmensâz-ı devlet-hâne-i bâb-ı vişâl olmuş
- Sezâ gül-berg-i nazmın zîb-i destâr itse hüsvrevle
Rızâ vaşf-ı cemîl-i yârile şîrîn-makâl olmuş

134

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtû / Mefâ'ilû / Fâ'ilûn

- 1 Şubh-ı neşât-ı şâm-ı muhabbet vefâ imiş
Deycûr-ı bezm-i ğam dinilen rûşenâ imiş

Sa'y ü şafâda hâcî-i zühdiñ hatâsı var
Ebrû-yı yâr-ı kible-i ehl-i şafâ imiş

- 89a Âhû-yı çeşm-i yârile ünsiyyet eyledüm
Bî-gâne-ülfet aîladığum âşinâ imiş

Olmuş şadâ-yı pîr-i tarîkatla hem-nefes
Nâyûñ nevâ-yı nâlişi bildüm hevâ imiş

- 5 Ders-i me'âd u mebd-e-i idrâkuñ itmeyen
Râh-ı talebde merd-i Hüdâ'dan cüdâ imiş

Zâhid bahâ-yı câme-i zühd ile fahr ider
Nağd-i esâs-ı tâ'atı anuñ hebâ imiş

Şavm-ı sivâda itme tekellüf kalender ol
Erbâb-ı aşka zühd-i riyâzet Rızâ imiş

SAD

Nazım

Vezin: Mefâ'ilûn / Fe'ilâtûn / Mefâ'ilûn / Fe'ilûn

- 1 Açıldı bâğ-ı melâhatde gonce-i ihlâs
Taraf taraf yine zeyn oldu bezm-i hâşşu'l-hâş
Çemende bülbülü gördüm kafesde âzâde
Pîr itdi gûş-ı cihânı şadâ-yı hayr-i halâş

135

Vezin: Fe'ilâtûn / Fe'ilâtûn / Fe'ilâtûn / Fe'ilûn

- 1 Levhaşa'llâh zehî mahzen-i esrâr-ı hulûş
Şeb-i isrâ şeref-i şânufîa oldu mahşûş

Reh-i na'tuñda nişâr itmegiçün cevherini
Oldı mekşûf dîr-i genc-i fütûhât u fîşûş

H^vâce-i şevk-i kütüb-hâne-i evşâfunda
Şerh ider hilye-i evşâfuñ c'alâ-metn-i fışûş

Mülket-i c'âlemi teshîre işâret besdür
Sırr-ı şimşîrüne râm oldu hisâr-ı merşûş

- 5 c'Afv-ı ihsânunı umar Şeyh Rızâ sultânun
El-kerem ey şeh-i c'âlem saña kaldı bu huşûş

136

Vezin: Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün

- 1 Bahâr-ı gülşen-i vahdet demîderür ihlâş
Şükûfezâr-ı muhabbetde çidedür ihlâş

89b Nevâ-yı şevk-i girbân-ı hûşî çâk eyler
Belî belî nağamm-ı gam deridedür ihlâş

Hücûm-ı müdde'âyân-ı reh-i ta'allukdan
Cenâb-ı şeh-r-i halâsa remîdedür ihlâş

Yeter gubâr-ı riyâdan siyahî-i hayret
Remed-nişîn-i gama kuhl-ı dîdedür ihlâş

- 5 Şafâ-yı hazret-i zâtı şitâyîş itdükde
Zebân-ı kılîk-i Rızâ'dan çekidedür ihlâş

Varak-nüvis-i hulûsa diyâr-ı cânândan
Berîd-i bâd-ı keremle devîdedür ihlâş

Cenâb-ı Hakîkî-i mu'ciz-beyâna c'aşk olsun
Ki lezzet-i sühanından çeşîdedür ihlâş

Yegâne fenn-i tasavvufda merd-i c'ârifdür
Cerîde-i kaleminden keşîdedür ihlâş

Nesîm-i nâfiha-i bûstân-ı nuṭkından
Dimâg-ı câna dem-â-dem vezîdedür ihlâş

- 10 Kitâb-hâne-i evşâfınunı müderrisidür
Ki ya'ni h^vâce-i hulk-ı hamîdedür ihlâş

Miyân-ı münteḥâbât-ı mü'ellifâtından
Mişâl-i nokta-i vahdet güzîdedür ihlâş

Olursa perde-i kuṭb-ı zamân-ı gavs-i emân
O kadd-i pâka münâsib berfidür ihlâs

137

Vezin: Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlûn

- 1 Nağme-sâz ol yine ey bülbül-i gülzâr-ı hulûs
Neğamâtunla açilsun gül-i bî-hâr-ı hulûs

Mazhar-ı hazret-i zât oldu cemî-i eşyâ
Bir görür bir işidür vâkıf-ı esrâr-ı hulûs

Tâ ki endûh-ı riya gâ'ile-i hubb-i sivâ
Ferah-efzâ-yı derûn oldu çemenzâr-ı hulûs

Sâyeveş perde-birün gezme bu deşt-i hevesi
Harem-i kalbe ziyâ-pâş ola dîvâr-ı hulûs

- 5 Gel hemân pîr ü Mûsâ-yı tecellî olagör
Ṭûr-ı dilden görünür pertev-i dîdâr-ı hulûs

- 90a Eyledi gonçe-i ümmîd-i Rızâ'yı şâd-âb
Eşer-i nâmiye-i şeb-nem-i eşcâr-ı hulûs

DAD

Nazım

Vezin: Mefâ'ilûn / Fe'îlâtûn / Mefâ'ilûn / Fe'îlûn

- 1 Farîza-bend-i edâdur "bi-küllî min-fi'l-^carz"
Salât u sünnetün oldu cemî'-i ^câleme farz
Şehâ kefâlet-i cûduñ Rızâ temessük idüp
Nukûd-ı şevküñi almış ^calâ-ṭarîkı'l-^ckaraz

138

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtû / Mefâ'ilû / Fâ'ilûn

- 1 Oldı berfid-i pîşrev-i rûzgâr-ı feyz
Geldi göründi müjde-res-i nev-bahâr-ı feyz

Her dem meşâm-ı hayreti °anber-şemîm ider
Bâd-ı nesîm-i kâfile-i müşğbâr-ı feyz

Gördi şükûfte gonçe-i bâğ-ı melâhatı
Kıldı nihân dâğ-ı dilin lâlezâr-ı feyz

Kuhl-i cilâ-yı bâsıra-i kehkeşândur
Dârû-yı rûh-bahş-ı gubâr-ı diyâr-ı feyz

- 5 Virîdî nizâm-ı silsile-i mülk-i behçete
Yümn-i kudûm-ı hüsvî-i °âliyet bâr-ı feyz

Reşk-âver-i fezâ-yı çemenzâr-ı şevkdür
Bâğ-ı Rızâ'ya virîdî bahâ cûybâr-ı feyz

IV

Vezin: 7+7= 14'lü Hece vezni

- 1 Oldı yine dil-güşâ gonçe-i ra°nâ-yı feyz
Nâleler itsün şehâ bülbül-i gûyâ-yı feyz

İtdi humâr hû âtesine dil-i mâ-sivâ
Kânde durur sâkıyâ âb-ı muşaffâ-yı feyz

Eyledi bî-irtiyâb °âlemi mest ü harâb
Virîdî dile âb u tâb cûr°a-i şahbâ-yı feyz

Kûşe-i °uzletde ol mülk-i kanâ°atde ol
Kâf-ı kanâ°atle ol râm ola °Ankâ-yı feyz

- 90b 5 Eyle eyâ zû-fünûn pîr-i gamı reh-nümûn
Bir gün olur rû-nümûn rûy-ı dil-ârâ-yı feyz

Şeyh Rızâ'ya gelüp cânile bende olup¹
Pâyına yüzler sürüp eyle temennâ-yı feyz

Vezin: Fâ°ilâtün / Fâ°ilâtün / Fâ°ilâtün / Fâ°ilün

- 1 Nahl-i qaddüfidür çemende serv-i bâlâdan garâz
Lâle haddüündür gül-i nesrîn-i hamrâdan garâz

¹ IV 6(a) Bu mısradâ bir hece eksik.

Hâk-i pâyiündür cilâ-bağşâ-yı ʿayn-i hûr-ı ʿayn
Kuhl-i "mâ-zâga'l-başar" dur çeşm-i hûrâdan ğaraż

Hilye-i vaşfuñ müsemma oldu ism-i aʿzama
Ahmed-i Maḥmûd'dur Yasîn ü Tâhâ'dan ğaraż

Sensüz ey maḥbûb-ı Hâk Âdem behiştî neylesün
Gül yüzüñdür âşıka firdevs-i aʿlâdan ğaraż

- 5 Zikr-i evşâf-ı cemâlüñdür enîs ü mûnisüm
Çün ḥadîs-i ʿaşkdur Mecnûn u Leylâdan ğaraż

Bir nigâh-ı iltifâtüñdür Rızânuñ maṭlabı
Hasb-i ḥâlin ḥazrete her laḥza inşâdan ğaraż

II

Nazım

Vezin: Mef ʿûlû / Fâʿilâtû / Mefâʿilû / Fâʿilûn

- 1 Zîb-âver oldu rûyına rûşen-ʿizâr-ı ḥaṭ
Reyhâna beñzer ey gül-i ter nev-bâhâr-ı ḥaṭ
Sünbül midür benefşe midür lâlezârda
Şûrîde itdi zûlf-i nigâr-ı gubâr-ı ʿaşk

140

Vezin: Fâʿilâtûn / Fâʿilâtûn / Fâʿilâtûn / Fâʿilûn

- 1 Feyz-i irşâdile olsun ḥâne-i dil pür-neşât
Zevk-i vicdânile gelsün ehl-i şevke inbisât

Mürşîd-i ʿaşkuñ teşebbüs eyleyen dâmânına
Olmadı pâ-beste-i bend-i ribât-ı irtibât

Lâ vü illâdan sebûkbâr eyle dûş-ı himmeti
İhtimâlâtile kaṭʿ olmaz güzer-gâhı sırât

- 91a Ehl-i tecrîd ol olup varluḡ libâsından ḥalâş
Geç bu fânî şıkletin çekme yeter bâr-ı bisât

- 5 Sûdına bakma fenâ dükkânını der-beste kıl
Câygâh-ı pür-ḥatardur çâr-sû-yı ihtilât

Hücre-i ʿâlemde dâ'im ehl-i derde hem-dem ol
 ʿÂşıkâ meydan-ı vâsi'dür Rızâ "semmü'l-hıyât"

141

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Sünbülîstândur şehâ pîrâmen-i rûyuñda hâṭ
 Şafḥa-i ḥüsnüñde ḥâl-i ʿanber-i müşgîn-i hâṭ

Mihr ü mâha nûr-ı ḥaddeynüñ müşâbihdür didüm
 İki vechile şehâ itdüm ḡalaṭ-ender-ḡalaṭ

Sensin ol ser-çeşme-i deryâ-yı cûd-ı "men-ʿaraf"
 Dîde ḥûn-rîz-i talebdür câ-be-câ mânend-i şaṭṭ

Hâl-i ruḡsârüñ ḡayâl itdüm bi-vefk-ı dâ'ire
 Bir murabbaʿ vefkdur ammâ ki ḡâliyyü'l-vasaṭ

- 5 Şâhid-i da'vâ-yı rû'yetdür Rızâyâ cân u dil
 Şûret ü ma'nâda meşḥûd oldı burhân-ı kâṭaṭ

ZI

Ahreb

- 1 Bâdâ bi-kerem-i nevâl-i feyzüñ maḡzûṭ
 Hemvâre cevr ü cûduñ olsun maḡzûṭ
 Ḥʿâhişger-i maṭbah-ı kirâmîdür dil
 Ḥʿân-ı niʿam-ı fütüvvetüñdür melḡûṭ

142

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Çıkup kürsiye erbâb-ı dili taḡkîr ider vâ'iz
 Kulûb-ı ehl-i ʿaşkı nev-be-nev tekḡîr ider vâ'iz

Naʿim ile ḡacim aḡvâlini taʿrif ider ammâ
 Birin taḡşîr ider dâ'im birin tefsîr ider vaʿiz

ʿAşâ vü taylasânile ridâsın eyleyüp muḡkem
 Riyâ vü semʿasın ifrâṭ ile tekşîr ider ʿâşık

91b

Olup erbâb-ı ceddüñ hâlini inkâr ile nâkil
Gehî ilhâdına zâhib gehî tekfîr ider vâ'iz

5

Degüldür cehlile ta'bir ü te'vîl itmeden hâli
Ma'ârif meclisinde va'zını tenkîr ider vâ'iz

Nisâb-ı fâkayı ta'rîf ider meclisde ol zâlim
Zarâfetle zekât âyetlerin tezkîr ider vâ'iz

Rızâyâ dem-be-dem micmer-fürûz-ı hefti dûzahdur
Ziyâret-hânesin aḥbâbına tebhîr ider zâhid

143

Vezin: Fe'îlâtîn / Fe'îlâtîn / Fe'îlâtîn / Fe'îlûn

1

Eyle mir'ât-ı dili jeng-i sivâdan mahfûz
Görelüm kalbünüzi rûy-ı riyâdan mahfûz

Dest-i meşşâta-i ruhsâr-ı hayâlüm yâ Rab
Eyle lerziş-geri-i hatt-ı hatâdan mahfûz

Eyleyüp habs-i nefes kâltüñi hâl eyleyegör
Hâne-i kalbünü kıl çün-i çenâdan mahfûz

Bâdbân-ı keremüñ eylesün ey Rabb-i mu'în
Nâ-Hudâ-yı emelüm mevc-i fenâdan mahfûz

5

Ey tabîb-i derd ü cân dilüñi dermân biltürüz
Kerem it eyle bizi derd ü devâdan mahfûz

Ola Dervîş Rızâ hânkah-ı hıfzuñda
Himmete pîr-i tarîkatle kazâdan mahfûz

AYN

Nazım

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'îlû / Mefâ'îlû / Fe'ûlûn

1

Ey câme-tırâz-ı dil-i erbâb-ı murakka'
Envâr-ı füyûzâtuna kıl kalbümi matla'
Şevk-âver olur cân u dil Şeyh Rızâ'ya
Evşâf-ı şerifüñde bu nev-güfte murabba'

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 İktibâs itmiş cemâlün âftâbından şu^{câ}
Mâhtâb eyler anuñçün şevkile devr-i semâ^c

- 92a Bârgâh-ı ^cadlûñe yüz sürmege çeşm-i felek
Gün-be-gün itmede hâk-i pâylûñe ^carz-ı metâ^c

Haşmet-i câhuñ mülûk ^cabd-i memlûk eyledi
Zîver-i ^cunvân-ı vaşfuñdur şehâ ni^cme'l-mutâ^c

Oldılar a^cdâ gubâr-ı hâk-i pâylûñden zükâm
Bîm-i şimşîrûñden irdi re's-i küffâra şadâ^c

- 5 Mehrem-i râz-ı şebistân-ı şefâ^cat olmada
Râzdâr ol "külli şey'in câveze'l-şenîn-i şâ^c"

Sâye-i nahl-i muhabbetdür Rızâ ^caşk-ı habîb
Bî^cat-ı rızvâna mânend oldı feyz-i ittibâ^c

GAYN

Nazım

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Beyza-i mürğ-ı hayâlüm ey gül-i bâğ-ı belâğ
Oldı dürc-i âşiyân-ı midhatûñde şeb-çerâğ
Muntazırdur yâ Rasûla'llâh Rızâ dergâhda
Bûs-ı dâmân-ı şefâ^cat kılmaga ister mesâğ

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Gül-sitân-ı lâ-mekândur ^câşıka künc-i ferâğ
Kasr-ı bâğ-ı ârifândur ^câşıka künc-i ferâğ

Olmadadır bend-i gühsâra ta^callukdan rehâ
Bî-gümân kehfü'l-emândur ^câşıka künc-i ferâğ

Şevkile dâ'im ^canâşır çarhını devr itdürür
Merkez-i kuṭb-ı zamândur ^câşıka künc-i ferâğ

"Hûş der-dem" c'âleminde oldı cây-ı bî-bedel
Bâz-geşt-i h^vâcegândur c'âşıkâ künc-i ferâğ

- 5 Dûd-ı âhile siyâh olmuş derûnı gûyiyâ
Sünbûlistân-ı cihândur c'âşıkâ künc-i ferâğ

Şûretâ kalb-i Rızâveş kûşe-i vîrânedür
Ma'nide genc-i nihândur c'âşıkâ künc-i ferâğ

146

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 92b 1 Âteş-i firkatle olsa zahm-i sinem dâğ dâğ
Merhem-i ümmîd-i vuşlatla olur dâğ üsti bâğ

Pâdişâh-ı bî-sipâh ol kişver-i iclâlde
Mahz-ı şevketdür dil-i âgâha iklîm-i ferâğ

Reng-i keşret câme-i takvâda olmaz cilveger
Hırka-i ehl-i şafâ itmez kabûl-i inşibâğ

Tâ-be-key sevdâ-yı şahrâ-yı ta'alluk tâ-be-key
Eylemiş ey dil seni bûy-ı hevâ muhtel-dimâğ

- 5 Pîşvâ kıl kendüñe bir pîr-i c'âlf-himmeti
Perr ü guvvel-i hevâ olma kalursuñ kem-sürâğ

Nîm-i şeb te'sîr-i âh-ı âteşinümdür Rızâ
Dîde-i mihr-i sipihre eyleyen rûşen-çerâğ

FE

V

Vezin: 6+5=11'li Hece vezni

- 1 İlâhî bi-hakk-ı kaviyy ü latîf
Beni şıklet-i gamdan eyle hafîf
Miyân-ı c'ibâdüñde c'âdet budur
İder isti'ânet kavîden za'îf

Vezin: Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlûn

- 1 Şeref-i zâta delâlet ider esmâ-yı şeref
Rehber-i nûr-ı şîfât oldu müsemma-yı şeref

Lî-ma'ân itmededir cebhe-i erbâb-ı şafâ
Dâldür şâh-ı reh-i 'izzete sîmâ-yı şeref

Rû-nümâ oldu şeref-zâde-i zehrâ-yı haseb
Taht-ı ikbâle cûlûs itdiler ebnâ-yı şeref

Şecer-i tayyib-i bustân-ı Ebi'l-Kâsımdur
Nahl-i zîbâ-yı Necef gonçe-i ra'nâ-yı şeref

- 5 Harem-i Ahmed-i muhtârı müşerref kıldı
Kudretü'l 'ayn-ı halef şu'le-i abâ-yı şeref

Câmi'-i hüsne imâmeyn-i hemâmeyn-i 'atâ
Nûr-ı mihrâb-ı cemâl ü harem-ârâ-yı şeref

- 93a Neyyireyn-i haremeyn ü kamereyn-i sa'adeyn
Ya'nî ser-'asker-i meydân-ı mu'allâ-yı şeref

Ser-nigûn eylediler ceys-i livâ-yı küfri
'İlm-i efrâz-ı harem-hâne-i Batîâ-yı şeref

Yâdigâr-ı dil-i müştâk-ı selefdür bunlar
Râstdur kadlerine hil'at-zîbâ-yı şeref

- 10 Hazret-i seyyid-i kevneyn ü Ebû Bekr ü 'Ömer
Dahî 'Osman u 'Alî melce' vü me'vâ-yı şeref

Nûr-ı şibteyn-ı vefâ Hazret-i Zehrâ besdür
Reh-ber-i Şeyh Rızâ maṭlab-ı a'lâ-yı şeref

Vezin: Fâ'îlâtûn / Fâ'îlâtûn / Fâ'îlâtûn / Fâ'îlûn

- 1 Ka'be-i vaşla olanlar ârzûmend-i taleb
Eylemezler reh-güzâr-ı 'aşkda bir dem 'avâf

İttifâk-ı reh-ber-i tevḥîdile ir menzile
Reh-zen-i kûy-ı vefâdur inḫirâf-ı ihtilâf

Gayra bakma var iken ol mâh-ı bedr-i ıstıfâ
Gelmesiñ ruhsâre-i hûrşîd-i kalbe inkisâf

Goncesin zîb-âver-i destâr-ı vahdet eylemiş
“Lî-ma‘a‘lîlâh” gülşeninde gülbün-i ‘abd-i menâf

- 5 Fâ’il-i fî’l-i hakikat ref‘ini cer eyleyüp
Naḥvini maḥv eyledi zâta sıfât oldu muzâf

Hilye-i evsâfa dikkatle idüp sarf-ı hayâl
Hazret-i Hassâna pey-rev oldu kîlk-i mû-şikâf

İtme irhâ-yı ‘inân meydân-ı ‘aşk içre Rızâ
Tâ-be-key cür’et ile küstâhî-i lâf u güzâf

KAF

Nazım

Vezin: Mefâ‘ilün / Fe‘ilâtün / Mefâ‘ilün / Fe‘ilün

- 1 Bi-berk-i âh-ı şeb-efrûz-ı zümretü’l-‘uşşâk
Bi-bâb-ı eşk-i şehergâh-ı dîde-i müştâk
Nikâb-ı rûyuñı ref‘ eyle ey meh-i âfâk
Bi-bârgâh-ı maḥdes-penâh-ı seb‘-i tıbâk

149

Vezin: Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 93b 1 Menzîl-i maḥsûda vâsıl oldılar erbâb-ı ‘aşk
Şohbet-i didâre nâ’il oldılar eşhâb-ı ‘aşk

‘Aşkdur ser-mâye-i kâlâ-yı vuslat ‘âşıka
Bü’l-‘aceb bâzârdur germiyyet-i aḥbâb-ı ‘aşk

‘Akl-ı evvel nükte-i pür ‘ukdesin ḥall idemez
Müşkil-i cumhûra kalmışdur rumûz-ı bâb-ı ‘aşk

Sâkiyâ mey-hâne-i ‘aşk-ı İlâhî kandedür
Kandedür ol meclis-i hâşş-ı şarâb-ı nâb-ı ‘aşk

5 Çün cemâl-i dostdur mihrâb-ı minberden garâz
Âşıka besdür cenâb-ı kûşe-i mihrâb-ı ‘aşk

Mülk-i istignâda dâ'im eyle tahşîl-i Rızâ
Saltanatdur iktisâb-ı hizmet-i erbâb-ı ʿaşk

150

Vezin: Feʿilâtûn / Feʿilâtûn / Feʿilâtûn / Feʿilûn

- 1 Şîhr-ı sultân-ı Rusûl Hazret-i Şiddîk-i ʿatîk
Hâdî-i hayl-i sebel mürşid-i râh-ı tahkîk

Fahr-i kevneyne olup zâhir-i bâtında refîk
Baʿdehü oldı hilâfet ile serdâr-ı tarîk

Yâr-ı gâr-ı nebevî-yı yâver-i ehl-i İslâm
Hayr-i âl-i Kureşî efdal-i eşhâb-ı kirâm

Vâriş-i saltanat-ı memleket-i dîn-i enâm
Muhtedâ-yı reh-i tahkîk-i cenâb-ı şiddîk

- 5 Çü Ebû Bekr ü ʿÖmer Hazret-i ʿOsmân u ʿAlî
Her biri dîn yolunuñ pişrev-i şîr-i dili

Oldılar mazhar-ı feyz-i ezel-i “lem yezel”
Yolların eyle Rızâ bendeñe yâ Rab tevîk

151

Vezin : Mefâʿilûn / Mefâʿilûn / Mefâʿilûn / Mefâʿilûn

- 1 Sirîş-k-i merdüm-i çeşmüm gibi bir gam-güsârum yok
Hayâl-i yârdan gayri gönülde yâr-ı gârum yok

Humâr-ı mâ-sivâdan ser-girân olmam bi-hamdi'llâh
Mey-i maḥbûbdan gayri cihânda kâr u bârum yok

Baḥa şah-n-ı çemen külhan olur hicrânile bi'llâh
Şehâ sensüz gülistâna nigâh u iʿtibârum yok

- 94a Bu gün “el-fakru fahrî” mülketinde kâmrân oldum
Şükûh-ı ʿizz-i câh-ı saltanatla iftiḥârum yok

- 5 Gubâr-ı reh-güzâruñ tûtiyâdur dîde vü dilde
Velî yüz sürmeye ol ḥâk-i pâka iktidârum yok

Düşelden başuma sevdâ-yı mihr-i kâkül-i cânân
Rızâyâ aşkile her lahza ârâm-ı karârum yok

152

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 İlâhî tahtgâh-ı dilde sensin pâdişâh ancak
Vücûd iklimine cünd-i hayâlîdür sipâh ancak

Uyup nefis-i hevâya yolda kaldum destgîrüm yok
Nesîm-i feyz-i cûduñdur baña hâdi-i râh ancak

Hebâ oldu riya vü 'ucbile a'câl ü ef 'âlüm
Benüm zühâ ü 'ibâdet şandığum cürm ü günâh ancak

Mecâlüm yok rehâ-yâb olmağa a'câ-yı keşretten
Der-i devlet medâruñdur baña püşt ü penâh ancak

- 5 Ağardı şubh-ı kâzib gibi mûyum h'âb-ı gafletle
Ne 'ilmüm var ne a'câlüm hemân rûy-ı siyâh ancak

Rızânuñ zikr ü fikri bâb-ı lutfuñda kerem kânı
Dem-â-dem dilde eyva'llâh u serde bir külâh ancak

153

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Cemâl-i bâ-kemâlüñ görmege bende liyâkat yok
O şemsüñ nûrına çeşmümde kuvvet tende takat yok

Meded dil-hasteñi devr eyleme şahbâ-yı vaşluñdan
Humâr-ı derd-i hasretle vücûdumda afâkat yok

Pür oldu intizâr-ı maqdemüñle zâhir ü bâtın
Temâşâdur ki şeh-râh-ı muhabbetde 'alâmet yok

Degüldür hâl ü kâlüm müttehad da'vâ-yı aşkuñda
Zebân mihrüñle pür-âteş derûnumda harâret yok

- 5 Baña senden olur ihsân olursa ey kerem kânı
İki 'âlemde sensüz bir nefes ârâm u râhat yok

Rızânuñ nûr-ı vechinden olurdı mihr ü meh dâye
Velî rûy-ı siyâhın sürmege dergâha kudret yok

154

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 94b 1 Gümgeşteğân-ı hayrete besdür zuhûr-ı 'aşk
Rûşen-çerâğ-ı Tûr-ı cemâl oldı nûr-ı 'aşk

Bîdâr ider günûde-i zânû-yı gafleti
Nây-ı niyâz-ı demdeme-endâz-ı şûr-ı 'aşk

Pürdür kudûm-ı şevkile peymânçe-i niyâz
Geldi serîr-i 'izzete şadr-ı şudûr-ı 'aşk

"Halvet der-encümen" ideltim nev-bahârdur
Gülşen-serây-ı dilde yapıldı kusûr-ı 'aşk

- 5 Sâgar-nümâ-yı sâkı-i şahbâ-yı gaybdur
İşrâb ider netâyic-i şevk-i server-i 'aşk

Âfâkı dutdı nağme-i¹ Dâvudî-i Rızâ
Sem^c-i belâga velvele virdi Zebûr-ı 'aşk

155

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Kîse-i himmetde ey dil nakd-i istigdâd yok
Pîr olduñ nev-civân iken henüz irşâd yok

Va^cde incâz itmege ser-mâye-i mî'âd yok
Ömr-i endek-mâyeñi şarf eyledüñ îrâd yok

Zâtıñı Haq eylemişken şu^cle-i sem^c-i kabûl
İktibâs eyler iken nûr-ı fîrû'unıdan uşûl

Şahn-ı gülzâr-ı vefâda lâyıq-ı sem^c-i kabûl
Andelîbâsâ derûnı sende bir feryâd yok

- 5 Nakd-i vaktüñ yok yere kılduñ Rızâ harc u telef
Tâlib-i dünyâ olup fevt oldı ders-i "men-^caraf "

¹ 154 6(a) nâgme-i: nefha-i PP, ME

Kûşe-i hûr-çîn-i tahşîlûn tehlî itdi seref¹
Şimdi zâd-ı âhiretten sende hiç bir zâd yok

156

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Oldı güşâde gonce-i gülzâr-ı iştiyâk
Ref'î-i nikâb eyledi ruhsâr-ı iştiyâk

Devr-i kamerde dâ'ire-i ber-dûş 'aşkdur
Bâlâ-yı çarhı itdi dü-tâ bâr-ı iştiyâk

Hall itmedükçe Mantık-ı Tayr'ıñ nikâtını
Olmaz edâ lisânile güftâr-ı iştiyâk

- 95a Sîmâ-yı ehl-i 'aşkı şarardur hazân ider
Yokdur bahâr-ı bâğ-ı keremdâr-ı iştiyâk

- 5 “‘Ayne'l-yakîn” ehline günden ‘ayândur
Her bir varakda cîlve-i dîdâr-ı iştiyâk

Her bir nazarda mes'ele'-i 'aşkı hall ider
Zevk-i cevâb-ı nâme-i esrâr-ı iştiyâk

Bâğ-ı Rızâ'da lâne-nişîn-i ferâğdur
Mürgân-ı lâ-mekân-ı çemenzâr-ı iştiyâk

157

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fe'ûlün

- 1 Ref'î oldı pes-i perde-i estâr-ı “ene'l-Hak”
‘Arz itdi yüzün şahid-i dîdâr-ı “ene'l-Hak”

Hûrşîd gibi dîde-i imkânda zâhir
Her zerre vü her katrede âşâr-ı “ene'l-Hak”

Ser-safha-i pîşânî-i ‘uşşâka yazılmış
Yâkûtı celî hattile ezkâr-ı “ene'l-Hak”

Ârâyiş-i ruhsâr-ı merâyâ-yı kademdür
Nuzzâre-i pey-der-pey-i ebsâr-ı “ene'l-Hak”

¹ 155 6(a) seref: şeref ME, HE

- 5 Âvîze-i 'arş eyledi kandîlini Mansûr
 'Âlemlere 'aqs eyledi envâr-ı "ene'l-Hak"

Feyz-âver olur sâmi'a-i Şeyh Rızâ'ya¹
 Her dem eşer-i nağme-i humârı "ene'l-Hak"

158

Vezin: Mef'ûlî / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Görmez humâr-ı bezm-i gamı neşve-yâb-ı şevk
 Çekmez şudâ'-ı gafleti ser-mest-i h'âb-ı şevk

Gâvers-i tab'-ı Hüsrev-i Dârâ-nişândur
 Şadr-ı serfir-i sînede vâlâ-cenâb-ı şevk

Hum-hâne-i niyâza yasâgul nigâhdur
 Olsun güşâde bâb-ı sa'âdet-me'âb-ı şevk

Her bir varakda eyledi haşşiyetin 'ayân
 Te'sîr-i bûy-ı feyz-ı nişâr-ı gül-âb-ı 'aşk

- 5 Ahvâl-ı bezm-i vahdeti işrâb ider mîldâm
 Her bir nazarda şûret-i câm-ı şarâb-ı şevk

- 95b Nâz-ı niyâz u harf-i su'âle ne ihtimâl
 Dest-i Rızâ'da nâme-i hâzır-cevâb-ı şevk

159

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Lebûî vaşfinda sultânüm dehân 'âşık zebân 'âşık
 Saña ey mihr-i tâbânüm zemîn 'âşık zamân 'âşık

Vücûd-ı 'âleme bâ'îs vücûduñ olduğu zâhir
 "Mine'l evvel ile'l-âhir" saña kevn ü mekân 'âşık

Eger mahfî eger peydâ vü ger 'âkıl eger şeydâ
 Senüñ şevküñ ile cânâ nihân 'âşık 'ayân 'âşık

Uşûl-ı şüfiyânile budur âyîn-i etvâr
 Döner çarh-ı tahayyürde ider devr-i revân 'âşık

¹ 157 6(a) Rızâ'ya: Rızâ ME

- 5 Gören ‘âşık cemâl-i bâ-kemalin görmeyen ‘âşık
O gül-ruhsâra bi’llâhi Hudâvend-i cihân ‘âşık

Eyâ sultân-ı maḥbûbân buyur erbâb-ı ‘aşk içre
Disünler İbn-i Neccâr’a budur ibn-i filân ‘âşık

160

Vezin: Mefâ‘ilün / Fe‘ilâtün / Mefâ‘ilün / Fe‘ilün

- 1 Dirîğ-i Ka‘be-i şevke enîs ü hem-dem yok
Bu yolda yâr-ı murvâfık delîl-i maḥrem yok

Vişâl-i fırkati fark eylemek ne mümkindür
Tarab-serây-ı muḥabbetde şâdî vü gam yok

Görünmez oldı şafâ ehl-i devr-i sâğarda
Nihân-hâne-i ‘işretde câm var Cem yok

Düşürme nakd-ı dili çâh-ı istibâha şakın
O tîre tab‘-ı ḥatır-bîşeden müsellemler yok

- 5 Şadr¹-nişîn-i kerem bî-şümârdur ammâ
Cenâb-ı ḥâce-i vâlâ-şiyemden ekrem yok

Sürâdikât-ı kemâle göñül ider mi ‘urûc
Velî ḥazîz-i talebden semâya süllem yok

Bahâ-yı dâne-i nazm-ı Rızâ’yı bilmediler
Bu kârgâhda kıymet-şinâs-ı âdem yok

161

Vezin : Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün

- 96a 1 Baña ey bâğbân-ı bûstân-ı lâ-mekân “el-Ḥak”
Çemenzâr-ı vefâdan armağan besdür yeşil bayrak

Riyâz-ı sidre vü tûbâya naḥl-i serv-i bâlâya
Nihâl-i bî-mişâl-i yâl ü bâltüfidür viren revnak

¹ 160 5(a) “şadr” kelimesinde vezin hatası var.

Gül ü gülşen degüldür maṭlabum gül-geṣt-i saḥrâdan
Nazar gül-ruḥlarıñda gülşen-i kûyufidadur mutlak

“Ene’l-ḥaḳ” ḥânḳâhından gelür âvâze-i “ya hû”
Kimi “Ḥaḳ” dir kimi “yâ ḥaḳ” kimi şevḳile “ḥaḳḳu’l-Ḥaḳ”

- 5 Pîr eyler geṣti-i âmâlini zehr-i ḥaḳıḳatle
Vücûdın eyleyen baḥr-i şühûd-ı zâta müstaḡrak

Rızâ şarf eyle naḥvi ‘ilm-i saḥv-i naḥvi taḥsîl it
Ne bilsün fark u ḡarḳı pîr-i ‘aşḳla olmayan mülḥaḳ

KEF

Ahreb

- 1 Ey naḥl-i çemen-tırâz-ı kaşr-ı eflâk
Vey mâh-ı ḥarem-serây-ı burc-i levlâk
Ser cümle cihânıyâna raḥmetsin sen
Taḥḳıḳ-i maḳâm ider “ve mâ-erselnâk”

162

Vezin: Fe‘ilâtûn / Fe‘ilâtûn / Fe‘ilâtûn / Fe‘ilûn

- 1 Nokṭa-i bâ‘ise-i kevn ü mekândur kûyuñ
Ḥâl-i ruḥsâre-i ḥûbân-ı zamândur kûyuñ

Kıṭ‘atun min-kıṭ‘a‘i’l-cenneti fihâ nûrun”
Hâle-i dâ‘ire-i mâh-ı cihândur kûyuñ

Çeşm-i insâfile im‘ân-ı nazar ḳıl cânâ
Sürme-i dîde-i şâḥib-nazar-ender kûyuñ

Geṣti-i Nûḥ-ı eṣer-kerde-i tûfân olmaz
Mevce-i ḥâdiseden cây-ı emândur kûyuñ

- 5 Men ne ḥâkem ki yüzüm sürmege şâyâne olam
Ey şeh-i mülk-i kerem reşk-i giyândur kûyuñ

Meyl iderse ne ‘aceb ḳılbe-nümâ gibi Rızâ
Ka‘be-i ḥâcî-i esrâr-ı nihândur kûyuñ

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 96b 1 Bu yâd ellerde ey bülbül unutduñ cây-ı gam-zâduñ
Hevâ-yı ʿaşķile günden güne zâr oldu muʿtâduñ
- Ġam-ı dildârile nolduñ şararduñ gül gibi şolduñ
ʿAceb sevdâya dîş olduñ cihânı tıtdı feryâduñ
- Saîa mîrâşdur kühsâr u gülzâruñ temâşâsı
Meger Ferhâd u Mecnûn' dur senüñ âbâ vü ecdâduñ
- Neden tâ böyle hayrânsın dem-â-dem zâr u giryânsın
Niçün her lahza nâlânsın nedendür dâd u bî-dâduñ
- 5 Çemenzâr-ı muhabbetide düşüp efvâh-ı ʿuşşâķa
Cihâna dâstân olduñ çekildi gün gibi aduñ
- Rızâ-yı pür-şafâveş hânķâh-ı şahn-ı gülşende
Beni şûrîde itdi her seher ezķâr u evrâduñ

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Libâs-ı fakrile hubb-i sivâdan geçmedüñ gitdüñ
Bu yolda zâhidâ ʿucb ü riyâdan geçmedüñ gitdüñ
- ʿİbâdet şâlnı ber-düş idüp mescid-nişîn olduñ
Tecerriûd hücresinde bu riyâdan geçmedüñ gitdüñ
- Riyâzet pütesinde kendüñi kâl eyledüñ amma
Hevâ-yı hâl ü akd-i ķımyâdan geçmedüñ gitdüñ
- Dürûġ-ı maslahat-âmîz ile deķķâk olup kalduñ
Fünûn-ı Bû-ʿAlîveş sîmyâdan geçmedüñ gitdüñ
- 5 Reh-i havf u recâda arzû-yı ġayrdan geçdüñ
Dür-i ehl-i sivâya ilticâdan geçmedüñ gitdüñ
- Dilâ destâr u tâcuñ başuñna bâr u belâ oldu
Bilâ-şâhid bu köhne iddiʿâdan geçmedüñ gitdüñ
- Vesîle eyleyüp zühd ü şalâhı devr-i ebvâba
Ridâ vü taylasânile ʿaşâdan geçmedüñ gitdüñ

Neden geçdüñse geçdüñ rehğüzâr-ı ʿaşk-ı Mevlâ'da
Der-i devlet-medâr-ı evliyâdan geçmedüñ gitdüñ

Tevâcüdle taşavvufda idersin şath u tāmâtı
Velî zemm-i tarîk-i aşfiyâdan geçmedüñ gitdüñ

- 10 Seni irşâd için meydân-ı tevhîde ider daʿvet
Kadem-rence kılup bâb-ı Rızâ'dan geçmedüñ gitdüñ

165

Vezin : Mefâʿilün / Mefâʿilün / Mefâʿilün / Mefâʿilün

- 97a 1 Neşât-ı bâde-i şevküñ ile def ʿ-i humâr itdük
Güñül âyinesin gerd-i kederden bî-ğubâr itdük

Fezâ-yı Kâf-ı firkat içre dökdük dâne-i eşki
Hele Sîmurg-ı vaşlı dâma uğratduk şikâr itdük

Bahâ-yı vaşl için cân nakdini ʿarz eyledük yâre
Nihânile varup ol gülşeni geşt ü güzâr itdük

Rehâyâb oldu dil mülki bu tûfân-ı havâdisden
Nesim-i feyz-ı reh-berle selâmet der-kenâr itdük

- 5 Hezâr ahsente yümn-i himmet-i pîr-i tarîkatla
Tarîk-ı h ʿâcegân-ı Nakşbendi ihtiyâr itdük

Emânet hırkasın giydük inâbet hânkâhında
Mürîd-i vahdete sırr-ı Rızâ'yı âşikâr itdük

166

Vezin: Mef ʿülü / Mefâʿilü / Mefâʿilü / Fe ʿülün

- 1 Ser-kâfile-i Kaʿbe-i ʿulyâ olabilsek
Maḥmil-keş-i dergâh-ı muʿallâ olabilsek

Lebbeyke zenân nâle-künân ez-dil ü ez-cân
Rû-mâl-i reh-i Yesrib ü Batḥâ olabilsek

Şûretde serâ-perde-i mihrâb-ı cemâlüz
Hâcî-i nihân-hâne-i maʿnâ olabilsek

Sa'yle idüp kıble-i maşûda teveccüh
Tekbîr-i zen-i dest-i temennâ olabilek

- 5 Mir'ât-ı şühûd içre görüp döst cemâlin
Müstagrağ-ı envâr-ı tecellâ olabilek

Âzâde olup gâ'ile-i kayd-ı sivâdan
Şeh-merd-i Rızâ bende-i Mevlâ olabilek

167

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Maţâf-ı evliyâdur hânkâhı İbn-i Neccârûñ
Melâz-ı aşfiyâdur hânkâhı İbn-i Neccârûñ

Nigâh-ı çeşmüm inkâr-ı 'adûdan rahne-gîr olmaz
Nazargâh-ı Hudâ'dur hânkâhı İbn-i Neccârûñ

Yıkılson tîşe-i kahrile kal'ın isteyen münkir
Yıkılmaz bir binâdur hânkâhı İbn-i Neccârûñ

97b

Hedef itmiş sihâm-ı inkisâra cism-i hasâdı
Kemîngâh-ı hafâdur hânkâhı İbn-i Neccârûñ

- 5 Ebû Bekr ü 'Ömer 'Osmân 'Alî'dür çâr-erkânı
Tarîk-i Mustafâ'dur hânkâhı İbn-i Neccârûñ

Cenâb-ı h'âcegâna cilvegâh-ı "hûş der-dem"dür
Gülîstân-ı Rızâ'dur hânkâhı İbn-i Neccârûñ

168

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'îlû / Mefâ'îlû / Fe'ûlûn

- 1 Pîrân-ı vefâ bezmine hîzmet idebilsek
Ser-halka-i devrânile ülfet idebilsek

Dest-i heves-i şoşbet-i aḥbâb-ı sivâdan
Tahlîş-i girîbân-ı ferâgat idebilsek

Bir demde irer mebde'ümüz semt-i mi'âda
İklîm-i vatan içre seyâhat idebilsek

Evrâk-ı dili sâde idüp ʿilm-i şuverden
Tekmîl-i maʿânî-i haqqikat idebilsek

- 5 Dil mürğî halâş olmadı varluk siteminden
Âzâde-i dâm-ı ene'yyet idebilsek

Gülzâr-ı tevekkülde Rızâ gonce-i sabrı
Zîb-âver-i destâr-ı kanaʿat idebilsek

169

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 İlâhî zıkr ü fikrîñle derûnum pür-ziyâ itdün
Harîm-i zâta envâr-ı şifâtuñ reh-nümâ itdün

Vücûd-ı katre-i nâ-bûd iken deryâ-yı hayretde
Garîk-i lücce-i baîr-i şühûd-ı kibriyâ itdün

Bürûz-ı gerdiş-i nûr-ı cemâl-i şems-i zâtumla
Semâvât-ı hurûf-ı ʿâliyâtı rûşenâ itdün

Mürîd-i nâ-murâdı eyledün şâyeste-i irşâd
Gürûh-ı pür-şükûh-ı ehl-i ʿaşka pîşvâ itdün

- 5 ʒurûr-ı câhile gümrah-ı bed-h'âh itmedün cânâ
Kerem kılduñ beni hıdmet-nişîn-i evliyâ kılduñ

Ser-efrâz eyleyüp "el-fakru fahrî" hânkâhında
Kelâmum zevk-baîş-ı aşfiyâ nâmum Rızâ itdün

170

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 98a 1 Pertev-i mihrîñle kalbüm matlaʿ-ı nûr eyledün
Şûretâ zâkir velî ma'nâda mezkûr eyledün

ʿUnşurum pîrâye-i gülzâr-ı cennet eyleyüp
Sînemün her kûşesin reşk-âver-i hûr eyledün

Naîl-i envâr-ı tecellîdür nebâtât-ı zemîn
Tâlib-i didâre yek-ser ʿâlemi tûr eyledün

Zâtumı kılduñ serîr-i mülk-i cisme pâdişâh
On sekiz biñ ‘âlemi enrine me’mûr eyledüñ

- 5 Feyz-ı âşâr zuhûrumdan cemâlîñ şemsini
Perde-i nûr-ı hüviyyet içre mestûr eyledüñ

İbn-i Neccâr’uñ ser-â-pâ hâne-i virânesin
Dest-i mi‘mâr-ı şühûduñ ile ma‘mûr eyledüñ

171

Vezin : Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün

- 1 Dili mir’ât-ı baht-ı kibriyâdur ehl-i tevhdüñ
Şühûdı her nefes zevk-ı lîkâdur ehl-i tevhdüñ

Zer-i hâlis ider kalb-i siyâhı hârik-i ‘âde
Gubâr-ı hâk-i pâyi kîmyâdur ehl-i tevhdüñ

Lisân-ı hâli helâl-i tılsımât ‘acâyibdür
Muhaqqak her biri müşkil-güşâdur ehl-i tevhdüñ

Hakâyık remzini işrâb ider câm-ı ledünniden
Müdâmı cünbüşi hâlet-nümâdur ehl-i tevhdüñ

- 5 Dem-i ‘îsâ’dur ahvâli yed-i beyzâdur akvâli
Kelâmı cân-fezâ nutkı şifâdur ehl-i tevhdüñ

Ya İbrâhîm Edhem’dür yahûd maḥdûm-ı a‘zamdur
Rızâyâ her biri merd-i Hudâ’dur ehl-i tevhdüñ

LÂM

Ahreb

- 1 Ey hâme-i reşha-baḥş-ı levh-i iclâl
Vey kıt‘a-i nokta-i kitâb-ı iḳbâl
“Ve’n-necmi izâ hevâ” işâretdür bes
Her şubḥ u mesâ huçeste-fâlümdür hâl

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 98b 1 Ğubâr-ı gayriden pâk eyle mir'âtuñ mücellâ kıl
Nazargâh-ı Hudâ'dur kalb-i mü'mîn gel temâşâ kıl

Rehâ eyle 'amâ-yı ma'nevîden dîde-i cânı
Şafâ-yı tûtiyâ-yı nûr-ı 'irfânile bînâ kıl

Arâyiş-hâne-i tûr-ı tecelliyât-ı 'aşkuñdur
Şebistân-ı hayâlüm nahl-i dîdâr-ı ser-â-pâ kıl

Rahîk-i bezm-i hâşşü'l-hâşş-ı behçet ihtisâsuñda
Humâr-âlûdeñi bir cân-ı cân-bahşile ihyâ kıl

- 5 Hazân-ı hüznile pejmürde-i sermâ-yı gamdur dil
Dil-i zârum bahâr-ı vaşıla câna dil-ârâ kıl

Şehâ gülzâr-ı şevküñde Rızâ bir mürğ-ı şeydâdur
Zebân-ı hâl ü kalın gülşen-i na'tuñda gûyâ kıl

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Ey mâh-ı şu'ledâr bu şeb cûy-bara gel
Raḥm it sirîşk-i dîde-i pür-intizâra gel

Eyyâm-ı devletüñde çerâğân ider felek
Gül-geşt-i dâğ u râğ¹ iderek lâlezâra gel

Feryâd-ı 'andelfbdür ey mutrib-i hayâl
Peyrevlik ile sen dahî şavt-ı hezâra gel

Nişân-ı der-feşân-ı semâhat zamânıdur
Zıll-ı hü mâ-yı ebr-i cevâhir nişâra gel

- 5 Mir'ât-ı hatt-ı rûyuña bir kez nazâre kıl
Tarf-ı ruḥuñda sünbûli gör sebzâra gel

Güftâr-ı 'aşk çünki dükenmez hazinedür
Bezî eyle sikke-i sühanuñ her diyâra gel

¹ 173 2(b) dâğ u râğ: dâğ-ı vedâ PP, dâğ u zâğ ME

Râh-ı vefâda eyle "sefer der-vaţan" Rızâ
Devlet-medâr-ı bâb-ı şeref-iktidâra gel

174

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Serîr-i pâdişâh-ı mülket-i âlem-bahâdur dil
Nigehbân-ı hisâr-ı kalb-i erbâb-ı vefâdur dil

Pür olmuş zevk-i vahdetle hitâb-ı "len-terânî" den
Tecellî-hâne-i nûr-ı cemâl-i kibriyâdur dil

- 99a Şühûd-ı rü'yet-i Mevlâ "ülü'l-ebsâr"a zâhirdür
Şafâ-mu'tâd bir âyîne-i âl-i nümâdur dil

Muhakkak kible-i 'uşşâkdur sa'ı ü şafâ ile
Matâf-ı kudsiyân-ı Ka'be-i ehl-i şafâdur dil

- 5 Medâr-ı nokta-i pürkâr devr-i vâhidiyyetdür
Süveydâ-yı derûn-ı kutb-ı çarh-ı ıstıfâdur dil

Rızâyâ levh-i mahfûz-ı İlâhî'den muharrerdür
Diger bir nüsha-i mecmû'a-i sırr-ı Hudâdur dil

175

Vezin: Mefâ'îlün / Fe'îlâtün / Mefâ'îlün / Fe'îlün

- 1 Terennüm eyle eyâ bülbül-i nihâl-i vişâl
Açıldı bâğ-ı melâhatde gonce-i âmâl

Harîm-i hacle-i maksûdı der-gûşâde bulup
Kenâra çekdi 'arûs-ı ümîd-i dest-i hayâl

Rak'ib oldu dirîgâ şehâbı h'âb baña
Görünmedi bu gice ol meh-i sipihr-i cemâl

Dehân-ı pâküñe dil-beste Kevşer ü Tesnîm
Zülâl-i la'lüne leb-teşne çeşme-i selsâl

- 5 Bi-hakk-ı "eşhedü en lâ-ilâhe illa'llâh"
Bi-hakk-ı vahdet-i zât-ı Hudâ-yı "celle celâl"

Rızâ'yı bezm-i şefâ^cat mâye-i¹ mahrem kıl
Şefâ^cat eyle şefâ^cat eyâ hüceste-hişâl

176

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Ziyâ-yı şevkile burc-ı şerefde mâh-ı tâbân ol
Şafâ-yı vâkıtle devr-i kamerde mihr-i rahşân ol

Hulûs-ı meskenetle Aḥmed-i Muhtâra ol bende
Şükûh-ı saltanatla mâlik-i mülk-i Süleymân ol

Cemâl-i vech-i bâkî şüret-i fânide zâhirdür
"Beḳâ billâh"ı seyrân eyle el'ân "kemâ-kân" ol

Geçüp bu mebhâş-i fenn-i mecâzî kıl u kâlinden
Haḳîkat mektebinde tıfl-ı ebced-h^vân-ı pîrân ol

- 5 Bilürsin mün^cakisdür dehr-i dînuñ her nefes ḥâli
Fırâkın maḥz-ı vuslat bil gam-ı hicrile şâdân ol

99b Rızâyâ şâhid-i maḳşûda vâsıl olmak isterseñ
Yolında cüst-cû eyle reh-i ^caşkında pûyân ol

177

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Gülşen-âbâd-ı haḳîkatdur gönül
Âşiyân-ı mürğ-ı vahdetdür gönül

^cAkl-ı küll pervâne-i ruhsârdur
Şem^c-i cem^c-i ehl-i vahdetdür gönül

Levh-i maḥfûz-ı İlâhî andadur
Mecma^c-i ḡayb u şehâdetdür gönül

Müntezir âfâka andan nûr-ı zât
Meşriḳ-i şems-i ḥidâyetdür gönül

- 5 Her nefes sa^cy ü şafâ eyle dilâ
Ka^cbe-i erbâb-ı hâcetdür gönül

¹ 175 6(a) "mâye" kelimesinde zihaf var.

Mülk-i hüsnüñ pâdişâhıdur Rızâ
Mesned-ârâ-yı hilâfetdür göñül

178

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 İtmedüm şâyâne-i dergâha bir hüsn-i 'amel
Ta'atum cürm ü 'ibâdet şandığum tûl-ı emel

Cân u dil nakdin virüp aldum metâ'-ı miñneti
Sevķ-i dehrüñ böyledür sûd u ziyânı "mâ-ħaşal"

Cennet u dûzâh bedeldür ta'ât u ısyânuma
Dûzâh-ı hicr oldu baña cennet-i vaşla bedel

- 5 Mağfiret baħrine nisbetle ğubâr-ı ma'şiyet
Fi'l-meşel minķâr-ı mürġ üzre beleldür yâ remel

'Abd-i 'âşîdür firâr itmiş Rızâ dergâhdan
Umarum Mevlâ ide "fervâ ilâ'llâh"a maħal

179

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 'Arab-zâde Efendi Nakşbendî 'İlmi-i fâzıl
Cenâb-ı ħâceġân şadrında oldur mürşid-i kâmil

İdüp Ya'kûb-ı Çarġı kıdvetü'l-Aħrâr 'Abdu'llâh
Anı sır-ı emânetle emânet bârına ħâmil

- 100a Hilâfet mesnedinde kuţb-ı gerdûn-ı inâbetdür
Bahâ'ül-Ĥakķı ve'd-dînüñ odur esrârına nâ'il

Melâz u melce'-i aķtâb u abdâl oldu dergâhı
İrşidi sâyesinde menzil-i maksûda ber-vâşıl

- 5 Bahâristân-ı feyzinden numûne ġülşen-i 'âlem
Ģül-i vaħdet şükufte bâġ-ı iħsânında ve'l-ħâşıl

Zehî devlet ki ser-gerdân iken redd-i kabûl içre
Niġâh-ı hüsn-i iķbâli Rızâ'yı eyledi kâbil

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Ey pâdişâh-ı mülk-i melâhat şafâda ol
Burc-ı 'atâda mihr-i vefâsın ziyâda ol

Bî-gâne-ül fet olma şehâ mübtelâlara
'Aşk-âşinâ-yı hicre kerem kıl vefâda ol

Nağş-ı sivâ pür eyledi varluk sahîfesin
Dilden gubâr u gayri gider şâf u sâde ol

Şûfî vişâl-i 'îd-i cemâl ise matlabbuñ
Evrâd-ı şubh u şâmîle şavm u sivâda ol

- 5 Bend eyle esb-i kibri 'alefzâr-ı hayrete
Nağ-ı hulûsı geşt-i güzâr it piyâde ol

Ey dil murâduñ evc-i kemâle 'urûc ise
Dergâh-ı evliyâda makâm-ı Rızâ'da ol

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 İlâhî nev-nihâl-i bâğ-ı âmâlüm mutarrâ kıl
Gül-i ümmîdi zîbâ gonce-i maşûdî ra'nâ kıl

Pür eyle şâgarum şahbâ-yı leb-rîz-i ledünnîden
Dil-i âlâyîş-i reng-i kudûretten muşaffâ kıl

Aradan perde-i gayriyyeti ref' eyle sultânüm
Cemâlüñ nûrını ebr-i hüviyyetden hüveydâ kıl

Tecellî-hâne-i dilde gören sen görinen sensin
"Terâni" peykerinden "len-terâni" remzin îmâ kıl

- 5 Bu gün arz-eyle dîdaruñ bi-Hakk-ı "şemme vehu'lilâh"
Dil-i âzâde-i bend-i kuyûd-ı va'd-i ferdâ kıl

100b

Felekde kevkeb-i dürrî gibi fer virsin âfâka
Dür-i nazmum şehâ âvize-i gûş-ı süreyyâ kıl

Diyâr-ı yâr ise matlab Rızâyâ ber-ka-dem evvel
Muhabbet dîşını bâr-ı 'alâyıkdan müberrâ kıl

182

Vezin: Fe'îlâtûn / Mefâ'ilûn / Fe'îlûn

- 1 Âşînâ-yı kûlûb-ı merdân ol
Merd-i bî-gânededen gürîzân ol

Olma pür-kârveş kenâra güzîn
Noktaveş pehlevân-ı meydân ol

Terk-i tecrîd idüp 'alâyıkdan
Hâne-ber-dûş-ı beyt-i îmân ol

Küfr ü îmânı imtiyâz eyle
Küfri tercih idüp müselmân ol

- 5 Ceyş-i fikri edât-ı haşmet idüp
Kişver-i meskenetde sultân ol

Olagör dâhil-i tarîk-i Rızâ
Râzdâr-ı harîm-i 'îrfân ol

MİM**Ahreb**

- 1 Bisyâr-ı sühân bi-zât-ı muṭlaḳ gûyem
Der vaṣf-ı sıfât-ı ev "ene'l-Haḳ" gûyem
Bî-hûd şodem ez-hûdî mî-guştem
Haḳ-bînem ü Haḳ-şînâsem ü Haḳ gûyem

Murabba'**Vezin: Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlûn**

- 1 Baḳma 'ısyânuma ey afv idici 'ısyânım
Ḳalma eksüklüğüme maḡfiret it naḳşânım
Ben günâhkâr-ı ḥaṭâ-pîşe siyeh-rû ḳul kim
Sen kerem kânı vefâ ma'ḍenisüñ sultânım

- 2 Beni yoldan çıkarup dâ'iye-i fikr-i fuṣûl
Hâşılı nefse uyup cürmile oldum meşḡûl
Yüz sürüp ḥazrete geldüm umarım ḥüsn-i ḳabûl
Sen keremkânî vefâ ma'ḍenisin sultânım

101a

- 3 İbn-i Neccâ'ı kemâlâtıle mesrûr eyle
 Hâne-i kalbünü yab lûfile ma'mûr eyle
 Pertev-i nûr-ı şühûduñ ile pür-nûr eyle
 Sen kerem-kânı vefâ ma'denisin sultânım

183

Vezin: Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlûn

- 1 Gelüñ ey ehl-i vefâ şevkile yâ hû diyelüm
 Eyleyüp şîr u şadâ şevkile yâ hû diyelüm
- Zâhir u bâtın eyâ Hâk yolunuñ abdâlı
 Sürelüm zevk ü şafâ şevkile yâ hû diyelüm
- Pîr-i 'aşkuñ der-i pür-feyzine yüzler sürelüm
 Gel hemân durma dilâ şevkile yâ hû diyelüm
- Vâkıf-ı sır-ı zamîr olmak ise maşûduñ
 İdelüm hûyla hâ şevkile yâ hû diyelüm
- 5 Eşer-i gayri silüp levh-i dili pâk idelüm
 Virelüm kalbe cilâ şevkile yâ hû diyelüm
- İbn-i vâkt ol açılır bir gün olur bâb-ı Rızâ
 Ey püser şubh u mesâ şevkile yâ hû diyelüm

184

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'ilû / Mefâ'ilû / Fe'ûlûn

- 1 Bâb-ı keremüñ cennet-i rızvâna değışmem
 Hâk-i kademüñ kuhl-ı Sıfâhâna değışmem
- Bir mürğ-ı za'îfem reh-i 'aşkuñda habîbâ
 Dergâhuñı biñ mülk-i Süleymâna değışmem
- Ser-mâye-i 'ömrümdür¹ o gencîne-i lü'lü
 Dürc-i lebüñi la'l-i Bedaşşâna değışmem
- Sevdâ-zede-i silsile-i 'aşk u cünûnem
 Dîvânelüğüm akl-ı perîşâna değışmem

¹ 184 3(a) 'ömrümdür: 'ömrümde ME

- 5 Bâzâr-ı hâkikatda harîdâr-ı vişâltüm
Nâkdîre-i 'îrfânımı îmnâna değışmem
- Şeh-râh-ı tevekkülde talebkâr-ı Rızâ'yem
Dil-teşnelüğüm çeşme-i hayvâna değışmem

185

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 101b 1 Derdmendüm derdüme tedbîr-i dermân isterem
Müstmendüm 'illet-i ısyâna gufrân isterem
- Gözlerüm âzürde-i derd-i remeddür el-amân
Sermedân-ı merhametden kuhl-ı ihsân isterem
- Sâkiyâ mümkün mi el çekmek ayâguñdan sentîñ
Dest-i feyzüñden zülâl-i âb-ı hayvân isterem
- Şeh-süvâr-ı 'arşa-i 'aşkıñ semend-i tab'uma
Şimdi meydân-ı muhabbet içre cevân isterem
- 5 Zâhidâ sen añlamazsuñ küfr ü îmnân neydügin
Küfr ile îmnânı fark eyler müselmân isterem
- Ben bu meydân-ı Rızânuñ çille-keş âbdâlıyam
Matbah-ı hân-ı keremden lokma u nân isterem

186

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Gülşen-i küyuñ habîbâ âşiyânumdur benüm
Tâ'ir-i qudsî anuñçün hem-zebânumdur benüm
- Hızr-ı râh itdüm cemal-i bâ-kemâlün fikrini
Hilye-i pâküñ hayâl-i kârbânumdur benüm
- Fâriğum geşt ü güzârından fenâ gülzârnuñ
Cilvegâh-ı bâğ-ı hüsnün gül-sitânumdur benüm
- Eyledüm ser-mâye-i cân u dili bezl ü nişâr
Hâliyâ vuslat-bahâ nakd-i revânumdur benüm

- 5 Eyle sultânüm dil-i dîvânemi vaşluñla şâd
Cezbe-i şevklüñ hayât-ı câvidânumdur benüm

Tâbdâr olmaz Rızâ hürşîd-i mahşerden şehâ
Sâye-i ümmet-penâhuñ sâyebânumdur benüm

187

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Virân olsa gözlümden dem-be-dem eşk-i ferâvânüm
Harîm-i dergehüñde kâş çârûb olsa müjgânüm

Ciger hûn-âbe-i hasretle mâl-â-mâl iken bilmem
Niçün kan ağlamaz âyâ benüm bu çeşm-i giryânüm

Humâr-ı iftirâkuñla ne deñlî ser-girân olsam
Şarâb-ı va'ce-i vaşluñ ferâmûş eylemez cânüm

- 102a Hayâl-i Yûsuf-ı ümmîd ile Ya'kûb-ı vâkt oldum
Ziyâ vir külbe-i ahzânuma ey mâh-ı Ken'ânüm

- 5 Cemâl-i bâ-kemâliñ görmege cân ile müştâkum
Keremler kıl Rızâ'ya 'arz-ı dîdâr eyle sultânüm

188

Vezin: Mefâ'îlün / Fe'îlâtün / Mefâ'îlün / Fe'îlün

- 1 Varâk-nüvis-i hayâlile kıl u kâl idelüm
Lisân-ı hâme-i hasretle nakl-i hâl idelüm

Kitâb-hânc-i dehrüñ cevâb-ı müşkilini
Müderris-i reh-i tahkîkden su'âl idelüm

Civân-ı zevk-i sivânüñ tıfılı olmayalum
Bu yolda pîr-i dili pîr ü kemâl idelüm

Firîb-i kalb-i sivâ-fikrete kapulmayalum
Hayâl-bâzi-i evzâ'nı hayâl idelüm

- 5 Siyâhkârî-i¹ 'ısyândan şikâyet idüp
Huzûr-ı hâzrete her lahza 'arz-ı hâl idelüm

¹ 188 5(a) siyâhkârî-i: siyâhkâre-i HE

Sürâdikât-ı serây-ı sevâbı kaç^c idelüm
Rızâ'yı perde-güşâ-yı dîr-i cemâl idelüm

189

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'ilû / Mef'ûlû / Mefâ'ilû

- 1 Ey câşık-ı âvâre dîvâne misûñ bilmem
Ol dîde-i hûn-h^vâre mestâne misûñ bilmem

Oldı yine gam-hâne ser-menzil-i cânane
Gencîne-i pinhâne vîrâne misûñ bilmem

Ey mürğ-ı Hümâ-sâye düşdüñ yine sevdâya
Ol şem^c-i şeb-ârâya pervâne misûñ bilmem

Mest eyledüñ uşşâkı cezb eyledüñ âfâkı
Bildür baña ey sâkî mey-hâne misûñ bilmem

- 5 Ka'r-ı yem-i vahdetde bu lücce-i keşretde
Deryâ-yı hakikatda bir dâne misûñ bilmem

Ey âfet-i bezm-ârâ c'ahdüñde cihân şeydâ
Devr-i kamerde cânâ peymâne mislûñ bilmem

Ey c'aşk-ı Rızâ pîşe vey şevk-i gam-ı endîşe
Ülfet-kede-i c'ayşâ bî-gâne misûñ bilmem

190

Vezin : Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn

- 102b 1 Hayâl-i yârile hem-şoğbet-i agyâr olup kaldum
Gülistân içre hayfâ mübtelâ-yı hâr olup kaldum

Zen-i dehrüñ görüp nağş-ı nigârın hâne-i dilde
Giriftâr-ı hevâ-yı nefis-i bed-gerdâr olup kaldum

Beyâbân-ı ta'allukdan hulâsa bulmadum çâre
Bu yolda ihtiyârüm terk idüp nâ-çâr olup kaldum

Kıyâs itdüm ki c'âlem ser-be-ser tûr-ı tecellîdür
Nigâh-ı hasretile tâlib-i dîdâr olup kaldum

- 5 Ğubâr-âlûde-i râh-ı fenâ-ender-fenâ oldum
 Fezâ-yı hayret içre vakıf-ı esrâr olup kaldum
- Rızâyâ himmet-i pîr-i Bahâ'üd-dîn ile âhır
 Ğulâm-ı âstân-ı Ahmed-i Muhtar olup kaldum

191

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Fikr-i ruhsârın harîm-i kalbe rehber eyledüm
 Ka'be-i ma'nâya vardum hacc-i ekber eyledüm
- Bulmağışın tâb-ı hürşîd-i kıyâmetden emân
 Dûd-ı âhum sâye-bân-ı ehl-i maşer eyledüm
- Rûy-ı zerd-âlûde-i eşk-i nedâmet dem-be-dem
 Gâh hâk-i zer gehî kibrîti aşmer eyledüm
- Mazhar-ı zâtum sıfât-ı Hakkile itdüm birûz
 Zâta mir'ât-ı sıfât-ı Hakkı munzar eyledüm
- 5 Hırka-i zühdi virüp aldum meta'-ı sâgarı
 İhtiyâr-ı meşreb-i rind-i kalender eyledüm
- İtmegişin sidre-i kalb-i Rızâ'da âşiyân
 Dürr-i nazmum şeh-per-i Cibrîl'e zîver eyledüm

192

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Sipîhr-i sînode hürşîd-i ruhsârın 'ayân gördüm
 Vücûdum zerresin gözden nihân-ender-nihân gördüm
- Cihânı ser-be-ser gözden geçürdüm görmedüm çâre
 Ğubâr-ı dergeh-i 'uşşâkı kuhl-ı İsfahân gördüm
- Devâ-cûyâ-yı emrâz-ı humâr-ı hicre "ra'ye'l-'ayn"
 Şarâb-ı sâgar-ı şevki hayât-ı câvidân gördüm
- 103a Nigâh itdüm cihân-ı bî-vefânuñ hubb-i câhında
 Ğam-ı sultân-ı 'aşkı Ğam-ğüsâr u mihrbân gördüm

- 5 Nice demdür ki şûret-hâne-i dilde nazar kaldı
O mir'ât-ı safâ-peykerde bir rûh-ı revân gördüm
- Bi-hamdi'llâh Rızâ-yı Nakşbendî sadr-ı himmetde
Nigehbân-ı der-i devlet-me'âb-ı h^vâcegân gördüm

Murabba'

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Ey âftâb-ı şu'lever-i ma'la'u'l-kirâm
Vey mâh-tâb-ı cilvede bir burci ihtirâm
Sensin o mâh-ı mülk-i melâhat 'ale'd-devâm
Virdüñ nizâm-ı saltanat-ı dehre intizâm
- 2 Devründe buldı dâ'ire-i çarh-ı ihtitâm
Mihriñden oldı şems ü kamer fer ü ihtisâm
Yâ râkibe'l-Burâkı ve yâ şâhibe'l-mekân
Yâ hâmile'l-livâ'i veyâ ka'ide'l-enâm
- 3 Zât u şifâtüñ eyledi Hâk mazhar-ı şifât
İsm-i şerîfün oldı mecâzî-i ism-i zât
Vaşf-ı kemâlün eyler eyâ fahr-i kâ'inât
İcâz-ı kilik-i sun'ile âyât-ı beyyinât
- 4 Bu tuhf-e-i şalât u ta'hiyyât-ı zâkiyât
Olsun nişâr-ı türbe-i münebbittî'l-hayât
Ey nâz-ı şevk yümni-i beşâretle şubh u şâm
Var hâk-i pâk-ı hâzrete yüz sür ma'a's-selâm
- 5 Sahrâ nûru bâdiye-i peymâ vü pür-te'ab
Kaldum sürâg-ı gamda Rızâ gibi teşne-leb
Güm-geşte oldı göz göre şâh-i reh-i taleb
Pâyânı yok mı merhale-i miñnetün 'aceb
- 6 Tâ ki humâr-ı derd-i firâkile tâb u teb
Olsun hemîşe tehî u türüş şire-i tarab
Sâkî bi-zevk-i girye-i mestân ol müdâm
Devr it râhîk-i feyzüñi "muskiyyetü'l-hitâm"

193

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 103b 1 Ğubâr-ı rehğüzâr-ı ehl-i 'aşk-ı tûtiyâ buldum
Nigâh itdüm muhakkak dide-i dilde safâ buldum

İdelden şâh-ı ʿaşkuñ bârgâh-ı devletin me'vâ
Dil-i pür-nâbıma hâşşiyet-i zıll-ı hülmâ buldum

Şarâb-ı telhâmiden ʿaceb mi neşve-yâb olsam
Ben ol bezm-i latîfün lezzetinde iştihâ buldum

Mezâd-ı dūş-ı istignâ-yı dellâl-i hâkikatde
Metaʿ-ı nahvet-i erbâb-ı câhı kem-bahâ buldum

- 5 Taharrî eyledüm sahil-be-sâhil hâl-i eşyâyı
Ser-â-pâ garkâ-i baħr-i şühûd-ı kibriyâ buldum

Cihânun "mâ-ḥaşal" sûd u ziyân-ı germ-i bâzârı
Ferâgat kîsesinde nakd-i teslim-i Rızâ buldum

194

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'îlû / Mefâ'îlû / Fe'ûlûn

- 1 Ruhsârını ser-safâ-i ruhsârda gördüm
Gülzârı temâşâgeh-i ruhsârda gördüm

Gezdüm yüridüm mâh-ı dil-ârâ gibi âħir
Hürşîd-i ruh-ı yâri şeb-i târda gördüm

Bir nevʿ-i şanem naklin ider zâhid-i hûd-bin
Ol hâleti ben dirhem ü dînârda gördüm

Zâğ-ı hevesi şâh-ı mükâfâtde hâmûş
Seng-i sitem-i hicrile efkârda gördüm

- 5 Ta'n eyler imiş rind-i ḥarâbâta bu gün şeyh
Mestâne bu şeb hâne-i hummârda gördüm

Her katre vü her zerre ki var görmedüm illâ
Hem-dest-i Rızâ halkâ-i ezkârda gördüm

195

Vezin: Fâ'ilâtûn / Fâ'ilâtûn / Fâ'ilâtûn / Fâ'ilûn

- 1 Bir cemâle ʿâşıkam ammâ mişâlin görmedüm
Garkâ-i baħr-i cemâl oldum cemâlin görmedüm

Yâr teşrîf eylemiş vuslat-serây-ı sîneme
Vaşıl oldum vaşlına ammâ vişâlin görmedüm

Oldı mir'ât-ı muķâbil ma'ḥsiyetle mağfîret
Şûretâ kıldım vebâl ammâ vebâlin görmedüm

104a Mâh u sâl olmaz medâr-ı merkez-i ḥuşşâķda
Âfitâb-ı çarḥ-ı iķbâlin zevâlün görmedüm

5 Cüst-cû itdüm ḥayâlınden ḥaberdâr olmağâ
Çeşm-i ḥasret pür-ḥayâl oldı ḥayâlin görmedüm

Bâğbân oldum Rızâyâ gülşen-i iķbâlde
Ḥârdan âzâde bir tâze nihâlin görmedüm

196

Vezin : Mefâ'iltün / Mefâ'iltün / Mefâ'iltün / Mefâ'iltün

1 Meh-i maḥfel-nişînem meş'al-efrûz olduğın görsem
Cenâb-ı şavb-ı maķşûda kılâguz olduğın görsem

Açılsa gonceler te'sîr-i şebnem-rîz-i eşkımden
Hevâlar 'andelîb-i nağme-âmûz olduğın görsem

Nemek-rîz olsa çeşmtüm dâğ-ı dîl-rîşân-ı efkâre
Bu bezmüñ bâde-i nâbı gelür sûz olduğın görsem

Ma'ârif gülşeninde sünbül ü gül râygân olsa
Şebân-rûz-ı letâfet kâdr ü nev-rûz olduğın görsem

5 İderdüm sâḥa-i "semmü'l-ḥıyât"ı melce' vü me'vâ
Sihâm-ı âh-ı şebdîzüm siper-dûz olduğın görsem

Rızâyâ âfitâb-ı kuṭb-ı gerdûn-ı inâbetle
Meh-i tâli' kamer devrinde firûz olduğın görsem

197

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Sehv idüp itdüm ḥatâ estağfiru'llâhe'l-azîm
Ben baña itdüm baña estağfiru'llâhe'l-azîm

Rabbenâ yâ Rabbenâ benden hatâ senden ʿatâ
Nefsüme itdüm cefâ estagfiru'llâhe'l-ʿazîm

Fi's-şabâhı ve'l-mesâ baʿde's-şalâtı ve'd-du'â
Virdün olsun şûfiyâ estagfiru'llâhe'l-ʿazîm

Ol tabîb-i cân-fezâ virdi cevâb-ı bâ-şifâ
Derd-i ʿısyâna devâ estagfiru'llâhe'l-ʿazîm

- 5 Cân u dil bulsun şafâ gelsün derûna incilâ
Rûz u şeb eyle dilâ estagfiru'llâhe'l-ʿazîm

Mağfîret oldı baña bâb-ı Rızâ' da mültecâ
Zıkr ü fikrüm dâ'imâ estagfiru'llâhe'l-ʿazîm

198

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 104b 1 Yâ habîba'llâh cenâb-ı hazretüñdür maṭlabum
Çarḥ-ı dilde âfitâb-ı tal'atüñdür maṭlabum

Tûtiyâdur dîde-i dilde gubâr-ı dergehüñ
Cevher-i iksîr-i ḥâk-i devletüñdür maṭlabum

Ravzaña yüz sürmege müştâkdur cân u gönül
Ḥâk-bûs-ı âstân-ı rif'atüñdür maṭlabum

Ârzû-yı kuḥl-ı "mâ-zâğa'l-başar" dur mültecâ
Çeşm-i ḥâk-bînile nûr-ı rû'yetüñdür maṭlabum

- 5 Tâ'ir-i kıdsî nigâhem âşiyân-ı ʿaşḳda
Cilvegâh-ı hazret-i ünsiyyetüñdür maṭlabum

Germi-i ḥûrşîd-i gamdan dergeh-i iclâlde
Sâye-i ümmet-penâh-ı re'fetüñdür maṭlabum

Bülbül-i bâğ-ı Rızâ'yem gülbün-i evşâfda
Her nefes gülşen-serây-ı ülfetüñdür maṭlabım

199

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Gönül şîrâze-bend-i hatt-ı reyḥân oldıgın bildüm
Debistân-ı muḥabbet sünbülistân oldıgın bildüm

Vücûdum şehrine geldüm “sefer-ender-vaṭan” kıldum
Derûnum cilvegâh-ı ‘aşkı cânân oldığın bildüm

Hicâb-ı gafleti ref‘ eyledüm eflâk-ı sînemden
O mihr ü tekyegâh-ı dilde mihmân oldığın bildüm

Bu dolâb-ı ‘anâşır devr-i dâ’im derv ider dâ’im
Diger bir vefk-i isti‘dâd-ı devrân oldığın bildüm

- 5 Hüveydâdur merâyâ-yı mazâhir vech-i bâkîde
Cenâb-ı zât el-ân “kemâ kân” oldığın bildüm

Mübeyyendür ḥadûs-i mâ-sivâ âsâr-ı eşyâda
Eşer dâ’im mü’ssirden nümâyân oldığın bildüm

Rızâyâ meclis-i vahdetde esrâr-ı tecellîden
Dü-‘âlem ser-be-ser sekrân u ḥayrân oldığın bildüm

NUN

Nazım

Vezin: Mefâ‘ilün / Fe‘ilâtün / Mefâ‘ilün / Fe‘ilün

- 105a 1 Cenâb-ı Âhmed-i Muhtâr min-benî Adnân
Cemâl-i şem‘ine pervânedür gönül her an
Cilâ-yı zikrile mir’ât-ı şâf iden kalbin
Görür mişâl-i cemâlin bi-eyyi vechin kân

200

Vezin: Mef‘ûlû / Mefâ‘ilû / Mefâ‘ilû / Fa‘

- 1 Yâ Rab reh-i taḥkîka delâlet senden
Saḥrâ-yı bidâyetde nihâyet senden

Der-bend-i ḍalâletden idüp âzâde
Ser-menzil-i maḳṣûda hidâyet senden

Ġayriyyeti ‘ayniyyete tebdîl eyle
Şeh-râh-ı hüviyyetde ma‘iyyet senden

Rûşen-dil idüp nûr-ı ‘ubûdiyyetden
Envâr-ı rubûbiyyete vuslat senden

- 5 Bî-hûde humâr-ı ene'ıyyet tâ ki
Benden ne gelür câm-ı 'inâyet senden

H'ân-ı ni'am Şeyh Rızâ'ya yâ Rab
Meydân-ı tevekkülde irâdet senden

201

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Söyle hâl-i 'âşık u ma'sukı ey şîrin-dehen
Kışsa-i ma'hubdur ma'lûb olan meddâhdan
- Mısr-ı dil vuslat-serây-ı Yûsuf u Ya'kûbdur
Külbe-i şâdî olur şimden gerü "beytî'l-hazen"
- Bülbülâ ol gonce-leb bir gün gelür âgûşuña
Ber-tarâf olsun ara yerde hele gül-pîrehan
- Derd-i 'aşka hüsn-i tedbîr istedüm didi tabîb
Kâle fahrî'l-enbiyâ "el-müsteşârü mü'temen"
- 5 Zâ'il olsun çarh-ı dilden perde-i ebr-i mihen
Şu'ledâr olsun Süheyl-i burc-ı gerdûn-ı Yemen
- Müjde kim kıymetli bir dürr-i yetim olduñ Rızâ
Müjde olmaz vaşfına şad-kıymet-i dürr-i 'Aden

202

Vezin: Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 105b 1 Hâkâyık dersini pîr-i ledünniden gören gelsün
Bu mekteb-hâne-i 'irfâna bir şâhib-sûhan gelsün
- Senüfîle imti'hândur gülşen-i 'âlemde ma'şûdum
Hele ey 'andelîb-i hûş-nevâ vakt-i çemen gelsün
- Sehîl-i âsmân rif'atı rü'yet-muşammemdür
Hemân çeşm-i 'alîle sürme-i rûkn-i Yemen gelsün
- 'Azîzü'm pîr-i şevk âmâdedür didâruña ammâ
Meşâma mısr-ı dilden peyk-i bûy-ı pîrehan gelsün

- 5 Ebû Cehl-i cefâ bâb-ı sa'âdetden ba'îd olsum
Der-i devlet-me'âba râhat-ı Veystü'l-Karen gelsün

Dimâğ-ı şevkî şehd-âmîz ider kîlk-i Rızâ'î-ddîn
Hele silk-i beyâna vaşf-ı güftâr-ı dehen gelsün

203

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Buhâr-âlûd iken çarh-ı derûn âh-ı enînümden
Eğer yok bü'l-acebdür dilde sûz-ı âteşinümden

Olur vâreste-i kayd-ı ta'alluk bend-i keşretten
İrâdet 'ukdesin muhkem iden "hâbl-i metîn"ümden

Halâvet-yâb olurlar telhi-i nîş-i 'alâyıkdan
Mezâk-ı cânı şehd-âmîz idenler âb-gînümden

Dü-beyn-i vahdet olmaz in'ikâs-ı cem'-i keşretle
Nigâh-efken olan câm-ı dîl-çeşm-i dîr-bînümdür

- 5 Göñül ne kûbbe bir ger mâye-i ibret imiş cânâ
Bu sırrı halvet-i sînemde şordum nâzenînümden

Ma'îyyet sırrını idrâk iderler vech-i eşyâda
Görenler şûret-i ma'nâyı mir'ât-ı cebînümden

Rızâyâ hûsn-i zamm eyle merâtib muhtelif çünkim
Olur hâkka'l-yakîn 'ayne'l-yakîn 'ilme'l-yakînümden

204

Vezin: Mef 'ülü / Mefâ'ülü / Mef 'ülü / Mefâ'ülü

- 1 'İşret-gede-i cânâ cânân arayan gelsün
Kâşâne-i 'îrfâna yârân arayan gelsün

Halvetde vü celvetde vahdetde vü keşretde
Meydân-ı muhabbetde çevgân arayan gelsün

- 106a Oldı dil-i vîrâne dermânile hem-hâne
Dil-haste-i hicrâna dermân arayan gelsün

Etvâr-ı namâz içre mihrâb-ı niyâz içre
Bu dehr-i mecâz içre îmân arayan gelsün

- 5 Mey-hâne-be-mey-hâne peymâne-be-peymâne
Ser-halka-i rindâne insân arayan gelsün

Ey bâr-ı Rızâ dâda gel tekye-i irşâda
Bu mülket-i ma'nâda sultân arayan gelsün

205

Vezin: Mef'ûlu / Mefâ'îlu / Mef'ûlu / Mefâ'îlu

- 1 Ey 'âşık-ı şeydâ-dil divâneye beñzersin
Mey-hânede "lâ-ya'kul" mestâneye beñzersin

Dost bezmine varmaduñ rengine boyanmaduñ
Şevk odına yanmaduñ pervâneye beñzersin

Pâ-der-gil-i bî-çâre düşdüñ gam-ı efkâre
Gencine-i esrâra vîrâneye beñzersin

Bu deyr-i kühen içre endûh-ı miñen içre
İklîm-i vatan içre hum-hâneye beñzersin

- 5 La'î-i lebûñ ey sâkı mest eyledi âfâkı
Mecnûn iden 'uşşâkı cânâneye beñzersin

Ey merd-i Rızâ çâker zâtuñda olup cevher
Lü'lû-yı şâdef-perver dür-dâneye beñzersin

206

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Faķihâ zann ile da'vâ-yı bî-bürhânı neylersin
Bed'ihî lafzile zâ'il olan îmânı neylersin

Uşûlile fîrû'ûñ aşl u faşlın itmeyüp idrâk
Edât-ı mübhemüñ vaşfında istihsânı neylersin

Mevâlî vü müderris kâzi-i şehri olmadur maṭlab
Bu yüzden tâlib-i dünyâ olup da'vâyı neylersin

Nefî virmez ʿulûm-ı mâ-sivâyı eyledün tahsîl
Cidâl u imtîhân u ʿilm-i bî-ʿirfânı neylersin

- 5 Gider eşkâl-i nakş-ı mâ-sivâyı levh-i hâtırdan
Derûnuñ şafhasında şûret-i bî-cânı neylersin

- 106b Muʿallim-hâne-i idrâkuñı sedd eyle ey h'âce
Bu bâzâr-ı taʿallukda tehî dükkânı neylersin

Kapulduk kehrübâ-yı hatt u hâl-i hayl-i hûbâna
Husûfetkâr u gam-meşreb meh-i tâbânı neylersin

Ne hâşıl tâʿat-ı nahvet fezâ-yı zühd-i bârûden
Tehî cevher olan kân-ı hazef-imkânı neylersin

Rızâyâ mekteb-i ʿirfâna gel meşķ it sebak-h'ân ol
Sivâd-ı hâme-i ser-safha-i şıbyânı neylersin

207

Vezin: Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilün

- 1 Şoĥbet-i ehl-i vefâya zâhid-i ĥar gelmesün
Çarĥ-ı istîgnâya yâ Rab bir bed-aĥter gelmesün

Muntazamdur ĥâtır-ı aĥbâb lutf it zâhidâ
Şadr-ı dilde saña yer yok ĥâtıra yer gelmesün

Zaĥm-i çeşm-i sîne-dûzuñdan göñül âzâdedür
Kuĥl-i bî-hûdile vâʿiz çeşmüne fer gelmesün

ʿİzz ü câhm câh-ı zillet itmege eyler şitâb
ʿÂleme bir pâdişâh-ı ʿadl-perver gelmesün

- 5 Bâr-ı miĥnetle dü-tâ eyler görünce rûzgâr
Bir sehî-kâmet dirâĥt-ı sâye-güster gelmesün

Daʿvet-i cemʿiyyet-i şaĥn-ı gülistâna Rızâ
Bülbül-i şûrîde gelsün zâg-ı ebter gelmesün

208

Vezin: Mefʿûlû / Mefâʿilû / Mefâʿilû / Feʿûlün

- 1 Maĥv eyle sivâ nakşını mirʾât-ı başardan
Yek-reng-i muşâfât ola dil jeng-i kederden

İm'ân-ı nazar eyle bu eşbâha kemâ-hî
Pâk eyle 'anaşır eşerin râh-ı nazârdan

'Aks itmegiçün levh-i dile pertev-i vaḥdet
Şâf eyle gönül şafhasını şekl-i suverden

Bâğ-ı emelin itmedi pejmürde-i ğaflet
Dil-zinde olan şeb-nem-i evrâd-ı seherden

- 5 Fark eylemediñ mebd-e' ile semt-i mi'âd-ı
Sûduñ nedür ey h^vâce bu iklîme seferden

107a İksîr-i ḥaḳîkatle idüp ḳalbüñi ḥâliş
Geç cerbeze-i laḳlaḳa-i şems ü ḳamerden

Taḥsîl-i kemâl eyle Rızâyâ 'uḳalâdan
Erbâb-ı ḥired feyz alur üstâd-ı hünerden

209

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'îlû / Mefâ'îlû / Fe'ûlûn

- 1 Pâk eyleyegör levh-i dili naḳş-ı sivâdan
Mir'ât-ı şafâ sâde ola rûy-ı riyâdan

Tâ ki çekilür derd-i ḥumâr-ı ene'yyet
Yokluk meyini nûş idelüm câm-ı şafâdan

Âyineñi pâk eyle 'alâyık-ı kederden
Maḥv it eşer-i gayri nazargâh-ı Hudâ'dan

Şeh-râh-ı tevekkülde yûri şâh-ı cihân ol
Geç keşme-keş-i dağdağa-i berk ü nevâdan

- 5 Derd ehli bu gün hikmet-i Lokmân'dan almış
Ey h^vâce nedür fâ'ide ḳânûn-ı şifâdan

Bî-hûde yeter gezme beyâbân-ı hevesde
Gel tekyesine feyz alalum Şeyḫ Rızâ'dan

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Gel sebak-^vân ol bu mekteb-^hâne-i irşâddan
Eyle destûru'¹-^camel dil tıflımı'¹ üstâddan
- Bî-sütûn-ı gamda dil-şâd olmadı Ferhâd-ı vâkt
Geç bu ta'birât-ı dünyâ-yı fenâ-bünyâddan
- Bûlbülâ pervâne-meşreb ol tarîk-i ^caşkda
Gonce-i maşşûd açılmaz bî-hude'² feryâddan
- Zâhidâ güm-geşte-i semt-i hakîkat gezme gel
Dâhil ol râh-ı me'âda mebd'e'-i îcâddan
- 5 Zâhid ihsânile mâl-â-mâl olur çarh-ı derûn
Himmet olursa eger kuşb-ı kerâmet-zâddan
- H^vâbdan bî-dâr olur bir gün Rızâyâ tıfl-ı dil
Gâfil olma sen hemân eşk-i şeh-er-mu'tâddan

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 107b 1 Ey bizi hâk-i ^cademden yaradup var eyleyen
Bir avuç toprağa sırt-ı ^caşkın izhâr eyleyen
- Dil-güşâ eyler nesîm-i şubhile dil-goncesin
^cAndelîb-i tab'umı gûyâ-yı esrâr eyleyen
- Söndürür seyl-âb-ı tevfi'ile şehvet âteşin
Nâr-ı Nemrûd'ı Hâflû'illâh'a gülzâr eyleyen
- İntizâr-ı maşdemüündür ^vâbdân bî-dâr idüp
Çeşmümi revnak-dih-i kândîl-i eşhâr eyleyen
- 5 Hem-^cinândur vuslât u firkat dilâ bu ^carsada
Vaşıla tîmâr ider hicrile bîmâr eyleyen

¹ 210 1(b) tıflımı: tıflı ME, HE

² 210 3(b) bî-hude: bî-hud ME

°Âkıbet bir gün virtür dürr-i murâda dest-res
Dâne-i eşküm Rızâyâ dürr-i şehvâr eyleyen

212

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Şeff'-i her dü-°âlem nâzenîn-i hâzret-i Yezdân
Beniyy-i Hâşimî Mekki Kureyşî min-benî-°Adnân

Sen ol zıll-ı Hudâ'sın nahl-i kaddiñ sâyedâr olmaz
Velî sâyeñde °âlem hûş-nişîn-i devha-i ihsân

Eger hâssiyyet-i la'î-i lebûñden feyz-yâb olsa
Şadefde şeb-çerâğ eylerdi her bir katresin nîsân

Olaydı cilveger burc-ı hamelde mâh-ı mevlûduñ
Bahâristân iderdi çâr-faşlın gerdiş-i gerdân

- 5 Düşelden başına kaddiñ hevâsı serv-i âzâduñ
Durup kalmış çemende pâydur gülzâr u ser-gerdân

Rızâ'yı h°âb-ı gamdan nûr-ı didâruñla bî-dâr it
Efendim cânuma kâr eyledi târîki-i hicrân

213

Vezin: Mef 'îlû / Mefâ'îlû / Mefâ'îlû / Fa'

- 1 Dil bülbüli şevküñ ile nâlân olsun
Şahn-ı emelüm tâze gül-sitân olsun

Kandil-i şebistân-ı hayâlüm yâ Rab
Envâr-ı cemâlûñle fîrûzân olsun

Terkîb-i hâkâyıkda habîbâ cismüm
Ecza-yı şifâ-hâne-i Lokmân olsun

- 108a Erbâb-ı kemâl içre zebân-ı hâlüm
Miftâh-ı kütüb-hâne-i °irfân olsun

- 5 Hemvâre semâvât-ı °anâsır cânâ
Hûrşîd-i kemâlâtile rahşân olsun

Kilk-i emelüm hatt-ı hatâ çekdikçe
Tuğrâ-yı şeref-nâme-i gufrân olsun

Dîvân-ı hesâb içre midâd-ı 'afvüñ
Ser-defter-i a'mâlûme 'unvân olsun

Âşâr-ı şühûduñla İlâhî kalbüm
Pîrâye-i gencîne-i ihsân olsun

Kıl küfr-i hakikatla Rızâ'yı râzî
İmân-ı yakînile müselmân olsun

214

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Dâne-i hâlûñi gören âdem cinânı neylesün
Gül cemâlün seyr iden bâğ-ı cihânı neylesün

Ârzû-yı sâhil-i cûduñdurur maşûd olan
Yohsa Nûh-ı dil bu tûfân-ı zamânı neylesün

Hep fedâ-yı Ka'be-i kûyun içündür kûşesi
İbn-i Âzer-gû sıfândân u şebânı neylesün

Çeşmüñe maşûş elhak kuhl-i "mâ-zâgâ'l-başar"
Geldi Mûsâ'ya hitâb-ı "len-terânî" neylesün

- 5 Çarhveş nazzâre-i kûyuñ ile eyler semâ'
Bezmi-i kurbuñda Mesîhâ âsmânı neylesün

Olmasa pîr-i Bahâ'ü'd-dîn için halvet-nişîn
Bu Rızâ'ü'd-dîn kaşr-ı 'ârifânı neylesün

Murabba'

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Derd-i 'aşkuñ çâresin bilmez etîbbâ-yı zamân
Çâresâz ol feyz-i ihsânüñla yâ Rab el-amân
Şerbet-i vaşluñla vir câna hayât-ı câvidân
Çaresâz ol feyz-i ihsânüñla yâ Rab el-amân

- 108b
- 2 Hayret-âbâd-ı fenâda kalmışuz zâr u zebûn
 Hızr-ı tevfkîüñ dil-i güm-râha eyle reh-nümûn
 El-amân cism-i za'îfüm itme bî-sabr u sükûn
 Çâresâz ol feyz-i ihsânûñla yâ Rab el-amân
- 3 Dâ'imâ meftûh iken dergâh-ı 'izz-i zî'l-celâl
 Eylemem bâb-ı Rızâ'dan gayra hergiz 'arz-ı hâl
 Gelmişem 'izz ü huşûra pâymâl u bî-mecâl
 Çâresâz ol feyz-i ihsânûñla yâ Rab el-amân

215

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Bezl-i cân eyler safâ-yı vaşl-ı cânân isteyen
 Şabr ider miñnetlere 'âlemde âsân isteyen
- Ravza-i pâk-i Rasûlu'llâh'a kılsum ilticâ
 Nefs-i bed-ferâmdan cây-ı girizân isteyen
- Dâhil-i dârü's-şefâ'at¹ olmağa eyler şitâb
 'illet-i isyânına dârü-yı gufrân isteyen
- Hak-i râhın tûtiyâ-yı dîde-i cân eylesün
 Çeşm-i derd-âlûdına kuhl-ı Sıfâhân isteyen
- 5 Feyz-i iksâr-ı salât ile şu'â-endâz olur
 Âsmân-ı dilde hûrşîd-i dirahşân isteyen
- İstiftâ'at yok Rızâ'da el-meded ey fahr-i dîn
 Senden istimdâd ider ol kurba imkân isteyen

216

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Menzil-i dildânı pâk it keşret-i ağıyardan
 Zâhir olsun nûr-ı vahdet dârdan diyârdan
- Tâ-be-key esrâr-ı 'aşkuñ vâle vü hayrânısuñ
 Râzdâr-ı 'âlem-i gayb ol geçüp esrârdan

¹ 215 3(a) dârü's-şefâ'at: dârü's-şefâ'a

Her şıfâtıñ zâtı her zâtıñ şıfâtı Hâk'dur
Cümle Hâk'dur gör yanan bu zulmet ü envârdan

Kâlîñi hâl eyle zâhid ehl-i tevhîd olagör
Zât-ı mutlakdur garaž ihfâ ile izhârdan

- 5 Reh-ber-i tevhîd ile seyr it hakâyık ʿâlemin
Hişşedâr-ı i'tibâr ol "yâ ülü'l-ebşâr"dan

Zâhir ü bâtın Rızâyâ "semme vechu'llâh"ı gör
Neşve-yâb olmak dilerseñ hâlet-i dîdârdan

217

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 109a 1 Câh-ı celâle irdi tevâzu^c-nigâh olan
Kuhl-ı cilâ-yı dîde olur hâk-i râh olan
- Münkir necât bulmadı girdâb-ı fitneden
Gelmez kenâra garğ-ı yümme-i iştibâh olan
- Yek-reng-i mağfiret olur eyyâm-ı rüsteñiz
Jeng-i günâh-ı cürmîle nâme-siyâh olan
- Çekmez humâr-ı derd-i ser-i şâm-ı gafleti
Ser-mest-i câm-ı meygede-i şubhâh olan
- 5 Eyler ʿuşât-ı ümmeti me'mûn-ı tâb-ı gam
Sultân-ı sâyebân-ı şefâ^c-at-penâh olan
- Mülk-i Rızâda pâdişeh-i tâc-bağş olur
Terk-i hevâ-yı câhile şağib-külâh olan

218

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fe'ûlün

- 1 Pâk it harem-i dîdeñi dîdâr görünsün
Ref^c eyle gam-ı zulmeti envâr görünsün
- Şûfi ideğör benligüñi yokluğa tebdîl
Kaldur aradan varlığıñı vâd görünsün

Âlâyiş-i gayriyyeti sil râh-ı nazardan
Ağyâra nigâh eyleme kim yâr görünsün

Şûret-gede-i deyr-i dili eyle münevver
Her lahza dür ü dârda diyâr görünsün

- 5 Gör dâ'ire-i rûy-ı 'arafnâkini yârûñ
Mir'ât-ı rûh-ı yârda gülzâr görünsün

Ser-şafha-i eşbâha nigâh eyle Rızâyâ
Ruhsâr-ı şu'ûnâtta ruhsâr görünsün

219

Vezin: Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlûn

- 1 Sâkiyâ cur'a-feşân ol ruh-ı hûn-rîzûñden
Neşve-yâb it beni câm-ı tarab-engiziñden

Şeb-i târik-i meh-i envere hâ'il olmaz
Âyet-i nûr okunur kâkûl-i şeb-dîzûñden

Ruḥ-ı âyîne-i idrâke nigâh itdükçe
Leb-i şîrîn görünür dîde-i pervîziñden

- 109b Mâh-ı hatt-ı siyehüñ burc-ı vefâda göreli
Nâme-i mihri okur rûy-ı dil-âvizüñden

- 5 Harman-ı 'aqlı yakup rahme-güzâr oldu dile
El-amân bâriqa-i gamze-i ser-tîziñden

Sûziş-i hasret ile bâğ-ı Rızâ'da her şeb
Gül ü sünbül açılur âh-ı seher-ḥîziñden

220

Vezin: Mefâ'ilûn / Fe'îlâtûn / Mefâ'ilûn / Fe'îlûn

- 1 Metâ'î miḥneti ey h'âce râḥat añlarsın
Humâr-ı ḥasreti şahbâ-yı vuslat añlarsın

İdüp ḥayâl-i merâmın ḥavâle-i taḳdîr
Ta'allukât-ı sivâyı meşîyyet añlarsın

Necât bulmaduñ ey sûfi reng-i hestîden
Sivâd-ı ma'şiyeti nûr-ı tâ'at añlarsın

Recâ vü havfile olduñ "müsevveşü'l-aşvâl"
Diyâr-ı hayret-i mülk-i ferâgat añlarsın

- 5 Şafâ-yı 'ayşile halvet-nişîn-i ülfetsin
Ribât-ı ünsi dilâ klinc-i halvet añlarsın

Netice-bahş-ı sühândur kelâm-ı Şeyh Rızâ
Bidâyetinde mürîdâ nihâyet añlarsın

221

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Yüzüñ göster nikâb-ı firkat-i ref' it cemâlîfiden
Açılsun gonçe-i maşûd gülzâr-ı vişâlîfiden
- Ser-â-ser nâr-ı hasret itse evrak-ı dili sûzân
Dü-çeşmüm intizarum nem kapar mihr-i hayâlîfiden
- Dehân 'âcizdür evşâf-ı cemâlîfiden zebân kâşır
Zemîn ü âsmân bir kâtedür bañr-i kemâlîfiden
- Nice fark eylesün envâr u târî hadd-i zâtında
Cemâlîfî nûrını fark eyleyen nûr-ı helâlîfiden
- 5 Muhaqqak zîr ü bâlâ mazhar-ı envâr-ı zâtıñdur
Dü-'âlem bir nümâyişdür mişâl-i bî-mişâlîfiden
- Serâb-ı gamda kaldum teşne-leb ey çeşme-i maşûd
Rızâ'ya el-meded bir cur'a vir âb-ı zülâlîfiden

Murabba'

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 110a 1 Şu'âf-ı şem'î bezm-ârâ-yı 'uşşâk-ı safâsın sen
Ziyâ-i âftâb-ı evc-i burc-ı ıstîfâsın sen
Takıyyü'l-etkıyâ şemsü'l-verâ bedrü'd-düçâsın sen
Şafıyyü'l-aşfiyâ sultân-ı fahr-i enbiyâsın sen

- 2 Medâr-ı şems-i fıtrat matla^c-ı nûr-ı hidâyetsin
Menâr-ı mâh-ı eflâk-ı tecelliyât-ı rû'yetsin
Leţâfet-bahş-ı halvet-hâne-i mir'ât-ı vahdetsin
Nazargâh-ı Hudâ âyine-i 'âlem-nümâsin sen
- 3 Tenevvür âsmânı merkez-i envâr iden sensin
Kulûb-ı ehl-i 'aşkı meşriq-ı didâr iden sensin
Rızâ'nun kalbini halvet-serây-ı yâr iden sensin
Cenâb-ı hazret-i tâhâ Muhammed Mustafâsin sen

222

Vezin: Me f 'âlû / Fâ'ilâtû / Mefâ'ilû / Fâ'ilûn

- 1 Mısr-ı vefâda şâhid-i Ken'ân sen misin
Mülk-i 'atâda hüsrev-i 'Adnân sen misin
- Feyz-i zuhûruñ oldu mübâdî-i şems-i zât
Nûr-ı sıfât-ı dîde-i imkân sen misin
- Leb-teşne Hızr-ı zinde-dilân cûd-ı lutfuñ
Âb-ı hayât-ı çeşme-i hayvân sen misin
- Oldı mezâhir âyine-ber-dâra mazharuñ
Sırr-ı me'ada mebd-i insân sen misin
- 5 Kutb-ı medâr-ı levh u kalem nokta-i kadem
Sırr-ı suţûr-ı âyet-i Kur'ân sen misin
- Pervâne itdün 'âlemi cânâ Rızâ gibi
Şem^c-i emân u şu'le-i îmân sen misin

223

Vezin: Fâ'ilâtûn / Fâ'ilâtûn / Fâ'ilâtûn / Fâ'ilûn

- 1 Vâsıl-ı cânân olur mı cismini cân itmeyen
Gevher-i maşûd bulmaz gevherin kân itmeyen
- Dâhil-i gülşen-serây-ı nûr-ı deycûr olmadı
Bülbül-âsâ her seher tâ-subh efgân itmeyen
- Cur'a-nûş-ı bezm-i hâş olmaz bu 'işretgâhda
Hidmet-i ser-halka-i rindânı devrân itmeyen

110b Mümtenî^cdür eylemek tahkîk ders-i “men ‘araf”
Levh-i dilden mahv-i resm-i ‘ilm-i imkân itmeyen

5 Mülk-i keşretde “seyâhat der-vaṭan” eyler tehi
“Ḥalvet-ender-encümen” şadrında dîvân itmeyen

Mü'min-i âgâh olur gelsün Rızâ dergâhuna
İtmeyen îmânı kılfr ü kılfrî îmân itmeyen

224

Vezin: Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

1 Bulmadı âb-ı hayâtı Hızra hem-dem olmayan
Görmedi envâr-ı zâtı sırra mahrem olmayan

Bilmedi lû‘lû-yı ef‘âl ü sıfâtun kıymetin
Fâtih-i genc-i tılsım-ı ism-i a‘zam olmayan

Tâc u tahtı terk ider mi döst vechin görmeyen
“İbn-i vâkı” olmaz refîk-i İbn-i Edhem olmayan

Neşvedâr olmaz şarâb-ı bezm-i hâşsu‘l-hâsdan
Cur‘a-nûş-ı sâgar-ı feyz-i şubh-dem olmayan

5 Nahl-i bustân-ı kerâmetdür olur mı mîve-çîn
Behremend-i himmet-i pîr-i mülkerrem olmayan

İtmesün der-bend-i gafletden “seyâhat der-vaṭan”
Mihmân-ı tekyegâh-ı “hûş der-dem” olmayan

Âdem ol âdem yüzinden eyle tahşîl-i Rızâ
Vâkıf sırr-ı irâdet olmaz âdem olmayan

225

Vezin: Mef‘ûlû / Mefâ‘ilû / Mefâ‘ilû / Fe‘ûlün

1 Varluk seçerin bâğ-ı vücûd içre dikelden
Kurtulmadı şâh-ı emelüm bâr-ı keselden

Olduñ ise ser-ḥadd-i başîretle murâbıt
Zabt it ḥarem-i dîdeñi câsûs-ı sebelden

Dest-i hevesi virme yed-i bâd-ı hevâya
Nağd-i dili elden çıkarup kalma 'amelden

Vaşf eyler iken 'ilm ü kemâl ehlini vâ'iz
Farğ eylemedi câhil-i mecbûli cü'alden

- 5 Tahlîş idemez hâric ü dâhilde müderris
Pây-ı hevesin silsile-i tûl-ı emelden

- 111a Her şubh u mesâ savma'a-i Şeyh Rızâ' da
Telmîz idüp ders ahur üstâd-ı ezelden

226

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Hayâl-i vaşıla şâdân-ı gam hicrânile nâlân
Gehî gül gibi handânam gehî bülbül gibi giryân

Göñül pür-neşvedür bezm-i muhabbet ârzûsiyla
Gehî ser-mest-i "lâ-ya'kul" gehî hüşyâr-ı ser-gerdân

Sirâc-ı beyt-i ma'mûr-ı sipihr-i 'âlemi her şeb
Şerâr-ı dîd-ı dâğ-ı âteşinîmdür iden sûzân

O deñlü iştiyâk-ı hasretile zâr u giryana
Görünür çeşmimüñ her kâşresi bir mevce-i tûfân
- 5 Dem-â-dem bûy-ı zülf-i yâr ile hâlüm perîşandur
Karâr itmez göñül bir dem zehî sevdâ-yı bî-pâyân

Nizâm olmaz makâl-i halde ta'n itme ey zâhid
Lisân-ı gaybdur nutq-ı Rızâ fehm eylemez nâdân

227

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlû

- 1 Şinâsâ-yı zamîr-i bende-i kem-nâm olan sensin
Murâd-ı hâtır-ı bî-çâre-i nâ-kâm olan sensin

Zulâm-ı hicri rûz-ı¹ vaşldan farğ eylemem hâşâ
Çerâğ-efrûz-ı deycûr-ı şeb-i âlâm olan sensin

¹ 227 2(a) rûz-ı: rûy-ı ME

Refîk-i hem-ıarîküm yok derûnum münkesir lâkin
Celîs-i hânkâh-ı kalb-i bî-ârâm olan sensin

Degüldür tab^c-ı te'sîrâtı vaz^c-ı iktirânından
Eşer-pîrâ-yı devr-i¹ çah-ı mînâ-fâm olan sensin

- 5 ‘Arûs-ı mihr-i² meh dâmân-ı gerdûn-ı mecâzîdür
Hakikatda cemâl-i vü behrâm olan sensin

Merâm-ı hâlet-i encâm Rızâ ma‘lûm-ı devletdür
Me‘âl-i hâl-i mâ-fi'l-bâlini ‘allâm olan sensin

228

Vezin: Mef‘ûlû / Mefâ‘ilû / Mefâ‘ilû / Fe‘ûlûn

- 1 Noksânını fhâm ider erbâb-ı kemâlin
Bedr olmuş iken remzini gör mâh-ı hilâlin

- 111b Mir‘ât-ı dili cevri ile şad-pâre ider dost
Göstermegiçün ‘âşıka her yüzde cemâlin

Çeşm oldu nighbân-ı dîr-i ravza-i fikret
Âvîze idüp her gîce kandîl-i hayâlin

Ezhâr-ı humâr-ı gam-ı hicrân ider ‘ârif
Nûş itmeden ol la‘l-i lebûî câm-ı visâlin

- 5 Dest-i sitem-i hâr-ı cefâ kâr-ı elemnden
Mahfûz ide hak bâg-ı dilûn tâze nihâlin

Şâbit-kadem ol râh-ı tarîkatda Rızâyâ
Farq itmedüñ ise hatve-i evvelde mâlin

229

Vezin: Mef‘ûlû / Fâ‘ilâtü / Mefâ‘ilû / Fâ‘ilûn

- 1 Hûrşîd zülf ü rûyîna dil-dâdelenmesün
Hâk-ı rehîfde sâyeveş üftâdelenmesün

¹ 227 4(b) “devr” kelimesi ME nüshasında iki kere yazılmış.

² 227 5(a) mihr-i: mihre ME, HE

Serv-i revân bende-i dirhem harîdedür
Kaddûñ yanında ser çekîp âzâdelenmesün

Nergis cemende vesme-ber ebrû-yı intizâr
Dîdâr-ı yâre göz göre âmâdelenmesün

Ağyâr ayagüñ almağa fırsat nigâhdur
Sâkı müldâm-ı câm-ı cefâ bâdelenmesün

5 Esbâb-ı mağfîret ise maîlûb zînhâr
Nağş-ı sivâd-ı levh-i hatâ sâdelenmesün

Sultân-ı taht-ı nâz iken ol gonce-leb Rızâ
Yok yire gonce bâğda şeh-zâdelenmesün

VI

Vezin: 6+5=11'li Hece Vezni

- 1 Gışiftâr-ı dâm-ı hevâyam emân
Talebkâr-ı hubb-i sivâyam emân
Şermsâr-ı zenb ü hatâyam emân
Amân yâ İlâhi emân el-emân
- 2 Benem ol fuzûl u zalûm u cehûl
Bu vâdî-i miñnetde kaldum melûl
Meded senden eyle niyâzum kabûl
Amân yâ İlâhi emân el-emân
- 112a 3 Rızâ mübtelâya çü sensin muîn
Anı feyz-i cûduñla kıl kâm-bîn
Bi-nûr-ı cemâl-i Muñammed emîn
Amân yâ İlâhî emân el emân

VAV

Nazım

Vezin: Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Teni ma'mûr ider aqvâl-i "lâ-ma'bûde illâ hû"
Dili mesrûr ider ef'âl-i "lâ-mevcûde illâ hû"
Tecellî-hâne-i "mâ fi'z-zâmir"-i kalb-i "uşşâkı
Ser-â-pâ nûr ider aqvâl-i "lâ-ma'bûde illâ hû"

Vezin: Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlûn

- 1 Ehl-i hâlvat eyledükçe vecdile feryâd-ı hû
Hânkâh-ı 'âlemi pür eylesün evrâd-ı hû
- Vâkıf-ı surr-ı zamîr olmak dilerseñ şûfiyâ
Dâ'imâ eyle semâ'-i şevkile mu'tâd-ı hû
- Hây-ı hûy erbâbına dil-bende ol ez-cân u dil
Pâdişâh-ı taht-ı dildür bende-i âzâd-ı hû
- Eyleyem dirseñ hüviyyet 'âlemin geşt ü güzâr
Zâd-ı râh olsun tarîkatda saña irşâd-ı hû
- 5 Gel hemen ta'vîz-i himmetle 'azîmet idelüm
Fetḥ olur elbet tılısm-ı beste-i mirşâd-ı hû
- İbn-i Neccâr'ıñ dil-i vîrânesin ber-bâd ider
El verür bir gün olur kim tûşe-i bünyâd-ı hû

Murabba'**Vezin: Fe'îlâtûn / Mefâ'ilûn / Fe'îlûn**

- 1 Râh-ı 'aşk içre idelüm tekpû
Tâ ki maḥbûb-ı ḡayb göstere rû
Ola zikrile cân u dil memlû
Diyelüm "lâ ilâhe illâ hû"
- 112b 2 Mürşid-i 'aşkı râh-ber idelüm
Tûşe-i şevki "mâ-ḡazar" idelüm
'Âlem-i vahdete sefer idelüm
Diyelüm "lâ ilâhe illâ hû"
- 3 "Fezkürûnî" buyurdu ol Vehhâb
Gûş-ı cân-ı Rızâ'ya irdi ḡitâb
'Aşk u şevkile "eyyühe'l-aḡbâb"
Diyelüm "lâ ilâhe illâ hû"

Vezin : Müstef 'ilün / Müstef 'ilün / Müstef 'ilün / Müstef 'ilün

- 1 Gel halka-i tevhîde gir Allâhu hû yâ hû deyû
Zâhir ola sırr-ı zamîr Allâhu hû yâ hû deyû
- Ey tâlib-i her mâ-sebak olsun baña senden sebak
Eylər zuhûr esrâr-ı Hak Allâhu hû yâ hû deyû
- İlme'l-yakîn ayn-e'l-yakîn ma'lûm olur bî-ân u in
Mâhiyyet-i hakkal-yakîn Allâhu hû yâ hû deyû
- Âyine-i dilden gider mücellâ-yı zikrile keder¹
Kalbe şafâ vir ey püser Allâhu hû yâ hû deyû

- 5 Şâkir olur meşkûr olur zâkir olur mezkûr olur
Âdem ser-â-ser nûr olur Allâhu hû yâ hû deyû
- Ey bülbül-i bâğ-ı Rızâ nâlân olup şubh u mesâ
Gül şevkine eyle nidâ Allâhu hû yâ hû deyû

Vezin: Mef 'ûlû / Mefâ'ûlû / Mefâ'ûlû / Fe'ûlûn

- 1 Hem-bû olamaz sünbül-i gîsû ile şebbû
Benzer mi o gül-rûya cemende gül-i hûd-rû
- Her lahza şifâ-hâne-i feyz-i keremüfiden
Loqmân-ı şifâ-h^vâh-ı Filâtûn-ı devâ-cû
- Mey-hâne-i aşkuñ okudur keşreti var kim
Her demde gelür gûş-ı dile nağme-i yâ hû
- Mihrâb-ı harem-hâne-i eşâb-ı şafâda
Erkân-ı cemâlûfide olan kûşe-i ebrû
- 5 Her lemhada vechüñ görünür dîde-i câna
Âşâr-ı şuhûduñla cihân şafhası memlû
- Sa'y eyle Rızâ bendesi ol itme tekebbür
Meydân-ı irâdetde şehâ eyle tekâpû

¹ 231 4(a) Bu mısra'da vezin hatası var.

233

Vezin: Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlûn

113a 1 Tâk-ı ebrû-yı cemâlûñde muharrer yâ hû
Câmi'-i hûsne ziyâ virdi mükerrer yâ hû

Ehl-i vecdûñ eger-i na'ra-i yâ hûsından
Eyledi hânkah-ı kalbi münevver yâ hû

Zülf-i cânâna dokundukça nesim-i vahdet
Eylestün halka-i tevhidî mu'attar yâ hû

İtdi ser-ceyş-i hevâ vü hevestüñ mekrinden
Hây-i hûy ehlini mansûr-ı muzaffer yâ hû

5 Hazret-i 'aşka rücu' itmegiçün her yüzden
Keşf-i esrâr-ı zâmîr itdi ser-a-ser yâ hû

Micmer-i zikri mu'attar ideli Şeyh Rızâ
Doldı enfâs-ı 'azîzân ile yer yer yâ hû

HE**Ahreb**

1 Gel hâtır-ı vîrânemi âbâd eyle
Yâ Rab dil-i nâ-şâdi feraḥşâd eyle
Sensüz dil-i vîrâne yapılmaz bi'llâh
Sen yap anı reşk-âver-i üstâd eyle

234

Vezin: Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlûn

1 Sühanum dürr-i girân-mâye-i hikmet olsa
Hâk-i pâyûñde nişâr itmege fırsat olsa

Arz-ı hâlüm der-i devletde iderdüm izhâr
Çehre-fersûd-ı niyâz olmağa ruḥsat olsa

Sürme-i dîde-i hûrşîd olurdu zerrem
Kademüñ hâkine rû-mâle icâzet olsa

Nâme-i şevküme 'unvân-ı icâzet besdür
Sırr-ı engüşt-i kabûl ile işâret olsa

- 5 Sayd-ı Sîmurg-ı merâm eyler idi Şeyh Rızâ
Mürğ-ı âmâline şebâl ü şefâ'at olsa

235

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 113b 1 Nihâl-i ser-bülendüm serv-i bâlâ oldu gitdükce
'Ulîvv-i şânile a'lâdan a'lâ oldu gitdükce

Nesîm-i âhile zülf-i siyâhı şânelendükce
Meni Mecnûn iden hûsn içre Leylâ oldu gitdükce

Fezâ-yı âşiyân gülşen-i Kâf-ı hâkâyıkda
'Acebdür mürğ-ı dil Sîmurg-ı 'Ankâ oldu gitdükce

Ser-â-pâ kûhsâr-ı sîne envâr-ı temâşâdur
Tecellî-hâne-i dil Tûr-ı Sînâ oldu gitdükce

- 5 Süvâr-ı hatt u hâl-i yârdur sermâye-yi sîdum
Baña sünbül benefşe 'ayn-ı sevdâ oldu gitdükce

Olur pervâne elbet şem'î dîdârın gören 'âşık
Rızâ rûşen-çerâğ-ı 'âlem-ârâ oldu gitdükce

236

Vezin: Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Fe'âlün

- 1 Kerem mu'tâduñ olmuşdur 'ibâda
Kerem kıl eyle ihsânun ziyâde

Cilâ-yı zîkr ü fikrîñ eyle dâ'im
Şâfâ vir kalbümüz olsun gûşâde

Göñül mir'âtı pür-jeng-i elemdür
Hemîşe eyle gamdan şâf u sâde

Hudâvendâ beni senden ayırma
İkilik müttehid olsun arada

- 5 Bu yolda hıızr-ı tevfiküñ refik it
İrışdür mebd-e'üm semt-i mi'âda

Vatan içre seyâhat ihtiyâr it
Olup şâbit-kadem bâb-ı Rızâ'da

237

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Şu'le-i pervîzden âhum şerer-bîz olmada
Mihr-i zulmet sûz-veş tâli'-şafağ-rîz olmada

Ey şabâ benzer ki kûy-ı yâre düşmiş reh-güzer
Nefha-i cûdufla diller 'anber-âmîz olmada

Sâkiyâ gamgâh-ı 'aşk içre nedür bu âb u tâb
Hâk-ı mürğ-âmîzi gitdükçe dil-âvîz olmada

- 114a Hüsrev-i meydân-ı 'aşkum bir leb-i şîrîn için
Şevkile esb-i heves gülgün u şeb-dîz olmada

- 5 Hânedâna gec-nigâh idenlere ser-tâ-kadem
Tîğ-i kahr-ı müntakim her lahza ser-tîz olmada

Bü'l-'aceb eynûb-ı şehd-âmîzdür kilik-i Rızâ
Midhat-ı ebnâ-yı şîrile şeker-rîz olmada

238

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Ne deñlî 'illet-i 'ısyânile dil nâ-şekîb olsa
Baña dermân olur derdüm o 'îsâ-dem şabîb olsa

Olur dem-bende-i gamgîn iken dil Mısrına sultân
Eger bir kez o Yûsuf tal'atı görmek naşîb olsa

Cemâl olmazsa cennet ser-be-ser dâru'l-celâl oldu
Baña cennet olursa cennet-i kûy-ı habîb olsa

Dil-i zârüm dem-â-dem şevkile gül-zâr-ı kûyunda
Hûş-elhân eylese şeb-tâ-seher bir 'andeliş olsa

- 5 Olurdı âb-rû mescid-nişîn-i minber-i çarhâ
Eger âh-ı derûnum saykal-ı tîğ-i hatîb olsa
- Vişâl-i bûse-i dest-i şefâ'atle be-kâm oldum
Rızâyâ gam degîl şimdengerî âlem rakîb olsa

239

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'ilûn / Mef'ûlû / Mefâ'ilûn

- 1 Ser-mest-i mey-i 'aşk ol hum-hâne-i vahdetde
Her lahza bir şevk ol kâşâne-i keşretde

Ey 'âkıl-fürûzâne vey meşreb-i şâhâne
İr genc-i ferâvâne vîrâne-i miñnetde

'Ömrüñi hebâ itme fikrîñde hatâ itme
Me'mûl-i vefâ itme bî-gâne-i ülfetde

Dil-zinde olup her dem zikrile idüp 'âlem
Mesrûr olagör âdem gam-hâne-i 'uzletde

- 5 Giryân u ciger-biryân dil-teşne vü ser-gerdân
Tâ ki olasın pûyân yâbâne-i hayretde

Ser-keşte-i "lâ-ya'kil" 'aşkile olup Kâzel
Mest oldı Rızâyâ dil peymâne-i fıtratda

- 114b Ger mest ü ger ayık bezm-i gama ol lâyıq
Hüsyâr olagör 'âşık pâyâne-i 'işretde

240

Vezin: Fe'ilâtûn / Fe'ilâtûn / Fe'ilâtûn / Fe'ilûn

- 1 Dem gelür hasretile çeşm-i tere nem yerine
Gam virür çarh-ı sitem gonceye şebnem yerine

Cennet-i vuslat-ı cânâne irem dirse çi-sûd
Komaz ol hûr-ı likâ bendesin âdem yerine

Gayra meyl eylemesün duñter-i rezzây sâkî
Koma mey-hâneye bî-gâneyi mahrem yerine

Teşne-leb-i Ka'be-rû hâcî-i sûret olma
Ele al zevrağ-ı peymâneyi zemzem yerine

- 5 Bû'l-aceb tırfa-revişdür ki gelüp geçdi dilâ
Harab-güsiste-înân esb-i mu'allim yerine

Feyz-i esrâr-ı meşâyihla bulup izz ü şeref
Geçdi Dervîş Rızâ şeyh-i mükerrrem yerine

241

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 "Seyâhât der-vaṭan" eyle bu etvâr-ı kuyûd içre
Vücûd-ı muṭlaḳı seyr eyle mir'ât-ı şühûd içre

Libâs-ı hûd-perestîden mücerred eyleyüp cismi
Teni cân eyle cânânı bulam dirseñ vücûd içre

Olur vâreste-i kayd-ı ta'alluḳ jeng-i keşretten
Olan yek-reng-i vahdet hücree-i çarḥ-ı kebûd içre

Düşürdi gevher-i maḳṣûdı bâzâr-ı ḥakîkatde
Bulanlar naḳd-i şevḳi kîse-i ḥüsrân u sûd içre

- 5 Ḥalîl-âsâ olur nûr-ı şühûd-ı zâta müstağrak
İder gül-geşt-i gülşen küllhan-ı zâtî'l-vücûd içre

Geçübdür bend-i gûh-ı güft-gûy-ı lâ vü illâdan
Talebkâr-ı Rızâ ol her nefes bûd-ı nebûd içre

242

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Gören nûr-ı cemâl-i muṭlaḳı mir'ât-ı eşyâda
Ma'îyyet sırrını idrâk ider şûretde ma'nâda

- 115a Fenâyile bekânua ittihâdı zâhir ü bâṭın
Nümâyândur "ulû'l-ebşâr"a remz-i lâ vü illâda

Tehî şanma mü'eşşirden nev-âşâr-ı şu'unâtı
Tecelliyât-ı Mevlâ'dur görünen zîr ü bâlâda

İhâta eylemişken münkinatı ʿilm-i sübhânî
Beyân itdi maʿânî-i kelâmı harf-i hîcâda

- 5 Fîrûzân eyleyen mişkât-ı tevhîd ile dil mülkin
Geçer zulmet hicâbından irişür nûr-ı irşâda

Rızâyâ çeşm-i imkâna semâvât-ı ʿanâsîrdan
Görinen nûr-ı muṭlaḳdur nazar nûrî temâşâda

243

Vezin : Mefâʿilün / Mefâʿilün / Mefâʿilün / Mefâʿilün

- 1 Çemende bir gül-i nev-reste maḥbûbuñ hevâsıyla
Dem-â-dem bûlbûlün gavgası var fırkat belâsıyla

Kamer devrinde gîsûlar dökûlmiş sâyedâr olmuş
O mihri seyr ider gördüm bir iki mübtelâsıyla

Sipihr-i gûy-ı dildârı murâdum bir teferrücdür
Merâmum âşinâluḳdur o mâhuñ âşinâsıyla

Metâʿ-ı vaşl-ı yâre kem-bahâdur gerçi cân naḳdi
Bugün bâzâr-ı istignâda almışdur bahâsıyla

- 5 Mitrîdile murâduñ herbiri hem-hâl-i vahdetdür
Nihânı herkesün bir sırrı vâre kendü Hüdâsıyla

Ferâgat mülkine sultân-ı zî-şân olduñ ey dervîş
Rızânun mülkine râm ol ʿamel kıl muḳtezâsıyla

244

Vezin : Mefâʿilün / Mefâʿilün / Mefâʿilün / Mefâʿilün

- 1 Güzelsin şöyle kim yokdur nazîrün nevʿ-i âdemde
Saña sensin yine mânend ü hem-tâ her dü-ʿâlemde

Hayâl-i ʿaḳs-i rûy-ı mehveşün ey kıble-i maḳsûd
“Ulûʾl-ebşâr”a zâhirdür miyân-ı âb-ı zemzemde

O deflû rûze-i hicrânile zâr u zebûn oldum
Müşâhiddür hilâl-i ʿîd-i vuşlat çeşm-i pür-nemde

Melâhat hadd-i zâtında semâhat "mâ hüve'l-vâkı"
 'Adîlûñ gelmedi devr-i kâmerde 'ahd-i hâtemde

- 115b 5 Hâdis-i bûy u mûy u rûy-ı hûbuñdan haber virdi
 Gelüp peygamber-i bâd-ı şabâ bir vakt-i hurremde

Meh-i tâli' Rızâ'yı h'âbdan bî-dârdur zîrâ
 Gunûde nev-'arûs-ı bikr-i ma'ni fers-i sinemde

245

Vezin: Fe'îlâtîn / Fe'îlâtîn / Fe'îlâtîn / Fe'îlîn

- 1 Bûlbûl-i müjde-res-i tâze bahâr irdi yine
 Dilde şad-nâzile teşrîf-i hezâr irdi yine

Hatt-ı şeb-rengine düzdîde nigâh eyler iken
 Ruḥ-ı mirât-ı mücellâya gubâr irdi yine

Göricek 'ânızı rengin ü mu'anber zülfin
 Dil-i şûrîdeye ârâm u karar irdi yine

O nihâl-i gül-i ra'nâyı hayâl eyler iken
 Hâtıra dağdağ-i miḥnet-i hâr irdi yine

- 5 Muḥtesib meclis-i vâ'izde oturmazsa bugün
 Sâkiyâ rind-i mey-eşâma ḥumâr irdi yine

İntizârile hazân-dîde iken Şeyḥ Rızâ
 Bûlbûl-i müjde-res-i tâze bahâr irdi yine

246

Vezin: Fe'îlâtîn / Fe'îlâtîn / Fe'îlâtîn / Fe'îlîn

- 1 Dehentüm mâ-ḥaşal-ı kân-ı bedahşân olsa
 Sühanum gevher-i gencîne-i 'irfân olsa

Medḥüñe bezl ü nişâr eylerüm ey kân-ı kerem
 Her biri hâtem-engüşt-i Süleymân olsa

Boyuna sünbül ü gül rûyına mânend olmaz
 Bâğ-ı behçetde eger ânile her ân olsa

Kımyâ rûy-ı siyâhumdan olurdu vâye
Hâk-î dergâha yüzüm sürmege imkân olsa

- 5 Pây-ı teşrîfe nigâh-efken-i hasretdür dil
Kâş bir kerre hayâlün aña mihmân olsa

‘İzz ü câha hadem-i ravzaña Dervîş Rızâ
Reşk ider ‘izzetile ‘âleme sultân olsa

247

Vezin : Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün

- 116a 1 Keremkânî şefâ‘at ma‘denisin yâ Rasûla’llâh
Füyûzât-ı şefâ‘at mahzenisin yâ Rasûla’llâh

Cihânuñ cânısın sultân-ı maḥbûbân-ı ‘âlemsin
Serîr-i mülk-i hüsnüñ aḥsenisin yâ Rasûla’llâh

Niyâzum ḥâk-i pâk-i ḥazrete rû-mâldur zîrâ
Kamû ehli niyâzuñ miskinisin yâ Rasûla’llâh

Meded senden efendim tâ-be-key târîki-i hicrân
Şeb-i hicrûñ çerâğ-ı rûşenisin yâ Rasûla’llâh

- 5 ‘Aceb mi şevkile kûyuñda nâlân olsa dil mürğü
Beḳâ bülbüllerinüñ gülşenisüñ yâ Rasûla’llâh

Emin eyle Rızâyı tabîş-i germiyyet-i ḡamdan
Cem‘-i kâ’inâtuñ me‘menisin yâ Rasûla’llâh

248

Vezin : Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün

- 1 Zâ‘if-i derdmend-i bî-mecâlem yâ Rasûla’llâh
Naḥîf-i müstmend-i pür-melâlem yâ Rasûla’llâh

Gözümde tâb u taḳat kalmadı cism-i za‘îfimde
Meded-maḥtel mizâc-ı ḥaste-ḥâlem yâ Rasûla’llâh

Harîm-i dergehüñ dâri’ş-şifâ-yı derdmendândur
‘Alîlem dergehüñde pâ-y-mâlem yâ Rasûla’llâh

‘İlâc-ı ‘illet-i ‘ısyân ancak saña kalmışdır
‘İnâyet eyle ma‘lûl-ı vebâlem yâ Rasûla’llâh

- 5 Mecâlüm kalmadı derd-i firâkuñ çekmege âhir
Devâ-cûyâ-yı dârû-yı vişâlem yâ Rasûla’llâh

Ümîd-i fetî-i bâb-ı re’ fetîile zâr u bî-mârem
Rızâyam bülbül-i bâğ-ı cemâlem yâ Rasûla’llâh

249

Vezin : Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün

- 1 Eşîr-i nefis-i bedkârem şafâ‘at yâ Rasûla’llâh
Hâlâş eyle giriftârem şefâ‘at yâ Rasûla’llâh

Melâz u melce’üm cânâ der-i devlet-medârûndur
Kapuñda bende-i hârem şefâ‘at yâ Rasûla’llâh

Kamû bî-çâreye “dâru’l-emân”dur dergeh-i lutfuñ
Amân ben dahî nâ-çârem şefâ‘at yâ Rasûla’llâh

- 116b Huzûr-ı ‘izzetüñde farî-ı ‘ısyân-ı hacâletden
Günehkâr u şermsârem şefâ‘at yâ Rasûla’llâh

- 5 Beni âzürde eyler her nefes fikr-i heveskârum
Terahhüm¹ kıl dil-figârum şefâ‘at yâ Rasûla’llâh

Hemîşe nağme-senc-i gülsitân-ı na‘t-i pâkûndur
Rızâyam bülbül-i zârem şefâ‘at yâ Rasûla’llâh

250

Vezin : Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün

- 1 Göñülde kalmadı şabr u sükûmum yâ Rasûla’llâh
Saña ma‘lûmdur hâl-i derûnum yâ Rasûla’llâh

Dem-â-dem her dü-çeşm-i cûy-bâr-ı intizârumdan
Akar seyl-i sirişk-i la‘l-i gûnum yâ Rasûla’llâh

Talebkâr-ı vişâlem nûş-ı dârû-yı vişâlûñden
Baña rahm it siyeh-mest-i cünûnum yâ Rasûla’llâh

¹ 249 5(b) “terahhüm” kelimesi ME nüshasında ترحم şeklinde yazılmış.

Zülâl-i bezm-i haşşü'l-hâşdan mahrûm u nâ-kâmum
Humâr-ı hicrile zâr u zebûnum yâ Rasûla'llâh

- 5 Beni dil-beste-i âlâ-yiş-i nakş-ı sivâ itdi
Esîr-i kayd-bend-i nefîs-i dînum yâ Rasûla'llâh

Eşigün taşına yüz sürmege âmadeyüm hâlâ
Ebû Bekr Rızâ'dur reh-nûmûnum yâ Rasûla'llâh

251

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Dehânuñ dürc-i esrâr-ı ilâhî yâ Rasûla'llâh
Lisânuñ dürr-i vahdet cilvegâhı yâ Rasûla'llâh

Müşâhiddür cemâl-i zât-ı mir'ât-ı cemâlünden
Şifât-ı Hak şifâtundur kemâ-hiy yâ Rasûla'llâh

Gören devr-i kamerde zülf-i şeb-dîz-i dil-âvîzüñ
Muhaqqak gördi ol nûr-ı siyâhı yâ Rasûla'llâh

Dür-i vâlâ-cenâb-ı âstân-ı intisâbuñdur
'Usât-ı ümmetün püşt ü penâhı yâ Rasûla'llâh

- 5 Şükûh-ı câh-ı 'izzet şânuña maşûşdur yohsa
Cihânuñ ke'l-'ademdür 'izz ü câhı yâ Rasûla'llâh

Açar bir gün nişâb-ı nev-'arûs-ı gonçe-i kalbüm
Rızânuñ bâd-ı âh-ı subhâhı yâ Rasûla'llâh

252

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 117a 1 Cemâlün şemsidür şems-i münîrüm yâ Rasûla'llâh
Hayâlün nûrîdur nûr-ı zamîrüm yâ Rasûla'llâh

Humâr-ı hicrile üftâde-i râh-ı sivâ oldum
Şarâb-ı re'fetündür destgîrüm yâ Rasûla'llâh

Hezârân şermile 'izz ü huzûra eyledüm ihdâ
Kabûl eyle bu na't-i dil-pezi'rüm yâ Rasûla'llâh

Geçürmiş nev-bahâr-ı ʿömrini şahbâ-yı nahvetle
Reh-i ʿaşkuñda düşmüş mest-i pîrüm yâ Rasûla'llâh

- 5 Ricâ vü ilticâ benden kerem senden ʿinâyet kıl
Der-i devlet-me'âbuñda fakîrüm yâ Rasûla'llâh

Günehkâr ümmetüñden İbn-i Neccâr'em ʿatâ eyle
Serây-ı hâşş-ı ʿaşkuñda ecîrem yâ Rasûla'llâh

253

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Şerâk-ı na'î-i pâkîden numûne yâ Rasûla'llâh
Hilâl olmuş kapuñda bâz-güne yâ Rasûla'llâh

Temâşâ eyledükce sidreâsâ kâmetüñ tûbâ
Döner şâh-ı dıraht-ı ser-nigûna yâ Rasûla'llâh

Sütûn-ı satvetüñ fehm eylese Ferhâd-ı şîrîn-zâd
Nigâh itmezdi hergiz bî-sütûna yâ Rasûla'llâh

Gören Mecnûn ise ʿâkıl olur Leylâ-yı zülfeynüñ
ʿAcebdür Kaysı haml itmek cünûna yâ Rasûla'llâh

- 5 Şuʿâ-ı necm-i kalbi ebr-i gaflet tîre-gün itdi
Tecellî eyle gerdûn-ı derûna yâ Rasûla'llâh

Hâlâş eyle kerem kıl nefis-i dînuñ reng-i mekrinden
Cefâ eyler Rızâ'ya güne güne yâ Rasûla'llâh

254

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Dehânuñ dürc-i iksîr-i hakîkat yâ Rasûla'llâh
Lebûñ kufl-ı tılısm-ı genc-i vahdet yâ Rasûla'llâh

Şifât-ı zât-ı esmâdan tecellî-i zuhûruñdur
Mezâhirde görinen mazhariyyet yâ Rasûla'llâh

Kitâb-ı nüh-felek fihrist-i evşâf-ı kemâlüñdür
Cemâlüñ mecma'-i âyât-ı hikmet yâ Rasûla'llâh

117b Vücûduñ 'illet-i gâ'iyye-i taht-ı hüviyyetdür
Senüñdür mülket-i ma'îl u 'illet yâ Rasûla'llâh

- 5 Recâ-yı 'afvile cür'et idüp dergâha gelmişler
'Usât-ı ümmete eyle şefâ'at yâ Rasûla'llâh
- Ümîd-i rü'yet-i nûr-ı cemâl-i bî-misâliñdür
Rızâyı kıl sezâvâr-ı 'inâyet yâ Rasûla'llâh

255

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Reh-i 'aşkıñda kemter bir giyâhem yâ Rasûla'llâh
Yoluñda pâymâl ü hâk-i râhum yâ Rasûla'llâh

Vücûdum zerre-i nâ-çîzdür eflâk-ı hayretde
Cemâlün şemsine hasret-nigâhem yâ Rasûla'llâh

Muc'anvendür sivâd-ı cürmîle 'unvân-ı a'mâlüm
Yüzüm yok dergehüñde rû-siyâhum yâ Rasûla'llâh

Dirîgâ şıklet-i bâr-ı sivâ kadar dü-tâ itdi
Amân hum-geşte-i bâr-ı günâhum yâ Rasûla'llâh

- 5 Melâz u melce'üm bâb-ı şefâ'at intisâbuñdur
Tebekkâr u garîb u bî-penâhum yâ Rasûla'llâh

Hemîşe miñnet-âlûd-ı sivâyum ferş-i gafletde
Şifâ-cüyâ-yı feyz-i şubhâhum yâ Rasûla'llâh

Rızâyam bâb-ı lutfuñda gedâ-yı bî-ser ü sâmân
Serîr-i mülk-i fakra pâdişâhum yâ Rasûla'llâh

256

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Keremdür meşreb-i zât-ı şerîfüñ yâ Rasûla'llâh
'Atâdur ümmete de'b-i latîfüñ yâ Rasûla'llâh

Livâ-yı şevketüñ mansûrdur her kande 'azm itse
Mü'ebbeddür ebed dîn-i hanîfüñ yâ Rasûla'llâh

Sen ol Refref süvâr-i sidre-peymâ-yı hâkîkatsın
Pey-â-pey cezbe-i Hâkdur redîfün yâ Rasûla'llâh

Nihâl-i kâmetün zıll-ı Hudâ'dur sâyedâr olmaz
Ser-â-pâ nûrdur cism-i naîfün yâ Rasûla'llâh

- 5 Olurken cilve-ger kûş-ı kamer h'ân-ı nevâlünde
Leb-i nân-ı şa'îr oldı ragîfün¹ yâ Rasûla'llâh

118a Rızâ'ya zevk-i vicdân-ı hayâl-i câvidânîdür
Gıdâ-yı nağme-i na't-i münîfün yâ Rasûla'llâh

257

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Bâhâr-ı 'arızun zîb-i çemendür yâ Rasûla'llâh
'İzârun tâb-nağş-ı yâsemendür yâ Rasûla'llâh
- Melâz-ı melce'-i kûb-ı cihândur bâb-ı ikbâlün
Gülâm-ı dergehün Veysü'l-Karen'dür yâ Rasûla'llâh
- Sen ol Yûsuf-melâhatsin saña Ya'kûb'dur 'âlem
Gönüller hicrile "beytü'l-hazen"dür yâ Rasûla'llâh
- Zebân-ı hâli güherbâr idelden ebr-i ihsânun
Sözüm reşk-âver-i dürr-i 'Aden'dür yâ Rasûla'llâh

- 5 Olaldan feyz-i nîsân-ı hâkâyık gevher-i nazmum
Sadef-pîrâ-yı deryâ-yı sühândur yâ Rasûla'llâh
- "Seyâhat der-vaţan" eyler Rızâ râh-ı temennâda
Ümîdi "halvet-ender-encümen"dür yâ Rasûla'llâh

258

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Dehânun tâb-bağş-ı gonce-i ter yâ Rasûla'llâh
Zebânundan nûmüne gül-be-şekker yâ Rasûla'llâh
- Zükâm-âlûde-i bûy-ı gülîstân-ı sivâdur dil
Meşâmum bûy-ı zülfünle mu'attar yâ Rasûla'llâh

¹ 256 5(b) ragîfün: anîfün HE

Muhakkak hâk-i pâyuñ tûtiyâdur dîde-i dilde
Gubâr-ı dergehüñ "kibrî-i ahmer" yâ Rasûla'llâh

Musahhar tîr-i tedbîr gazâ te'sîrüne 'âlem
Şükûh-ı şevketüñ emr-i mu'karrer yâ Rasûla'llâh

- 5 Cenâb-ı zât-ı vahdet seyf-i ser-tîz-i şehâdetle
Livâñ itdi mansûr-ı muzaffer yâ Rasûla'llâh

Refîk-i hem-tarîk-i gam-güsâr-ı yâr-ı gâruñdur
Bu yolda Hazret-i Sıddîk-ı Ekber yâ Rasûla'llâh

Hakâyık mülketinde çâr-erkân-ı şer'atdur
Ebû Bekr ü 'Ömer 'Osman u Haydar yâ Rasûla'llâh

Günehkâr ümmetünden yolda kalmış bir garîbüñdür
'Inâyet kıl Rızâ'ya rûz-ı mahşer yâ Rasûla'llâh

259

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 118b 1 Cebîñüñ kıblegâh-ı aşfiyâdur yâ Rasûla'llâh
Kaşuñ mihrâb-ı erbâb-ı şafâdur yâ Rasûla'llâh

Zemîn ü âsmân pervâne-i envâr-ı hüsniñdür
Cemâlün şem'-i cem'-i et'kıyâddur yâ Rasûla'llâh

Zer-i hâliş ider kalb-i seyhkârân-ı 'ısyânı
Gubâr-ı hâk-i pâyuñ kîmyâdur yâ Rasûla'llâh

Egerçi sidreâsâ kâmetüñ a'ladan a'lâdur
Velî her münte'âdan münte'âdur yâ Rasûla'llâh

- 5 Kapuñ huddâmıdur mihr ü vefâ İskender ü Dârâ
Gulâm-ı dergehüñ şâh u gedâdur yâ Rasûla'llâh

Vücûdın kîmyâ-yı mahz ider iksîr-i hikmetle
O kim hâk-ı dîr-i âl-i 'abâdur yâ Rasûla'llâh

Rızâ hâhiş-ker-i bâb-ı sa'âdet intisâbüñdur
Sezâvâr-ı 'atâ olsa revâdur yâ Rasûla'llâh

Muhakkak hâk-i pâyuñ tûtiyâdur dîde-i dilde
Gubâr-ı dergehüñ "kibrîti-i aḥmer" yâ Rasûla'llâh

Musahhar tîr-i tedbîr gazâ te'sîrüne 'âlem
Şükûh-ı şevketüñ emr-i muḳarrer yâ Rasûla'llâh

- 5 Cenâb-ı zât-ı vahdet seyf-i ser-tîz-i şehâdetle
Livâñı itdi mansûr-ı muzaffer yâ Rasûla'llâh

Refîk-i hem-ṭarîk-i gam-güsâr-ı yâr-ı ḡaruñdur
Bu yolda Hazret-i Sıddîk-ı Ekber yâ Rasûla'llâh

Hakâyık mülketinde çâr-erkân-ı şer'atdur
Ebû Bekr ü 'Ömer 'Osmân u Haydar yâ Rasûla'llâh

Günehkâr ümmetüñden yolda kalmış bir ḡarîbüñdür
'Înâyet kıl Rızâ'ya rûz-ı maḥşer yâ Rasûla'llâh

259

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 118b 1 Cebîñüñ kıbleḡâh-ı aşfiyâdur yâ Rasûla'llâh
Kaşuñ mihrâb-ı erbâb-ı şafâdur yâ Rasûla'llâh

Zemîn ü âsmân pervâne-i envâr-ı ḡüsnüñdür
Cemâlüñ şem'î cem'î etḡıyâddur yâ Rasûla'llâh

Zer-i hâliş ider ḡalb-i seyhkârân-ı 'ısyânı
Gubâr-ı hâk-i pâyuñ kîmyâdur yâ Rasûla'llâh

Eḡerçi sidreâsâ kâmetüñ a'âdan a'âdur
Velî her müntehâdan müntehâdur yâ Rasûla'llâh

- 5 Kaşuñ huddâmıdur mihr ü vefâ İskender ü Dârâ
Gulâm-ı dergehüñ şâh u gedâdur yâ Rasûla'llâh

Vücûdın kîmyâ-yı maḡz ider iksîr-i ḡikmetle
O kim hâk-ı dîr-i âl-i 'abâdur yâ Rasûla'llâh

Rızâ hâhiş-ker-i bâb-ı sa'âdet intisâbuñdur
Sezâvâr-ı 'atâ olsa revâdur yâ Rasûla'llâh

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 'İzâruñ gülşen-i vahdet gülidür yâ Rasûla'llâh
Siyeh zülfüñ hakîkât sünbülüdür yâ Rasûla'llâh

Dehânuñ gonce-i gûyâ-yı esrâr-ı hakâyıkdur
Lisânuñ bâğ-ı vuşlat bülbülüdür yâ Rasûla'llâh

Cemâlün şafhasında dâne-i hâl-i ferâh-fâlün
Nemekdân-ı melâhat fülülüdür yâ Rasûla'llâh

Ayılmaz haşre dek bir cur'asın nûş eyleyen 'âşık
Leb-i la'lün hum-ı fıtrat mülüdür yâ Rasûla'llâh

- 5 Muhabbet tekyegâhında dem-â-dem na'ra-i yâ hû
Sürâhî-i elestün kulkuludur yâ Rasûla'llâh

Semend-i tab'-ı çâlâk-ı Rızâ meydân-ı na'tünde
Hemânâ Murtezânüñ Döldülüdür yâ Rasûla'llâh

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Vücûd-ı mahz-ı cûduñ nûr-ı Hakdûr yâ Rasûla'llâh
Şühûd-ı hazret-i Rabbü'l-felağdur yâ Rasûla'llâh

Sen ol kürsi-nişn-i mescid-i 'arş-ı hidâyetsin
Cemâlünden dü-'âlem bir sebağdur yâ Rasûla'llâh

- 119a Mützehheb cild ile mecmû'a-i eflâk-i vaşfuñda
Mülahhas bir kitâb-ı nüh-varağdur yâ Rasûla'llâh

Simât-ı inbisât-ı ni'met-i dünyâ "ve mâ-fihâ"
Nevâl-i re'fetünden bir tıbağdur yâ Rasûla'llâh

- 5 Sehî kaddün görüp çarh-ı felek kaddin dü-ta itdi
Kamer devr-i ruhuñda iki şağdur yâ Rasûla'llâh

Şefâ'at kıl 'inâyet eyle sultânım Rızâ bendeñ
'Atâ vü cûd-ı Hak'a müstehağdur yâ Rasûla'llâh

262

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Cihâna mahz-ı rahmetdür vürüduñ yâ Rasûla'llâh
Muhakkak feyz-i Hak'dur feyz-i cûduñ yâ Rasûla'llâh

Hudâ'yı gözlerün her kande tevcih-i nigâh itse
Cenâb-ı zât-ı mutlakdur şühûduñ yâ Rasûla'llâh

Zuhûruñ nûr-ı hûrşîd-i sipihr-i âferînişdür
Hulâsa sırr-ı akdemdir vücûduñ yâ Rasûla'llâh

Livâ-yı nuşretün manşûrdur her kande 'azm itse
Şecâ'atle mü'eyyetdür cünûduñ yâ Rasûla'llâh

- 5 Rızâ-yı merde cismi zinde-dil eylerse çesbândur
Hayât-ı câvidânîdür vürüduñ yâ Rasûla'llâh

263

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Vücûduñ bâ'is-i icâd-ı 'âlem yâ Rasûla'llâh
Dü-'âlem devr-i 'adlünde mükerrrem yâ Rasûla'llâh

Sen ol pertev-fürûz-ı âftâb-ı kuşb-ı vahdetsin
Gulâm-ı dergehündür gavş-i a'zam yâ Rasûla'llâh

Kemâl-i cûduña nisbet ile kem-nâmdur hâtem
Saña lâyıkdur ancak nâm-ı hâtem yâ Rasûla'llâh

Nişâr itdi edât-ı ibtihâc-ı gevher-i tâcın
Reh-i 'aşkuñla İbrâhîm Edhem yâ Rasûla'llâh

- 5 Olan gam-hâne-i hasretde dil-mülştâk-ı dîdârûñ
Olur şadr-ı şafâda şâd u hurrem yâ Rasûla'llâh

Humâr-ı hicrile mehcûr-ı şahbâ-yı vişâlündür
Rızâ'yı eyle bezm-i hâşşa mahrem yâ Rasûla'llâh

264

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 119b 1 Cemâlün nûrdur "cayne'l-yakîn"üm yâ Rasûla'llâh
Hayâl-i vuslatuñdur hem-nişnüm yâ Rasûla'llâh
- Şerâr-endâz olur hicrîñ ile kânûn-ı gerdûna
Buhâr-ı dûd-ı âh-ı âteşnüm yâ Rasûla'llâh
- Ne mümkündür dil-i zârı tesellî eylemek sensüz
Sevindür vaşlıla kalb-i haznüm yâ Rasûla'llâh
- Hidâyet kıl "inâyet kıl şefâ'at kıl meded senden
Şefâ'atdur benüm "habl-i metn"üm yâ Rasûla'llâh
- 5 Lisânum münşe'âtından müretteb 'arz-ı hâlîmdür
Bu nazmüm dil-pesend-i nev-zemînüm yâ Rasûla'llâh
- Rızâyam hânkâh-ı feyz-i ihsânıñda mihmânem
Dem-â-dem zıkr ü fikrîñdür qarînüm yâ Rasûla'llâh

265

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Füzûn olmakdadur cürm ü günâhum yâ Rasûla'llâh
Der-i devlet-medârıñdur penâhum yâ Rasûla'llâh
- Teh-i hayretde kaldum müstmendüm destgîrüm yok
İrîşdür menzil-i maksûda râhum yâ Rasûla'llâh
- Hilâl-ebrûlarıñ resmeylesem kilik-hayâlümde
Şabâh-ı 'îd olur her şubhâhum yâ Rasûla'llâh
- Ben ol sultân-ı bî-hayl ü sipâhum devr-i 'adlîñde
Diyâr-ı midhatîñdür tahtgâhum yâ Rasûla'llâh
- 5 Eger sûz-ı derûn izhâr idersem râh-ı 'aşkıñda
Yağar fânûs-ı çarhı şem'-i âhum yâ Rasûla'llâh
- Rızâ şems-i cemâlün zerresinden behre-mend olsa
Zer-i hâliş olur kalb-i siyâhum yâ Rasûla'llâh

266

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Kabûl-ı dergehüñ maqbûl-ı Rab'dur yâ Rasûla'llâh
Şefâ'at 'afv-ı 'ısyâna sebebdür yâ Rasûla'llâh

Tehî peymâne-i bezm-i "fenâ-ender-fenâ" dur dil
Mey-i 'aşkuñla hâli bü'l-'acebdür yâ Rasûla'llâh

Dil-i vîrâne hasretle "harâb-ender-harâb" olsa
Yine câm-ı gamuñla pür tarabdur yâ Rasûla'llâh

- 120a Gam-ı savm-ı visâlûñden huzûra 'arz-ı hâltüm var
Merâmum 'id-i didâruñ talebdür yâ Rasûla'llâh

- 5 Bulunmaz dürr-i nazmum baır ü berrüñ degmegânında
Benüm silk-i kelâmum münteħabdur yâ Rasûla'llâh

Rızâya "el-kerem şaddü'l-kerem" 'abd-i dahîlûñdür
Mürüvvet merhamet de'b-i 'Arabdur yâ Rasûla'llâh

267

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Saña mahşûşdur nâm-ı Muhammed yâ Rasûla'llâh
Sentüñdür vaşf-ı pâk-i ism-i Aħmed yâ Rasûla'llâh

Sen ol nûr-ı dü-'âlemsin ki mir'ât-ı cemâlûñde
Müşâhid şüret-i rûh-ı mücerred yâ Rasûla'llâh

Vücûduñ mebd-e'-i pîrâye-i bend-âferîñşdür
Tıfîluñdur kamû mutlak mukayyed yâ Rasûla'llâh

Sipeh-sâlâr-ı hayl-i enbiyâsın evvel ü âħir
Hemîşe cünd-i iķbâlûñ mü'eyyed yâ Rasûla'llâh

- 5 Esâs-ı ravzagâh-ı tâķ-ı dergâh-ı felek-câhuñ
Zamân-ı haşre dek olsun mü'ebbed yâ Rasûla'llâh

Rızâ bûs-ı zemîn-i bâb-ı iclâlûñ siyâķında
Umar kadr-i celîlûñden hûş-âmed yâ Rasûla'llâh

268

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Vücûduñ fahr-i ebnâ-yı selefdür yâ Rasûla'llâh
Vürûduñ zübde-i hayr-i halefdür yâ Rasûla'llâh

Dehân-ı gaybdânıñ baır-i mevvâc-ı ledünnîde
Hakîkat gevherine bir şadefdür yâ Rasûla'llâh

Serây-ı iştiyâkıñda edâ-yı hizmet-i na'îlîñ
Baña dünyâ vü 'uqbâda şerefdür yâ Rasûla'llâh

Benüm bu çekdiğüm câm-ı sitem fırkat humâridur
Huzûruñda tekellûf ber-çarafdur yâ Rasûla'llâh

- 5 Yed-i beyzâ-yı ihsânıñla mûmzâ bir varak gördüm
Umarum dest-i hatt-ı "lâ-tahaf" dur yâ Rasûla'llâh

Haber bilmem 'ulûm-ı mûmkinâtuñ kıl u kâlıñden
Rızâ ser-mest-i câm-ı "men 'araf" dur yâ Rasûla'llâh

269

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 120b 1 Ğamıñ dil mürğma feryâd-resdür yâ Rasûla'llâh
Aña sensüz dü-'âlem bir kafesdür yâ Rasûla'llâh

Kalursa şıklet-i bâr-ı güneş dîş-ı taħammülden
'Inâyet hazretüñden mültemesdür yâ Rasûla'llâh

Nigehbân-ı dîr-i mi'râcdur mâh-ı cihân-ârâ
Ser-i küyüñda devr eyler 'asesdür yâ Rasûla'llâh

Bu deñlü haşmet ü rif'atle hûrşîd-i felek-zînet
Risâlet lem'asından bir kabesdür yâ Rasûla'llâh

- 5 Görelden nûr-ı zât-ı Hakk'ı mir'ât-ı sıfâtıñda
Sözüm Allâh bes-bâkî-hevesdür yâ Rasûla'llâh

Rızâ-yı hûş-nevâ şubh u mesâ gülzâr-ı na'îlîde
Çemen bûlbûlleriyle hem-nefesdür yâ Rasûla'llâh

270

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Melâhat kişverinde bî-bedelsin yâ Rasûla'llâh
Letâfetde güzellerden güzelsin yâ Rasûla'llâh

"Beniyyi zi'l-haseb" "ümme lakab" vaşf-ı şerîfüdür
Muḥakkak ḥ'âce-i 'ilm-i ezelsin yâ Rasûla'llâh

Cihân-merdân-ı 'alem yek-be-yek muhtâc-ı cûdundur
Kerem şadrında "destûru'l-'amel"sin yâ Rasûla'llâh

Şu'â'-ı meşrik-ı ikbâlüne hergiz zevâl olmaz
Ḥabîb-i "lâ-yezâli lem-yezel"sin yâ Rasûla'llâh

- 5 Rızâ zıll-ı hümayûnuñda memnûn-ı ḥimâyetdür
Penâhgâh-ı ümmem kehf-i milelsin yâ Rasûla'llâh

271

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Günâhum çok işim her dem keseldür yâ Rasûla'llâh
Ve lîkin 'afvuna nisbet âkaldür yâ Rasûla'llâh

Esîr-i dâne-i dâm-ı hevâdur mürğ-ı âmâlüm
Meded hem-çün meges-pâdur 'aseldür yâ Rasûla'llâh

Siyeh-mest ü siyeh-rûy-ı siyehkâr u siyeh-ḳalbüm
Ser-â-ser ḥâşilum naḳd-i dağaldur yâ Rasûla'llâh

Netice bulmadum baht-ı sivanuñ ḳâl u ḳilünden
Ḳamû suḡrâ vü kübrâsı cedeldür yâ Rasûla'llâh

- 121a 5 Gırbân-çâk-ı 'ısyânım elümde dâmen-i 'afvun
Şefâ'at re'fetünden muḥtemeldür yâ Rasûla'llâh

Me'âl-i 'arz-ı ḥâlüm rû'yet-i nûr-ı cemâlîfüdür
'İnâyet buyurılursa maḥaldür yâ Rasûla'llâh

Rızâ sevdâ-yı zülf-i yârile muḥtel-dimâğ olmuş
Anuñçün her işi tûl-ı emeldür yâ Rasûla'llâh

YE

Nazım

Vezin : Mef'ûlû / Mefâ'ilû / Mefâ'ilû / Fe'ûlûn

- 1 H'âhem zi-Hudâ der-nazar-ı şeyh-i kirâmî
Câvid-büved tâ-ebed in nâme-i nâmî
Hürşîd-i menest ez-ufk-ı burc-ı hakîkat
In tuhfe ki âverdem ilâ bedr-i temâmî

272

Vezin : Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn

- 1 Muhabbet-hâne-i 'uşşâka bir sâhib-vefâ geldi
Kulûb-ı ehl-i 'aşka jeng-i kesretten şafâ geldi

Per-i pervânede bir nağme-i hâlet-fezâ buldum
Baña sûziş-nümâ-yı şavt-ı bülbülden gınâ geldi

Geçüp der-bend-i gafletden "seyâhat der-vaţan" eyle
Ki menzilgâh-ı 'aşkuñ ibtidâsı intihâ geldi

Kudûm-ı nâme-i rûz-ı vişâle tâ-be-key hasret
Bu şeb cânân elinden kâşîd-ı peyk-i şafâ geldi

5 Göñül bî-hûde ser-gerdân iken sahrâ-yı miñnetde
Cenâb-ı kûy-ı aḥbâba gider bir reh-nümâ geldi

Tecellî eyledi burc-ı şerefden kevkeb-i maḫşûd
Rızâ'nuñ ḥânkâh-ı kalbine nûr-ı ziyâ geldi

273

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtû / Mefâ'ilû / Fâ'ilûn

- 1 Mest ol şarâb-ı 'aşkile mestâneler gibi
Cûş it şafâ-yı vakt ile ḥum-hâneler gibi

Şahbâ-yı câm-ı 'aşkile peymâne meşreb ol
Teklîfe düşme 'âkıll ü ferzâneler¹ gibi

¹ 273 2(b) ferzâneler: fîrûzâneler HE, PP

121b Her lahza bâl-i şevkile dil mürğî cân atar
Şem^c-i cemâle yanmağa pervâneler gibi

Bâd-ı sitem ne deflû perîşân iderse de
Kalbünde şakla sırrını vîrâneler gibi

5 Eyle kadeh du^câsını evrâd-ı şubh u şâm
Dür it semâ^c-ı şevkile peymâneler gibi

Şaff-ı Rızâ'da bende-i hıdmet-nişin olup
Bend it miyân-ı himmeti merdâneler gibi

274

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 Beni bir 'ârif-i bi'llâha vâsıl eyle yâ Rabbî
Tarîkat 'âleminde pîr-i kâmil eyle yâ Rabbî

Cehâlet resmini mahv eyleyüp levh-i havâtırdan
Haqqat bâbınıñ 'ilmiyle 'âmil eyle yâ Rabbî

Nedür bu mâ-sivânuñ nev-be-nev bî-hûde efkârı
Keremler kıl şafâ-yı kalbe nâ'il eyle yâ Rabbî

Dili âgâh idüp ef 'âl-i esrâr-ı sıfâtıñdan
Lisânum vahdet-i zâtıñda kâ'il eyle yâ Rabbî

5 "Fenâ fi'llâh"ı seyrân itmeye meyl itdi dil mürğî
Gülîstân-ı "beğâ-bi'llâh"a mâ'il eyle yâ Rabbî

Rızâ'ya kâbiliyyet vir bi-haqq-ı Âdem ü Hâtem
Rumûz-ı "allemü'l-esmâ"ya kâbil eyle yâ Rabbî

275

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'îlû / Mefâ'îlû / Fe'ûlûn

1 Evreng-i dile 'aşkuñ şâh eyle İlâhî
Şevküñ aña ser-hayl-i sipâh eyle İlâhî

Gül-geşt idelüm sâha-i bustân-ı vişâli
Nahl-i emelüm tâze giyâh eyle İlâhî

Tâb-ı şerer-i nâ'ire-i dûd-ı derûnum
Maşûn-ı serâ-perde-i âh eyle İlâhî

Ser-germi-i ümmîd-i sivâdan beni kurtar
Zıll-ı keremüñ baña penâh eyle İlâhî

- 5 Hû-kerde-i ısrâr-ı giriftâr-ı hevâyem
Vâreste-i ısrâr-ı günâh eyle İlâhî

- 122a Dergâha sezâ olmayan a'câlümi lutf it
Şâyeste-i dergâh-ı İlâh eyle İlâhî

Ârâyış-i tevfiķüñi Dervîş Rızâ'ya
Zîb-âver-i destâr-ı külah eyle İlâhî

Murabba'

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün

- 1 Süveydâdan çıkar naķş-ı sivâyı
Pür itsün kalbüñi 'aşk-ı İlâhî
Dilâ şubh u mesâ zıkr it Hudâ'yı
Dür itsün kalbüñi 'aşk-ı İlâhî
- 2 Muhabbet 'âlemin geşt ü güzâr it
Vatan içre seyâhat ihtiyâr it
Bu yolda varuñ bezl ü nişâr it
Pür itsün kalbüñi 'aşk-ı İlâhî
- 3 Özüñe pişe kıl şabr u sükûnı
Olam dirseñ bu vaķtıñ zû-fünûnı
Rızâyâ sâde kıl levh-i derûnı
Pür itsün kalbüñi 'aşk-ı İlâhî

276

Vezin: Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

- 1 Kadd-i mevzûnuñ eyâ naħl-i ħarîm-i Kureşî
Çemenistân-ı ħakâyıkda anuñ yokdur işi
- Serv-i bâlaña berâber mi olur serv-i çemen
Bâğ-ı 'âlemde anuñ göklere irerse başı

Hâşimî hâlûnî görseydi eger şâh-ı Habeş
Terk ider idi o sevdâ ile mülk-i Habeşî

Saîa mânend olamaz zerre kâder şems-i cihân
Şems-i zâtûndur olan şems-i saâdet güneşi

- 5 Türbe-i pâküñe yüz sürmege Cibrîl-i şabâ
Germ olup ceşş-i hevâ ile ider keşme-keşi

Vâsîl-ı âb-ı hayât olsam eger nûş itmem
Kevşer-i laîl-i lebîûn teşnesi çekmez âtaşı

Gayra yer yok güzelüm zâviye-i sînemde
Nûr-ı hüsnûñle Rızâ'nuñ toludur¹ içi taşı

VII

Vezin : 5+5=10'lu Hece vezni

- 122b 1 Mest itdi yârûñi sevdâ-yı aşkı
Aklum tağıtdı şahbâ-yı aşkı

Ayn-i devâdur mahz-ı şifâdur
Terkîb-i cânâ eczâ-yı aşkı

Bî-hûde gezme kûh-ı hevesde
Geşt ü güzâr it şahrâ-yı aşkı

Sevğ-i fenâda geç varlığıñdan
Naqd-i revân it kâlâ-yı aşkı

- 5 Sırr-ı maânî gelmez beyâna
Gûş eyle remz-i imlâ-yı aşkı

Kâf-ı Rızâ'da seyr ü şikâr it
Eyle musahhar Ankâ-yı aşkı

277

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Kaşr-ı keremde ol meh-i tâbân görünmedi
Burc-ı şerefde mihr-i dirahşân görünmedi

¹ 279 7(b) toludur: doludur HE, ME

Bilmem nic'oldı şîşe-i çarh içre ol perî
Demlerdurur ki gelmedi el-ân görünmedi

Yollarda kaldı hasretile çeşm-i intizâr
Bâd-ı peyâm-ı nefha-i cânân görünmedi

Mev'ûd-ı zevk-i şohbet-i didâr idüm bu şeb
Çarh-ı vefâda ol şeh-i devrân görünmedi

- 5 Âzürde-i hazân-ı sîtemdür ki gâlibâ
Tarf-ı çemende bûlbûl-i nâlân görünmedi

Pervânevâr yanmağa âmâdedür Rızâ
Ammâ o şem'î-bezm-i şebistân görünmedi

278

Vezin: Mev'ûlû / Fâ'ilâtû / Mef'âlû / Fâ'ilûn

- 1 Kim gördi ise sebz-i hatt u gül-'izârını
Fark itmez oldu göz göre leyl ü nehârını

Dil nâ-Hudâ-yı geştî-i teşvîş-i mevc iken
Güm-kerde itdi kûlzüm-i 'aşkuñ kenârını

Bâzâr-ı 'âfiyetde degüşmem Hudâ bilür
Câm-ı şafâya hâlet-i şevküñ humârını

- 123a Hüsrev-firîb olup leb-şirîn-i dehân-i yâr
Almaz dehâne kûh-ı gamuñ tîşekârını

- 5 Her lahza dîde şevkile gevher-nişâr olur
Ya'nî ki bezl ider reh-i 'aşkuñda vârunı

Şît u sadâ-yı nağme-i mürğ-ı dil-i Rızâ
Şûrîde itdi gülşen-i zâruñ hezârını

279

Vezin: Fâ'ilâtûn / Fâ'ilâtûn / Fâ'ilâtûn / Fâ'ilûn

- 1 Rabbenâ meydân-ı gâfletde zebûn itme beni
Geştgîr-i nefis elinde ser-nigûn itme beni

Râh-ı istîgnâda zâd-ı re'fetüñ eyle kerem
Bâr-bürd-i imtinân-ı merd-i dîn itme beni

Kûşe-i ʿuzletde tevfiķiñ refiķ eyle baña
Çâr-sû-yı gamda bî-şabr u sükûn itme beni

Kıl müdâvâ-yı şifâ-bahşâ-yı ihsânüñ ʿatâ
ʿİllet-i ʿısyânda haste-derûn itme beni

- 5 ʿUķde-i “hakķa’l-yakîn”i eyleyip hâll ü beyân
Kayd-bend-i rişte-i şekk ü zünûn itme beni

ʿİlm-i sırrûndan haberdâr it Rızâ bî-çâreyi
Mübtelâ-yı mebhâş-i kâne yekûn itme beni

VIII

Vezin: 6+6=12’li Hece Vezni

- 1 Heme evliyânüñ gül ü dil-pesendi
Gülistân-ı ʿaşķuñ nihâl-i bülendi
Serîr-i şafânüñ şeh-i ercümendi
Zehî h^vâce-i zümre-i Nakşbendi
ʿArab-zâde ʿİlmî Muḥammed Efendi
- 2 Meşâyiḥ içinde odur şeyḥ-i a^czam
Olagör anuñ sırr-ı pâkine hem-dem
“Nazar ber-ķadem”le idüp “hûş der-dem”
Ola kim ide bezm-i ḥâssına maḥrem
ʿArab-zâde ʿİlmî Muḥammed Efendi
- 123b 3 Sipîhr-i saʿâdetde mihr-i münîrüm
Zemîn-i kerâmetde nûr-ı zamîrüm
Tarîķ-ı Rızâ’da benüm destgîrüm
ʿAzîzüm Efendim ḥakîķatlı pîrüm
ʿArab-zâde ʿİlmî Muḥammed Efendi

Vezin: Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilün

- 1 Cezbe-i feyz-i İlâhîdür gönüller hem-demi
Şevķdür ol şoḥbet-i ḥâşşuñ kadîmi maḥremi

Ka'be-i dilde muhabbet eylemez şirket kabûl
Bilmemisün kıssa-i ferzend-i İbn-i Edhem'i

Olmağ isterseñ sekiz cennet şafâsından be-kâm
Cüst-cû it cennet-i 'unsurda sır-ı Âdem'i

Nokta-i imkâna 'ibretle iden şarf-ı nigâh
Seyr ider her katresinde on sekiz biñ 'âlemi

- 5 Çâresüzlükdür der-i dârü's-şifâ-yı 'aşkda
Hâtır-ı mecrûh-ı erbâb-ı vefânun merhemi

Şimdi nevbet-hâne-i bustân-serây-ı yârda
Gülşen-i râzuñ Rızâ'dur 'andelib-i hûş-demi

281

Vezin: Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlûn

- 1 Gönce izhâr-ı derûn itmege âmâde gibi
O dahî şahın-ı çemende saña dil-dâde gibi
- Çemen-i rûyuñı vaşf eyler idüm her yüzden
Deh-zebân olsam eger sûsen-i âzâde gibi
- Ser-bürehne ser-i kûyuñda 'acebdür hûrşîd
Sâyeveş pâ-yi hüma-sâyeñe üftâde gibi
- Yâsemen şevkile tennûre be-dûş-ı hayret
Levh-i ruhsâre-i idrâki anuñ sâde gibi

- 5 Sünbûli rûy-ı nigârîñiñle eyler nisbet
Câme-pîrâ-yı çemen dâhi bu sevdâda gibi

Reng-i te'şîr-i zuhûr-ı dil-i pür-feyz-i Rızâ
'Aks ider câm-ı mazâhirde ruh-ı bâde gibi

282

Vezin : Mefâ'îlûn / Mefâ'îlûn / Mefâ'îlûn / Mefâ'îlûn

- 124a 1 Dimâğ-âlûde-i bûy-ı hat-ı dildârdur şimdi
Tekellûf ber-ıaraf bâğ-ı emel bî-hârdur şimdi

Sipîr-i Tûr-ı sîne bü'l-^caceb cây-ı temâşâdur
Tecellî-hâne-i dil-meşrîk-ı dîdârdur şimdi

Nice câm leb-â-leb devr iderken¹ deyr-i zulmetde
Ferâgat mescidinde mehbi-ı envârdur şimdi

Fetîl-i tîr-i âh-ı âteşînum kavs-ı himmetde
Çerâğ-efrûz-ı tâk-ı günbed-i devvârdur şimdi

- 5 Nigâh itmez tehf peymâne-i ferdâya ey sâkı
Gönül şâhbâ-yı istignâ ile ser-şârdur şimdi

Rızâ âzâde-i kayd-ı sivâdur bâb-ı hıdmetde
Gulâm-ı âstân-ı Ahmed-i Muhtâr'dur şimdi

283

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Delîl-i Ka'be-i sa'y ü şafâ matlûbdur şimdi
Muhabbet reh-nümâ ma'hibûdan ma'hibûdur şimdi

Ba'îd olmaz olursa kible-i hâcet-i dil-şeydâ
Der-i devlet me'âb-ı hâzrete mensûbdur şimdi

Görünmez her nazarda şahid-i hürşîd-i istignâ
Ruh-ı ma'nâ hicâb nûrile ma'hibûdur şimdi

Velâyet muhtefîdür nüh-kabâb-ı çarh-ı himmetde
Zuhûr-ı pertev-i rûy-ı vefâ ma'yûbdur şimdi

- 5 Ganîmet bil dilâ seyr-i bahâr-ı hûsn-i dil-dârı
Şafâ hengâmıdır gâyet hevâlar hûbdur şimdi

Rızâ fâriğ-nişîn-i kûşe-i "beytî'l-hazen" olmuş
Hayâl-i Yûsuf-ı ümmîd ile Ya'kûb'dur şimdi

284

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Miyân-ı hûd-perestîden gider zünnâr-ı inkârı
Kemer-bend-i inâbet ol tutup dâmân-ı ikrârı

¹ 282 3(a) iderken: Nüshalarda "ider iken"

Günehkârûñ metâ'î ma'şiyetdür sûd-ı dükkânı
Bu bâzârûñ Cenâb-ı Hâzret-i Hâk'dur harîdârı

Ruh-ı ma'nâya tevcîh-i nigâh itmezdüñ ey şûfî
Göreydüñ mâ-sivâ şûretlerinde vech-i dîdârı

124b

Cilâ-yı dîde-i tûr-ı vücûd it sürme-i maḥvi
Temâşâ eyle gör ḥalvet-serây-ı dilde diyârı

5

Alan kâlâ-yı şaḥbâyı virtür ser-maye-i 'aqlın
Bu bezmüñ böyledür dâd u sitâd u mest ü hüşyârı

Mukarrer eyleyüp câh-ı esâs-ı şaṣr-ı 'irfânı
Şeref-yâb eyledi mi'mâr-ı kudret İbn-i Neccârı

285

Vezin : Mef 'ûlû / Mefâ'ilû / Mef 'ûlû / Mefâ'ilû

1

Bûlbûl gibi nâlân ol efgâna gel ey şûfî
Gülşende ḥurâmân ol ceylâna gel ey şûfî

Şevkile levendâne gir ḥalka-i rindâne
Hem-dest olup ihvâna devrâna gel ey şûfî

Perhîz ü riyâzet kıl tevḥîd ü 'ibâdet kıl
İzhâr-ı şecâ'at kıl meydâna gel ey şûfî

Kâl içre bulup ḥâlî ḥâltüñden idüp kâlî
Bildüñse bu aḥvâlî şeyḥâne gel ey şûfî

5

Ḥâl ehlîni gûş eyle şevkile ḥurûş eyle
Deryâ gibi cûş eyle 'ummâna gel ey şûfî

Ol tıflı Rızâ-dâde gel mekteb-i irşâde
Teslîm olup üstâda pîrâna gel ey şûfî

286

Vezin: Mef 'ûlû / Mefâ'ilû / Mefâ'ilû / Fe'ûlûn

1

Zeyn oldı gül-i bâğ-ı çemenzâr-ı tecellî
Ta'tîr-i meşâm eyledi gülzâr-ı tecellî

Miškât-ı şuver-hâne-i fânûs-ı kâdemdür
Tâb-ı şerer-i cilve-i envâr-ı tecellî

Her lahza ider seyl-i hayâlât-ı muhabbet
Tûr-ı dili müstağrak-ı enhâr-ı tecellî

Her nağmede âteş-zen-i kühsâr-ı cünûndur
Mürgân-ı nevâ-perver-i eşcâr-ı tecellî

5 Zülmet-kede-i hâki ider kâbil-i hikmet
Hâşşıyyet-i nûrânî-i âşâr-ı tecellî

Teşrîf ider hânkah-ı Şeyh Rızâya
Mihmân-ı peyâm-âver-i dildâr-ı tecellî

Nazım

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

125a 1 Ta'âla'llâhü va'den innehü lâ-yuhlifü'l-mî'âd
Fe kulnâ Rabbenâ etmim lenâ fî mebd'e'il-îcâd
Vecednâ ravzaten finâ fefih'e'l-levhü medfûnâ
Ketebnâ nüshaten min-hâ tûsemmâ tuhfetü'l-irşâd

HÂTİMETÜ'L-VÂRİDÂT

Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm

KASİDELER

I

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

125b 1 Ey naḥl-i bûstân-ı cemenzâr-ı ıstıfâ
Vey serv-i ḥûş-ḥırâm-ı ḥarem-ḥâne-i vefâ

Âmâdedür nüzûl-ı rikâb-ı icâbete
Mihmân-serây-ı mâ-ḥazar-ı mev'ûd-ı likâ

Şevküñ yolında dîde-i pür-intizârile
Ârş-ı berîn-i kuḥl-ı kudûmuñ ider recâ

Nûr-ı cemâlüñ âyinedâr-ı cemâldür
Zât-ı sıfât-ı nûr-ı cemâlünde rû-nümâ

5 Gördi cemâl-i baḥtı gören zât-ı baḥtını
İrdi cemâl-i muṭlaḳa zâtuñla muṭlaḳâ

Sen ol ḥabîbsin ki ider mihr-i tal'atuñ
Ḥâşş-ı ḥarîm-i ḥazret-i maḥbûbı rûşenâ

Bir şeb cenâb-ı Dâver-i perverdgârdan
Feyz-âver oldu Ḥazret-i Cibrîle bir nidâ

Mazmûn-ı emr-i ḥazreti ba'de'l-müşâhede
Fevḳa'l-'alâdan eyledi 'azm-i ḥarem-serâ

Ṭâvûs-ı bâğ-ı kudş kanat бүkdi sidreden
Vaḥy-âşinâ-yı gülşen-i 'Adnânı kıldı câ

10 Bâğ-ı belâğ-ı geşt ü güzâr eyleyüp bu şeb
Geldi ḥarîm-i da'vete peygamber-i şabâ

Vardı ḥuzûra ḥulle vü tâc u burâkile
Gördi gunûde-nergis-i şehlâ-yı Muştafâ

126a Girdi meşâm-ı ḡonceye bâd-ı peyâm-ı döst
Kâfîr yokdı meclîse micmer-keş-i hevâ

Cânân uyandı demdeme-i ḥ'âb-ı nâzdan
Ru'yâ-yı vuşlat oldu ḥabîbünde rû-nümâ

Başında tâc dūşına dîbâc-ı ibtihâc
Virdi bahâ-i hûsnine nev'-i dîger bahâ

- 15 Resm-i kudûm-ı da'vet-i dergâh-ı izzete
At çekdi zîr-i rânına tevķîr için kazâ

Rûhu'l-emîn-i gâşiye ber-dâr-ı hıdmeti
Nehzat buyurdi şevketile seyyidü'l-verâ

Şayd-ı Hümâ-yı vaşl idi akşâ-yı maṭlabı
Şeh-bâz-ı âşiyân-ı harem oldu pür-güşâ

Virdi sirâc-ı rûy-ı ziyâ beyt-i maḳdese
Oldı şufûf-ı zümre-i ervâh-ı muḳtedâ

Kıldı semend-i himmeti "ez-ferş tâ-be-'arş"
Naṭ'-ı zemîn u 'atlas-ı gerdûnı zîr u pâ

- 20 Eflâke çıkdı gulgule-i mevkib-i Rasûl
Gitdi şadâ-yı kûs-ı risâlet "ile's-semâ"

Pertev bıraktı tekve-i gerdûna pîr-i 'aşk
Geldi ziyâ-yı mescid-i 'irfâna entümâ

Âvâze şaldı şavma'a-i kûş-ı vahdete
Heft âsmâna vecd ü şafâ virdi bu şadâ

Şavt-ı kudûm-ı yâr-ı şafâ virdi meclise
Devrâna girdi seb'a-i seyyâre-i semâ

Evrâd-ı şûfiyân-ı riyâz-ı cinândur
Gül-geşt-i ḫarîm-i maḳdem-i gülbang merḫabâ

- 25 Ol şeh-süvâr-ı 'arz-ı medâr-ı risâlete
Zib-âver oldu hıl'at-ı hâşş-ı "izâ hevâ"

Geçdi sürâdikât-ı maḳâmât-ı rif'ati
Oldı zimâm-ı himmeti a'îlâ-yı müntehâ

Bu lânegehdan itmedi pervâz Cebra'il
Dutdı maḳâm-ı sidre-i evvelde istivâ

Çekdi dîr-i ikâmete pây-ı 'azîmetin
Nâmûs-ı Ekber itdi maḳâmında ittikâ

- 126b 'Aql-ı ma'âş u 'aql-ı ma'âd 'aql-ı kûl bu şeb
Her biri kıldı kendü maḳâmında inzivâ

- 30 Bir cilvegâha irdi ki kalmadı keyf ü kem
Bir pâyegâha geldi ki ser-cümle oldu lâ

Yoklukda kaldı şüret-i hestîde vâir olan
Giydi ‘adem libâsını fi’l-cümle mâ-sivâ

Leyl ü nehâr habîb-i hafâda nihân olup
Keşf-i rîkâb eyledi “ve’l-leylü ve’d-duhâ”

Hûrşîd-i nâz çâk-ı gîrbân-ı râz idüp
Dâmen-tîrâz-ı evc-i niyâz oldu Mustafâ

Mir’ât-ı mâha ‘aks-i cemâl itdi “mâ-ra’â”
Berķ urdı âftâb-ı tecellî-i kibriyâ

- 35 Ol nûrı gördi dîde-i re’s-i Muḥammedî
Âyîne-i fenâda göründi ruh-ı bekâ

Minnet Hudâyâ “Leyle-i Mi‘râc”dur bu şeb
Rûşen-dil oldu mûm-ı nûcûm-ı “ve mâ-ğavâ”

Şeyḥü’l-ḥarem cenâbı “sefer der-vatan” idüp
Gitdi vü geldi sâ‘at-ı ânîde bî-merâ

“Ḥalvet der-encümen” çemeninde açıldı gül
Feryâda başladı bu gice mürğ-ı ḥûş-nevâ

Virdi şadâ-yı nevbet-i pencüm cihâna fer
Kıldı çerâğ-ı tekyc-i Baḥâyı rûşenâ

- 40 Şahn-ı şafâ-yı şüfre-i İslâma her nefes
Oldı simât-ı ḥams-i mübârek nemek-resâ

Da‘vet olundu meclis-i iḥsâna ḥâşş u ‘âm
Ḥ‘ân-ı nevâl-i ḥalka-i tevḥîde c’s-sâlâ

‘Uşşâka virdi gülşen-i isrâ haberlerin
Oldı gûşâde gonce-i taḥkîk mûctebâ

Geldi açıldı bu gice gül-gonce-i çemen
Girmiş gibi meşâmına bûy-ı “‘anni’l-hevâ”

Yakdı vücûdın âteş-i inkâra Bû-Leheb
Düşdi amîk-ı zillete bu cehl-i ḥayra-râ

- 45 Kaynatdı deyk-i fitneyi “ḥammâlâte’l-ḥaṭab”
Âḥır boğazın aldı anuñ rişte-i kazâ

127a Seyl-i hased şu koydı Kureyşüñ ocasına
Ehl-i 'inâda dağdağa virdi bu mâ-cerâ

Kaldı ayakda köhne libâs-ı mu'ânidîn
Buldı revâc câme-i ra'ânâ-yı etkıyâ

Seyf-ı âyetle¹ kıldı 'amel kâzî-i ezel
Buñlâna haml olundı du'avî-i eşkıyâ

Hâmûş iken çemende hezâr intizâr ile
Mi'râc-ı şevkidür seni bülbul iden Rızâ

II

Vezin: Fâ'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün

1 Ey gül-i nev-bahâr-ı istignâ
Vey nihâl-i bülend-i bâğ-ı belâ

Leb-i mey-gününü temâşâda
Dil-güşâ oldu gonce-i ra'nâ

Şeb-i mi'râc-ı rû-mâl itdi
Zîr-i pâ-yı Burâk'a 'ayn-ı şafâ

Tâb-ı gîsû-yı dil-güşâdandur
Mürğ-ı gerdûn-ı râm iden bed ü pâ

5 Hürmet-i mey ayağa dîşdi bu şeb
Kaldı zerrîn-kadeh piyâle-nümâ

Yakdı kandîlini şehir-i sünbül
Hândân-ı sipihre virdi ziyâ

Dîdebân oldu intizârûndan
Râh-ı 'aşkıñda nergis-i şehlâ

Seyr iderken çemende serv-i şehir
Nahl-i kaddûñ görünce oldu dî-tâ

Sır bi-ceyb-i ümîd-i vuslat iken
Aldı nâgeh benefşeyi sevdâ

¹ I 48(a) âyetle: Nüshalarda "âyet ile"

- 10 Sûsen-i deh-zebân-ı gülşende
Mantıku't-Tayra virdi tâze edâ

Vasf-ı mi'râca eyleyüp âgâz
İtdi şad-sâle mürdeyi ihyâ

Naql iderken bu dâstânı seher
Kopdu 'uşşâk içinde vâveylâ

- 127b Başladı bu gice çarâğâna
Şah-n-ı gülşende lâle-i hamrâ

Bende-i şaf-nişîn hizmetdür
Serv-âzâd-ı yâsemen-pîrâ

- 15 İşidüp gülbûni belâgatdan
Nağmesâz oldu bülbül-i gûyâ

Hem-'inân-ı semend-i 'aşkuñdur
Reh-güzâruñda Cebra'l-ı şabâ

Tûğ-ı şâhî rikâba başdı kadem
Yüridi saltanatla mîr-i livâ

Tâ'ir-i sidre âşiyânından
Yire indi mişâl-i nûr-ı Hudâ

Geşt iderken serây-ı 'Adnânı
Rû-nümâ oldu kıble-i ma'nâ

- 20 Harem-i hâşş-ı ümmühânide
Gördi ol nûr-ı zâtı peyk-i Hudâ

Buldı nâz uyhusında cânânı
Pây-ı bûsından itdi istihyâ

Uyumuş garkâ-i şühûd olmuş
Çeşm-i "mâ-zâga" Hazret-i Tâhâ

Bûy-ı yâri idince istişmâm
H'âb-ı rü'yetden oldu dîde güşâ

Kıldı tâvûs-ı kudse şarf-ı nigâh
Kudretü'l-'ayni leyletü'l-isrâ

- 25 Vâkı'â istihâre olmuşidi
Hüsn-i ta'bîr-i şûret-i ru'yâ

Geldi rûhu'l-emîn virdi selâm
Didi ey kuşl-ı dîde-i Yûhâ

Harem-i hâzrete icâbet kıl
Seni da'vet ider cenâb-ı Hudâ

Pây-ı teşrîfe hayli demlerdür
Mitterakkipdür esfel ü a'lâ

Nice demdür gubâr-ı maqdemüñe
Muntazırdur dû-dîde-i havrâ

128a 30 Sensin ol mahrem-i harîm-i vişâl
Zîver-i nev-'arûs-ı şemm-i denâ

Sensin ol hâtem-i zemîn ü zamân
Zînet-i nev-nigin-i hâk u semâ

Âferînişde sır-ı akdemsin
Ab u kilde iken Âdem ü Havvâ

Na'î-ı "levlâk" u vaşf-ı "erselnâk"
Kadem-i zâtuñı ider îmâ

Saîa âmâdedür na'îm-i cemâl
Bî-verâ şahid-i şühûd-ı lîkâ

35 Râst geldi o serv-i bâlâya
Tâc u mi'râc-ı hülle-i hazrâ

Bindi ol şehryâr-ı sidre-şaşem
Râh-ı hîdmetde sâğ u şol hîdemâ

Pîşegâhumda Hazret-i Cibrîl
Yüridi şeh-süvâr-ı "mâ-evhâ"

Çulgula düşdi taş-ı gerdûne
Dutdı âfâkı bang-ı şîr u şadâ

Velvele şaldı hâk u eflâke
Merkib-i kevkeb-i şeh-i Bathâ

40 Bir nefesde Burâk-ı iqbâle
Cilvegâh oldu "Mescid-i Akşâ"

Şaff-ı evvelde muktedî oldu
Kıldı bu şeb şalât-ı kadri edâ

Ba^cdezin nerdbân-ı gerdûne
Pâye pâye zi-püş-t-i ber-bâlâ

‘İzz ü rif^catile eyledi nehzat
‘Alemin dikdi tâ-be-farğ-ı semâ

Geçdi ol şem^c-i cem^c-i ‘illiyyîn
Nûra garğ oldu “leylettî’l-garrâ”

45 Hâber-i maqdemüñ alınca melek
Oldılar birbirine müjde-resâ

Bu gelen ebrbâr-ı rahmetdür
Budur ol sâye-bân-ı “yevm-i cezâ”

128b Budur ol mâhtâb-ı burc-ı edeb
Pertev-i âftâb-ı çarğ-ı hayâ

Didiler ey kerîm ibn-i kerîm
Nesl-i pâk-i sülâle-i nücebâ

Merhabâ merhabâ şafâ geldüñ
Ey nebiyy-i şafiyy-i şaff-ı şafâ

50 Hâtm-i ser-nâme-i risâletsin
Merhabâ ey hulâsa-i nukabâ

Çekdi ehl-i semâ yemîn ü yesâr
Meş^cal-i mihr ü mâhı pîş-i livâ

İtdi rûhâniyân şehr-âyîn
Reşk-süvâr oldu çâr-sû-yı hevâ

Pîr-i gerdûn çerâğ uyandurdi
Mûm donanması itdi necm-i sehâ

Yek-i biñ âsmânı tayy itdi
Ne kabâb-ı sipihre geldi ziyâ

55 Atlas-ı nev-kumâş-ı gerdûne
Şeref-i maqdemile virdi bahâ

Sûr’atile sîrâdikâtı ‘ubûr
Eyledi tâ-be-sidre-i a‘lâ

Kaldı rûhu’l-kudûs mekânında
Olmadı pây ‘azimi haţve-nümâ

Gitdi Refref-süvâr-ı zât-ı Rasûl
Ber-çaraf oldu "eyne mâ iz-mâ"

Başdı şahrâ-yı lâ-mekâna kadem
Sereyân eyledi hâllâ vü mollâ

60 "Leyse fi'd-dânı gayrinâ deyyâr"
Ara yerde ne yâr var ne riyâ

°Azamet tahtına cülûs itdi
İrmediler bu mülkete °uzmâ

Başdı evc-i kerâmet üzre kadem
Görmediler bu menzili küremâ

Lema°ân itdi "gayb-i mutlak"dan
Nûr-ı zât-ı tecellî-i Mevlâ

129a Bir yire geldi °âşık u ma°şûk
Birlige yitdi cân u dil tenhâ

65 Vâhidiyyetden itdi °arz-ı cemâl
Ahadiyyetde şûret ü ma°nâ

Şems-i vahdet olunca perde-püşâ
Eyledi zât-ı baht keşf-i gıtâ

Gördi çeşm-i habîb-i maḥbûbı
Oldı meşhûd "lâ-ilâhe sivâ"

Kıldılar birbirine nâz ü niyâz
Didi cânâna hâllâk-ı yektâ

Sen benüm sevgili ḥabîbimsin
Saña maḥşûşdur na°im-i likâ

70 Sensin °izzet-serây-ı vahdetde
Gül-i biḥâr-ı "°urvetü'l vüşkâ"

Pây-ı teşrifüne müsellemdir
Pâygâh-ı şefâ°at-i °uzmâ

Gonce-i gülbün-i risâletsin
°Andelîbüdür "efsâhu'l-füşahâ"

Sensin ol revzagâh-ı behçetde
Naḥl-i nâz-ı "ḥadîkatü's-şü°adâ"

Cedd-i sıbteyn Hazret-i Haseneyn
Necm-i sa'adeyn Haydar u Zehrâ

- 75 Çâr-yâr-ı hâlifeti'l-hulefâ
Çâr-erkân-ı beyt-i âl-i 'abâ

Âmine bint-i Vehb ü 'Abdu'llâh
Raziya'llâhü 'anhümâ ebedâ

Şadef-i gevher-i hidâyetdür
Şeb-çerâğ-ı vücûda tahkîka

Mübtedâ-yı zuhûr-ı fîrâtsın
Haberin âhîr eyledüm ibdâ

Sensin ol ümmî-i sîttüde-laķab
H'âce-i ders-i "efdalü'l-fuzalâ"

- 80 Mültecâ-yı 'uşât-ı ümmetsin
Saña maşşûsdur kamû zu'afâ

- 129b Kâzi-i maḥfel-i 'adâletsin
Saña muhtaşdur emrimi icrâ

Mebde'-i mazharu'l-muzâhirsın
Mazharuñdur muzâhir-i eşyâ

'Ayn-i mir'ât-ı nûr-ı zâtımsın
Beni gördi seni gören cânâ

Var benüm kullarımı da'vet kıl
Seni manşûr idem 'ale'l-âde

- 85 Âyet-i seyfi çok gılâfından
Da'vet it hâss u 'âmı ser-tâ-pâ

Saña baş egmeyen sitemkârı
Sırr-ı şimşîr-i şer'a eyle fedâ

'Arşdan tâ-be-ferş kıldı nüzûl
Daldı şîr-ı kudûm ile Bathâ

Zâtdan eyledi şîfâta hübüṭ
Geldi zât u şîfâta tâze cilâ

Emr-i Hakkile geldi peygamber
Tarfetü'l-'ayn içinde keyfe yeşâ

90 Yâ Muhammed kelâm-ı ʿizzetde
Böyle itdüm bu hucceti imzâ

Eyle “el-emr ü emrük” ile ʿamel
Böyledür muktezâ-yı hüküm-i kazâ

Bende-i çâr-ı yâr u âl-i ʿabâ
Hâk-i pâ-yı kirâm yaʿni Rızâ

Mâh-ı rûşen çerâğ-ı miʿrâcî
Gördi ʿayne’l-yakîn Şeyh Rızâ

III

Vezin : Mefâʿilün / Mefâʿilün / Mefâʿilün / Mefâʿilün

1 Şehâ kıymet-şinâs-ı gevher-i ʿâlem-bahâyuz biz
Mizâc-ı baḥr u kân-ı fîrâta ḥikmet-nümayuz biz

Redîf olmaz bize seyr ḥayl-i meydân-ı ḥüner zîrâ
Süvâr-ı esb-i himmet şâh-meşreb bir gedâyuz biz

Mü’essesdür tınâb-ı şeş-cihât-ı ḥayme-i ḥâtır
Ferâgat bârgâhında şeh-i mülk-i vefâyuz biz

130a Muʿâdât-ı cefâ dîvâr-ı şevke rahnegîr olmaz
Celîs-i nev-bisât-ı ḥücre-i ehl-i safâyuz biz

5 Haberâruz dîr-i şeh-vâr-ı deryâ-yı ḥakâyıkdan
Kimine katre-i mevhûme-i baḥr-i likâyuz biz

Terâzû-yı ḥired¹ miqdârımız bilmekde nâkışdur
Dîr-i sencîde-i şâhâne-i dîro-i ʿatâyuz biz

Muḥakkak iftîhâr-ı gevher-i ser-tâc-ı eflâkuz
Gül-i sad-berg-i zîver-baḥş-ı destâr-ı duʿâyuz biz

Hażîz-i Hâkdur kâşâne-i şüretde me’vâmuz
Velî rif ʿat-nişîn-i merkez-i “fevka’l-ʿalâ” yuz biz

10 Devâ-cüyende kân-ı sâkin-i mey-ḥâne-i ʿaşkuz
Mücerreb-nüşhayuz kânûn-ı ḥikmetde şifâyuz biz

Şârâb-ı vuslat-ı dîdârile dil-zindeyüz cânâ
Ezel bezminde ser-mest-i şârâb-ı ibtilâyuz biz

¹ III 6(a) ḥired: ḥüsrev ME

Bizümle ‘andelîbân-ı feşâhat hem-nefes olmaz
Nevâ-yı nağme-i şeb-îfz ile mu‘ciz-edâyuz biz

Semend-i bâd-pâ cânâ bizümle hem-‘inân olmaz
Tarîk-i ‘aşkda ser-rehber-i bâd-ı şabâyuz biz

15 Sipîhr-i sîne cânâ ‘aks-i usturlâb-ı vaḥdetdür
Zuhûr-ı âftâb-ı ‘aşka ḥatt-ı istivâyuz biz

Cibâli feyz-i isti‘dâdile kân eylerüz zâhid
Vücûd-ı tâlib-i iksîre ‘ayn-i kîmyâyuz biz

Tabîbâ nuḥkımız zahm-i ciger-rîşâna merhemdür
Dil-i mecrûh-ı erbâb-ı ğama maḥz-ı şifâyuz biz

Na‘îm-i sûfre-i sahn-ı sivâya iştihâmuz yok
Nevâl-i minnet-i dûn-ı denîden imtilâyuz biz

Ḥaber aldık Sebâ’dan Hüdhdüd-i hâdi lisânıyla
Süleymân-ı zamâna Âşaf İbn-i ber-ḥayâyuz biz

20 Ser-â-pâ münteşirdür nûrımız eflâk-ı iḥsâna
Semâvât-ı ‘atâda maṭla‘-ı şems-i hüdâyuz biz

‘Uluvv-i kadrîmüz rif‘at ile a‘lâdan a‘lâdur
Hezâr aḥsenet firâşdür devlet-serâyuz biz

Seḥer-tâ-şubḥ-dem sûziş-nümâyuz zîr ü bâlâya
Çerâğ-efrûz-ı mısbâḥ-ı kemâlât-ı şenâyuz biz

130b ‘Îzâr-ı dil-güşâmuz meşrîk-ı nûr-ı tevâzu‘dur
Harîm-i Ka‘be-i ehl-i şafâya çehresâyuz biz

Sipîhr-i baḥtımız deycûr-ı ğafletden müberrâdur
Şu‘â‘-ı necm-i evrâd-ı seḥerden rûşenâyuz biz

25 Bizüm Mecnûn’ımızdur tâ-ebed Leylâ-yı istignâ
Ruḥ-ı mu‘tâda ḥâl-i şûret-i mihr ü vefâyuz biz

Medâr-ı kıbleğâh-ı çeşmîmüz dergâh-ı mürşiddür
Yemîn-i pîr-i miḥrâb-ı Rızâ’da muktedâyuz biz

Temâşâ eylerüz nûr-ı Cemâlu’llâh’ı her yüzden
Ser-â-pâ ğark-ı deryâ-yı şühûd-ı kibriyâyuz biz

Gürûh-ı bâ-şükûh-ı “câhidü fi’llâh”a hem-râhuz
Livâ-yı leşker-i erbâb-ı ‘aşka reh-nümâyuz biz

"Ricâlu'llâh" ile şubh u mesâ hem-hâl-i ef'âlüz
Bi-nûr-ı hâcagân maqbûl-ı dergâh-ı Hüdâyuz biz

- 30 Rumûz-ı "küntü kenzi" "men 'araf" dersinde itdük hall
Bize fetih oldu müşkil şûfiyâ müşkil-güşâyuz biz

Bize mahşûsdur "zıkr-i hafî" "fıkr-i celî" şûfî
Der-i 'uzlet-serây-ı evliyâda aşfiyâyuz biz

Süttün-ı şeş-cihât-ı üstüvâr-ı kaşr-ı 'irfânuz
Çulâm-ı hâk-i pâ-yi âstân-ı Muştafâ'yuz biz

Medîh-i çâr-mezheb çâr-tâkî beyt-i ma'mûruz
'İmâret-hâne-i arz u semâda pîşvâyuz biz

Müsellemdür bize miftâh-ı bâb-ı "allemü'l-esmâ"
Rızâyâ vâris-i nakd-i 'ulûm-ı enbiyâyuz biz

- 35 Ebed-âzâdeytüz mekr-i sivânüñ pîc ü tâbından
'Abîd-i çâr-yâr u bende-i âl-i 'abâyuz biz

Hanîfî mezhebüz 'unvân-ı Nu'mân İbn-i Şâbitdür
Sirâc-ı ümmeti şadrında her dem pür-ziyâyuz biz

IV

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Tâbîbüm câm-ı vaşluñ derd-i hicrâna devâ gönder
Mizâc-ı hastegân-ı firqate lâyük şifâ gönder

Selâm-ı şıhhat-encâmüñ pey-â-pey gel dirîğ itme
Peyâmüñ her zamân olmazsa cânâ câ-be-câ gönder

Hilâl-ı ebrûña karşı niyyetüm iftârdur cânâ
Zamân-ı 'id-i vuslat dâne-i hâlûñ gıdâ gönder

- 131a Cemâl-i sûret-i dil-dârı her yüzde temâşâya
Sivâd-ı aşka bir âyîne-i 'âlem-nümâ gönder

- 5 İrişdür tâ'ir-i ikbâlümü Sîmurg-ı matlûba
Hidâyet Hüdhd'ın yâ Rab hemîşe pür-güşâ gönder

Ümîdüm tuhfe-i hurmâ-yı nahl-i dil-sitânüñdur
Raķbe virme cânâ mîve-i vaşluñ baña gönder

Gözümde tûtiyâdur cevher-i iksîr-i dergâhuñ
O dergâh-ı mu'allâdan gubâr-ı tûtiyâ gönder

Harîm-i hânkâh-ı sîneme envâr-ı hüsniñden
Söyünmez bâd-ı gamdan bir çerâğ-ı rûşenâ gönder

Sıyânet mültecâdur süfle-i bîgâne-ül fetden
Kerîmü'l-halk-ı müstagnî tabî'at-âşinâ gönder

- 10 Şafâ-yı zikrile keşret hicâbın ber-çarâf itmîş
Celîs-i hücre-i erbâb-ı vahdet aşfiyâ gönder

Halâş it zuhr-ı zâdum fâka-i kılet zihâmından
Kânâ'at-hâne-i vicdânuma şahın-ı gınâ gönder

Hıyâbân-ı ta'allukdan gönül âzürde-hatırdur
Cenâb-ı şehri maşşûdî biltir bir reh-nümâ gönder

Temennâ-yı derûnîdür şehâ genc-i hakâyıkdan
Nukûd-ı şevki ceyb-i himmete hıl'at-bahâ gönder

Beşiktaşındadır tıfl-ı diltûñ mehd-i ferağ-zâdı
Uyandur şem'î bahtum dil-berâ nûr u ziyâ gönder

- 15 Devâm-ı müstedâm-ı 'izzetüñ şükranesi cânâ
Cinâyât-ı kuşûra 'afv-ı ihsânüñ fedâ gönder

Eyâ sultân-ı maşbûbân-ı 'âlem cûd-ı lutfuñdan
Civân-ı 'aşk u şevküñ pîr-i irşâda 'aşâ gönder

Kerem kıl ey gül-i ter gerdem-i teslîm-i 'îrfâna
İzâr-ı hubb-ı zâtuñ kibriyâsından ridâ gönder

Müfîd olmaz müdâvâ-yı Aristâlîs ü Eflâtûn
Bu hikmet-hâne-i 'aşka tabîbâ mübtelâ gönder

Saîa ey vâkıf-ı sırr-ı ezel meclis emânetdür
Bisât-ı hücre-i ehl-i dile ehl-i hayâ gönder

- 20 Cenâbuñdan efendim mültemisdür mescid-i 'aşka
Bize muhtâr-ı erbâb-ı hakîkat muktedâ gönder

- 131b Şerî'at lezzetin almış tarîkat tâcını giymiş
Cemâl-i pîri görmüş bir mürîd-i bî-riyâ gönder

Mu'atıl kalmasun ser-süfî-i h'ân-ı refâhiyyet
Şehâ muhtel-mizâc-ı ehl-i 'aşka pişvâ gönder

‘İnâyet meşrebüñdür maṭbah-ı ḥ^vân-ı kerâmîden
Tehî ebnân-ı rehvar-ı gama berk ü nevâ gönder

Ḥumâr-âlûdeyüm bezm-i sivâda sâkiyâ lutf it
Ledün mey-ḥânesinden câm-ı ser-şâr-ı şafâ gönder

- 25 Betâlet pîşegân-ı kârgâh-ı sevḳ-i ihmâle
Peyâm-ı “leyse li’l-insanî illâ mâ-se‘â” gönder

Dilâ kûy-ı dil-ârâdan haberdâr almak isterseñ
Şu‘â‘-ı berḳ-i âhuñ¹ pîr ü bâd-ı şabâ gönder

Şehâ âmâdedür meydân-ı sînem pâ-y-ı teşrîfe
Sipeh-sâlâr-ı ‘aşḳa bir semend-i bâd-pâ gönder

Açılsun dîde-i ḡam-dîde-i ‘irfânumuz cânâ
Ġubâr-ı reh-güzâruñdan bize kuḥl-ı cilâ gönder

Rızâ ḥasret-nigâh-ı gül-sitân-ı intizârûdûr
Bu şeb ey ‘andelf-ı bâḡ-ı istignâ şadâ gönder

V

Vezin : Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilîn

- 1 Cân olur şehr-i vücûda tâlib-i cânân olan
Tekye-i ‘irfâna gelsün sürme-i mihmân olan
- Zât-ı insân âyet-i ser-sûre-i Raḥmân’dur
“Lâ-cerem” insân olur hem-şoḡbet-i insan olan
- Çâr-mezheb müttefikdür âyet-i îmânda
Menzîl-i îkân olur ser-mezheb-i Nu’mân olan
- Hall ider levḫ-i mazâhirden rumûz-ı âdemi
Mekteb-i dânişde tıfl-ı ḥ^vâce-i ‘irfân olan
- 5 Câme-ḥ^vâbın nîm-şeb seccâde-i da‘vet ider
Kevkeb-i dürrî gibi tâ-şubḫ-dem tâbân olan
- Cur‘a-rîz-i ḥâk-i hestîdür dem-i “‘ahd-i elest”
Neş‘e-dâr-ı bâde-i peymâne-i peymân olan

¹ IV 26(b) Bu misra’da vezin hatası var.

Derd-i ser çekmez humâr-ı mâ-sivâdan tâ-ebed
"Bezm-i hâşşu'l-hâş"dan rûz-ı ezel sekrân olan

132a

Görmez edbâr-ı gurûb-ı mihr-i şâm-ı zulmeti
Âftâb-ı meşrûk-ı ikbâlden rahşân olan

Hüsyâr olmaz gubâr-ı mâ-sivâdan dil-berâ
Fikr-i sevdâ-yı haşu'la vâle vü hayrân olan

10

Ey gül-i Hâşim nihâl-i gülşen-i 'Adnân'da
Bülbülü hâmûş ider şevki'le ile nâlân olan

Cilvegâh-ı 'arşı tayy eyler Burâk-ı himmeti
Bâl-i ikbâl-i "ricâlu'llâh"ile pîr-ân olan

Devr-i eflâk-ı 'anâsırdan bulur cây-ı halâs
Devrin itmâm eyledi ser-halka-i devrân olan

Reh-güzâr-ı 'aşkda çekmez gubâr-ı iztirâr
Tâ-be-mahşer çehresâ-yı ravza-i rızvân olan

Mısr-ı dilde Yûsuf-ı maşûda irdi 'âkıbet
Hicr ile miñnet-nişân-i külbe-i ahzân olan

15

Reşk-bahş-ı beyza-i dîr-dâne-i şhvâr olur
Çile-i çevgân-ı pîre kûyveş gâltân olan

"Mâ-sive'l-mahbûb" ser-cümle ferâmûş eyledi
Zikr-i hâşş-ı hazret-i mahbûb ile şâdân olan

Görsem ol rûh-ı revânı yalvarup disem aña
Sen misin ey cân-ı 'âlem cân içinde cân olan

Bî-nizâm olmak kadar yokdur nizâmı âkıbet
'Akl-ı evveldür yanumda bî-ser ü sâmân olan

Bî-hûd bâ-hûd müsâvât eylemez ef 'âlde
Sehvine dermân ider dil-haste-i nîsân olan

20

Derd-i 'aşka ey tabîb olmaz devâ dermân-pezîr
Eski derdümdür yine ey dil baña dermân olan

"Mâ-sebak" dur tevbemüz çirk-âbe-i 'ısyândan
Nâ'il-i gufrân olur âlûde-i 'ısyân olan

Feth ider bâb-ı tılsım-ı "küntü kenz" esrârını
Cilvegâh-ı âstân-ı pîrde derbân olan

Bezm-i hâşşu'l-hâşda câm u müdârnı bir bilür
Zâkir ü mezkûr ile hem-kâse-i ihsân olan

Rû-nümâdur 'ârife her katrede biñ âftâb
Kâtresin bañr eyledi her katrede 'ummân olan

132b 25 'Aşl u fer'î 'âlemi bir habbeden eyle kıyâs
Habbe-i evveldür âhîr habbede pinhân olan

Fark ider efrâddan mâhiyyeti ferdiyyeti
'Aşl-ı fıtratda hurûf-ı bañr-i zâta kân olan

Huccet-i keşret kitâb-ı vahdeti taşdîk ider
Birlige şahid yeter bir dânededen iz'ân olan

Gerçi vardur şûret-i nazmumda şekli-i ittihad
Nüşâ-i tafşilde icmâldür çesbân olan

Vâkıf-ı esrâra zâhirdür rumûz-ı sırr-ı gayb
'Ârif-i bi'llâhdur ser-defter-i imkân olan

30 Zâtdur zâtı bilen ey vakıf-ı esrâr-ı zât
Lâk bañş itmez bu sırdan şöhbete şayân olan

Taht-ı iklîm-i Rızâda şâh-ı 'âli-câhdur
Hânkâh-ı hâcegana şeyh-i 'âlî-şân olan

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilât
Fâyık-ı ikrâr olur hem-şöhbet-i akrân olan

Bañr-i zât emvâc-ı esmâ kâtreddür 'ayn-i şifât
Zât u esmâ vül şifâta bañr-i dildür kân olan

VI

Vezin : Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Gülşen-i ma'nâda cânâ gonce-i ra'nâ menem
'Andelîb-i şâh-sâr-ı bâğ-ı istignâ menem

Bâ'is-i cem'iyyetümdür sûziş-i sevdâ-yı 'aşk
Zülf-i dil-dâra şarılmış sünbül-i hâd-râ menem

Gitmez âgûş-ı hayâlümünden o sîmin kadd-i yâr
Gül-sitân-ı nâzda serv-i sehî pîrâ menem

‘Aşk-ı ma‘şûk eyledi cânâ civân-ı bahtımı
Hacle-ârâ-yı cemâl-i Vâmîk u ‘Azrâ menem

- 5 Yûsuf am Mısr-ı melâhatde nazır olmaz baña
‘Aşkile Leylâları Mecnûn iden Leylâ menem

Rahnedâr itmez beni Fir‘avn u Hâmân-ı heva
Dest-i Mûsâ’ya tecellîde “yed-i beyzâ” menem

Hayra çeşmân-ı çemen şaf-beste-i didârdur
Kûh-ı gamda tûtiyâ-yı nergis-i şehlâ menem

- 133a Fıtrat-ı cinsiyyetüm nev‘-i beşerden zübdedür
Zübde-i evlâd-ı nesl-i Âdem ü Havvâ menem

Dûd-ı âhurmdan mürekkebdür tûrâb-ı lâ-mekân
Rûşenâ bahşâ-yı kuhl-ı dîde-i hûrâ menem

- 10 Kalmadı keyf ü kemiyet şeş-cihât oldu ‘adem
Mağv u işbât ‘âleminde lâ menem illâ menem

Almadum suğrâ vü kübrâdan netice bir haber
“‘Âlem-i suğrâ” da ‘ayn-i “‘âlem-i kübrâ” menem

Baña mîrâs-ı pederdür mahzen-i ‘ilm ü edeb
Fâtih-i bâb-ı tılsım-ı “‘allemü’l-esmâ” menem

Rûşenâdur nûr-ı didârumla mışbâh-ı felek
Matla‘-ı hûrşîd-i çeşm-i ‘âlem-i bâlâ menem

Tâbdâr-ı şeb-çerâğ-ı beyt-i ma‘mûr oldu dil
Revnağ-efzâ-yı sirâc-ı mescid-i ‘akşâ menem

- 15 Bû’l-‘acebdür varlığum yokluktan oldu rû-nümâ
Mâ vü mendür hilye-i zâtum menem men mâ menem

Rûzgâruñ germ ü serdinden rehâ-yâb oldu dil
Melce’-i üftâd-ı kândur zîr-i bâm-ı dâmenüm

Sebz-i pûşân-ı belâgatdur refik ü hem-demüm
Sebzezâr-ı mekremetde tûtf-ı gûyâ menem

‘Âlem-i şûretdeyüm şûret baña olmaz mişâl
Dîde-i imkânda hem-tâ vü bî-hem-tâ menem

Oldı ‘aşl-ı tînetüm rûh u cesedle müttefik
Katreyüm şûretde ammâ katrede deryâ menem

- 20 Muntazamdur pertev-i zâtumla hâk ü âsmân
Gerçi sûret 'âleminde bî-ser ü bî-pâ menem
- Dâmen-i dil-dâra nisbet kâddimüz kûtâhdur
'Arşa-i himmetde amma sidre vü tûbâ menem
- Bahr-i tevhîd-i hakâyıkdur mi'âd u mebd'e'üm
Kıymet-efzâ-yı sedef dîr-dâne-i yektâ menem
- Noğtadur mecmû'a-i kalbümde sırr-ı "kîl fe-kân"
On sekiz biñ 'âlemüñ esrârına dânâ menem
- Tâlibüñ ser-mâye-i âmâline oldum kefil
Mâlik-i zuhr-ı emânet mağzen-i eşyâ menem

- 132a 25 Bir nümâyişdür dîl-'âlem keşret-i esfârda
Şeş-cihât-ı 'âlem-i imkânda tenhâ menem
- Hâciyân-ı şevke sâlâr eyledi sultân-ı 'aşk
Reh-rev-i mağfil-sülvâr-ı Yesrib ü Batîâ menem
- Kârvân-ı lâ-mekân pîrâmeninde tâ-seher
Pâs-bân-ı reh-güzâr-ı "leyletü'l-isrâ" menem
- Sermedân-ı ma'rifet çeşmümde oldı dil-güşâ
Vech-i "mâ-zâğa'l-başar" da dîde-i bînâ menem
- Cur'a-ı "câm-ı ledünni" dîr beni ser-mest iden
Halka-i devr-i kamerde sâgar u şahbâ menem

- 30 Kûşe-i destâr-ı erbâb-ı vefâdur meskentüm
Tarh-ı bustân-ı melâhatde gül-i zîbâ menem
- Her nefes gevher-şümâr-ı na't-i pâk-i hazretüm
Bâb-ı ikbâl-i Rızâ'da lü'lü'-i lala menem
- İbn-i Neccâr'em 'imâret-hâne-i irşâdda
Sâlikân-ı râh-ı 'aşka melce' vü me'vâ menem

VII

Vezin: Mef 'ülü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilün / Fa'

- 1 Ey nûr-ı ziyâ-pâş şebistân hürrem
Vey şem'-i harem-hâne-i sırr-ı aqdem

Devr-i kâmere hâle-i şevk-âverdür
Engüşt-i risâletde nigîn-i hâtem

Eşbâha bahâ virdi bahâr-ı hüsnüfî
Reşk-âver-i huld oldu ser-â-pâ câlem

Sen daği zuhûr itmedin ey mâh-âta
Nûruñ ile olmuşdı dü-câlem hurrem

- 5 Şeb-tâ-seher evsâfuñı tahrîr eyler
Tâ-rûz pesîn hâşiye levha kalem¹

Mânend-i şeb-i kâdr-i sıyâm-âyinde
Esmâ-i nübüvvetdedür ism-i a'zam

Nutkuñda nihân naşs-ı celîl-i tenzîl
Her bir sühanuñ hak bu ki vahy-i mülhem

Şîrîn-dil ider şahın-ı nevâl sühanum
Her lehza gelür zâ'ika-i bûs kadem

- 134a Gayb-i ahadiyyetden ider istikbâl
İzhâr-ı derûn itdi baña her mübhem

- 10 Pîşânî-i iqbâline virdi zînet
Nâmuñla şeref buldı cemâl-i Âdem

Veysü'l-Karenî bende-i dergâhuñdur
Ser-defter-i uşşâkdur İbn-i Edhem

İbn-i Arabî oldu reh-i aşkuñda
Esrâr-ı fütûhât-ı fîşûşa mahrem

Nâm-âver-i "levlâk ü li-ömrik" sensin
Halk oldu yüzüñ şuyına hulk-ı âlem

Meydân-ı şecâatde gürünmez oldu
Hengâm-ı adâvetde olanlar Rüstem

- 15 Âşûb-ı gâzab-perver-i şimşîrîñden
Ser-cümle şanâdîd Kureş oldu câdem

Maḥbûb-ı serâ-perde-i gayb-i Haksın
Hûrşîd-i cemâl oldu yüzüñden hurrem

¹ VII 5(b) Bu mısırada vezin hatası vardır.

Sensin şeref-i zât u şifâtile cân¹
Sultân-ı selâtn-i serîr-i akdem

‘Anduñda ‘ayân mümteni‘ât u mümkün
Mevcûd-ı huzûruñda hafâyâ-yı ‘adem

Virmişdi şeref şânuña “lâ vü illâ”
İsbât-ı vücûd eylemeden “lâ vü ne‘am”²

20 Peygüle-i gurbetde hayâlîfüdür bes
Dil-haste-i hicrâna enis ü hem-dem

Mümkün midür ‘uşşâka tesellî sensüz
Sensin dil-i mecrûha tabîbüm merhem

Hasret-zede-i derd-i humâr-ı hicrüm
Dârû-yı mey-i la‘l-i lebûfüdür emsem

Tâ-key sitem-i şavm-ı sivâ sultânüm
Görsem yüzüñi ‘îd-i vişâle irsem

Her cânibe tevcîh-i nigâh itdükçe
Ruhsâr-ı mirâyâda cemâlün görsem

25 Âsâyiş-i kevneynile oldı dil-şâd
Sâyeñde penâh eyleyen olmaz muğtem

134b Ser-satır-ı tevârîh-i selefdür cânâ
Ârâyiş-i hilyeñde nebiyy-i erham

Âyîn-i kudûm eyledi pîr-i gerdûn
Çıkdı feleke nağme-i hayr-i makdem

Mecmû‘a-i ‘irfâna iderdi tahtır
Güftârıñı gûş eylese Hassân-ı ‘Acem³

Dil-dânı görem dersen eger her yüzden
Âyînedür ol şûrete vech-i âdem

30 Her lahza zuhûrât-ı cemâlu’llâha
Mir’ât-ı cemâl oldı cemâl-i hâtem

¹ VII 17(a) Bu kelime ME ve HE nüshalarında yok.

² VII 18(b) Bu mısra’da vezin hatası var.

³ VII 28(b) Bu mısra’da vezin hatası var.

Añdukca Rızâ hâk-i riyâz-ı kûyûñ
Va'llâhi meşâm olmadadur miskîn-dem

Dil-bend-i ser-i zülfüâem Allâh bilür
Hâl-i dil-i dîvâne mi sensin a'lem

VIII

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'îlû / Fe'ûlûn

- 1 Ey gül gam-ı hâre mübtelâyam
Dil-beste-i hubb-i mâ-sivâyam

Şahrâ-yı serâb-ı gamda kaldum
Leb-teşne-i şıket-i hevâyam

Şûretde celîs-i bezm-i hâşam
Şûretde seb'î-keş-i cefâyam

Dür-dâne-i kulzüm-i hulûşum
Zâhir bu ki garkâ-i riyâyam

- 5 Şanmañ beni âşinâ-yı 'aşkam
Bî-gâne-i 'aşka âşinâyam

Câm-ı ene'îyyet oldı hûşum
Ser-mest-i şarâb-ı iğtinâyam

Dergâh-ı vişâl iken penâhum
Dergâh-ı vişâlden cüdâyam

Ser-halkâ-i zümre-i günâhum
Miñnet-keş-i külf-i hatâyam

Bâlû'a-i ızırâba düşdüm
Âğuşte-i çirk-i ibtilâyam

- 135a 10 Kurtar beni zulmet-i sitemden
Deycûr-ı elemde tîre-râyam

Yâ Rab bi-hayâl-i nûr-ı Ahmed
Hâhiş-ker-i şu'le-i 'atâyam

Sen hüsrev-i mülket-i sehâsın
Ben bâb-ı keremde bir gedâyam

Ser şahid-i nâz-ı zü'l-keremsin
Ben hâk-i niyâza çehresâyam

Sen mâye-i nakd-i mağfiretsin
Ben köhne metâ'-ı kem-bahâyam

15 Üftâde-i kûçe-i niyâzam
Şeh-râh-ı vefâda hâk-i pâyam

Hasret-keş-i Ka'be-i cemâlüm
Dest-âver-i kible-i recâyam

Reşk-âver-i hüsrev ü gedâyam
Men bende-i âl-i Muştâfâ'yam

Âzâde-i kayd-ı bend-i hestî
Sultân-ı memâlik-i şafâyam

Güm-kerde sürâğ iken 'acebdür
Erbâb-ı kemâle reh-nümâyam

20 Oldum nefes-i 'azîze nâ'il
İksîr-i mizâc-ı kîmyâyam

Meşşâtasıyam 'arûs-ı şevküñ
Ser-levh-i vücûh-ı aşfiyâyam

Bâ-himmet-i şeyh dâd-ı Haq'dur
Feyz-âver-i mesned-i tekâyam

Dîvâna getürdüm 'arz-ı hâlüm
Dîvâneylüm a'kalî'l-verâyam

Peygamber-i âhîrî'z-zamâna
Ez-cân u dil 'âşık-ı likâyam

25 Maḥdûm-ı veliyy-i ni'metümdür
Ben ḥâdim-i bâb-ı ictibâyam

135b Evşâf-ı cemâli gülşeninde
Nâlende hezâr ḥûş-nevâyam

Gördüm yüzüñi o dem bu demdür
Ḥürşîd-i sipihr-i ıstıfâyam

Ki mevce-i kulzüm-i "ene'l-ḥak"
Ki "leyse bi-cenneti" sivâyam

Ki sâlik-i "mâ ra'eytû şey'en"
Ki tâlib-i rû'yet-i Hudâ'yam

- 30 Ki mîrg-i dıraht-ı pîşe-i 'aşk
Ki cevî-i hevâda dü-per-güşâyam

Gûşumda nidâ-yı "len-terânî"
Meşhûd-ı likâ-yı kibriyâyam

Ki halka-be-gûş-ı enbiyâyam
Geh mahrem-i râz-ı evliyâyam

Geh Tûr-ı tecellî-i cemâlüm
Fir'avn-i gama gehî 'aşâyam

Bî-dârlıgum bafîa elemdür
Hâbîde-i vâsî-ı dîl-rübâyam

- 35 Her katrede bahr-i bî-girânum
Her zerrede mihr-i pür ziyâyam

Men bâlig-i meblağ-ı ricâltüm
Dergâh-ı vefâda men Rızâ'yam

IX

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Nice beñzer kaşuñ resm-i hilâle yâ Rasûla'llâh
Per-i zîl-ı hü mâ gelmez miğâle yâ Rasûla'llâh

Cemâl-i bâ-kemâl-i 'ârızuñ fikriyle gülşende
Geltir reng-i diger gül-berg-i âle yâ Rasûla'llâh

Seherler şeb-nem-i fez-âver-i güftâr-ı evşâfuñ
Taravet-bahş olur bâğ-ı hayâle yâ Rasûla'llâh

Biyâz itse sivâd-ı nuṭkum kilik-i sühan-perver
Olur her bir kelâmum bir risâle yâ Rasûla'llâh

- 5 Tûrurken lezzet-i güftâr-ı evşâfuñ dehânumda
Gönül meyl eylemez reşf-i zülâle yâ Rasûla'llâh

- 136a Bahâr-ı ravzagâh-ı âstânun intizâriyle
İder dîl bülbülü feryâd u nâle yâ Rasûla'llâh

Humâr-âlûdegân-ı subh-ı vaşla şâki-i meh-rû
Döner destinde bir zenrîn piyâle yâ Rasûla'llâh

Şebâb eyyâmı geçdi tekye-i gafletde pîr oldum
Budur âh-ı enînüm mâh u sâle yâ Rasûla'llâh

Beni "el-fakru fahrî" süfresinden behredâr itdün
Nevâlüm eyleme gayre havâle yâ Rasûla'llâh

- 10 Hezârân hamd ü minnet râziyam "nahtü kâsemnâ" dan
Giriftâr olmadum zel ü su'âle yâ Rasûla'llâh

Zimâm-ı 'izzümi ser-menzil-i mevlûba 'atf eyle
Semend-i himmetüm itme imâle yâ Rasûla'llâh

Beni akrân içinde nâ'il-i kâşr-ı merâm itdün
Verâ-yı matlaba eyle inâle yâ Rasûla'llâh

Ğaraż yümni-i nigâh-ı merhametdür hak-i pâyüünden
Dür-i vâlâ-cenâba 'arz-ı hâle yâ Rasûla'llâh

Menâzil kaç-ı fi'l-maḥa'l-başar mümkün iken zâhid
İdermiş mümkünâmı istiḥâle yâ Rasûla'llâh

- 15 Burâk-ı himmetün tayy itdi "ez-mescid ile'l-aḫşâ"
İrişdün "leyletü'l-isrâ" kemâle yâ Rasûla'llâh

Bulursam dest-res iksîr-i hâk-i pâk-i dergâha
'Aceb ruḫşat olur mı iktihâle yâ Rasûla'llâh

Olur güm-geşte-i şahrâ-yı hayret şahs-ı bî-rehber
Bu vâdde düşer âh-ı dâlâle yâ Rasûla'llâh

Dil-i şeydâ bu deñlû bî-karâr olmazdı ammâ kim
Sebeb kâkülleründür ihtilâle yâ Rasûla'llâh

'Inâyet şânuña maḫşûsdur lutfuñla şâd eyle
Mecâlüm yokdur endûh u melâle yâ Rasûla'llâh

- 20 Cemâlün nûridur matlûb olan şems-i cemâlünden
Nice taḫaṭ gelür maḫz-ı celâle yâ Rasûla'llâh

Meveddet kîsesinde var iken ser-mâye-i cûduñ
Tenezzül eylemem mâl u melâle yâ Rasûla'llâh

- 136b Niğâr olsun zülâlf-i taḫiyyât-ı dürer-bârum
Dür-i peygamber-i niğû hıṣâle yâ Rasûla'llâh

Mezâlikden maşûn eyle hıyâbân-ı ta'allukda
Sivâ fikriyle düşdüm iştigâle yâ Rasûla'llâh

Reffık eyle hidâyet kevkebin ef'âl ü esmâda
Düşürme varṭagâh-ı infi'âle yâ Rasûla'llâh

- 25 Tehî eyle muḥabbet dūşını bâr-ı 'alâyıkdan
Beni sevk itme râh-ı ictimâle yâ Rasûla'llâh

'Uşât-ı ümmeti glümrah-ı bed-nâm eylemez âhir
Ṭarîkat şâh-râhı "lâ-mahâl"e yâ Rasûla'llâh

İcâbet hücreinde şem'-i cem'ârâ-yı müştâkân
Mühyyâdur "eraḥnâ yâ Bilâle" yâ Rasûla'llâh

Hemîşe 'ayn-ı hâl it fikr-i biktüm zikr-i fikrîde
Müsebbibdür lisânum irticâle yâ Rasûla'llâh

Miyân-ı rüst-e-gârân-ı muḥâvât-ı ma'ârifde
Girifdâr eyleme 'aqlum 'ikâle yâ Rasûla'llâh

- 30 Kusûrum bâ'is-i tekmîl-i dergâha reşâd eyle
Kamû nokşânımı şarf it kemâle yâ Rasûla'llâh

Ne deñlî nâ-tüvân olsam melâz u melce'üm sensin
Himâyet 'âdetüddür bî-mecâle yâ Rasûla'llâh

Nidâ-yı "küllimeynî yâ ḥamîrâ" rûz u şeb ḥâlâ
'Aceb ḥâlet virür erbâb-ı ḥâle yâ Rasûla'llâh

Nihânı vâridât-ı sırr-ı vahdet her kelâmuñda
Gelür bî-nuṭk-ı ḥâlûâ kıl u kâle yâ Rasûla'llâh

Rızâ bâzârına gelmekde sîdum naḳd-i 'aşkuñdur
Eger şarf-ı nigâh itsem mâle¹ yâ Rasûla'llâh

- 35 Rızâ deryûze eyler bir gedâdur bâb-ı cûduñda
Umar ḥ'ân u kerâmîden nevâle yâ Rasûla'llâh

Ne deñlî hem-sitem ma'siyyetile ḥaste-ḥâl olsam
Şefâ'at-nûş-ı dârûdur vebâle yâ Rasûla'llâh

Bedel itmiş kazâ-yı "mâ-sebak" gufrâna 'ısyânum
Ne mümkindür bu abdâh ikâle yâ Rasûla'llâh

¹ VIII 34(b) mâle: nâle HE

GAZELLER

ELİF

Nazım

Veziin: Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün

- 137a 1 Hürûf-ı nâme-i dîvânım eyledüm inşâ
Bi-nevk-i besmele-pîrâ-yı hâme-i imlâ
Cenâb-ı cilvegeh-i kudse ber-güzâr olsun
Hezâr dürr-i taḫiyyât hezâr dürc-i şenâ

1

Veziin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Zülâl-i medd-i bismi'llâhdur ser-çeşme-i esmâ
Nevâl-i ḥamd ider naḫnû kâsemnâ remzini imâ

Bakılsa dîde-i ḥak-bîmile eşcâr u eşmâra
Müşâhiddür dilâ her ḥabbede bir kütbe-i ḥadrâ

Hemân ey merd-i kâni^c süfre-pîr ey tevekkül ol
İrişür baḥr u berden ni'met-i bî-minnet-i Mevlâ

Cemâl-i âdeme diḳḳat-nigâh ol ḥadd-i zâtında
O mir'ât-ı mücellâda hüveydâ sûret-i eşyâ

- 5 Rehâ-yâb oldılar deryûze-i berḳ-i metâlibden
Olanlar dâne-çîn-i ḥarman-ı saḫrâ-yı istignâ

Muḫakkak lezzet-i ḥamd ile şîrîn-kâm olan âḫir
Livâ-yı ḥamdi eyler rûz-ı maḫşer melce' vü me'vâ

Rızâyâ beride ez-cân u dil biñ kerre şükr eyle
Budur erbâb-ı ḥamdüñ ittifâkı yâ Rasûla'llâh

2

Veziin : Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Nâm-ı nâmî-i şerîfüñ ism-i a'zâmdur bañâ
İsm-i sâmi-i latîfüñ sır-ı aḳdamdur bañâ

Nûr-ı vechüñdür şehâ her şeb çerâğ-ı rûşenüm
Zîkr-i fikrîñ tekye-i sînemde hem-demdir bañâ

Hilye-i vechüñ hayâl itdükçe bâğ-ı dîdede
Nahl-i nâz-ı kâmetüñ nûr-ı mücessemdir bañâ

Ben cemâl-i zâtı her yüzden temâşâ eylerüm
Tûr-ı dîdâr-ı tecellî rûy-ı âdemdir bañâ

- 5 Saltanat buldum fenâ mülkinde bî-hayl-i haşem
Efser-i iklîm-i şâhî tâc-ı Edhemdir bañâ

Hâtıram bulmaz tesellî şöbet-i ağıyardan
Hücre-i dilde hayâlüñ hâşş-ı mahremdir bañâ

- 137b Münfehemdir nutk-ı i'câz-ı kelâmumdan Rızâ
Âyet-i evşâf-ı hüsnüñ vahy-i mülhemdir bañâ

3

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Der-i kalbi gûşâde eyleyen erbâb-ı dil cânâ
Açar bâb-ı tılsım-ı hikmet-i esrârı ser-tâ-pâ

Qulûb-ı ibn-i âdem "kenz-i mahfî" dır haqîkatde
Gerekdir hâl-i eşkâlinde lâ-büd himmet-i bâbâ

Bir iki hatve reh-yâb olsa 'ârif sâha-i kalbe
Olur her bir kademde münkesif bir pâye-i i'âlâ

Zuhûr-ı nûr-ı vahdet matla'ı dilden müyesserdir
O şemsüñ nûrıdur mişkât-ı mâhı eyleyen izvâ

- 5 Medâr-ı kuşb-ı âlem gavsı a'zam kalb-i âdemdir
Mutâf-ı Ka'be-i 'uşşâkdur ol kible-i 'ulyâ

"Seyahat der-vatan" kıl kalb-i ehlu'llâha vâsıl ol
Ki esmâ vü şifât u zâta oldur nüsha-i kürâ

Cemâlu'llâhı zâhir gördiler zahirde bâtında
Rızâyâ kalb-i âdemdir tecellî-hâne-i Mevlâ

4

Vezin: Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün

- 1 Şehâ gubâr-ı rehûn kuhl-ı minnet oldu baña
Zemîn-i hıdmete yüz sürmek âdet oldu baña

Ġam u neşâtı nice imtiyâz ider zâhid
Meşakkat aîladığum mahz-ı râhat oldu baña

Tarab-serây-ı fenâda âcebdür ahvâlüm
Gülüp açılmadı gönlüm ne hâlet oldu baña

Hulâsa fark idemem miñneti muhabbetden
Bu kâr-hânede miñnet muhabbet oldu baña

- 5 Şafâ-yı vakte delîl oldu pîr-i âlem-i gayb
Mecâz-ı âlem ü âdem hakikat oldu baña

Hulûs-ı kalbi kerem kıldı şeh-i irşadum
Bu keşret âlemi meydân-ı vahdet oldu baña

Rızâ yolında yeter rû-siyâh-ı küstâhî
Âyâr-ı sikke-i nuḡkum hacâlet oldu baña

5

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'ilû / Mefâ'ilün / Fa'

- 138a 1 Ey bâr-i Hudâ eyle bi-nûr-ı Batḥâ
Evşâf-ı cebînüñle zebânım gûyâ

Mestâne idem o dîde-i mahmûra
Bu bezme ayak basmadan evvel şahbâ

Dîvânesiyem ol kâkûl-i pür-çîñüñ
Dîvâneligüm âkla deġişmem cânâ

Teşbîh idemem ol mehi şems ü kamere¹
Yokdur aña mânend ü bedel müsteşnâ

- 5 Ahbârufu inşâda kalem âcizdür
Tâ-rûz-ı kıyâm eylese vaşfuñ imlâ

¹ 5 4(a) Bu mısra'da vezin hatası var.

Salleyte 'alâ-rûhi nebiyyi'l-Hâsim
Sellemta ilâ-âli kirâmi tâhâ

Dîvân-ı humâyûn-ı Rasûlu'llâha
Îlâm ider ahvâlini Dervîş Rızâ

6

Vezin : Fe'îlâtîn / Fe'îlâtîn / Fe'îlâtîn / Fe'îlîn

- 1 Göñlüne girmek için bâgda gördüm cânâ
Goncenûñ ağzın arar tâ-be-seher bâd-ı sabâ

Görse zincîr-i ser-i zülfiñi ey şâh-ı 'Arab
Fart-ı sevdâ ile Mecnûn'a dönerdi Leylâ

Kangı hürşîd ile hem-hâbe-i germ-ülfetsin
Kimtûñ âgûş-ı hayâlindeyin ey mâh-likâ

Hırka-ber-dûş siyeh câme ile tâ-be-şabah
Bâgda sünbül-i dîvâneyi almış sevdâ

- 5 Kandesin kandesin ey şâhid-i iklîm-i cemâl
Bendedür mihr ü vefâ şâh u gedâ bende safâ

Bezl ider mâ-melekin cânını kurbân eyler
İşigûñ taşına yüz sürmegiçün ehl-i vefâ

Çehre-pîrâ-yı 'arûs-ı harem-i vaşfuñdur
Perde-i hâşş-ı şebistân-ı şefâ'atde Rızâ

7

Vezin : Mefâ'îlîn / Mefâ'îlîn / Mefâ'îlîn / Mefâ'îlîn

- 1 Göründi dîde-i meşhûda bir pâyânı yok deryâ
Zehî deryâ o deryâ kim kenâr u ka'rı nâ-peydâ

- 138b Vücûdum zevrakın ez-ťaraf-ı baħr-âşinâ gördüm
Hüveydâ oldu her yüzden nice sevdâ nice beyzâ

Temâşâ eyledüm birlik yüzün mir'ât-ı suğrâda
Baña 'arz-ı cemâl itdi bu yüzden 'âlem-i kübrâ

Hücum-ı bād-ı girdâb-ı te'abdan zevrak-ı hâtır
Miyân-ı lücce-i keşretde kaldı bî-ser ü bî-pâ

- 5 Hevâsın buldı yelken açdı eyyâm-ı muvâfıkla
Tolaşup fülk-i dil sâhil-be-sâhil tâ-"ille'l-aksâ"

Nesim-i 'âtıfat pertev bırakdı kulzum-i 'aşka
Göründi nûr-ı "bismillâhi mecrâhâ ve mürsâhâ"

Sivâd-ı merdüm-i çeşmüm talebkârân-ı dîdâre
Nümâyân oldu arz-ı beyz-i Câbülkâ vü Câbülsâ

Gürûh-ı bâ-şükûh-ı sâkinân-ı şehr-i maksûda
Nigehbân eyledi feyz-i ezel cân u dili tenhâ

Derûn-ı şehre girdüm ehl-i şehri'î ser-be-ser nâmı
Ebu'l-Kâsım Muhammed nûr-ı şemsü'd-dîndür hâlâ

- 10 Bu bir sır-ı hakîkatdur ki 'aql irmez me'âline
Ve lîkin cism ü rûha bâl ü perdür şûret u ma'nâ

Ne şûretdür ne ma'nâdur iki şehr-i dil-âradur
'Ubûr it bahır-i 'unşurdan zuhûr itsün ruh-ı ma'nâ

Ziyâ-yı şems-i vahdetle müzeyyendür semâvâtı
Zehî vahdet ki her bir cünde biñ şems ü kamer peydâ

Gehî hûrşîd olur mâhı gehî mâhı olur hûrşîd
Mukarar şark u garbı devr-i dâ'im devr ider cânâ

Zemîn ü âsmânı mazhar-ı esmâ-i hüsnâdur
Binâ-yı çâr-tâkı "sebbih isme rabbike'l-a'la"

- 15 İkidür birlige şâhid iki bir bir iki olmaz
İki göz bir görür dâ'im biri iki görür şehla

Hoşâ h'âb-ı mededgâh-ı zehî ta'bir-i bidârı
Saña 'ayn-i 'inâyetdür Rızâyâ şûret-i ru'yâ

8

Vezin : Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilatün Fe'ilün

- 1 Kuhl-ı dîdâre bu şeb olmuşidüm dîde-gûşâ
Geldi tebrîk-i kudüm itdi seher bād-ı şâbâ

139a Bûrka^c-ı ebri yüzinden giderüp ol meh-rû
Gösteriş yaptı bu şeb ^câşıka ol meh-likâ

Yalıfuz seyr ü stîlûk itmededir âfâkı
Ya^cni ferdiyyetin izhâr ider olma tenhâ

Gel su'âl eyle dilâ vâdî-i vuslat hâlin
Kıssa-i ^câşık-ı müştâkı bilür gâr-ı Hîrâ

5 Dâm-ı ünsiyyete râm itdi gazâl-i kûhı
Şemme-i nâka-i müşgîn-i türâb-ı Bathâ

Bir siyeh-çerde¹ kâmer yüzli ^cArab maḥbûbı
Beni sevdâya düşürdi ne meferriḥ sevdâ

Mâh-ı vechinden o ḥürşîd-i cemâlîl her ân
Seyr-i dîdâr ider dîde-i Dervîş Rızâ

9

Vezin: Mültef ^cilûn / Mültef ^cilûn / Mültef ^cilûn / Mültef ^cilûn

1 Bir bûlbûl-i nâlendeyem gülzârdur me'vâ baña
Mecnûn gibi şûrîdeyem dil-dâdedür Leylâ baña

Envâr-ı zâtı görmüşem zât u şifâta irmişem
Gayb ^câleminden² gelmişem oldu nihân peydâ baña

Gencîne-i sır-ı kâdem âdemdür âdem ey dedem
Âdem-perest olsam ne ḡam âyînedür sîmâ baña

Eş şâhid-i çarḥ-ı ^catâ vey âftâb-ı pür-zîyâ
Aḡyâra olma rû-nümâ eyle vefâ cânâ baña

5 Ey ḡonce-i bâḡ-ı likâ dil bûlbûli eyler ricâ
Zîb-âver olsun câ-be-câ zîbâ saña ra'nâ baña

Ferzend-i Neccârüm şehâ ^cabd-i fakîrîdür Rızâ
Sensin şeh-i mülk-i vefâ rahm eyle gel aña baña

¹ 8 6(a) siyeh-çerde: siyeh-çerede ME, PP

² 9 2(b) ^câleminden: ^câleminde ME, HE

10

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Ey serv-i lâ-mekân-ı gülsitân-ı ıstıfa
Vey sâye-bân-ı gâ'ile-i 'arşa-i cezâ
- Sen hâtem-i nigîn-i zemîn u zamânsın
Temmet hırûfî hamdike fi'l-'arzı ve'l-mesâ
- Bâln-i türbegâh-ı şefâ'at-me'abda
Besdür 'uşât-ı ümmete me'vâ-yı müttekâ
- 139b Ağyâr u yâre şükr ü şikâyet ne ihtimâl
Cânâ huzûr-ı hazretedür 'arz-ı ıstikâ
- 5 'Ayne'l-yakîn nûr-ı şühûduñ 'ale'd-devâm
Virmekdedür dü-dîde-i imkâna incilâ
- Kaddüñ görünce ey meh-i nûr-ı âstî budur
Geldi miyân-ı kâmet-i gerdûna inhinâ
- Şâbit-kademdür 'ahd-i ezel tâ-ile'l-ebed
Bâb-ı recâda şubh u mesâ Muştafâ Rızâ

BE**Nazım****Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün**

- 1 Tâ görmedükçe meh yüzüñ ey reşk-i âftâb
Keşf-i niğâb eyleyemez vech-i mâh-tâb
Devr-i kamerde şûret-i mihrüñdür eyleyen
Mir'ât-ı mâh-tâbı nazargâh-ı âftâb

11

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Gül mevsiminde bûy-ı tarab var mıdur 'aceb
Feryâd-ı 'andeli'be sebeb var mıdur 'aceb
- Sâkı-i câm-ı cem'eden efendi su'âl idin
Bezm-i fenâda resm-i edeb var mıdur 'aceb

Mihnet-güşâ-yı vâdî-i hicrâna bir daği
Havf u recâ yolında te'ab var mıdur 'aceb

Sırr-ı hurûfa vâkıf olan ehl-i hâlde
Harf-i hasb-i kelâm-ı neseb var mıdur 'aceb

- 5 Şeb-tâ şabâh tâlib-i ru'yâ-yı vuslâtam
Ey nûr-ı dîde sende taleb var mıdur 'aceb

Pîr-i muğânı mahrem-i esrâr iderdi dil
Deyr-i keremde bint-i 'aneb var mıdur 'aceb

Şadr-ı Rızâ'da mürşîd-i "halvet der-encümen"
Mânend-i Şeyh İbn-i 'Arab var mıdur 'aceb

12

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'îlû / Mefâ'îlû / Fe'ûl

- 1 Açıldı yine gonce-i ruhsâr-ı edeb
Hüvy-kerde-i nâz oldu çemenzâr-ı edeb

140a Vuslat-gede-i kaşr-ı cemâl itdi dili
Bâlin-i tarab püster-i rüzgâr-ı edeb

Her kande nigâh eylesem ey kıble-i cân
Zâhir görünür Ka'be-i dîdâr-ı edeb

Merdûd-ı harem-hâne-i rü'yetdür ebed
Mahrûm-ı şeref oldu sitemkâr-ı edeb

- 5 Vardum şehirî bâğçe-i cânâne¹
İzhâr-ı cemâl eyledi gülzâr-ı edeb

Ehl-i dile meydân olur "semm-i hıyât"
Hayrân ider âdemi esrâr-ı edeb

Olduñisa eger dâhil-i dergâh-ı Rızâ
Yüz gösterür ey dil saña dîdâr-ı edeb

¹ 12 5(a) Bu mısırda hece eksikliği var.

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Gîsû-yı yâr 'anber-i sârâ mıdur 'aceb
Âhû-yı nâfe-rîz-i semensâ mıdur 'aceb
- Ruhsâr-ı âlûf üzre şehâ hâl-i 'anberin
Sevdâ-girân-ı 'aşka süveydâ mıdur 'aceb
- Meş'al-nümâ-yı tûr-ı zuhûr-ı cemâl olan
Beyzâ mıdur ya nahl-i tecellâ mıdur 'aceb
- Gül-gonce-i melâhâtî tavsîf iden bu şeb
Tarf-ı cemende bülbül-i gûyâ mıdur 'aceb
- 5 Nûr-ı sıfât-ı hazret-i Hak 'ayn-i zât iken
Esmâ-i zât 'ayn-i müsemma mıdur 'aceb
- Müşkil-su'âl-i mes'ele-âmûz-ı vahdete
Hazır-cevâb-ı şevk-i müheyyâ mıdur 'aceb
- Kilk-i Rızâ şahâyif-i evsâf-ı yârdâ
Şirâze-bend-i nûşâ-i kübrâ mıdur 'aceb

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Fe'ûlün

- 1 Hicâb-ı rûyuñı ref' cyle yâ Rab
Cemâltîf nûrîdur aksâ-yı matlab
- Kalem tahrîr ider levh-i sipihre
Müsemma-yı sıfât u zâtı her şeb
- 140b Seher izhâr ider ehl-i zemîne
Tokuz yapraklı bir cild-i müretteb
- Cenâb-ı hazret-i fahr-i ümemdür
Haber virdi Sa'ib İbn-i Müseyyeb
- 5 Semâdan nîm-şeb tâ-şubh-ı sâdık
Nidâ eyler cenâb-ı Hazret-i Rab
- Kanı zenb-i kuşûrından uşanmış
Zelf ü mübtelâ şahs-ı muhayyeb

Recâ-yı 'afvile dergâha gelsün
Olur lutfumla memnûn u mutayyeb

Cenâb-ı fâhr-i 'âlem Muştâfâdan
Rivâyet itdi anı İbn-i Cündüb

Salât u sünnetüm ihyâ idenler
Olurlar Hazret-i Hakka mukarreb

- 10 Rızânuñ matlâbı hûsn-i edebdür
Zehî matlâb zehî merd-i mü'eddeb

TE

Ahreb

- 1 Ey mürğ-ı çerâğân-ı fezâ-yı ceberût
Vey zıll-ı hü mâ-sâye-i mülk ü melekût
Lâl oldu zebân-ı tâ'ir-i vâsfuñdan seng
Besdür dehen-i ehl-i dile mihr-i sükût

15

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'îlû / Mefâ'îlû / Fe'ûlûn

- 1 Açıldı yine gonçe-i dil-cû-yı muhabbet
Ta'bir-i meşâm eyledi gül-bûy-ı muhabbet

Şeb-tâ-seher ârâm idemez şahın-ı cemende
Sevdâ-zede-i sünbül-i gîsû-yı muhabbet

Güm-kerde-i hârn-ı cûnûn eyledi aklı
Vahşet-nigeh-i dîde-i âhû-yı muhabbet

Peymûde-i çil-sâle-i şahrâ-yı vişâlem
Olmadı be-dîdâr-ı ser-i kûy-ı muhabbet

- 5 Nâgâh-ı nigâh-efken olup zîr-i hafâdan
Teshîr kılup eyledi câdû-yı muhabbet

- 141a Gül-gonçe gibi çâk-ı hicâb eyle Rızâyâ
Yüz gösterür âhir safla gül-rûy-ı muhabbet

16

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'ilû / Mefâ'ilû / Fe'ûlûn

- 1 Bir zâikadur neşve-i ma'cûn-ı kanâ'at
Terkib-i şifâdur dile kânûn-ı kanâ'at
- Teşrif ideli hânemüze viridi şabâhat
Hûrşîd gibi tâli'-i meymûn-ı kanâ'at
- İklîm-i tevekkülde gedâyân-ı zamânı
Şeh-bender ider baht-ı hümayûn-ı kanâ'at
- Tathîr ider şâ'ibe-i çirk-i tama'dan
Erbâb-ı dilûn zeylini şâbûn-ı kanâ'at
- 5 El viridi baña sâkı-i teslîm ü tesellüm
Bezmümde döner sâgar-ı gül-gûn-ı kanâ'at
- El-minnetü li'llâh ki dil-i ehl-i niyâzı
Feyz-i ezeli eyledi memnûn-ı kanâ'at
- Keşt-i dil-i Şeyh Rızâ es'ade Allâh
Olsun nî'am-ı şevkile meşhûn-ı kanâ'at

SE**Ahreb**

Tâ-key bu hatırgâhda efkâr-ı 'abes
Bâzâr-ı fenâda nice bir kâr-ı 'abes
Âmirziş-i 'ısyâna olur mı bâ'is
Olmazsa nedür beyhûde girdâr-ı 'abes

17

Vezin : Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn

- 1 Gubâr-ı hatıra hatt-ı ruh-ı dildârdur bâ'is
Bu gavgaya sivâd-ı gamze-i tatardur bâ'is
- Haten-âhûların çeşm-i gazâli nâfe-rîz eyler
Bu deñlü ihtilâle zülf-i 'anberbârdur bâ'is

Felek gerdiş-nümâdur hâme-i vaşfım medârında
Bu devr-i bî-ķarâra nokta-i pûrkârdur bâ'is

Cemâlîfî görmedi âdem hayâle olmadı mahrem
Cünûn-ı ehl-i 'aşķâ bir perî-ruhsârdur bâ'is

- 5 Beni dildâre tergîb itme eşnâ-yı şoķbetde
Muķakķak ķavl-i kûstâ-hâne-i âğyârdur bâ'is

- 141b Verâ-yı dirhem ü dînâr âķir hemm ü nâr oldı
Bu râzı imtiyâza mâlik-i dînârdur bâ'is

Degüldür reh-güzâr-ı mülk-i dil gammâzdan hâlf
Rızâyâ keşf-i râza dîde-i hûn-bârdur bâ'is

CİM

Nazım

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Mîhnete şâbir olan buldı ferec
Feth olur bâb-ı ferec bade'l-ķarec
Râstdur râh-ı tevekkül şûfiyâ
İlticâ-yı ğayrden lutf eyle gec

18

Vezin : Fâ'ilâtün / Fa'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 İtmedin beş vakt mi'râc-ı 'ibâdete 'urûc
Arz-ı dilden mûmteni'dür mescid-i 'arşa vülûc

Seba'-ı seyyâreveş seyr-i menâzil eyle tâ
Münkeşif olsun saña te'sîr-i evzâ'-ı bürûc

Ferd ü zevci fark ider mi hûre-ķeşmân-ı hevâ
Sermîle tahkîķ ider vahdet kelâmın ķeşm-i lûc

Şaff-ı evvelde olan tekbîr-i bend-i iftitâķ
Nâfile mümkün midür ķurb-ı ferâ'izden hürûc

- 5 Hey'et-i maķsûsa senden şerm ider âb-ı serâb
Bü'l-acebdür şûret-i nâ-şûste-i şahs-ı lecûc

Atlas-ı gerdûnı tayy itdi semend-i fikreti
Zîr-i rânında Rızâ'nıñ fer virür nuṭṭ-ı sürûc

19

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Âmâde ḥ'ân-ı lokma-i esbâb-ı ibtihâc
Her dem Cenâb-ı Hazretedür arz-ı ihtiyâc

Ceffe'l-kalem¹ şaḥâyif-i kudret-nümâ mîdur
Levh-i kaderde görmedüm iḥrâc u inderâc

Ey pîr-i 'aşk mes'ele-âmûz-ı vaḥdetîz
Besdür kelâm-ı şevk-i nizâmuñla ihticâc

Mi'mâr-ı tîşekâr-ı meşîyyet binâsıdur
Gelmez esâs-ı kaşr-ı kemâlâta i'vicâc

- 142a 5 Mir'ât-ı rû-nümâñı şaḥın inkisârdan
Erbâb-ı ḥâl meşrebidür meşreb-i zücâc
- Derd-i derûna ḥaḳḳa-i cûduñdan "el-kerem"
Ey çâresâz-ı ḥâṭır-ı mecrûḥa bir 'ilâc
- Bâzâr-ı ber-güzâr-ı Rızâ'da Hudâ bilür
Her dem kumâş-ı nazmuma gelmekdedür revâc

HÂ

Nazım

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fe'ûlün

- 1 Düzdîde nigeḥ-ülfet-i dildâr-ı müferriḥ
Şeh-râh-ı tegâfîlde bu reftâr-ı müferriḥ
Şaḥbâ vü sebû kûşe-i aḥvâda güzeldür
Zâhir bu ki gül-gonce-i esrâr-ı müferriḥ

¹ 19 2(a) Bu kelime ME nüshasında جف القلب şeklinde yazılmış.

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Ra'înâ yapıldı hâne-i kâşâne-i feraḥ
Keyf-âver oldu ḥâtıra meyhâne-i feraḥ
- Fermân-revâ-yı mülket-i 'uṣṣâḳdur bu dem
Taht-ı 'atâda şâhid-i şâhâne-i feraḥ
- Mestâne itdi ḥalka-nişân-ı şoḥbetin
Bezm-i şafâda sāgar-ı rindâne-i feraḥ
- Ġamdan şikâyet eyler iken merd-i ḥ'âbver
Virdi neşât meclise efsâne-i feraḥ
- 5 Cânâ vişâltün eyle 'atâ âşinâlara
Olsun râķīb hicrile bigâne-i feraḥ
- Bir nev-civân-ı şâ'ir-i nâzûk mizâcdur
Şadr-ı edebde meşreb-i şeyhâne-i feraḥ
- Her şubḥ u şâm dâne-şümâr-ı vişâldür
Dest-i Rızâ'da sübhâ-i dürdâne-i feraḥ

HI

Nazım

Vezin : Fâ'ilâtün / Fa'ilâtün / Fâ'ilün

İstikamet üzredür bünyâd-ı çarḥ
Hikmete mensûbdur imdâd-ı çarḥ
Şa'd ü naḥsi kabza-i kudretdedür
Böyledür kutb-ı kerâmet-zâd-ı çarḥ

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 142b 1 Âfakı tutdı şu'le-i şems-i cemâl-i şeyḥ
Tâb-âver oldu pertev-i mâh-ı cemâl-i şeyḥ
- Ey şüffî müjdeger senegân-ı meveddete
Oldı keşîde süfîre-i cûd-ı nevâl-i şeyḥ

Bir kaṭre âb-ı feyzin iḥen şâdkâm olur
Âb-ı ḥayâtı zinde-dil eyler zülâl-i şeyḥ

Mir'ât-ı kâinâta nigâh-efken ol dilâ
‘Aks-i mişâl eyleye şâyed mişâl-i şeyḥ

- 5 Olsun beşâret âyinedâr-ı muḥabbete
Ehl-i maḳâla keşf-i niḳâb itdi ḥâl-i şeyḥ

Açdı tılsım-ı bâb-ı kitâb-ı şabâḥati
Müşkil-güşâluḳ eyledi ferḥunde-fâl-ı şeyḥ

Ey ‘andelfîb nağme-i ülfet zamânıdır
Bâg-ı Rızâ’ya virdi tarâvet nihâl-i şeyḥ

DAL

Nazım

Vezin: Mef‘ûlû / Mefâ‘ilû / Mefâ‘ilû / Fe‘ûlûn

- 1 Besdür şeref-i kevkeb-i gerdûn-ı Muḥammed
Allâh nedür tâli‘-i meymûn-ı Muḥammed
İşrâḳ-ı zamîr eyledi ḥâlindeki kâli
Mu‘ciz-eşer-i baḥt-ı hümâyûn-ı Muḥammed

22

Vezin : Fâ‘ilâtûn / Fa‘ilâtûn / Fâ‘ilâtûn / Fâ‘ilûn

- 1 Ğavḡ-ı a‘zamdur ‘atâ şadrında Şâh-ı Nakşbend
Tâc-ı şâhidür ḥaḳîkatda külâh-ı Nakşbend

Neyyir-i iḳbâline gelmez tulu‘ile gürûb
Mihr-i enverdür rızâ burcında Şâh-ı Nakşbend

“Hûş der-dem” ‘âlemin geşt ü güzâr itmekdedür
Çün “sefer-ender-vatan”dur cilvegâh-ı Nakşbend

Seyr ider her dem “nazar¹ ber-pâ” “fenâ-fi’llâh”da
“Halvet-ender-encümen”dür câygâh-ı Nakşbend

¹ 22 4(a) “nazar” kelimesi ME nüshasında yok.

- 5 Tâlib-i nâkış iseñ gel nakşbend ol şûfiyâ
Der-güşâdur dürrüñe himmet -penâh-ı Nakşbend

Yolda kalmaz yol yañılmaz tâlib ü sâlikleri
Râh-ı merdân-ı Hudâ'dur şâh-râh-ı Nakşbend

- 143a Merkez-i kuṭb-ı kerem maḥdûm-ı a'zamdur Rızâ
Mültecâ-yı ḥ'âcegândur ḥânkah-ı Nakşbend

23

Vezin : Fâ'ilâtün / Fa'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Fârîguz nakş-i sivâdan Nakşbendüz Nakşbend
Reng-i pîrâ-yı cûnûmuz ḥûşmendüz ḥûşmend

Sûfiyâ keşret şudâ'ındân rehâ-yâb oldu dil
Âstân-ı 'âfiyetde ser-bülendüz ser-bülend

Vaz'-ı küstâhâne-i gerdûndan âsûdeyüz
Halka-i devr-i kamerde dil-pesendüz dil-pesend

Kâmet-i dildârı taṣvîr-i ḥayâl itmekdeyüz
Gülşen-i ḥâtırda cânâ naḥlbendüz naḥlbend

- 5 La'l-i nâb-ı yârdan câm-ı şifâdur zâdımız
Bezm-i kânûn-ı şifâda müstmendüz müstmend

Biz o ser-bâz-ı güzergâh-ı tarîk-i 'aşkda
Baş u cânâ kalmazuz bir şeh-levendüz şeh-levend

Şem'-i cem'-ârâ-yı 'irfânuz bu işretgâhda
Meclis-i ḥâşş-ı Rızâ'da ercmendüz ercmend

24

Vezin: Mef'âlü / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Mâh-ı şıyâm geçdi göründi cemâl-i 'îd
İşrâb-ı bezm-i câm-ı mey eyler hilâl-i 'îd

Ser levḥa-i berât-ı humâyûn-ı 'işvede
Tuğrâ-yı ebruvân-ı cenâb-ı mişâl-i 'îd

İmsâk-ı hicrûñ âhîri şubh-ı vişâldür
Bir "mâ-ğazar" dur ehl-i fütûra nevâl-i 'îd

Qadrin bilürse bâý u gedâ mâh-ı rûzentîñ
Zîb-âver oldı qaddine destâr-ı şâl-ı 'îd

- 5 Bâm-ı felekden 'arz-ı cemâl itdi mâh-ı nev
Geldi göründi nûr-ı cemâl-i vişâl-i 'îd

Bir merhabâya kâ'il iken rûzedâr-ı şevk
Pâ-bûs-ı yâre oldı muvafîk ricâl-i 'aşk

Şehr-i sıyâm-ı kur'a-perendâz olup Rızâ
Şevvâle düşdi tâli'-i ferhunde-fâl-i 'îd

- 143b Bayramlaşurken alını öpdüm o mehveştîñ
Kaldı nazarda resm-i hilâl-i hayâl-i 'îd

25

Vezin: Mef 'ûlû / Mefâ'îlû / Mefâ'îlû / Fe'ûlûn

- 1 Firdevs-i hâkâyîk gülidür nûr-ı Muḥammed
Gülzâr-ı irem sünbülidür nûr-ı Muḥammed

Ârâyîş-i dîbâce-i evrâk-ı ezeldür
Ser-saṭr-ı şeref-nâme-i ebrû-yı Muḥammed

Her lahza ider nâşiye-i qadrini tecdîd
Mu'ciz-eşer-i hâme-i dil-cûy-ı Muḥammed

Râhat-res-i iklîm-i haṭâ mülk-i Hotendür
'Anber-şiken-i nâfe-i gîsû-yı Muḥammed

- 5 Ser-tâ-be-kadem emrine râm itdi cihânı
Ahlâk-ı pesendîde-i hûş-hûy-ı Muḥammed

Ey kâfile-sâlâr-ı nihân-hâne-i vuslat
Göster bize de şâh-reh-i kûy-ı Muḥammed

Çekmez sitem-i derd ü devâ nâz-ı etîbbâ
Zevk-âver-i dârû-yı devâ-cûy-ı Muḥammed

Feyz-âver olur sâmi'a-i Şeyḥ Rızâ'ya
Her şubḥ u mesâ nağme-i "yâ hû"-yı Muḥammed

Vezin : Mef'ûlû / Mefâ'îlû / Mefâ'ilûn / Fâ'

- 1 Takdîr-i bezed sikke benâm-1 Maḥmûd
Der-mülk-i kerem reft-i nizâm-1 Maḥmûd
- Ez-yümn-i kerâmet ki Ḥudâ-dâd mülkeş
Maḥmûd-ı bered vakt-i devâm-1 Maḥmûd
- Ân rûz ki bir gülşen-i ikbâl nişest
Şod taht-ı çemen reşk-i maḳam-1 Maḥmûd
- Hem-sohbet-i gül bübüî-i hoş-nağme be bâyed¹
Hemvâre eyâ züst-i gulâm-1 Maḥmûd
- 5 Maḥmûr-ı müşavvâz mi-vaşl-ı dildâr
Pâyende büved câm-1 devâm-1 Maḥmûd
- Şad ḥamd-i bi-h'ânîm ü hezârân aḥsenet
Bir silsile-i nesl-i 'izâm-ı Maḥmûd
- 144a Her çend diled mürde-nebûd ez-zerkeş
Pâyend-i büved Rızâ kelâm-1 Maḥmûd

Vezin : Fe'ilâtûn / Fe'ilâtûn / Fe'ilâtûn / Fe'ilûn

- 1 Levḥaşallâh zehî nûr-ı zuhûr-ı Aḥmed
Ḥâne-i dilde zuhûr eyledi nûr-1 Aḥmed
- Gayra yer yok ḥarem-i sîne-i bî-gînemde
Dildedür câygeh-i ḥûr u kuşûr-ı Aḥmed
- Gıbta-fermâ-yı bahâr olsa sezâdur el-ḥaḳ
Gülşen-i reşk-i sürûr eyledi sûr-1 Aḥmed
- Ufḳ-ı gayb-ı hüviyetden idüp ref'-i nikâb
Li-ma'ân itdi derûnumda sürûr-1 Aḥmed
- 5 'Aql-ı küîl sidre-nişîn oldı reh-i ḥayretde
'Aqla sığmaz şeref-i şadr-ı şudûr-1 Aḥmed

¹ 26 4(a) Bu mısırada hece fazlalığı var.

Hâzır ol ğayb-i şehâdetde Rızâyâ çünkim
Ğâ'ibi hâzır ider nûr-ı huzûr-ı Aḥmed

ZEL

Nazım

Vezin : Fâ'îlâtûn / Fâ'îlâtûn / Fâ'îlûn

- 1 Bulmadum ben la'î-i dil-berden lezîz
Buldum ammâ şehd ü şekkerden lezîz
Teşneler Kevser lebinden sordılar
Didiler pâîude-i terden lezîz

28

Vezin : Fâ'îlâtûn / Fâ'îlâtûn / Fâ'îlâtûn / Fâ'îlûn

- 1 Bade-i la'îlûñ hayâli âb-ı Kevserden lezîz
Fikr-i ruhsârûñ ḥabîbâ şehd ü şekkerden lezîz

Her nefes cânâ meşâm-ı cânâ 'anber-rîz olur
Nâfe-i zülflûñ şemîm-i müşg-i ezferden lezîz

Lezzet-âmûz-ı dimâğ oldum mişâl-i nişker
Bulmadum ḥ'ân-ı atâda la'î-i dil-berden lezîz

Feyz-i isti'dâd el-Hak âdeme mahşûşdur
Bitmez arz-ı kâbiliyyetde hünerverden lezîz

5 Zîver-i şahn-ı emel ser-süfîre-i eşcârda
Görmedüm ey nûr-ı çeşmüm dîde-i terden lezîz

144b Bâğbân olsañ fenâ gülzârına olmaz dilâ
Naḥl-ı bustân-ı Rızâda mîve-i¹ terden lezîz

¹ 28 6(b) mîve-i: Nüshalarda "cîlve-i"

RI

Nazım

Vezin : Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Gerçi izhâr eylemez râz-ı derûnun ehl-i sır
Dûd-ı âhın ketm ider kalbinde dâ'im müstemir
Eylemez erbâb-ı dil hâl-i zamâ'irden su'âl
Hazret-i mahebûba râci'dür zamîr-i müstetir

29

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Kulagum nâle-i nây-ı gelû-sûzile memlûdur
Ciger-bend-i dili sûrâh-ı sûrâh eyleyen budur

Bu deñlî zâr-şahrâ-yı cünûn olmazdı dil cânâ
Beni nâlân-ı ser-gerdân iden ol çeşm-i âhûdur

Şikâyet mâ-cerâ-yı nâle-i dûlâb-ı eşkümden
Gözüm mânend-i cû kûy-ı dil-ârâya akar şudur

Dil-i şeydâ lisân-ı hâlile naql-i zamîr eyler
Anuñçün zıkr-i fikri tâ-seher "Allâhu yâ hû" dur

5 Nihâl-i kâmetü'dür cilve-bağş-i gülşen-i hâtır
Riyâz-ı kalbi reşk-i tûr iden ol naql-i dil-cûdur

Şabâ tahrîki sevdâ-yı meşâm itmekden el çekmez
Sebeb pîçeş-nümâ-yı ihtilâle bûy-ı gîsûdur

Rızâ mecmû'a-i na'tüñ dirâyâtında kâşırdur
Efendimden reşâd-ı dâd-ı isti'dâd-ı mercûdur

30

Vezin : Mef 'ülü / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Her dem ki hâme resm-i 'arûsânelik ider
Gîsû-yı yâre dest-i hevâ şânelik ider

Şad-âferîn evrend kalender-ı tabî'ata
Bî-câm u bâde şevkile mestânelik ider

Nâ-puhtekân-ı nâr-ı muhabbet ʿaceb midür
Yârûn cemâl-i şemʿine pervânelik ider

Zâhid piyâde kaldı reh-i ihtilâlde
Natʿ-ı hünerde bî-hûde ferzânelik ider

145a 5 Hengâm-ı pencgâhı hemîn eyleyen telef
Bu hâne-i harâbda vîrânelik ider

Eyler kirâm nâs-ı vefâ bî-vefâlara
Efsûs-ı âşinâya ki bî-gânelik ider

İşret-serây-ı Şeyh Rıza der-güşâ olup
Sâki-i bezm-i vahdete peymânelik ider

31

Vezin: Mefʿûlû / Fâʿilâtü / Mefâʿilû / Fâʿilûn

1 Nûr-ı siyâh u âh-ı şehergâh bir midür
Feyz-i îlâh nâle-i cângâh bir midür

Şâh u gedânuñ eyle nazar ʿizz ü câhına
Terk-i külâh-ı tâc-ı şehin-şâh bir midür

Ahvel-nigâh-ı cerbeze-i iştibâhda
ʿAynü'r-refâh Hazret-i Allâh bir midür

Bezm-i fenâda "seyr-i îla'llâh" iden bilür
Ser-mest-i râh u ʿâkıl-ı hem-râh bir mi dür

5 Yektâ-süvâr-ı merhale-peymâ-yı vahdete
Püşt ü penâh u sâye-i dergâh bir mi dür

Zill-ı hülmâ-yı dest-i sahâvet-şümâr ile
Yemîn nigâh-ı ʿârif-i bi'l-lâh bir midür

Ğaflet-nişîn-i şavmaʿa-i mâ-sivâya şor
Bâb-ı Rızâ'da sûfi-i âgâh bir midür

32

Vezin : Mefâʿilûn / Mefâʿilûn / Mefâʿilûn / Mefâʿilûn

1 Nihâl-i kâmetüñ cânâ ezel dil-keşlerindendir
O serv-i lâ-mekân bâğ-ı likâ ser-keşlerindendir

Yüzüñ şüret-nümâ-yı zât-ı baht-ı vâhidiyyetdür
Şifâtüñ pertev-i nûr-ı ahad mehveşlerindendir

Zülâl-i bî-melâl-i la'î-i nâbuñ ey şafâkânî
Bu devr-i bezm-i haşuñ bâde-i bî-ğışlarındandır

O mihrüñ iştîyâkıyla "hayâl-ender-hayâl" olmuş
Muhaqqak mâh-ı tâbânüñ hilâli kaçlarındandır

- 5 Göñül mey-hane-i âlemde bir dem hûşyâr olmaz
Ayılmaz tâ-ebed bezm-i ezel ser-hôşlarındandır

145b Sezâdur atlas-ı gerdûn olursa cismine meftûn
Yüzüm toprağı âl-i Muştafâ mefreşlerindendir

Rızâ-yı pür-şafâ hemvâre taklîd-i hilâfetde
Gürûh-ı evliyânüñ hâliyâ begdişlerindendir

Olur sûziş-nümâ şeb-tâ-seher kühsâr-ı hayretde
Şu'â-i berķ-i âhum zî-selem âteşlerindendir

33

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Hüdâvendâ şeb-i târik-i hicrâna seher gönder
Diyâr-ı iştîyâka peyk-i vuslatla haber gönder

Şehâ dil-mürdegân-ı bağ-ı cûduñ muntazırlardur
Kerem kıl şebnem-i nîsân-ı feyzüñden eşer gönder

Temâşâ-yı cemâle dîde-i terde liyâkat yok
Gubâr-ı reh-güzerüñde baña kuşl-ı başar gönder

Gülistân-ı dili serdî-i gam pejmürde-hâl itdi
Letâfet bâğına bir bâğbân-ı muğteber gönder

- 5 Şehâ revnak-nümâ-yı kûşe-i destâr-ı 'irfâna
Nihâl-i gül-sitân-ı ma'rifetden vird-i ter gönder

Nice demdür ki etfâl-ı hîred rencîde-hatırdur
Bu mekteb-hâne-i iz'âna bir ehl-i hüner gönder

Cebîn-i tâb-nâkuñ ma'la'-ı nûr-ı hidâyetdür
Cemâlüñ âftâbından Rızâ'ya nûr-ı fer gönder

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Tâbân iden sipihri bizüm âhumuz mıdur
Kandîl-i çarha şû'le viren mâhumuz mıdur

Hâlet-fezâ-yı halka-i rûhâniyân olan
Şit u şadâ-yı vird-i şehî gâhumuz mıdur

Hûrşide karşı 'arz-ı cemâl eyleyen bu şeb
Burc-ı vefâda mâh-ı felekcâhumuz mıdur

Harmen-fürûz-ı bârika-i dûd-ı âhumuz
Kühsâr-ı gamda hayme vü hargâhumuz mıdur

- 5 Sultân-ı 'aşk 'izz-i cemâl ü celâlile
Şadr-ı serîr-i dilde bizüm şâhumuz mıdur

- 146a Râh-ı Rızâ'da şeyh-i kerîmü'l-cenâbumuz
'Ahd-i elest-i hem-dem ü hem-râhumuz mıdur

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Yâr ile âşinâlıgımız gâ'ibânedür
Bî-gânelerle şöhetümüz 'ârifânedür

Şufî şafâ-yı vakte çalış ekle pendümi
Zîrâ usûl-i dâ'iremüz şüfîyânedür

Şahba-yı vaşl-ı yârile dil hûşyârdur
Dîvâneyüm ve lîk sözüm 'âkılânedür

Seyr it efendi cevher-i zât u şifâtuñı
Sikkîn-i nutka berç-i lisânum fesânedür

- 5 Kışr-ı sühanla ülfetümüz yok Hudâ bilür
Leb-i zebân-ı nâttıkâmuz 'âşıkânedür

Naqd-i hulûş-ı rûz-ı ezel kıldılar bedel
Mülk-i kerâmet ehl-i dile mâlikânedür

Memnûn-ı vaşl-ı hâzret-i maḥbûbdur Rızâ
Fırkat kelâm-ı "beyne hüma"da bahânedür

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Mey-i maḥbûbile maḥmûr olan ğamdan müberrâdur
Bu devrûñ bâde-nûşı mest-i sâķı-i dil-ârâdur

Dilâ bî-hûde şanma Kaysı şahrâ-yı felâketde
Anı Mecnûn-ı rüsvâ eyleyen sevdâ-yı Leylâdur

Egerçi nfk ü bed-hemzâd-ı vahdetdür ḥaķikatde
Bu bezmüñ mesti 'âķıl 'âķılı ser-mest ü şeydâdur

Şafâda reng-i âb-ı şûr u şîrîn ittihâd itmiş
Mezâķ-ı ehl-i şevķe bü'l-'aceb cây-ı temâşâdur

- 5 Siyeh-destâr-ı şûfî câme-i rengin-i sâltûsı
Başında ħırķa-pûşân-ı sivânüñ köhne sevdâdur

Be-nâmî-zed Muhammed Aḥmed-i Maḥmûd Ebu'l-Kâşım
Muḥaķķâķ ḥilye-i dîbâce-i esmâ-i ḥüsnâdur

Rızâyâ derd-i 'aşķı maḥz-ı dermân oldıñın bildüm
Beni bîmâr-ı tîmâr eyleyen ol çeşm-i ra'nâdur

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 146b 1 Gül-i nâzûk-mizâc-ı gülşen-i râzı dikenden şor
Diken cevvin zebân-ı merdûm-i ḥâķır-şikenden şor

Bataķlıķdır bu râh-ı pür-ḥaķar "şadddü'l-ḥazer" peydâ
Boğaz der-bendini dil-teşne-i câh-ı zekândan şor

Semâvât-ı kerâmetden ḥaberdâr olmak isterseñ
Seḥîl-i âsmân-ı himmeti burc-ı Yemenden şor

Lisân-ı ḥânedân-ı âl-i Aḥmedden rivâyetdür
Şebistân-ı risâlet ḥıdmetin Veysü'l-Karen'den şor

- 5 Olur mı seng-i bed-gevher dür ü cevherle hem-ķıymet
O mâhuñ dâne-i dendânını dürr-i 'Aden'den şor

Dilâ maḥşûl-ı nuṭķuñ cevz-i bî-mağz olmasun dirseñ
Kelâm-ı mîvedârı mâlik-i bâğ-ı süḥandan şor

Rızâyâ yok yere lû'lû-yı lâlâdan su'âl itme
Nihân-ı nokta-i mevâhîmeyi dürc-i dehenden sor

38

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Makâlât-ı velâyet merkez-i kûtbu'l-mecâzîdür
Bu beytün câ-nişîn-i şohbet-i gavs-i mevâhibdür

Merâtib muhtelifdür şadr-ı dîvân-ı kerâmetde
Muhaqqak rütbe-i ehl-i şafâ "a'le'l-merâtib"dür

Melâm-ı hoş-kelâmuñ şerri zâhir hayri bâtındur
Lisân-ı evliyâ'u'llâhdan mervî menâkıbdur

Şalât u sünnete râğib tarîkat sırrına vâkıf
Tamâmu'l-'aql bir pîrûñ elin tutmak münâsibdür

- 5 Tehâvün eyleyen bâtlı ya câhildür ya 'âtıldur
Bu yüzden yokda kalmak talibe mahz-ı meşâ'ibdür

Fenâ-fi'llâhdan seyr-i beka-bi'llâhdur ma'lab
Terakkî-i tarîkat sâlike "akşa'l-metâlib"dür

Hâzer ey merd-i sâlik hurde-gîrân-ı tarîkatdan
Ki bunlar tîre-dildür 'ahd ü ikrârında kâzibdür

İderler bezl-i himmet hâk budur ihyâ-i sünnetde
Kâfâtuñ âdeti i'fâ-i lihye kaşş-ı şâribdür

İder zâhid gehî şîrb-i duhânı zemm ü istikrâh
Velî mahfice şîr-i kâse-i hummârı şâribdür

- 147a 10 Dilâ âyîneñi şâf it şüverbâz-ı vesâvisden
Mürîdâ mürşidüñ tedbîr-i irşâdı 'acâyibdür

Meşâyih vâris-i gencîne-i 'ilm-i risâletdür
Kamû intâk-ı hâkdur sözleri işbât-ı vâcibdür

Dil-i âhen-mizâc-ı zümre-i inkârı nerm eyler
Mişâl-i kehrübâ her nuṭkı mıkânâtıs-ı câzibdür

Dilâ nâziik-dil olma telh u şîrîn emr-i nehyinden
Cenâb-ı pîr-i 'aşkuñ re'yi gâbit fikri şâ'ibdür

Şehâ tekbîr-bend-i iftitâh-ı infitâhunda
Huzûr-ı kâlbe muhtâc olduğı aķve'l-mezâhibdür

- 15 Kalem ma'zûrdur keyfiyyet-i tahrîr-i vaşfûda
Ne deflî ser-girân olsa debîr-i 'aķla gâlibdür

Zuhûr-ı şûret-i vahdet ruh-ı eşyâda zâhirdür
Cemâl-i pîrden hâtır cemâlu'llâha tâlibdür

Hilâfet mesnedinde hazret-i pîr-i Bahâ'î'd-dîn
Şerî'at da tarîkat da menâb-ı aşķa nâ'ibdür

Velâyet nûrını kesb eylemiş şemsü'l-meşâriķdan
Anuñçün maṭla'-ı iķbâli hûrşid-i mağâribdür

Olur sâlik bidâyetde nihâyet sırrına vâsıl
Cenâb-ı h'âcegânun hûsn-i etvârı garâ'ibdür

- 20 Efendim miñnet-i şavm-ı sivâya kalmadı tâkat
Rızâyâ el-meded 'id-i vişâl-i yâre tâlibdür

39

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Başında şâh-ı hûsnün nûrdan devlet külâhıdır
Yahûd âh-ı derûnumdan müzerkeş çetr-i şâhidür

Mülcâzât-ı sevâb u ma'şiyet cins-i 'ameldendür
Humâr-ı bâde-i gam sâğar-ı cür'et günâhıdır

Gözüm nûr ruḥun gül kâkülün sünbüldür ammâ kim
Çemenzâr-ı 'izârun ravza-i cennet giyâhıdır

Kamer devrinde hâliñ necm-i gîsûdâr-ı behcetdür
Medâr-ı dergahun ey mâh bî-kesler penâhıdır

- 5 Maķâm-ı h'âcegânî melce vü me'vâ-yı pîrândur
Bu dergâh-ı şeref-pîrâ erenler cilvegâhıdır

- 147b Sorarlarsa bu cây-ı dil-gişânun nam u nâmîsin
Kâlender-meşrebân-ı bezm-i vahdet hânķâhıdır

Dür ü dârim iden eşrâf-ı vird-i şubḡâhıdır
Anun her hücresi bir maṭla'-mûr-ı İlâhî'dür

Redâ vü hırka vü destârna dahl itme ey vâ'iz
Rızâ'nuñ rif'at-i câhı tarîkat şâh-râhıdur

40

Vezin: Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün

- 1 Şehâ bu 'ârıza devr-i kâmerde hâle midür
'Aceb siyâhi-i te'sîr-i jeng-i nâle midür

Ruğuñda dâne-i dürr-i 'arağ mıdur cânâ
Çekide berk-i güle katre katre jâle midür

Nikâb-ı nûr mıdur 'ârızuñda kâküller
Harîm-i ravza-i hûsnüñde bir havâle midür

Nihâl-i gül ele şad-berg bir kitâb almış
Sitâyış-i ruh-ı âlûñda bir risâle midür

- 5 Benefşezâr-ı 'izaruñda gül midür ey meh
Şükûfedân-ı hayâlümde yohsa lâle midür

Göründi sâkı-i çarhuñ elinde ahşâmdan
Hilâl-i 'id midür yohsa bir piyâle midür

Gıdâ-yı rûh-ı Rızâ'dur bu hâbbetü's-sevdâ
Yahûd o hâl-i siyeh anberîn-nevâle midür

41

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Devâm-ı¹ devletüñ ey mâh vird-i şubhğâhumdur
Huzûruñda bu da'vâya güvâhum mihr-i mâhumdur

Hudâdan mağfiretdür ma'şiyet zımnında dil-h'âhum
Beni şâyâne-i gufrân iden kendü günâhumdur

Ümîd oldur çekilmez sıklet-i meydân-ı rüstâhîz
Teb-i hürşîd-i maşşerden penâhum ebr-i âhumdur

Bulur neşv ü nemâ mehd-i cemende zâde-i tab'um
Ki âğûş-ı hayâlümünden matâr ebr-i giyâhumdur

¹ 41 1(a) devâm-ı: dâm-ı ME

- 5 Beni mahrûm-ı ihsân eylemez bâb-ı şefâ'atdan
Gedâya luḡfı çok ihsânı çok devletlî şâhumdur

148a Sezâdur dürr-i evşâfa olursa müsterî Bercîs
Şüreyyânun başında fer viren terk-i külâhumdur

Nazar kaldı Rızâ'nun merdüm-i çeşmümde demlerdür
Hayâl-i hâli cânânun benüm nûr-ı siyâhumdur

42

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Dür-i şehvâr-ı güftârum lisân-ı evliyâdandur
Kelâm-ı dil-sitânun vecd-i hâl-i aşfiyâdandur

İder ehl-i başîret kesb-i hâlet nûr-ı sîmâdan
Ferâset bâbınun her nüktesi zîr-i hafâdandur

Terâkķi-i "fenâ-fi'llâh"dan seyr-i "beķâ-bi'llâh"
"Ricâlu'llâh"a mahzâ feyz-i cûd-ı kibriyâdandur

Hâzer efsürde-tab'ân-ı zamânun ihtilâtından
Şudâ'-ı bâde-i keşret humâr-ı mâ-sivâdandur

- 5 Mevâlid-i şelâse hâşşiyet-bahş-i me'âdındur
Ve lîkin dâd-ı isti'dâd hem-vâre Hudâdandur

Ne deñlî bezl iderseñ kîse-i himmet teñ kalmaz
Fedâ-yı mâ-melek mu'tâd-ı erbâb-ı 'atâdandur

Şafâ-yı vakte nâ'il olmak isterseñ ziyâret kıl
Rızâ'ü'd-dîn-i cânâ zümre-i ehl-i şafâdandur

43

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Ol serv-i nâz hemser-i tûbâ degül midür
Kûh-ı lîķâda nahl-ı tecellî degül midür

Ümmî-lakâb sutûde-neseb Ka'be-i edeb
Nurun cemâl-i Yeşrib ü Batḡâ degül midür

Mecmû'a-i şîfâtunı itdüm mütâla'a
Esmâ-yı zâtuñ 'ayn-i mülsemmâ degül midür

Tâk-ı revâk-ı 'arşdur ebrû-yı mehveşüñ
Levh-i cebînün 'âlem-i kübrâ degül midür

- 5 Âhû-yı nâfe-rîz-i semen-bûy-ı kâkûlün
Reng-i 'abîr-i leyle-i isrâ degül midür

Bâg-ı hayâlî reşk-i cinân eyleyen bu şeb
Tarf-ı ruhuñda gonçe-i ra'nâ degül midür

- 148b Sevķ-i Rızâ'da cevher-i nâ-yâb-ı midhatün
Kıymet-fezâ-yı lî'lû-yı lala degül midür

ZE

Nazım

Vezin : Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Hayli müşkildür fütûhât-ı tılısmât-ı künûz
Bir edîb-i kâmile muhtâcdur hâl-i rumûz
Nokta-i vahdetde mahv eyle vücûduñ şûfiyâ
Münselihdür devr-i pür-kâr-ı tenâsilhde bürûz

44

Vezin : Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 İbn-i Neccâruz binâ-yı 'aşkdur endişemüz
Hâlet-i diğer virür 'uşşâka şavt-ı tîşemüz

Câm-ı leb-rîz-i ledünnîdür şarâb-ı nuḡkumuz
Tâlib-i dîdâra mir'ât-ı şafâdur şîşemüz

Ser-girân-ı h'âb-ı ru'yâ-yı vişâl-i vahdetüz
Reng-i keşretten müberrâdur hizâb-ı rîşemüz

Kalbümüz vîrânesi gencîne-i esrârdur
Arz-ı himmetde gönül yapmakdur ancak pîşemüz

5 Sâyemüz râhat-res-i âvârekân-ı 'aşkdur
Lâne-i Sîmurg-ı hikmetdür Rızâyâ pîşemüz

Zîver-i gül-gonce-i iqbâldür eşkûfemüz
Gülşene revnak virtür cânâ dıraht-ı mîşemüz

45

Vezin : Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlün

- 1 Şâfdur jengar-ı gamdan sîne-i bî-gînemüz
Gayra yüz göstermez el-hak şûret-i âyinemüz

Âşinâ-yı âlem-i gaybüz bu nüzhetgâhda
Menzil-i cânândur halvet-serây-ı sinemüz

Hırka-berdûş-ı elestüz âlem-i ıtlâkda
Reşk-bahş-ı hıl'at-i şâhânedür peşmînemüz

Kadrimüz âlî-şeref bulmağdadur eyyâmımız
Rûz-ı 'îd-i vuslatı telmîh ider âzînemüz

- 5 Şâh-ı istignâ sipâhuz tahtgâh-ı aşkda
Zînet-âmûz-ı keremdür âdet-i dîrînemüz

- 149a Lâne-i Kâf-ı kanâ'at içre 'Ankâ-meşrebüz
Dâne-i şâhâne-i şahn-ı keremdür çînemüz

Halka-i imrûze-i bezm-i Rızâ âmâdedür
Cur'a-rız olmağdadur zîrâ mey-i dûşînemüz

46

Vezin : Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlün

- 1 Mübtelâ-yı mâ-sivâdur 'âkıl u ferzânemüz
'Âkl-ı evveldür bu şûretde bizüm dîvânemüz

Zâğlar me'nûs olur mı 'andelîb-i gülşene
Âşinâ-yı ehl-i hâl olmaz ebed bigânemüz

Künc-i istignâda biz gevher-şûmâr-ı vahdetüz
Zînet-i dest-i ezeldür sübha-i şad-dânemüz

Neş'e-i evvelde çünkim aldılar elden ayâğ
Ser-girân olmaz humâr-ı hicrile mestânemüz

- 5 İntihâb eylerse mürvârid-i nazmum pîr-i 'aşk
Mâye-bağş-ı gevher-i imkân olur dîr-dânemüz

Müjdeler olsun 'atâş-ı çâr-sû-yı fîtrata
Âb-ı çâr-enhârdur ser-menzil hum-hânemüz

47

Vezin : Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlün

- 1 Hâzin-i kenz-i dekkâyık Nakşbendîlerdenüz
Vâkıf-ı remz-i hakâyık Nakşbendîlerdenüz

Rütbe-i a'îlâdan a'îlâdur 'ulüvv-i şânımız
Zümre-i akrâna fâ'îk Nakşbendîlerdenüz

Sâkin-i mey-hâne-i 'aşkuz kalender-meşrebüz
Kâh mest u kâh ayık Nakşbendîlerdenüz

Kıymet-efzâ-yı şadefdür dâne-i dîrdânemüz
Yâdgâr-ı bahr-i râ'îk Nakşbendîlerdenüz

- 5 Hırka-berdûş-ı fenâyüz hânkâh-ı 'aşkda
Halka-i hâssânâ lâyıık Nakşbendîlerdenüz

Nâmımız ser-nâme-i dîvân-ı ehlu'llâhda
Zîver-i zeyl-i şakâyık Nakşbendîlerdenüz

Fârîguz halvet-serây-ı gülşen-i efkârdan
Târik-i fikr-i 'alâyık Nakşbendîlerdenüz

- 149b Reşha-bağşâ-yı kulûb-ı ehl-i hâlüz şüfiyâ
Feyz-i enfâs-ı halâyık Nakşbendîlerdenüz

Serv-i bustân-ı Rızâ şaf-beste-i teslimdür
Sebz-pûşân-ı hâdâ'îk Nakşbendîlerdenüz

48

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Sirâc-ı rûşenâ-yı hânkâh-ı h'âcegânuz biz
Çerâğ-ı pür-ziyâ-yı hânkâh-ı h'âcegânuz biz

Kuyûdât-ı sivâdan pây-ı dil âzîrdedür cânâ
Gulâm-ı hâk-i pây-ı hânkâh-ı h^vâcegânuz biz

Cemâ'atle şalât u vuslata tahrîme-bend olduk
Bu demde muktedâ-yı hânkâh-ı h^vâcegânuz biz

Gıdâ-yı rûhdur şeb-tâ-seher ʿuşşâk-ı müştâka
Hezâr hûş-nevâ-yı hânkâh-ı h^vâcegânuz biz

- 5 Hazân-ı hârîr hicrile pejmürde-dil olmaz
Gül-i gülşen-serây-ı hânkâh-ı h^vâcegânuz biz

Haber aldık mukaddem pîr-i ʿaşkuñ asl u fer'inden
Mu'ahhar mübtedâ-yı hânkâh-ı h^vâcegânuz biz

Murâd-ı hâtruñ devrân ise meydâna gel şûfî
Rızâ-yı bâ-şafâ-yı hânkâh-ı h^vâcegânuz biz

SİN

Nazım

Vezin : Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlün

- 1 İtirâz itme dilâ evzâ'-ı çarha her nefes
Kevkeb-i ikbâlden hûsn-i ʿameldür mültemes
Kâbzâ-i kudretdedür gayb u şehâdet ʿukdesi
Zâhir u bâtın cenâb-ı Hazret-i Allâh bes

49

Vezin : Mefâ'îlün / Fe'îlâtün / Mefâ'îlün / Fe'îlün

- 1 Şükûfezâr-ı cemâl oldı çâr-bâg-ı heves
Yetişdi çâr-cihet goncehâ-yı çâg-ı heves

Topkunma hâtıra ey şahne-i cefâ-meşreb
Neşât-ı meclisi işrâb ider yasâg-ı heves

Cevâz-ı şûrb-i duhâna kitâb-ı ruhsatda
Efendi hâtır için yok mıdur mesâg-ı heves

150a

Hûşdur âdemi ʿilm ü edeble âdem iden
Yaraşdı kûş-ı dile nağme-i belâg-ı heves

- 5 Şahîfe-i dil-i 'uşşâkı şerh ider gördüm
Derûn-ı lâle-i hamrâda dâğ dâğ heves
- Humâr-ı meclise mâni^c dilâ nedür bilmem
Elinde sâkı-i bezmüñ döner ayâğ-ı heves
- Cenâb-ı Şeyh Rızâ'ya makâm-ı vahdetdür
Garîb-i şavma^cadur kûşe-i ferâğ-ı heves

50

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'ilû / Mefâ'ilûn / Fâ'

- 1 Dil¹ bülbülü şûrîde-i şeydâdur bes
Âvâre-i ser-keşte-i şahrâdur bes
- Ağyâr olalı hacle-fürûz-ı vuslat
Mecnûn dil-âzûrde-i Leylâdur bes
- Câm-ı Cemi gör kâse-i kâfîra nazar kıl²
Hâk-i ser-i İskender ü Dârâdur bes
- Dellâl-ı hevâ sûd ü ziyânın bilmez
Cevlângehiñ cennet ü tûbâdur bes
- 5 Gördüñse menâmuñda Rasûlu'llâhı
Her bir nazaruñ rû'yet-i Mevlâ'dur bes
- Kıl³ himmet-i pîrânı delîl ey şûfî
Dergâh-ı Rızâ Ka'be-i 'ulyâdur bes

ŞİN

Nazım

Vezin : Fâ'ilâtûn / Fâ'ilâtûn / Fâ'inûn

Peyker-i gayb-i şehâdet şâd-bâş
Perde ez-ser ber-güşâdet şâd-bâş
Mey-i dîd ber-vefk-ı dilh^vâhet Rızâ
Kutb-ı gerdûn-ı murâdet şâd-bâş

¹ 50 1(a) dil: dili ME

² 50 3(a) Bu mısra'da vezin hatası var.

³ 50 5(a) kıl: kıymet ME

Vezin: Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtün / Mefâ'ilû / Fâ'ilün

- 1 Her geh¹-i kuhl-ı çeşm-i merâ mî-kuşed sürüş
Kerded hurûş çarh-ı zi-âh-ı dilem hamûş

- 150b Per mî-güşâd u mantık-ı tayr ez-zamîr-i men
Âmed zi-gayb-i nağme-i yâ hû be-gûş-ı dûş

Resîdem ez-cemâl-i civânân bezm-i Cem
Âyîne-i dâd dest-i merâ pîr mî-fürûş

Kerem hayâ zi-'ahd-i ezel güfte-şod belâ
Nâmem cühûl şod zi- fuzûlî-i 'aql u hûş

- 5 Câm-ı humâr şâm-ı elem-râ tehî mekeş
Ez-dest-i sâkiyân-ı şabûhî piyâle-nûş
- Pîr-i muğân duhter-i rez-râ seher be-güft
K'ez-sâkinân-ı hâne-i hum-hâne rev mepûş
- Ey nûr-ı dîde Şeyh Rızâ mî-koned recâ
Mecmû'a-i hayâl-i kemâleş be-h^vân be-gûş

SAD

Nazım

Vezin : Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Sâkinân-ı halka-i bezm-i havâş
Buldılar şadr-ı edebde ihtisâş
Zîr-i sakf-i himmeti eyler penâh
Eyleyen mey-hâne-i 'aşkı menâş

Vezin : Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün

- 1 Dilâ nuqûd-ı riyâdur bahâ-yı hırka-i hâş
Budur mu'âmele-i kâr-ı ihtisâş-ı havâş
Devâ-yı ma'siyet icrâ-yı mağfiretdür bes
Budur şifâ-yı derûn-ı kulûb-ı haşşu'l-hâş

¹ 52 1(a) Bu nüshalarda kelime iki kere yazılmış.

Ne hâlet oldu 'aceb dîde-i şafâ-bîne
Görünmez âyîne-i dilde çehre-i ihlâş

Bu sırr-ı müşkili şûfî bilenden eyle su'âl
'Aceb ne semte düşer reh-güzâr-ı kûy-ı halâş

5 Görünce zühreyi bürka^c-güşâde meclisde
Kenâregîr-i edeb oldu dîde-i rakkâş

Sitem muvâzin-i lafz-ı keremdir ammâ kim
Olur mı nakd-i hasîş atlas-ı nefise takâş

Hücum-ı hâ'ile-i leşker-i 'alâyıkdan
Maqâm-ı 'aşkdur ancak Rızâ'ya cây-ı menâş

DAD

Nazım

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

151a 1 'Arz-ı hâlûn itme her nâdâna 'arz
Eyle bir sultân-ı 'âlî-şâna 'arz
Derd-i dildür derdüne dermân olan
Derdüñi kıl hazret-i dermâna 'arz

54

Vezin : Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

1 Nâfe-i zülfüñdür ey gül müşg-i ezferden garaz
Nev-bahâr-ı 'ârızuñdur gonçe-i terden garaz

Nokta-i müşgine beñzer şafâ-i ruhsârda
Câ-be-câ hâl-i feraḥ-fâlûñdür 'anberden garaz

Seyr-i bustân-ı hayâl itdüm seher ey naḥl-i nûr
Kâmetüñdür bâgda serv-i şanavberden garaz

İki yerde sûre-i naḥl içre bismi'llâhdur
Gûyiyâ ser-satr-ı ebrû-yı mükerrerden garaz

5 Mâye-i ma'cûn-ı güftâr-ı dehânuñdur şehâ
Haḳka-i pîrûze-i kibrît-i aḳmerden garaz

Feyz-i esrâr-ı pederdür nev-be-nev tıfl-ı dile
Dem-be-dem sekr-i mezâk-ı şîr-i mârderden garaz

Ol meh-i eflâk-ı hûsnüfî vaşfını tahrîrde
Kilk-i nazmumdur Rızâ cism-i muşavverden garaz

TI

Nazım

Vezin : Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlün

- 1 Reh-güzâr-ı gamda olmaz inbisât
Kâr-ı müşkildür sırât üzre neşât
Râh-ı hayretten güzër matlûb ise
Dâmen-i irşâda besdür irtibât

55

Vezin : Mefâ'îlün / Fe'îlâtün / Mefâ'îlün / Fe'îlün

- 1 'Îzâr-ı dil-bere tâb-âver oldu hatt-ı gâlat
Gâlat didüm o güle zîver oldu hatt-ı gâlat

Yañıldı kilik-i hatâ pîşe-ıstılâhında
Kitâb-ı hûsnine bir defter oldu hatt-ı gâlat

Girîvegîr-i gâlat itdi mürğ-ı efkârı
Kenâr-ı vahşete bâl ü per oldu hatt-ı gâlat

Şakalı bitdi bu oyunun¹ kemâl-i pîr olsun
Kalem-tıraş-ı gama hem-ser oldu hatt-ı gâlat

- 151b 5 Efendi gül var iken sebzâra meyl itme
Kitâb ehline nâ-hôşter oldu hatt-ı gâlat

Fesâne-bend-i gâlat oldu ke-zâlik gayret
Mişâl-i nokta-i şek yer yer oldu hatt-ı gâlat

Rızâ şahâyif-i gerdûna bak da 'îbret al
Gâlat-nüvise kalem-perver oldu hatt-ı gâlat

¹ 55 4(a) oyunun: Nûshalarda "oyunun"

ZI

Nazım

Vezin : Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlün

- 1 Mültecâdur zât-ı mutlakdan müfâz
Küllü şeyde mültemisdür itti'âz
Eyledüm ruhsâre-i nazmum nihân
Tâ ki reh-yâb olmaya çeşm-i gülâz

56

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Çıkup kürsiye kadî-i bâde-i gül-fâm ider vâ'iz
Tehî kâseyle şîrb-i Kevşere içdâm ider vâ'iz

Dem-â-dem tevbe-i şîrb-i duhânı sevk idüp halka
Şafâ-yı ibtilâsın remz ile îhâm ider vâ'iz

"İzâ câ'e'r-receb" vâfında tafşîl-i kelâm eyler
Zekâtın vermeyen hâcîlere düşünâm ider vâ'iz

°Amel bâbında ihmâl itse de tezkîresa'y eyler
Kitâb u sünnetüñ ihyâsını îbrâm ider vâ'iz
- 5 Tarîkat dersini tâliblere nakl ü beyân itmez
Reh-i havf u recâda halkı bî-âram ider vâ'iz

Riyâyı terk idüp şeyh-i hulûsı eylesün rehber
Bu şûretde kalup hâşş u °âmı dâm ider vâ'iz

Şakınma kavî-i hakkı levha-i lâ'im zarar virmez
Muhaqqakdur cenâb-ı Hak saña ikrâm ider vâ'iz

Rızâ vâ'izdür ammâ muktezâsınca °amel itmez
Ümîd oldur naşîhatle anı ilzâm ider vâ'iz

A Y N

Nazım

Vezin : Fe'îlâtîn / Fe'îlâtîn / Fe'îlîn

- 152a 1 Nâzım-ı gayb ide hüsni-i matla^c
 Name-i şevkıme mısra^c mısra^c
 Hâme-i nazmuma lutf it yâ Rab
 Gelmesün evvel ü âhir matla^c

57

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'îlû / Mefâ'îlû / Fe'ûlûn

- 1 Yaptım harem-i hânkâh-ı dilde müvessî^c
 Sultân-ı kerem menzili bir kaş-ı muşanna^c

 Aks itme der-i şüret-i mir'ât-ı sipihre
 Fânûs-ı hayâlümde olan şem^c-i mûşa^cşa^c

 Ser-safha-i sinemde şehâ hilye-i vechüñ
 Bir vefk-ı dil-ârâ görinür şekl-i murabbâ^c

 Bend olma sivâ hırkasına yok yere dervîş
 Bâr oldu sentîñ başına bu köhne murakkâ^c

 5 Seccâde-i mihrâb-ı niyâz olsa sezâdur
 Ârâmgah-i hücrem olan delk-i mülemma^c

 Ser-bezm-i kerem oldu Rızâ devr-i kamerde
 Sâkîsi felek şemsi anuñ câm-ı muraşşa^c

 Yokdur sühan-ı şevke Rızâ evvel ü âhir
 Gelmez eser-i hâmemüze matla^c u makta^c

GAYN

Nazım

Vezin : Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Bir seher oldu hüveydâ zîr-i mîg¹
 Dest-i erbâb-ı gazâda reste-tîg²
 Gerden-i mezheb-tirâş-ı dînden
 İtmez ol tîgi³ cihâd ehli dirîg

58

Vezin : Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün / Fe'ilün

- 1 Melâz-ı ehl-i şafâ oldu hankâh-ı ferâğ
 Ricâl-i merkezîdür kûşe-i penâh-ı ferâğ

 Zimâm-ı himmet-i erbâb-ı aşka râm oldu
 Ne deñlü tûl u dirâz olsa şâh-râh-ı ferâğ

 Kâfur mı sâlik-i Hâk teng-nây-ı miñnetde
 Cemâl gösterir elbet sipihre mâh-ı ferâğ

 Hulâsa itmiş ezel tûtiyâ-yı hikmetden
 Cilâ-yı başıradur hâk-i cilvegâh-ı ferâğ

- 152b 5 Hümâr-ı nîm-şeb-i câm-ı h'âb-ı gafletden
 Uyandırur seher-i âb-ı intibâh-ı ferâğ

 Makâm-ı hazret-i sultân-ı aşkdur cânâ
 Harem-serây-ı muhabbetde tahtgâh-ı ferâğ

 Rızâ'nun âhd-i ezelde başında devlet var
 Zehî 'atâ-yı İlâhî zehî kılâh-ı ferâğ

¹ Nazım 1 mîg: men^c ME

² Nazım 2 reste-tîg: rişte-tîg ME

³ Nazım 3 tîgi: tîg ME

FE

Nazım

Vezin : Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlün

- 1 Ey gül-i ra'nâ tekellûf ber-çaraf
Âb-ı rûyuñ yok yere itme telef
Hâre yâr olma meded ısyândur
Kavl-i hâkdur nâ-halef olmaz halef

59

Vezin : Fe'îlâtün / Fe'îlâtün / Fe'îlâtün / Fe'îlün

- 1 Rûz-ı îd oldu zuhûr eyledi eyyâm-ı şeref
Mâh-ı nev devr ü semâ' itmededür kâse-be-kef

Tekyemûz cilvegeh-i 'ârif-i bil'îlâh oldu
Eyledi İbn-i 'Arab şeyh-i dilî müstahlef

Penc-i nahl-i emelüm eyle mutarrâ yâ Rab
Mâye-i aşlumu kıl hayr-i halef ser-selef

Gonce-i âl ü 'abâ gülbtin-i bâğ-ı Zehrâ
Zîver-i tâc-ı güher pâre-i sultân-ı Necef

- 5 Nîm-şeb katre-i nisân-ı sirîşkündür iden
Dehentüm dürcünü dürdâne-i evşâfa şadef

Kederin çekmege şâyeste degüldür 'âlem
Nağd ü vaktîñ gam-ı ferdâya düşüp itme telef

Sidre-i na'î-ı risâletde Rızâ gûyâ kim
Lâ-mekân seyrin ider şâh-ı serîr-i Refref

KAF

Nazım

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'îlû / Mefâ'îlû / Fe'ûlün

- 1 Yâ Rab beni kıl bir dil-i âgâha muvaffak
Yâ'ni şeb-i târiktimi bir mâha muvaffak
Ben tâlib-i dil-dâdesiyem eyle îlâhî
Bir 'ârifî bil'îlâh-ı şehin-şâha muvaffak

Vezin : Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilâtün / Fe‘ilün

- 153a 1 Sırr-ı ser-şafha-i eşyâya olanlar mülhak
Hüce-i mekteb-i dânişde ider keşf-i sebak
- Âdemülâ nüsha-i zâtındadır ‘ilm-i ezeli
Derse bakmakta kuşûr eyleme ey tâlib-i Hak
- Gaybdan oldu gönül semt-i hıfâba ‘âzim
Gayb-i mutlak lerne‘ân eyledi mânend-i şafak
- Ey şeh-i kişver-i “levlâke ve mâ-erselnâk”
Vasf iderken şeref-i zatunı zât-ı mutlak
- 5 Ne kadar hurde-şinâs olsa debîr-i eflâk
Bifde bir vaşfuñ ihâta idemez heft-varak
- Sensin ol bedrakı-i hayl-i ‘uşât-ı ümmet
Yolda kalmışlara cûduñdur çakık-ı eşfak
- Hamdülil’lâh Rızâ bendeñe ey kân-ı kerem
Eyledi mâ-hazar-ı na‘tîñi Hak sedd-i ramak

Vezin: Mef‘ûlû / Fâ‘ilâtü / Mefâ‘ilü / Fâ‘ilün

- 1 Doğdı cebîn-i hâzret-i âdemde nûr-ı ‘aşk
Pertev bıraktı şem‘-i eleste zuhûr-ı ‘aşk
- Hûrâ-mizâc-ı âdem ü gılmân-ı meşrebe
‘Arş-ı berîn-i dilde yapıldı kuşûr-ı ‘aşk
- İtmış şu‘â‘-ı şems-i velâyetden iktibâs
Âfâkı tutdı şu‘le-i bedr-i büldür-ı ‘aşk
- Her zât-ı muhterem ki “sefer der-vatan” ider
Gayb ‘âleminden eyledi ‘azm-i huzûr-ı ‘aşk
- 5 Virdi mizâc-ı ‘aşık u ma‘şûka i‘tidâl
Geçdi serîr-i fîrâta şadr-ı şudûr-ı ‘aşk
- Ser-pençe-i te‘âzim-i meydân-ı nahveti
Eyler şikest-i kuvvet-i bâzû-yı zûr-ı ‘aşk

Ser-şafha-i tevâzû'a tahrîr itdiler
Memdûh-ı ehl-i hâldür el-hak gurûr-ı 'aşk

Mu'ciz-beyân-ı nağme-i Dâvûd'dur Rızâ
Tefsîr ider ma'ânî-i 'aşkı zâver-i 'aşk

62

Vezin: Mef'ûlû / Fa'ilâtû / Mefâ'ilû / Fa'ilûn

153b 1 Açdı tılsım-ı genc-i derûn-ı vürûd-ı şevk
Feth oldu kufî-ı bâb-ı füyûzât-ı cûd-ı şevk

Pürdür 'ayâr-ı sikke-i vaşfuûla kenz-i dil
Olsun fedâ yolunda efendim nuğûd-ı şevk

Şehr-i vücûd-ı reşk-i İremdür cemâlde
Zîrâ serîr-i 'izzete geldi vürûd-ı şevk

Mûsâ-yı rû'yete yed-i beyzâ mîdur 'aceb
İtdi vücûd-ı tûr-ı tecellî şühûd-ı şevk

5 Kayd-ı vücûd hâlini lâ-kayd olan bîdür
İsbât-ı müdde'âya gelür mi kuyûd-ı şevk

Dür-i şemîn-i pendimi gûş eyle zâhidâ
Besdür hasûda zemzeme-i "lâ-yesûd"-ı şevk

Câsûs-ı fitne-cûy-ı kuvâ-yı havâsdan
Tahrîs ider hisâr-ı vücûd-ı cünûn-ı şevk

Eshâb-ı iştiyâka Rızâyâ bi-feyz-i pîr
Ma'lûmdur merâsim-i bûd u nebûd-ı şevk

KEF

Nazım

Vezin : Fe'ilâtûn / Fe'ilâtûn / Fe'ilâtûn / Fe'ilûn

1 Hacle-ârâ-yı şebistân-ı harîm-i levlâk
Nev-'arûs-ı çemenistân-ı "ve mâ-erselnâk"
Teşne-lebdür harem-i hâşş-ı şefâ'atda şehâ
Kademüñ hâkine yüz sürmege hâk ü eflâk

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Âyîne-i derûnı şuver-hâne eyledüñ
Zâhid harîm-i mescidi büt-hâne eyledüñ
- Ey şem'î cem' ehl-i şafâ klnc-i nâzda
Dil sühtegân-ı firakati pervâne eyledüñ
- Bint-i 'ineb harîm-i hafâda nihân iken
Bî-câm u bâde 'âlemi mestâne eyledüñ
- Bûy-ı nesîm-i sünbül-i zülfünde dem-be-dem
Sevdâ-girân-ı hayreti dîvâne eyledüñ
- 5 'Aşkuñ yolında katre-i eşküm görüp şehâ
Şehdâne-i kelâmumı dürdâne eyledüñ
- 154a Rencîş-nümâ-yı hâtır olup âşinâlara
Ehl-i vefâ-yı kendüne bigâne eyledüñ
- 'Uşşâka genc-i nuţkuñı bezl eyleyüp Rızâ
Fakr-ı fenâda vaz'-ı mülûkâne eyledüñ

Vezin : Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Hâl-i rûyuñ zâver-i zülf-i siyeh-fâm eyledüñ
Dâne gösterdün şehâ mürğ-ı dile dâm eyledüñ
- "Sâbıku'l-hayrât" dur cânâ kudumuñ müjdesi
Cünd-i şevki "câhidü fi'llâha" ikdâm eyledüñ
- Yegrib ü Batâ'ya fer virdi hıyâm-ı devletüñ
Peyk-i 'azmüñ rehber-i i'läm-ı İslâm eyledüñ
- Zill-ı Cibrîl-i hayâlûsile eyâ nûr-ı Hudâ
Hânkâhı mehbî-i envâr-ı ilhâm eyledüñ
- 5 Cevher-i tîgüñ ziyâ virdi diyâr-ı zulmete
Seyf-i ikrâr ile inkâr ehlin ilzâm eyledüñ
- Çâr-erkân-ı tasarruf zâtuña maşşûsdur
Şehr-i erbâb-ı kulûbı hükmüne râm eyledüñ

Vuşlat-ı imrûz iken cânâ Rızâ'nun matlabı
Va'ce-i ferdâ ile bî-sabr u ârâm eyledün

65

Vezin: Mef'ûlâ / Mefâ'ilü / Mefâ'ilün / Fa'

- 1 Yâ Rab dil-i vîrâne mi bünyâd itdün
Mi'mâr-ı şühûduñ ile âbâd itdün

Gehvâre-i ikbâlîme revnak virdün
Âgûş-ı kemâlâtta hem-zâd itdün

Teşrif ideli hâneme dayf-i mihrün
Deycûr-ı elemden beni dil-şâd itdün

Hâdî-i tarîk oldu şehâ Hüdhüd gayb
Mürğ-ı dilümi dâmdan âzâd itdün

- 5 Vuşlatla kimin hüsrev-i pervîz itdün
Şîrnîlik idüp kimini Ferhâd itdün

Mürğ-ı çemenüñ zâviye-i gülşende
Tâ şubh-dem evrâdını feryâd itdün

- 154b Şimden gerü mâmûl-i Rızâ lutfundur
Zirâ ki anı lütfîle mu'tâd itdün

LÂM

Nazım

Vezin : Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

- 1 Mebde'-i 'âlem-i kübrâdur dil
Merkez-i 'arş-ı mu'allâdur dil
Mürşidün göñlüne¹ gir ey dervîş
Mazhar-ı ism-i müsemmâdur dil

¹ Nazım 3 göñlüne: göñle ME

Vezin : Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün

- 1 Şâhid-i nuṭkum olur her şeb der-âgûş-ı hayâl
Teşne-i düşünemiz işrâb ider gûş-ı kemâl

Ser-girân olmaz şudâf-ı sıklet-i deycûrdan
Nîm-şeb bî-dâr olur elbetde ser-hûş-ı kelâl

Ehl-i hâli çehre-i âmâlûñe hem-sâye kıl
Düşmen-i beyt-i şafâdur hâne-ber-dûş-ı melâl

Zâhidâ dahl itme rindâne tekellûf ber-ṭaraf
Dâhil-i teklîf olur mı mest ü medhûş-ı cemâl

- 5 Şûfiyân-ı tekye-i eflâke geldi vecd-i hâl
Arşa çıktı nâle-i gülbang-ı mey-nûş-ı ricâl

Varlığum mahv eyle yâ Rab benliğim olsun hebâ
Yokluğa mir'âtdur "ke'l-ihni menfûş"-ı hayâl

İltifât itmez ebed hâzır-cevâb-ı minnete
Nûr-ı çeşm olmuş Rızâ'ya kuhl-ı hâmûş-ı su'âl

Vezin : Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

- 1 Seyr iderken seheri câme mübeddel sünbül
Oldı sevdâ-zede-i zülf-i müselsel sünbül

Sûr-ı nev-rûza müheyyâ iken ezhâr-ı bahâr
Çıkageldi çemene cümleden evvel sünbül

O şehitî nefha-i zülfîn ideli istişmâm
Kaldı şahrâ-yı melâhatde mu'atṭal sünbül

Harf atar hûşe-i kandîl-i sipihre her şeb
Ṭarḥ-ı gülşende yakar her gice meş'al sünbül

- 155a 5 Tağıdup zülfîni gülşende hırâmân eyler
Câme-i sûrh ü sefid ile mukâḥḥal sünbül

H'âce-i fenn-i ma'ânî-i çemendür cânâ
Okıdur tıfl-ı gülîstâna muṭavvel sünbül

Girmemüş kuhl-ı nazar bâb-ı Rızâ'dan beñzer
Görinür bâsıra-i nergise aḥvel sünbül

68

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'ilû / Mefâ'ilûn / Fe'ûlûn

- 1 Feth oldu kürre-bend-i sırr-ı mûy-ı tevekkül
Açdı dehen-i nâfe-i gül-bûy-ı muḥabbet

Ser-pençe-i pûlâd ise de miḥnet-i minnet
Bezm eyler anı kuvvet-i bâzû-yı tevekkül

Ber-dâste-i dest-i temennâ-yı du'âya
Hûş zâviyedür kûşe-i ebrû-yı muḥabbet

Ser-ceyb-i teveccüh ider eşḥâb ferâḡı
Tâ'at-kede-i dergehe zânû-yı muḥabbet

- 5 Ma'cûn-ı şifâ-hâne-i Lokmân-ı kademdür
Dil-zinde ider mürdeyi dârû-yı tevekkül

Me'nûs-ı kirâm oldu ḥaremgâh-ı vefâda
Vahşet-nigeh-i dîde-i âhû-yı tevekkül

Ser-menzil-i maḳṣûd ise maṭlûb Rızâyâ
Erbâb-ı kanâ'at yoludur kûy-ı tevekkül

69

Vezin : Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn / Mefâ'ilûn

- 1 Nikâb-ı âftâb-ı 'arız-ı dil-dârdur kâkûl
Tecellî-i zuhûra maṭla'ı didârdur kâkûl

Ḥicâb-ı nûra düşdüñ şûfiyâ nûra ḥicâb olmaz
Temâşâ-yı cemâle perde-i esrârdur kâkûl

Misâl-i şu'le-i cevvalê bâlâ-yı risâletdür¹
Seḥâb-ı sâye-bân-ı Aḥmed-i Muḥtârdur kâkûl

Melâḥat bûstânında nezâketde tarâvetde
Açılmış sünbül-i müşgîn-i 'anberbârdur kâkûl

¹ 69 3(a) risâletdür: risâletde ME, HE

- 5 Cebîniñ matla^c-ı nûr-ı siyâh-ı âferîşnişdür
Şarılmuş Ka^cbe-i hüsne siyeh estârdur kâkûl

- 155b Hümâ-yı âşiyân-ı vaşlı şayd itmekde demlerdür
Nizâm-ı dâmgâh-ı tûrra-i tarrârdur kâkûl
- Rızâyâ bûlbûl-i dil perde-bîrûn-ı olmasun yohsa
Naķīb-i sebzezâr-ı halka-i gülzârdur kâkûl

MİM

Nazım

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'ilûn / Fe'ûlûn

- 1 Esrâr-ı hatuñla bî-karârem
Hayret-zede-i 'izâr-ı yârem
Sevdâ-yı gubâr-ı 'ârızuñla
Zâhir bu ki zâr u dil-fikârem

70

Vezin: Mef'ûlû / Fa'ilâtü / Mefâ'ilü / Fa'ilûn

- 1 Sâgar-nümâ-yı sâķī-i bezm-i likâ menem
Nûr-ı çerâğ-ı dîde-i ehl-i şafâ menem

Bî-gâneyem bu devr-i gamuñ âşinâsına
Sâgar-ı be-dest-i derdile âşinâ menem

Birdür mizâc-ı 'âşık u ma'şûk u 'aşk-ı yâr
Kâşâne-i ferâğda şâh u gedâ menem

Âsûde-rîz-i zıll-ı humâyûn-ı 'aşkda
Her şubh u şâm lâne-fürûz-ı Hümâ menem

- 5 Şîrâze-bend-i nûşha-i kânûn-ı hikmetem
Dermândgân-ı 'illet-i 'aşka şifâ menem

Rû-mâl-i hâk-i muķterem oldukça her seķer
Ol ravzagehde maķrem-i bâd-ı şabâ menem

Saķâ-yı dîde âb-ı feşânlık ider gezer
Çârûb-ı hâk-i dergeh-i âl-i 'abâ menem

Ṭıfı-ı murâd virdi Beşiktaş'a zîb ü fer
Meydân-ı dilde şeyh-i mürîd-i Rızâ menem

71

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Hâlvat-serây-ı sînemi hum-hâne eyledüm
Kâşâne-i muḥabbeti mey-hâne eyledüm

Vaşf eyledükce câm-ı leb-i laṭ-ı dil-beri
Ser-mest-i 'aşkı bir daḥi mestâne eyledüm

- 156a Zencîr-i zülf-i yâre dokundum şabâ gibi
Erbâb-ı 'aḳlı göz göre dîvâne eyledüm

Rûşen-çerâğ-ı pîri uyardum " 'ale's-seḥer"
Pertev-nümâ-yı şâmı ğarîbâne eyledüm

- 5 Devr-i hilâle tevbe-şikendür teberrûken
Kandîl-i tâḳ-ı mescid-i peymâne eyledüm

Mihrâb-ı rûy-ı mürşidi itdüm müşâhede
Bâb-ı Rızâ'da secde-i şükrâne eyledüm

72

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Cânâ siyâh zülfüne sünbül midür disem
Yâ 'anberîn-hâlüne fülful midür disem

İnmiş dökülmüş 'ârızuñ üzre bölük bölük
Kâkûl midür yâ sâye-i kâkûl midür disem

Sad-berg-i gül midür ki yer itmiş yanagıñı
Yâ 'aks-i reng tâze karanluk mıdur disem

Gül-reng-i feyz-i bâde midür rû-nümâ olan
Ruḥsâr-ı âl-i âlüñe gül gül midür disem

- 5 Nîmîn nigâh-ı tarz-ı ğazab vaż'-ı yârdur
'Uşşâka reyş-i ḥand-i tegâfûl midür disem

Faṣl-ı bahâr ider çemen-i intizârda
Âyâ bu nâle gûlgûl-ı bûlbûl midür disem

Gördüm rakîb-i şaḥne-reviş şehri devr ider
Kûy-ı Rızâ'da şimdi yasâğlı mîdur disem

73

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Tāvâf-ı dergehüfîdür bâ'is-i aḳdâm-ı iḳdâmum
Ḥarîm-i ravzagâh-ı dil-sitânufidur dil-ârâmum

Muḳarrerdür telâfî rûze-i hicrâna sultânum
Hilâl-ebrûlarufidur kûşe-i ḥâtırda bî-râmum

Şarâb-ı la'î-i nâbuñ neşvesiyle çarḥ-ı sînemde
Ḥayâlüm bezmine revnak virür mâh-ı mey-âşâmum

- 156b Mey-i maḥbûba mâ'ildür deyu zâhid lisânından
Bu yüzden naḳl olunmuş bezm-i dil-berde ser-encâmum

- 5 Bi-te'şîr-i tarîkat 'âkıbet 'Ankâ şikârumdur
Zehî şâkird-i kâbîldür Hü mâ şâyid itmede dâ'im

Muvâfıḳdur nesîm-i 'âtıfat keşî-i iḳbâlde
İrişdür yâ İlâhî sâhil-i maṭlûba eyyâmum

Rızâ'u'llâha tâlibdür deyu efvâh-ı 'âlemde
Gezer dilden dile cânâ Rızâ'dur ḥâliyâ nâmum

74

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Seni ey pîr-i himmet " 'ârif-i bi'llâh" a beñzetdüm
Cemâlün âftâbın bir bakımda mâha beñzetdüm

Cihâd-ı nefsine teşmîr-i dâmen eyleyen zâtı
Maṭriyyât-ı "mücâhid fî-sebîli'llâh" a beñzetdüm

Dürûğ u lâğî şıdk-ı kâle tehzîb eyle ey şüfî
Yüzün gördüm cemâlün merdüm-i âgâha beñzetdüm

Civâr u akrabânun hâtırın tatıyb iden merdi
Müveddet cilvegâhında refîk-i râha beñzetdüm

- 5 Şükûh-ı dîdmân-ı himmeti şahrâ-yı himmetde
Kurulmuş zer-kebâb-ı hayme-i harkâha beñzetdüm

Beni ma'zûr tut zâhid bu şeb yañlıs hayâl itdüm
'İbâdetgâhıñ sehvile¹ 'işretgâha beñzetdüm

Rızâ bendeñ o deñlü fetḥ-ı bâba muntazırdur kim
Dü-çeşmüm iştiyâkın halka-i dergâha beñzetdüm

NUN

Ahreb

- 1 Ey şâh-ı kerem âl-i 'abâ hakkıyçün
Vey mâh-ı harem ehl-i şafâ hakkıyçün
Dervîş Rızâ 'abd-i şenâ kûyuñdur
Şâd eyle şefâ'atla Hudâ hakkıyçün

75

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'îlû / Mef'ûlû / Mefâ'îlû

- 1 Ey dil-ber-i müsteşnâ sen bir gül-i ra'cnâsın
Yokdur bedelün cânâ mümtâz-ı dil-ârâsın

- 157a 'Âlemlere bî-minnet olduñ sebeb-i rahmet
Ey serv-i sehî-kâmet reşk-âver-i tûbâsın

Bustân-ı letâfetde gülzâr-ı melâhatde
Behcetde tarâvetde bir gonce-i zîbâsın

Olsun saña ser-rehber Cibrîl-i peyâm-âver
Ey nûr-ı şehir-perver mâh-ı şeb-i isrâsın

- 5 Pûyende vü cûyende ḥ'ânende vü nâlen
Ey bülbül-i dil-zinde tûṭı gibi gûyâsın

Ey merd-i Rızâ-dâde gel halka-i irşâda
Ser-sübḥa-i eşyâda lü'lü'² gibi yektâsın

¹ 74 6(b) sehvile: sehveyle PP

² 75 6(b) lü'lü': nev nev ME

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'ilû / Mefâ'ilû / Fe'ûlûn

- 1 Şerh-i dili mecrûhumı takrîr ne mümkün
Ser-şafha-i ahvâlîmi takrîr ne mümkün
- Mîrg-i dili şayd eyleyemez dâm-ı temâyûl
Pâyend-i ser-i zülfine zencîr ne mümkün
- Maqdur-ı zebân olmayan esrâr-ı hafâdan
Tevşîh-i fesâhat ile ta'bîr ne mümkün
- Resm eylemeden hâme-i ser-levh-i hâkâyık
Âyîne-i idrâkde tasvîr ne mümkün
- 5 Fetih olmadan ebvâb-ı tılsâmât-ı merâtib
Te'vîl-i aķâvil ile tefsîr ne mümkün
- Vaşlufla devâ eyle tabîbüm dil-i zâre
Dârû-yı müdâvâ ile tedbîr ne mümkün
- Tâ ki bu hevâ kalbünü hâl eyle Rızâyâ
Hâl olmayıcak kâide te'sîr ne mümkün

Vezin : Mefâ'ilûn / Fe'ilâtûn / Mefâ'ilûn / Fe'ilûn

- 1 Yem-i vücûd-ı 'adem kâtedür kemâlünden
Felek hamîde şî'ûnât-ı ihtimâlünden
- Bedâyi'-i tabakât-ı kabâb-ı çarh-ı edeb
Numûne nokta-i pür-kâr-ı i'tidâlünden
- Kuvâ-yı hamse-i maḥsûsadan müberrâsın
Kifâye çâr-'anâsır şehâ hayâlünden
- 157b Açıldı gonçe-i tevḥîd-i gülşen-i fitrat
Semîm-i nefḥa-i gül reng-i rûy-ı âlîünden
- 5 Cemâl-i Âdem ü Havvâ "ve 'alleme'l-esmâ"
Göründi şûret-i âyîne-i cemâlünden
- Medâr-ı kutb-ı kerâmet-şi'âr-ı âlem-i gayb
Mişâl-i nokta-i hâl-i huçeste-kâlünden

Rızâya şeyh-i kirâmîdür eyleyen ta'îlm
Cemâlûñ âyetini muşhaf-ı celâlîñden

78

Vezin : Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlâtûn / Fe'îlûn

- 1 Rû-nümâ oldı ruḥ-ı ḡoncede gülzâr-ı sūḡan
Minnet Allâha göründi gül-i bî-ḡâr-ı sūḡan

Bâḡ-ı sînemde vezân oldı nesîm-i nuṡkum
Müjde açıldı serâ-perde-i esrâr-ı sūḡan

Naḡş-ı mir'ât-ı ḡayâlîmden ider ref'î-nîkâb
Nâme-i ḡâmeme yüz gösterür eş'âr-ı sūḡan

Şecer-i bâḡçe-i nuṡkuma virdi zînet
Reşk-i gülzâr-ı cinân eyledi ezḡâr-ı sūḡan

- 5 Ne kadar şarf u nişâr itse dükenmez cânâ
Dâd-ı ḡaḡ' dur dehen-i 'ârife ḡüftâr-ı sūḡan

Mâlik-i naḡd-i şeref olmaḡa iḡsânûñdan
'Acabâ kandedür ol şâhid-i bâzâr-ı sūḡan

Ceyb-i 'îrfân-ı tarab-ḡâne-i iḡsânûñdan
Bî-niyâz eyledi nev-sikke-i dînâr-ı sūḡan

Sâdef-i ḡalb-i Rızâdan leme'ân itdi bu şeb
Yed-i beyzâ-i cemâl-i dūr-i şehvâr-ı sūḡan

79

Vezin: Mef'ûlû / Mefâ'ûlû / Mefâ'ûlû / Fe'ûlûn

- 1 ḡaclet-zedeytüz tâ-be-seḡer nâlişimüzden
Şermende olur ehl-i semâ ḡâḡişimüzden

Her subḡ-ı mesâ ḡarmen-i gerdûn-ı 'anâsır
Dil-sûḡtedür bâriḡa-i tâbişimüzden

Mecmûa'î Leylâ-yı ḡâyâli okudukca
Mecnûn olur üstâd-ı ḡured-dânişimüzden

158a Şek eylemezüz şavm-ı vişâlinde o mâhuñ
Ma'îlûm olur niyyetimüz cünbüşümüzden

5 Reng almadadur gâbit ü seyyârına her şeb
Mişkât-ı meşâbîh-i felek sûzişimüzden

Pür-kâr-ı 'atâ devr idemez dâ'iremüzden
Ser-keştedür evzâ'-ı kerem gerdişimüzden

Devr eyleyemem çarh-ı mezâhırde Rızâyâ
Tâ kim bizi devr itmeye devrân işimüzden

80

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

1 İlâhî gonce-i maşûdî handân eyleyen sensin
Göñül mülkin şehirler zâr u giryân eyleyen sensin

Hayâl-i zülf-i dildâr ile şahrâ-yı muhabbetde
Buhâr-ı dîd-ı âhum sünbûlistân eyleyen sensin

Vücûda gelmedin bezm-i sivâda sâgar u şahbâ
Beni mey-hâne-i fîtratda sekrân eyleyen sensin

Cehâlet zulmetin mahv idüp ser-safha-i dilden
Derûnum meşrûk-ı hürşîd-i 'îrfân eyleyen sensin

5 Gırbân-ı dili mahfûz idüp dest-i ta'aluğdan
'Arûs-ı fikr-i bîkrüm pâk-i dâmân eyleyen sensin

İder nûr cemâlün ehl-i 'aşka külhan-ı gülşen
'Hâfîlû'llâh" a tâbistânı bustân eyleyen sensin

Rehâ-yâb eyleyüp hâr-ı sitemden ravza-i sînem
Vücûdum şûrezârın reşk-i rızvân eyleyen sensin

Bahâr-ı feyzbâr-ı iştîyâkuñ gül-sitânında
Sirişküm mâye-bahş-ı ebr-i nîsân eyleyen sensin

Gıdâ-yı rûh idüp dil-mürdegân-ı 'illet-i 'aşka
Kelâm-ı dâne-dârum hubb-ı Lokmân eyleyen sensin

10 Hezârân hamd ü minnet nev-bahâr-ı zîkr ü fikrûñle
Rızâ' nuñ tekye-i kalbin gülistân eyleyen sensin

VAV

Nazım

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 158b 1 Zâmîründen gubâr-ı naḥveti silmez misin yâ hû
Kelâm-ı ehl-i vahdetle 'amel kılmaz mısın yâ hû
Saña meçhûl ise "ızmâr kable'z-zıkr" ey vâ'iz
Zâmîru'llâha râci' olduğın bilmez misin yâhû

81

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Kenâr-ı nâfe-i zûlf-i semen-bû da 'acebdür bu
Nezâketle 'izâruñ bûstânından alur gül-bû

Füsûnsâz olduğın fark itmemiş gâfil bulunmuş dil
Düçâr olmuş geçerken nîm-şeb ol gamze-i câdû

Şalât-ı şubḥgâh-ı vuşlata da'vet ider gördüm
Du-ḥatt-ı şubḥ-ı şâdıkdur hemân ol kible-i ebrû

Gül ti sünbül bahâr-ı rûy u mûyûñla muṭarrâdur
Zülâl-i Kevşere câm-ı lebûñ işrâb ider şu mu

5 Hilâl-i şavmı gördüm âsmân-ı 'îd-i fıtratda
Mübârek-bâd cânâ müjde-i âvâze-i şu mu

Teveccülh itdiler sırr-ı zâmîr-i pîr-irşâda
İrşîdi gûş u hûş-ı ehl-i zikre na'ra-i yâ hû

Degüldür her nefes sayd-ı dil-i âvâreden hâlf
'Aceb dil-bend ti dil-cûdur Rızâyâ ṭurra-i gîstû

HE

Ahreb

- 1 Bî-hûde heves tâbîñı 'ilm-i naḥve
Şarf eylemedin şaḥvûñi semt-i maḥve
Ey tâlib-i Hâk seyr-i sülûk eyle dem-â-dem
Maḥv içre kerem kıl iregör rûtbe-i şaḥve

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Yâ Rab hatâma eyle 'atâñi mübâdele
Besdür gedâya ehl-i keremle mu'âmele
- Hôşdur edâ-yı kurb-i nevâfil 'ale'd-devâm
Şûfi ferâ'iz emrine itme müsâhele
- Dünbâle-gîr pîr-i tarîk ol 'inâdı kıo
Eşnâ-yı râh-ı 'aşkıda olmaz mücadele
- Zât-ı şudûr-ı gevher-i genc-i nihândur
Mümkün midür 'uyûb-ı kulûba müdâhale

- 159a 5 Cânâ metâ'î-ı vaşlı şakın sûd-ı h'ârdan
Zinhâr hod-fürûşile itme mu'âmele
- Şûfi cihâd-ı ekber imiş ehl-i tâ'ata
Ser-ceyş-i nefis-i dînile her dem mu'âmele
- Hûrşîd-i mâh itmededür 'ayn-i Cem Rızâ
Âyîn-i de'b-i devr-i kâmerdür mu'âbele

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Şakın meyl itme cânâ dâr u gîr-i devlet ü câha
Kâpılma çûb-ı hubb-i kehrübâ-yı "mâ-siva'llâh"a
- Celîs-i hücre-i kalb-i ricâlu'llâh olan 'âşık
İrişdi kâşr-ı vuslatda harîm-i "lî-ma'a'llâh"a
- Dem-â-dem zevk-i te'şîrât-ı nuṭṭ-ı ehl-i himmetle
Olur şehd-i kelâmum gül-şeker ser-cümle efvâha
- Mürîdâ şâh-ı 'âli-câh olam dirseñ dî-'âlemde
Der-i hîdmetde ez-dil bende ol bir pîr-i âgâha
- 5 Görür âşâr-ı envâr-ı "cemâlu'llâh"ı her yüzden
İden dikkatle im'ân-ı nazar mir'ât-ı eşyâya
- Hâzer kıl kâr-ı evvelde ki zîrâ çâre müşkildür
Düşürme delv-i 'aklı ka'r-ı çâh-ı 'izzet ü câha

Rızâyâ zulmet-i hicre şabâh-ı vaşl ise maṭlab
Şeherler nâle-i vâh it yüzüñ sür hâk-i dergâha

84

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Ğîzârûñ rû-nümâdur yâsemende yâ Rasûlâ'llâh
Hüveydâ kametüñ serv-i çemende yâ Rasûlâ'llâh

Dür-i dendânuñı vaşf eyleyen dürc-i dehânuñda
Nazîrin görmemiş dür-i Aden'de yâ Rasûlâ'llâh

Meşâmum Ğîr-sâdur nefḥa-i bâd-ı vişâlüñle
Muḳarrer bûy-ı rahmânî Yemen'de yâ Rasûlâ'llâh

Cemâlüñ mâhına revnaḳ viren mihr-i celâlüñdür
Nühüfte zevḳ ü gam gül de diken de yâ Rasûlâ'llâh

- 5 Başumda tâc-ı rif'at hil'at-i irşâd dûşumda
Dili şâd eyledüñ mülk-i süḥanda anda yâ Rasûlâ'llâh

- 159b Beni dil-ḥaste-i hicfrân iden kayd-ı vücûdumdur
Ğînâyet eyle Ğîd-i müstmende yâ Rasûlâ'llâh

Rızâ ḥalvet-nişîn-i encümendür ḥubb-i zâtında
Kerem senden aña seyr-i vaṭanda yâ Rasûlâ'llâh

85

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Yüzüñdür maṭla'ı nûr-ı tecellî yâ Rasûlâ'llâh
Kapuñ toprağıdur tûr-ı tecellî yâ Rasûlâ'llâh

Hüveydâ kuḥl-ı "mâ-zâga'l-başar" nûr-ı cebînüñde
Saña maḥşûş destûr-ı tecellî yâ Rasûlâ'llâh

Olur âmed-şod-ı envâr-ı mi'mâr-ı ḥayâlüñle
Dil-i vîrâne ma'mûr-ı tecellî yâ Rasûlâ'llâh

"Ene'l-Haḳ" zülfüne ber-dâr olur ser-cümle maḥbûbân
Zuhûr eylerse mansûr-ı tecellî yâ Rasûlâ'llâh

- 5 Müzeyyen zîver-i meşşâta-i nûr-ı cemâlîünden
‘Arûs-ı hacle-i tûr-ı tecellî yâ Rasûla’llâh

Mukahhal çeşmüñ nûr-ı siyâhından alur vâye
Siyeh gîsû-yı deycûr-ı tecellî yâ Rasûla’llâh

Rızâ firdevs-i gülzâr-ı vişâlûñ istiyâkıyla
Olur her lahza mesrûr-ı tecellî yâ Rasûla’llâh

86

Vezin : Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün

- 1 Vücûduñ minber-i vuslat hatîbi yâ Rasûla’llâh
Nebîler şaffınuñ sensin nakîbi yâ Rasûla’llâh

Şifâsâz-ı ezel zât-ı şerîfûñ eylemiş âhir
Bu hikmet-hâne-i ‘aşkuñ tabîbi yâ Rasûla’llâh

Cemâl-i bâ-kemâlûñ gördüler a‘yân-ı keşretde
Olanlar dest-i irşâduñ münîbi yâ Rasûla’llâh

“Le-‘amrûk” tahtgâhında vücûd-ı maḥz-ı cûduñdur
Cenâb-ı Hâzret-i Hakkuñ habîbi yâ Rasûla’llâh

- 5 Benüm bî-başr u ârâm olduğum ma‘lûm-ı devletdür
Mutayyeb eyle ‘abd-i nâ-şekîbi yâ Rasûla’llâh

Der-i devlet-serây-ı ‘âtıfatdur maḥsad-ı aḳsâ
Menem râh-ı talebde yer garîbi yâ Rasûla’llâh

- 160a Nevâsâz-ı nihâl-i mürğzâr-ı na‘t-ı pâküñdür
Bu gülzârûñ Rızâ’dur ‘andelîbi yâ Rasûla’llâh

87

Vezin : Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün / Mefâ’îlün

- 1 Senüñdür feyz-i te’gîr-i tesellî yâ Rasûla’llâh
Saña maḥşûş ta‘bîr-i tesellî yâ Rasûla’llâh

Ne mümkün dest-i ‘ulyâ-yı kerâmetden ola mehcûr
Înâbet-kerde-i pîr-i tesellî yâ Rasûla’llâh

Dil-i mecrûh-ı ʿuşşâka nemekdân-ı şefâʿatden
Şifâdur hüsni-i tedbîr-i tesellî yâ Rasûla'llâh

Lisân-ı restgârân-ı hâkâyıkdan rivâyetdür
Hafî nutkuñda te'sîr-i tesellî yâ Rasûla'llâh

- 5 Mücellâdur ser-i teslîm-i eşhâb-ı irâdetde
Nukûş-ı levh-i takdîr-i tesellî yâ Rasûla'llâh

Zebân-ı hâlile ehl-i dile ser-cümle-i eşyâ
İder her lahzâ takrîr-i tesellî yâ Rasûla'llâh

Rızâ'nuñ sikke-i ʿirfânını hâliş ʿayâr eyler
Zer-i ihlâş-ı iksîr-i tesellî yâ Rasûla'llâh

88

Vezin : Mefâ'iltün / Mefâ'iltün / Mefâ'iltün / Mefâ'iltün

- 1 Mu'callâ eyleyen beytü'l-harâmı yâ Rasûla'llâh
Seni kıldı o mihrâbuñ imâmı yâ Rasûla'llâh

Sipihr-i âferînişde cebîn-i nâzenînüñdür
Melâhat burcunuñ bedr-i tamâmı yâ Rasûla'llâh

Geltir şehr-i dile her lahzâ iklîm-i hayâlünüñden
Peyâm-ı peyk-i mihmân-ı kirâmî yâ Rasûla'llâh

Bu kaşr-ı çâr-tâk-ı şeş-cihâtuñ tahtgâhında
Vücûduñdur nizâm-ı intizâmı yâ Rasûla'llâh

- 5 Bi-Rabb-i Ka'be meyl itmez şerâbı nâb-ı selsâle
İden mîzân-ı rahmetde maqâmı yâ Rasûla'llâh

Selâmet bâb olur me'vâ-yı firdevs-i vişâlüñden
Penâgâh eyleyen "bâbü's-selâm"ı yâ Rasûla'llâh

Bu vaşf-ı cân-fezâ şubh u mesâ vird-i zebânumdur
Nebiyy-i Hâşimiyy-i bi't-tehâmî yâ Rasûla'llâh

- 160b Sezâ reşk-âver-i hâkân-ı ʿâlem olsa rifʿatle
Rızâ'dur ravza-i kûyuñ gulâmı yâ Rasûla'llâh

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Zuhûruñ “kurretü'l-‘ayni beşer”dür yâ Rasûla'llâh
Şühûduñ kuhl-ı “mâ-zâğa'l-başar”dur yâ Rasûla'llâh

Dür-i dendânufı vasf eyledükce hâme-i nuṭṭum
Sözüm reşk-âver-i dürr-i güherdür yâ Rasûla'llâh

Hüveydâ pertev-i mihr-i ruḥuñ mâh-ı şeb-ârâda
Yüzüñ revnaḳdihî devr-i kamerdür yâ Rasûla'llâh

Açar şebnem-fürûz-ı bâd-ı cûduñ dîde-i baḥtın
Gönül efsürde-i h'âb-ı şehrdür yâ Rasûla'llâh

- 5 O deñlü lezzet-i ümmîd-i vuslat ile dil-şâdum
Fırâḳuñ ḥatıra gelmek kederdür yâ Rasûla'llâh

Dil-i pür-tâbuma nisbet ile ger mâye-i dûzah
Muḥabbet küllhanında bir şererdür yâ Rasûla'llâh

Rızâ'ü'd-dînüñ aḳsâ-yı murâdı bâb-ı luṭfuñdan
Nevâl-i re'fetüñden “mâ-ḥazar”dur yâ Rasûla'llâh

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Cihâna maḥz-ı rahmetdür zuhûruñ yâ Rasûla'llâh
Zuhûruñdan zuhûra geldi nûruñ yâ Rasûla'llâh

Sıfât u zât-ı Hâḳ zât u şıfâtıñdan hüveydâdur
Birûz-ı gayb-i muṭlaḳdur ḥuzûruñ yâ Rasûla'llâh

Zamân-ı şehd-i vaşluñ lezzet-efzâdur dimâḡda
Füzûn olmaḳdadur sûr u sürûruñ yâ Rasûla'llâh

Şeb ü rûzum kudûm-ı bi'ḡetüñde ḳadr ü 'îd oldı
Risâlet necmidür mâh u şühûruñ yâ Rasûla'llâh

- 5 Cemî-i ins ü cinne maḳsim-i erzâk iken cûduñ
Leb-i ḥubz-i faṭır oldı faṭıruñ yâ Rasûla'llâh

Göztüm kuhl-ı cilâ-baḥşâ-yı 'ayn-i ḥûr-ı 'ayn itdi
Gubâr-ı ḥâk-i pâ-y-ı pür-ḥubûruñ yâ Rasûla'llâh

Rızâ-yı bâ-vefâdur hânedân-ı âl ü evlâda
Muhabbet muhlisunî 'abd-i şükûrunî yâ Rasûla'llâh

91

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

161a 1 Ene'l- 'abdü'z-za'ifü ente minnî yâ Rasûla'llâh
İder her lahzâ ihsânunî temennî yâ Rasûla'llâh

Seher-tâ-sûbh-dem ehl-i şalâtuñ gûş u hûşında
Ne hûşdur şavt-ı bûlbûlden tegannî yâ Rasûla'llâh

Şifât-ı zâtuñ zât-ı şifâtuñdur iden imâ
Bi-nûri'z-zâti cedd ü hûsn-i zannî yâ Rasûla'llâh

İder tayy-ı merâhil bîm ü ümmîd-i menâzilde
İdenler râh-ı vuslatda te'ennî yâ Rasûla'llâh

5 Müselsil nağme-i âvâze-i evşâf-ı natûñle
Melek çarh-ı felek olmuş muğannî yâ Rasûla'llâh

Rızâ'yam garç-ı deryâ-yı hatâyam melce'im sensin
" 'Alâ hubbi'l-habîbi fa'fî 'annî " yâ Rasûla'llâh

Rızâ'yam tâlib-i esrâr-ı 'irfânum 'inâyet kıl
Kitâb-ı feyz-i cûdufîdan bu fenni yâ Rasûla'llâh

92

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

1 Şifât u zâtuñ esmâda buldum yâ Rasûla'llâh
Mişâlin şafha-i eşyâda buldum yâ Rasûla'llâh

Cemâlün rû-nümâdur 'aks-i mir'ât-ı hakâyıkdan
Şu'â'n şûret ü ma'nâda buldum yâ Rasûla'llâh

Nihâl-i kâmetün timsâlini gülzâr-ı hûsnünde
Fidân-ı gonçe-i ra'nâda buldum yâ Rasûla'llâh

Kaşunî mihrâbınunî nûr-ı mişâlin cüst-cû itdüm
Harîm-i mescid-i sîmâda buldum yâ Rasûla'llâh

- 5 Tefakküd eyledüm hâl-i dili meydân-ı 'aşkıñda
Gubâr-ı jeng-i gamdan sâde buldum yâ Rasûla'llâh

Hemîşe dergeh-i hıdmetde dâmen der-miyân itmüş
Gulâm-ı himmeti âmâde buldum yâ Rasûla'llâh

Fezâ-yı midhatüñde serv-i kaddiñ istiyâkıyla
Rızâ dil-dâdeñi âzâde buldum yâ Rasûla'llâh

93

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Cemâlün nûrını uyhuda gördüm yâ Rasûla'llâh
Uyandum bahtımı âsûde gördüm yâ Rasûla'llâh

- 161b Harîm-i "semme vechu'llâh"ı görmek idi matlûbum
O vechi kûşe-i ebrûda gördüm yâ Rasûla'llâh

Şalât u sünnetiñ ihmâl iden nâdân-ı bed-kârı
Heves şahrâsını peymûde gördüm yâ Rasûla'llâh

'Aceb mi matla'-ı nûr-ı sürûr olsa yüzüm zîrâ
Kapuñ toprağına fersûde gördüm yâ Rasûla'llâh

- 5 Bâ'id olmaz gözüm nûrı siyâhı görse "ra'ye'l-âyn"
Sivâd-ı kâkûlün gîsûda gördüm yâ Rasûla'llâh

Girfbân-ı dilin ser-ceyb-i ihlâs itmeyen şahşı
Riyâdan dâmenin âlûde gördüm yâ Rasûla'llâh

Rızâ-yı pür-safâyam âstân-ı dil-sitânuñda
Raķbûñ vaz'-ını bî-hûde gördüm yâ Rasûla'llâh

94

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Reh-i inkârda çekmez rezâ'il¹ yâ Rasûla'llâh
İden tavîz-i taşdıķuñ hamâ'il yâ Rasûla'llâh

Şabâ-refîâr olursa tûsen-i gerdûn-ı sür'atde
Rikâb-ı 'azmüñe olmaz mukâbil yâ Rasûla'llâh

¹ 94 1(a) rezâ'il: zevâ'il HE, delâ'il ME

Devâm-ı hıdmet-i ihlâsile dergâh-ı izzetde
Mü'ekkedür cemâl-i şeş-şemâ'il yâ Rasûla'llâh

Kitâb-ı müstetâb-ı bi'çetüñ işbâta şâhiddür
Vuķûât-ı berâhîn ü delâ'il yâ Rasûla'llâh

- 5 Olur sır-ı hırûf-ı na'tüñi inşâ iden kâtib
Rumûz-ı evliyâ'u'llâha nâ'il yâ Rasûla'llâh

Melâ'ik zinde-dildür zıkr-i evşâf-ı cemîlîñle
Zehî hulķ-ı kerem hüsn-i şemâ'il yâ Rasûla'llâh

Uşât-ı ümmetüñ ihķâķ u istiķķâķ zımnında
Rızâ'ya el-meded 'inde'l-mesâ'il yâ Rasûla'llâh

95

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Olunca 'aķl-ı küñ seyrüñde hâ'ir yâ Rasûla'llâh
Kalur hayretde idrâķ-ı başâ'ir yâ Rasûla'llâh

Dil-i vîrânemi ma'mûr iden mi'mâr-ı şevķüñdür
Saña ma'îûmdur hâl-i serâ'ir yâ Rasûla'llâh

- 162a "Hüve'l-hâdî" cenâb-ı Ahmed-i muhtâra râci'dür
Saña ma'tûf esrâr-ı zamâ'ir yâ Rasûla'llâh

Zuhûr-ı pertev-i zâta sıfâtüñ perdedâr oldı
Mezâhirdür bu eşbâha nazâ'ir yâ Rasûla'llâh

- 5 Degüldür rûķ-ı kudsî devr-i eflâķ itmeden hâlî
Olaldan sidre-i şevķüñde tâ'ir yâ Rasûla'llâh

Vücûd-ı feyz-i cûduñ nokta-i pür-kâr-ı vahdetdür
İder devr-i kamer devrinde dâ'ir yâ Rasûla'llâh

Muhakķak hâķ-i dergâh-ı Rızâ'ya oldılar dâhil
Olanlar ravza-i küyuñda zâ'ir yâ Rasûla'llâh

96

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Yüzüm hâķ-i der-i ihsâna sürsem yâ Rasûla'llâh
Bu yüzden sen meh-i tâbânı görsem yâ Rasûla'llâh

Şakalum köhne-çârûb eylesem bâb-ı şefâ'atda
Gubâr-ı dergehüñ silsem süpürsem yâ Rasûla'llâh

Yüzüm sürsem yer öpsem her seher dîvân-ı aşkıñda
Saña el kavşırup karşıfıda tursam yâ Rasûla'llâh

Nigehbân-ı der-i devlet-me'âb-ı iştiyâk olsam
İşigüñ taşına tursam otursam yâ Rasûla'llâh

- 5 Hevâ-yı bî-karâr-ı rûzgâr-ı 'aşk u şevküñle
Gehî deryâ gibi taşsam köpürsem yâ Rasûla'llâh

Müyesser olmadı feyz-i şeherden neşve-yâb olmak
Uyandur h'âb-ı gafletden uyursam yâ Rasûla'llâh

Düşüp şahrâ-yı sevdâya talebkâr-ı Rızâ olsam
Eser yeller gibi yelsem yüpürsem yâ Rasûla'llâh

97

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Nihânî gonce-i maşşûdî dirsem yâ Rasûla'llâh
Duyar r âz-ı derûnum hâre dirsem yâ Rasûla'llâh

Sirâc-ı ravza-i rızvânuñı îkâd-ı zımnında
Yüzüm sürsem huzûra 'arza girsem yâ Rasûla'llâh

Erenler himmetiyle sebz-i bustân-ı risâletde
Seni görsem makâm-ı Hızr'a irsem yâ Rasûla'llâh

- 162b Berât ile baña temlîk iderdi mansıb-ı 'aşkı
Mağalliyle der-i ihsâna girsem yâ Rasûla'llâh

- 5 Hüdâ'dan mağfiretdür matlabum senden şefâ'atdur
Kabûl eyle ne istersem ne dirsem yâ Rasûla'llâh

Nişâb-ı re'fetüñden nâ'il-i nakd-i Rızâ olsam
Yoluñda müjde-i şükrâna virsem yâ Rasûla'llâh

Girerse destüme dâmân-ı gerdûn âstânuñda
Murâd üzre anı çeksem çevirsem yâ Rasûla'llâh

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Ele girse giribân-ı ferâgat yâ Rasûla'llâh
Tehî kalmazdı dâmân-ı kanâ'at yâ Rasûla'llâh
- Nuķûd-ı şevķi zâyî' eyledüm bilmem ne hâletdür
Bulunmaz oldu şol evvelki hâlet yâ Rasûla'llâh
- Dil-i zâre devâ olmazsa dârû-yı vişâlünden
Ne mümkin âteş-i hicrâna tâķat yâ Rasûla'llâh
- Hakîķat secdegâhında "mine'l-evvel ile'l-âķir"
Vücûdum eyledün mihrâb-ı tâ'at yâ Rasûla'llâh

- 5 Dil-i câna vücûd-ı feyz-i cûduñdan 'inâyetdür
'Ubûdiyyet rubûbiyyet hüviyyet yâ Rasûla'llâh
- 'Aceb mümkin midür nûr-ı tecellî-i zuhûruñdan
Rızâ'ya şevķ-i rü'yet zevķ-i vahdet yâ Rasûla'llâh
- Nice mahrûm olurlar nûr-ı dîdâr-ı civârûñdan
İdenler ravza-i kûyûñ ziyâret yâ Rasûla'llâh

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Şefâ'at mülkine sensin murahhâş yâ Rasûla'llâh
Hudâ kılmış bu emri saña muhtaş yâ Rasûla'llâh
- Cenâb-ı 'izzetüñdür teşne-i ûlâda uhrâde
Cemî'ci halka mebcûs u muhaşşas yâ Rasûla'llâh
- Debîr-i çarh-ı tahric eylemiş na't-i hadîşinden
Toķuz yapraklı bir cild-i mûlahhâş yâ Rasûla'llâh
- Hayât-ı ravzañı imâ ider ravzañdaki hâlet
Görinen nûr-ı vechüñdür müşahhâş yâ Rasûla'llâh
- 163a 5 "İmâmü'l-kibleteyn ü seyyidü'l-keneyn"dür şânüñ
Rızâ olmaz dü-âlemde mûnakkaş yâ Rasûla'llâh
- Nuķâs-ı kâse-i kalbüm irâdetle muṭallâdur
Görinür şûretâ sîmîn-murassaş yâ Rasûla'llâh

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Beni ser-mest iden bî-sagar u mey yâ Rasûla'llâh
Müdâm-ı câm-ı la'lüñdür pey-â-pey yâ Rasûla'llâh

Ne hâletdür nesîm-i dîd-ı âh-ı âteşinümden
Açılmaz gonce-i maksûd tâ-key yâ Rasûla'llâh

Helâk-i iştiyâk-ı ravza-i kûyuñ lisânından
Gelür kûş-ı dil-i 'uşşâka yâ hay yâ Rasûla'llâh

Dil-i pîr-dâğumı sûrâh sûrâh eyleyen her-dem
Enîñdür degüldür nâle-i ney yâ Rasûla'llâh

- 5 Aceb hâlet virür mey-hâne-i aşk-ı İlâhîde
Pey-â-pey şavt-ı gülbang-ı hey-â-hey yâ Rasûla'llâh

Hazef-kıymet gören sevğ-i Rızâda gevher-i nazmum
Kâdur zîr-i kadem kim kâdr-i lâşey yâ Rasûla'llâh

Vezin : Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

- 1 Kaşuñdur âyetân-ı hatt-ı îmân yâ Rasûla'llâh
Siyeh çeşmüñ sivâd-ı kuhl-ı îkân yâ Rasûla'llâh

Cemâl-i rûy-ı âlûñ görmege müstâkdur el-hak
Riyâz-i bûştân-ı 'arş-ı rahmân yâ Rasûla'llâh

Nihâl-i kâmetüñ serv-i çemen-pîrâ-yı cennetdür
Yoluñda muntazırdur hûr u gilmân yâ Rasûla'llâh

Hırâm-ı nâzile gül-geşt-i bâğ itdükce devletle
Olur reşk-i cinân gülzâr-ı 'Adnân yâ Rasûla'llâh

- 5 'İzâr-ı tâbdâr-ı müşgbârüñ intizâriyle
Olur bâr-ı hayâlüm sümbülistân yâ Rasûla'llâh

Medâr-ı kablegâh-ı Ka'be-i dil ola hem-vâre
Ma'âf-ı zâ'irân-ı ehl-i 'irfân yâ Rasûla'llâh

Rızâ şûretde îklîm-i emânet pâdişâhıdır
Bu şûretde sentüñdür emr ü fermân yâ Rasûla'llâh

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 163b 1** Şarâb-ı 'aşkile mest ü harâbem yâ Rasûla'llâh
Tenevvür iştiyâkuñda kebâbem yâ Rasûla'llâh
- Kadem-rencîde kıl nîmîn-nazarla kîmyâ olsun
Reh-i 'aşkuñda bir kemter türâbem yâ Rasûla'llâh
- Ṭulûc-ı âftâb-ı petev-i hüsniñle bî-dâr it
Ḥumâr-âlûde-i şahbâ-yı hâbem yâ Rasûla'llâh
- Halâs it teşne-leb kaldum hıyâbân-ı 'alâyıkda
Rehâ-cûy-ı serâb-ı ızırâbem yâ Rasûla'llâh
- 5** Kıpıldum dâmgâh-ı mâ-sivâya bî-mecâl oldum
Emân senden sezâvâr-ı 'itâbem yâ Rasûla'llâh
- Ser-i teslîmden maqşad tesellî-i vişâlüñdür
Cevâb-ı bâ-şavâbuñla mücâbem yâ Rasûla'llâh
- Rızâ bî-çâreyüm bâb-ı şefâ'at intisâbuñda
Nigehbân-ı der-i devlet-me'âbem yâ Rasûla'llâh

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1** Münevverdür yüzüñ şems ü kamerden yâ Rasûla'llâh
Mükerrerdür sözüñ şehd ü şekerden yâ Rasûla'llâh
- Hevâ-yı nağme-i zülfiñ ile bî-dâr olan 'aşık
Le'âfet-yâb olur feyz-i şeherden yâ Rasûla'llâh
- Bahâr-ı 'arızuñ âşâr-ı gülzâr-ı İlâhîdür
Hüveydâdur mü'essirden eşerden yâ Rasûla'llâh
- Muḥakḳak rüşenâdur ḥûr-ı 'ayniñ 'ayn-ı a'yânı
Cilâ-yı kuhl-ı "mâ-zâğa'l-başar"dan yâ Rasûla'llâh
- 5** Mirâyâ-yı hayâlümde görelden nûr-ı didâruñ
Cemâlüñ bir nefes gitmez nazardan yâ Rasûla'llâh
- Şühûd-ı fâ'izü'l-cûduñla mu'tâd eyledüñ çünkim
Maşûñ it mâye-i sûdum zarardan yâ Rasûla'llâh

Hemîşe hâzır u âmâdedür 'âşıka in'âmıñ
Su'âl eyler Rızâ ol "mâ-hazar"dan yâ Rasûla'llâh

104

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Nice beñzer ruhuñ gül-berg-i ala yâ Rasûla'llâh
Mişâl olmaz cemâl-i bî-mişâle yâ Rasûla'llâh

164a Zebânum hikmetü'l-'ayn-i dehen vaşfuñda lâl oldı
Gelür mi hoşka-i la'lüñ maqâle yâ Rasûla'llâh

Beni ser-rişte-i kayd-ı sivâ âşüfte-hâl itdi
Kıpıldum reng ü büy-ı hatt u hâle yâ Rasûla'llâh

Pür-i tîr-i müjeñ görmiş gibi evc-i risâletde
Kemân-ebûlaruñ dönmiş hilâle yâ Rasûla'llâh

- 5 Fezâ-yı intizârıñda şehirler şebnem-i eşküm
Tarâvet-bahş olur bâğ-ı hayâle yâ Rasûla'llâh

Felek gerdiş-nümâdur âsmân-ı iştıyâkıñda
Şeb-i fırkat döner rûz-ı vişâle yâ Rasûla'llâh

Rızâ dil-dâdenüñ aqvâli ma'lûm-ı sa'âdetdür
Ne hâcet hâk-i pâya 'arz-ı hâle yâ Rasûla'llâh

105

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 'İzârıñ goncesi gelsün açılsun yâ Rasûla'llâh
Gül-âb-ı vird-i ruhsârıñ saçılsun yâ Rasûla'llâh

Gözüm nûrı hırâm it müjde-i teşrif-i didâre
Yoluñda güher-i eşküm dökülsün yâ Rasûla'llâh¹

Hurûş itdükce seylâb-ı muhabbet râh-ı 'aşkıñda
Bu vâdiler sirişkümle pür olsun yâ Rasûla'llâh

Nesîm-i âh-ı dil-sûz ile deryâ-yı gam-ı 'aşkıñ
Temevvüc eylesün taşsun dökülsün yâ Rasûla'llâh

¹ 94 2 Bu beyit MB nüshasında yok.

- 5 Hayâl-i rûy-ı âlûñ cilveger oldukça hâtırda
Gözüm hûn-âbe-i hasretle tolsun yâ Rasûla'llâh
- Ğubâr-ı dergehüñ kuhl-ı cevâhirden kinâyetdür
Kerâmet kıl gözüm göñlüm açılsun yâ Rasûla'llâh
- Yüzüñ göster saña pervânedür ez-cân u dil 'âşık
Cemâlüñ şem'ine yansun yakılsun yâ Rasûla'llâh
- 'Aceb dîvânedür vîrâne göñli İbn-i Neccârüñ
Yed-i mi'mâr-ı şevkile yapılsun yâ Rasûla'llâh

106

Vezin : Mefâ'iltün / Mefâ'iltün / Mefâ'iltün / Mefâ'iltün

- 1 Göñül Kays-ı muhabbet-hânesidür yâ Rasûla'llâh
Şaçuñ Leylâ'sınuñ kâşânesidür yâ Rasûla'llâh
- 164b Dil-i şeydâ humâr-âlûde-i hubb-i sivâ olmaz
Lebüñ şahbâsınuñ mestânesidür yâ Rasûla'llâh
- Yağar mı nâr-ı fırkat bir dağ cism-i ciger-sûzum
Vişâlüñ şem'inüñ pervânesidür yâ Rasûla'llâh
- Nice mümkün başum seng-i sitemle rahnedâr olmak
Hümâ-yı evc-i rif'at lânesidür yâ Rasûla'llâh
- 5 Şu'â'-ı şeş-çerâğ-ı gevher-i na'tuñ dehânumda
Haşâyık bahrinüñ dîr-dânesidür yâ Rasûla'llâh
- Ne deñli hâne vü kalbüm harâb-ender-harâb olsa
Muhabbet kenzinüñ vîrânesidür yâ Rasûla'llâh
- Hevâ-yı 'aşkile her lağza ârâm u qarâr itmez
Rızâ bilmem kimüñ dîvânesidür yâ Rasûla'llâh

107

Vezin : Mefâ'iltün / Mefâ'iltün / Mefâ'iltün / Mefâ'iltün

- 1 Nebiyy-i zü'l-kerem şâhib-himemsin yâ Rasûla'llâh
Şafıyyü'l-asfiyâ şeyhü'l-haremsin yâ Rasûla'llâh
- Budur eşdâf-ı evşâfunda güftâr-ı dürer-bârum
'Azîmü'l-hulk-ı zât-ı muhteremsin yâ Rasûla'llâh

Cemâlûn âfitâb-ı meşrik-ı şems-i hüviyyetdür
Ziyâ-yı nûr-ı hûrşîd-i kademsin yâ Rasûla'llâh

Şebistân-ı meşîyyet muntazırdur pâ-yı teşrîfe
‘Arûs-ı haclegâh-ı zî-selemsin yâ Rasûla'llâh

- 5 Mu'ahhardur zuhûr-ı fıtratuñ târif-i ba‘setde
Ve lîkin mebd-e’-i levh u kalemsin yâ Rasûla'llâh

Kureyşî-haşlet İbrâhîm-hullet Hâşimî-tıynet
Şehin-şâh-ı ümem ‘âlî-şiyemsin yâ Rasûla'llâh

Muhasşasdur saña hulûk-ı mekârim haşlet-i nîgû
Muhaqqak menba‘-ı ‘ilm ü hakemsin yâ Rasûla'llâh

Kamû emrâza şâfi ‘illet ü ‘ısyâna kâfisin
Rızâ bîçârenüñ derdine emsin yâ Rasûla'llâh

108

Vezin : Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün / Mefâ‘ilün

- 1 ‘İzaruñ var iken gülzâra bakmam yâ Rasûla'llâh
Murâdum yârdur ağıâra bakmam yâ Rasûla'llâh

- 165a Tururken ‘aks-i mir’ât-ı cemâlûn zıkr ü fikrinden
Ruḥ-ı âyîne-i efkâra bakmam yâ Rasûla'llâh

Tırâz-ı nev-kumâş-ı na‘t-ı pâkîñdür garaḥ yohsa
Baḥâ-yı hil‘at-ı zer-târa bakmam yâ Rasûla'llâh

Zuhûr-ı vech-i bâkî âyet-i vechüñde zâhirdür
Vefâsı olmayan dil-dâre bakmam yâ Rasûla'llâh

- 5 Nazargâhum bahâr-ı bûstân-ı vaşf-ı ḥüsnüñdür
Nuḳûş-ı şûret-i dîvare bakmam yâ Rasûla'llâh

Göñül bir nev-bahâr ister ki gülzân ḥazân olmaz
Nihâl-i gülşen-i pür-ḥâra bakmam yâ Rasûla'llâh

Rızâ burcında şems-i ‘ârızuñ tâbân iken âḥir
Zevâli der-‘aḳab envâra bakmam yâ Rasûla'llâh

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Dirîgâ geçdi rey'ân-ı civânî yâ Rasûla'llâh
Hebâ oldı zamân-ı 'unfvânî yâ Rasûla'llâh
- İnâyet mültecâdur kilik-i cûduñdan mahalliyle
Huñûra 'arz-ı hâlüm var nihânî yâ Rasûla'llâh
- Ricâ-yı 'afvile gelmiş sığınmış 'abd-i âbıkdur
Kapuñda rû-siyeh bir şeyh-i fânî yâ Rasûla'llâh
- Ümîd-i rü'yetüñle zindegânı eyleyen 'âşık
Bulur âlemde 'ömr-i câvidânı yâ Rasûla'llâh

- 5 Bu yolda hañve-i evvelde kaldı hâme-i tahrîr
Dükenmez râh-ı 'aşkuñ dâstânı yâ Rasûla'llâh
- Bakılsa bü'l-'aceb sermâyedür tüccâr-ı 'irfâna
Vefâ bâzârınuñ sûd u ziyânı yâ Rasûla'llâh
- Lebüñ mîzâb-ı rahmet çâh-ı zemzemdür zenañdânıñ
Yüzüñ kıble kaşuñ Rûkn-i Yemânî yâ Rasûla'llâh
- Rızâ'nuñ hânkâhı saydgâh-ı vâhidiyyetdür
Budur şehbâz-ı vahdet âşiyânı yâ Rasûla'llâh

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Fenâdur râh-ı 'aşkuñ ibtidâsı yâ Rasûla'llâh
Fenâ içre bekâdur intihâsı yâ Rasûla'llâh
- 165b Marîz-ı hicre dârû-yı vişâlüñdür devâ çünkim
Bu derdüñ çâresizlikdür devâsı yâ Rasûla'llâh
- Virtür nûr u ziyâ rûşen-çerâğ-ı çeşm-i 'irfâna
Gubâr-ı hâk-i pâyiñ tûtiyâsı yâ Rasûla'llâh
- Gamuñla dîde giryân oldıgın ma'zûr tut zîrâ
Bu vâdîñüñ dükenmez mâ-cerâsı yâ Rasûla'llâh
- 5 Vişâlüñ zevkine îşâl ider va'llâhi bi'llâhi
Benüm bu çekdigüm firkat belâsı yâ Rasûla'llâh

Maḥaldür ğibṭa-pîrâ-yı selâṭın olsa dergâhuñ
Bu bâbuñ şâḥ-meşrebdür gedâsı yâ Rasûla'llâh

Be-kâm olsa şükûh-ı manşıb-ı rif'atle şâyândur
Bu dergâh-ı felek-câhuñ Rızâ'sı yâ Rasûla'llâh

111

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Saña maḥşûşdur şadr-ı kirâmî yâ Rasûla'llâh
Risâlet şaffinuñ sensin imâmı yâ Rasûla'llâh

İder kesb-i şabâḥat nûr-ı hûrşîd-i cemâlünden
Haḳîkat burcunuñ bedr-i tamâmı yâ Rasûla'llâh

Görür 'aks-i cemâlün çâr-erkânında ra'ye'l-'ayn
Ziyâret eyleyen beytü'l-ḥarâmı yâ Rasûla'llâh

Nice demdür ki teşrîfât-ı pâ-bûsuñ hayâliyle
Kudûma muntazırdur Rûkn-i Şâmî yâ Rasûla'llâh

- 5 Fezâ-yı Kerbelâyı ğarḳ-ı hûn iden sitemkâra
Kâlor mı ehl-i beytün intikâmı yâ Rasûla'llâh

Bu şehr-i çâr-tâḳ-ı şeş-cihât-ı saht-ı bünyânun
Zuhûruñdur nizâm u intizâmı yâ Rasûla'llâh

Mütercemdür Rızâ bâbında "fi't-Tevrâti ve'l-İncîl"
Nebiyy-i Hâşimiyy-i bi't-tihâmî yâ Rasûla'llâh

112

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Hazîn itme bu 'abd-i nâ-şekîbi yâ Rasûla'llâh
Ki sensin ḥaste-ḥâṭırlar ṭabîbi yâ Rasûla'llâh

Cenâb-ı Hazret-i Vehhâb kılmış leyletü'l-isrâ
Vücûduñ minber-i 'arşuñ ḥaṭîbi yâ Rasûla'llâh

- 166a Göñül mihmân-serây-ı devletün sâ'illerindendür
Ferâmûş eyleme merd-i ğarîbi yâ Rasûla'llâh

Şefâ'at tahtgâhında vücûd-ı feyz-i cûduñdur
Nübüvvet hâtemi Hakk'ıñ habîbi yâ Rasûla'llâh

- 5 Gören rûz-ı vişâlün mübtelâ-yı şâm-ı hicr olmaz
Yine vuslat olur vuslat-ı 'ukbâ yâ Rasûla'llâh

Saîa muhtâcdur sâdât-ı hayl-i enbiyâ yekser
Risâlet şadrınuñ sensin nakîbi yâ Rasûla'llâh

Cenâb-ı kibriyâ hulk-ı 'azîmün eyledi âhir
Hidâyet mülkinün şâh-ı necîbi yâ Rasûla'llâh

Nihâl-i ser-bülendin hâr-ı gamdan eyledi âzâd
Bu gülzârıñ Rızâ'dur 'andelîbi yâ Rasûla'llâh

113

Vezin : Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

- 1 Lebûñdür hâtem-i devlet nigîni yâ Rasûla'llâh
Hakkâyık kenzinün oldı emîni yâ Rasûla'llâh

Zamân-ı mebde'-i fıtrat vücûd-ı mahz-ı cûduñdur
Cenâb-ı kibriyânıñ nâzenîni yâ Rasûla'llâh

Hemîşe muktebesdür pertev-i mâh-ı cebînünden
Hidâyet necminün nûr-ı cebîni yâ Rasûla'llâh

Müdâvâ-yı hayâlünñdür şehirler hâne-i dilde
Gürûh-ı ehl-i derdün hem-nişîni yâ Rasûla'llâh

- 5 'Usât-ı ümmeti gümrâh-ı bed-nâm eylemez âhir
Tarîkat bâbınuñ "hablül-metîn"i yâ Rasûla'llâh

Gubâr-ı müşgsâ-yı tûtiyâ-yı hâk-i pâyüñdür
Rızâ'nuñ sürme-i 'ayne'l-yakîni yâ Rasûla'llâh

114

Vezin : Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

- 1 Ziver-i bâğçe-i server-i semendür gonce
Zib-i destâr-ı civânân-ı çemendür gonce

Perveriş-yâfte mehd-i nihâl-i güldür
Tıfl-ı âgûş-ı edeb beste-dehendür gonce

Bezme terğîb ider aḥbâbı leb-i mey-gûmı
Fenn-i îmâda ʿaceb tırfa-sühândur gonce

166b İla-âl oldu beyâzı daḥi gâyetde beyâz
Gûyiyâ laʿl-i Yemen dürr-i ʿAdendür gonce

5 “Hûş der-dem”le “nazar ber-ka-dem”-i himmetdür
Encümensâz-ı sefer seyr-i vaṭandur gonce

Dil-berüñ bağ-ı ʿizârında nice demlerdür
Nâfe-pîra-yı gazâlân-ı Ḥotendür gonce

Bâd-ı nuṭṭuñla Rızâ gelsün açılun her şeb
Perde-i nâzda pâkîze-bedendür gone

115

Vezin: Mef ʿûlû / Mefâʿilû / Mefâʿilû / Feʿûlûn

1 Destâr-ı siyehile görünür gâh benefşe
Gâhî görünür şûfî-i âgâh benefşe

Kühsâr-ı tevekkülde gezer ḥayli zamândur
Gıtdükce olur ʿârif-i biʿllâh benefşe

Ser-ceyb-i heves çâk-ı gırbân be-dâmen
Gül-geşt ider eṭrâfı şehergâh benefşe

Ümmîd-i vişâlile bürünmiş kara şâln
Gördüm ḥarem-i gülde şebângâh benefşe

5 Geh zülfüne geh kâkülüne şâhid-i ḥüsnüñ
Şarılmadadır bâgda her gâh benefşe¹

Olmış ḥarem-i ḥâşş-ı şefâʿatda Rızâyâ
Her şubḥ u mesâ bende-i dergâh benefşe

116

Vezin: Mefâʿilûn / Mefâʿilûn / Feʿûlûn

1 Kapuñdur melceʾ-i ednâ vü aʿlâ
Saña muḥtâcdur her zîr ü bâlâ

¹ 115 5 Bu beyit ME nüshasında yok.

Çemende intizârûndur efendim
İden nergisleri bîmâr u sehlâ

Olur cânâ dü-çeşm-i mâh u hûrşîd
Ğubâr-ı reh-güzârûndan mücellâ

Kaşuñdur maḥv ü işbâta güvâhum
Cemâlûñde hüveydâ lâ vü illâ

- 5 Ḥayâlûñ mihmânumdur ḥabîbâ
Hezârân “merḥabâ ehlen ve sehlâ”

167a Kûlâhum irse tâk-ı keḥkeşâna
Kapuñ terk eylemem ḥâşâ ve kellâ

Kalem gül-rîz olur dest-i Rızâ'da
İderken gül-sitân-ı vaşfuñ imlâ

YE

Ahreb

- 1 Ey kîlk-i medâyiḥ eşer-i âl-i livâ
Vey şafḥa-nigârende-i na't-ı nebevî
Mir'ât-ı cemâl oldı ḥaḳîkatde Rızâ
Mecmû'a-i esrâr-ı ruḥ-ı Muştafâvî

117

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Şûfî şafâ-yı vaktile sâff-ı şafâda mı
Yohsa riyâ vü 'ucbile ḥubb-i sivâda mı

Âşık ḥuzûr-ı ḥazrete bu 'arz-ı ḥâlden
Matlab me'âl-i ḥâlûñi yâre ifâde mi

Dökmüş siyâh zülfünü ruḥsâr-ı âluna
Yârûñ şafâ-yı ḥâtırı bilmem ḥâfâda mı

Deldi şimâḥ-ı sâmi'a-i gûş-ı ḥayreti
Âyâ bu nâle Ka'be-i ehl-i recâda mı

- 5 Düşdi ayâğa bâde-i gül-reng-i sâkiyâ
Bilmem metâ'-ı zühd ü riyâ zîr-i pâda mı

Zîr-i 'abâda nûr-ı kerâmet hafâdadur
Burc-ı kabâda şems-i velâyet ziyâda mı

Hüsn-i nizâm-ı vaşf-ı cemîl-i kirâmile
Kilk-i Rızâ merâsim-i levh-i edâda mı

118

Vezin: Mef'ûlû / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün

- 1 Zülfüñ füzûn itdi şehâ ıztırâbumı
Gördüñ mi bâd-ı fitne ile pîç ü tâbumı

Zâhid görünce ağladuğum cürmüm aınduğum
Artık getürdi nakd-i hatâdan şevâbumı

Yâ Rab ziyâde eyle bi-'aşk-ı Muhammedî
Bâb-ı cenâb-ı kurba olan intisâbumı

- 167b Şahbâ-yı câm-ı vaşlı dirîğ itme sâkiyâ
Ref' it zülcâc-pâre-i dilden niğâbumı

- 5 Tarf-ı dimâğa lezzet-i şehd-i şafâ gelür
Gûş eyledükce h'âce-i şîrîn-cevâbumı

Bezm-i sivâda perde-birûn-ı hevâ iken
Zâhid hicâba düşdi görünce hicâbumı

Taht-ı hayâle 'illet-i gâ'iyye eyledüm
Şehr-i Rızâda hüsrev-i 'âlf-cenâbumı

KAYNAKÇA

- Ahmed Nüzhet Efendi, *Menkıbe-i Evliyâiyye fî-Ahvâl-i Rızâiyye*, Matbaa-i Âmire, Litografya Destgâhı, İst. 1272/1855
- Bursalı Mehmed Tahir Efendi, *Osmanlı Müellifleri* C. II, Meral Yayınevi, İst. 1972
- Büyük Türk Klasikleri*, C. VI - C.VII, Ötüken Neşriyat, Ank. 1986
- Devellioğlu Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitabevi, Ank. 1986
- Dilçin Cem, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, T.D.K. Yayınları, Ank. 1983.
- Dilçin Cem, *Yeni Tarama Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu, Ank. 1983.
- Fatin Davud, *Tezkire-i Hâtimetü'l-Eş'âr*, İskihkam Alayları Litoğrafya Destgâhı, İst. H.1271/M.1854
- Hacı Ahmed Hulûsi-Hacı Mustafa Dervîş, *Ahterî-i Kebîr*, Matbaa-i Âmire, İst. 1310/1892
- İmlâ Kılavuzu*, TDK Yayınları, Ank. 1996
- İpekten Haluk, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, Dergah Yayınları, İst. 1994
- Kanar Mehmed, *Büyük Farsça-Türkçe Sözlük* (Ferheng-i Fârisî be-Türkî), Birim Yayıncılık, İst.1993
- Kocatürk Vasfî Mahir, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Edebiyat Yayınları, II. basım Ank. 1970
- Kurnaz Cemal, *Hayâlî Bey Divanı'nın Tahili*, MEB Yayınları, Ank. 1996
- Levend Agah Sırrı, *Türk Edebiyatı Tarihi* C. I, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ank. 1988
- Mehmed Süreyyâ, *Sicill-i Osmânî*, İst. H.1308/M.1890
- Muallim Nâcî, *Osmanlı Şâirleri*, Hazırlayan: Cemal Kurnaz, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Asımlar Matbaası, Ank. 1986
- Mustafa Safâyî, *Nuhbetü'l-Âsâr min-Fevâ'idü'l-Eş'âr*, Süleymâniye Ktp., Esad Ef. 2549

Neccâr-zâde Rızâ Dîvânı, İst. 1262

Neccâr-zâde Rızâ Dîvânı, Süleymaniye Ktp. Hâlet Ef. 656, 655; Süleymaniye Ktp. Hacı Mahmud Ef. 3595, 3559; Süleymaniye Ktp. Selimağa Kit. 919; Millet Ktp. Pertev Paşa Kit. 411; Ün. Ktp. Ty. 2880, 2899; Topkapı Sarayı Ktp. Revan Köşkü 821

Onay Ahmet Talat, *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar*, Haz: Doç. Dr. Cemal Kurnaz, TDV Yay., Ank. 1992.

Özege M. Seyfettin, *Eski Harflerle Basılmış Türkçe Eserler Kataloğu*, C.III, İst. 1971

Pala İskender, *Ansiklopedik Dîvân Şiir Sözlüğü*, Akçağ Yay., Ank. 1989.

Pekolcay Neclâ, *İslâmî Türk Edebiyatı*, İrfan Yayınevi İst. 1975

Râmiz, *Âdâb-ı Zuraîfâ*, Haz: Sadık Erdem, Atatürk Kültür Merkezi Yay. Ank. 1994

Redhouse James W., *Turkish and English Lexicon*, Çağrı Yayınları, İst. 1992

Sâlim, *Tezkiretü's-Suarâ*, İkdâm Matbaası, İst. 1315/1897

Sefercioğlu M. Nejat, *Nev'î Divânı'nın Tahlili*, Kültür Bakanlığı Yay., Ank. 1990

Şemseddin Sâmî, *Kâmûsu'l-A'lâm* C.III, Tıpkıbasım, Kaşgar Neşriyat, Ank. 1996,

Şemseddin Sâmî, *Kâmûs-ı Türkî*, Çağrı Yayınları, İst. 1995

Timurtaş Faruk Kadri, *Osmanlı Türkçesi Grameri*, 4. Baskı, Umur Matbaacılık ve Reklamcılık, İst. 1983

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi C.VII, Dergah Yayınları, İst. 1990

Türk Dünyası El Kitabı C. III, TKAE Yayınları, Ank. 1992,

Unat Faik Reşat, *Hicrî Tarihleri Milâdî Tarihe Çevirme Kılavuzu*, TTK Bs.evi Ank. 1988

Ünver İsmail, “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”, Türkoloji Dergisi C. XI., Ank. 1993

Yeniterzi Emine, *Divan Şiirinde Na't*, TDV Yayınları, Ank. 1993